UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

Caput I. De essentia Sacramenti Pœnitentiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42624

Visual Library

saltem partialiter imperari ex motivo virtutis pœnitentiæ, etiam agemus, in quantùm illi sunt partes vel requisita ad Sacramentum pœnitentiæ.

CAPUT I.

De essentia Sacramenti pœnitentiæ.

DUBIUM I.

Quæ sit ejus materia & forma.

579. »RESp. Materia remota & necessaria, est o»mne peccatum mortale, post Baptismum »commissum, & non confessum. Materia suffi»ciens etsi non necessaria, est omne veniale post »Baptismum commissum; vel etiam mortale, »aliàs rite confessum. Materia proxima sunt »actus pœnitentis, contritio, confessio & satis»factio, quarum ultima est integralis tantùm, »(ùt patet in infirmo, qui si ratione destituatur, »solet absolvi abíque satisfactione) duæ prio»res sunt essentiales, ùt communiter docent »contra *Scotum*, qui totam essentiam ponit in »absolutione. Porrò peccata sunt tantùm ma»teria circa quam; actus verò pœnitentis, ma»teria ex qua. *Laym. l.5.t.6.c.3.* ex *communi. Unde* »*resolves*,

» I. Etsi peccatum mortale remissum quo»modocunque sit, teneris tamen confiteri, si »non feciſti. *Trid. sess.* 14. *c.* 5.

» II. Omitti possunt venialia, vel omnia, vel »aliqua; item mortalia semel rite confessa, v. g. »in Confessione generali, ùt docet *Dian. p.* 3. *t.* 4. »*res.* 56. *Lug. d.*16. *n.*56. contra *Victoriam, Ledes.* & *alios*,

alios. In qua etiam non esse necessarium adde-» re peccato mortali, quod post ultimam con-» fessionem sit commissum, docet *Bon. d. 5. q. 5. s.* » *2. p. 2. Dia to. 2. t. 4. R. 62.* & *tom. 3. t. 3. R. 65. Lug. n.* » *47.* ex *Sanch.* & *Kon.* quod est probabile; nisi cir-» cumstantia aliqua, v. g. speciem mutans, vel» reservatio casûs, vel proxima peccandi occa-» sio aliquid requirat, & pœnitētia sufficiens im-» ponatur, *Lug. Tamb. de exp. conf. l. 2. c. 1.* Tutius» tamen est nova ab antiquis secernere. »

III. Ponenda semper est materia certa, qua-» lem esse negat *Sanctius in sel. d. 7.* apud *Dia. p. 3.* » *t. 4. R. 52.*, quòd quis non responderit divinis» inspirationibus; non fecerit bonum, quod po-» tuit, & similes imperfectiones. In quibus ta-» men exponendis, non tenetur Cōfessarius im-» pedire pœnitentem, ùt docet *Lug. n.* 103. con-» tra *Sancium.* Quòd si haberi certa non possit, » pro ratione dubii danda est absolutio; ùt sub» dubio, si materia prorsus dubia sit; vel absolu-» ta, si certa videatur. Ita *Suar. Lay. c. 3.* & alii» *commun.* »

Resp. II. Forma Sactamenti Pœnitentiæ sunt» verba absolutionis: EGO TE ABSOLVO A» PECCATIS TUIS; (ubi licèt de essentia tan-» tùm sit, ABSOLVO TE; debent tamen addi» reliqua, præsertim in articulo mortis, secun-» dùm quosdam, sub mortali, secundùm alios, » sub veniali, ùt *V. Granad.*) voce prolatâ in» præsentē; absētem enim *Clemens* VIII. absolvi» prohibuit, sub pœna excommunicationis. *Un-» de resolves.* »

I. Invalidum est absolvere nutu, signo aut» scripto: item absolvere absentem quod docuit» *Alensis, Medin.* & alii; sed vetitum nunc, ùt mo-» dò dictum.

II.

» II. Valida est absolutio, si reverentiæ causâ
»dicas: Absolvo dominationem, excellentiam
»vel majestatem vestram; &c. quia non muta-
»tur essentialiter, & sunt verba æquivalentia,
»*Aversa* v. suprà *t. 1. c. 1. d. 2.* Non valet autem,
»si dicas: Absolvat te Deus, vel absolvat te
»Christus, *Aversa q. 12. s. 2.*

» III. Orationes præviæ & subsequentes for-
»mam, ùt, *Misereatur tuî, &c.* &, *Passio Domini,*
»*&c.* quæ secundùm *Trid.* laudabiliter addun-
»tur, non sunt necessitatis; & ex causa ratione-
»bili omitti possunt, v. g. si breves sint confes-
»siones, vel multi confitentes, (ùt *v. Dia. p. 3 t 4.*
»*R 97.* tunc enim sufficit dicere, *Absolvo te à pec-*
»*catis tuis in nomine, &c.*) vel si timeatur censu-
»ra, *Absolvo te à vinculo excommunicationis; dein-*
»*de à peccatis tuis, &c. v. Sa V. Absolutio.*

» IV. Elevatio manûs, ejusque impositio in
»caput; item formatio Crucis, est libera, etsi de-
»beat servari consuetudo, *Lay. c. 5.* ubi idem dicit
»de apertione capitis. Forma autem *Clementis*
»VIII. ùt tradit *Sa*, & *Rituale Romanum*, est hæc,
»quâ ut omnes utantur, suadet *Paulus V.* ideoq;
»omnibus tenenda memoriter: *Misereatur tuî*
»*omnipotens Deus, & dimissis peccatis tuis perdu-*
»*cat te ad vitam æternam, Amen*; deinde elevatâ
»manu pergit: *Indulgentiam, absolutionem & re-*
»*missionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipo-*
»*tens & misericors Dominus, Amen. Dominus no-*
»*ster JESUS Christus te absolvat, & Ego auctorita-*
»*te ipsius, te absolvo ab omni vinculo excommunica-*
»*tionis, suspensionis,* (quæ vox circa laicos omit-
»titur) *& interdicti, in quantum possum, & tu indi-*
»*ges. Deinde ego te absolvo à peccatis tuis, in nomine*
»*Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti. Amen. Passio*

Domini

Domini nostri JESU Christi, merita B.V. & omnium SS. quidquid boni feceris, & mali sustinueris, sit tibi in remedium peccatorum, augmentum gratiæ, & præmium vitæ æternæ, Amen.

ADDENDA.

Quæst. 83. Quid hìc prænotandum. ℟. seqq. §. 580.

1. Hoc Sacramentum variè appellatur à SS. PP., nempe secundus Baptismus, secunda post naufragium tabula, Sacramentum reconciliationis, absolutionis, confessionis; græcè exomologesis, latinè accusatio &c. Frequentissimè dicitur pœnitentia, quia partes illius pœnam habent, nam contritio habet dolorem, confessio ruborem, satisfactio molestiam: frequenter etiam in communi usu dicitur Confessio, ita ut hoc nomine veniat totum Sacramentum.

§. 2. De fide est, Christum in Ecclesia instituisse Sacramentum Pœnitentiæ, nam post varia Concilia ita docet *Tridentinum* sess. 14. De pœnit. cap. 1. ac definit can. 1. his verbis, *Si quis dixerit in Catholica Ecclesia non esse verè & propriè Sacramentum pro fidelibus, quoties post Baptismum in peccata labuntur, ipsi Deo reconciliandis, à Christo Domino institutum, anathema sit.* Est autem contra Montanistas & Novatianos, ad quos postea accesserunt Lutherus, Calvinus aliique assecl æ, uti referunt *Bellarm.* l. 1. c. 9. *Tann.* q. 1. num. 3. *Ills.* num. 1. 581.

§. 3. Hoc Sacramentum est institutum à Christo post Resurrectionem, uti nunc tenent omnes passim contra *Armacan.* apud *Dicast.* d. 4. dub. 2., qui putavit institutum esse à Christo 582.

sub

sub initium prædicationis ; item contra alios apud *Tann.* num. 6., qui dixerunt sub initium mundi in paradiso esse institutum à Deo : sed probatur ex *Trid.* sess. 6. c. 4. sess. 7. De Sacram. in genere can. 1. sess. 14. De pœn. can. 1. suprà relato, ubi cap. 1. sic loquitur, *Dominus autem Sacramentum pœnitentiæ tunc præcipuè instituit, cùm à mortuis excitatus insufflavit in discipulos suos Joannis 20. dicens, Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis &c.* Cùm autem addat, *præcipuè*, innuit aliquid illius jam antecessisse, nam præcesserat promissio *Matt.* 16. & 18., ubi Petro dixerat, quòd daturus esset claves ; & discipulis, quòd quæcumque essent ligaturi vel soluturi in terris, futurum esset ligatum vel solutum in cœlis. Deinde etiam in ultima cœna ante mortem inchoârat institutionem illam , quando ordinaverat Sacerdotes his verbis, *Hoc facite*, impressio enim characteris sacerdotalis erat inchoatio potestatis ad remittenda peccata : Et ideo etiam nunc in Ecclesia adæquata potestas remittendi peccata divisibiliter confertur, primò inchoativè , quando accipitur potestas in Corpus Christi verum per traditionem patenæ cum pane & calicis cum vino, adjunctis verbis, *Accipite potestatem offerendi Sacrificium &c.* Postmodùm completivè per impositionem manuum Episcopi, adjunctis verbis : *Accipite Spiritum S., quorum remiseritis &c.*, per quam ultimam partem ordinationis sacerdotalis, vel augetur character, utì volunt plerique cum *Dicast.* De Ordine n. 126., vel idem character extenditur etiam ad Corpus Christi mysticum, utì volunt alii cum *Tann.* De Ordine num. 126. Congruentia autem , cur Christus instituerit post resur-

Resurrectionem, est hæc, quia hoc Sacramentum supponebat mortem animæ, & erat ad resurrectionem peccatoris.

Objici potest, S. *Thomam* Apostolum non adfuisse, quando Christus *Joannis 20.* dixit, *Accipite Spiritum S. &c.*, & tamen æquè ac cæteri habuit potestatem remittendi peccata. *R. S. Cyrillus* & ex illo *Bosco* s. 1. nu. 54. dicunt omnes discipulos Christi etiam absentes vi verborum istorum esse ordinatos & accepisse potestatem absolvendi : neque tamen inde sequitur nunc posse etiam absentes ordinari, quia pro Ecclesia aliter statuit Christus, qui pro se habebat potestatem excellentiæ, ideoque ipsi licebat ordinare, prout volebat.

§ 4. De Sacramento pœnitentiæ ita habet *Conc. Florentinum* post sess. ult. in Decreto *Eugenii IV.* ad Armenos : *Quartum Sacramentum est pœnitentia, cujus quasi materia sunt actus pœnitentis, cordis contritio cum proposito non peccandi de cætero, oris confessio, satisfactio : Forma, Ego te absolvo &c.* 583.

Q. 84. Quid præterea sit notandum circa materiam Sacramenti pœnitentiæ. &. seqq. §. 1. Sola peccata sunt materia confessionis, uti tenent omnes Catholici, teste *Dicast.* d. 9. n. 296. & colligitur ex *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 4. & can. 3. ubi pro materia non assignantur nisi peccata, ideoque simpliciter vocatur confessio peccatorum. Idem evincitur ex forma Sacramenti, nam dicit, *absolvo à peccatis.* Denique id satis constat ex communi sensu Doctorum ac etiam fideliũ omniũ. 584.

§. 2. B. Virgo non fuit capax absolutionis, ideóque *Dicast.* d. 6. n. 9. explodit sententiam *Alberti M.* qui, ut probaret B. Virginem habuisse 585.

buisse gratiam sacramentalem pœnitentiæ, dixit solitam fuisse confiteri S. Joanni Evangelistæ peccata, quæ apprehendebat se feciſſe, nam & hic error B. Virgine indignus est, & illo supposito adhuc non poterat Sacramentum esse validum, quod requirit verum & non tantùm existimatum peccatum: Unde *Scotus* in 4. dist. 17. in fine rectè ait, si B. Virgo fuisset confessa, peccâsset confitendo.

586. §. 3. Quamvis imperfectio de se non sit materia confessionis, tamen ordinariè habet adjunctum peccatum, quod est materia sufficiens, secundùm dicta l. 5. à n. 211. ubi etiam n. 214. dixi transgressionem Regulæ, quamvis non obligantis sub peccato, ordinariè habere adjunctum peccatum, quod confirmatur ex dictis l. 4. nu. 58.

587. §. 4. Censuræ, v. g. excommunicationis, suspensionis, etiam non sunt materia absolutionis sacramentalis, quamvis debeant ad legitimum ministrum deferri, ut per sententiam Ecclesiasticam auferantur, & quidem quandoque priùs, quàm dari possit absolutio à peccatis.

588. §. 5. Peccata ante Baptismum commissa non sunt materia apta confessionis sacramentalis, *S. Th.* 3. p. q. 84. a. 2. aliique communissimè, inter quos *Bosco* d. 7. s. 2. n. 3. meritò dicit hunc esse & semper fuisse totius Ecclesiæ sensum, est autem contra aliquos apud *Amic.* d. 13. nu. 46. qui innuunt peccata illa esse materiam necessariam; & saltem est contra *Angel.* & quosdam recentiores apud *Gormaz* p. 2. n. 71. quiputant esse materiam sufficientem, sed *Vasq. Turr* & *Perez* dicunt oppositum esse certum, *Bonac* dicit videri

videri tanquam de fide definitum, *Amic.* dicit videri non obscurè definitum in *Trid.* & *Florent.* ideoque opinionem illam vocat errorem, nam imprimis *Trid.* sess. 6. cap. 14. item sess. 14. De pœn. cap. 1. 2. 4. & 5. constanter docet & novem repetitis vicibus dicit Sacramentum ex institutione Christi esse pro peccatis post Baptismum commissis, tumque Can. 1. sic definit : *Si quis dixerit in Catholica Ecclesia pœnitentiam non esse verè & propriè Sacramentum pro fidelibus, quoties post Baptismum in peccata labuntur, ipsi Deo reconciliandis à Christo Domino nostro institutum, anathema sit.* Deinde *Florent.* in Decreto *Eugenii IV.* ad Armenos dicit effectum Baptismi esse remissionem omnis culpæ originalis & actualis, itemque omnis pœnæ, ergo innuit pro peccatis illis non esse institutum Sacramentũ pœnitentiæ, sed tantùm pro peccatis fidelium ingressorum in Ecclesiam, utì habet *Trid.* cap. 2. addens rationem, quia Ecclesia non judicat de illis, quæ extra se fiunt. Accedit consensus Theologorum, qui hoc tanquam certum potiùs supponunt quàm probent : & alioquin dicam etiam peccatum originale esse materiam sufficientem confessionis, quod dicere nemo hactenus est ausus.

§. 6. Peccata antehac ritè confessa & per 589.
absolutionem remissa sunt materia sufficiens novæ confessionis non tamen necessaria, per se loquendo. *Pars 1.* est *S. Th.* in 4. dist. 17. q. 3. a. 3. quæstiun. 5. ad 4. & aliorum communissima, quam certam esse docent *Suar.* d. 18. s. 1. n. 6. & *Aversa.* q. 10. s. 2. *Vasq.* autem q. 91. a. 3. dub. 7. n. 1. dicit à nemine negari : refert tamen plures *Amic.* d. 13 n. 25., qui dicunt, quamvis sufficiant

ad essentiam Sacramenti, tamen non sufficere ad effectum, sed si Sacramentum est validum, non est ratio illi negandi effectum, cùm nullus adsit obex: itaque pars illa probatur ex declaratione *Benedicti XI.* statim citanda. Idem significatur Cap. *Quem pœnitet, 88.* De pœn. dist. 1. his verbis: *Quantò pluribus confitebitur in spe veniæ turpitudinem criminis, tantò faciliùs consequetur misericordiam remissionis, ipsi enim Sacerdotes plùs jam possunt proficere, plùs confitentibus parcere.* Idè evincit praxis in universa Ecclesia, nam fideles sæpissimè faciunt confessiones generales, repetuntque peccata antè confessa, & nulla alia, ergo. Et ratio est, quia quòd peccatum sit antehac confessum, nihil obstat, nam non ideo desinit fuisse peccatum: quòd autem jam sit antè remissum, etiam non obstat, utì patet, si quis de peccato nunquam confesso fuerit perfectè contritus, manet enim etiam obligatus ad confitendum, imò sicuti potest etiam cum fructu sæpiùs repeti contritio ejusdem peccati, ita & Confessio. *Pars 2.*, quòd peccata confessa & remissa non sint, per se loquendo, materia necessaria confessionis, est S. *Th.* suprà & aliorum communissima, quam pariter certam dicit esse *Aversa* suprà, & etiam constat ex declaratione *Benedicti XI.* in Extrav. communi *Inter cunctas*, De privilegiis, ubi dicit eum, qui semel confessus est & absolutus etiam àReligioso mendicante, non teneri iterum nequidem proprio Parocho peccata illa confiteri, & postea subdit, *Licèt de necessitate non sit iterum eadem confiteri peccata, tamen quia propter erubescentiam, quæ magna est pœnitentiæ pars, ut eorundem peccatorum iteretur confessio, reputamus salubre.* Idem de non necessa-

cessariò repetendis peccatis confessis definit tanquam Catholicum dogma *Joannes XXII.* in Extrav. communi, *Vas electionis*, Tit. De hæreticis, ita ut oppositum damnet velut falsum & erroneum.

Dixi, per se loquendo, nam per accidens est 590.
obligatio iterum confitendi, 1. Si quis inter cætera esset confessus reservata non habenti potestatem in reservata, hæc enim teneretur iterum confiteri alteri. 2. Si aliquod peccatum omissum non posset explicari, nisi iterum faciendo mentionem peccati aliàs confessi. 3. Si quis voviſſet iterum eadem peccata confiteri, aut acceptâſſet pœnitentiam de iis iterum confitendis, aut si hoc præciperet regula alicujus Ordinis ab ipso liberè acceptata. 4. Si confessus ùt dubium postea agnosceret esse certum, aut si in genere confessus postea recordaretur illius in specie. 5. Si Confessarius etiam injustè noluisset eum absolvere, vel defectu jurisdictionis non potuisset. 6. Si confessus esset sine debito dolore aut proposito, de quo casu iterum dicetur à n. 1206. An autem Ecclesia posset præcipere iteratam alicujus peccati mortalis Confessionem, dicetur n. 2017.

Obji. 1. Contra dicta n. 589. Dolor est de 591.
malo ùt præsente, secundùm dicenda n. 656. sed quando peccatum est remissum quoad culpam & pœnam, nihil est de præsenti, in quod tendere possit ille dolor, ergo. R. n. min., nam saltem est carentia illius, quod habuissem illo instanti, quo peccavi: aut si supponas me illud aliunde habere, saltem hoc est præsens malum, quod est peccavisse, sive privatum esse bono innocentiæ vel absolutæ immunitatis à peccato,

quæ privatio semper existit in eo, qui semel peccavit: unde sicuti illud, quod est me aliquando bonum egisse, est aliquod bonum præsens, & ideo de illo possum semper gaudere, ita de illo, quod est peccavisse, possum semper dolere, quamdiu sum in statu, cui non repugnat dolor.

592. *Obji.* 2. Forma non potest sæpius cadere super eandem materiam. R. Si tantùm sit eadem materia proxima, transeat; si aliquid aliud sit materia proxima, ipsa autem sit materia remota. n., nam possum duos successivè baptizare eâdem aquâ; duos ægros inungere eodem oleo; quia habebo alias materias proximas, nempe ablutionem & unctionem aliam, super quam immediatè cadet nova forma: similiter hìc duæ absolutiones cadent immediatè super duos dolores vel saltem super duas Confessiones. Quis autem tum sit sensus verborum, *Ego te absolvo*, dicetur n. 641.

593. §. 7. Venialia sunt materia sufficiens, non tamen necesaria Sacramenti pœnitentiæ, uti tenent Catholici omnes ex *Trid.* sess. 14. De Pœn. c. 5. his verbis: *Venialia, quibus à gratia Dei non excludimur, & in quæ frequentiùs labimur, quamvis rectè & utiliter citraque omnem præsumptionem in confessione dicantur, quod piorum usus demonstrat, taceri tamen citra culpam, multisque aliis remediis expiari possunt.* Et quòd sint materia sufficiens, definit Can. VII. his verbis: *Si quis dixerit in Sacramento pœnitentiæ &c. non licere confiteri peccata venialia, anathema sit.* Idem jam declaraverat Leo X. damnans hunc Artic. 8. *Lutheri: Nullo modo præsumas confiteri peccata venialia.* Ratio colligitur ex verbis generalibus, quibus Christus Sa-

Sacramentum pœnitentiæ instituit, dicens, *Accipite Spiritum sanctum, quorum peccata remiseritis &c.* quæ conveniunt tam venialibus, quàm mortalibus. Similiter quòd non sint materia necessaria, ratio est, tum quia valor Sacramenti & effectus, qui est gratia, non pugnant cum illis, tum etiam, quia multis aliis modis remitti possunt, utì habet *Trid.* suprà, & declarabitur à nu. 2012. An autem Ecclesia præcipere posset confessionem venialium, dicetur n. 2018.

§. 8. Etiam sola venialia sunt materia sufficiens Sacramenti pœnitentiæ, utì manifestè colligitur ex *Trid.* suprà, nam definit venialia simpliciter esse materiam sufficientem, & supponebat tanquam certum, quòd venialia sæpè essent in hominibus piis non habentibus mortalia, qui nullo jure prohibentur confiteri, ergo. An autem expediat frequens Confessio venialium, dicetur n. 1885. Denique an expediat confiteri sola venialia, & pœnitens tum semper sit absolvendus, dicetur à n. 1885. 594.

§. 9. Materia necessaria Confessionis sunt omnia mortalia post Baptismum commissa & nunquam directè subjecta absolutioni, sic enim docet *Conc. Lateranense* sub *Inn.* III. Cap. *Omnis utriusque sexûs*, his verbis: *Omnis utriusque sexûs fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solus peccata, saltem semel in anno fideliter confiteatur.* Similiter *Florentin.* in Decreto *Eugenii IV.* ad Armenos, explicans partes Sacramenti pœnitentiæ ait, *Pars secunda est oris confessio, ad quam pertinet, ut peccator omnia peccata, quorum memoriam habet, suo Sacerdoti confiteatur integraliter.* Similiter *Trid.* sess. 14. De pœni. c. 5. dicit institutam esse à Domino integram peccatorum 595.

torum confessionem & omnibus post Baptis-mum lapsis jure divino necessariam esse: Et subdit: *Ex his colligitur, oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione recenseri, etiamsi occultissima illa sint.* Addit, *cùm universa peccata mortalia, etiam cogitationis, homines iræ filios & inimicos Dei reddant, necessarium est, omnium etiam veniam cum aperta & verecunda confessione à Deo quærere.* Idem sæpius repetit eodem Capite, & postea sic definit Can. 7. *Si quis dixerit in Sacramento Pœnitentiæ ad remissionem peccatorum necessarium non esse jure divino confiteri omnia & singula peccata mortalia, quorum memoria cum debita & diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta, & quæ sunt contra duo ultima Decalogi præcepta, & circumstantias, quæ peccati speciem mutant &c. anathema sit.* Accedit communis Ecclesiæ traditio, utì ostendit *Bellarm* l. 3. c. 6. Item consensus Ss. PP. apud *Bellarm. c. 2.* Ité praxis fidelium agnoscens mortalia omnia tanquá materiam hìc necesariò explicandam. Ratio autem à priori est voluntas Christi nobis manifestata per relata Concilia & per universalem Ecclesiæ sensum ac consuetudinem.

596. §. 10. Peccata mortalia etiam inculpabiliter omissa sunt materia necesaria confessionis, utì constat ex hac propositione 11. ab *Alexandro VII.* damnata: *Peccata in confessione omissa seu oblita ob instans periculum vitæ, aut ob aliam causam, non tenemur in sequenti confessione exprimere.* Ratio autem est, quia Sacerdos, qui à Christo constitutus est Judex circa mortalia, necdum tulit sententiam de illis, neque pro qualitate delicti potest imponere satisfactionem tum puniti-

nitivam tum medicinalem, nisi peccata illa exprimantur & directè subjiciantur clavibus, ideoque licèt fortè indirectè remissa sint, tamen manet obligatio, ut directè subjiciantur absolutioni. Ex hìc dictis

Colliges, quid sit directè & indirectè remitti 597.
peccatum; nam tum dici ur directè remitti, quando remittitur ratione suî independenter ab alio peccato remisso, quia nempe est materia huic Sacerdoti per hanc confessionem cognita & subjecta: E contrà tum remittitur indirectè, quando remittitur non ratione suî, eò quòd vel non sit materia per confessionem cognita, vel non sit materia subjecta huic Sacerdoti, attamen remittitur dependenter ab alio peccato huic Sacerdoti per confessionem cognito & subjecto; sic peccatum non reservatum & in confessione expressum remittitur directè, quia remittitur ratione suî, utpote de se materia huic Sacerdoti per confessionem manifestata & ipsius etiam jurisdictioni subjecta; E contrà peccatum vel omissum vel reservatum non remittitur directè, quia omissum non est materia per confessionem cognita; reservatum autem quamvìs fortè sit materia per confessionem cognita, tamen non est subjecta jurisdictioni hujus Sacerdotis; nihilominus quia nullum peccatum potest per Sacramentum remitti, nisi simul remittatur omne mortale, & adsit dolor ac propositum sufficiens ad remissionem etiam illius mortalis omissi vel reservati, hæc simul remittuntur, sed dependenter ab illo altero peccato expresso, in quod Sacerdos habebat jurisdictionem. Dependentia autem illa & independentia in hoc consistit, quia si nullum aliud

peccatum fuiſſet expreſſum, non potuiſſet per Sacramentum remitti hoc peccatum omiſſum vel reſervatum: è contrà quamvís non adfuiſſet illud omiſſum vel reſervatum, poterat remitti iſtud expreſſum: & hoc ſenſu dicitur omiſſum vel reſervatum remitti dependenter ab iſto peccato expreſſo; è contrà peccatum expreſſum dicitur remitti independenter ab illo omiſſo vel reſervato.

598. Q. 85. *An peccata dubia ſint materia neceſſaria confeſſionis.* &c. Colligetur ex ſeqq. §. 1. Dubium hìc poteſt eſſe vel de peccato ipſo, utì ſi dubites, an ullo modo peccaveris in materia de ſe alioqui mortali, vel de qualitate peccati, utì ſi ſcias te peccâſſe, ſed dubites, an mortaliter an venialiter, vel de confeſſione peccati, utì ſi ſcias te peccâſſe mortaliter, ſed dubites, an ſis confeſſus.

599. §. 2. Circa hæc ſingula poteſt in utramque partem eſſe dubium vel poſitivum vel negativum. Tum eſt poſitivum, ſi ſuſpendatur quidem omne judicium directum, attamen pro utraque parte ſint gravia motiva, quæ ſe non elidant, ſed vi quorum poſſit formari prudens judicium pro hac & etiam pro illa parte, aut ſaltem reflexè judicari, quòd pro utrâque parte ſtet ratio momenti ſimpliciter gravis, utì dictum eſt l. 1. à n. 71. Tum eſt negativum, ſi utrimque ſint aliqua quidem motiva, non omnino levia, hæc etiam non ſunt digna prudente dubio: attamen etiam de ſe non ſufficientia ad prudens judicium pro alterutra parte, ideoque neceſſariò ſuſpendi debeat omne prudens judicium directum. Quod ſi pro una tantùm parte ſit grave motivum, ſola hæc pars erit poſitivè

positivè dubia ; si autem motiva se mutuò elidant, ita ut neutrum in concursu alterius censeatur simpliciter grave , erit dubium negativum vel quasi pura ignorantia. Quandonam autem motiva dicantur se elidere , explicatum est l. 1. à n. 261.

§. 3. Si in utramque partem positivè dubi- 600.
tes de mortali commisso , *Silv. Suar. Henriq. Sanch. Bonac. Laym. Lug. Castrop.* tr. 23. p. 9. nu. 15. *Escob.* l. 15. probl. 38. *Dicast.* d. 9. dub. 7. *Talav.* n. 302. *Aversa* q. 10. s. 3. *Stoz* l. 1. p. 5. n. 155. *Schild.* tr. 2. n. 122. *Tamb.* De Confess. l. 2. c. 1. §. 3. *Mendo* d. 10. n. 2. Dicunt te non teneri confiteri, quam sententiam vocant communem *Illsf.* n. 109. & *Sporer* n. 398. *Haun.* l. 4. n. 1004. vocat unanimem Theologorum, *Côn.* d 87. n. 68. vocat certam. E contrà *Gormaz* p. 2. nu. 160. dicit quamvis probabile sit non esse commissum , tamen si etiam probabile sit esse commissum , manere obligationem confitendi, & idem docet *Eliz.* quem ex propriis principiis optimè confutat *Teril.* in Regula morum q. 52. ass. 6. & 7. Ratio itaque prioris sententiæ est, tum quia in hoc casu prudenter judicare potes te non peccâsse mortaliter , sicque deponere dubium , tum etiam quia tua libertas videtur esse in possessione contra præceptum confitendi , nam herì, antequam feciſses illud , propter quod hodie dubitas , certò non tenebaris confiteri, hodie autem supervenit solummodo dubium, quod non debet te dejicere de certa possessione juris non confitendi , ùti magis explicabitur n. 608. *Nec obstat* , quòd hìc sit dubium facti, in quo non videtur utrumque posse esse probabile , *nam* secundùm dicta l. 1. n. 398. falsum est,

quòd

quòd in dubio facti semper se mutuò elidant motiva. Deinde omne dubium facti pertinentis ad materiam præcepti reducitur ad dubium juris, cùm quæratur de obligatione præcepti ex suppositio aliquo facto, utì rectè *Castrop. Arr.* t. d. 25. n. 15. in dubio autem juris, ubi utrimque est probabilitas, licitè sequor utrumlibet, secundùm sententiam communem l. 1. à n. 278. probatam, ergo.

601. §. 4. Si scias te peccâsse, sed positivè dubites, an mortaliter an venialiter, Authores citati aliique communiter contra *Con.* suprà etiam dicunt, te non teneri confiteri, & rationes sunt eædem, ex hoc enim, quòd scias superveniss veniale, non ideo possidet præceptum confitendi, cùm certum sit non esse obligationem confitendi venialia.

602. §. 5. Si scias te peccâsse mortaliter, & positivè dubites, an sis confessus, Authores citati aliique cum *Præpos.* q. 4. n. 115. *Lugo* d. 16. n. 59. *Dicast.* à n. 292. *Palav.* n. 305. *Arr.* hìc d. 31. n. 25. *Gob.* t. 7. n. 11. *Stoz.* n. 156. *Bosco* d. 7. s. 8. nu. 124. dicunt contra *Meroll.* & *Con.* te non teneri confiteri, quam sententiam *Illsf.* n. 110. & *Platel.* nu. 791. testantur esse communem. Ratio est, quia etiam hìc est probabile, & potes prudenter judicare, ac depositio dubio dicere te esse confessum, adeoque te hìc & nunc non ampliùs teneri præcepto confitendi. *Nec obstat*, quòd præceptum confitendi fuerit in certa possessione; *nam* prudenter judicas illi esse satisfactum. Quamvìs autem inter homines, si antecesserit ex contractu oneroso certum debitum justitiæ, illi non censeatur satisfactum per probabilem tantùm solutionem, utì nec præcepto Baptilmi satis-

satisfit per probabilem tantùm susceptionem illius; ista tamen hìc non obstant , nam quoad Baptismum est alia ratio , cùm hic sit de necessitate medii, cujus defectus per aliquid aliud non ita suppleri potest. Quoad onerosum autem debitum justitiæ etiam est disparitas, nam huic satisfieri potest dando tantùm partem secundùm proportionem dubii : E contrà in nostro casu non agitur de medio salutis , nam certum est sufficere confessionem formaliter integram , & deberet poni tota altera confessio peccati dubii, cujus tamen tanquam certi tota Confessio probabiliter etiam antehac posita est, ergo nimiùm exigeretur. Deinde homines non censentur remittere jus talis onerosi debiti,nisi posita sit perfecta æqualitas : E contrà benignè præsumimus de Deo, quòd ordinariè ad impletionem legum plùs non exigat, quàm feciſſe hoc, quo posito prudenter judicare possimus nos impleviſſe legem, alioquin exponeremur infinitis anxietatibus & molestiis,quia nimis facilè obliviscimur eorum, quæ fecimus.

§. 6. Hactenus dicta tenent Authores citati, quamvis pro illa parte, quòd peccâris mortaliter, vel quòd non sis confessus, starent rationes probabiliores , suppositò quòd aliàs in similibus materiis licitum sit sequi sententiam probabilem relictâ probabiliore , cùm etiam hìc non agatur de valore Sacramenti, ad quod certum est non requiri integritatem materialem, sed sufficere formalem Notat tamen *Platel.* suprà in omnibus illis dubiis suadendam esse confessionem, quia non rarò postea nascuntur anxietates animi, an adfuerint rationes verè probabiles, nec ne. Addunt *Sanch. Palav.* n. 302. 603.

in

in articulo mortis fore obligationem eliciendi contritionem de his peccatis dubiis, vel etiam faciendi confessionem ad minimùm de aliis peccatis, ut hæc dubia saltem indirectè remittantur, si fortè non sint remissa, ne in extrema necessitate salus exponatur periculo.

604. §. 7. Si positivè dubites de mortali commisso vel de confessione illius, & non habeas prudens motivum pro eo, quòd non fuerit mortale, vel quòd sis confessus, teneris confiteri, *Silv. Nav. Suar.* d. 22. s. 9. n. 5. *Côn.* n. 69. Et *Haun.* suprà dicit in hoc convenire Theologos, quia cùm judicare debeas te peccâsse mortaliter, vel non esse confessum, neque possis oppositum judicare, nequidem probabiliter, sufficienter convictus es, & præceptum confessionis possidet contra te.

605. §. 8. Si scias te peccâsse mortaliter, & negativè dubites, an sis confessus, teneris confiteri, *Côn. Schild. Haun. Laym.* de consc. c. 5. n. 37. *Carden.* in 1. Crisi d. 47. n. 41. *Lugo* suprà dicens in hoc convenire omnes, & plerique cum *Castrop.* n. 16. & *Esc.* n. 27. dicunt certum. *Mendo* nu. 1. dicit certissimum, quia in hoc casu certò possidet præceptum confessionis, cùm prudenter judicare non possis esse illi satisfactum, debito autem illius certo non satisfit per solutionem dubiam & improbabilem: Et qui contrarium videntur tenere, intelligendi sunt de homine qui prudenter præsumitur esse confessus.

606. §. 9. Si negativè dubites, an peccâris mortaliter, te teneri confiteri docent *Catech. Romanus* De pœn. c. 9. *S. Tho.* in 4. dist. 21. q. 2. a. 3. adj. aliique Authores gravissimi & propè innumeri, quorum 40. recensèt & sequitur *Sanch.* in Decalog.

calog. l. 1. c. 10. n. 66. Addunt alios *Averſa* q. 10. ſ. 3. *Schild.* tr. 6. n. 42. *Mendo* n. 5. Sequitur etiam *Dicaſt.* ſuprà : Et id certum eſſe dicunt plerique cum *Gormaz* à n. 165. E contrà abſolutè negant te teneri *Todtf.* q. 98. §. 2. *Stoz* à n. 165. *Caram.* in Theol. fund. n. 1321. & alii. Idem negant *Con.* n. 99. & P. *Marſchant.* tom. 1. t. 4. tit. 6. q. 4. ſi dubites, an aliquid commiſeris, quod *Leſſius* in Aucta. V. *Confeſſio* caſu 9. nu. 10. etiam dicit eſſe probabile : ſed hi Authores addunt, ſi ſcias te aliquid commiſiſſe, & negativè dubites, an ſit mortale, an veniale, te teneri confiteri ; in hoc tamen non videntur conſequenter loqui , utì rectè *Lugo* nu. 61. *Arr.* nu. 27. *Mendo.* nu. 42. *Boſco* nu. 102., nam mortale manet dubium , ſicuti in priore caſu, ex hoc autem ,quòd ſuperveniat certitudo de veniali , non poteſt eſſe obligatio confitendi : hinc ſententiam negantem abſolutè probabilem vocant *Amic.* d. 3. nu 55. aliique multi: *Burghab* Centur. 1. caſu 90. & *Gob.* n. 214. non audent ei negare veram probabilitatem, *Laym.* ſuprà & *Boſco* n. 113. dicunt apparere probabilem, quamvìs addant ſe nihil determinare velle. *Eliz.* abſolutè docet non eſſe opus confiteri in caſu dubii negativi, quod dicit tum eſſe, ſi nihil tibi occurrat, ex quo putes te peccâſſe, ſed *Terill.* ſuprà nu. 32. rectè eum confutat, nam ille ſolùm dubitat negativè, qui ità pro una parte nullas habet rationes , ut etiam nullas habeat pro altera , ac proinde, qui non poteſt ſibi perſuadere ſe eſſe à peccato immunem, quia nullum ſufficiens fundamentum habet ad ſe liberandum à peccato , ideoque inter utrumque ſuſpenſus hæret, quaſi dicens, fortè peccavi, fortè non peccavi.

§. 10.

607. §. 10. Rationes pro sententia obligationem affirmante sunt sequentes, 1. Quia in dubiis pars tutior est eligenda, utì *Sanch.* à n. 11. fusè probat. 2. Certum est à temporibus Christi dari præceptum confitendi omnia mortalia, ergo obligatio confitendi est in possessione contra mortale dubium, quod jam supervenit. 3. Hoc est materia necessaria confessionis, quod in antiqua lege erat materia necessaria contritionis, confessio enim successit obligationi contritionis, sed mortalia dubia erant materia necessaria contritionis, ergo. 4. Illa spectant ad tribunal Sacerdotis, quæ spectarent ad tribunal Christi, si adesset, cùm Sacerdos sit Vicarius Christi, sed ad tribunal Christi spectarent mortalia etiam dubia, ergo. 5. Lex favorabilis debet ampliari, utì probat *Sanch.* De Matr. l. 1. d. 39. n. 5. sed lex confitendi omnia mortalia est favorabilis, quia tendit ad liberationem à peccatis, & liberat ab onere gravi contritionis, ergo debet extendi ad omnia mortalia etiam dubia. 6. Secundùm *Trid.* suprà c. 5. pœnitens tenetur confiteri omnia peccata, quorum habet conscientiam & memoriam, sed qui dubitat de mortali, habet illius conscientiam saltem dubiam, & sicuti actus intellectûs rectè dividitur in certum & dubium, ita etiam conscientia: Deinde etiam habet illius memoriam, quia meminit facti præteriti, in quo timet mortale, ergo. 7. In dubio de commisso homicidio incurritur irregularitas, ergo in dubio de commisso mortali incurritur obligatio confitendi. 8. Fideles confitentur mortalia dubia, praxis autem est optima legum interpres, imò consuetudo potest legem inducere. 9. Antiqui omnes docuerunt

cuerunt confitenda esse dubia, ergo credibile est id eos habuisse ex traditione Apostolica, quod enim in Ecclesia fit, & nescitur ejus initium, prudenter creditur esse ex traditione Apostolica. Videri potest *Cresp. à Borgia* in qq. Moral. q. 12. ubi hanc sententiam multis firmat & oppugnat contrariam.

§. 11. Rationes pro sententia obligationem negante, sunt sequentes : 1. In dubio melior est conditio possidentis, secundùm dicta l. 1. à n. 495. Quod valet non tantùm in materia justitiæ, sed etiam in aliis, secundùm dicta ibidem nu. 502., atqui negativè dubitans de mortali commisso est in possessione innocentiæ & libertatis contra præceptum confessionis, ergo. *Prob. min.* herì antequam accidisset illud, de quo nunc dubitat, ipse certò erat innocuus ab illo mortali, & certò non tenebatur illud confiteri, hodie autem, postquam supervenit illud dubium, præceptum confitendi non est certum, sed ad summum est dubium, quia fundatur in mortali, quod dubiè supponitur esse commissum, & consequenter sicuti mortale est dubium, ita præceptum confitendi est dubium, ergo per dubium superveniens ipse non debet dejici de certa sua possessione antecedente, ergo ipse manet in certa possessione innocentiæ & libertatis contra præceptum confessionis. *Conf. 1.* quia in dubio, an voverim dare eleëmosynam, non teneor hanc dare, quia libertas mea est in possessione contra obligationem dubiam, quæ supervenisset, simile autem est hìc, ergo *Conf. 2.* nam hæc conformia sunt Regulæ 9. ff. De Regulis Juris. *Semper in obscuris, quod minimum est, sequimur.* Item Reg. 56. *Semper in dubiis benigniora* 608.

præferenda sunt. Item Reg. 122. *Libertas omnibus rebus favorabilior est.* 2. Dubium, quod factâ diligentiâ vinci non potest, æquivalet ignorantiæ invincibili, ergo dubium de mortali, quod factâ diligentiâ vinci non potest, æquivalet ignorantiæ invincibili peccati mortalis, sed potest aliquis in confessione tacere mortale, quod ex ignorantia invincibili putat non esse mortale, ergo. 3. In dubio, an lex existat, non est obligatio legis, secundùm dicta l. 1. n. 272. & 470. docentque Authores communiter cum *Suar. Henriq. Sa, Laym.* De legibus c. 20. n. 4. *Sanch.* in Decal. l. 1. c. 10. à nu. 32. Item in dubio, an aliquid contineatur sub præcepto, censendum est non contineri, utì probat *Sanch.* ibidem, & consentiunt communiter alii apud *Moyam* nu. 10. atqui dubium est, an existat lex confitendi mortalia dubia, sive, an mortalia dubia contineantur sub præcepto confitendi mortalia, si enim hoc esset verum, tot viri sapientissimi re utrimque diligentissimè discussâ non negarent. 4. In judicio non admittitur ùt legitima accusatio, nec auditur necessariò testis, nisi prudenter præsumatur delictum, ergo neque hic sustinetur accusatio, nec necessariò auditur testis, adeóque nec necessariò exigitur confessio, nisi prudenter præsumatur delictum, sed in dubio negativo facta non præsumuntur, nec prudenter præsumitur delictum, quia in dubio homo præsumitur innocens, & quisque præsumitur bonus, donec probetur malus, utì habent Regulæ Juris apud *Laym.* nu. 30. Neque hic est motivum prudens judicandi delictū esse commissum, ergo. 5. Illa tantùm tenetur pœnitens confiteri, quorum habet conscientiam & memo-

memoriam; sed negativè dubitans de mortali, imprimis non haber illius conscientiam, quia secundùm S. *Bernardum* De interiore domo c. 11. *Conscientia est cordis scientia*, & secundùm S. *Th.* 1. p.q.79.a.13. O. *Conscientia importat ordinem scientiæ ad aliquid, nam conscientia dicitùr cum alio scientia*, ergo requirit cognitionem saltem ita probabilem mortalis commissi, ùt pro innocentia nulla stet probabilitas, sed possit dicere absolutè se sibi conscium esse de mortali, atqui negativè dubitans non habet cognitionem ita probabilem de mortali, nec potest absolutè dicere se sibi de illo conscium, ergo. *Confir.* nam dubium non est conscientia, conscientiæ enim est judicium, dubium autem est suspensio judicii, ergo. Deinde negativè dubitans de mortali non meminit mortalia, nam secundùm *Aristotelem* l. De memoria, quem sequitur S. *Th.* ibidem Lect. 1. *cùm anima memoratur, pronunciat se vel priùs audivisse aliquid, vel sensisse, vel intellexisse*, atqui negativè dubitans non potest hoc pronunciare, cùm non possit judicare, ergo non meminit. *Conf.* nam qui meminit se solvisse debitum, non tenetur ampliùs solvere; qui meminit se orâsse Horas, non tenetur ampliùs orare; qui meminit se confessum esse mortale, non tenetur ampliùs confiteri: è contrà qui negativè dubitat, an solverit, orârit, confessus sit, adhuc tenetur, utì volunt adversarii, ergo evidens est etiam secundùm ipsos, quòd negativè dubitare non sit meminisse, adeóque meminisse oportet non purè suspicionem vel quodcunque dubium improbabile, sed saltem opinionem probabilem circa aliquid ùt præteritum, ergo. 6. Sì *Trid.* sub Tò conscientia & memoria compre-

henderet conſcientiam & memoriam etiam dubiam, ergo ex vi T*rid.* eſſet obligatio confitendi peccata etiam poſitivè dubia, hoc autem eſt contra communem etiam adverſariorum ſententiam, utì dictum eſt n.600.601.602.ergo. Atque ex allatis rationibus colligitur *Thomas Hurt.* immeritò dixiſſe hanc ſententiam negantem eſſe temerariam; & *Moya* meritò dicit cenſuram illam eſſe improbabilem: hinc,

609. §. 12. Sententia affirmans obligationem confitendi mortalia negativè dubia, eſt ſpectatâ authoritate probabilior, utì patet ex dictis n. 607. Spectatis tamen præcisè rationibus intrinſecis negans videtur probabilior, utì patebit comparanti rationes intrinſecas nu. 607.& 608. allatas. Et re ipsâ longè faciliùs reſpondetur ad rationes ſententiæ affirmantis, nam omnes manifeſtè retorquentur in peccatis poſitivè dubiis, ergo nimiùm probant contra dicta n.600.601.602. & ſpeciatim ad ſingulas, ſic reſponderi poteſt: *Ad 1.* Regula illa non tenet, ubi pro una parte eſt poſſeſſio, utì fatentur adverſarii, ſententia autem negans dicit pro ſe eſſe poſſeſſionem innocentiæ & libertatis. Deinde certum eſt Regulam illam ſæpe eſſe tantùm conſilii, utì dixi l. 1. n. 490. *Nec obſtat*, quòd *Clemens* III. Cap. *Ad audientiam.* 12. De homicidio, dicat, quòd in dubiis ſemitam *debeamus* eligere tutiorem, *nam* Tò debe · ſæpiſſimè ſignificat tantùm debitum majoris congruentiæ, decentiæ, honeſtatis, utì oſtendit *Boſco* n.96. *Ad 2.* Diſtinguo, certum eſt à temporibus Chriſti dari præceptum confitendi mortalia, ſi ſint tantùm negativè dubia, n. Si ſint ſaltem probabiliter cognita ſine probabilitate pro oppoſito, c.

ant.

ant. & n. conſ. *Ad 3.* Confeſſio eſt loco contritionis, quoad aliqua, c., quoad omnia, n., alioquin teneremur confiteri poſitivè dubia, quia antiqui tenebantur de illis conteri. *Ad 4.* n. min., alioquin poſitivè dubia etiam ſpectâſſent ad tribunal Chriſti. *Ad 5.* Si argumentum valet, lex confitendi debet ampliari etiam ad poſitivè dubia; item ad omnes circumſtantias aggravantes: itaque licèt inſtitutio hujus Sacramenti & poteſtas confitendi ſit favorabilis, ideóque extendatur etiam ad venialia, non ideo obligatio confitendi eſt favorabilis, cùm minuat & reſtringat libertatem illorum, ad quos hoc præceptum dirigitur: & ideo etiam, ſi Chriſtus obligâſſet ad confitenda venialia, fuiſſet obligatio oneroſa; ſicuti poteſtas abſolvendi à reſervato eſt favorabilis, non tamen reſervatio. *Nec obſtat*, quòd confeſſio ſit ad bonum animæ, *nam* etiam ad bonum animæ ſunt excommunicatio, reſervatio, imò omnes leges Eccleſiaſticæ; & tamen multæ dicuntur odioſæ, ideóque ſunt reſtringendæ. *Ad 6.* Patet ex dictis n. 608. in ratione 5. Et ſi argumentum teneret, eſſet obligatio confitendi etiam poſitivè dubia. *Ad 7.* n. conſeq. Quòd autem incurratur irregularitas per homicidium dubium, ideo eſt, quia id exprimitur Cap. *Ad audientiam* 12. De homicidio, in dubiis autem circa alias materias non incurritur irregularitas, quia hoc nullibi exprimitur, ergo cùm etiam nullibi exprimatur obligatio confitendi dubia, hæc non eſt aſſerenda, ſi enim eſſet talis obligatio, deberet exprimi, urì ex jure probat *Moya* tr. 3. d. 1. q. 5. nu 13 *Ad 8.* Fideles etiam confitentur imperfectiones, venialia & mortalia poſitivè dubia, neque tamen

ideo est obligatio illa confitendi. Deinde talis obligatio nasci non potest ex praxi fidelium, quia nequidem tota Ecclesia posset ferre legem de confitendis omnibus mortalibus, uti dicetur n. 2017. Nec consuetudo facit legem, nisi sit introducta cum animo se obligandi, de quo hic non constat, & in dubio censeri debet introducta sine animo se obligandi, uti habet communis cum *Suar. Merat. Bonac. Mcroll. Dian.* p. 1. t. 10. R. 30. *Pasq.* De Sacrif. q. 351. num. 5. & dixi l. 1. n. 571. Unde, inquit *Bosco* n. 94. forte ideo ex consilio invaluit ista consuetudo, quia plerique discernere non possunt, quænam peccata sint mortalia, quænam certa vel dubia, quænam positivè vel negativè dubia, & ideo malunt confiteri, quidquid occurrit, quàm se exponere periculo committendi mortale. *Ad* 9. Antiqui plurimi non examinârunt eam quæstionem, & qui examinârunt, plerique loquuntur æqualiter de positivè dubiis. Deinde pro ratione non afferunt traditionem Apostolicam, sed rationem hanc, quia in dubiis tutior pars est eligenda, de qua ratione dictum est ad 1.

610. §. 13. Sententia affirmans obligationem confitendi mortalia negativè dubia est absolutè probabilior, ita *Arr.* d. 31. nu. 28. *Illf.* nu. 112. *Moya* n. 33. qui per 30. annos sæpiùs docuerat publicè oppositam: Similiter *Carden.* in 1. crisi d. 46. nu. 259. dixerat negantem esse probabilem, postmodum d. 74. c. 2., re magìs consideratâ, dicit esse dubiæ probabilitatis: *Dian.* p. 4. t. 3. R. 5. dicit esse improbabilem. Ratio nostra est, quia certum est hoc Sacramentum à Christo institui potuisse cum obligatione confitendi mortalia negativè dubia, ergo probabi-

liùs

liùs dicitur esse sic institutum, quia in illis, quæ pendent à voluntate Christi, tenendum est hoc, quod dixerunt antiqui & adhuc dicunt plerique Authores, præsumendum enim est illos de voluntate Christi magìs rescire quàm paucos, qui priùs ab annis 50. inceperunt dubitare, præsertim cùm videatur accedere à primis sæculis communis sensus & praxis fidelium. Hinc ad rationes num. 608. allatas dicendum est *tres primas* hìc non procedere, quia ex dictis satìs certò constat nobis de voluntate contraria Christi, ita ut præceptum confitendi dubia jam non debeat censeri dubium, sed satìs certum. *Ad* 4. n. cons. non enim valet argumentatio à foro externo, in quo principaliter agitur de vindicta & pœna odiosa reo, hìc autem agitur in favorem & commodum pœnitentis, ut absolvatur à peccatis & recipiat gratiam, ergo quamvìs in foro externo non admittantur delicta dubia, meritò hìc admittuntur. Et quamvìs talis pœnitens positivè non præsumatur reus, tamen præsumitur reus dubiè, & ideo etiam tantùm obligatur se accusare ùt dubiè reum, sive tenetur confiteri peccatum sub dubio tantùm. *Ad* 5. dicimus sufficere conscientiam & memoriam dubiam; *S. Bernardus.* S. *Tho.* & *Aristoteles* ibi loquuntur de conscientia & memoria certa. *Ad* 6. n. seq. nam prudenter potest deponere dubium & positivè judicare, vel se non peccâsse mortaliter, vel se esse confessum, utì dictum est à n. 600. Videri potest *Gormaz* p. 2. à n. 133. & 155.

§. 14. Scrupulosi non tenentur confiteri 611.
peccata negativè dubia, sed tantùm illa, de quibus certi sunt esse mortalia, utì habet communissima

nissima cum *Sanch.* n. 85. *Côn.* n. 68. *Laym.* n. 3. *Aversa* §. *Denique*, *Stoz* n. 200. *Platel* n. 796. *Busen.* & aliis, quod certissimum esse dicit *Tamb.* n. 16. Ratio est, quia illorum dubia ordinariè sunt inanes apprehensiones, & obligatio confitendi dubia, quæ apud ipsos sunt frequentissima, induceret in gravissimas molestias, ergo excusantur ab ejusmodi integritate materiali confessionis, secundùm dicta l. 1. n. 534. Similiter non tenentur confiteri peccata, nisi certi sint se nunquam confessos, utì habent iidem Authores & est communissima cum *Cajetan. Med. Nav. Henriq. Rodriq. Regin. Becan. J. Sanch.* d. 41. n. 18. est enim incredibile, quòd peccata illis non occurrissent antehac, quando erant recentiùs commissa, si autem recurrissent, fuissent confessi, unde supponere debent, vel non fuisse mortalia, vel se tum esse confessos: & licèt re ipsâ omisissent, jam excusantur ob gravissimas molestias, in quas se conjicerent. Addunt *Sa* v. *Dubium.* n. 5. aliique relati l. 1. n. 511. scrupulosum non teneri confiteri, nisi quæ potest jurare fuisse mortalia, & se nunquam fuisse confessum, quod plures cum *Stoz* n. 202 asserunt saltem de illo, qui valde scrupulosus est.

612. §. 15. Qui timoratæ est conscientiæ, id est, qui non solet plenè, advertenter & deliberatè offendere Deum, non tenetur confiteri, si dubitet, an peccârit mortaliter, utì constat ex illis, quæ dixi l. 1. à nu. 546. & l. 5. nu. 226. quia ex communiter contingentibus est prudens præsumptio, adeóque habet motivum positivè judicandi se non peccâsse mortaliter. Et idem est de illo, inquit *Gormaz* n. 170. qui multis abhinc annis fecit confessionem generalem, & modò

nega-

negativè dubitat, an tum dixerit certum peccatum, confessio enim est in possessione pro integritate, nisi occurrat positiva ratio prudenter dubitandi : Hinc docet *J. Sanch.* suprà, quod valdè notandum esse monet *Diana* p. 3. t. 4. R. 107. & sequitur *Stoz.* p. 3. n. 613., quando quis, etiam alioqui non scrupulosus, in vita fecit confessionem generalem adhibitâ mediocri diligentiâ in examinanda conscientia, non teneri ampliùs de vitâ anteacta cogitare, & si postea occurrat dubium, an peccatum sit in Confessione expositum, an cum numero & circumstantia, posse præsumere, quòd ita. Quod *Stoz.* n. 614. dicit etiam applicari posse ad confessiones particulares, nam qui semper bonâ fide præstitit, quæ ad Confessionem requiruntur; non tenetur in prioris vitæ acta ulteriùs inquirere; quamvis hìc & nunc non recordetur se hoc vel illud determinatè peccatum esse confessum : Idem dicunt communiter Auctores cum *Præposito* q. 5. n. 115. de illo, qui solitus est sollicitè confessiones suas instituere nec advertenter aliquid reticere, si diu post patratum peccatum suboriatur dubium, an illud sit confessus, non teneri iterum confiteri. Quorum omnium rationem à priori dat *Stoz.* p. 5. nu. 169., quia non meminisse te tale aliquid esse confessum, non est prudens dubium, quòd confessus non sis, quia sæpe vix hesternorum aut etiam hodiernorum meminimus, & cùm solitus sit se parare diligenter nec voluntariè omittere aliquid, prudenter præsumit se non fuisse oblitum nec omisisse. Contraria omnia sunt dicenda de illo, qui vel non est timoratæ conscientiæ, vel antehac non est solitus cum dili-

gentia & integrè confiteri, nam hìc sunt rationes contrariæ, & ex communiter contingentibus est præsumptio contra ipsum, hinc dirigere se debet secundùm dicta n. 604. & 605. Atque ex his colligitur vix unquam circa ista fore dubium merè negativum, nisi de aliquo ignoretur, an timoratus sit, vel in confessionibus rectè instituendis antehac sollicitus fuerit necne, quando enim pro pœnitente est præsumptio juris, hæc pars censenda est probabilis, utì rectè Sot. *Arrago. Sanch.* & alii cum *Moya* n. 23. ideóque talis potest se dirigere secundùm dicta à n. 600.

613. §. 16. Si ex levi omnino fundamento dubites, aut potiùs timeas, aut suspiceris, an non fortè peccâris mortaliter, vel an in confessione non omiseris mortale, non ideo teneris confiteri, quia non est dubium prudens, unde sicut sine rationabili motivo incidit, sic poteris sine alio motivo contemnere: Et si tum esset obligatio confitendi, orirentur innumeri scrupuli, utì rectè cum aliis *Mendo* n. 2.

614. Q. 86. *An peccatum dubium se solo sit materia sufficiens confessionis.* R. Esset materia sufficiens, si reipsa esset commissum, sed quia hoc incertum est, non debet se solo subjici absolutioni dandæ absolutè, utì communissimè omnes cum *Patel.* n. 797. quia cùm possit esse non verè commissum, Sacramentum exponeretur periculo nullitatis: itaque per accidens erit obligatio addendi aliud peccatum certum saltem veniale, aut absolutio erit tantùm sub conditione danda, inquit *Gormaz* p. 2. n. 169. Si tamen certus esses esse veniale, & cõfitereris sub dubio, an esset mortale an veniale, non esset opus addere aliud peccatum, quia se solo esset materia certa,

certa, *Sanch.* in Decal. l. 1. c. 10. n. 3. *Dicast.* d. 9. n. 290. Similiter rectè notat *Sporer* n. 56. si Confessarius ex circumstanttiis personæ confitentis advertat pro certo aliquod peccatorum, quæ pœnitens sub dubio confitetur, revera esse commissum, potest absolutè absolvere, quia peccatum est declaratum, prout in conscientia est, nec Sacramentum exponitur periculo nullitatis.

Q. 87. *Ad quid teneatur, qui confessus est mortale certum tanquam dubium, vel dubium tanquam certum.* R. §. 1. Si confessus sis mortale tanquam dubium, quale tum putabas esse, & postea agnoscas esse certum, te non teneri iterum tanquam certum confiteri docent *Meroll. Leand. Caram.* & alii, quos *Moya* t. 3. d. 1. q. 6. n. 2. & *Mendo* d. 10. nu. 68. referunt. Accedunt *Ar.* d. 31. n. 46. *Escob.* l. 15. n. 179. *Bosco* d. 7. s. 8. à n. 138. quamvis postea n. 152. revocet in dubium. Idem, absolutè tenent *Stoz.* l. 1 p. 5. n. 170. & *Sporer* n. 398. nec dissentit *Herinx* d. 3. n. 51. quamvis absolutè nihil videatur determinare. Rationem dant 1. quia confessus es, uti habebas in conscientia, & directè es absolutus, nemo autem tenetur iterum confiteri id, à quo directè est absolutus. 2. Dubietas vel certitudo non est circumstantia se tenens ex parte objecti, quod solùm explicari debet, sed tantùm per accidens se habet ex parte intellectûs. 3. Absolutus à censura vel voto dubio non tenetur iterum absolvi, quamvis comperiat fuisse certa. Similiter in judicio forensi absolutus à crimine dubio non potest revocari ad judicium, quamvis crimen postea agnoscatur certum, uti cùm communi *Covar. Sanch. Lug. Tamb.* De confes- 615.

l. 2. c. 1. nu. 25. ergo à pari hìc. 4. Et præsertim, quia si dubites de numero, & ideo dicas te decies circiter feciſſe, quamvìs poſtea comperias te feciſſe undecies, non teneris poſtea hanc undecimam vicem confiteri, quamvìs hanc ſub dubio tantùm ſis confeſſus, ergo nec peccatum ùt certum, ſi confeſſus ſis ùt dubium. Hæ rationes non ſunt exigui roboris, inquit *Mendo* n. 76. & ideo Magiſter ſacri Palatii aliique apud *Lugo* d. 16. n. 93. dixerunt ſententiam iſtam eſſe probabilem, qualem etiam cenſent *Verric. Pellic. Roſel. Sachus, Delgald. Ferrant. Tancr. Perez* apud *Moyam* ſuprà, *Lohner* De confeſ. p. 2. c. 12. §. 2. q. 7. dicit pœnitentem in praxi poſſe ſequi, *Tamb.* num. 24. vocat ſententiam probabiliſſimam, *Breſſ.* non improbabilem, & ideo *Gob.* in Exp. t. 4. n. 214. dicit aliquem ſic recordantem mortalis ùt certi, quod ùt dubium erat confeſſus, probabiliter poſſe tutò communicare ſine nova confeſſione. E contrà eſſe obligationem iterum confitendi docent reliqui communiter, quos citat & ſequitur *Mendo* nu. 70. quod *Gob.* t. 7. n. 215. tenet ùt probabilius, *Illſ.* n. 116. dicit eſſe omnium ferè Doctorum, *Dicaſt.* d. 9. n. 141. dicit oppoſitum eſſe inauditum in Eccleſia, *Sanch.* in Decal. l. 1. c. 10. n. 69. *Carden.* in 1. criſi d. 51. n. 6. *Moya* dicunt eſſe certum & communi praxi totius Eccleſiæ conforme: *Lugo* à n. 77. poſtquam in utramque partem optimè diſcurriſſet, concludit ſe ab hac utpote communi nolle recedere. Omiſſis autem aliis rationibus, quæ vel nimiùm probant, vel facilè retorquentur, probatur ex dictis n. 610. quia in illis, quæ pendent à voluntate Chriſti, utì hìc eſt, tenendum eſt hoc, quod dicunt plerique, ſed

sed plerique dicunt peccatum tale esse repetendum, ergo. Deinde ab initio erat obligatio assertivè illud confitendi tanquam certum, etiam ideo, quia notabiliter immutatur judicium Confessarii, debetque alia ferri sententia & alia imponi satisfactio, si assertivè proponatur ùt certum, quàm si ùt dubium, ergo cessante dubio, quod per accidens tantùm suspendebat & non tollebat obligationem, redit obligatio assertivè confitendi ùt certùm. Ad rationes oppositas respondetur,

Ad 1. n. conf. per accidens enim sæpe est obligatio iterum confitendi id, à quo directè es absolutus, utì num. 590. dictum est, etiam ideo quia necdum absolutus es absolutè, sed tantùm quasi sub conditione, debes autem, per se loquendo, ab omni mortali absolvi directè & absolutè.

Ad 2. Quamvìs certitudo explicari non debeat, tamen debet explicari peccatum jam substans certitudini, quia in hoc statu est moraliter aliud à se ipso ùt substante dubietati, nam substans dubietati poterat nullum esse peccatum. *Conf.* nam si planè ignorans, an pejerasses, dixisses, accuso me de perjurio, quod potui fecisse, vel de perjurio, si feci, postea agnoscens te feciſſe, tenereris absolutè confiteri tanquam factum, utì docent omnes communiter cum *Lugo* & *Moya*, quamvìs ab illo æquè dici posses directè absolutus, & certa cognitio non sit circumstantia se tenens ex parte objecti sed ex parte intellectûs tantùm, ergo similiter hìc.

Ad 3. n. conf. Absolutio à censura, voto, crimine forensi, non pendet ab illo, qui absolvitur, nec ab ejus dispositione vel confessione, sed

sed fieri potest à Superiore etiam invito reo : E contrà absolutio à peccato prætequirit affectivam confessionem certi peccati, prout postea est in conscientia.

616. *Ad* 4. est difficiliùs respondere, nam Lugo àn. 78. *Arr.* a n. 45. *Dicast.* à n. 124. & alii putant non posse inveniri disparitatem inter peccatum sub dubio & numerum sub indeterminatione per Tò circiter expressum, hinc Authores primæ sententiæ dicunt in neutro casu esse obligationem aliter postea confitendi : E contrà. G. *Hurt. Dicast.* n. 140. *Steph.* t. 5. d. 5. n. 153. *Schild.* t. 6. n. 48. *Aversa* q. 10. s. 12. §. *Post quam*, *Carden* apud *Illsf.* n, 150. negant antec. & dicunt esse obligationem confitendi postea illam undecimam vicem, ad quod etiam dicendum dicit se ratione cogi *Gob.* t. 6. n. 443. nam si dixisset, decies pejeravi & dubito de undecima vice, foret obligatio hanc undecimam vicem confitendi iterum, si postea de illa redderetur certus, utì fatentur *Moya*, *Illsf.* n. 116. ergo etiam in priore casu. His non obstantibus quia communissima sententia *Soti*, *Vegæ*, *Suar. Vasq. Bona. Regin. Côn. Stoz* n. 97. *Sporer* n. 446. & aliorum, quos refert *Lugo* n. 78. dicit non esse opus postea confiteri istam undecimam vicem : si dixerit, utì tum putabat, pejeravi decies circiter, & hunc esse communem sensum fidelium dicit *Arr.*; *Illsf.* autem dicit esse ferè omnium, hinc concesso antec. neganda est conseq., Disparitatem hanc dat *Moya*, quam etiam ex parte agnoscit *Lugo* n. 588., quia secundùm interpretationem communem voluntatis Christi, quam dant Authores, non est obligatio fatendi numerum mathematicè sed mora-

moraliter, ita ut Confessarius intelligere possit aliqualiter multitudinem peccatorum & statum pœnitentis, hoc enim sufficit, ut imponat satisfactionem debitam: & quòd semel aut bis plùs vel minùs fecerit, non solet multùm variare judicium Confessarii in ordine ad imponendam pœnitentiam. Oppositum est de exprimenda certa entitate peccati, nam Confessarius longè aliter debet judicare de certo, quàm de dubio peccato. Cur autem Christus voluerit magis determinatè significari speciem quàm numerum, ratio potuit esse, tum quia numerus longè difficiliùs cognoscitur & faciliùs è memoria excidit, tum quia Cpnfessarius faciliùs conjicere potest veritatem numeri, quàm certitudinem peccati. Aliam disparitatem dant *Mendo* nu. 76. & *Illf.* suprà, quia, qui dixit, decies circiter, sufficienter dixit undecimam vicem, nam illam dixit assertivè, quamvis sub disjunctione, nempe dicendo vel decem vel novem, vel undecim vices, & assertio illa disjunctiva est absoluta ac certa, propositio autem disjunctiva verificatur in quacunque parte disjuncti, ergo si commiserat undecim vicibus, confessio assertiva determinatè verificabatur in numero undecimo, sicque hic numerus erat sufficienter assertus & expressus. E contrà in confessione peccati ùt dubii nullo modo assertivè exprimitur peccatum, neque in ista confessione ùt dubii verificatur confessio ùt certi. Aliam adhuc disparitatem dat *Burgh.* centur. 2. cas. 55. quia hoc ipso, quòd parvus numerus contineatur in magno, quasi absorbetur in illo & censetur in hoc explicatus: E contrà cùm dubium separatim exponatur, & certum non imbiba-

imbibatur in dubio, certum debet in seipso exprimi. Denique etiam à posteriori colligitur disparitas, nam peccata decem plùs minùs sunt materia certa absolutionis absolutæ, non autem peccata dubia, uti n. 614. dictum est, ergo. Quousque autem particula illa, circiter, extendatur, dicetur à n. 940.

617. §. 2. Si confessus sis mortale tanquam certum, quale tum putabas esse, quamvis postea judices esse dubium, non teneris iterum confiteri tanquam dubium, uti habet communissima cum *Dicast.* n. 287. *Bosco* d. 7. s. 8. n. 134. *Tamb.* n. 19. & certum esse dicit *Lugo* n. 77. imprimis quia confessus es, uti habebas in conscientia: deinde quia qui absolvitur à peccato certo, magis absolvitur à dubio, cùm sententia lata in illud ùt certum afficiat & exæquet totam rationem dubii quodammodo inclusam & superatam in ratione certitudinis. Atque idem est, si confessus sis majorem numerum & postea agnoscas fuisse minorem, aut si confessus sis peccatum ùt dubium, & postea agnoscas fuisse nullum, nam postea aliquid de hoc dicere non esset se accusare sed excusare, quod, per se loquendo, non est opus, quando confessio

618. jam bonâ fide peracta est.

§. 3. Si mortale certò cognitum confitearis tanquam dubium; aut è contrà si dubites de mortali, & te accuses tanquam de mortali certo, teneris iterum confiteri, *Tann.* q. 7. n. 45. *Dicast.* n. 136. *Lugo* n. 79. *Mendo* n. 79. *Illsung.* n. 114. aliique communiter contra *Bosco* n. 139. Ratio est, quia non es confessus, prout habebat in conscientia: imò si hoc advertenter fecisti, mentitus es in re necessaria notabiliter immu-

tante

rante judicium Confessarii, sicque peccâsti mortaliter, *S. Th. S. Anton. Palud. Sot. Led. Sylv. Aversa* q. 10. s. 3. *Moya* q. 5. n. 24. Et de hoc dicit *Sanch.* n. 68. neminem dubitare, nam ita confitendo dicebas te sic habere in conscientia, quod tamen falsum erat: unde quamvis non sit necessarium addere te habere certitudinem de existentia peccati, sed satis sit absolutè dicere te feciſſe, tamen non debes addere verba significantia certitudinem vel incertitudinem, quando judicium tuum non est tale.

§. 4. Si confessus es peccatum integrè, prout factum est, & prout conscientia tunc te arguebat, v. g. dicendo te osculatum esse virginem, quod peccatum jam nescis, sed dubitas, an fuerit veniale, an mortale, quamvis etiam tecum dubitaverit Confessarius, non teneris iterum confiteri, licèt postea tu vel Confessarius agnoscat fuisse mortale, *Sanch.* n. 69. *Lugo* n. 93. *Tamb.* n. 26. *Stoz* n. 170. & tandem consentit *Arr.* n. 50. dicitque *Bosco* n. 148. esse communem, quia confessus es integrè, neque ex modo confitendi determinâsti Confessarium ad falsò judicandum: sed neque ad valorem Confessionis requiritur, ut pœnitens vel Confessarius sciat peccatum esse mortale vel veniale, utì pluribus ostendunt *Dicast.* d. 10. n. 349. & *Ills.* n. 151. Unde etiam, quamvis per accidens judicetur esse veniale, quando est mortale, non obstat valori Confessionis, dummodo pœnitens dixerit factum, sicuti tunc in conscientia novit. Idem est, inquit *Arr.*, si rectè dixeris numerum peccatorum, quamvis Confessarius præsumpserit alium. Id tamen notandum est, quòd quando aliquod factum de se fuit indifferens 619.

ad mortale vel veniale, pœnitens, si meminerit, teneatur addere, an apprehenderit esse mortale vel veniale, utì omnes fatentur.

620. Q. 88. *An peccatum in communi sit materia sufficiens vel necessaria Confessionis.* R. §. 1. In casu necessitatis sufficit confiteri peccata etiam mortalia in genere tantùm, v. g. dicendo, accuso me de peccatis meis, *S. Tho.* & alii 49. gravissimi Authores cum *Vindice Gobat* propos. 1. n. 12. *Averja* q. 10. s. 16. *Dicast.* d. 9. n. 744. *Palau* n. 293. aliisque communissimè, tum ex Rituali Romano, tum ex praxi Ecclesiæ, quæ absolvit moribundos, quamvis nullum peccatum in particulari expresserint, utì dicetur à n. 1156. Ratio autem est, quia hoc ipso, quòd doleat de peccato & se peccâsse manifestet, subjicit materiam aptam absolutioni: & sicuti impotentia excusat ab expressione numeri, ita etiam ab expressione speciei. An verò aliquid & quidin ejusmodi casu dici debeat directè absolvi, non conveniunt Authores; *Dicast.* à n. 748. dicit directè absolvi omnia, de quibus est dolor & ejusmodi Confessio quantumvis generica: *Lugo* d. 17. à n. 13. probabiliter dicit formaliter & directè remitti solùm prædicatum genericum peccati in communi, quia hoc solùm ex vi Confessionis fit Confessario cognitum, materialiter autem & indirectè remitti unumquodque peccatum mortale, prout à parte rei est identificatum illi prædicato generico.

§. 2. Etiam extra casum necessitatis, mate-
621. ria sufficiens & licita Confessionis est veniale secundùm speciem, utì si dicas, accuso me de mendaciis, fui impatiens, nullum exprimendo numerum, ita Authores communiter, &

certum

certum esse meritò dicit *Carden.* in 2. crisi d. 2. à n. 124. contra quosdam recentiores, quia est Confessio peccati, & quidem determinatè saltem unius in hac specie, nec obligatio est addendi numerum venialium. *Nec obstat*, quòd consecratio non valeat, si velis consecrare aliquas hostias in cumulo & non determines quas, *nam* hoc ideo est, quia per pronomen *Hoc* exigitur determinatio materiæ consecrandæ, nihil autem est in forma absolutionis, quod exigat determinationem alicujus peccati, ergo.

§. 3. Probabilius videtur non esse licitum 622.
extra casum necessitatis se in genere tantùm accusare de solis venialibus, v. g. dicendo, accuso me de multis venialibus, quæ per vitam feci, sed debere aliquod addi saltem in specie, tum quia est contra praxin Ecclesiæ, tum etiam quia hoc Sacramentum est institutum per modum accusationis & judicii, hæc autem, per se loquendo & ordinariè, fieri debent circa materiam saltem in specie certam & determinatam, *Suar.* d. 23. s. 1. n. 10. *Averja* §. *Quartò. Bosco* d. 7. s. 9. à n. 115. *Con.* & *Bonac.* apud *Dian.* p. 3. t. 4. R. 66. contra *Dicast.* n. 761. *Burgh.* cent. 3. casu 41. & alios.

§. 4. Si quis extra necessitatem ita in genere 623.
tantùm se accuset de venialibus, non determinando ullum in specie, validè quidem absolvitur, uti authores communiùs cum *Herinx* d. 3. n. 67. & *Bosco* nu. 114., valde tamen incertum est, quæ & quot venialia remittantur ex vi absolutionis: *Dicast.* d. 6. dub. 17. & *Dian.* p. 11. t. 5. R. 24. putant remitti omnia, ad quæ se extendit dolor, quia aliqua remittuntur, non est autem ratio, cur unum & non alterum. ergo.

È contrà *Lugo* d. 14. n. 142., ad quem inclinat *Bosco* s. 4. nu. 38. putat illa tantùm remitti, quæ Confessarius censetur potuisse secundùm speciem percipere, vel ex verbis pœnitentis, vel ex modo confitendi, vel saltem ex circumstantiis, quia illa sola censentur directè affici per sententiam absolutionis, cùm illa sola fiant ex vi Confessionis sufficienter cognita, & sic censebuntur sufficienter cognosci negligentiæ in officio, distractiones in oratione; item aliqua venialia, quæ pœnitens solet confiteri, ideoque saltem aliqua horum venialium remittentur, reliqua autem non remittentur nequidem indirectè, cùm enim unum veniale remitti possit sine altero, remissio indirecta, de qua dixi num. 597. non habet locum in distinctis venialibus, utì fatetur *Dicast.* n. 320.

624. §. 5. Si quis in specie tantùm se accuset de venialibus non determinando ullum numerum, sed dicendo, v. g mentitus sum, fui impatiens, *Arr.* d. 28. n. 23. *Dicast. Dian.* & *Bosco* suprà aliique multi apud *Moyam* d. 5. q. 5. à nu. 115. valde probabiliter dicunt ex vi absolutionis remitti omnia, ad quæ se extendit dolor, sicuti ad consecrandum omnes hostias, quæ ante me sunt, non est opus scire vel determinare, quot ibi sint, sed satìs est, quòd mea consecratio feratur super omnes in confuso: Contradicunt tamen etiam probabiliter *Lugo* suprà & alii, qui dicunt tantùm tot remitti, quot Confessarius censetur potuisse percipere ex vi Confessionis vel circumstantiarum, & ratio data est n. 123. unde in praxi tutius est addere aliquem numerum, si occurrat.

625. §. 6. Sciens se peccâsse mortaliter, sed nesciens

neſciens in qua ſpecie, tenetur dicere, peccavi mortaliter, eſtque hæc materia ſufficiens & neceſſaria abſolutionis, utì dicetur n. 1137. An autem abſolvi poſſit, qui nullum dixit peccatum, ſed tantùm dedit aliqua ſigna doloris, dicetur à n. 1156.

Q. 89. Quid addendum ſit circa formam Sacramenti Pœnitentiæ. R. ſeqq. § 1. Cùm formæ Sacramentorum ſecundùm dicta p. 1. n. 11. ſint determinatæ ad certam ſignificationem, communis ſententia tenet, per formam Pœnitentiæ ſignificari debere, 1. perſonam abſolventis. 2. explicitè perſonam hominis abſolvendi. 3. actualem liberationem à peccato. 626.

§. 2. *Scotus* in 4. diſt. 14. q. 4. putavit nulla præciſa verba hic eſſe neceſſaria, ſicuti neceſſaria ſunt in Baptiſmo & Euchariſtia; ſed ſi velit nulla omnino verba formalia eſſe neceſſaria, hoc ſuſtineri non poteſt, utì conſtabit ex §. ſeqq. Si autem tantùm velit eſſentiam formæ ſalvari in quibuſcunque verbis, dummodo retineant ſenſum à Chriſto intentum, hoc verum eſt, ſecundùm dicta p. 1. n. 29. ſed non video, cur aliud requirat in Sacramento Baptiſmi vel Euchariſtiæ, nam ad horum valorem etiam ſufficiunt verba æquivalentia. 627.

§. 3. Ad abſolutionem ſacramentalem requiruntur verba formalia, quod meritò dicunt eſſe certum *Suar.* d. 19. ſ. 1. n. 3. *Lugo* d. 13. n. 2. *Averſa* q. 12. ſ. 1. *Arr.* d. 49. n. 1. *Illſ.* n. 18. ita ut uterque *Sot.* apud *Moyam* d. 6. q. 5. n. 49. oppoſitum vocent errorem vel hæreſin. *Probatur* 1. ex Florent. in Decreto *Eug.* IV. ad Armenos, ubi ait, *Forma hujus Sacramenti ſunt verba abſolutionis, quæ Sacerdos profert.* 2. Ex Trid. ſeſſ. 628.

14. De pœn. c. 3. dicente formam in illis verbis Ministri positam esse, *Ego te absolvo &c.* 3. Ex traditione & perpetuo usu Ecclesiæ. 4. Ex consensu Theologorum & communi sensu fidelium. *Nec obstat*, quòd absolutio in foro externo, imò etiam in interno absolutio à censuris fieri possit scripto, *nam* pro absolutione à peccatis aliter voluit Christus, quod nobis constat ex dictis, & ita etiam posset Rex pro suo regno statuere, ut non valeret sententia Judicis, nisi voce prolata in foro.

629. §. 4. *Durand.* & *Aureol.* apud *Amic.* d. 11. n. 5. dicunt præter hæc verba, *Te absolvo à peccatis*, essentialiter etiam requiri illa, *In nomine Patris & Filii &c.* vel saltem similia, quæ significent Deum tanquam principale agens, uti in Baptismo exprimitur his, *In nomine Patris & Filii &c.* Hæc sententia communiter rejicitur ab omnibus, teste *Lugo* d. 13. nu. 13. ideoque secundùm *Bosco* t. 3. n. 8. non est probabilis, sed opposita est omnino certa, inquit *Arr.* nu. 15. nam pro Baptismo habemus fundamentum in scriptura *Matthæi 28. ℣. 19. Baptizantes eos in nomine Patris &c.* tale autem nullum est pro Sacramento Pœnitentiæ. Deinde ratio est diversa, quia Sacramentum Baptismi est specialiter Sacramentum fidei, ergo meritò potuit Chri-
630. stus requirere professionem Dei Unius & Trini, quod ipsum in p. 1. n. 382. dixi de Sacramento Confirmationis, quod est ad roborandam fidem in Baptismo acceptam, quæ ratio non est de Pœnitentia.

§. 5. P. *Sot.* & *Angel.* apud *Amic.* n. 8. item *VViggers* apud *Bosco* n. 12. dicunt hæc requiri, *Absolvo te à peccatis tuis*, putatque *Gabr.* apud *Illf.*

Illſ. n. 20. etiá addi debere, ab omnibus peccatis tuis: ſed contrà eſt, quia certum videtur non requiri Tò *tuis*, cùm ſignificatio illius vocis ſatìs contineatur in tò *te*, utì apud omnes in confeſſo eſt, inquit *Boſco* n. 15. & ſatìs manifeſtè colligitur ex Rituali Romano, quod pro forma in neceſſitate aſſignat iſta verba, *ego te abſolvo ab omnibus cenſuris & peccatis*, omittendo Tò *tuis*. Et idem videtur eſſe de tò *omnibus*, nam Rituale Romanum in forma ordinaria etiam omittit, & meritò, quia ſæpè non remittuntur omnia venialia, nec directè illa mortalia, quæ quis per oblivionem non eſt confeſſus, hinc *Arr.* ſuprà dicit Tò *omnibus* debere omitti.

§. 6. S. *Tho.* p. 3. q. 84. a. 3. *Catech. Rom.* S. *Anton.* aliique 42. graviſſimi Authores cum *Dian.* p. 11. t. 6. R. 11. ad quos accedunt *Rhodes*, *Dicaſt.* *Illſ.* *Sporer* & recentiores communiſſimè, dicunt ſufficere hæc verba, *abſolvo te*: Sententiam hanc optimè defendit *Mlotz.* d. 6. q. 1. diff. 2. p. 1. eamque certiſſimam vocat *Suar.* de cenſ. d. 10. ſ. 2. n. 7. *Eſcob.* l. 14. n. 199. omnino certam, *Tamb.* De confeſſ. l. 3. c. 10. n. 57. certam: ſed immeritò, utì conſtabit ex dicendis: eſt tamen valde probabilis, tum ex communi Doctorum ſenſu, qui in illis, quæ à Dei voluntate pendent, multùm ponderis habet, tum quia hæc verba videntur ſufficienter ſignificare effectum Sacramenti, qui eſt remiſſio peccatorum, hoc ipſo enim, quòd dolor ſit manifeſtatus per Confeſſionem peccatorum, abſolutio ſubſequens ſaltem ex circumſtantiis & intentione Sacerdotis videtur ſufficienter determinata ad ſignificandam liberationem determinatè à peccatis. 631.

§. 7. *Herinx* d. 1. n. 27. dicit verba illa, *abſolvo* 632.

solvo te, ùt conjuncta cum circumstantia Confessionis & intentione Ministri habere vim significandi etiam *à peccatis*, si tamen Minister intenderet per illa sola non significare, sed tantùm simul per ista, *à peccatis*, dicit non significatura sine his, adeoque si adsit hæc intentio, omnia ista verba, *absolvo te à peccatis*, fore de essentia, quia Tò *absolvo* sumetur in significatione generali tanquam determinandum per verba subsequentia, sicuti verba æquivoca vel dubia per intentionem loquentis determinari possunt ad hanc vel istam significationem. Hæc sententia etiam probabiliter defendi potest, nihilominus,

633. §. 8. Probabiliùs videtur, quòd ad essentiam formæ Sacramenti pœnitentiæ semper requirantur hæc vel æquivalentia verba: *Absolvo te à peccatis*. Ita Auctores n. 629. & 630. citati, ad quos accedunt *Palud. Maj. Pasq. Martin.* apud *Dianam* suprà: sequuntur *Aversa* q. 12. s. 3. *Gorm.* n. 185. & alii. *Probatur* 1. ex verbis, quibus Christus instituit hoc Sacramentum *Joannis* 20. per hæc enim fecit expressam mentionem peccatorum, nam non dixit, quibus remiseritis, remittetur eis, sed *quorum remiseritis peccata*, ergo sicuti ex eo, quòd Christus instituens Baptismum fecerit expressam mentionẽ baptizantis & baptizandi; item Dei Unius & Trini, adversarii dicunt debere hæc determinatè significari per formam Baptismi, ita debent dicere de Tò *à peccatis* significando per formam Pœnitentiæ. *Prob.* 2. nam hoc innuunt Concilia *Florent.* & *Trid.*; item Rituale Romanum, quando expressè dicunt formam hujus Sacramenti esse verba, *Ego absolvo te &c.* ubi per Tò

&c.

&c videntur velle aliquid requiri præter illa, *ego te absolvo. Nec obstat*, quòd aliqua exemplaria Florentini, teste *Dicast.* non habeant Tò *&c. nam* exemplaria *Trid.* ubique habent, & communiter habent etiam exemplaria *Florentini*, saltem ubi ad longum impressum est, utì fatetur *Bosco* n. 9. *Quamvis* autem probabiliter dicatur ideo apposuisse Tò *&c.*, quia alia addi debent ex præcepto. *tamen* incertum est, an hoc tantùm intenderint, & oppositum colligitur ex simili loco *Tridentini*, nã sess. 14. De extrema Unctione c. 1. dicit hujus Sacramenti formam esse illa verba, *per istam unctionem &c.* & tamen certum est quòd verba alia inclusa in Tò *&c.* sint de essentia hujus formæ: hinc *Conf.* nam omnes communissimè dicunt de essentia formæ extremæ Unctionis esse non tantùm ista verba, *per istam sanctam unctionem indulgeat tibi Deus*, sed etiam ista, *quidquid deliquisti*, & quidem ratione suì, ut fiat expressa mentio peccati, ergo multò magis debet fieri mentio peccati in forma Pœnitentiæ, cùm sit directè & per se ad remissionem peccati, utpote Sacramentum mortuorum, & per Tò *absolvo*, nõ ita significetur peccatum, utì per Tò *indulgeat*: unde *Prob.* 3. Quia per formam Pœnitentiæ debet significari remissio peccatorum, utì fatentur omnes, sed per verba illa, *absolvo te*, non significatur remissio peccatorum, verba enim illa sunt indifferentia ad significandam remissionem, vel censuræ tantùm, vel peccati tantùm, vel pœnæ tantùm, vel omnium horum, vel aliquorum tantùm; & simpliciter nihil horum significant, nequidem æquivocè, tam parùm quàm vox, *comedo*, æquivocè significet carnem vel piscem, aut vox, *dono*,

significet aurum vel pomum, uti rectè probat *Arr.* d. 49. à n. 18. Si tamen quis velit, quòd vox, *absolvo*, illa omnia significet, significabit univocè, quia propter eandem rationem per nomen significatam, nempe quia significat, *libero*, secundùm dicenda n. 641.

634. *Respondent*, determinari per circumstantias confessionis factæ & simul per intentionem Sacerdotis, ut potiùs significent hoc quàm illud. *Contrà est* 1. Ergo ex se non habent significare remissionem peccatorum, hoc autem videtur requiri ad formam hujus Sacramenti, ad quam Christus assumpsit verba & non circumstantias. 2. Si sufficeret, quòd simul loquantur circumstantiæ, ergo pro Eucharistia etiam sufficiet hæc forma, *ecce corpus meum*, si simul digito demonstrem hostiam præsentem, quod tamen plerique negant: item in hoc Sacramento sufficiet, Tò *absolvo*, si digito demonstrem hominem jam confessum, quòd licet in casu aliquo concedat *Sotus*, & probabile dicat *Arr.* nu. 23, tamen sententiam illam malè audivisse testatur *Aversa* s. 2. §. *Septimò*, quia Christus videtur voluisse exprimi personam absolvendi, ut ita sententia judicaria caderet super determinatum subjectum, nam Christus instituens dixit, *quorum* remiseritis peccata, & non dixit, quæ peccata remiseritis. Deinde si sufficeret absolvendum & ejus peccata ex circumstantiis intelligi, ergo si quis confessus peteret à Confessario, nunquid me absolvis? & Confessarius responderet, ita, Tò *ita* sufficeret, quia in his circumstantiis & ex intentione proferentis significaret, *absolvo te à peccatis*, quod quamvis concedat *Martinez* apud *Haun.* l. 4. num. 977., tamen

Lugo

Lugo d. 13. n. 25. meritò dicit oppositum èssè certum.

Obji. 1. Hæc forma Baptismi, *Ego te baptizo in nomine Patria filia & spiritu sancta*, est valida, 635.
utì dictum est in p. 1. n. 36. sed ideo est valida, quia verba ex circumstantiis erant significativa veri sensûs, ergo similiter hæc verba, *absolvo te.* R. n. min. nam ideo est valida, quia in istis circumstantiis erant ex institutione sua secundaria, secundùm se significativa veri sensûs, utì ibidem explicatum est; aliud autem est verba ex circumstantiis sive cum circumstantiis esse significativa, utì sunt illa, *absolvo te*, aliud esse de se significativa in circumstantiis, qualia sunt hæc, *in nomine Patria*, quæ prout significativa includunt secundariam volitionem instituentium conditionatam, essentialiter respicientem has circumstantias, quâ volebant, ut si proferrentur in præsuppositis his circumstantiis, hoc significarent, ergo hæc verba ex institutione illa sua secundaria de se sunt significativa talis objecti, non per circumstantias simul loquantes, sed seipsis ex vi talis institutionis: è contrà verba illa, *absolvo te*, ex nulla institutione nequidem secundaria habent, quòd se solis significent absolutionem à peccatis, sed hanc debent simul significare circumstantiæ.

Obji. 2. Si quis commiserit unicum pecea- 636.
tum post Baptismum, falsum erit, absolvo te à peccatis, quia non habet peccata sed peccatum. R. Aliqui dicunt originale simul secundò remitti per infusionem hujus gratiæ, sed contrà, quia sola peccata post Baptismum commissa cadunt sub absolutionem Sacerdotis, secundùm dicta n. 588. Itaque dicendum est poni

in

in plurali, quia communiter adsunt plura, & si fortè adsit unicum ex modo loquendi ponitur plurale pro singulari, utì quando dicimus, *nos, vos*, pro, *ego, tu*, Ex dictis,

637. *Colliguntur Jeqq* 1. Hæ formæ, *tu à me absolveris à peccatis* : Petrus vel dominatio vestra me absolvitur à peccatis : Jubeo, volo te absolutum esse à peccatis, sunt validæ, quia est mutatio tantùm accidentalis, cùm verba retineant sensum à Christo intentum : sunt tamen illicitæ, quia fit contra consuetudinẽ & præscriptum Ecclesiæ. Et universaliter dixi in 1. p. à n. 40. quandonam mutatio accidentalis censeatur notabilis, adeoque sit peccatum mortale, & quandonam non sit notabilis, ideoque sit venia veniale tantùm vel etiam nullum peccatum. Speciatim hìc omittere tò *ego*, *Platel.* n. 801. dicit nullum esse peccatum, quia sufficienter includitur in Tò *absolvo* : *Gormaz* n. 185. dicit esse saltem veniale, *Aversa* §. *sextò* aliique communiter dicunt esse veniale tantùm, contra *Fagund.* qui putavit esse mortale. Similiter videtur esse veniale tantùm omittere Tò *tuis*. Si autem omittantur ista, *in nomine Patris & Filiì & Spiritûs sancti, amen*, aliqui cum *Dicast.* n. 28. dicunt nequidem esse veniale, quia putant consuetudinem Ecclesiæ illa addentis esse liberam. *Gran.* putat vix excusandum à mortali, & videtur in idem inclinare *Gormaz* n. 193. sed absolutè dicunt esse veniale tantùm *Bosco*, *Platel.* aliique communiter.

638. 2. Quamvìs ad valorem sufficiat, *absolvo à peccatis tuis*, utì habent *Lugo*, *Dicast.* n. 53. *Aversa* suprà, tamen videtur fore mutationem notabilem, adeoque mortale, imò fortè esset mutatio

tio inducens dubium de valore, qualis etiam est hæc, *mundo te à peccatis*, cùm non habeat speciem judicialis sententiæ, semper autem mortale est extra necessitatem uti materiâ vel formâ dubiâ, secundùm dicta p. 1. n. 45. Denique docent *Sa*, *Bosco* n. 6. *Dicast.* nu. 24. *Gob.* t. 7. n. 160. dummodo dicantur hæc verba, *ego te absolvo à peccatis tuis in nomine Patris & Filii & Spiritûs sancti, amen*, quamvis omittantur omnia antecedentia & subsequentia, non fore nequidem veniale, quia *Trid.* dicit tantùm laudabiliter adjungi. E contrà alii dicunt fore veniale, si absque rationabili causa omittantur ista verba: *Dominus noster JESUS Christus te absolvat & ego authoritate ipsius*, quia hæ voces videntur ex Ecclesiæ usu & voluntate assumptæ ad conflandam unam totam propositionem, quæ sit ordinaria forma hujus Sacramenti. Verba illa, *Passio Domini &c.* de quibus habet *Busenb.* n. 579. relatus, utiliter adduntur, præsertim in confessione generali, aut si tempore abundes, nam probabile est opera pœnitentis per illa elevari ad satisfaciendum, utì dicetur n. 1250.

639. 3. Si quis formam mutaret in modum deprecativum, v. g. dicendo, *O Deus absolve hunc à peccatis suis*, esset invalida, utì habet communissima cum *Aversa* s. 2. & *Bosco* à num. 64. ideoque S. *Th.* opusc. 22. c. 11. dicit oppositum esse temerarium, quia non esset sententia judicialis, qualem ex Christi institutione debere esse docet *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 2. & can. 9. Hinc rectè notant *Lugo* n. 105. & *Gorm.* n. 213. nequidem apud Græcos valere, si fiat more tantùm precatorio, unde quando aliqui SS. PP. absolutionem vocant orationem, volunt esse æqui-

æquivalenter talem, in quantum est repræsentatio meritorum Christi, quibus movetur Deus ad dandam gratiam, vel certè loquuntur de tota forma ordinaria, prout includit etiam antecedentia & consequentia. Si tamen diceret, *absolvat te Deus per me a peccatis*, non more deprecativo, sed imperativo, putat *Lugo* nu. 106. fore validam: Si autem tantùm dicat, *absolvat te Deus à peccatis*, *Arr.* à n. 7. & *Bosco* à n. 57. dicunt adhuc fore validam, quia persona Sacerdotis sufficienter significatur per exercitam prolationem hujus sententiæ, quæ in foro externo quandoque profertur etiam imperativè, & ita ex *Florent.* dixi in p. 1. n. 31. valere hanc formam Baptismi, *baptizetur servus Christi &c.* E contrà *Lugo* dicit fore dubiam; attamen valituram, si diceret, *sis absolutus*, vel *absolvaris à peccatis*, sed de hoc postremo etiam dubito, nam quòd verbis illis, *baptizetur servus Christi*, sufficienter significetur persona baptizans, ideo est, quia actio abluendi, quam ponit baptizans, & super quam tanquam materiam Baptismi cadit forma, est exercita significatio personæ baptizantis: E contrà dum absolvens dicit, *sis absolutus, absolvaris*, nullam ponit actionem, quæ sit materia Pœnitentiæ, & super quam tanquam materiam cadat forma, ergo non videtur esse exercita significatio personæ absolventis: Et de his aliisque similibus formis videri possunt *Bosco* concl. 3. & *Aversa* suprà: item ea, quæ dixi in p. 1. à n. 29.

604. Q. 90. *Quis sit sensus illorum verborum, absolvo te à peccatis tuis.* R. §. 1. Circa hoc variè loquuntur Auctores, nam 1. *Magister* aliique apud *Vasq.* q. 84. a. 3. dub. 2. dixerunt esse hunc, *Declaro te*

te esse liberum à peccatis, sed hanc sententiam esse falsam, patet ex *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 6. ubi can. 9. sic definit: *Si quis dixerit absolutionem Sacramentalem Sacerdotis non esse actum judicialem, sed nudum ministerium pronunciandi & declarandi remissa esse peccata confitenti &c. anathema sit.* 2. Alii dixerunt esse sensum, *libero te ab obligatione peccata illa iterum confitendi*: Sed contrà est, nam peccata remittuntur per absolutionem, abstrahendo ab obligatione illa iterum confitendi, quæ obligatio sæpè manet, uti dictum est n. 590. Deinde datur absolutio de solis venialibus, & tamen nunquam fuit obligatio illa confitendi. 3. *Hugo* & *Rich. à S. Victore* apud *Suar.* d. 19. s. 2. n. 8. dicunt esse sensum, *remitto tibi pœnam æternam vel temporalem, prout adhuc debitor es.* Contrà est, quia per absolutionem, etiam ex intentione Confessarii, remittitur culpa, hæc enim venit nomine peccati. Deinde absolvi non poterit, cui peccatum esset remissum etiam quoad pœnam, quod est contra dicta n. 589 & contra sensum sanctorum hominum & fidelium, qui post exactas longas pro peccatis pœnitentias nihilominus sine scrupulo eadem iterum confitentur. 4. *Côn.* d. 4. à n. 61. dicit esse sensum, *libero te ab indignitate, quam per peccatum contraxisti*: sed confutatur ex jam dictis, nam inprimis liberatur à culpa, quæ est causa illius indignitatis: deinde si Deus semel & simul sustuliset illam indignitatem, posset peccatum iterum absolvi. Et ex his etiam confutantur *Esparsa* q. 90. ad 4. *A. Perez* & *Gorm.* p. 2. à n. 200. qui dicunt esse sensum, *libero te à sollicitudine causatâ per peccatum*: *Reddo tibi serenitatem animæ, quam sustulerat peccatum*, nam intentio Sacerdotis

dotis est primò & directè remittere culpam, etiamsi certus essem illam aliunde, v.g. per contritionem esse antecedenter remissam. 5. Suar. àn. 15. *Arr.* d. 49. n. 38. *Dicast.* d. 5. dub. 5. & recentiores communissimè non assignant alium sensum præter hunc, *confero tibi gratiam ex remissivam peccatorum*, sed per hoc non explicatur sensus naturalis, quem verba habent & retinent ex institutione humana, quam Christus non immutavit, sed supposuit, & postmodum ad istam aliam significationem supernaturalem elevavit: Itaque,

641. §. 2. Hæc verba, *absolvo te à peccatis*, ex institutione humana habent hunc sènsum, *Quantùm est ex me, judicialiter libero te à peccatis*: quod exercitè idem est, ac, *volo, ut dependenter ab hac mea sententia sis liber à peccatis.* E contrà ex institutione Christi habent hunc sensum, *Quantùm est ex me, confero tibi gratiam per se remissivam peccati post Baptismum commissi.* Pars 1. videtur constare ex notione vocum, nam omnes intelligentes latinum, si interrogentur, debent dicere hunc esse naturalem sensum. Notatque Bosco s. 3. n. 89. Ecclesiam convenientiùs uti verbo illo, *absolvo*, quàm isto, *Remitto*, quamvis etiam Tò *remitto* sufficiat, & Christus in institutione illo fuerit usus, quia Tò *Absolvo* est magis accommodatum ad significandam sententiam judicialem & authoritativam, solius enim Judicis est absolvere, è contrà etiam privatorum est remittere offensam vel injuriam sibi illatam. Pars 2. etiam probatur; nam ista verba esse à Christo instituta ad significandam & causandam gratiam primò & per se remissivam peccati post Baptismum commissi, certum est, quia

quia omne Sacramentum est institutum ad significandam & causandam gratiam; Pœnitentia autem, cùm sit Sacramentum mortuorum, est ad causandam primam, & quidem in illis tantùm, qui post Baptismum labuntur, utì dictum est n. 588. ergo licèt ex institutione naturali & humana non habeant significationem illam, tamen habent ex institutione Christi, sicuti verba illa: *Hoc est Corpus meum*, ex institutione humana habent, significare corpus illius, qui profert, attamen à Christo sunt instituta ad significandum Corpus, non Sacerdotis proferentis, sed Christi: hoc solum est discrimen, quòd forma Eucharistiæ proferatur non tantùm nomine, sed etiá in persona Christi, ideoque significet Corpus Christi tantùm, forma autẽ absolutionis proferatur tantùm nomine Christi, & in persona hominis Ministri Christo subordinati, utì Judex humanus in persona sua, sed authoritate Principis fert sententiam. Hoc non obstante significatio, quam verba absolutionis habent ex institutione humana, non est adæquatè eadem, quæ est ex institutione Christi, utì per se patet. *Conf.* utraque pars, nam imprimis per illum sensum, quem dicimus habere ex institutione humana, commodè explicatur, quomodo verba absolutionis maneant vera, quando Sacramentum Pœnitentiæ est validum & informe, eò quòd non causet gratiam, v. g. defectu doloris universalis, de quo casu dicetur à n. 672. tum enim absolvens, quantùm est de se, liberat à peccatis, quia, quantùm est de se, causat gratiam, cùm ponat Sacramentum de se causativum gratiæ, cujus tamen causatio per accidens hìc & nunc impeditur. Deinde per alte-

rum sensum, quem dicimus habere ex institu-
tione divina, meliùs explicatur, quomodo e-
dem verba maneant vera, etiamsi cadant supe
sola peccata quoad culpam & pœnam plenè re
missa, tum enim causatur gratia, quæ remitte
illa peccata, si non inveniret remissa. Et re ip
tum Deus per infusionem novæ gratiæ iter
cedit jure ad odium & pœnam: potestque e
iam remittere venialia per eandem infusion
eo fine factam. E contrà aliorum Author
sententiæ vel non ita satisfaciunt his difficul
tibus vel incurrunt in alias.

Obji. Gratis dicitur, quòd verba illa consig
ficent istam modificationem, quantùm est
me. R. n. ass. nam cùm à sola absolutione Sac
dotis non pendeat, quòd peccata re ipsâ remi
tantur, sed requirantur etiam multa ex par
pœnitentis, quæ deesse possunt, verba Sacer
tis non possunt omnino absolutè significare,
debent tacitè imbibere hanc modificationem
quantùm est exme, sive suppositis supponen
& similiter in foro civili sententia Judicis, præs
tim subordinati, non est omnino absoluta,
imbibit hanc modificationem, quantùm po
sum secundùm allegata & probata &c. Hinc
iam in absolutione à censuris communiter a
ditur, *in quantùm possum & tu indiges*, uti pr
scribit Rituale Romanum.

Inst. Ergo verba absolutionis erunt ver
quamvis cadant super nullum peccatum, q
absolvens adhuc verè dicet, quantùm est
me, libero te à peccatis. R. n. ass. nam prop
sitio affirmativa de subjecto non supponen
est falsa, si autem pœnitens nullum commis
peccatum, hæc propositio, *quantùm est ex me*
libe

libero te à peccatis, est de subjecto non supponente, quia dicit, tollo peccata tua, ergo supponit & dicit peccata fuisse, ergo si peccata non habuit, enunciat falsum. Neque dici potest sensum esse conditionatum, quasi dicat, libero à peccatis, si peccaveris: nam supponit absolutè peccata, & ea requirit ad valorem sui, alioquin non habet materiam, circa quam, neque tum esset dolor de vero peccato, nec confessio veri peccati, ergo nec tum haberetur Sacramentum Pœnitentiæ. *Nec obstat*, quòd forma extremæ Unctionis, *Indulgeat tibi Deus, quidquid deliquisti*, sit conditionata & valeat Sacramentum, licèt quis per sensus externos non peccârit, uti habent *Suar.* aliique cum *Dian.* p. 3. t. 4. R. 181. *nam* disparitas est, quòd *S. Jacobus* expressè dicat, si in peccatis fuerit, dimittentur, ergo non supponit absolutè adesse peccatum. Deinde extrema Unctio non includit dolorem vel confessionem de vero peccato. Denique extrema Unctio habet alium adhuc finem principalem, qui est gratia confortativa in ultimo prælio, quamvis fortè non sit remissiva peccati; opposita omnia sunt in Sacramento Pœnitentiæ.

Q. 91. *Quid præterea sit notandum circa absolutionem Sacramentalem.* R. seqq. §. 1. Quoties absolutio repetitur, toties causatur nova gratia, quia toties completur, & fit novum Sacramentum, hinc si Superior absolvisset pœnitentem à solis reservatis, & pro absolutione non reservatorum remisisset ad Confessarium inferiorem, aut è contrà, si Confessarius inferior absolvisset à solis nõ reservatis, & Superior postea à reservatis, in utroque casu essent duo Sacramenta & causaretur duplex gratia, *Suar. Con.* 642.

Lugo d. 20. n. 81. *Dicast.* d. 11. n. 320. dicens esse certum, *Moya* d. 1. q. 8. n. 20. vocans certissimum contra paucos.

643. §. 2. Si quis sine justa causa in eadem Confessione absolutionem repetat super eadem peccata, peccat graviter, quia frustraneum est, & secunda absolutio est irrita defectu novæ materiæ, *Bonac. Stoz* l. 2. n. 86. Si faciat ex scrupulo quo se vult liberare, *Tamb.* & *Sporer* num. 631 dicunt saltem ordinariè fore veniale tantùm quia tum repetit ex metu offendendi Deum & desiderio non nocendi proximo, quæ videtur esse levis imprudentia & injuria non notabilis quæ non fit Sacramento: sed videri debent dicta p. 1. à n. 123. Si autem sit ita perplexus, ut æquè malum esse putet non repetere, quàm repetere, poterit nullum esse peccatum, secundùm dicta l. 1. à n. 81.

944. §. 3. Si pœnitens statim post Confessionem redeat & sola venialia afferat aut circumstantias mortalium non notabiliter aggravantes, repetenda non est absolutio, cùm enim id necessè non sit, videtur esse quædam irreverentia, *Sporer* n. 628. Quòd si tamen quis vellet repetere, expedit tacitè id facere non formatâ cruce, quo etiam tum videtur observandum, quando ob novum mortale certum vel dubium est repetenda absolutio, alioquin circumstantes, qui jam antea viderant absolvi, quandoque suspicabuntur attulisse novum mortale. An autem tum priùs renovandus sit dolor, dicetur n. 707.

945. §. 4. Absolutio potest ab uno pluribus dari simul, sic enim simul absolvuntur multi milites ante prælium, dicendo, absolvo vos à pecc-

is: *Con.* Lugo d. 13. s. 7. *Arr.* d 50. s. 5. *Aversa* q. 12. s. 3. *Tamb.* De conf. l. 2. c. 10. nu. 5. Esſetque talis abſolutio non quidem formaliter, attamen virtualiter & æquivalenter multiplex, & eſſent tot Sacramenta, quot homines ponentes aliquam Confeſſionem & dolorem.

§. 5. Etiam poteſt abſolutio ſimul à pluribus dari uni, utì habent iidem Authores, nam ſi quis habens ſola venialia, vel etiam mortalia ſemel confeſſa, partem eorum confiteretur uni, & partem alteri, poſſet poſtea uterque ſimul abſolvere, utì etiam tum, ſi confeſſus eſſet mortalia non confeſſa uni, & alteri alia venialia. Imò fieri poſſet, ut idem æger duobus Sacerdotibus diceret, confiteor vobis hæc peccata mea, tumque poſſent hi eum ſimul abſolvere: Hoc tamen ultimum ordinariè eſt illicitum, quia eſt contra Eccleſiæ conſuetudinem, *Suar. Averſa.* 646.

§. 6. Si talis pœnitens ita à pluribus abſolveretur, eſſent plura Sacramenta, quia eſſent plura judicia, & multiplicaretur abſolutio, quæ in recto importatur, Confeſſio autem & dolor etiam virtualiter multiplicarentur, hinc ſingulis illis abſolutionibus reſponderent diſtinctæ gratiæ, *Lugo* n. 166. *Averſa* ſuprà contra *Gorm.* p. 2. n. 218. & alios. *Opponit Arr.* n. 27. tres ejuſmodi abſolutiones habere ſe ſicut ſe habent tres hoſtiæ, quas aliquis ſimul ſumit, quæ faciunt unum Sacramentum & unicam cauſant gratiam. *Sed contrà eſt*, nam tres hoſtiæ ſimul ſumptæ faciunt unum cibum, & cadunt ſub unam tantùm ſumptionem, quæ autem hìc interveniunt, non faciunt unum judicium, ſed ſinguli ſeorſim ſunt Judices, ferúntque diſtinctas 647.

ctas sententias, ergo sunt plura judicia. Necest simile in Baptismo, quem duo simul conferrent uni puero, quia cùm Baptismus non sit iterabilis & unicum habeat finem, qui est spiritualiter regenerare, unicus valet, ideoque tales duo Baptismi censeri deberent unus moraliter : è contrà Sacramentum Pœnitentiæ est iterabile, & ejus finis est etiam per plures gratias sæpiùs remittere peccata, ergo plures absolutiones non necessariò faciunt unum moraliter Sacramentum.

648. §. 7. Si pœnitens confessus coram multis voluisset ab uno tantùm absolvi, & plures simul absolverent, non conficerentur plura Sacramenta, quia pœnitens non voluit plura : conficeretur tamen unum, quia quamvis petierit unam tantùm absolutionem, tamen non excludit plures, nec unius absolutio tollit vim alteriùs, sed omnes sunt moraliter una, *Lugo* n. 175. *Ant.* suprà.

649. §. 8. Si plures simul absolventes uterentur hac formâ, *absolvimus te à peccatis*, *Dur. Suar. Ant.* §. 6. *Aversa* suprà, aliique probabiliùs dicunt contra *Vasq. Con. Lugo* n. 176. validè absolvuntur, quia sicuti valori hujus formæ, *absolvo vos*, non obstat, quòd significetur consortium plurium absolvendorum, ita nec valori illius, *absolvimus te*, quòd significetur consortium plurium absolventium, in neutra enim ponitur aliquid repugnans significationi à Christo intentæ. Et simile est, si Deus dispensaret cum aliquo ut posset duas uxores ducere, si enim diceret, *accipio vos in uxores*, illæ possent respondere, *nos accipimus te in virum*, foretque validum cum singulis Matrimonium.

§. 9

§. 9. Dicendo *absolvimus te*, possent absolve- 650.
re, vel singuli totaliter, id est, unus independenter ab altero, vel singuli partialiter tantùm, id est, unus dependenter ab altero & non nisi cum altero, prout ipsi formarent suas intentiones, verba enim sunt ad hoc indifferentia & per intentiones determinari possunt. *Nec obstat*, quòd volendo absolvere tantùm partialiter, viderentur habere intentionem tantùm conditionatam, *ego volo absolvere, si tu absolvas, nam* non obstat intentio conditionata, si sit de re præsente & purificata, utì dictum est p. 1. nu. 79. Deinde non est intentio strictè conditionata, quia sensus est, *volo absolvere, quia tu etiam absolvis. Nec iterum obstat*, quòd Christus voluerit Ministrum in hoc Sacramento esse in solidum Judicē, *nam* singuli erunt in solidum Judices, quamvis singuli judicare non velint, nisi etiam judicet alter.

§. 10. Si singuli vellent tantùm partialiter 651.
absolvere, & unus proferret formam ante alterum, communis sententia dicit, neutrum absoluturum, quia, quando existeret absolutio unius, non existeret absolutio alterius, & tamen singuli volebant absolutionem suam non valere sine absolutione alterius. *Arr.* tamen n. 36. probabiliter putat utramque valituram, dummodo ita sequantur se, ut adhuc censeantur moraliter coexistere: Quid autem futurum sit in casu, quo singuli vellent absolvere, si alter non absolveret, dictum est p. 1. n. 74.

§. 11. Non expedit, ut verba absolutionis 652.
omnino altè exprimantur, partim ne plebei ea addiscant & postea abutantur, partim quia absolutio sæpè datur sub conditione aut omnino non datur, ergo ut circumstantes non advertant,

tant, quandonam id fiat, præstat se assuefacere ad absolutionem, vocaliter quidem, attamen submissè dandam.

653. §. 12. Ritus in absolvendo est servandus pro consuetudine cujusque loci & Ecclesiæ, sic quidam absolvunt tecto capite, ut sic se Judices ecclesiasticos ostendant, alii detecto, ut significent se absolvere nomine Christi, tanquam principalis Judicis: & testatur *Rayn.* sententiam *Sa*, qui volebat fieri tecto capite, esse expunctam à sacris censoribus. Item communiter elevatur manus ad verba, *Indulgentiam*, vel, *Dominus noster Jesus Christus* &c. matúrque Crux ad verba, *In nomine Patris* &c. Item superpelliceo & stolâ utuntur Confessarii non Regulares, quando in templo publicè audiunt: has tamen cæremonias omittere, per se loquendo, nullum est peccatum, ita cum aliis *Stoz* l. 2. n. 83.

Absolvi non posse absentem, probabitur n. 1195. Posse absolutionem dari ante expletam pœnitentiam & ante emendatam vitam, probabitur à n. 1230. Posse dari moribundo sine verbali confessione, dicetur à n. 1156. Quo sensu dari possit absolutio dimidiata, dicetur à n. 1152. Posse absolutionem aliquando, sed non semper differri, dicetur à n. 1764. Posse & debere aliquando dari sub conditione, dicetur à n. 1769.

DUBIUM II.

Qualis contritio requiratur.

654. »SUppono, quòd contritio in communi sit »dolor ac detestatio peccati commissi, cum »proposito emendandi, ùt habet *Trid. Sess. 14.* ubi eam

eam dividit in perfectam, quæ absolutè sic di-» citur, & in imperfectam, quæ attritio dicitur. » Perfecta est, quæ elicitur ex motivo charitatis,» propter Deum summè dilectum, & hæc se so-» lâ mox justificat, etsi cum voto & ordine ad» confessionem, quam deinde facere teneris.» Imperfecta est, quæ ex inferiore motivo, su-» pernaturali tamen, concipitur. »

Resp. Ad Sacramentum hoc sufficit, & re-» quiritur saltem attritio formalis, supernatu-» ralis, efficax, & universalis, (respectu morta-» lium) concepta in ordine ad confessionem, » vel saltem absolutionem. Est communis. *v.*» *Bon d.5.q.5.*& *Schol.*ac colligitur ex *Trid.l.c.Un-*» *de resolves.* »

I. Non requiritur contritio existimata, ùt» voluit *Gabriel.* »

II. Non sufficit, 1. attritio existimata tan-» tùm, licèt inculpabiliter, quia vera attritio est» pars essentialis. 2. Nec desiderium absolutio-» nis sine affectu ad peccata; idque etiamsi tan-» tùm confitearis venialia; ùt habet sententia» communis contra *Angles* & quosdam alios, » quos sequitur *Tamb.l.1.exp.conf.c.3. Vid.Dian.p.*» *9.t.9.R.31.*Unde peccat graviter,qui etiam so-» la venialia, vel sola mortalia, aliàs confessa, si-» ne omni formali dolore confitetur, quia non-» ponit materiam Sacramenti, & saltem pericu-» lo sacrilegii se exponit, Ita *C.Lug.d.14. s. 8. &c.*» *com.V. Dian.p.3.t.4.R.116. Bon. sect. 1. p. 3.* Non» tamen est necesse, ut dolor se extendat ad o-» mnia venialia, quorum sibi pœnitens est con-» scius, *Suar. Lay. Lug.* Imò notat *Tamb. l.c.* satis» esse de uno veniali dolere formaliter, etsi plu-» rium sis conscius, de quibus nec dolorem, nec»

»propositum emendandi habeas, sive ea con»fitearis, sive non.

» III. Non absolvitur, qui dolet, licèt inten»sissimè, tantùm propter infamiam, damna, »aliásve pœnas temporales præcisè, etsi ex in»culpabili ignorantia, quia non est dolor super»naturalis, nec ignorantia, aut bona fides potest »supplere defectum essentialem, *Bon. l. c. & c.* Li»mitat tamen *Regin.* cum *Tamb. c. 1.* nisi doleas »propter istas ùt à Deo inflictas vel infligendas.

» IV. Ad attritionem non requiritur ulla in»tensio vel duratio temporis, ùt vult *Durand.*

» V. Etsi debeat esse de omnibus peccatis »mortalibus, non requiruntur tamen singuli »dolores de singulis, ùt vult *Angles*, sed sufficit »unus actus, de omnibus simul sumptis, etiam »oblitis, ideóque peccat graviter, qui scienS »prudens non atteritur universaliter de omni»bus mortalibus nondum remissis, *Bon. & c. ll. cc.*

» VI. Non sufficit dolere, quòd non doleas, »ùt habet *Nav.* & *Sa*, nec velleitas non peccan»di. Ratio utriusque, quia non est dolor de »peccatis commissis, cum quo affectus ad ea »stare potest, *Henr. Vasq. Bon. l. c. n. 7.* Ubi rectè »notat, cum actu, quo quis dolet se non dolere »de peccatis, plerumque conjunctum esse do»lorem de peccatis, etsi pœnitens eum non di»gnoscat.

» VII. Etsi dolor hic debeat esse summus ap»pretitativè, ita ut nihil magis detesteris quàm »peccatum, malisque omnia mala hujus mundi »perpeti, quàm mortaliter contra Deum pec»care, non tamen opus est, imò nec expedit, »particulares facere collationes; v. g. mallem

hoc

hoc vel illud malum subire, quàm mortaliter peccare, quia periculosæ sunt.

VIII. Qui non vult occasiones proximas peccandi à se amoliri, vel non remittere ex animo, vel non restituere aut satisfacere, quibus debet; vel non habet formale (licèt probabiliter cum *C. Lug. l. c. s. 5. Lay. Dian.* aliique dicant, virtuale in contritione universali inclusum sufficere, saltem quando non occurrit cogitatio de peccatis vitandis) propositum, peccata mortalia, (quando talia confitetur) vitandi efficax, id est, cum quo non possit consistere affectus actualis erga aliquod mortale, non est sufficienter attritus: Ratio, quia non est dolor & detestatio efficax, quippe cum quo possit stare voluntas peccandi, nec is se ex toto corde convertit ad Deum, detestans peccatum super omne detestabile, *Suar. Fernand. Lay. l. 5. t 6. c. 4. Dian. p. 3. t. 4. res. 119. &c.* commun. Et licèt sola venialia confitearis, teneris tamen, sicut dolorem, ita etiam propositum, saltem virtuale, circa illa habere. *C. Lugo, d. 14. s. 8. & 9.* & alii.

IX. Redire sæpe cum eodem mortali, non est certum indicium deesse attritionem, etsi sit magna præsumptio, præsertim in iis, qui coguntur confiteri à parentibus, magistris, &c. item in iis, qui aliquoties moniti concubinam non separant, aut restitutionem non faciunt; quibus proinde absolutio differenda est, nisi id actu præstent: Quanquam possint esse alia signa veri doloris, v. g. si media præscripta sint adhibita, occasiones vitatæ, si numerus peccatorũ imminutus, si pœnitens omnino asserat, cui plerumque credi debet, cùm ipse sit suî accu-

»accusator, defensor & testis; Qua in re oportet
»magnâ prudentiâ Confessarii, ne pœnitentem
»severitate avertat, neque etiam lenitate seda-
»cat & peccet, peccatque cum illo, *Suar. m 3. p.*
»*d. 32. s. 2. Sanch. l. 2. in Decal. c. 32. & l. 3. c. 5. C. Lug.*
»*n.* 166. & 169. contra quorum, aliorúmque
»communem sententiam, docent apud *Dian.*
»*Vivaldus*, & *Joannes Sancius* d. 10. n. 16. posse to-
»ties, quoties confitetur, absolvi, etiamsi nullus
»appareat profectus, eò quòd sine illo possit es-
»se verum propositum, sicut est in iis, qui ve-
»nialia semper afferunt eadem. Verùm id pro-
bare non ausim, nec videtur esse par ratio. *Vid.*
»*Kon. d. 2. dub. 14. Dia. p. 1. t. 7. R. 55. & p. 2. t. 2.*
»*misc. R. 45.*

» X. Absolvendi sunt ii, qui ex officio, domo
»vel negotio, in quo propinquum peccati peri-
»culum imminet, discedere nolunt, eò quòd si-
»ne maxima difficultate non possint, parati in-
»terim media præscribenda adhibere. Ratio,
»quia occasio, etiam propinqua, non necessitat
»ad peccatum, ideóque stare potest cum pro-
»posito peccata vitandi. *Nec refert*, quòd quis
»putet vel timeat, se unum vel plura peccata
»non vitaturum, *quia* propositum est actus vo-
»luntatis, existimatio autem illa, est actus intel-
»lectûs, qui ex illo proposito, ob humanæ vo-
»luntatis mutabilitatem, non necessariò conse-
»quitur. Interim qui certus est, impossibile sibi
»esse in tali occasione peccata vitare, debet eam
»deserere, nisi velit perire Ita *Laym. t. c. Lug.*
»*num.* 152.

» XI. Non requiritur dolor sensibiliis, sufficit
»enim intellectivus: qui cùm sit internus, ac spi-
»ritualis, scrupulosi non facilè debent angi,

quasi

quasi sine dolore accedant ad Sacramentum, » eò quòd nullum sentiant. »

XII. Is, qui nihil cogitans de confessione, at-» tritionem elicuit, non referens eam ad Sacra-» mentum, non potest sine novo dolore ad id» accedere; quia pars debet referri ad compar-» tem. Ita *Suar. d. 20. s. 4. Bon. d. 5. q. 3. p. 2.* Contra-» rium tamen videtur docere *Lugo, d. 14. n. 37.*» quod non est improbabile, *Tamb. l. 1. c. 2.* »

XIII. Non sufficit ad Sacramentum dolor,» qui sequitur absolutionem: imò secundùm» sententiam saltem tutiorem, quam docet *Lay. ca. 4* & *Kon.* debet antecedere etiam confessio-» nem, etsi contrarium etiam probabiliter do-» ceant *Vasq. Fill. Fag. Lug. s. 2.* & *Gasp. Hurt. d. 6.*» *dif. 5.* apud *Dian.* & *Escob. t. 7. E. 6.* Unde pœni-» tentes initio ad dolorem excitandi; aut si post-» peccatorum narrationem fiat, repetant verbo» confessionem, dicendo se dolere de peccatis» expositis. *V. Laym. l. c.* »

XIV. Probabile est eum, qui paulò antè con-» fessus iterum confitetur, vel eadem peccata, » vel quæ exciderant, de quibus antè (explicitè,» & in particulari) non doluit, non teneri eli-» cere novum dolorem, *Lug. s. 3. Dian. p. 9. t. 3.*» *R. 5.* & 51. & consequenter potest moribun-» dus propter periculum instantis mortis absol-» vi, audito tantùm uno alteróve peccato; &» deinde si superstes maneat, auditis reliquis» iteratò absolvi in virtute doloris præcedentis.» *Tamb.* »

ADDENDA.

Quæst. 92. *Quid generatim notandum sit circa contritionem & dolorem ad Sacramentum Pœniten-* 655.

nitentiæ requisitum. 2. seqq. §. 1. Contritio ita pe sumitur genericè, prout in communi est dolor de peccatis, abstrahendo an sit perfectus a imperfectus. Et quod attinet ad nomina illa *contritio* & *attritio*, S. Th. in Suppl. q. 1. a. 2. ad 1. sic explicat, quòd sicuti in corporalibus lapis tum dicitur conteri, quando ita comminuitur in minutissimas partes, ut non censeatur amplius manere lapis, sed fiat pulvis; è contra sicuti tum dicitur atteri, quando aliquid quidem de illo tollitur, attamen adhuc censetur manere lapis: ita in spiritualibus tum dicatur conteri peccator, quando habet perfectum actum pœnitentiæ, vi cujus non maneat moraliter peccator, qui fuit, sed justificetur; tum autem dicatur atteri, quando habet actum pœnitentiæ, cum quo habitualiter quidem adhuc manet peccator, attamen deponit actualem voluntatem peccandi. Hìc ad vitandam æquivocationem, quando loquemur de contritione generìcè sumpta, communiter utemur voce *dolor*, quando autem simpliciter & sine addito utemur voce *contritio*, ordinariè intelligemus dolorem, qui est actus charitatis Theologicæ & concipitur ex motivo bonitatis Dei super omnia dilecti, è contrà quando utemur voce *attritio*, intelligemus dolorem conceptum ex aliquo motivo inferioris virtutis.

656. §. 2. Dolor & detestatio non sunt idem, nam dolor est de malo ùt præsente, detestatio autem de malo ùt præterito: quod ut meliùs intelligatur, generatim notanda est diversitas actuum voluntatis, nam 1. Si objectum repræsentetur sub ratione boni vel mali, præscindendo, an sit præsens an absens, actus voluntatis circa bonum

num erit amor, è contrà circa malum erit odium. 2. Si objectum repræsentetur ùt præsens, actus circa bonum erit gaudium , circa malum erit dolor. 3. Si objectum repræsentetur ùt absens & possibile in futuro, actus circa bonum erit desiderium, si autem simul repræsentetur aliqua arduitas in illo bono obtinendo , actus circa illud bonum erit spes vel audacia; è contrà circa malum absens & possibile in futuro est fuga strictè dicta , si autem simul repræsentetur aliqua arduitas in illo malo amoliendo, actus circa illud erit timor vel ira. 4. Si objectum repræsentetur ùt absens & præteritum,actus circa bonum erit gratulatio, circa malum erit detestatio. 5. Omnes hi actus possunt ex modo tendendi esse vel efficaces , qui determinent ad arripiendum medium pro obtinendo fine necessarium;vel inefficaces, qui ad hoc non determinent. Similiter amor potest esse vel simplicis complacentiæ, qui cum odio oppositò stare possit, vel potest esse efficax, qui excludat simile odium ejusdem objecti : è contrà odium potest esse vel simplicis displicentiæ, quod cum amore oppositò stare possit, vel efficax, quod excludat similem amorem ejusdem objecti. 6. Actus prout fertur directè in aliquod bonum tanquam finem obtinendum per media,dicitur intentio,prout fertur directè in media pro obtinendo fine, dicitur electio : è contrà actus prout directè fertur in malum depellendum per media ad hoc necessaria, dicitur propositum , prout directè fertur in ista media in ordine ad depellendum malum, dicitur executio propositi. 7. Possunt omnes recensiti actus ex modo tendendi esse vel absoluti,

luti, utì hi, amo Deum, odi peccatum; vel conditionati, utì hi, amarem Deum, etiamsi non puniret; odissem peccatum, etiamsi non puniretur.

657. §. 3. *Caj. Nav. Regin. Gob. Bosco, Stoz.* l. 1. p. 1. n. 6. dicunt pro Sacramento Pœnitentiæ requiri solam detestationem, ad quam sequatur dolor veluti proprietas, quod *Suar.* d. 4. s. 1. n. 7. putat esse certum. E contrà *Gonet* d. 7. n. 6. & alii dicunt requiri solum dolorem, qui præsupponat detestationem: *Dicast.* d. 2. num. 103. & alii communiter dicunt sufficere alterutrum actum, nempe vel detestationem vel dolorem, sed *Con.* d. 1. à n. 10. probabiliùs dicit requiri utrumque actum, hoc enim est conformius Trid. sess. 14. De pœn. c. 4. ubi dicit contritionem esse *animi dolorem ac detestationem* de peccato commisso. Ratio autem est, nam imprimis actus requisitus ad Sacramentum Pœnitentiæ non est sola detestatio, alioquin Beati, qui aliquando peccârunt, dici possent de facto adhuc habere contritionem de peccatis, cùm habeant illorum detestationem, hoc autem est contra communem sensum, nam per contritionem intelligitur dolor vel tristitia, qui sit actus cordis inquieti, turbati, anxii, quod sine dolore non habetur; hinc Authores communiter, quando negant in Beatis esse contritionem, intelligunt dolorem: congruentia autem, cur ad Sacramentum Pœnitentiæ requiratur dolor, hæc est, quia cùm voluntas per peccatum converterit se ad delectationem sive gaudium circa bonum præsens, decebat, ut pœnitens reciperet dolorem circa malum præsens. Deinde actus requisitus ad Sacramentum Pœnitentiæ non est

est solus dolor prout contradistinctus à detestatione, qualem etiam damnati habere possunt, hinc omnes intelligunt requiri talem actum, qui respiciat peccatum commissum, quod retractet, ita ut voluntas vitalis actûs sit ita disposita, ut peccatum physicè præteritum impediret, si poneretur in circumstantiis, in quibus illud ab ipsa potuit impediri.

Obji. Communis omnium sensus est eum validè absolvi, qui accedit cum dolore & proposito, quamvis non cogitârit de detestatione, ergo detestatio non requiritur. R. n. conseq. quia licèt contritio vel attritio præcipuè significetur per dolorem, tamen per hunc dolorem non intelligitur actus respiciens malum tantùm præsens, sed simul respiciens præteritum : neque nunc elicere possumus dolorem, quin sit vel adjunctam habeat detestationem, utì nec elicimus detestationem, quin sit vel adjunctum habeat dolorem, utì ex *S. Tho.* 3. p. q. 84. a. 8. in O. notat *Côn.* suprà : Itaque sive contritio significetur nomine detestationis, sive nomine doloris, per utramque vocem intelligitur actus circa objectum secundùm aliquid præsens & secundùm aliquid præteritum ; quomodo autem peccatum sit malum præsens, etiamsi plenè remissum sit quoad culpam & pœnam, dictum est n. 591. Atque ex his, 658.

Inferes, Etiam illam opinionem Lutheri fuisse erroneam, quâ dixit per contritionem nec significari dolorem neque detestationem peccati, sed tantùm amorem justitiæ & novam vitam ; oppositum enim constat ex Scriptura & SS. PP. apud *Bellarm.* De pœn. l. 2. c. 4. Nam quando loquuntur de pœnitentia, semper me- 659.

minerunt peccati, cujus sit retractatio & dolor. *Nec obstat*, quòd scriptura loquens de pœnitentia utatur voce, *metanœa*, quæ vox significat resipiscentiam vel mutationem animi, *nam* pœnitentia est talis resipiscentia & mutatio, quæ simul sit detestatio & dolor de peccato, est enim transitus à malo præterito & præsente ad bonum futurum, illosque actus intellexerunt per nomen pœnitentiæ SS. Patres & antiqui, uti recte ostendunt *Gormaz.* n. 24. & *Bosco* t. 2. à n. 5. Hinc *Ausonius* de pœnitentia loquens ita canit:

Sum Dea, quæ facti, non factique exigo pœnam,
Nempe ut pœniteat, sic metanœa vocor.

660. §. 4. Præter detestationem & dolorem, etiam ad Sacramentum Pœnitentiæ requiritur propositum non peccandi de cætero, uti certum est ex *Trid.* suprà & pluribus explicabitur n. 891., adeoque ad valorem Confessionis requiritur odium peccati præteriti, præsentis & futuri, præteriti, in quantùm est detestatio; præsentis, in quantùm est dolor; futuri, in quantùm est propositum cavendi illud imposterum. Perinde autem est, sive re ipsâ sint tres physici actus, sive duo, sive etiam unicus habens illa tria prædicata per respectum ad peccatum præteritum, præsens & futurum: si autem re ipsâ sint plures actus, etiam perinde est, quo ordine eliciantur, posset enim propositum primo loco elici: connaturalius tamen est, ut præcedat detestatio, quæ post se trahit dolorem, atque ex his sequitur propositum.

661. §. 5. Ante actus illos requisitos ad Sacramentum Pœnitentiæ ordinariè præcedunt plures alii actus, uti docent *Trid.* sess. 6. c. 6. *S. Tho.* p. 3. q. 85. a. 5. *Catech. Rom.* De pœn. c. 1. n. 3. 1. est

gratia

gratia excitans sive supernaturalis illustratio intellectûs & pia motio voluntatis inducens ad pœnitendum, quam Deus operatur in nobis sine nobis liberè operantibus. 2. Actus fidei circa necessaria creditu necessitate medii ad justificationem. 3. Timor aliquis servilis pœnæ ùt infligendæ à Deo. 4. Spes veniæ & salutis per Christi merita. 5. Aliqua ad Deum conversio, quæ sit inchoata dilectio. 6. Quidam timor filialis Dei. 7. Actus supernaturalis prudentiæ dictans hìc & nunc esse pœnitendum. Neque tamen dicimus, quòd singuli hi actus sint necessarii, sed quòd ordinariè interveniant, & per illos tanquam per gradus optimè ducamur ad pœnitentiam, quinam autem ex his sint absolutè necessarii, intelligetur ex dicendis.

Q. 93. Qualis actus debeat esse dolor, qui requiritur ad Sacramentum Pœnitentiæ. ℟. §. 1. Debet esse actus voluntarius & liber, utì fides docet contra hæreticos apud *Bellarm.* l. 2. c. 2. sic enim definit *Trid.* sess. 14. De pœn. can. 5. *Si quis dixerit eam contritionem &c. esse dolorem coactum & non liberum ac voluntarium, anathema sit.* 662.

§. 2. Debet esse honestus: & re ipsâ est talis etiam pro statu legis gratiæ, utì iterum doce fides & *Trid.* suprà contra eosdem hæreticos apud *Bellarm.* suprà, qui dicunt nos per dolorem de peccatis impleri peccatis, ideóque nunc veniam peccatorum obtineri per solam fiduciam de remissione illorum; sed contra est, nam imprimis Scriptura nos admonet & provocat ad dolorem de peccatis Ps. 50. v. 19. *Cor contritum & humiliatum Deus non despicies.* Deut. 4 v. 29. *Invenies eum, si tamen toto corde quæsîeris & totâ tribulatione animæ tuæ* Ezech. 18. v. 21. *Si autem* 663.

tem impius egerit pœnitentiam &c. vitâ vivet. Matthæi 3. v. 2. & c. 4. v. 17. *Pœnitentiam agite.* Marci 1. v. 15. *Pœnitemini.* Lucæ 5. v. 32. *Non veni vocare justos, sed peccatores ad pœnitentiam.* Lucæ 13. v. 5. *Si pœnitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis.* 2. ad Corinthios 7. v. 10. *Quæ secundùm Deùm est tristitia, pœnitentiam in salutem stabilem operatur.* Deinde per pœnitentiam non intelligi inanem illam fiduciam, patet ex Jonæ 3. v. 9. ubi Ninivitæ pœnitentes sperabant quidem veniam, attamen incerti erant, dicentes: *Quis scit, si convertatur & ignoscat Deus?* Hinc etiam *S. Cyprianus* Serm. De lapsis, ait, *Nec desperantes misericordiam Domini, nec tamen jam veniam vindicantes.* Ratio autem est, quia Deus nullibi promisit veniam nihil agentibus, sed simul postulat actus pœnitentiæ, utì patet ex citatis locis, ergo.

664. §. 3. *Angel. Silv. Rosell.* aliique apud *Vasq.* q. 92. a. 1. dub. 1. putârunt ad hoc Sacramentum non requiri actualem & verum dolorem, sed sufficere voluntatem suscipiendi Sacramentum cum negatione actualis affectûs ad peccatum; sed hanc sententiam vocant *Vasq.* erroneam, *Suar.* d. 20. s. 1. n. 2. improbabilem & hoc tempore temerariam, *Illf.* n. 35. prorsus improbabilem & non securam. *Corduba, Bejà, Sot. Canus* apud *Dicast.* d. 6. n. 119. Item *Caj. Tolet. Valent.* aliique apud *Moyam* tr. 3. d. 5. q. 3. n. 3. putârunt sufficere, si quis bonâ fide putet se dolere, quamvìs re ipsâ non doleat, sed oppositum certum esse dicit *Illf.* n. 36.; quamvìs enim sic confitens excusetur à peccato, non ideo ponitur essentia Sacramenti: unde sicuti quando *Trid.* dicit peccatorem per contritionem justificari

ficari extra Sacramentum, in Sacramento autem per absolutionem, non potest intelligi contritio vel absolutio existimata tantùm, sed verè existens, ita & hìc debet verè existere & adesse dolor. Ratio autem est, quia talis existimatio non potest dare sufficientiam vel efficaciam, quam dolor ex Christi institutione habet, ergo.

§. 4. *Palud. Nav. Sa* apud *Dicast.* n. 125. putârunt satis esse, si quis doleat se non dolere; sed hanc sententiam vocat etiam prorsus improbabilem & non securam *Ills.* n. 35. eamque rectè refutat *Arr.* d. 37. n. 21. Similiter quamvìs aliqui dixerint sufficere quamcunque displicentiam peccati & velleitatem non peccandi de cætero, imò licèt aliqui apud *Moyam* q. 2. n. 3. putârint impediri quidém effectum Sacramenti, attamen non obesse valori, si quis sine ullo actu doloris accedat, etiamsi sciens se per hoc peccare mortaliter, dummodo se de hoc ipso peccato accuset & absolvatur, tamen hanc opinionem vocat *Suar.* s. 5. n. 4. improbabilem, *Aversa* q. 11. s. 1. improbabilem & prorsus falsam: hinc absolutè tenendum est requiri verum dolorem de peccatis, quia Concilia dicunt dolorem esse partem, nihil autem horum est simpliciter dolor. Notant tamen *Arr.* n. 22 & *Dicast.* n. 127. vix fieri posse, ut quis efficaciter doleat de carentia doloris, & re ipsâ non doleat, quamvìs enim non experiatur sensibilem dolorem, tamen habebit spiritualem, ideóque putant ejusmodi hominem tutò accedere posse ad Sacramentum. Addit *Less.* in Auct. v. *Confessio* Casu 1. abundanter sufficere hunc actum, ô maledicta peccata, quibus Deum meum offendi, 665.

fendi, vel quibus animam meam gratiâ divinâ privavi, & æternis pœnis obstrinxi &c. Vide dicenda n 679.

666. §. 5. *Silv. Rosell. Vivald.* & alii putârunt non requiri dolorem formalem, sed sufficere virtualem contentum in amore Dei, quam sententiam *Tamb.* De con. l. 1. c. 1. §. 5. vocat probabilem. Similiter *Moya* q. 12. dicit sufficere propositum formale non peccandi de cætero, si sit virtualis dolor, quam sententiam *Victoria* vocat probabilem; sed *Amic.* d. 12. n. 2. *Tann.* q. 6. n. 73. *Dicast.* n. 4. *Platel.* n. 63. dicunt certum esse, quòd requiratur dolor formalis: *Suar.* d. 20. s. 1. putat oppositum esse temerarium, *Vasq.* q. 92. a. 1. dub. 1. erroneum, quamvis *Illsf.* n. 34. dicat sententiam nostram esse tantùm communiorem & probabiliorem. Ratio autem est, quia *Florent.* & *Trid.* requirunt contritionem aliquam tanquâ partem hujus Sacramenti, quam dicunt esse dolorem ac detestationem de peccato commisso, hæc autem omnia sonant dolorem simpliciter & sine addito, adeóque formalem, amor enim Dei & propositum non dicuntur simpliciter dolor, sed cum addito, virtualis, ergo quamvis amor Dei super omnia, itemque propositum non peccandi de cætero conceptum ex motivo bonitatis Dei super omnia dilecti justificent hominem, tamen per illa sine dolore formali haberi non posset Sacramentum Pœnitentiæ. *Nec obstat*, quòd *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 3. dicat hunc contritionis motum omni tempore fuisse necessarium ad impetrandam veniam peccatorum, sic autem non fuerit semper necessarius dolor formalis, sed de se sufficiat amor Dei super omnia, *nam* ibi loqui-

loquitur de contritione, quam præcedit cognitio peccati commissi, quæ semper est dolor formalis, hinc dicit talem dolorem ad Sacramentum requiri, qualis semper fuit necessarius illi, qui ex recordatione peccati commissi fertur in Deum, quod semper fit per dolorem formalem; hinc rectè notant *Con.* & *Tamb* suprà, si quis post elicitum actum amoris in Deum confessus esset & absolutus, immemor formalis doloris, non debere esse scrupulosè sollicitum, quia moraliter impossibile est, imò absolutè contingere non potest, inquit *Escob.* q. 88. a. 5. ut qui peccatorum memor Deum amat super omnia, simul non detestetur peccata ùt mala Deo. Et idem est de proposito non peccandi de cætero, concepto ex motivo universali bonitatis Dei secundùm se complectente etiam peccata præterita.

§. 6. *Sot. Canus* & alii apud *Moyam* suprà q. 667. 4. putârunt sufficere dolorem honestum & naturalem, sed hanc opinionem aliqui vocant temerariam, alii erroneam & contra fidem, alii dicunt sapere hæresin, hinc *Platel.* n. 636. dicit videri esse de fide, quod dolor ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ requisitus debeat esse supernaturalis, nam 1. *Trid.* suprà c. 4. docet attritionem, quæ ad gratiam in hoc Sacramento disponit, esse donum Dei & impulsum Spiritûs S., ideóque etiam sess. 6. can. 3. dixerat anathema illi, qui assereret sine Spiritûs S. inspiratione & adjutorio posse hominem pœnitere, sicut oportet; ubi rationem insinuat, quia dolor disponit ad gratiam & consequenter ad salutem æternâ, omnis autem propriè dicta dispositio ad salutem debet esse proportionata ad finem

nem ultimum & supernaturalem, ergo debet esse supernaturalis. 2. *Innocent. XI.* damnavit hanc 57. prop. *Probabile est sufficere attritionem naturalem, modò honestam.* Quæ damnatio, cùm in genere ponat attritionem naturalem, intelligenda est de omni attritione naturali, quidquid contradicat *Carden.* ad istam prop. n. 8. putans non loqui de illa attritione naturali, quæ respiciat motivum supernaturale. Imò contra *Vasq. Bonac. Hurt.* & alios, quorum sententiam *Dicast.* d. 6. n. 12., vocat satis probabilem; longè probabilius est hunc dolorem debere esse in entitate sua supernaturalem, & non sufficere supernaturalem quoad modum, vel tantùm extrinsecè ratione acceptationis divinæ, quia dolor hic requirit principium supernaturale, à quo dependeat, utì pluribus probat *Gorm.* p. 1. à n. 375. Et quamvis *Suar. Lugo, Cón.* & alii putent actum in entitate naturalem, dummodo eliciatur ex gratia per Christum, posse esse etiam meritorium vitæ æternæ, quod *Moyan.* 17. dicit esse probabile, tamen probabilius est oppositum, nam gratia non significat actum in se naturalem, sicuti enim si filius Regis faciat opus commune rustico, non ideo meretur præmium regale, ita si homo, etiam habens gratiam, faciat opus naturale, ad quod se per accidens habet gratia, si in illud nullum principium supernaturale influat: Hinc 3. Ad dolorem pro hoc Sacramento prærequiruntur actus fidei & spei supernaturalis, utì constat ex dictis l. 2. à n. 18. sed non aliam ob causam, nisi quia dolor debet esse in se supernaturalis, utì notant omnes cum *Dicast.* n. 17. & *Stôz.* l. 1. p. 2. num. 19., ut nempe ex parte intellectûs adsit cogni-

cognitio supernaturalis & proportionata, quæ dirigat; & ex parte voluntatis motus supernaturalis & proportionatus, qui erigat, ita ut nisi præeant istæ dispositiones, principium supernaturale adjuvans non influat in dolorem, ergo. Videri possunt dicta l. 2. à n. 19. ubi explicavi, quorum objectorum fides prærequiratur. Et quæ contra ista opponi possunt, solvi ibidem à n. 26.

§. 7. Aliqui apud *Carden.* in 1. crisi d. 70. c. 668.
1. docuerunt ad effectum hujus Sacramenti requiri, ut dolor sit efficax, attamen ad illius valorem sufficere, si dolor invincibiliter existimetur esse efficax; sed oppositum rectè ostendit c. 2. & 3. Hinc absolutè dicendum est dolorem ad valorem & effectum hujus Sacramenti requisitum debere esse efficacem, id est, debere excludere voluntatem peccandi, nam *Trid.* suprà dicit dolorem disponere ad gratiam in Sacramento obtinendam, si voluntatem peccandi excludat, ex quo colligitur non ideo dici efficacem, quòd faciat, ut nunquam ampliùs peccetur, sed quia est talis, ut quamdiu est, cum illo componi non possit voluntas efficax illius peccati, de quo est dolor. Ratio autem, cur talis dolor requiratur, est hæc, quia alioquin homo simpliciter nō convertetur à peccato ad Deum, non est autem credibile Deum illi remittere peccatum, qui ab hoc simpliciter non avertitur, sed ad illud manet actualiter conversus, ergo. 669.

§. 8. Hic dolor etiam debet esse sensibilis, non hoc sensu, quòd debeat elici ab appetitu sensitivo, aut sentiri in corpore, nam sufficit, quòd sit purè spiritualis & in sola voluntate habeatur, sed hoc sensu debet esse sensibilis, quòd

debeat per confessionem vel aliud signum externè manifestari, utì omnes communiter docent vel supponunt cum *Côn.* d. 4. n. 44. *Laym.* l. 5. t. 6. c. 4. n. 4. *Lugo* d. 14. à n. 15. *Arr.* d. 37. s. 2. *Palav.* n. 276. contra paucos recentiores & *Moyam* d. 5. q. 10. n. 2. qui negant. Ratio nostra est, quia confessio, secundùm omnes, ut sit Sacramentalis, debet esse aliquo modo dolorosa, alioquin nec Sacerdos, qui est Judex, cognosceret dispositionem necessariam pœnitentis, nec illa ipsa confessio censeri posset vera accusatio pœnitentis. Congruentia autem est, quia hic dolor est pars Sacramenti, quod est signum sensibile pro hominibus à Christo institutum, ideoque congruebat Sacramentum quoad omnes partes, quas ponunt homines, dici signum humanum & sensibile, vel per se vel saltem per aliquid aliud, per quod exterius innoresçat; unde etiam intentio Ministri manifestari debet saltem per absolutionem, intentio autem pœnitentis per confessionem vel aliud signum.

670. §. 9. Dolor ad effectum hujus Sacramenti requisitus debet esse universalis respectu mortalium, id est, debet se extendere ad omnia mortalia non remissa, nam in hac providentia non remittitur unum mortale sine alteto, quia nullum mortale remittitur sine infusione gratiæ, quæ gratia pugnat cum omni mortali, neque ullum mortale remittitur sine efficace dolore de illo, utì dictum est nu. 668., ergo si desit dolor de unico mortali non remisso, deest dolor requisitus ad remissionem cujuscunque mortalis.

Obji. Ad effectum hujus Sacramenti non requiri-

quiritur confessio nequidem virtualis omnium peccatorum, nam si quis confiteatur furtum, & bonâ fide dicat se non fecisse perjurium, quamvis fecerit, per absolutionem accipit gratiam, ergo nec requiritur dolor nequidem virtualis omnium. R. n. conseq. Confessio omnium est tantùm de necessitate præcepti, & omitti potest quandoque, etiam scienter, utì dicetur à n. 1140. E contrà aliquis dolor sive retractatio omnium mortalium est secundùm præsentem Dei ordinationem de necessitate medii, ad hoc, ut aliquod mortale remittatur, secundùm dicenda n. 679.

671. §. 10. Non est necesse, ut dolor ad hoc Sacramentum requisitus sit ex uno motivo universali se extendente ad omnia mortalia, *Suar. Dicast.* d.6.dub.4. *Aversa* q.11.s.5.& communis contra *Bonac.* & alios, quia si quis tantùm habeat peccata furti & perjurii, eliciátque duos actus doloris ex motivis specialium honestatum, quas habent justitia & religio, habet dolorem se extendentem ad omnia sua peccata, ergo habet dolorem hoc sensu universalem, nec ratio est requirendi universaliorem, cur enim tenebitur detestari vel dolere de aliis peccatis, quæ non fecit? Itaque in hoc casu tenebitur tantùm habere propositum universale de vitandis imposterum omnibus mortalibus, utì dicetur à n. 898., & sic habebitur totum illud, quod ad contritionem pro Sacramento Pœnitentiæ requirit *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 4. nempe dolorem ac detestationem de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero, ubi per dolorem de peccato commisso satis signanter innuit non requiri dolorem absolutè

lutè universalem, sed de peccatis commissis & non remissis, dummodo adsit propositum excludens omne peccatum pro futuro. Notatamen rectè *Dicast.* n. 63., si prudenter timeat, ne etiam alia peccata habeat, teneri ad dolorem absolutè universalem, ne exponat Sacramentum periculo saltem carendi suo effectu.

Obji. S. Tho. p. 3. q. 86. a. 3. in O. ait, *Non potest esse verè pœnitens, qui de uno peccato pœnitet & non de alio.* R. ait de pœnitentia, quæ extra Sacramētū fit, tractat enim ibi de virtute pœnitentiæ, & postea priùs in q. 90. tractat de Sacramento.

672. Q. 94. *An Sacramentum Pœnitentiæ possit esse validum & informe ratione doloris se non extendentis ad omnia mortalia.* R. Negant *Vasq. Con. Lay. Sa, Turr. Fagund. Castrop. J. Sanch. Martinon. Amic.* d. 12. s. 6. *Arr.* De Sacram. d. 13. s. 2. *Pal.* c. 31. *Moya* d. 5. q. 2. n. 6. *Mlodz.* d. 6. q. 2. *Germa.* p. 2. n. 284. *Platel.* n. 720. *Haun.* l. 4. n. 996. *Spor-rer* n. 263. *Todtf.* q. 97. sed probabiliùs affirmant plurimi antiqui, quos refert & sequitur *Averf.* q. 54. s. 5. Sequuntur Thomistæ communissimè cum *Gonet* d. 10. a. 1. Item *Henriq. Suar. Tolet. Tann. G. Hurt. Valent. Fill. Lugo, Bonac.* cum *Dicast.* d. 6. n. 84. Item *Perez, Salas, Escob.* cum *August. Laurentio* in Syntagm. t. 2. tr. 3. d. 3. n. 104. Accedunt *Rosmer, Carden.* in. 1. crisi d. 70. c. 1. & 2. aliique recentiores communissimè cum *Gob.* in Exp. t. 6. n. 177. *Ill.* n. 49. & hanc sententiam vocat in praxi probabilissimam *Dian.* p. 3. t. 4. R. 65. *Probatur* 1. authoritate, nam in illis, quæ pendent à voluntate Dei, multùm ponderis habet judicium plurium & graviorum Authorum, atqui pro nostra sententia stant plures & graviores, uti certum est, probátque *Dicast.* supra

suprà vix ullum esse contrarium ante tempora *Vasq.*, quem reliqui sunt secuti. Accedit, quòd pro nostra sententia videatur esse etiam S. *Th.* in suppl. q. 9. a. 1. ubi quærit, an confessio possit esse informis, & in O. sic habet, *Confessio potest esse etiam in eo, qui non est contritus, quia potest peccata sua pandere Sacerdoti & clavibus Ecclesiæ se subjicere, & quamvis tum non percipiat absolutionis fructum, tamen recedente fictione percipere incipiet, sicut etiam in aliis Sacramentis est.* Cùm autem dicat Sacramentum recedente fictione reviviscere, supponit fuisse validum, non cum defectu omnis contritionis, nam paulò ante dixerat aliquam contritionem esse partem Sacramenti, sed cum defectu contritionis alioquin requisitæ ad effectum Sacramenti, quæ nempe se extenderet ad omnia mortalia non remissa. Gratis autem dicit *Gormaz* n. 479. *S. Th.* postea retractâsse illam suam sententiam, nam nec verbo ullibi hoc insinuat. *Prob.* 2. ratione, nam si quis commiserit grave furtum & perjurium, ac post diligens examen non occurrat illi nisi furtum, si de hoc doleat propter honestatem virtutis justitiæ, & confiteatur bonâ fide dicens se nullum aliud peccatum habere, sícque absolvatur, Sacramentum non causat gratiam, utì certum est ex dictis n. 670., cùm enim unum mortale non remittatur sine altero, & mortale perjurii non retractetur, hoc mortale est obex, quominus causetur gratia, ergo Sacramentum in hoc sensu est informe, quia non causat formam gratiæ. Hoc non obstante videtur hoc Sacramentum esse validum, quia nulla pars essentialis ipsi deest: non confessio, nam integrè est confessus, quidquid occurrebat memoriæ. Nec abso-

absolutio, utì supponitur: Neque dolor, quia habet dolorem de furto, eúmque manifestat per confessionem furti, dolor autem de perjurio non est pars hujus Sacramenti, quia ille solus dolor est pars Sacramenti, qui per hanc confessionem potest fieri sensibilis, ut enim sit pars Sacramenti, debet esse sensibilis, secundùm dicta n. 669., & suppono per nihil aliud hìc & nunc fieri sensibilem, atqui dolor de perjurio, quamvìs adesset, non potest fieri sensibilis per hanc confessionem, ergo. *Prob. min.* dolor de perjurio non imperat hanc confessionem, nam pœnitens expressè & invincibiliter dicit se non habere aliud peccatum, quod velit confiteri, atqui confessio non potest dolorem de perjurio reddere sensibilem, nisi hic dolor eam imperet, ergo. *Prob. min.* Confessio per hoc tantùm dicitur facere dolorem sensibilem, quòd sit & censeatur esse effectus causatus à dolore, effectus autem manifestet suam causam, ergo talis dolor, quamvìs adesset, non fieret sensibilis per hanc confessionem, ergo non est pars hujus Sacramenti. *Nec obstat*, quòd hic dolor requiratut ad effectum hujus Sacramenti, secundùm dicta n. 670.; *nam* non ideo est pars hujus Sacramenti, si enim adsit & nullo signo fiat sensibilis, non est pars Sacramenti, utì adversarii fatentur, & tamen est necessarius ad effectum Sacramenti, utì omnes docent, ergo aliud est requiri ad effectum, aliud esse partem Sacramenti. *Conf.* nam si quis suscepisset Baptismum sine dolore de perjurio ante Baptismum commisso, & post Baptismum commisisset furtum, tumque doleret de perjurio ex motivo religionis, de furto autem ex motivo justitiæ, sicque confi-

confiteretur furtum, dolor de perjurio esset quidem necessarius ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ, ut nempe per illud causaretur gratia, attamen non esset pars Sacramenti Pœnitentiæ, quia sicuti perjurium ante Baptismum commissum non est materia Sacramenti Pœnitentiæ, ita nec dolor de illo est pars hujus Sacramenti, sed tantùm conditio & remotio obicis gratiæ, ergo manifestum est, quòd non omnis dolor, qui requiritur ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ, sit pars illius Sacramenti.

Obji. 1. *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 5. sic habet, 673.
Constat nihil aliud in Ecclesia à pœnitentibus exigi, quàm ut, postquam quis diligentiùs se excusserit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum mortaliter offendisse meminerit, reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in universum eâdem confessione inclusa esse intelliguntur: ergo mortalia, quæ non occurrunt, debent intelligi inclusa, sed certum est illa non includi hac confessione, quæ nullo modo per dolorem retractantur, ergo talis confessio & talis dolor non est ille, qui ad valorem hujus Sacramenti requiritur. *Conf.* nam *Trid.* ibidem c. 3. & can. 4. dicit dolorem, quatenus in pœnitente ad plenam & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiritur, hâc ratione pœnitentiæ partem dici, ergo dolor, qui requiritur ad effectum Sacramenti, est pars Sacramenti & ad ejus valorem requiritur. R. cum *Averja* s. 6. *Trid.* utroque loco dicere, quod per se est & ordinariè contingit, explicat enim modum ordinarium, qui est & procurari debet pro justificatione peccatoris, solet autem, & per se loquendo requiritur, ut dolor se extendat ad omnia

non

non remissa, ne impediatur effectus Sacramenti, secundùm dicta n. 671. De cætero Trid. abstrahit ab illo, quod per accidens est, & ratò contingit ratione doloris bonâ fide non extensi ad aliqua peccata, nec ullibi negat hunc dolorem ita restrictum obesse valori.

674. *Obji.* 2. Confessio furti non est valida, nisi adsit propositum cavendi omne mortale, sed propositum cavendi omne mortale est sufficiens dolor etiam de perjurio, ergo. R. n. min. quia licèt se extendat ad omne mortale tanquam fuga pro futuro, non tamen tanquam retractatio omnis peccati præteriti, uti hic supponimus, & ratio est, quia posset quis proponere nunquam pejerare imposterum, & tamen non dolere de perjurio præterito, quod sibi fuisset specialiter utile.

Inst. Saltem propositum universale cavendi etiam perjurium sit sufficienter sensibile pro confessionem solius furti, ergo etiam dolor de perjurio, si adesset, fieret sufficienter sensibilis. R. n. conf. disparitas est, quòd pœnitens judicet & Sacerdos sciat propositum universale cavendi omnia imposterum, esse necessarium ad reconciliationem cum Deo, & pœnitens non dicat se illo carere, confessio autem manifestat desiderium istius reconciliationis, & consequenter in his circumstantiis etiam sufficienter manifestat propositum universale cavendi omnia imposterum, adeoque etiam cavendi perjurium, è contrà hic pœnitens non judicat dolorem de perjurio esse necessarium ad reconciliationem, nec Sacerdos potest prudenter suspicari ipsum habere dolorem de perjurio, sed potiùs judicare debet oppositum, cùm bonâ

bonâ fide dicat se non habere aliud peccatum, ergo per confessionem furti non sufficienter manifestat dolorem de perjurio.

Obji. 3. Sacramentum Pœnitentiæ requirit voluntatem efficacem reconciliationis cum Deo, est enim institutum ad hanc obtinendam, sed hæc voluntas non potest esse sine dolore, saltem virtuali de omni peccato, utpote contrario isti reconciliationi, ergo. R. *Aversa* dicit non esse opus velle reconciliationem adæquatam, sed satis esse velle reconciliationem respectivè ad hæc peccata, sive remissionem horum peccatorum: sed datâ maj. n. min. qui enim efficaciter decernit post horam dolere de peccatis & confiteri, habet voluntatem efficacem reconciliationis cum Deo, neque tamen ideo jam habet dolorem: cujus ratio à priori est, quia licèt intentio efficax finis sit voluntas virtualis applicandi media, tamen non ideo est ipsa actualis applicatio mediorum, & multò minùs est ipse finis intentus, ergo quamvis intentio efficax reconciliationis sit voluntas eliciendi dolorem, non ideo est ipse dolor. 675.

Obji. 4. Detestatio omnium mortalium est medium unicè necessarium ad remissionem furti, ergo quia hic confitens vult remitti furtum, etiam virtualiter vult remitti omne mortale, qui enim vult finem, vult medium unicè necessarium ad finem, ergo licèt detestatio furti non habeat connexionem cum detestatione perjurii in ratione motivi, tamen habet connexionem in ratione medii. R. Habet connexionem in ratione medii, id est, intendit detestationem perjurii tanquam medium ad remissionem furti, transeat, hoc ipso habetur detestatio 676.

perjurii, n. conf. ſupponimus enim non adeſſe deteſtationem perjurii, ſed ſolius furti.

677. *Q. 95. An aliter poßit Sacramentum Pœnitentiæ eſſe validum & informe ratione doloris vel ob aliam cauſam, & quid tum ſit dicendum.* Bz. §. 1. Suar. d. 20. ſ. 4. n. 26. aliique cum **Laurentio** ſuprà nu. 210. & 225. putant dolorem bonâ fide dimidiatum non obſtare valori hujus Sacramenti, ſicuti non obſtat confeſſio bonâ fide dimidiata, hinc dicunt cum *Lugo* d. 14. n. 89. adhuc fore validum hoc Sacramentum, ſi quis accedat cum dolore particulari de furto, omiſſo omni dolore de perjurio etiam confeſſo, eò quòd invincibiliter putaret ſufficere dolorem de furto, quia memoria perjurii videtur ſe habere per accidens ad obligationem doloris de illo, ſuppoſitâ ignorantiâ invincibili de obligatione talis doloris. Idem dicunt aliqui, ſi omitteret dolorem de perjurio, invincibiliter putans eſſe tantùm veniale, aut ſi ideo de perjurio doleret tanquam de veniali ex metu ſolius Purgatorii. *Nec obſtat*, quòd dolor efficax & debitus de his peccatis fieret ſenſibilis, ſi revera adeſſet: *nam* non ideo iſte determinatè dolor eſt pars eſſentialis hujus Sacramenti, nam dolor de venialibus, quæ quis confitetur cum mortalibus, etiam fit ſenſibilis per confeſſionem illorum venialium, neque tamen eſt pars eſſentialis illius Sacramenti, ſed pars eſſentialis eſt tantùm indeterminatè hic vel ille dolor de peccato confeſſo, ſicuti pars eſſentialis hujus hominis eſt hæc vel illa indeterminatè materia. Ita illi probabiliter: & conſequenter,

678. §. 2. Probabile eſt in his caſibus dari poſſe Sacramentum Pœnitentiæ validum & informe

me, 1. Si pœnitens habens, v. g. furtum & perjurium, de furto tantùm doleat, illudque confiteatur, inculpabiliter non cogitans de perjurio. 2. Si sciens furtum esse mortale, de hoc doleat ex speciali motivo justitiæ, & putans perjurium esse tantùm veniale, de hoc doleat ex metu solius Purgatorii, sed non confiteatur illud. 3, Si agnoscens utrumque esse mortale, etiam utrumque confiteatur, de uno efficaciter dolens, de altero inefficaciter, attamen invincibiliter putans se de utroque efficaciter dolere. 4. Si utrumque mortale agnoscens, utrumque confiteatur, dolens de uno non de altero, bonâ fide putans hunc alterius dolorem non requiri. 5. Si adultus post commissum mortale, sine dolore de hoc mortali susceperit Baptismum, & postea peccet mortaliter vel venialiter, hócque peccatum confiteatur cum debito dolore. Videri potest *Dicast.* d. 6. àn. 251., ubi ostendit confessionem etiam de solis venialibus posse esse validam & informem.

§. 3. Si quis sibi conscius de furto & per- 679.
jurio gravi, scienter omittat dolorem de alterutro peccato, certum est Sacramentum fore invalidum, nam ut valeat, debet adesse talis dolor & tale propositum, vi cujus ille, qui confitetur, denominetur simpliciter pœnitens, sed si ille, qui confitetur, malâ fide omittat dolorem de perjurio, non potest nec per dolorem de furto, nec per præsens propositum denominari simpliciter pœnitens, ergo. *Prob. min.* Dolor, qui denominat simpliciter pœnitentem, debet excludere voluntatem actualem peccandi, sed hanc non excludit iste dolor, nam actua-

liter peccat, utì supponitur : nec talis habet propositum universale non peccandi , cùm actu peccet, ergo nec per tale propositum potest denominari simpliciter pœnitens. Et consequenter quandocunque aliquis actu mortaliter peccat in confessione, utì si scienter sine causa omittat mortale, aut accedat sine debito examine, tale Sacramentum semper est invalidum, quidquid contradicant aliqui apud *Dicast.* d. 9. dub. 13. & cum *Gob.* t. 7. n. 278. qui putant tum posse esse validum & informe. Similiter certò est invalidum, si quis etiam bonâ fide accedat sine ullo dolore, aut sine dolore supernaturali vel efficace, quidquid iterum contradicant aliqui apud *Lugo* n. 69. *Aversam* s. 7. *Gormaz* num. 297. Quòd si Sacerdos intenderet pœnitentem rité dispositum absolvere ab aliquibus tantùm , & non ab omnibus mortalibus , si hæc ipsius intentio prævaleat, id est, si absolutè nolit absolvere , nisi per absolutionem remittatur unum mortale sine altero, Sacramentum non est tantùm informe, sed prorsus invalidum , utì rectè *Gormaz* n. 285. quia non habet intentionem conformem institutioni Christi, qui voluit non remitti unum mortale sine altero: si tamen prævaleret intentio faciendi hoc , quod facit Ecclesia, vel quod Christus instituit , Sacramentum esset validum & formatum.

Obji. S. Th. in 4. dist. 17. q. 3. a. 4. videtur docere, quòd Sacramentum possit esse validum, etiamsi etiam scienter aliquis omittat omnem dolorem internum, ita enim habet : *Confessio potest esse in eo , qui non est contritus , quia potest peccata sua Sacerdoti innotescere & clavibus Ecclesiæ se subjicere, & quamvis tunc non percipiat absolutionis fru-*

fructum, tamen recedente fictione percipere incipit, sicut etiam est & in aliis Sacramentis: inde non tenetur iterare confessionem, qui fictus accedit, sed tenetur postmodum fictionem suam confiteri. Rationem dat Auctor libelli, cui titulus *Pentalogus diaphoricus* n. 3. & 32. quia dolor prout est internus, sic est tantùm dispositio, prout autem est absolventi externè manifestatus, sic tantùm est materia Sacramenti, sive, contritio cordis est dispositio tantùm, contritio oris est materia, ergo quamvis desit contritio cordis, potest Sacramẽtum esse validum, quia non deest materia Sacramenti sed tantùm dispositio, actualis autem susceptio Sacramenti supplet sufficientiam dispositionis, faciendo quòd Deus sit tali insufficientiâ contentus. R. & contra est. 1. nam *Conc. Florent.* relatum n. 583. dicit *cordis contritionem* esse materiam hujus Sacramenti, sicuti materia est *oris Confessio*, Similiter *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 3. ait, *Sunt autem quasi materia hujus Sacramenti ipsius pœnitentis actus, nempe contritio, confessio & satisfactio.* 2. Quamvis dolor internus dicatur esse dispositio, tamen requiritur ad valorem Sacramenti, cùm sine illo nemo sit verè pœnitens: etiamsi autem dicatur esse materia prout manifestatus nihil ad rem facit, attamen ad valorem requiritur, ut adsit, imò manifestari non potest, si non adsit. 3. Sensus communis fidelium & praxis Ecclesiæ est, ut quando Confessio est sacrilega, censeatur invalida, ideoque fideles repetunt peccata in ea exposita, ita enim etiam præscribit *Catech. Rom.* De Sacram. Pœn. c. 9. Si quis peccata confessus sit præmisso negligente examine, *Confessionem iterare omnino oportebit*, ergo similiter, si confessus sit sine inter-

no dolore, confessio est invalida, licèt utrobique negligatur aliquid merè internum. S. Th. intelligi debet de pœnitente, qui apud eundem Confessarium postea confitetur fictionem, hoc ipso enim censetur iterum sufficienter repetere suam confessionem: & in praxi pro securitate agendum est, ut in genere iterum se accuset de illis peccatis, secundùm dicenda n. 1216.

680. §. 4. Quando Sacramentum Pœnitentiæ fuit invalidum, nunquam reviviscit, quia non extitit. E contrà si fuit validum & informe, postea sublato obice reviviscit ad causandam gratiam, utì explicatum est in p. 1. à n. 201. Et per talem Confessionem quamvìs informem satisfit præcepto Cõfessionis annuæ, nec postea est obligatio repetendi peccata in tali confessione explicata, sed tantùm omissa, utì suis locis dicetur.

681. *Q. 96. Quid addendum sit circa dolorem, si quis confiteatur sola venialia.* R. seqq. §. 1. Dolor sufficiens pro remissione venialium in Sacramento, debet esse honestus, verus, formalis, supernaturalis, sensibilis, & efficax respectu alicujus saltem venialis, utì constat ex dictis à n. 663. si cum proportione applicentur rationes ibi adductæ: unde licèt non sit obligatio confitendi venialia, tamen si quis ea confiteatur, debet habere illa, quæ requirit valor & effectus hujus Sacramenti, *Aversa* q. 11. s. 1. *Dicast.* d. 6. dub. 15. *Dixi*, respectu alicujus saltem venialis, nam communis & certa sententia est, non esse opus, ut dolor se extendat ad omnia venialia, quorum aliquis sibi conscius est, cùm enim non sit obligatio ea confitendi, sed possint aliter

ter remitti, neque sint obex gratiæ, & possit unum remitti sine altero, planè nulla ratio est, cur pœnitens necessariò habere debeat dolorem universalem de omnibus.

§. 2. Rejiciendæ sunt sequentes opiniones : 682.
1. *Dilgaldilli* apud *Moyam* d. 5. q. 5. n. 3., qui dixit ad confessionem venialium nullum requiri dolorem : oppositum enim certum esse dicit *Arr.* d. 38. n. 9. *Leander* apud *Moyam* n. 20. dicit esse certissimum, & constat ex dictis hactenus, quia Concilia dicunt dolorem esse partem Sacramenti Pœnitentiæ. 2. *Zanardi*, *Tancredi* & aliorum apud *Moyam* n. 14., qui dixerunt sufficere dolorem virtualem, nam n. 666. ostensum est oppositum. 3. Eorum, qui dicunt sufficere voluntatem suscipiendi Sacramentum sine actuali affectu ad ista venialia, quæ confitetur, quorum sententiam vocat non improbabilem *Præpos.*, & *Tamb.* De conf. l. 1. c. 3. §. 1. tuetur ùt probabilem, sed meritò contradicunt alii communiter cum *Stoz* l. 1. p. 2. n. 73. quia secundùm dicta n. 664. hæc voluntas suscipiendi Sacramentum non est re ipsâ dolor. 4. *Gran.* & aliorum apud *Moyam* nu. 1., qui putârunt sufficere quamcunque displicentiam, nam ex dictis num. 665. satìs constat oppositum. 5. *Fabri Patavini* apud *Dicast.* n. 255., qui dixit non fore mortale, si quis confiteretur sine ullo dolore venialium, eò quòd non videatur esse gravis irreverentia frustrare Sacramentum in materia levi : sed contrà est, quia hìc gravitas materiæ non debet desumi à materia confessionis, sed ab ipso Sacramento, cujus irritatio semper est res gravissima, utì rectè *Lugo* d. 14. n. 110. *Arr.* à n. 11. & constat ex dictis p. 1. n. 40.

683. §. 3. Sacramentum Pœnitentiæ potest habere valorem & effectum, quamvis dolor non extendat se ad omnia venialia, quæ quis confitetur, *Suar. Henriq. Vasq. Hurt. Fagund. Lugo* num. 118. *Arr.* d. 31. n. 53. *Dian.* p. 11. t. 5. R. 22. *Dicast.* n. 286. *Moya* q. 6. *Stoz* n. 66. *Palav.* n. 286. *Bosco* d. 7. s. 4. à n. 162. *Sporer* n. 96. contrà *Castrop.* t. 23. p. 7. n. 14. & alios apud *Suarez* d. 20. s. 6. n. 7. qui dicunt per hoc peccari mortaliter, adeóque invalidari Sacramentum : quam opinionem *Gonet* d. 7. nu. 77. putat esse improbabilem, sed *Dicast.* n. 265. & *Gormaz* p. 1. nu. 487. dicunt esse satis probabilem. Ratio nostra est, quia cùm non sit obligatio confitendi venialia, & possit unum per absolutionem remitti sine altero, etiam potest esse dispositio ad absolutionem unius & non alterius, ergo etiam poterit unum, de quo dolet, remitti sine altero, de quo non dolet, quamvis utrumque confiteatur. *Conf.* 1. ex *Haun.* l. 4. n. 1000., nam ad veniam ab offenso impetrandam duo requiruntur & sufficiunt, primum est velle efficaciter illius amicitiam, alterum est efficaciter excludere illud, cujus veniam petimus, hæc autem possunt haberi, licèt quis efficaciter non excludat omnia venialia, quæ confitetur, dummodo aliqua excludat, ergo. 2. ex *Palav.* suprà ; nam si hoc esset mortale, homines timorati meritò deterrerentur à confessione venialium : nam facilè fit, ut inter ea sit aliquod, de quo efficaciter non doleant.

684. *Obji.* 1. Peccatum, de quo non doles, est materia inepta absolutionis, sed materiam ineptam subjicere formæ Sacramenti est peccatum mortale, uti si quis hostiis triticeis consecran-

crandis miſceat avenaceam, ergo peccatis, de quibus doles, miſcere aliquod, de quo non doles, etiam eſt peccatum mortale. R. minorem non eſſe univerſaliter veram, nam parum vini miſcere aquæ pro Baptiſmo, item aliquot grana avenacea miſcere tritico pro hoſtiis; eſſet ad ſummùm veniale, uti rectè *Suar.* d. 22. ſ. 10. n. 8. *Lugo* ſuprà. Admitto tamen fore mortale, inter triticeas hoſtias conſecrandas miſcere avenaceam, ſed nego paritatem in peccato veniali, de quo non doles, mixto reliquis, de quibus doles. Diſparitatem dat *Dicaſt.* n. 284. quod in conſecratione tot phyſicè fiant Sacramenta, quot ſunt hoſtiæ, unaquæque autem hoſtia eſt materia æquè gravis, quam prout phyſicè diviſam afficit forma. E contrà per abſolutionem multorum peccatorum fit unicum Sacramentum, quod ſufficienter ſalvatur in unico veniali. Diſparitatem illam meliùs explicant *Suar.* ſuprà & *Lugo* n. 121. quidquid contradicant *Arr.* à n. 56. & *Dicaſt.* à nu. 270. quia nempe verba conſecrationis diriguntur ad materiam, quam abſolutè determinant & demonſtrant per *Tò hoc*, & de ſingulis hoſtiis dicunt eſſe corpus Chriſti, ergo ſi ſupponatur materia non vera nec apta fieri Corpus Chriſti, forma fit falſa. E contrà verba abſolutionis non diriguntur ad peccata, ſed ad pœnitentem, & indirectè tantùm ac in confuſo attingunt peccata, dicendo, quantùm in me eſt, remitto tibi peccata: quod manet verum, licèt ex indiſpoſitione pœnitentis aliquod peccatum non remittatur, dummodo cauſetur gratia, & peccatum, de quo dolet, remittatur. Aliam diſparitatem dat *Gormaz* p. 1. à n. 489. quia hoſtia avenacea non opponitur

ad alium finem, nisi ut consecretur, hinc consecratio cadit super eam : è contrà peccatum, de quo non dolet, non ideo in confessione dicitur, ut absolutio super illud cadat, sed dicitur vel ad humilitatem seu confusionem suî, vel ad manifestandam magìs conscientiam, sicuti etiam in confessione manifestari possunt habitus mali & propensiones inordinatæ, confessio enim etiam est ad regimen conscientiæ & ad secuturæ vitæ directionem, utì habet *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 8. Unde intentio pœnitentis vel absolventis non est, ut absolutio cadat super tale veniale, sed tantùm, ut cadat super ea, de quibus pœnitens dolet, utì notavit etiam *Arr.* num. 58.

685. *Obji.* 2. Confitens peccatum, exercitè dicit se dolere de eo, & velle absolvi, ergo si non doleat, & consequenter nolit absolvi, mentitur, ergo irritat Sacramentum. R. n. ant. Illo tamen dissimulato, & dato, quòd mentiatur, mendacium est circa rem levem, & circa materiam liberam confessionis, ergo ad summùm peccatur venialiter, nec ideo irritatur Sacramentum, dummodo maneat dolor de alio veniali. *Dixi*, dato, nam licèt ille, qui confitetur veniale, expressè nolens dolere de illo, videatur leviter mentiri, tamen si in genere dolens saltem de gravioribus, in fine dicat, de his & omnibus peccatis meis doleo, non videtur mentiri, quia non vult aliud significare, nec aliter eum intelligit Confessarius, quàm quòd doleat de omnibus illis, à quibus nunc vult & potest absolvi: hinc,

686. §. 4. Quamvìs confitearis multa venialia, ad valorem & fructum Sacramenti satìs est, si dolear

doleas & te accuſes de uno graviore, vel de frequentia illorum, eſt enim ſpecialis inhoneſtas in gravioribus vel in conſuetudine eorum, & propterea potes dolere, *Lugo, Tancredi, Verric. Tamb.* apud *Moyam* q.5.nu.27. *Sporer* nu.97. Si quis tamen advertat ſe non dolere de aliquo veniali, meliùs facit omittendo illius confeſſionem : imò ſecundùm *Suar.* confitens illud peccat venialiter, quamvìs oppoſitum videatur *Arriagæ* n.55.

Quale requiratur propoſitum circa venialia, dicetur à n. 902. Quandonam autem dolor de venialibus cenſeatur revocari, dicetur à n. 715. 687.

Q. 97. Quomodo dolor debeat ſe habere ad confeſſionem & abſolutionem. R. §. 1. *Lugo* d. 14. ſ.4. *Averſa* q. 11. ſ. 1. *Regin.* l. 5. n. 54. *Tamb.* De confeſſ. l. 1. c. 2. §. 3. *Gob.* tr. 6. nu.155. *Sporer* nu. 288. *Moya* d. 5. q. 9. nu. 14. *Illſ.* nu. 40. & alii putant non requiri, ut dolor ſit elicitus ex intentione confitendi, ſed ſatìs eſſe, quòd per conſequentem voluntatem eò referatur, quamvìs non renovetur, quòd *Arr.* d. 37. n. 17. putat eſſe certum. E contrà *Præpoſ. Bonac. Dicaſt.* d. 6. dub. 13. aliique plurimi, teſte *Stoz* l. 1. p. 2. n. 53. probabiliùs dicunt debere elici ex intentione confeſſionis, quia aliàs non eſt actio Sacramentalis, ergo non cenſebitur ſubjici formæ tanquam pars materialis & determinanda, ſicuti ablutio facta ſine intentione baptizandi, quamvìs immediatè poſt referretur ad Baptiſmum, & adderetur forma, non eſſet actio Sacramentalis, nec pars Baptiſmi. *Si dicas*, ablutionem eſſe actionem Miniſtri, qui nomine Chriſti agit, ideoque ſpecialiter debere poni ex intentione Sacramenti. *Contrà* eſt, nam ad actionem ſuſcipientis

pientis etiam requiritur intentio Sacramenti, si enim ordinandus poneret contactum materiarum sine intentione Sacramenti, non ordinaretur validè. Et idem est de illo, qui posuisset confessionem sine intentione absolutionis, uti fatetur *Lugo* n. 45. quidquid videatur contradicere *Amic.* d. 12. à n. 64.

688. *Obji.* 1. Dolor & propositum sunt voluntas implendi omne præceptum, ergo cùm detur præceptum confitendi, sufficienter erunt voluntas confitendi. R. n. cons. nam sæpe elicitur dolor de peccatis, de quibus confitendi non est præceptum, qualia sunt venialia aut mortalia antehac confessa, ergo dolor secundùm se censetur aliquid indifferens ad confessionem. Docet tamen probabiliter *Palav.* nu. 278. si dolori conjunctum sit desiderium justificationis, tum adesse sufficientem intentionem confitendi mortalia necdum remissa, quia confessio est vel in se vel in voto medium necessarium ad veniam de his peccatis obtinendam. Et idem posset concedi de dolore circa mortale necdum remissum.

689. *Obji.* 2. *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 4. plùs non requirit ad dolorem, qui sufficiat, quàm ut sit cum spe veniæ & excludat omnem voluntatem peccandi, ergo malè requirimus, ut ponatur ex voluntate confitendi. R. n. antec. nam 1. vocat dolorem in Sacramento, non est autem in Sacramento, nisi eliciatur ex intentione Sacramenti. 2. Dicit illi debere esse conjunctum votum præstandi reliqua, quæ ad rite suscipiendum hoc Sacramentum requiruntur, inter quæ est confessio, ergo si non adsit votum sive intentio confitendi, non est ille dolor, qui secundùm

cundùm *Trid.* requiritur ad justificationem per Sacramentum.

Obji. 3. Dolor de peccatis antecedens Baptismum sine ulla relatione ad Baptismum sufficit ad effectum Baptismi, ergo similiter hìc. R. n. cons. 1. quia dolor non est pars Baptismi, hinc non est opus, ut per ejusmodi relationem accipiat rationem actionis sacramentalis, quam habere debet dolor, qui est pars Sacramenti Pœnitentiæ. 2. Quia dolor ante Baptismum semper refertur ad Baptismum, cùm sit illius votum, non ita semper refertur dolor ad Sacramentum Pœnitentiæ, utì dictum est n. 688. 690.

Obji. 4. Species panis & vini sunt partes Sacramenti Eucharistiæ, neque tamen opus est eas produci ex intentione Sacramenti, ergo idem est hìc. R. Species sunt partes per modum actionis humanæ & transeuntis, n. per modum rei antecedenter productæ & permanentis, quæ secundùm se perdurans postea constituit Sacramentum, c. antec. & n. cons. 691.

Inst. 1. Peccatum ipsum est actio humana & transiens pœnitentis, simulque pars Sacramenti Pœnitentiæ, quod deficiente solo peccato non existeret, neque tamen opus est, ut sit positum cum intentione confitendi, ergo nec hoc opus est de dolore. R. n. cons. peccatum non est actio sacramentalis, cùm non ponatur ex institutione Christi, sed tantùm supponatur tanquam materia destruenda: dolor autem est actio sacramentalis ex institutione Christi ponenda. 692.

Inst. 2. Satisfactio est ex institutione Christi pars Sacramenti Pœnitentiæ, ponenda per modum actionis humanæ & transeuntis, & tamen 693.

opus

opus non est eam poni cum reflexione ad Sacramentum Pœnitentiæ, ergo similiter de dolore. R. 1. Si argumentum valet, ergo nequidem opus est dolorem referri ad confessionem per voluntatem consequentem, nam secundùm Adversarios, satisfactio manet impleta, licèt nunquam cogitem de illa ad Sacramentum susceptum referenda. R. 2. Dato antec. n. cons. quia satisfactio est tantùm pars integralis. *Dixi*, dato antec., nam n. 1286. dicam debere persolvi ex aliqua intentione satisfaciendi pro illa.

694. *Inst.* 3. Si Cajus dicat Bertæ, accipio te in meam; Berta autem reponat, & ego accipio te in meum, valet Matrimonium, quamvis Berta intentionem Matrimonii necdum habuerit, quando Cajus dicebat, accipio te in meam, ergo non est opus, ut intentio suscipientis Sacramentum tum adsit, quando ponitur actio, quæ ex institutione Christi est pars essentialis Sacramenti. R. 1. n. cons. nam suscipiens hìc est, non tantùm Berta, sed etiam Cajus, intentio autem Caji debuit tum adesse, & hoc sufficiebat, ut actio illa fieret sacramentalis, sub conditione, si Berta mutuò consentiret. R. 2. Quamvis hoc non teneret in Matrimonio, in quo Christus non immutavit naturam contractûs humani, inde nihil inferri posset ad alia Sacramenta, quæ non sunt contractus, & in quibus Christus voluit actiones suscipientis fieri sacramentales per ipsius intentionem.

695. *Obji.* 5. Odium morbi causat sumptionem medicinæ, ergo similiter dolor de peccato causat voluntatem illud confitendi, ergo dolor, con naturaliter loquendo, est prior quàm voluntas

luntas confitendi, ergo dolor non debet procedere ex voluntate confitendi. R. datâ 1. & 2. sequelâ n. ultimam, quamvis enim dolor de peccato connaturaliter causet voluntatẽ confitendi, tamen ut ille ipse dolor sit sacramentalis, debet poni ex aliqua alia priore voluntate confitendi, éstque etiam omnino connaturale, ut eadem voluntas pœnitendi imperet & dolorem & confessionem.

§. 2. Quamvis concederemus, quòd sen- 696.
tentia dicens non requiri, ut dolor sit elicitus ex intentione confitendi, esset probabilior, tamen ejus praxis foret illicita, & damnata est ab *Innocentio XI.* in 1. propositione, nam hìc agitur de valore Sacramenti, ergo cùm sententia illa non sit certa, nostra, quæ tutior est, debet in praxi teneri, ne Sacramentum exponatur periculo nullitatis.

§. 3. Dolor debet præcedere absolutionem, 697.
uti tenent omnes cum *Lugo* n. 17. *Arr.* n. 7. *Moya* q. 10. n. 3. *Dicast.* d. 6. n. 133. *Stoz* n. 47. Ratio est 1. quia peccator sine dolore non censetur pœnitens, nec dispositus ad remissionem peccati, ergo absolutio frustraretur. 2. Quia Christus voluit, ut Sacerdos tanquam Judex, ad absolutionem dandam moveretur per confessionem & dolorem pœnitentis, ergo debent præcedere. Putant quidem *Tamb. Raslerus, Gob* n. 54. *Sporer* n. 297. probabiliter sufficere, si dolor eliciatur sub absolutione, dummodo ante finem illius, sed *Lugo* n. 48. dicit talem dolorem non sufficere, monentque reliqui Authores id cavendum esse, quia Sacramentum exponeretur periculo nullitatis.

§. 4. Dolor sufficit, quamvis priùs post 698.
confes-

confessionem eliciatur : Ita *Nav. Tolet. Vsq. Hurt. Diam. Bonac. Fagund. Lohn. Suar.* d. 20. s. 4. n. 31. *Aversa* q. 11. s. 1. *Lugo* d. 14. s. 2. *Arr.* s. 2. *Arnic.* d. 12. s. 4. *Tamb.* §. 4. *Haun.* l. 4. n. 995. *Bosq.* d. 7. s. 4. n. 96. *Platel.* n. 643. *Ills.* n. 41. *Sporer* n. 292. *Gob.* n. 149. *Moya* n. 1. qui citat plures alios; item *Abelly* p. 2. t. 1. c. 1. s. 10. dicens esse in praxi tutum. Est autem contra *Côn.* d. 4. dub. 6. *Laym.* l. 5. t. 6. c. 4. n. 4. *Castrop.* t. 23. p. 7. n. 11. *Bonac.* d. 5. n. 13. *Ochagav.* apud *Aversam* suprà : Ratio est, quia nihil obstat , utì patebit ex solutione objectionum. Et *Conf.* ex praxi Confessariorum, qui, prout faciendum esse monet Rituale Romanum, De ordine ministrandi Sacramentum Pœnitentiæ §. 12. , auditâ confessione conantur efficacibus verbis adducere pœnitentes ad dolorem, neque tamen ideo jubent iterum confiteri. Item ex praxi fidelium, qui sæpè per multos dies continuant confessionem generalem, dolore ad ultimum diem dilato, contenti, si eliciant ante absolutionem.

699. *Obji.* 1. Si confessio non procedat ex dolore, ergo non erit sacramentalis, nec reconciliativa, sed habebit se sicut narratio historica. R. n. seq., nam manifestè differt à narratione historica per hoc, quòd fiat ex voluntate habendi absolutionem, per quam obtinetur remissio peccatorum; & per hoc etiam sufficienter dicitur reconciliativa; imò quamvis dolor præcederet , adhuc possent peccata merè historicè narrari, si quis ea enarraret sine intentione absolutionis, ergo ad hoc, ut confessio dicatur sacramentalis & reconciliativa, nihil ad rem facit, quòd dolor antecedat vel sequatur. Addunt *Suar.* suprà, *Dicast.* n. 133. *Gob.* nu. 152. *Sporer* nu. 295.

295. quamvìs pœnitens antea tantùm historicè vel ridiculè narrâſſet peccata, ſi tamen poſtea doleat de illis & externè manifeſtet ſe ab illis velle abſolvi, confeſſionem illam jam ſufficienter fieri ſacramentalem, quia ſufficienter cenſetur repeti.

Obji. 2. Dolor, qui eſt pars Sacramenti, de- 700.
bet eſſe ſenſibilis, ſecundùm dicta num. 669. ſed non poteſt fieri ſenſibilis per confeſſionem antecedentem, tum enim necdum eſt dolor, ergo. R. *Lugo* n. 17. *Haun.* ſuprà, *Moya* n. 3. *Palav.* n. 277. negant minorem, putant enim ſufficienter ſenſibilem fieri per confeſſionem ipſam ùt imperatam ex eadem voluntate ſuſcipiendi Sacramentum, ad quod etiam requiritur dolor. *Suar. Dicaſt. Sporer* n. 294. *Gob.* n. 151. dicunt etiam ſufficienter fieri ſenſibilem per exſpectantiam abſolutionis, & continuatam genuflexionem, quæ eſt quaſi continuata confeſſio. *Boſco* dicit etiam ſufficienter fieri ſenſibilem per *confiteor*, quod præmitti ſolet, & ſignificat dolorem præſentem vel futurum, ſed quidquid ſit de prioribus ſententiis, hac ultimâ non acquieſcunt *Dicaſt.* n. 135. & *Sporer* n. 268. Hinc dicendum eſt dolorem, qui ſequitur confeſſionem, poſſe aliter fieri ſenſibilem, ſi nempe pœnitens poſt elicitum dolorem tundat pectus, vel interrogatus dicat ſe dolere.

§. 5. Quamvìs ſecundùm dicta probabilius 701.
ſit ſufficere dolorem poſt confeſſionem elicitum, tamen praxis illius ſententiæ eſt illicita & damnata ab *Inn. XI.* agitur enim de valore Sacramenti, & quamvìs *Lugo* n. 13. ſententiam oppoſitam vocet ſingularem & contra omnes alios Theologos, nihilominus eſt probabilis,

utì fatentur *Stoz* n. 48. & *Gorm.* p. 2. n. 81. ergo cùm ſententia noſtra non ſit certa, Sacramentum exponeretur periculo nullitatis; hinc in praxi tenetur pœnitens poſt dolorem elicitum ſe accuſare ſaltem in genere de peccatis antea dictis, & ſi Confeſſarius tum interroget, an non ſe iterum accuſet de peccatis illis, ac pœnitens dicat, ita, hoc certò ſufficiet, ſic enim ſufficienter repetetur confeſſio.

702. §. 6. Dolor debet ita perdurare moraliter, ut abſolvendus ex vi illius cenſeri poſſit adhuc pœnitere, ſi enim non ita moraliter perduret vel in ſe vel in aliquo ſuo effectu, non conſtituet unum moraliter cum abſolutione, adeóque non erit pars Sacramenti Pœnitentiæ, neque peccator cenſebitur ampliùs petere ſibi remitti peccata. Quamdiu autem dolor phyſicè præteritus cenſeri poſſit ita moraliter perdurare, difficile eſt ſtatuere pro praxi; *Granado* apud *Averſam* q. 11. ſ. 1. abſolute requirit propinquum tempus: E contrà aliqui apud *Dian.* p. 3. t. 4. R. 116. putant ſufficere dolorem etiam ante plures annos habitum, dummodo non ſit retractatus; quam ſententiam *Stoz* n. 50. meritò dicit eſſe nimis laxam. *Tancredi* apud *Moyam* q. 9. n. 3. dicit poſſe præcedere per menſem. *Eſcob.* l. 14. probl. 24. & *Arr.* d. 37. n. 15. in genere dicunt etiam longo tempore antecedentem ſufficere; & conſentiunt *Prap.* & *Dian.* aliique plures apud *Averſam* ſuprà & *Moyam* n. 7. *Hurt.* autem apud *Dian.* p. 5. t. 14. R. 67. putat ſaltem ſatis eſſe, quamvis quatuor, quinque aut etiam pluribus diebus antecedat, ſed etiam iſta nimis laxa eſſe dicit *Stoz* n. 51. *Dicaſt.* d. 6. n. 167. *Arr.* n. 11. *Sporer* n. 301. *Gob.* n.

n. 169. dicunt, si quis hodie cum dolore confessus incidat in perpetuam amentiam vel apoplexiam, posse & debere post multos dies absolvi, etiam ab alio quàm illo, qui confessionem audivit: & similiter loquuntur *Nav. Sot. Ledesm. Henriq.* apud *Moyam* n. 6. Item *Marchant.* apud *Sporer* n. 287. unde *Gob.* n. 159. dicit perdurare dolorem, quamvis præcedat uno vel duobus diebus, quod *Carden*: in 2. crisi d. 2. n. 88. dicit esse certum. Addit *Gorm.* n. 82. posse perdurare etiam longiore tempore, dummodo aliquem sui effectum relinquat, hinc *Less.* in Auct. V. *Confessio* casu 3. sic habet, *Dolor semel conceptus de peccatis in ordine ad confessionem recogitatis, si quis ex vi illius & proposito tunc concepto, applicet se etiam postridie ad confessionem, sufficit, licèt quis in actu confitendi novum dolorem non concipiat, manet enim iste dolor virtute, sicut dum quis ex proposito hesterno applicat se hodie ad peregrinandum.* Idem tenent *Dian.* suprà, *Sporer* & *Gob.* n. 157. putans hoc esse indubitatum, & addit n. 160. se non legisse Theologum, qui hoc neget, hinc etiam *Tamb.* & *Stoz* n 52. cum *Dicast.* suprà dicunt sufficere, quamvis dolor etiam toto die antecedente præcesserit. Addunt *Tamb.* & *Sporer* suprà certò sufficere, si tantùm intercedat tempus trium vel quatuor horarum: *Moya* n. 10. dicit secundùm omnes sufficere, si duabus tantùm vel tribus horis antecedat: in hac tanta sententiarum varietate certa videntur seqq.

703. 1. Non est opus, ut formalis dolor coëxistat confessioni vel absolutioni; potest enim materia hujus Sacramenti longiùs abesse à forma, quàm in aliis Sacramentis, quia hoc Sacramen-

tum imitatur judicium forense, in quo sententia sequi potest diu post accusationem, processum & cofessionem Rei; neque constat, quòd Christus quoad hoc immutârit hoc judicium Sacramentale, nec est eadem ratio de aliis Sacramentis, quorum formæ plerumque significant materiam suam actu adesse præsentem, uti forma Baptismi ablutionem, forma Confirmationis unctionem &c.

704. 2. Si dolor præcesserit ante plures dies, meritò dubium est, an moraliter perduret, facilè enim posset esse retractatus per intercurrens peccatum, aut moraliter desiisse & supervenisse aliud motivum, propter quod nunc fieret confessio vel petereturabsolutio, unde ne Sacramentum exponatur periculo nullitatis, dolor erit renovandus.

705. 3. Si quis experiatur se ex vi doloris in ordine ad absolutionem non diu antè eliciti adhuc aliquid facere, v. g. pergere examinare conscientiam, manere ad confessionale ex intentione confitendi, certus est se adhuc habere dolorem virtualem & sufficientem, qui perseveret in actu tenui & imperceptibili, nisi expresè vel tacitè per superveniens peccatum retractârit illum, quamvis fortè per plures horas dolor ille formalis antecesserit.

706. 4. Si quis, postquam dolorem elicuit, converterit se ad aliud negotium, v. g. ad scribendas litteras, aut si diu præterierit dolor, & animus per distractionem quasi dilapsus sit ad alia, quamvis positivè necdum dimiserit voluntatem confessionis & absolutionis, tamen in praxi breviter renovandus est dolor saltem in fine confessionis, dicendo, *De his & omnibus peccatis*

meis

meis doleo, quia Deum summè bonum offendi, & per ejus gratiam propono peccata cavere imposterùm

§. 7. Probabilius est eundem dolorem phy- 707.
sicè præteritum posse sufficere pro pluribus absolutionibus. Quod tamen non uno modo ab omnibus defenditur, nam **Ledesm.** *Salas*, *Escob.* aliique multi cum *Moya* q. 8. dicunt tum saltem sufficere, quando eadem peccata iterum confitetur intra tempus, quo censeri debet moraliter manere ille prior dolor: *Henriq. Aversa*, q. 11. s. 1. *Platel.* n. 644. aliique dicunt sufficere, si pœnitens statim redeat & iterum confiteatur peccatum, quod fuerat oblitus: Idem dicunt *Tamb.* & *Stoz* num. 52., quamvis sequenti die rediret: *Arr.* d. 37. n. 12. *Dian.* p. 11. t. 5. R. 21. *Dicast.* d. 6. n. 160. *Ills.* n. 43. *Stoz* suprà aliique absolutè dicunt eundem dolorem sufficere, sive iterum confiteatur, quæ antehac confessus, sive quæ oblitus erat, dummodo utraque confessio fiat intra tempus, quo dolor censetur moraliter perdurare. Hoc certius est, inquit *Sporer* n. 300., & omnes Theologi morales tanquam indubitatum supponunt, inquit *Moya* n. 4. si aliquis propter periculum mortis absolvatur necdum integrè confessus, & remittente periculo compleat confessionem, posse iterum sine novo dolore absolvi. Idem dicunt **Lugo** d. 14. n. 27. & *Gob.* t. 6. n. 165.; qui cum *Henriq.* addunt idem esse, si à Superiore accepisses absolutionem à reservato, & quia noluisset ab aliis absolvere, tu iterum alteri confitereris omnia, & ab hoc absolveris simul à reliquis, te non indigere novo dolore: quæ omnes sententiæ sunt, speculativè loquendo, saltem probabiliores: & ratio generalis est, quia multiplex forma

potest cadere super eandem materiam, etiam proximam, & cum ea constituere multiplex Sacramentum; nam imprimis multiplex consecratio ita cadit super eandem hostiam seu species, & super idem Corpus Christi, quando plures neomystæ cum Episcopo consecrant. *Nec obstat*, quòd hæ materiæ sint aliquid permanens, dolor autem sit actio transiens, nam supponimus dolorem permanere moraliter, quod sufficit secundùm dicta n. 703. Deinde si aliquis confiteatur simul pluribus Sacerdotibus, potest secundùm dicta num. 646. à singulis absolvi, etiam successivè, quia talis confessio audita à multis est moraliter multiplex, faciteque etiam dolorem esse moraliter multiplicem; ergo multò magis confessio intra breve tempus repetita & physicè multiplex faciet eundem dolorem esse moraliter multiplicem, adéoque sufficere pro pluribus absolutionibus etiam successivis. Denique si sim confessus & absolutus, sed quia unum peccatum fui oblitus, si paulò pòst redeam, dolor universalis, qui antecessit primam confessionem, fuisset sufficiens pro secunda confessione peccati, quod eram oblitus, si hæc confessio secunda fuisset prima, ergo etiam est sufficiens, quamvis alia confessio antecesserit, hæc enim non immutat illum dolorem.

708. *Obji.* 1. Duplex successiva absolutio non potest cadere super eandem confessionem uni Sacerdoti factam, ergo nec super eundem dolorem. R. n. cons. Disparitas est 1. quia hoc Sacramentum est per modum judicii, ut autem sit nova sententia, debet esse nova accusatio & novus processus, cùm Judex nihil possit nisi

servato

servato modo juris, qui est, ut si munere suo functus sit in aliqua causa, conquiescat, nisi aliunde iterum inchoetur processus: è contrà ad novam sententiam sufficit nova accusatio & nova causa sententiandi, quamvis non adsit novus dolor, hic enim non requiritur ad sententiam judicialem secundùm se, & quamvis requiratur ad sententiam sacramentalem, sufficit adesse eundem moraliter perdurantem. 2. Quia idem dolor fit moraliter duplex, cùm per duplicem confessionem bis exhibeatur & subjiciatur repetitæ absolutioni, non item eadem confessio, nam neque per se ipsam potest bis exhiberi, cùm physicè præteriêrit, nec reproducatur, neque per aliam confessionem, alioquin non esset una, sed duplex confessio.

Inst. Per primam absolutionem erat completus & terminatus ille actus judicialis, ergo si ponatur nova absolutio, quæ est nova forma judicii, erit novus actus judicialis, ergo debebit adesse nova materia proxima, ergo novus dolor. R. Ergo debebit adesse nova materia proxima, adæquatè alia, n. inadæquatè alia, nempe nova confessio, c. 2. seq. & n. 3.

Obj. 2. Si sufficiat unus dolor pro pluribus absolutionibus successivis, ergo qui initio anni haberet dolorem universalem de omnibus peccatis, & illius recordatione postea excitaretur ad confitendum, posset ex vi illius non retractati, quamvis non renovati singulis diebus anni confiteri peccata præterita & absolvi. R. Sequelam concedunt *Bosco* n. 154. & *Moya* q. 9. num. 12. extendens etiam ad plures annos, sed quia hoc videtur esse contra communem sensum, n. seq. si enim dolor ita longè distet ab 709.

absolutione, non censebitur facere unum moraliter cum illa, quantùm autem distare possit, colligendum est ex dictis à n. 702.

710. *Obji.* 3. Eadem ablutio non potest servire pro duplici Baptismo, ergo nec idem dolor pro duplici Sacramentò Pœnitentiæ. R. n. ant. nam si eadem ablutio, quæ cadebat super Cajum, reproduceretur, posset cadere super Titium substitutum in locum Caji: aut saltem si Cajus & Titius essent in eodem loco penetrativè, & affundens aquam diceret, *Ego vos baptizo, &c.* eadem ablutio serviret ad duplicem Baptismum. Quòd autem id fieri non possit naturaliter, causa est, quia ablutio physicè existens debet afficere baptizandum, & cùm sit actio transiens, non potest physicè afficere plures: E contrà non est opus dolorem physicè existere, ut afficiat confessionem, aut ut afficiatur ab absolutione, sed satìs est, quòd existat seu perseveret moraliter, sic autem perseverat, quando fit repetita confessio.

711. §. 8. Non est certum, quòd idem dolor physicè præteritus sufficiat pro pluribus absolutionibus, nam semper requiri novum dolorem, quoties datur nova absolutio, est sententia probabilis, quam docent *Vasq.* q. 92. a. 3. dub. 5. n. 10. *Bonac.* d. 5. q. 4. p. 4. n. 1. *Amic.* d. 13. n. 36. Eandem tenent, saltem tum quando iterum confitetur peccata antehac confessa, *Henriq. Aversa, Fill.* t. 6. n. 77. *Bernal.* De Sacram. d. 6. n. 74. *J. Sanch.* d. 1. n. 22. dicens communem, *Dian.* p. 3. t. 4. R. 116. Est autem ferme similis ratio de peccatis, quæ quis oblitus est, & de illis quæ est antea ac confessus, nec pro utraque parte desunt rationes probabiles, utì patet ex dictis à n. 708.

§. 9

§. 9. Praxis sententiæ, quàm à n. 707. defen- 712.
dimus, est illicita & damnata ab *Inn. XI.* utì constat ex dictis, sententia enim illa non est certa, & agitur de valore Sacramenti, ergo in praxi eligenda est oppositatutior : Unde si quis etiam statim post absolutionē recordans peccati illud addat, debeatque ab eo absolvi, tenebitur priùs renovare dolorem, alioqui hæc secunda absolutio exponetur periculo nullitatis, ideoque peccabitur mortaliter.

§. 10. Si idem dolor physicè perseveret sal- 713.
tem tenuiter, quamvìs imperceptibiliter, & ordinetur ad novam absolutionem, certò sufficiet, si enim dolor ille fuisset physicè interruptus & postea renovatus, certò sufficeret, ergo etiam quando physicè perseverat, est enim moraliter alius, partim per coexistentiam ad plura tempora, partim per repetitam accusationem, quâ iterum manifestatur & subjicitur formæ, partim etiam per relationem ad plures absolutiones: sic autem communiter contingit, si quis statim post absolutionem addat peccatum, quod fuerat oblitus, dolor enim saltem virtualis communiter adhuc existit cum confessione, & continuatur usque ad absolutionem secundam.

Q. 98. *Quandonam dolor censeatur revocari* 714.
per peccatum subsequens. R. §. 1. Dolor de mortalibus revocatur per quodcunque mortale postea commissum, quantùm est in ordine ad remissionem, cùm enim unum mortale non remittatur sine altero, hoc ultimũ mortale, de quo needum doluit, non remittetur, ergo nec cætera, de quibus doluit. Deinde saltem revocatum est propositum universale non peccandi

de cætero, quod requiritur ad remissionem cujuscunque mortalis, secundùm dicenda nu. 898. *Dixi*, quantùm est in ordine ad remissionem, nam si de prioribus doluerit ex motivo speciali, v. g. de furtis & perjuriis propter specialem honestatem virtutum justitiæ & Religionis, quibus hæc peccata opponuntur, poterit hic dolor manere, licèt postea admittatur delectatio turpis.

715. §. 2. Si ille, qui unico actu doluit de mortalibus & venialibus ex motivo universali cadente super utraque, v. g. quia displicent Deo summè bono, postmodum peccet venialiter, putant *Lugo* d. 14. n. 146. *Arr.* d. 38. n. 24. *Dicast.* d. 6. n. 322. *Palav.* n. 290. *Tamb.* De confess. l. 1. c. 3. §. 4. *Stoz* l. 1. p. 2. n. 72. & alii recentiores communiter non ideo dolorem illum revocari quoad mortalia, quia licèt esset actus physicè unus, erat tamen virtualiter multiplex, & inæqualiter ferebatur pro gravitate illorum, quia nempe in peccato graviore plùs reperiebatur de suo motivo quàm in leviore, graviora enim magìs displicent Deo ejusque bonitati magìs opponuntur, sicuti, inquit *Gormaz*, actus charitatis erga Deum & proximum, inæqualiter tendit in objecta sua secundùm horum inæqualitatem, alia enim est comparatio animi respectu Dei, alia respectu proximi: similiter alia erat comparatio animi respectu mortalium, alia respectu venialium, ergo licèt dolor revocetur respectu venialium, non ideo revocatur respectu mortalium. Pro quo dat alia similia *Palav.* suprà, sic enim qui per testamentum reliquit Petro totam hæreditatem, quamvis Paulo donet aliquid parvum, non ideo revocat

vocat totum testamentum : item qui ex motivo perfectæ amicitiæ decrevit nunquam offendere alterum, non ideo revocat voluntatem non offendendi graviter, licèt aliquando offendat leviter. Et hanc sententiam esse satis certam ac in praxi tutam dicunt plerique ex citatis authoribus : Restat tamen aliqua difficultas, nam motivum universale desinit movere respectu omnium collectivè sumptorum, ergo physicè desinit prior actus doloris, vel saltem desineret, si adhuc physicè esset, quia desinit extensio ad omnia, quæ extensio physicè erat idem totus actus, neque certum est, quòd physicè succedat novus actus circa reliqua, quia voluntas non applicatur de novo ad alium actum, ergo non videtur absolutè manere moraliter, actus enim, qui nunc physicè debuisset desinere, si adhuc physicè extitisset, quando superveniebat illud veniale, non videtur posse dici manere moraliter. Scio dici posse, quòd maneat moraliter respectu mortalium, attamen pro majori securitate expediet elicere alium actum doloris circa mortalia, aut resumpto universali motivo innovare priorem actum circa omnia. Rectè autem notant omnes post absolutionem bonâ fide acceptam non debere in dubium revocari valorem, dummodo in sequente confessione eliciatur dolor se extendens ad illa priora mortalia, hæc enim confessio erit formaliter integra, & per absolutionem indirectè remittentur etiam priora peccata, si fortè prior confessio fuisset invalida.

§. 3. Quæ dicta sunt circa dolorem de mortalibus & venialibus, valent circa dolorem de multis venialibus ex tali motivo universali, si enim 716.

enim postea committatur aliquod veniale majus vel æquale, revocatur dolor, si autem committatur veniale levius, iidem Authores cum *Arr.* n. 25. & *Dicast.* n. 325. putant non debere censeri revocatum, ob rationem antè datam; Sed in praxi putarem etiam in hoc ultimo casu talem dolorẽ pro securitate esse innovandum.

717. *Q. 99. Ex quibus motivis concipi possit dolor de peccatis.* R. §. 1. Dolor de peccatis concipi potest, 1. ex motivo malo, uti si doleas de ebrietate, quia per hanc impeditus, non potuisti occidere hostem. 2. Ex motivo indifferente, uti si doleas de ebrietate, quia contraxisti morbum. 3. Ex motivo humano, si doleas de furto, quia contraxisti infamiam. 4. Ex motivo honesto sed purè naturali, si doleas de mendacio, quia præcisè dedecet virum honoratum. 5. Ex motivo honesto respiciente Deum, & per fidem supernaturalem proposito, si doleat de peccato, quia fœdat animam Christi Sanguine redemptam.

Primus dolor est peccatum, tres sequentes non sunt de se mali, attamen non sufficiunt ad Sacramentum Pœnitentiæ, quia sunt naturales: Solus 5. potest esse supernaturalis & sufficiens, uti constabit ex dicendis. An autem dolor possit esse honestus & supernaturalis, si quis ex malo fine, v. g. ex vana gloria velit confiteri, dicetur à n. 1168.

718. §. 2. Dolor de peccatis ad Sacramentum Pœnitentiæ requisitus universim concipi potest ex quatuor motivis, quæ sunt, 1. metus pœnæ. 2. spes præmii. 3. turpitudo peccati. 4. bonitas Dei, uti constabit ex dicendis, præsertim à n. 786.

Q. 100.

Q. 100. *Quid notandum sit circa metum, ex quo concipi potest dolor de peccatis.* R. seqq. §. 1. 719.
Metus ratione peccati alius est divinus sive cœlestis, alius humanus sive mundanus: divinus est, qui provenit ratione alicujus concernentis Deum vel cœlestem gloriam: Humanus est, qui provenit purè ratione creaturæ, utì si horream furtum, quia apud homines causat infamiam; & hic metus communiter est inhonestus, quia non excludit affectum internum peccandi, quem homines non vident, nec punire possunt.

§. 2. Metus divinus, alius dicitur servilis, 720.
alius filialis, alius initialis. Servilis est, quo timeo mihi malum, quod peccatum causat apud Deum. Filialis est, quo timeo Deo malum, quod peccatum causat. Initialis est, quo timeo mihi & Deo malum, quod peccatum causat. Hos metus explicat *S. Tho.* 2.2. q. 19. a. 2. in O. his verbis: *Si aliquis convertatur ad Deum & ei inhæreat propter timorem pœnæ, erit timor servilis. Si autem propter timorem culpæ, erit timor filialis, nam filiorum est timere offensam patris. Si autem propter utrumque, est timor initialis, qui est medius inter utrumque timorem.* Addit ad 3. *Timor filialis & castus ad idem pertinet, quia per charitatis amorem Deus, pater noster efficitur.... Timor autem servilis ad aliud pertinet, quia charitatem in suî ratione non includit.* Addit ad 4. *Timor servilis & initialis respiciunt pœnam.... principaliter timor servilis, timor autem initialis secundariò.*

§. 3. Metus servilis alius est serviliter servilis, 721.
sive cum servilitate, alius est servilis sine servilitate. Servilis cum servilitate est, cum quo conjuncta est talis comparatio animi, ut si pœnam non timeret, adhuc peccatum vellet: & de hoc intel-

intelligitur, quod ex S. *Auguſt.* refert *S. Th.* ſuprà a. in O. 9. *Timor ſervilis poteſt habere annexam voluntatem peccandi.* Servilis ſine ſervilitate eſt, qui non cauſat, nec conjunctus eſt cum tali comparatione animi, ſed propter quem nunc ſimpliciter excluditur voluntas peccandi, uti probabitur à n. 813.

722 *Q. 101. Quæ ſit natura & vis contritionis perfectæ ſufficientis ad juſtificationem ſine Sacramento.* R. §. 1. Hæc contritio debet procedere ex motivo bonitatis Dei, adeoque eſſe odium peccati, quia Deo malum eſt, *S. Th.* p. 3. q. 85. a. 6. & q. 86. a. 3. O. *Arr.* d. 6. ſ. 3. *Dicaſt.* d. 2. nu. 112. aliique communiſſimè contra paucos, qui dixerunt hanc contritionem poſſe procedere ex motivo ſolius Religionis, juſtitiæ vel alterius virtutis reſpicientis Deum, præſcindendo ab omni pœna vel præmio, adeóque ſufficere deteſtari peccatum, v. g. quia eſt contra Dei cultum, contra jus Dei &c. quam ſententiam probabilem dicit *Suar.* d. 4. ſ. 2. n. 13. & ùt probabilem defendunt *Averſa* q. 3. ſ. 6. & *Lugo* d. 5. ſ. 1. è contrà *Arr.* ſ. 2. dicit non eſſe intrinſecè probabilem, *Boſco* ſ. 2. n. 134. vocat vix probabilem, *Vaſq.* q. 85. a. 2. n. 45. vocat erroneam. Ratio noſtra petitur ex *Trid.* ſeſſ. 14. De Pœn. c. 4. nam imprimis dicit per contritionem, ſi ſit charitate perfecta, cauſarì gratiam extra Sacramentum, non autem ſi ſit tantùm attritio. Neque ſenſus eſt, utì volunt aliqui cum *J. Pontio* d. 45. n. 9. contritionem tum eſſe charitate perfectam, ſi propter illam cum gratia infundatur habitus charitatis, nam contrà eſt, quòd ſimili ſenſu attritio cum Sacramento etiam dici poſſet formalis contritio charitate perfecta, quia propter attritio-

tritionem & Sacramentum etiam infunditur gratia & habitus charitatis, hoc autem est contra mentem *Trid.* ibi opponentis contritionem attritioni. Deinde *Trid.* voluit ibi declarare, quid ex parte contritionis requireretur, ut causaret gratiam, & dicit tum causare gratiam, quando est charitate perfecta, ergo loquitur de contritione, quæ sit per charitatem perfecta, antequam causetur gratia, agit enim de dispositione & causa proxima ad gratiam, ad quam gratiam sequitur habitus charitatis, ergo intelligit contritionem charitate actuali perfectam, antequam cum gratia infundatur habitus charitatis, alioquin propositio ejus esset nugatoria, sensus enim esset, si contritio sit charitate perfecta; id est, si causet habitum charitatis, tum causat habitum charitatis, quod est identicum & nugatorium. Præterea *Trid.* ibidem dicit dolorem conceptum ex turpitudine peccati se solo non sufficere ad justificationem, adeoque non esse simpliciter contritionem, sed dolor conceptus ex motivo, v. g. Religionis est conceptus tantùm ex turpitudine peccati, ergo talis dolor non justificat. *Prob.min.* dolorem concipi ex turpitudine peccati, est ideo concipi, quia peccatum turpe est, sed peccatum est turpe, quia opponitur honestati Religionis, ergo. Congruentiæ autem, cur Deus contritionem, quâ sine Sacramento justificamur, voluerit procedere ex motivo bonitatis suæ, sunt hæ, 1. quia cùm homo peccans fecerit se inimicum Deo per hoc, quòd bonitati Dei antepositerit bonitatem creatam, congruum fuit, si vellet per solum actum suum se reddere amicum, ut iterum bonitatem Dei præponeret omni bonitati crea-

creatæ. 2. Quia offensa Dei est actus pessimus hominis erga Deum, æquum fuit, ut homo reponeret actum optimum erga Deum, hic autem est actus charitatis. 3. Cùm præcipua malitia peccati consistat in hoc, quòd nos præferimus Deo secundùm finem, cui, omnes autem aliæ virtutes ament pro fine, cui, ipsum hominem, sola charitas emendabat inordinationem, quæ fuit in peccato, respiciendo Deum tanquam finem, cui. 4. Cùm Deus reconciliatus det gratiam, quâ vult esse amicus homini, æquum fuit, ut homo ad eam se disponeret per actum amoris amicitiæ. 5. Conveniebat Deum ad remissionem peccati plùs requirere extra, quàm intra Sacramentum, quia remissio intra Sacramentum est veluti privilegium & principaliter fit propter voluntatem & meritum Christi instituentis, sed intra Sacramentum exigit actum pœnitentiæ inferiorem charitate, ergo conveniens fuit, ut extra Sacramentum exigeret actum charitatis.

723. *Obji.* 1. Scriptura, SS. Patres & Theologi omnes pro justificatione obtinenda urgent pœnitentiam, & pœnitentiæ appromittunt remissionem peccati, ergo credendum est actum saltem specialis pœnitentiæ, qui propriissimè venit nomine pœnitentiæ, sufficere ad justificationem. R. n. cons. nam per pœnitentiam sine Sacramento justificantem intelligunt pœnitentiam perfectam, sive quæ sit ex motivo bonitatis Dei, uti docemur à *Trid.*, motivum autem specialis pœnitentiæ non est bonitas Dei, nihilominus ad illam urgemur etiam promissione gratiæ, quia per illam cum Sacramento justificamur.

Obji.

Objī. 2. Ex vi motivi, v.g. Religionis homo ita detestatur peccatum, ut si sua annihilatio esset ad reparandum Dei cultum necessaria, hanc vellet, sed nihil aliud requiritur ad perfectam contritionem, ergo. 724.

R. 1. Ex vi metûs gehennæ homo ita detestatur peccatum, ut si sua annihilatio esset ad gehennam evadendam necessaria, hanc vellet, secundùm illud *Matt. 26. v. 24. bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille*, ergo dolor ex metu gehennæ erit contritio perfecta, quod patet esse falsum. R. 2. datâ maj. n. min. quia hoc non obstante adhuc non attingitur motivum charitatis, vellet enim annihilationem suî, non propter Deum, sed propter honestatem talis cultûs sibi conciliandam, utì supponitur, ergo per hoc non haberetur contritio. *Dixi*, datâ maj., quam *Gorm* n. 267. negat, putat enim universaliter falsum esse, quòd homo possit per virtutem moralem eligere potiùs annihilationem suî, quàm non prosequi honestatem talis virtutis, quia cùm homo per virtutem moralem amet ejusmodi honestatem sibi tanquam accidentaliter bonam, non amat nisi in ordine ad se, ergo vi talis actûs non potest illam plùs amare quàm se, ergo nec potest amare annihilationem suî in ordine ad illam honestatem, alioquin dicere posset, volo annihilationem meî, ut existat honestas cultûs divini à me ponendi, in quo est contradictio. Ex dictis.

Colliguntur seqq. 1. Homo, qui invincibiliter ignoraret Deum, justificari non posset per dolorem de peccatis, in quantùm sunt contra rectam rationem, nam talis dolor imprimis est tantùm propter turpitudinem peccati; deinde 725.

est naturalis, cùm sit absque fide in Deum *Suar. Aver.* q.3.s.5. & alii. 2. Contritio non habet pro fine Deum ùt amicum contrito, hic enim esset actus amoris concupiscentiæ, quia vellet Deum ùt bonum sibi contrito, nec vi illius actûs amaret Deum super omnia, quia non amaret suprà se ipsum, neque posset cum illo affectu componi actus, quo contritus optaret potiùs non esse, quàm deficere Deo bonitatem, non enim possum desiderare meam annihilationem, ut habeam divinam bonitatem mihi bonam, utì per se patet.

726. §. 2. Contritio est simul formalis amor Dei, *Vasq. Arr. Lugo, Aversa* d.3. s.7. *Maurus* q.24. *Bosco* s.2.n.117. *Gorm.* n. 263. *Dicast.* d.2.n.121. Contra *Suar. Tann. Amic.* d.4.n.34. Ratio est 1. quia contritio est perfecta per charitatem actualem, utì n. 722. ex *Trid.* dictum est. 2. Quia velle ab aliquo removere malum propter bonitatem ipsius actu moventem ad removendum illud malum, est formaliter illum amare, sed contritio vult à Deo removere malum extrinsecum peccati propter bonitatem Dei actu moventem ad peccatum removendum, ergo. *Prob. maj.* quia talis actus imprimis pro objecto, cui, habet illam personam, à qua vult removere illud malum, deinde habet actu affectum voluntatis, qui in illam personam fertur. Præterea movetur ipsius bonitate ad hunc affectum voluntatis, utì supponitur, neque plus potest exigi ad essentiam formalis amoris, ergo.

Obji. Possum amare medicinam propter sanitatem, etiamsi illo actu formaliter non amem sanitatem ùt quod, ergo similiter possum odisse

odisse peccatum ùt malum Deo, etiamsi illo actu formaliter non amem Deum ùt quod. R. Antec. negari à plerisque, hoc tamen dato n. cons. Si amem medicinam propter sanitatem, & per hoc non amem formaliter ipsam sanitatem ùt quod, nihilominus sanitas adhuc habet rationem finis, propter quem amo medicinam, quamvìs non sanitas sed ego sim finis, cui, ergo forsan opus non erit, ut sanitas sit hoc, quod amatur: è contrà quando odi peccatum ùt malum Deo, odi peccatum propter Deum, ità ut Deus sit etiam objectum, cui, & propter quem odi peccatum, ergo odi propter Deum amatum, ergo Deus debet necessariò esse objectum ùt quod amatum.

Inst. Possum mihi tanquam objecto, cui, velle aliquod bonum, etiamsi me formaliter non amem, alioquin quandocunque exerceo actum vìrtutis moralis, exercerem formalem actum charitatis erga me, ergo multò magis possum Deo tanquam objecto, cui, velle carentiam alicujus mali, absque eo quòd Deum formaliter amem. R. n. cons. ut mihi velim bonum, non est opus, ut cognoscatur vel ut me moveat mea bonitas, quia natura omnis entis, quamvìs pessimi de se est determinata, ut licèt nullam in se bonitatem cognoscat, tamen velit se esse, optetque sibi bonum: è contrà ut alteri velim bonum, quia ipsi bonum est, vel nolim malum, quia ipsi malum est, ad hoc non determinor à natura, sed aliunde movere me debet vel ejus bonitas, quam cognoscam & amem vel saltem aliquod motivum alterius virtutis, quæ me ad hoc determinet, hìc autem non movet me motivum alterius virtutis, sed chari-

tatis in Deum, ergo me movet bonitas Dei cognoscibilis & amati.

727. §. 3. Ad contririonem necesse non est, ut præsupponatur formalis amor Dei, qui contritionem imperet, sed satis est eum indivisibilem actum esse amorem Dei & odium peccati, *Adversa* suprà & alii contra *Can. Sot. & Côn.* d. 2. n. 49. Consequenter quando contritio dicitur esse detestatio peccati propter Deum summè dilectum, non est sensus, quòd Deus debeat antecedenter esse dilectus, sed quòd debeat saltem per illam ipsam detestationem diligi, ita ut Tò dilectum non sumatur participaliter sed nominaliter.

728. §. 4. Contritio est amor non tantùm benevolentiæ, sed etiam amicitiæ: per hoc autem differt simplex benevolentia ab amicitia, quòd quamvis utraque velit bonum alteri, quia ipsi alteri bonum est, tamen amicitia prærequirit complacentiam in aliqua bonitate amici, non item benevolentia: hinc *Aristoteles* teste *Palaz.* n. 92. negat inter sceleslos esse amicitiam, quia quamvis sibi mutuò bene velint, tamen hoc non faciunt ex complacentia in aliqua bonitate alterius. Hinc quamvis contritio, quam peccator elicit pro priori ad gratiam, sit amor amicitiæ erga Deum, tamen amor, quo Deus, antequam intelligatur dare gratiam, amat peccatorem, non est amor amicitiæ, sed tantùm benevolentiæ, cùm enim contritio sit causa gratiæ, pro isto priori necdum intelligitur gratia in homine, sola autem gratia est fundamentum amicitiæ Dei ad nos.

729. §. 5. Contritio hæc debet esse amor appretiativus Dei super omnia, id est, debet adjun-

ctam

ctam habere talem æstimationem bonitatis Dei ut hanc præferat omni bonitati creatæ, ideoque homo vi contritionis debet paratus esse potiùs carere omni bono creato, quàm facere aliquid graviter oppositum infinitæ Dei bonitati.

§. 6. Hæc Contritio est odium peccati su- 730.
per omnia appretiativè, id est, contritus vi sui actûs odit peccatum plùs quàm ullum aliud malum, *Aversi.* q.2.s.10. *Dicast.* d.2.dub.7.dicens esse Catholicorum omnium, *Côn.* d.2.n.68.dicens esse certum. Ratio est 1. quia contritio est amor appretians Deum super omnia alia bona, & ideo detestans peccatum, quia est summum malum Deo summè dilecto, ergo hæc detestatio proportionata amori erit super omnia, ergo odit peccatum plùs quàm ullum aliud malum. 2. Hæc contritio est actus charitatis Theologicæ, utì constat ex dictis n. 722.; sed omnis actus virtutis Theologicæ appretiat suum objectum super omnia, cùm enim pro motivo habeat aliquam perfectionem infinitam Dei, inconveniens est & suo modo indecens, ut principium supernaturale influat in hujusmodi actum, nisi adsit debita æstimatio talis perfectionis infinitæ, adeoque comparatio animi ad adhærendum huic potiùs motivo, quàm ulli alteri opposito.

§. 7. Homo vi contritionis debet esse sal- 731.
tem virtualiter & implicitè ita comparatus, ut potiùs vellet bona omnia, famam, vitam amittere; item infamiam, tormenta ac mortem quamcunque subire, quàm contra Deum peccare mortaliter: alioquin nec Deum appretiaret super omnia, nec odisset peccatum appre-

tiativè ſuper omnia. *Dixi*, ſaltem virtualiter & implicitè, nam notant omnes non eſſe opus, imò multis, præſertim fragilioribus, non expedire facere comparationem formalem & explicitam inter peccatum & alia mala, volendo ſe determinare ad hæc potiùs eligenda, quàm peccatum, hoc enim ſæpè eſſet ſe tentare, aut ſibi ipſi ponere ſcandalum vel ſaltem impedimentum, hinc *S. Bonav.* in 4. diſt. 16. a. 2. q. 1. loquens de hac materia, ſic ſcribit: *Periculum eſt & ſtultitia quærere hoc ab aliquo infirmo vel etiam à ſe ipſo, quia hoc eſt ponere hominem in tentationem: unde nullus Confeſſor debet hoc ab aliquo, qui ſibi confitetur, quærere, ſed ſi pœnitens ſe offerat & dicat ſe malle mortuum eſſe quàm peccáſſe, vel ſimile aliquid, gaudendum eſt, quia ſignum bonæ voluntatis eſt.* Cur autem non expediat deſcendere ad ejuſmodi comparationes, ratio eſt, quia cùm iſta alia mala plerumque à nobis magis ſenſibiliter cognoſcantur & vivaciùs terreant, fieri poſſet, ut eorum expreſſa conſideratio impediret efficacem deteſtationem peccati: Hinc *S. Th.* in Supplem. q. 2. a. 1. ad 4. ait, *Quamvis talis debeat eſſe contriti diſpoſitio, non tamen de eis tentandus eſt, quia affectus ſuos homo non de facili menſurare poteſt, & quandoque illud, quòd minùs diſplicet, judicatur magis diſplicere, quia eſt propinquius nocumento ſenſibili, quod magis eſt nobis notum.* Eſt itaque ſatis, virtualiter & implicitè hoc facere, quod fit, ſi voluntas ex vi contritionis ita ſit diſpoſita, ut quamdiu perſeverabit contritio, averteratur à peccato & conjungatur Deo: hinc enim ſequitur, quòd non eſſet deſertura Deũ pro quovis alio bono, ſed electura potiùs ſubire quodvis malũ, ſi neceſſarium foret ad evitandũ peccatum.

§. 8.

§. 8. Si contritus per errorem invincibilem constitueretur in eo casu, ut judicaret se hìc & nunc debere eligere, vel peccatum vel infernum, potiùs eligeret infernum prout contradistinctum & intentionaliter saltem separatum à peccato. Ita Lugo, *Arr. Aversa* suprà *Bosco* s. 2. concl. 7. *Haun.* l. 4. à n. 907. aliique communiùs: Et suadetur ex S. *Anselmo* De similitudinibus c. 190. his verbis: *Si hìc peccati pudorem & illinc cernerem inferni horrorem, & necessariò haberem uni illorum immergi, priùs me in infernum mergerem, quàm peccatum in me immitterem, mallem enim purus à peccato & innocens gehennam intrare, quàm peccati sorde pollutus cœlorum regna tenere.* Ratio est, quia malum culpæ est simpliciter majus quàm malum pœnæ etiam æternæ. Deinde si non præeligeret pœnas æternas, magìs amaret se quàm Deum, quia potiùs vellet cavere malum suum quàm Dei, ergo non esset contritus. *Dixi*, per errorem, nam ad contritionem non requiritur, ut quis, etiam virtualiter tantùm aut implicitè, dicat, mallem infernum, quàm offendere Deum, quia, quamvìs contritio faciat peccatum practicè ineligibile pro quocunque casu possibili, tamen non est possibilis iste casus, quo aliquis ad vitandas pœnas inferni indigeat peccato, aut ut pro moderna saltem providentia ad vitandum peccatum indigeat pœnis inferni, quia nec peccatum est medium ad vitandas pœnas inferni, nec pœnæ inferni de facto ordinatæ sunt à Deo tanquam medium ad vitandum peccatum, hinc foret inutile per contritionem vexare se in ejusmodi comparationibus, cùm prudentis non sit conditionatè deliberare de quibusvis eventibus 732.

planè per accidens & præter intentionem o-mnis virtutis occurrentibus: hinc cogitationes ejusmodi, si incidant, excludendæ sunt, saltem velut otiosæ, quod etiam notavit *Gerson* n. 1909. referendus. Similiter quamvis contritio posset esse ita perfecta, ut aliquis optaret infernum, si facere posset peccatum suum nunquam fuisse, tamen *Lugo*, *Rhod.* *Gormaz* à n. 310. rectè notant non obligari nos ad talem actum, sed satis esse nunc detestari peccatum, & negativè se habere circa physicam illius præteritionem. Denique licèt eadem contritio etiam posset esse in perfecta in aliquo, ut optaret tolerare quævis tormenta ad impediendum peccatum alienum, tamen rectè notat *Arr.* d. 9. n. 48. etiam ad hoc non obligare charitatem, quia aliàs daretur impiis occasio vexandi homines probos, possent enim velle peccare, nisi hi se miserè affligerent, ergo credibile non est charitatem ad talia obligare. Contra hactenus dicta,

733. *Obji.* 1. Affectus perfectæ amicitiæ in Petrum non exigit, ut ejus bona pluris faciam, aut ut ejus mala magis caveam quàm mea, ergo nec affectus contritionis, quamvis sit actus perfectæ amicitiæ in Deum. R. n. conf. vera amicitia est juxta regulas rectæ rationis, recta autem ratio dictat quemvis appretiandum esse juxta suam bonitatem, & secundùm hanc illi præponenda aut postponenda alia bona, ergo cùm Petrus sit finitæ bonitatis, nec tenear eum plùs amare quàm me, vera amicitia erga Petrum non exigit, ut Petrus appretietur super omnia bona mea, aut ut ejus bonum præponatur omni bono meo. Deinde certus sum Petrum posse sub interminatione inimicitiæ imprudent-

prudenter petere à me aliqua sibi non debita, ergo vera amicitia erga Petrum non potest me movere, ut velim Petro, quidquid ipsi bonum est & mihi malum. Omnia opposita sunt in Deo, qui habet absolutè infinitam bonitatem, propter quam debet amari super omnia & super nos ipsos. Deinde Deus pro conservatione amicitiæ nihil potest petere, quod non infinitis titulis teneamur præstare.

Obji. 2. Peccatum tollit tantùm bona extrinseca Dei, quæ non sunt digna appretiatione super omnia, cùm sint tantùm finita, ergo nec peccatum erit detestandum super omnia. R. n. cons. quia quamvis peccatum non tollat bona Deo intrinseca, tamen opponitur bonitati Deo intrinsecæ, hinc contritus adhærens Deo propter intrinsecam Deo bonitatem sic detestatur peccatum, sicuti adhæret Deo, ergo cùm Deo adhæreat, prout meretur bonitas, videlicet super omnia, etiam detestatur peccatum super omnia. 734.

Inst. Malum Deo intrinsecum, v. g. carentia omnipotentiæ esset majus malum Deo, quàm peccatum, ergo peccatum non est summum malum Dei, ergo nec super omnia detestandum. R. Peccatum est detestandum, imprimis plùsquàm omnia, quæ non sunt mala Deo, & hoc sensu detestamur peccatum super omnia. Deinde peccatum est summum malum Deo possibile, hinc contritio detestatur peccatum super omnia, quia detestatur super omnia mala possibilia, malum autem intrinsecum Deo non est possibile, ergo non est opus, ut contritio se ad illud extendat. Quòd si contritus per errorem judicaret vel peccatum sibi esse 735.

eligendum, vel sine peccato permittendum, ut bonum Deo intrinsecum destrueretur, *Alensis* & *Suar.* d. 3. s. 10 nu. 9. dicunt potiùs electurum peccatum, quia malum ipsi Deo intrinsecum est detestabilius quàm malum in homine extrinsecum Deo: E contrà *Arr. Lugo* d. 5. n. 28. *Bosco* suprà probabiliùs dicunt, potiùs permissurum illam omnipotentiæ divinæ destructionem, quia recta ratio, cui charitas maximè conformis est, dictat, non esse faciendum à me malum morale, ut inde eveniat bonum physicum, ergo licèt peccando salvarem Dei omnipotentiam, tamen contravenirem sapientiæ & rectæ rationi æternæ; E contrà habendo me permissivè circa illam destructionem physicam divinæ omnipotentiæ nulli perfectioni divinæ me difformo, ergo quamvis hæc destructio divinæ omnipotentiæ foret detestabilior in ratione entis physici, tamen peccatum foret detestabilius in ratione entis moralis, ergo cùm contritio, prout est detestatio, respiciat malum morale, peccatum respectu contriti foret minùs eligibile.

736. *Obji.* 3. Si velim Deo bona intrinseca, amo Deum amore amicitiæ, & non ideo volo Deo omne bonum extrinsecum, ergo cum actu amoris amicitiæ erga Deum stat actus, quo nolim Deo ullum bonum extrinsecum, ergo cum actu amoris amicitiæ stat peccatum. R. Si velim Deo bona intrinseca, & nolim extrinseca hìc & nunc illi debita, amo Deum amore amicitiæ, n. Si velim intrinseca & simul extrinseca, quæ illi velle debeo, c. ant. & n. utramque seq. ut enim exerceam actum veræ amicitiæ erga Deum, debeo velle implere omnes leges veræ amici-

amicitiæ, inter quas est cavere mala extrinseca Dei, quæ ipse hìc & nunc vult à me caveri, aut procurari bona extrinseca, quæ vult procurari.

§. 10. Hæc contritio debet se extendere ad 737.
omnia mortalia, quia unum mortale non remittitur sine altero, & nullum remittitur, nisi antecedat illius detestatio. Putârunt autem *Silv.* & alii apud *Vasq.* q.86. a.2. dub.7. & *Dianam* p. 3.t.4.R. 118. debere se extendere ad omnia, non in confuso tantùm & virtualiter, sed ad omnia formaliter, ita ut contritus teneatur singula detestari per singulos actus, aut saltem uno actu omnia distinctè cognita, sicuti voluerunt *Sot. Can. Med.* apud eundem *Vasq.*, sed oppositum tenendum est cum *S. Tho.* De veritate q.28. a.5. ad 4. his verbis: *Omnia peccata conveniunt in aversione à Deo, ratione cujus gratiam impediunt, unde ad justificationem non requiritur, quòd in ipso justificationis momento aliquis de peccatis singulis cogitet, sed sufficit, quòd cogitet de hoc, quòd per culpam suam est aversus à Deo: recogitatio autem singulorum peccatorum debet vel præcedere vel saltem sequi justificationem*: intelligè, in ordine ad confessionẽ sacramentalẽ. Ratio est, quia imprimis moraliter impossibile est peccatori innumeris peccatis onusto tot contritiones elicere, quot peccata, sed per unicam sufficienter corrigit omnes aversiones à Deo, sicuti si millenos actus amoris erga Deum elicuisset, omnes revocat per unicũ actum odii Dei. Deinde nec opus est antecedenter omnia recogitare, nam legimus *Lucæ* 18.19.23. Publicanum, Zachæum & latronem in cruce; item legimus in historiis plurimos peccatores subitò motos à Deo prorupisse in detestationem peccatorũ & justificatos esse: quamvis

vìs enim peccata confusè tantùm cognoscantur, satìs apprehenditur malitia oppositа infinitæ bonitati Dei, utì probat experientia, sæpè enim elicimus contritionem, priusquam peccata distinctè recogitaverimus: unde nec ad contritionem requiritur, ut quasi dicam, detestor omnia peccata, vel doleo de omnibus meis peccatis, sed satìs est, si v. g. de solo furto distinctè cognito doleam ex motivo bonitatis Dei, quamvìs meus actus expressè non tendat in alia quorum etiam reus sum, nam si alia propter oblivionem non occurrant, res est per se manifesta, inquit *Suar.* d. 3. s. 6. n. 15., eadem autem est ratio, quamvìs non occurrant propter omissam recogitationem, ad quam non teneor nisi volens confiteri, cùm enim contritio illa sit actus charitatis & amicitiæ & ratione motivi universalis pugnet cum omni mortali, hoc ipso virtualiter se extendit ad omnia & singula mortalia, causatque gratiam remissivam omnium.

Obji. Catechismus Roman. De Pœn. c. 6 ait: *maximè hortandi & monendi sunt fideles, ut ad singula mortalia crimina proprium contritionis dolorem adhibere studeant, ita enim Ezechias contritionem describit, recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ.* R. Non dicit hoc esse præcepti aut necessitatis ad justificationem, sed tantùm consilii & dispositionis pro Sacramento, de quo ibi agit. Patetque hunc esse sensum, nam subdit, Deũ, quamprimum quis conteritur, remittere universa, *quæ*, inquit, *deinde alio tempore, si facultas erit, singula in memoriam reducere ac detestari in animo habeat*: quando nempe confitendum erit.

738. §. 11. Non est opus, ut hæc contritio se extendat ad venialia, quia per hoc habetur contritio,

tritio, quòd ex motivo bonitatis Dei offensi concipiatur detestatio & dolor de illis peccatis, quæ cum Dei amicitia pugnant, sed cum Dei amicitia pugnant sola mortalia non autem venialia, ergo.

Obji. Summa Dei bonitas est motivum uni- 739.
versale, ergo debet se semper extendere ad omnia etiam venialia. *R.* Est motivum universale, semper universaliter movens, n, quandoque magis quandoque minùs universaliter movens, c. ant. & n. cons. Quòd autem non semper æquè universaliter moveat, oritur a voluntate, quæ ex modo & efficacia detestandi vel restringit vel extendit suum actum; sicuti enim intellectus potest eidem objecto ex eodem motivo diversimodè adhærere, nempe firmiter, firmiùs, firmissimè propter diversam suî applicationem aut inclinationem voluntatis eum simul extrinsecè determinantis, ita multò magis voluntas libera poterit per contritionem diversimodè detestari hoc, quod displicet Deo ob eandem bonitatem Dei. 1. detestando, quidquid solvit amicitiam cum Deo, & hæc contritio est infima, seque extendit ad sola mortalia. 2. Detestando, quidquid magis deliberatè fit contra Deum, & hæc contritio est perfectior, seque extendit ad omnia mortalia & venialia deliberata. 3. Detestando, quidquid ullo modo displicet Deo, & hæc contritio est perfectissima, seque extendit ad omne peccatum etiam ad veniale minùs deliberatum, in praxi autem qui ad tertium gradum non contendit, vix attingit secundum, & qui non quærit secundum, vix perveniet ad primum.

Inst. 1. Bonitas Dei est dignissima & meretur 740.
talem

talem appretiationem, vi cujus excludatur affectus etiam ad quævis venialia, ergo illam dignè non appretiat, utì meretur, qui contritionem non extendit etiam ad venialia. *R.* n. conf. nam quamvis non appretiet, quantùm meretur, tamen simpliciter dignè appretiat, utì meretur, qui potiùs vult amittere omnia bona & subire omnia mala, quàm illam simpliciter deserere, sive, quàm solvere amicitiam cum Deo: digniùs appretiat, qui ista vult, ne deliberatè etiam leviter offendat: digniſſimè appretiat, qui ista vult, ne ullo modo displiceat. Absolutè digniſſimè appretiaret, qui ista vellet, ut fiat, quidquid Deo maximè placet.

741. *Inst.* 2. Si non excludatur affectus ad venialia, ergo bonitas Dei non appretiatur summè & super omnia, ergo contritio talis non erit actus virtutis Theologicæ, secundùm dicta n. 730. *R.* n. seq. tum enim bonitas Dei appretiatur summè & super omnia, prout hìc intelligimus, quando præfertur omni motivo simpliciter opposito bonitati Dei, & exclusivo ejus amicitiæ: similiter contritio tum est appretians bonitatem Dei summè super omnia, quando cum contritione ex motivo bonitatis Dei concepta non potest stare actus, quo simpliciter deseratur Deus vel Dei amicitia, quod semper est, quando voluntas bonitate Dei mota est parata potiùs perdere omnia bona alia & subire omnia mala, quàm peccare mortaliter.

742. §. 12. Contritio est odium aliquo modo inæquale respectu diversorum peccatorum, nam est odium peccati, quia hoc malũ est Deo summè bono, ergo sic fertur in peccata, ut sit virtualiter & interpretativè majus odium illius pecca-

peccati, quòd magis pugnat cum Dei bonitate, ergo contritus vi sui actûs est ita dispositus, ut si eligendum esset majus vel minus peccatum, potius eligeret minus, & hoc est contritionem esse inæquale odium respectu diversorum peccatorum: Hinc.

1. Vi contritionis magis detestor actuale mortale proprium quàm veniale proprium, item mortale alienum quàm veniale alienum, item mortale gravius quàm minùs grave, item cæteris paribus magis detestor plura peccata, quàm pauciora. 743.

2. His non obstantibus vi contritionis practicè magis detestor veniale proprium quàm mortale alienum, ita ut non debeam velle committere aut commisisse peccatum levissimum, ut vitetur vel ut vitatum fuerit gravissimum alienum, *Dicast.* d. 2. n. 201. & ex *S. August. Bosco.* t. 2. concl. 13. quia cùm vi contritionis movear beneplacito Dei, hoc vi contritionis practicè magis detestor, quod respectu meî est magis dissonum à recta ratione & à voluntate Dei, sed me peccare venialiter est respectu meî magis dissonum à recta ratione & à voluntate Dei, quàm alterum peccare mortaliter, quia recta ratio dictat non esse à me faciendum malum, ut eveniat bonum, alioqui malum fieret bonum, & difforme rectæ rationi fieret illi conforme; similiter voluntas Dei est, ut nunquam peccem nequidem venialiter, alioquin meum veniale fieret conforme voluntati Dei, quæ ex terminis implicant, ergo me peccare venialiter est respectu meî magis dissonum à recta ratione & à voluntate Dei, quàm alterum peccare mortaliter, ergo cùm mea contritio sit maximè secun- 744.

dùm

dùm rationem & voluntatem Dei, vi illius detestor meum veniale plùs quàm alienũ mortale. *Conf.* nam omne peccatum dat Deo rationabilem causam displicentiæ, ergo ex charitate erga Deum eligere non possum peccatum meum tanquam medium ad cavendum peccatum alterius, quamvis enim hic finis cavendi peccati alterius sit bonus, tamen Deus non vult eum quæri, nisi per medium licitum, sicuti quamvis laus Dei placeat Deo, non tamen placet quæri per medium illicitum, alioquin possem occidere omnes pueros baptizatos, ut statim in cœlo laudarent Deum. *Nec obstat*, quòd alienum mortale sit in se majus malum Deo, contritio autem sit detestatio peccati, quia Deo malum est, & non quia malum est peccanti, *nam* ex hoc tantùm sequitur, quòd spectando præcisè motivum, & præscindendo à quo peccatum fiat, debeam odio quodam speculativo magis odisse peccatum mortale alienum quàm veniale proprium; de cætero in ordine ad electionem vel detestationem practicam, quâ volo peccatum non eligi vel excludi, contritio mea magis opponitur meo veniali quàm alieno mortali, quia charitas erga Deum, à qua elicitur illa mea contritio, est maximè conformis rectæ rationi & charitati erga seipsum, ergo cùm recta ratio & charitas erga me dictet, quòd in spiritualibus tenear me plùs diligere quàm proximum, charitas erga Deum postulat, ut potiùs caveam meum quàm proximi peccatum. *Conf.* iterum, nam me peccare venialiter, est à me leve malum Deo, è contrà alterum peccare mortaliter non est à me malum Deo, quia permissio mea non est mala, cùm Deus ipse etiam permittat, ergo.

3. Vi

3. Vi contritionis magìs detestor meum ve- 745.
niale actuale quàm originale, quod in Adamo contraxi: item efficaciter & practicè magìs detestor meum veniale actuale, quàm meum mortale habituale: hinc rectè inferunt *Lugo* d. 5. n. 60. & *Bosco* n. 419. contra *Arr.* d. 9. n. 36. si putarem, vel me moriturum esse in mortali habituali, vel per actuale mendacium accersiri debere Confessarium, à quo absolverer, me potiùs debere permittere, ut morerer in mortali habituali quàm mentiri, quia meum mendacium esset actualis deordinatio Deo displicens & maneret de se medium illicitum pro obtinenda justificatione, illudque mendacium esset magìs propriè meum mihique magìs nunc voluntarium, quàm habituale ùt tale, ista enim permanentia non esset mihi ad novum peccatum imputabilis.

Obji. Hoc à me est magìs detestandum, quod 746.
in me est Deo odibilius, sed originale & mortale habituale in me est Deo odibilius quàm actuale veniale, quia propter illa Deus me odit odio inimicitiæ, veniale autem non tollit Dei amicitiam, ergo. R. Hoc à me est magìs detestandum, quod in me est Deo odibilius, si hoc propriè à me fiat, c. si à me propriè non fiat, sed potiùs tantùm permittatur, n. originale autem & habituale mortale, quamvis in me existens sit Deo odibilius quàm veniale actuale, tamen nunc propriè non fit à me, sed potiùs permittitur; major autem detestatio debet hoc respicere, quod nunc magìs à me fit malum, mihique est magìs voluntarium.

§. 13. Contritio si sit charitate perfecta, ju- 747.
stificat, quamprimum existit, utì habent S. *Tho.*

p.3. q.89. a.2. O. & *Catech.Rom.* De pœn.c.6.n. 3., nam omnis actus charitatis causat justificationem, utì probabitur à n. 774. & videtur absolutè declarari à *Trid.* sess. 14. De pœn.c.4. ideoque etiam damnatæ sunt sequentes prop. Bajanæ: 31. *Charitas perfecta & sincera, quæ est ex corde puro & conscientiâ bonâ & fide non fictâ, tam in catechumenis quàm in pœnitentibus potest esse sine remissione peccatorum.* 32. *Charitas illa, quæ est plenitudo legis, non est semper conjuncta cum remissione peccatorum.* 33. *Catechumenus justè, piè & sanctè vivit & mandata Dei observat ac legem implet per charitatem, ante obtentam remissionem peccatorum, quæ in Baptismi lavacro demum percipitur.* 71. *Per contritionem etiam cum charitate perfectâ & cum voto suscipiendi Sacramentum conjunctam non remittitur crimen extra casum necessitatis aut martyrii sine actuali susceptione Sacramenti.* Dixerunt quidem aliqui propositiones illas damnari, quia videntur loqui de charitate habituali, sed contra est, nam *Bajum* intellexisse charitatem actualem, rectè ostendit *Arr.* d. 12. à n. 13. & manifestè colligitur ex his vocibus, *charitas sincera, quæ est ex corde puro, fide non fictâ: charitas quæ est plenitudo seu adimpletio legis, mandata observat, ac legem implet per charitatem &c.*, quæ non conveniunt charitati habituali, sed solì actuali, cui soli etiam conveniunt verba Apostoli ad *Rom.* 13. ℣. 10. *Plenitudo legis est dilectio*, quæ verba inde sumpsit *Bajus*.

748. *Obji.* 1. Si contritio, quamprimum existit, justificat, ergo frustra sunt Sacramenta Baptismi & Pœnitentiæ. ℟. n. seq. nam talis contritio includit votum Baptismi vel Pœnitentiæ, ergo votum hoc debet impleri. Deinde dantur

specialia præcepta de illis Sacramentis, saltem in ordine ad augendam gratiam, hinc si quis per Sacramentum Pœnitentiæ justificatus, sit oblitus aliquod mortale, tenetur adhuc postea confiteri; Præterea Sacramenta sunt saltem pro illis, qui hìc & nunc conteri non possunt. Denique Sacramenta cum attritione sunt medium justificationis facilius quàm contritio, ergo Sacramenta non sunt frustra.

Inst. Saltem non erit verum, quòd Sacerdotes habeant potestatem retinendi peccata, quod tamen Christus dicit *Joan.* 20. ℣. 23. ℟. n. ass. quia possunt retinere ea, quæ ad Sacramentum afferuntur cum sola attritione. Deinde possunt retinere, quia possunt negare absolutionem, per quam conferretur gratia remissiva, & remitteretur pars pœnæ.

Obj. 2. Magdalena *Lucæ* 7. fuerat contrita, priusquam Christus illi remitteret peccata his verbis: *remittuntur ei peccata multa.* ℟. Quamvis peccata iterum fuerint dimissa per illa verba, utì docet S. *Th.* p. 3. q. 64. a. 3., tamen etiam antè erant dimissa, utì & ante ista verba, quæ postea Christus ad illam conversus dixit, *remittuntur tibi peccata.* Sensus itaque utrorumque est, quòd non eo præcisè physico instanti primò remitterentur, sed eo moraliter tempore remissionem haberet, quia dilexisset, sic Christus *Marci* 5. ℣. 29. antea sanaverat mulierem à fluxu sanguinis, & postea conversus ad eam dixit, *esto sana à plaga tua*, id est, es & manes sana, quia ita credidisti. 749.

Inst. 1. Paulus antè fuerat contritus, & tamen Ananias *Act.* 22. ℣. 16. ait: *Exurge, baptizare, & ablue peccata tua.* Deinde Centurio *Act.* 3. *vir religiosus ac timens Deum, faciens eleemosynas* 750.

multas plebi & deprecans Deum semper, utique habuerat contritionem, neque tamen erat justificatus, nam Petrus ad eum vocatus est, ut doceret *remissionem peccatorum accipere*. R. ad 1. Annniæ non constabat de contritione Pauli, & quamvis constitisset, tamen manebat præceptum Baptismi, quo conferretur nova gratia ablutiva peccatorum, & remitterentur eius quoad pœnam. *Ad* 2. Si Centurio habuerat contritionem erat justificatus, attamen edoceri debebat de præcepto Baptismi, quo iterum & certiùs acceperus erat gratiam remissivam peccatorum etiam quoad pœnam. Et eodem modo intelligi debet *S. August.* 8. confess. c. 4. dicens: *Ea fides, licèt per talem tantamque dilectionem operans, me securum non faciebat de præteritis peccatis, quæ mihi per Baptismum tuum nondum remissa erant.* Plura loca scripturæ videri possunt explicata apud *Bellarm.* De pœn. l. 2. c. 14.

Inst. 2. Si contritio statim justificaret, contritus posset sine confessione accedere ad Eu-
751. charistiam. R. n. ass. quia licèt quis certò sciret se esse in gratia, tamen in *Trid.* sess. 13. c. 7. & can. 11. est speciale præceptum præmittendi confessionem mortalium nunquam in confessione expositorum: quia tamen *Trid.* dicit Sacerdotem non habentem copiam Confessarii posse celebrare sine confessione, & *Clemens VIII.* in Pontificali Romano dicit ante reliqua Sacramenta sufficere contritionem, ex his certum est per contritionem causari gratiam.

752. §. 14. Hæc Contritio delet omne mortale quoad culpam, quia unum non potest remitti sine altero, cùm de facto remissio fiat per gratiam, quæ pugnat cum singulis mortalibus, ut jam dicetur.

§. 15

§. 15. Remissâ per contritionem culpâ mor- 753.
tali de facto semper remittitur pœna æterna, S. *Th.* p. 3. q. 86. a. 4. *Suar.* d. 10. s. 3. aliique communissimè, partim contra antiquos apud *Aversam* q. 3. s. 10. partim contra *Estium*, *Castorienses* & quosdam Lovanienses apud *Gorm.* n. 354. qui fatentur aversionem à Deo statim remitti, dicunt autem reatum pœnæ æternæ tum priùs remitti, quando per aliquod Sacramentum nobis applicantur satisfactiones Christi; sed oppositum docet *Trid.* sess. 6. c. 14. declarans pœnam æternam unà cum culpa remitti, hinc damnata est hæc 70. prop. Bajana: *Homo existens in peccato mortali sive in reatu æternæ damnationis potest habere veram charitatem, & charitas etiam perfecta potest consistere cum reatu æternæ damnationis.* Ratio est, quia culpa non remittitur nisi per gratiam, ubi autem est gratia, est adoptio in filium Dei, ergo jus ad hæreditatem, secundùm illud ad Rom. 8. ℣. 17. *Si autem filii & hæredes*: Idemque habet *Trid.* sess. 6. c. 7. hæreditas autem est æterna beatitudo excludens pœnam æternam. Nec opus est Sacramento, ut nobis applicentur satisfactiones Christi, sed sufficit actus supernaturalis elicitus per auxilium supernaturale datum ex meritis Christi, cui Deus appromisit, & Christus applicavit satisfactiones suas tanquam merito saltem congruo.

§. 16. Per contritionem non semper remit- 754.
titur tota pœna temporalis, uti fides docet ex *Trid.* sess. 6. c. 14. & can. 30. *Si quis post acceptam justificationis gratiam cuilibet peccatori pœnitenti ita culpam remitti & reatum æternæ pœnæ deleri dixerit, ut nullus remaneat reatus pœnæ temporalis &c., anathema sit.* Idē repetit sess. 14. De pœn. c. 8.

& can. 12. Hanc veritatem docet etiam Scriptura, nam *Num.* 20. & *Deuter.* 34. Moyses & Aaron post remissum peccatum incredulitatis mortui sunt in pœnam. *Num.* 14. remissum est populo peccatum murmurationis, attamen mansit pœna mortis. 2. *Reg.* 12. remissum est Davidi adulterium & homicidium, sed in pœnam mortuus est infans ex adulterio natus. Putat tamen *Suar.* d. 10. s. 3. n. 18. & *Lugo* d. 8. n. 64. cum culpa semper remitti aliquid pœnæ etiam temporalis: sed manet incertum, quàm diuturna pœna temporalis, per se loquendo, maneat solvenda post remissum quodvis mortale, putatque *Hautinus* in Patroc. Defunct. à n. 370. Deum esse benignum, si cuilibet mortali remisso non relinquat plùs quàm sexcenta millia annorum in pœnam, quia major pœna debetur unico mortali quàm omnibus venialibus simul sumptis: creditur tamen per infinitam Dei benignitatem nunc breve tempus assignari, v. g. 7. annos.

755. *Obji.* 1. Per Baptismum remittitur omnis pœna, ergo etiam per pœnitentiam. R. n. confirmationem dat *Trid.* suprà, quia ante Baptismum potiùs per ignorantiam peccavimus, & tanquam debiles, nec adjuti tantis donis Dei: post Baptismum autem violavimus templum jam consecratum Spiritui S., fuimusque insigniter ingrati. Deinde oportuit pœnam relinqui, ut à relapsu deterreremur, ut ponendo satisfactiones recuperatemus etiam bonos habitus naturales operandi, ut sic bene operantes compateremur Christo, & quod deest ejus passionibus adimpleremus in nobis.

756. *Inst.* Per hoc fit injuria satisfactionibus & meri-

meritis Christi, est enim, atque si non fuerint sufficientes ad delendam omnem pœnam. R. Hoc dicere est hæreticum, uti definit *Trid.* sess. 6. can. 33. Ratio est, quia hoc non refunditur in defectum meritorum vel satisfactionum Christi, sed in liberam Dei ac Christi voluntatem, qui noluit aliter applicari nobis; unde sicuti gratiæ Christi non derogat, quòd non salventur omnes homines, ita nec quòd per eam non semper remittatur omnis pœna.

Obji. 2. Sublatâ causâ tollitur effectus, sed culpa est causa omnis pœnæ, ergo sublatâ culpâ tollitur omnis pœna. R. Sed culpa ùt physicè suo tempore existens, est causa pœnæ, c, culpa ùt moraliter perseverans in ratione culpæ,n, sic Pater ùt physicè existens erat causa filii, manet tamen filius patre desinente.

Obji. 3. Culpa mortalis non potest à Deo 757.
mutari in venialem, ergo nec pœna æterna in temporalem. R. 1. *S. Th. Caj. Sot. Maurus* l. 5. q. 39. n. 24. aliique apud *Suar.* d. 10. s. 3. n. 10. dicunt pœnam æternam non mutari in temporalem, sed totam pœnam æternam, quam meretur aversio à Deo, remitti; temporalem autem, quam meretur conversio ad creaturam, non remitti. R. 2. n. conseq., quia omnis culpa est moraliter mala, ergo Deus non potest etiam ex majori facere minorem: Deinde omnis culpa est actus peccantis, ergo nulla culpa potest à Deo causari, quod pluribus demonstrat *Lugo* d. 8. à n. 72. E contrà pœna non est moraliter mala, sed Deus & quivis Judex est causa illius, unde non est ratio, cur majorem non possit mutare in minorem. Vide *Suar.* suprà à nu. 14.

758. Q. 102. *An dari possit aliqua contritio, quæ non justificet.* Ratio dubitandi est, quia *Aversa* q.3 s.8. *Con.* d.4.n.37. *Lugo* d.5.n.79.&82. *Arr.* d.8.n.5. *Palav.* n.148. *Maurus* q.243.n.11. *Bosco* s.2.n.180. *Le Dent* De attritione n.290. *Germa.* n.278. probabiliter dicunt posse dari amorem Dei, ex motivo absolutæ bonitatis Dei, qui non excludat omnem voluntatem mortaliter peccandi, nec appretiet bonitatem Dei super omnia, ideoque non sit actus charitatis Theologicæ, sicuti enim possum ex motivo bonitatis Dei velle dare eleëmosynam, non tamen velle fieri Religiosus; item velle vitare omnia mortalia, non tamen omnia venialia, ita possum velle vitare graviſſima mortalia, non tamen minùs gravia: ad eum planè modum, quo possem ex amore hominis velle illi dare unum ducatum, non tamen mille; item velle non occidere eum, attamen velle ei inferre grave damnum. Et similiter possum gaudere de bono Dei, in se, desiderare ut ab omnibus honoretur, quia dignus est; orare, quia hoc ipsi placet, neque tamen ideo hi actus excludunt voluntatem peccandi, v.g. per luxuriam. Addit rectè *Aversa* dari posse amorem in futurum placendi Deo super omnia, qui tamen non justificet, eò quòd nequidem virtualiter retractet peccata præterita, nec absolutè appretiet Deum super omnia, sicuti potest aliquis alteri homini pro futuro optimè velle in omnibus, & tamen gaudere quoad præterita, quòd vindictam sumpserit de illo. Unde ratio horum à priori est, quia quamvis bonitas Dei sit motivum de se universale & etiam digniſſimum, ut universaliter moveat, tamen secundùm dicta n. 739. potest voluntas

nostra

nostra moveri nolle universaliter, sed restrictè, & pro libertate sua adhærere uni objecto malo, quamvis ex motivo talis bonitatis Dei recedat ab alio objecto malo. Hinc ℟. 1. Si quis ex motivo bonitatis Dei detestaretur gravissima tantùm mortalia, non autem minùs gravia, talis actus non justificaret, utì per se patet. An autem simpliciter dici deberet contritio, non potest esse quæstio nisi de nomine, & saltem in talem actum non influeret habitus charitatis, cùm non appretiet Deum super omnia. ℟. 2. Si quis doleret de perjurio, in quantùm est Deo ùt summè veraci malum, aut de alio peccato, in quantùm Deo malum est secundùm specialem perfectionem, cui directè opponitur, videtur probabilius, quòd etiam talis actus non justificaret, quamvis supponeremus, quòd sic dolens non haberet nisi illud peccatum, quia talis actus non est aversio ab omni peccato tanquam malo Deo, nec est conversio ad Deum ùt summè bonum, ideoque omnes communiter cum *Amico* d. 3. n. 63. nolunt talem actum vocari absolutè contritionem sed attritionem, eò quòd attingat specialem turpitudinem hujus tantùm peccati ùt oppositi huic divinæ perfectioni, & consequenter secundùm dicta n. 730. in talem actum non influet habitus charitatis, quia non appretiat absolutam Dei bonitatem super omnia. Unde quando dixi vel dicam per contritionem aut per amorem Dei super omnia causari justificationem, intelligitur contritio & amor absolutè efficax, qui sint saltem virtualis detestatio omnis peccati mortalis tanquam mali Deo ex motivo absolutæ bonitatis Dei. 759. 760.

Q. 103. *An ad contritionem, quæ justificet sine* 761.

Sacramento, requiratur aliqua certa intensio vel remissio seu duratio quoad tempus. n. 4. §. 1. *Adrianus* ad perfectam contritionem requisivit intensionem summam; sed *Suar.* d. 4. s. 4. *Con.* d. 6. n. 61. *Amic.* d. 4. n. 164. rectè dicunt sententiam illam non esse probabilem; nam non debet esse summa absolutè, quia hæc implicat, & sæpe dantur contritiones sufficientes, quibus dari posset alia intensior. Nec debet esse summa respectivè ad præsens Dei auxilium, alioquin qui hodie cum auxilio ùt tria elicit contritionem ùt tria & justificatur, si cras cum auxilio ùt sex eliceret contritionem ùt quinque, non justificaretur, quod est absurdum, neque enim tenemur semper respondere toti intensioni gratiæ.

762. §. 6. *Durand. Rich. Palud. Sot.* requirunt intensionem, quæ superet alios actus in voluntate concomitantes: idem sensisse putatur S. *Bonav.*, quamvis eum ab ea sententia vindicare velit *Bosco* s. 2. à n. 237. sed cujuscunque sit, eam æquè improbabilem esse dicunt *Suar.* suprà, *Con.* n. 63. *Amic.* n. 166. Ratio est, quia pater dolens de filio mortuo per actum intensum ùt sex potest conteri de peccatis & justificari, per actum intensum ùt quinque, quo appretiet peccatum & Deum super omnia, si enim alius homo vel ipse nunc haberet hunc actum solum, justificaretur, utì omnes fatentur, ergo etiam justificatur, quamvis adsit alter dolor intensior de morte filii, qui de se malus non est, utì suppono, & per accidens se habet.

763. §. 3. *Aureol. Bassolus* & alii apud *Amic.* n. 161. requirunt certam intensionem sed nobis ignotam, vel secundùm quantitatem peccatorum, quæ sententia communiter etiam attri-

buitur

buitur *Scoto*, quamvis *Bosco* à n. 239. conetur excusare. Eam autem acerrimè defendit *Hiquæus* in Comment. ad *Scot.* in 4. dist. 14. q. 2. à n. 97. sed *Amic.* dicit se pro hac sententia etiam non invenire probabile fundamentum, malè enim dicitur nos obligari ad certam intensionem, & tamen nescire, nequidem probabiliter, quænam illa sit, nam ita exponimur periculo, ut vel minùs agamus, quam tenemur, vel nos immoderatè divexemus in intendendo actu. Deinde contritio, quæ sufficit ad delendũ mortale minus, sufficit ad delendum majus, utì expresè *S. Th.* in supplem. q. 5. a 3. ad 2., & quæ sufficit ad delendum unum, sufficit ad delenda omnia, quia contritio tollit unumquodque peccatum causando gratiam, quæ etiam in quocunque remississimo gradu excludit peccata omnia.

§. 4. *Estius*, *Lupus*, *Farvacques* & alii Lovanienses apud *Platel.* p. 5. n. 550. item Illustriss. *Le Drou* Episc. Prophyrienſis De contrit. & attrit. Diss. 4. c. 3. §. 3. etiam requirunt certam intensionem, in quantùm contritionem ab attritione distinguunt per hoc, quòd contritio sit magis, attritio autem minùs intensa: sed hæc sententia videtur æquè improbabilis ac cæteræ, nam attritio de se non respicit bonitatem Dei pro motivo, utì à n. 784. dicetur, neque ullum fundamentum est dicendi non posse dari attritionem, v. g. ex spe beatitudinis æternæ, quæ sit intensior contritione sufficiente ad justificationem. Atque ex dictis sequitur contra quosdam Juniores, ut contritio justificet, non requiri, ut intensione superet affectus actuales & habituales cordis, alioquin qui actu intensissimo 764.

sissimo & honesto doluit de infausta morte Patris sui, debebit dolere de peccatis actu adhuc intensiore, qui ipsi sæpe, & præsertim in articulo mortis debili vel turbato erit moraliter impossibilis, adeoque talis homo justificari non poterit nec salvari: hoc autem dicere, est dare occasionem desperandi, ergo.

765. §. 5. *Scotus* videtur dicere, quòd ad contritionem requiratur certa duratio temporis à Deo taxati, *Scotum* tamen conatur explicare *Bosco* à n. 372., sed illum ita sentire fatetur *Hiquæus*: quam opinionem *Almainus* censet probabilem & ex parte sequitur *Caj.* apud *Diaz.* d. 2. dub. 9., absolutè autem eam defendit *Hiquæus* à n. 110. sed *Suar.* s. 5. n. 3. meritò dicit carere fundamento & probabilitate, nam *Ezech.* 33. ℣. 12. dicitur, *Impietas impii non nocebit ei, in quacunque die conversus fuerit ab impietate sua.* Ratio autem est, tum quia contritio, quamprimum existit, causat justificationem, secundùm dicta n. 747. tum etiam quia contritio, quæ continuatur, habet in singulis instantibus perfectionem contritionis essentialem & specificam, ergo talis contritio etiam prout respondens primo instanti æquè justificat, ac respondens sequentibus instantibus: Hinc,

766. §. 6. Rectè docent *Aversa* q. 2. s. 10. & alii, certum esse, quòd ad contritionem, ut justificet, non requiratur certa intensio aut extensio, nam Scriptura, cujus textus referam n. 774. apprómittit gratiam verè pœnitenti & Deum amanti, nullâ prorsus factâ mentione intensionis aut durationis: similiter SS. PP., quos ibidem referam, & *Trid.* sess. 14. c. 4. dicit peccatorem justificari extra Sacramentũ per contritionem,

ad

ad quàm tantùm requirit, ut sit charitate perfecta: & specialiter quod attinet ad intensionem, ita expressè docet synodus *Agathensis* apud *Gormaz* p. 1. n. 445. his verbis: *Sat est ad veram contritionem detestatio super omnia, licèt dolor non sit ita intensus ut alicujus mali temporalis.* Similiter *S. Th.* in suppiem. q. 5. a. 3. *Jea contra, quælibet contritio est gratia gratum faciente informata, ergo quantumcumque sit parva, delet omnem culpam.* Et in fine O. sic addit, *Sic ergo dicendum quòd quantumcunque parvus sit dolor, dummodo ad contritionis rationem sufficiat, omnem culpam delet.* De durationeidem docet 1. 2. q. 113. a. 7 O. ubi ait motũ liberi arbitrii, per quẽ causatur justificatio, posse esse nstitantaneum Clarissimè utrumque dicit *S. Chrysost* relatus c ap. *Talis.* De pœn. dist. 3. his verbis: *Quantulamcunque tamen & quamlibet brevi tempore gestam non respuit pœnitentiam.* Ratio à priori est, quia contritio est appretiatio peccati super omnia mala, & appretiatio Dei super omnia bona, propter infinitam Dei bonitatem; & in hoc consistit ejus quasi substantia; quòd autem sit magis vel minùs intensa, quòd plùs minúsve duret, est aliquid illi accidentale: & hæc quidem intensio vel duratio major oritur potissimùm ex parte sensitiva, quæ plurimùm juvat, aut promovet conatum voluntatis vel teneritudinem affectũ: Econtra appretiatio oritur ex judicio rationis, ergo non est credibile, quòd Deus vim justificandi alligârit intentioni vel durationi actûs, & non potiùs efficaci ejusdem appretiationi. *Conf.* 1. nam gradus intensus non auget appretiationem objecti, sed solùm conatum vel teneritudinem circa objectum, hinc dari potest actus valde intensus doloris

circa

ca canem mortuum, qui tamen in appretiatione non adæquet actum remississimum circa patrem mortuum: E contrà appretiatio ex natura sua est actus, qui sive sit intensus sive remissus, secundùm suam speciem magis æstimat & præfert suum objectum, hoc autem sufficit ad contritionem, quæ justificet, ut ita super omnia detestetur peccatum & præferat Deum, ergo. *Conf.* 2. nam talis actus charitatis justificat, qualis sufficit ad implendum præceptum 1. Decalogi, sed ad hoc sufficit quivis actus ex motivo bonitatis Dei super omnia, præscindendo ab intensione, ergo.

767 *Obji.* 1. Connaturale est, ut ubi reperitur summa appretiatio objecti, ibi etiam sit summa intensio actûs circa objectum, & contrà, ergo qui amat vel odit aliquid intensiùs quàm Deum aut peccatum, non appretiat Deum & peccatum super omnia. R. n. ant. patet enim, quòd venator sæpe intensiùs amet canem quàm patrem suum, à quo est offensus, quem tamen plùs appretiat, paratus potiùs carere cane quàm patre. Ratio à priori est data, quia appretiatio & intensio oriuntur ex diversis causis, appretiatio ex æstimabilitate sive dignitate intrinseca objecti secundùm prudentem rationem, intensio ex vehementi applicatione vel conatu potentiæ, aut ex teneritudine affectûs erga objectum, quæ præcipuè oriuntur à potentiis sensitivis.

768 *Inst.* Peccator debet de peccatis dolere ex toto corde, ex tota anima, ex totis viribus, ergo cum certa intensione actûs. *R.* n. conseq. nam etiam debet credere ex toto corde, *Actorum* 8. v. 37. & tamen nemo requirit certam intensionem in fide. Dolet ex toto corde &c. quando appre-

appretiat peccatum super omne aliud malum, & ab illo se convertit ad Deum, hunc iterum amando super omne bonum: neque opus est, ut faciat, quidquid absolutè potest, sed tantùm, ut applicet totum cor, totam animam, totas vires ad hoc faciendum, quod Deus fieri vult, hoc autem, quod fieri vult, est talis efficax appretiatio peccati & Dei super omnia. Quòd si SS.PP. aliquando plùs innuant, tantùm loquuntur pro consilio, vel pro necessitate habendi remissionem etiam pœnæ, ad quam delendam multùm confert intensio actûs.

Obji. 2. S. Tho. De veritate q. 28. a. 8. ad 3. ait, 769.
dicendum, quòd contritio ab attritione præcedente non differt solùm secundùm intensionem doloris, sed etiam informationem gratiæ. Idem videtur dicere in 4. dist. 22. q. 2. a. 1. *R.* Tantùm vult eum, qui priùs habuit attritionem, ordinariè postea habere intensiorem contritionem, quia voluntas per motiva attritionis dispositа, simul ex eisdem cum motivo bonitatis Dei contritionem elicit, per quam etiam obtinet gratiam. Potest etiam per intensionem intelligi major perfectio specifica actûs, sicuti dicimus unicum rationale hominis esse intensivè perfectius quàm differentias omnium brutorum: & in eum sensum dicit S. *Th.* in supplem. q. 3. a. 1. O. *dolor in contritione excedit omnes dolores, nempe motivo.*

Inst. S. Tho. in suppl. q. 5. a. 3. O. ait: *dolor ... potest esse parvus, adeo quòd non sufficiet ad rationem contritionis.....sicut etiam amor potest esse ita remissus, quòd non sufficit ad rationem charitatis.* *R.* Loquitur de dolore ex motivo alio quàm charitatis Theologicæ, secundùm dicta à n. 758., aut intelligit, si doleat, quia amittitur finis ultimus,

nam

nam addit, *ùt si minùs displiceret ei peccatum, quàm debeat displicere separatio à fine ultimo.*

770. *Obji. 3. Catech. Roman.* De pœn. c. 7. docet contritionem, quia debet pro qualitate criminum intendi ad certum gradum, esse valde difficilem, ideoque Deum instituisse Confessionem tanquam faciliorem modum justificationis; verba illius sunt hæc: *Ut enim hoc concedamus contritione peccata deleri, quis ignorat illam adeo vehementem, acrem & incensam esse oportere, ut doloris acerbitas cum scelerum magnitudine æquari conferrique possit? ac quoniam pauci admodum ad hunc gradum pervenirent &c.* R. Quamvis idem *Catechismus* c. 5. moneat, ut contritio de peccatis sit, *non solùm maxima sed vehementissima*, tamen addit *quanquam si id minùs consequi nobis liceat, vera tamen & efficax contritio esse potest, sæpe enim usu venit, ut quæ sensibus subjecta sunt, magis quàm spiritualia nos afficiant, quare nonnulli interdum majorem ex filiorum obitu quàm ex peccati turpitudine doloris sensum capiunt.* Itaque tantùm vult, meritò dolendum esse vehementissimè, nam ibidem dicit, *summum & maximum dolorem ex peccatis suscipiendum esse, ita ut nullus major excogitari possit.* Item, *ut quemadmodum nullus finis & modus charitati præscribitur, ita peccati detestationi nullus modus definiatur*: patet autem hæc non requiri tanquam absolutè necessaria, nam etiam lacrymas commendat, sed tantùm intelligi, æquum esse, ut quantùm in nobis est, conemur habere intensissimum dolorem.

Estque notandum, quòd non dicat contritionem debere esse acrem & intensam, utì plerique cum *Platel.* n. 561. malè legunt, sed acrem & *incensam*, qualis est, si contritus detestetur peccatum & redamet Deum super omnia, omnis enim

enim Dei super omnia dilectio est ex natura sua vehemens, acris, incensa, quia est amor maximus præferens Deum omni creaturæ: & ita seipsum explicat *Catech. Rom.* dicens *omnibus rebus Dei amorem anteponendum esse.*

Obji. 4. Si non requiratur certa intensio vel nobis ignota duratio contritionis, ergo homo poterit esse certus de sua contritione, adeoque certus erit se esse in gratia, quod est contra scripturam & *Trid.* sess. 6. c. 9. R. n. sequel. nam 1. nescit, an debitè appretiet peccatum & Deum super omnia. 2. nescit, an suus actus sit supernaturalis. Ex dictis

Inferes, falsa esse quæ docet *Christianus Lupus*, prout refert *Le Dent* c. 12. à n. 295. nam dicit 1. ad contritionem, quæ justificet sine Sacramento, requiri, ut homo vi illius nullum habeat amorem affixivum ad creaturam, id est, ut ita sit à creaturis avulsus & Deo ita conjunctus, ut nullo esset afficiendus dolore vel sensu, quamvis ipsi tollerentur parentes, divitiæ, honores &c. sed sic animo comparatus, ut hæc omnia cum gaudio dimitteret. 2. Credendum non esse agonizantes quosdam ejusmodi contritionem concipere aut justificari sine Sacramento. 3. *S. Petrum* antequam negaret Christum, *Davidem* conversum, *Magdalenam* pœnitentem aliosque non videri habuisse hanc contritionem, sed speciali Dei dono justificatos esse. 4. Apostolos omnes ante acceptum in Pentecoste Spiritum non habuisse amorem vel contritionem, qui potuisset justificare sine Sacramento. 5. Contritionem justificantem debere esse efficacem non tantùm affectivè secundùm voluntatem præsentem, sed etiam effectivè seu quoad effectum cavendi 771.

peccata, adeoque si postea quis in mortale relabatur, signum esse, quòd antea non habuerit contritionem. Hæc aliaque similia Rigoristarum principia non videntur probabilia, possuntque dare occasionem dicendi contritionem esse moraliter impossibilem, sicque homines Sacramento destitutos conjiciendi in desperationem.

772. *Q. 104. An contritio, quæ justificat sine Sacramento, secum patiatur spem & timorem.* R. §. 1. Le *Drou* d. 4. c. 3. §. 3. docet illam solam contritionem esse perfectam & justificare sine Sacramento, quæ foràs mittit timorem, secundùm illud 1. *Joan. 4. v. 8. Charitas perfecta foràs mittit timorem, quoniam timor pœnam habet, qui autem timet, non est perfectus in charitate.* Consequenter infert, si Martyr pateretur mortem simul ex motivo timoris inferni, habiturum charitatem imperfectam. Sed opinio illa est contra communem, & adversatur *S. Th.* 2. 2. q. 19. a. 6. O. *Timor pœnæ potest stare cum charitate sicut & amor sui*: In 3. dist. 34. q. 2. a. 2. quæstiu. 3. *Timor servilis manet adveniente charitate, quantùm ad substantiam, sed non quantùm ad servilitatem.* a. 3. quæst. 2. *Timere pœnas æternas non est actus timoris initialis, sed compatitur secum istum actum, sicut & timor castus hinc*

773. §. 2. Tenendum est tanquam certum, quòd charitati perfectæ justificanti sine Sacramento non obstet, quòd ei adsit supernaturalis spes præmii vel timor pœnæ, nam imprimis Innoc. XII. die 12. Martii 1699. damnavit propositiones Cameracenses, quibus asserebat talem aliquando esse statum charitatis perfectæ, ut excluderet spem & metum, inter illas enim sunt hæ: 1. *Datur habitualis status amoris, qui est charitas pura & sine ulla admixtione motivi proprii interesse.*

tereſſe. Neque timor pœnarum neque deſiderium remunerationum habent ampliùs in eo partem &c. 2. In ſtatu vitæ contemplativæ ſive unitivæ amittitur omne motivum intereſſatum timoris & ſpei. 23. Purus amor ipſe ſolus conſtituit notam viam interiorem, & tunc evadit unicum principium & unicum motivum omnium actuum, qui deliberati & meritorii ſunt. Deinde viri ſanctiſſimi in fine vitæ, quando procul dubio implebant præceptum perfecti amoris erga Deum & perfectæ contritionis, de quo præcepto dicam n. 2009. leguntur habuiſſe ingentem timorem ratione divinorum judiciorum, ſic *S. Hilarion*, de quo in Breviario Romano ad 21. Octobris, *Cùm extremo ferè ſpiritu conflictaretur, dicebat, egredere, quid times? egredere anima mea, quid dubitas? ſeptuaginta propè annis ſervîſti Chriſto, & mortem times? quibus in verbis ſpiritum exhalavit.* Innumera ſunt ejuſmodi exempla. Ratio à priori eſt, quia nullus actus ſupernaturalis de ſe pugnat cum charitate perfecta, cùm omnis actus ſupernaturalis ſit ex impulſu Dei, qui in ſe charitas eſt, & Author perfectiſſimæ charitatis in nobis, Deus autem non pugnet cum ſe ipſo, atqui ſpes vel timor, de quibus loquimur, ſunt actus ſupernaturales, quales eſſe poſſe, fide certum eſt, ergo non pugnant cum charitate perfecta. Unde quando ſcriptura & SS. PP. dicunt, quòd *charitas foràs mittat timorem*, intelligunt timorem ſerviliter ſervilem, inordinatum, immoderatum : hoc tamen etiam verum eſt, & hoc fortaſſe volunt aliquando, quòd quantò aliquis magìs ardenter & purè amat Deum, tantò minùs ſoleat attendere ad motiva etiam ſupernaturalia ſpei vel timoris, uti habet *S. Tho.* ſuprà a. 10. O. his verbis :

Quantò aliquis magis diligit Deum, tantò minus timet pœnam, primò quidem, quia minùs attendit ad proprium bonum, cui contrariatur pœna; secundò quia firmiùs inhærens magis confidit de præmio, & per consequens minùs timet de pœna. Sed falsum est & inde malè infertur, quòd charitas non patiatur, aut de se repugnet spei vel timori supernaturali, hinc S. Tho. ad 3. addit, *Amor charitatis augmentatus, reverentiam timoris non minuit, sed auget.* Videri potest *Palav.* à n. 152. item Cont. *à Lapide* in eum locum Apostoli; item dicenda hìc à n. 1742. ubi practicè ostendam, quomodò per attritionem ex spe & metu assurgere debeamus ad perfectam contritionem.

Obji. Si motiva charitatis & timoris non pugnent, ergo poterit unicus actus procedere ex motivo charitatis & timoris, hoc autem implicat, quia actus charitatis debet procedere ex motivo solius bonitatis Dei, & pro motivo, cui, habere solum Deum. *R.* 1. Si ista duo motiva non possint influere in unum eundemque actum, influant in duos, & sic salvatur, quod dico. *R.* 2. c. seq. cum *S. Th.* in 3. dist. 34. q. 2. a. 3. quæstiu. 2. ad 1. *Timor initialis non includit servilem secundùm essentiam, sed in quantùm concurrunt ad unum actum imperandum.* Et talis actus simul erit charitatis & timoris, qui prout erit charitatis, respiciet solam bonitatem Dei & Deum ut finem, cui; prout erit timoris, respiciet pœnam & pro fine, cui, habebit hominem ipsum: sicuti actus, qui simul est fidei divinæ & humanæ, prout est fidei divinæ, respicit solam Dei auctoritatem; prout est fidei humanæ, solam auctoritatem hominum. Et similiter loqui solemus de actu, qui simul esset fidei, scientiæ & opinionis.

Q. 105. *An omnis contritio, quæ est actus charitatis Theologicæ, justificet sine Sacramento.* R. Negant aliqui cum *Le Drou* diss. 4. c. 1. & seqq. sed oppositum tenendum est ex dictis à nu. 747. & 756. Quod ulteriùs, *Probatur* 1. ex Scriptura, quæ de dilectione (per quam intelligitur dilectio Dei ex charitate, seu quæ est amor Dei propter se & super omnia) absolutè dicit, quòd causet reciprocam Dei dilectionem & gratiam, quòd tollat peccatum &c. Sic dicitur Prov. 8. ℣. 17. *Ego diligentes me diligo.* Joannis 14. ℣. 21. *Qui diligit me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum.* ℣. 23. *Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diligit eum, & ad eum veniemus & mansionem apud eum faciemus.* 1. Petri 4. ℣. 8. *Charitas operit multitudinem peccatorum.* 1. Joannis 4. ℣. 7. *Omnis, qui diligit, ex Deo natus est,* id est, factus est filius Dei, uti exponunt interpretes cum *Corn. à Lapide.* 774.

Prob. 2. ex SS. PP., nam S. *August.* De Trinit. l. 15. c. 18. ait, *Ipsa dilectio sive charitas ..... perducit ad regnum.* In expos. epist. ad Galatas, *Formatur Christus in eo, qui formam accepit Christi: formam autem accipit Christi, qui adhæret Christo dilectione spirituali.* De fide & oper. c. 14. *Charitas implet legem, & facit rectè vivere,* sed *non vivunt bene homines, nisi effecti filii Dei,* L. 1. contra 2. Epist. Pelagian. c. 2. *ergo charitas efficit filium Dei.* Tract. 7. in Joannem, *Qui diligit, ex Deo natus est. Quare? Quia Deus dilectio est.* Tract. 9. *Timor medicamentum, charitas sanitas est.* Tract. 76. *Dilectio sanctos discernit à mundo.* Tract. 9. in Epist. Joannis, *Diligendo Deum amici facti sumus.* S. Chrys. Hom. 7. in 2. ad Timoth. *Ubi charitas est, omnia sublata sunt mala.* S. Greg. in Lib. 1. Regum c. 3.

Ex vi conversionis magnitudo deletur criminis, vis autem conversionis est affectio charitatis. S. Anselm. in Monol. *Dubitari nullatenus debet, quòd ipse omnem naturam se verè amantem amet*, atqui omnis diligens Deum super omnia & propter Deum ipsum, verè amat Deum, ergo. *S. Ephrem* De die judicii c. 5, *Compunctio sanitas animæ est. S. Bern.* Serm. 83. in Cant. *Amor per se sufficit. Cassiod.* De amicitia §. De dilectione Dei, *Charitas est criminum abolitio. S. Tho.* 1. 2. q. 89. a. 6. O. Amor Dei, quo quis se iterum ordinat ad finem ultimum, causat gratiam, sed contritio ex charitate est amor Dei, quo quis se iterum ordinat ad finem ultimum, ergo.

Prob. 3. Ex communi sensu totius Ecclesiæ, quæ sæpe fidelibus omnibus contritis concedit indulgentias, quarum capax non est, nisi justificatus. Item monet Sacramentis vivorum præmittendam esse salutem contritionem, per quam restituatur gratia, si fortè absit, ergo certum est Ecclesiam supponere, quòd per contritionem, quæ est absolutè ex motivo bonitatis Dei super omnia, causetur justificatio. *Prob.* 4. ratione, quia contritio, quæ procedit ex motivo charitatis erga Deum, est actus perfectissimus, quo peccator gratiâ Dei excitatus & adjutus avertit se à peccato tanquam malo ipsi Deo, & se iterum convertit ad Deum super omnia dilectum, propter Deum ipsum, ergo congruum fuit, ut ad positionem illius Deus vicissim se converteret ad hominem, secundùm illud *Zachariæ* 1. ℣. 3. *Convertimini ad me, dicit Dominus exercituum, & convertar ad vos.*

His argumentis permotus *Sylvius* retractavit priorem sententiam, quâ id negaverat: Et meritò

ritò, inquit *Gonet* d. 3. n. 27., *eò quòd apertissimè contradicat variis Scripturæ, Conciliorum, SS. PP. testimoniis, nec non Summorum Pontificum decretis, ac omnibus scholasticis.*

Respondent 1. Authoritates adductas explicari posse de charitate habituali. *Contrà* est 1. ex verbis ipsis, saltem plerisque, patet ad oculum, quòd loquantur de actu dilectionis & amoris. 2. Non loquuntur speculativè de habitu charitatis, sed practicè incitant ad actus amoris Dei, ergo loquuntur de charitate actuali. 3. Scriptura & SS. PP. communiter per charitatem, intelligunt actualem, sic enim S. *Dionys.* De div. nom. c. 4. ait, *Mihi enim videntur Theologi existimâsse commune nomen esse amoris & charitatis.* Et paulò infrà: *Pro eodem ponuntur à sanctis Theologis charitatis & amoris nomina. S. Aug. 15.* De Trinit. c. 18. *Ipsa verò dilectio seu charitas, nam unius rei est utrumque nomen.* Et l. 3. De doctr. christ. c. 10. *Charitatem voco motum animi ad fruendum Deo propter ipsum.* Vide dicta n. 747. 775.

Respondent 2. Intelligi de sola charitate perfecta seu intensa. *Contra est*, nam imprimis *Synodus Agathensis*, utì retuli nu. 766. expressè dicit hoc de contritione, *licèt dolor non sit ita intensus. S. Th.* ibidem relatus dicit, quòd *quælibet contritio, quantumcunque parvus sit dolor, dummodo ad contritionis rationem sufficiat. Catechismus Rom.* n. 770. relatus dicit, *Contritionem posse esse veram & efficacem*, quamvis non sit maxima. Deinde scriptura & PP. dicunt ista de dilectione Dei & de charitate simpliciter ac sine addito, ergo. Quòd si sententiæ toties repetitæ & abstrahentes à terminis illis, *perfecta, vehemens, intensa, diuturna*, non sufficiant ad persuadendum hoc de dile- 776.

ctione & charitate simpliciter & quoad substantiam tali, nihil poterit absolutè probari ex scriptura vel PP., quia quisque facilè inveniet distinctiunculam, per quam verba detorqueat à vero ad suum privatum sensum.

777. *Obji. 1. S. Aug.* docet catechumenis non remitti peccata, nisi dum baptizantur, sed catechumeni debent amare, & sæpe *flagrant* amore Dei super omnia, ergo. Ita *Le Drou* arg. 10. R. 1. Si argumentum valet, ergo nullus amor Dei super omnia à catechumeno elicitus tollit peccatum. R. 2. Tantùm vult non dimitti perfectè, etiam quoad pœnas: aut non dimitti legaliter, ac pro externo etiam foro Ecclesiæ, cùm per Baptismum fiat ingressus in Ecclesiam.

778. *Obji. 2. S. Tho.* in 2. d. 28. q. 1. a. 3. ad 2. ait, *Potest aliquis charitatem non habens* (quoad habitum) *diligere proximum & Deum etiam super omnia, ut quidam dicunt, & hoc diligere intelligitur actus charitatis sub præcepto directè cadere, & non solùm secundùm quod à charitate procedit.* Hanc autem charitatem 2. 2. q. 184. a. 3. ad 2. vocat *infimum dilectionis gradum*, quamvis sit super omnia, ergo talis actus charitatis non justificat. R. n. conf. quamvis enim talis actus sine habitu charitatis eliciatur à peccatore per auxilium supernaturale transiens, & quamvis etiam sit infimus gradus dilectionis Dei super omnia, tamen non negat S. *Tho.* per illum ipsum justificari peccatorem.

779. *Obji. 3.* Charitas, secundùm omnes, dividitur in perfectam & imperfectam, & ideo 1. *Joannis* 4. ℣. 18. dicitur, *Perfecta charitas foràs mittit timorem.* S. *Aug.* Tract. in Epist. *Joannis* ait, *Charitas meretur augeri, ut aucta mereatur perfici.* Item cha-

charitas perfecta & imperfecta, secundùm *S. Tho.* 2.2.q.19. a.8.O. non differunt secundùm essentiam. De sola autem charitate perfecta, quòd sine Sacramento justificet, habemus ex damnatione propositionum *Baji* relata n. 747. in quibus semper additur *perfecta*, ergo si charitas sit imperfecta, cum ea stat peccatum mortale. *R. Dixi* n. 739. unam charitatem posse esse perfectiorem alterâ, & illo sensu una dicitur imperfecta respectivè, id est, minùs perfecta; & similiter contritio perfecta, quæ est odium etiam omnium venialium, perfectior est quàm illa, quæ est solorum mortalium: omnis tamen charitas & ex ea procedens contritio est simpliciter perfecta & justificat, quæ ex motivo absolutæ bonitatis Dei odit mortale super omnia, hinc admisso vel dissimulato toto antecedente n. conseq.

Q. 106. *An in casu necessitatis justificet sine Sacramento aliqua contritio, quæ extra necessitatem non justificaret.* R. Affirmat *Le Drou* diss. 4. c. 2. arg. 19. putans charitatem imperfectam, quæ alioqui ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ requiritur, in casu necessitatis sufficere ad justificationem. Sed tenendum est oppositum, nam 1. si hoc verum est, ergo nullus adultus ex defectu Sacramenti peribit, adeoque *Trid.* frustra cavit, ut nullum peccatum esset reservatum in articulo mortis, si enim moribundus non habeat charitatem imperfectam, ei non prodesset absolutio sacramentalis, uti adversarii volunt: si autem illam habeat, justificari posset sine absolutione. 2. Dici non potest, cur aut quomodo necessitas contritioni imperfectæ tribueret vim, quam de se non habet, nullum enim fun- 780

damentum est dicendi Deum ita instituisse, ergo.

Obji. SS. Aug. Bern. Hugo à S. Victore dicunt dari contritionem, quæ in necessitate tantùm justificet sine Sacramento. *R.* n. ass. non enim dicunt justificare in necessitate *tantùm*, sed tantùm dicunt justificare in necessitate, quando deest Sacramentum, quod verum est etiam de contritione perfecta.

781. Q. 107. *An contritio perfecta vel amor Dei absolutè prædominans requiratur tanquam pars adjustificationem in Sacramento pœnitentiæ causandam.* R. §. 1. Le *Drou* d. 1. c. 3. recenset multos, quos putat ante & post *Trid.* tenuisse, quòd ad Sacramentum Pœnitentiæ requiratur perfecta contritio, quæ præcedere debet absolutionem, ita ut per hanc tantùm augeatur gratia, remittatur saltem pars pœnæ, & homo visibiliter reconcilietur Ecclesiæ. Tenet autem ipse talem contritionem non requiri, attamen defendit oppositum non doceri à *Trid.*, nec esse omnino certum. Sed tenendum est velut certum & à *Trid.* sufficienter declaratum, quòd contritio perfecta non requiratur tanquam pars Sacramenti pœnitentiæ, nam. 1. *Catech. Trid.* De pœn. c. 5. n. 32. dicit, *Ex Fidei catholicæ doctrina omnibus credendum & constanter affirmandum, vi clavium remitti peccata*, ergo ante Sacramentum non semper supponuntur remissa, atqui supponerentur semper remissa, ante Sacramentum, si ante absolutionem requireretur, tanquam pars Sacramenti, contritio perfecta, ergo. 2. *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 4. docet aliquando contingere, ut contritio ante susceptum Sacramentum reconciliet, ergo satis significat, quòd non semper

fiat.

fiat. 3. *Trid.* ibidem c. 6. dicit absolutionem Sacerdotis non esse solùm nudum ministerium declarandi remissa esse peccata, ergo saltem aliquando primò remittit. 4. Ibidem c. 3. dicit, quòd reconciliatio cum Deo sit effectus Sacramenti: item c. 2. quòd absolutio liberet à peccatis; Et c. 6. quòd sit functio remittendi peccata, hæc autem minùs congruè explicantur, si dicamus ad Sacramentum Pœnitentiæ semper prærequiri contritionem perfectam, per quam peccata sint antecedenter remissa, ergo. 5. Non poterit dari clara ratio, cur Baptismus & Pœnitentia potiùs quàm alia dicantur Sacramenta mortuorum. 6. Pontifices Cap. *Presbyter.* & Cap. *Agnovimus.* Causâ 26. q. 6. dicunt Sacerdotem, qui moribundo negat absolutionem, posse esse causam, cur damnetur, quod verum non est, si peccata non remittantur primò per absolutionem. 7. Adversarii fatentur cum *Le Drou* d. 3. c. 2. §. 4. ad susceptionem Baptismi & Pœnitentiæ sufficere dolorem ex eodem motivo, atqui ad Baptismum non prærequiritur perfecta contritio, per quam remissa sint peccata, nam *Act.* 2. v. 38. *Pœnitentiam agite & baptizetur unusquisque vestrûm..... in remissionem peccatorum.* Et in symbolo Nicæno dicitur, *Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum.*

§. 2. *Opstraedt* De conversi. peccat. requirit pro 782.
Sacramento Pœnitentiæ dolorem ex amore Dei, non tantùm casto, sed etiam absolutè prædominante, quod explicat hoc modo: 1. Amor Dei castus est, quo quis amat Deum propter Deum ipsum. Amor Dei prædominans, est amor Dei castus, qui superat alium amorem. 2.

Amor

Amor prædominans potest esse talis, vel secundùm quid, vel absolutè: tum est prædominans secundùm quid, si superet alium amorem aliquem sed non omnem, v. g. si amor Dei superet quidem amorem divitiarum, sed non superet amorem honorum, quia aliquis potiùs vellet offendere Deum, quàm perdere honorem. In tali homine est amor Dei prædominans secundùm quid, nempe supra amorem divitiarum, sed è contrà amor honoris est prædominans supra amorem Dei. Tum est amor Dei absolutè prædominans, si superet omnes alios amores cordis, quia nempe potiùs vellet perdere divitias, honores, voluptates & creaturas omnes, quàm Deum. §. Certum est amorem secundùm quid prædominantem non sufficere cum Sacramento, hinc concludit c. 8 §. 2. solum amorē Dei absolutè prædominantem sufficere

783. §. 3. Dicendum est ad Sacramentum Pœnitentiæ requiri aliquem actum absolutè prædominantem, qui faciat hominem ita aversum a peccato & conversum ad Deum, ut potiùs vellet perdere omnes creaturas quàm Deum, hic tamen actus, secundùm dicta, non necessariò est actus charitatis, vel amor perfectus, utì magis constabit ex dicendis.

784. Q. 108. *Quale motivum habeat attritio, & quomodo illud attingere debeat.* R. §. 1. Attritio non requirit pro motivo nequidem inadæquato bonitatem Dei super omnia dilecti, utì habet communissima cum *Le Dent* De attrit. c. 2. contra *Bajum*, *Jansen.*, *Jansenistas*, *Lupum*, *Farvaques*, *Le Drou* & alios. *Probatur* 1., quia attritio non justificat sine Sacramento, utì dicetur n. 832 sed si pro motivo etiam inadæquato haberet bonitatem

tatem Dei super omnia dilecti, esset actus charitatis Theologicæ, & justificaret sine Sacramento, secundùm dicta à n.774. Neque huic effectui obstaret, quòd adjunctum haberet motivum spei vel timoris, utì constat ex dictis à n.772. ergo. 2. *Trid.* sess. 14. De pœnit c.4. per hoc distinguit contritionem ab attritione, quòd contritio sit charitate perfecta, attritio autem concipiatur ex alio motivo inferiore, utì dicetur n. 786., ergo ex mente *Trid.* attritio non est per charitatem perfecta, ergo pro motivo non habet bonitatem Dei super omnia dilecti. *Si dicas*, nomine attritionis venire actum à charitate quidem elicitum, sed minùs efficaeem & perfectum. *Contrà* est, ergo attritio nequidem cum Sacramento sufficeret ad justificationem, ut enim sufficiat, debet esse efficax & excludere omnem voluntatē peccandi, utì docet *Trid.* suprà.

Objì. Attritio debet attingere motivum honestum & supernaturale, ergo debet respicere Deum tanquam finem ultimum, sed Deus est finis ultimus, quatenus est summum bonum in se, ergo attritio debet attingere Deum tanquam summum bonum in se, ergo pro motivo saltem inadæquato habet bonitatem Dei super omnia dilecti. *R.* Permissis omnibus, quæ assumuntnr pro antecedente, n. ult. cons. quia licèt attritio debeat elici cum respectu ad Deum, utì dicetur n. 792. Item licèt attingat honestatem, quæ est convenientia cum fine ultimo, sicque mediatè saltem & interpretativè attingatur summum bonum in se, ad quod ultimatè tendunt omnia, tamen non attingit illa propter bonitatem Dei, sive quia hoc Deo bonum est, sed quia bonum est ipsi attrito, ergo hìc non intervenit motivum charitatis in Deum. 785.

Inst.

Inst. Omnis actus honestus est conformis primæ regulæ, ergo includit amorem aliquem primæ regulæ & finis ultimi, in quantùm hic finis est in se summum bonum, utì pluribus probat *Maurus* q. 243. à n. 16. ergo omnis actus honestus, adeoque etiam attritio, est ex motivo charitatis. *R.* Datâ 1. seq. n. 2. nam ad summùm sequitur, quòd omnes actus honesti eliciantur cum aliquo respectu ad finem ultimum, qui est summum bonum in se, utì jam dictum est, non autem sequitur, quòd objectum suum vel ideo prosequatur, quia Deo bonum est, vel ideo fugiat, quia Deo malum est, quorum unum requiritur ad motivum charitatis. Consequenter ad actum honestum non requiritur, ut positivè actu amet finem ultimum propter ipsum finem ultimum, sed satìs est, quòd sit circa objectum conforme primæ regulæ & fini ultimo, quamvìs finem ultimum amet sibi, dummodo saltem per alium actum maneat ordinatus ad finem ultimum.

786. §. 2. Attritio habet pro motivo, vel turpitudinem peccati, vel amissionem præmii seu boni alicujus, vel incursionem pœnæ sive alicujus mali, sic enim *Trid.* suprà expresè docet contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, communiter concipi, vel ex consideratione turpitudinis peccati, vel ex gehennæ & pœnarum metu, ubi per gehennam intelligitur pœna damni & sensûs in inferno, utì notant omnes communiter cum *Lugo* d. 5. n. 137. per pœnas autem intelliguntur pœnæ temporales saltem Purgatorii, utì certum esse dicit *Arr.* d. 11. s. 1. quidquid contradicat *Vasq.* q. 92. a. 1. dub. 3. Imò communior sententia est cum *Aversa* q. 2. s. 14. attritionem

tionem concipi posse ob alia mala hujus vitæ, quamvis Côn. d.4. n. 39., ejusmodi attritionem habeat suspectam, Ratio nostra est, quia Trid. suprà subdit Ninivitas hoc timore pœnæ temporalis, nempe subvertendæ suæ urbis, utiliter concussos ad prædicationem Jonæ pœnitentiam egisse & misericordiam à Domino impetrâsse, non quòd justificati sint per attritionem, sed quòd obtinuerint, vel remissionem pœnæ intentatæ, vel dispositi sint ad contritionem, per quam sint justificati. Ad pœnam reducitur etiam amissio præmiorum & bonorum, quæ alioqui danda erant, & per peccatum impediuntur. hinc à contrario bonum retributionis sive præmii etiam nos movet ad attritionem, idem enim esse videtur timere carentiam boni velut pœnam & desiderare bonum velut præmium. Ex his,

Colliguntur seqq. 1. Per turpitudinem peccati 787.
intelligitur inhonestas, quam peccatum habet per oppositionem ad naturam rationalem, ad rectam rationem, ad legem illud prohibentem, ad virtutem, contra quam peccatur, inest autem omni peccato turpitudo divinæ offensæ, irreverentiæ in Deum, ingratitudinis, inobedientiæ, injuriæ, temeritatis, & ideo illa motiva dicuntur universalia: quibusdam peccatis inest specialis tantùm turpitudo, v. g. ebrietati, fornicationi, mendacio inest turpitudo per oppositionem ad specialem honestatem virtutis temperantiæ, castitatis, veracitatis, quæ honestas non opponitur omnibus peccatis, ideoque hæc motiva dicuntur particularia.

2. Ad amissionem præmii pertinet, quòd per 788.
mortale amittatur gratia & amicitia cum Deo,

virtu-

virtutes supernaturales, jus ad cœlum, æterna gaudia; per veniale autem reddatur quis indignus multis gratiis actualibus, speciali favore vel protectione Dei, singulari gloriâ vel gaudio accidentali in cœlo, & etiam pro hac vita bonis temporalibus, utì sunt valetudo, honores, divitiæ, longa vita, hæc enim omnia sunt bona connaturalia hominis & honestè amabilia.

789. 3. Ad incursionem pœnæ pertinet, quòd per mortale mereamur æternum Dei odium & inimicitiam, privationem gratiæ & visionis beatificæ, æternos cruciatus gehennæ, perpetuum cum dæmonibus & damnatis consortium &c. per veniale autem mereamur Purgatorium, pœnas etiam temporales hujus vitæ, utì bella, famem, paupertatem, morbum, infamiam, mortem, imò & quòd mereamur pœnas merè internas, utì remorsus conscientiæ, scrupulos, anxietates, ariditates, hæc enim omnia sunt opposita naturali inclinationi hominis & honestè odibilia.

790. 4. Omnis dolor de peccatis reducitur ad 4 classes generales, nam 1. perfectissimus, qui est contritio, desumitur ex motivo bonitatis Dei, & pertinet ad filium. 2. Minùs perfectus desumitur ex turpitudine peccati, & pertinet ad ingenuum. 3. Adhuc imperfectior desumitur à spe præmii, & pertinet ad mercenarium. 4. Minimè perfectus desumitur à timore pœnæ, & pertinet ad servum. Unde sicutì servo nobilior est mercenarius, mercenario ingenuus, ingenuo filius, ita hi dolores se cum proportione excedunt.

791. *Dices.* Saltem non poterit dari attritio concepta ex solo metu pœnæ, quia omne odium fundatur in amore oppositi, ergo peccatum non

non potest odio haberi ex metu pœnæ, nisi simul moveat bonitas virtutis oppositæ. *R.* n. conf. quando enim aliquid ratione alterius odio habetur, satis est amari hoc, propter quod alterum odio habetur, uti si oderim cibum dulcem, quia sanitati nocet, non est opus, ut amem cibum amarum, sed satis est amare sanitatem & me, cujus gratiâ odi cibum dulcem: ita hìc dum odi peccatum propter pœnam, satis est, quòd amem absentiam peccati & me, cujus gratiâ odi peccatum.

§. 3. Attritio ad justificationem disponens 792
debet attingere suum objectum cum aliquo respectu ad Deum, uti omnes communissimè cum *Lugo* à n. 140. *Dicast.* d. 6. n. 8. *Aversa* q. 11. s. 5. nam 1. *Trid.* suprà ad attritionem requirit, ut fiat cum spe veniæ, utique à Deo obtinendæ, cùm explicet attritionem de peccato Theologico, quod contra Deum committitur. 2. Ut attritio ad justificationem disponat, debet esse quædam inceptio dilectionis Dei, uti habet *Trid.* sess. 6. c. 6. Item debet esse conversio ad Deum, quia cùm peccatum sit aversio à Deo, qui iterum ad Deum non convertitur, non habet veram pœnitentiam, sed si non attingat suum motivum cum aliquo respectu ad Deum, non poterit dici conversio ad Deum, ergo. 3. Attritio debet esse Theologicè supernaturalis, uti dictum est n. 667. sed talis non erit, nisi aliquo modo respiciat Deum, ergo. 4. Talis attritio debet esse efficax, sive excludere omnem voluntatem peccandi, etiam internè, sed si non respiciat Deum, non videtur satis posse excludere omnem voluntatem peccandi internè, tum saltem, quando concipitur ex metu pœnæ, solus enim Deus

novit & sufficienter punire potest peccata interna, unde ab illo solo timeri poterit tali peccato pœna debita, ergo.

793 *Dixi 1.* ad justificationem disponens, nam attritio sine respectu ad Deum potest habere naturalem honestatem, hinc *Alex. VIII.* damnavit hanc 9. prop. *Revera peccat, qui odio habet peccatum merè ob ejus turpitudinem & disconvenientiam cum natura, sine ullo ad Deum offensum respectu. Dixi 2.* cum aliquo respectu ad Deum, nam licèt *Bosco* s. 3. à nu. 9. requirat formalem & explicitum, tamen sufficere quasi virtualem seu implicitum docent *Suar. Amic.* aliique cum *Am.* d. 11. s. 2. talem autem putant haberi per hoc, quòd turpitudo peccati cognoscatur esse contraria naturæ rationali, legi humanæ, honestati virtutis &c., quod defendi potest, dummodo natura rationalis saltem confusè apprehendatur ùt quædam participatio naturæ increatæ, & lex humana ùt informata lege æternâ Dei, & honestas virtutis ùt quædam conformitas cum ratione æterna. Et similiter loquendum est circa amissionem bonorum vel incursionem malorum, quæ saltem confusè apprehendi debent tanquam neganda vel infligenda à Deo justo Judice. Hinc,

794 *Inferes 1.* Ad dolorem, qui sufficiat pro Sacramento Pœnitentiæ, semper requiri respectum ad Deum, vel tanquam ad primam regulam omnis honesti, vel tanquam ad punitorem aut præmiatorem, vel tanquam ad summum bonum in se & propter se infinitè amabilem.

Inferes 2. Aliqua motiva etiam attritionis desumi per ordinem ad Deum, præscindendo ab omni præmio & pœna, utì sunt motiva ex tur-

turpitudine peccati vel ex honestate virtutis oppositæ, quamvis enim Deus nec promisisset præmium pœnitenti, nec impœnitenti intentâsset pœnam, adhuc honestum esset dolere de peccatis propter inhonestatem, quam in se habent, & propter honestatem singularem virtutum, quibus opponuntur.

Q. 109. An attritio ex spe & metu possit esse honesta & supernaturalis. 795
Resp. §. 1. Lutherus dixit nos per attritionem ex spe vel metu fieri hypocritas & magis peccatores, eò quòd impediat tantùm peccata externa, & sit coacta : sed damnatur à *Trid.* sess. 14. c. 5. his verbis: *Si quis dixerit eam contritionem, quæ paratur per discussionem..... ponderando peccatorum suorum gravitatem, multitudinem, fœditatem, amissionem æternæ beatitudinis & æternæ damnationis incursum, cum proposito melioris vitæ, non esse verum & utilem dolorem, nec præparare ad gratiam, sed facere hominem hypocrytam & magis peccatorem, demum illum esse dolorem coactum & non liberum ac voluntarium, anathema sit.*

§. 2. Calvin. Bajus & alii dixerunt omnem 796
actum, & consequenter attritionem, quæ non esset ex charitate, non esse bonam: sed oppositum certum est ex dictis l. 2. n. 132. Et verò honestum esse operari propter spem præmiorum, docet apertè Scriptura multis locis apud *Ripald.* De ente supern. tom. 3. d. 22. n. 9., & apud *Le Dent* n. 115. Idē definit *Trid.* sess. 6. c. 31. his verbis: *Si quis dixerit justificatum peccare, dum intuitu æternæ mercedis operatur, anathema sit.* Idem docent SS. PP. apud *Ripald.* n. 10. & apud *Le Dent* à n. 117. Ratio est, quia datur habitus supernaturalis spei distinctus ab habitu charitatis,

utì certum est ex 1. *ad Corinth.* 13. v. 13. *Fides, spes, charitas, tria hæc; major autem horum est charitas*; ac tenent Theologi omnes, ergo etiam dantur actus virtuosi & supernaturales spei respondentes : quod pluribus de aliorum etiam habituum à charitate distinctorũ actibus evincit *Ripald.* s. 2. n. 13. & seqq. ideoque meritò concludit *Gormaz* n. 345. nullam esse probabilitatem in illa sententia, quæ operationem ex spe præmii actam sine charitate, dicit esse inhonestam.

797 §. 3. *Jansenius*, *Jansenistæ* aliique apud *Le Dent* c. 6. dixerunt dolorem ex metu gehennæ esse malum, vel quia nascitur ex amore proprio, vel quia habet adjunctam malam comparationem animi : sed oppositum est de Fide ex *Trid.* supra, ubi definit esse utilem, & præparare ad gratiam. Idem dicit sess. 6, c. 8. his verbis: *Si quis dixerit gehennæ metum, per quem ad misericordiam Dei de peccatis dolendo confugimus, vel à peccando abstinemus, peccatum esse, anathema sit.* Idem evincitur ex Scriptura apud *Bellarm.* hìc l. 2. c. 17. & *Ripald.* n. 35. quæ hortatur ad ejusmodi metum, utì *Matthæi* 10. v. 28. *Timete eum qui potest & animam & corpus perdere in gehennam.* Similiter SS. PP. & specialiter *S. Augustin.* apud *Ripald.* s. 5. & 6. sic in ps. 127. loquens de puro metu, quo quis *timet, ne mittatur in gehennam, ait, bonus est & iste timor, & utilis est.*

798 §. 4. Multi alii Rigoristæ dicunt attritionem universim, alii saltem attritionem illam, quæ ex solo metu gehennæ concipitur, non posse esse supernaturalem : sed oppositum satis declarat *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 4. ubi docet eam *donum Dei esse & Spiritûs S. impulsum..... qua*

pœni-

pœnitens adjutus viam sibi ad justitiam parat.... Et qui eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit; nihil autem naturale potest conducere vel disponere ad gratiam, uti tenent Catholici omnes : Hinc *Alexander VIII.* damnavit has duas prop. 14. *Timor gehennæ non est supernaturalis. 16. Attritio, quæ gehennæ & pœnarum metu concipitur sine dilectione benevolentiæ Dei, non est bonus motus ac supernaturalis.* Ratio hactenus dictorum à priori est, quia ordinatè amare seipsum est honestum, non minùs quàm ordinatè amare alterum, ergo velle bona, naturæ suæ ùt rationali convenientia, & nolle mala illi naturæ suæ ùt rationali disconvenientia, est maximè honestum, atqui beatitudo æterna est bonum naturæ ùt rationali conveniens, E contrà damnatio æterna est malum naturæ ùt rationali disconveniens, uti per se patet, ergo maximè honestum est velle beatitudinem & nolle gehennam, ergo etiam maximè honestum est ex spe beatitudinis & metu gehennæ dolere de peccato, tanquam de illo, quod impedit beatitudinem & causat gehennam, ergo maximè congruè poterit principium supernaturale in talem attritionem influere.

Obji. 1. Perfecta charitas non mittit foràs actum honestum, sed *perfecta charitas foràs mittit timorem*, uti habetur 1. *Joannis* 4. v. 18. ergo timor non est actus honestus. 799

R. Hoc solutum esse n. 773. in fine. Et si argumentum valeret, nullus timor Dei esset honestus.

Inst. S. Aug. & alii PP. sæpè reprehendunt timorem servilem; è contrà commendant timorem castum sive filialem. R. Quando repre-

hendunt timorem servilem, intelligunt vel mundanum, vel serviliter servilem, uti ostendit *Le Dent* à n. 87. Quandoque volunt esse minùs perfectum, uti ostendit idem *Le Dent* n. 98. Quandoque tantùm volunt non sufficere solo ad justificationem. Neque verum est, quòd per timorem castum semper intelligatur filialis, sed quandoque intelligitur talis, qui secundùm honestatem cujuscunque virtutis elicitur.

800 *Obji.* 2. Detestatio peccati concepta ex solo metu gehennæ necessariò habet adjunctum affectum, quo quasi dicit, peccarem, si gehenna non esset, ergo semper est serviliter servilis. 3. n. ant., quod directè est contra *S. Tho.* 2. 2. 99. n. 4. ubi probat dari timorem servilem sine servilitate: Ratio est, quia sicuti ille, qui dicit, nolo furari, quia furtum causat patibulum, non ideo dicit se furaturum, si furtum non causaret patibulum, sed ab hoc præscindit, attamen vult hujus actûs absolutè vult non furtum: item sicuti actus, quo dico, nolo hodie peccare, est honestus, neque ideo dico me velle cras peccare, sed ab eo præscindo, ita attritus ex metu. Deinde certum est, cum detestatione ex metu gehennæ stare posse alium actum detestationis ex amore Dei, sed cum hoc actu amoris stare non potest ille affectus conditionatus, ergo non necessariò conjunctus est cum detestatione ex metu gehennæ. Denique metus gehennæ non necessariò impellit ad conditionatam ejusmodi volitionem peccandi, sed potiùs ad absolutam nolitionem peccandi, quia nempe illa ipsa conditionata volitio causaret gehennam, ergo ex hoc, quòd habeam metum gehennæ, non potest sequi, quòd habeam volitionem peccandi, sub

condi-

conditione, si non esset gehenna, sed potiùs sequitur, me habere nolitionem absolutam peccandi.

Inst. S. Tho. ad 1. dicit timorem tum esse cum servilitate, quando non amat justitiá, sed solùm pœnam timet, ergo attritio ex puro metu non est honesta. *R.* Tantùm vult debere adesse amorem justificationis & spem veniæ, ita ut velit liberationem à pœna per liberationem à culpa.

Obji. 3. Detestans peccatum ex solo metu 801
gehennæ non curat de hoc, quòd peccatum sit malum Deo, adeoque æquivalenter dicit, detestor, quia mihi malum est, non detestaturus, si tantùm esset malum Deo. *R.* n. ass., sicuti enim possum per intellectum judicare peccatum esse fugiendum, quia causat gehennam, neque per hoc nego esse fugiendum, quia Deo malum est, sed ab hoc præscindo; ita possum per voluntatem detestari peccatum, quia causat gehennam, non excludendo voluntatem detestandi, quia Deo malum est, sed quasi præscindendo ab eo. Ratio à priori est, quia quamvis causare gehennam non sit omnis malitia peccati, tamen est sufficiens, ut propter eam absolutè detester peccatum, & hic actus detestationis non pugnat cum detestatione etiam ideo, quia Deo malum est, ergo quamvis vi hujus actûs, quo detestor, quia causat gehennam, non detester, quia Deo malum est, non ideo sic positivè dispositus sum, ut non detestarer, si tantùm Deo malum esset: neque ideo contemnitur Deus, nam aliud est Deum vi illius actûs non præferri positivè omnibus rebus, aliud est postponi omnibus rebus, hæc enim duo differunt toto cœlo.

Inst. 1. Cessante motivo detestandi cessat 802

detestatio, ergo quando detestor peccatum propter pœnam, si cessaret pœna, non detestarer peccatum, ergo virtualiter dico, non detestarer, nisi esset pœna. *R.* 1. Simili argumento probabo actum, quo nunc amo Deum consideratâ solâ illius misericordiâ, esse inhonestum, nam cessante motivo misericordiæ cessaret meus amor Dei, ergo virtualiter dico, non amarem Deum, si non esset misericors. *R.* 2. Cessante omni motivo detestandi cessat omnis detestatio, item cessante aliquo motivo detestandi cessat aliqua detestatio, c., cessante aliquo motivo detestandi cessat omnis detestatio, n., ergo si cessaret pœna, non detestarer peccatum, vi hujus actûs, quo detestor ex motivo pœnæ, non detestarer vi alterius actûs & motivi, quod non excluditur per motivũ pœnæ, n. 1. & 2. seq.

803 *Inst.* 2. Qui amat filium Titii propter Titium patrem, ille ita comparatus est, ut malle perdere filium quàm patrem, ergo qui atteritur de peccatis propter pœnam, ità comparatus est, ut mallet peccare quàm pœnam subire. *R.* Prior ita comparatus est, si nullum aliud sit motivum amandi filium quàm præcisè pater, cui aliud adsit motivum aliunde magis amandi filium, n. Pro odio autem peccati semper adest aliud motivum quàm præcisè pœna, nam ideo pœna absterret à peccato, quia peccatum cognoscitur aliunde habere malitiam distinctam, quâ causat pœnam, ergo semper adest aliud motivum detestandi peccatum.

804 *Inst.* 3. Plerique sic detestantes peccatum propter pœnam, peccarent, si abesset pœna. *R.* Peccarent vi actûs, quem tunc absolutè haberent, n., vi actûs alterius, quem fortè habituri essent,

trans.

trans., nam hoc est incertum, sicuti autem nemo est bonus per actum, quem sub hac vel illa conditione habiturus esset, ita nemo per talem actum conditionatum est malus.

Obji. 4. actus appretians pœnam supra culpam est inhonestus, quia certum est culpam esse detestabiliorem quàm pœnam, sed attritio ex metu pœnæ appretiat pœnam supra culpam, quia movetur pœnâ, ut detestetur culpam, ergo. R. n. min. sicuti enim si amem Deum propter gratiam mihi datam, non ideo appretio gratiam supra Deum, nec ideo apprehendo tantùm boni esse in gratia, quantùm est in Deo, ita hìc. Ratio à priori est, quia objectum in se vel optimum vel pessimum potest amari vel odio haberi propter diversa motiva, quorum singula quamvìs non adæquent totam amabilitatem vel odibilitatem objecti, tamen sint sufficientia ad excitandum amorem vel odium, eò quòd de se reddant simpliciter dignum amore vel odio, quamvìs alia abessent, ergo non est opus, ut apprehendam tantam esse bonitatem vel malitiam in motivo, quanta est in objecto amabili vel odibili. 805

Inst. 1. Attritus plùs fugit pœnam quàm culpam, & pœna est ipsi horribilior quàm culpa, nam *quod propter alterum oditur, minùs oditur*, inquit S. *Th.* in supplem. q. 2. a. 1. ad 4. atqui hoc est inordinatum, ergo. R. n. min., nam quamvìs exercitè vi hujus actûs plùs fugiat pœnam quàm culpam, tamen signatè non dicit pœnam esse plùs fugiendam, neque positivè excludit alium actum, quo culpa plùs fugiatur quàm pœna, sed talem actum compatitur, imò per hoc ad talem actum disponitur. Et hoc non 806

esse inordinatum, patet in simili, si enim moderatè fugiam mortem, quæ est pœna peccati, non ideo inordinatè ago, quamvis isto actu non fugiam peccatum : item si moderatè amem hominem creatum à Deo, non est inordinatio, quamvis isto actu non amem Deum. Et ratio horum omnium à priori est, quia non semper tenemur elicere actus perfectissimos. Deinde inordinatum non est plùs fugere pœnam quàm culpã, si simul reipsa plùs fugiatur culpa quàm pœna, quod hìc fit, nam attritus odit quidem magìs pœnam quàm culpam, in quantùm ex odio pœnæ movetur ad odium culpæ, sub alia tamen ratione etiam magìs odit culpam quàm pœnam, in quantùm ordinat odium pœnæ ad odium culpæ, eoque utitur tanquam medio ad fugiendam culpam.

807 *Inst.* 2. Inordinatum est ordinare Deum ad creaturam tanquam medium ad finem, ergo etiam inordinatum est ordinare detestationem culpæ ad evitationem pœnæ, hoc autem facit attritus, nam ideo detestatur culpam, ut effugiat pœnam, ergo. R. Dato antec., n. consl. Omnis creatura necessariò est propter Deum, & Deus necessariò est finis ultimus omnis creaturæ, hinc inordinatum esset velle usurpare Deum tanquam medium ad creaturam : è contrà tam detestatio peccati quàm evitatio pœnæ potest esse vel medium vel finis proximus ad aliquid aliud obtinendum, dummodo ultimatè tendant ad Deum, detestatio autem peccati est medium aptissimum ad evitationem pœnæ, ergo non est inordinatum ordinare detestationem peccati ad evitationem pœnæ tanquam ad finem proximum. *Dixi*, Dato antec. nam honestè

nestè opto Deum mihi ; item honestè ordino amorem Dei ad meam beatitudinem , & hoc sensu ordino Deum ad me tanquam ad finem , cui, proximum, ita ut non excludam, quominus saltem per alium actum me ipsum ordinem ad ipsum Deum tanquam finem , cui, ultimatum. Et universaliter loquendo , non esse inhonestũ aliquid perfectius ordinare ad aliquid minùs perfectum, patet in plurimis exemplis , nam incarnatio Verbi est ordinata ad salutem hominum; Sacrificium Missæ sæpe ordinatur ad obtinendam sanitatem corporis &c., cùm tamen illa priora sint secundùm se perfectiora.

Obji. 5. Actus disponens ad justificationem 808
debet esse voluntarius, sed attritio ex solo metu concepta non est voluntaria, quia metus causat involuntarium , ergo. *R.* n. min. , cujus probationem distinguo , metus causat involuntarium simpliciter , n. involuntarium secundùm quid , transeat, sicuti autem voluntarium simpliciter sufficit ad peccandum , ita etiam ad honestè & supernaturaliter operandum. *Dixi*, transeat, quia sic debet subdistingui : Metus retrahens in oppositum illius , ad quod voluntas inclinat, causat involuntarium secundùm quid, c. Metus impellens ad illud ipsum , ad quod voluntas de facto inclinat , causat involuntarium secundùm quid , n., nam hic metus potiùs auget voluntarium , non aliter ac concupiscentia, sicuti si libenter volenti bibere miner mortem, nisi bibat , hic metus mortis non facit potum minùs sed potiùs magis voluntarium. Jam verò metus gehennæ movet ad hoc ipsum , ad quod voluntas de facto inclinat , nam voluntas pœnitentiæ inclinat ad delendum peccatum ,

ex

ex isto enim fine atteritur & pœnitet, ergo metus gehennæ movet secundùm inclinationem voluntatis, ergo non causat involuntarium nequidem secundùm quid.

810 *Inst.* 1. Qui ex metu naufragii projicit merces, habet metum impellentem ad projiciendas merces, & tamen hic metus causat involuntarium secundùm quid, ergó metus etiam impellens causat involuntarium. *R.* Per metum impellentem intelligo eum, qui movet ad hoc, quod est conforme inclinationi voluntatis, metus autem impellens ad ejiciendas merces ordinariè est contra inclinationem voluntatis, quia ratione damni vellet non ejicere, adeóque metus ille ratione damni ex projectione secutum debet dici esse absolutè retrahens, & contra inclinationem voluntatis, adeóque causat projectionem secundùm quid involuntariam. Quod si abesset metus damni, utì si alius simul navigans ei sponderet dare triplum pretium mercium projectarum, projectio nequidem secundùm quid esset involuntaria.

810 *Inst.* 2. Talis projiciens merces communiter est ita dispositus, ut vellet non projicere, si abesset periculum naufragii, ergo similiter qui ex metu gehennæ vult abjicere peccatum, sic est dispositus, ut vellet non abjicere, si abesset metus gehennæ. *R.* n. conf. In projiciente merces est metus damni retrahens à projectione mercium, utì supponitur: è contra in attrito est metus tantùm impellens. Deinde illa inefficax volitio retinendi merces est licita, & non impedit, quo minùs reipsa projiciat merces ac evadat periculum, ergo in projiciente merces stat cum efficace volitione projiciendi inefficax volitio non pro-

projiciendi, si abesset metus damni, sicuti in ægroto stat volitio inefficax non sumendi medicinam, si aliter posset obtinere sanitatem, quia nempe hæc volitio inefficax non impedit, quo minùs medicina operetur sanitatem. In attrito est oppositum, nam volitio illa non abjiciendi peccatum, si abesset metus gehennæ, esset novum peccatum, sicque impediret, quominus abjiceretur peccatum & evaderetur gehenna, ergo cum efficace attritione ex metu gehennæ non stat volitio etiam inefficax non abjiciendi peccatum, si abesset metus gehennæ. Itaque ad dignoscendum, an volitio efficax alicujus objecti patiatur secum volitionem inefficacem oppositi, hæc est universalis regula, quòd tum patiatur, si non impediat obtentionem finis per volitionem efficacem intenti, E contrà si hanc obtentionem impediat, non compatiatur sed excludat.

Inst. 3. Ergo attritio ex metu gehennæ nihil habebit involuntarii. *R.* Nihil habebit involuntarii ratione metûs gehennæ, qui impellit, c. ratione alterius displicentiæ inefficacis, quæ comitatur. n. cùm enim omnis actus honestus fugæ, qualis est attritio, imò & contritio, sit partim detestatio mali inhonesti, cujus fruitio est delectabilis, partim prosecutio boni honesti, cujus adeptio est molesta, communiter habet aut saltem habere potest concomitantem aliquam inefficacem displicentiam carendi isto delectabili & amplectendi illud molestum: hæc tamen inefficax displicentia non debet explicari per comparationem serviliter servilem, per quam vellet peccatum, nisi metueret gehennam, sed per inefficax desiderium obtinendi justifi- 811.

stificationem sine difficultate & molestia, quod inefficax desiderium est homini quasi connaturale & necessarium, ideoque nullum est peccatum.

§12 *Obji.* 6. Maximè naturale est homini sperare præmium & timere pœnam, ergo actus ex spe præmii vel ex timore pœnæ non est supernaturalis. *R.* Maximè naturale est homini sperare & timere, sicuti oportet utiliter ad salutem, n. sine utilitate ad salutem, c. antec. & n. cons., nam etiam maximè naturale est homini diligere parentes, alere filios, conservare propriam vitam, timere offensam Dei, & tamen illi actus possunt esse supernaturales. Ratio à priori est, quia gratia non est contra, sed secundùm naturam rectè ordinatam, ergo ex hoc, quòd aliquid sit secundùm naturam rectè ordinatam, non sequitur non esse secundùm gratiam & supernaturale. Ut tamen ejusmodi actus sint supernaturales, non debent sistere in fine naturæ seu in conformitate cum natura rationali præcisè, sed debent ulteriùs tendere ad conformitatem cum ratione æternâ, uti n. 792. dictum est.

Inst. Talis attritio concepta ex metu gehennæ, pro objecto materiali habet peccatum, pro formali habet malum gehennæ, ergo totum ejus objectum est merè naturale, ergo ipsa non est supernaturalis. *R.* Pro formali habet malum gehennæ, sed propositum per fidem supernaturalem, tanquam infligendum à Deo, secundùm dicta l. 2. n. 19., sub quo respectu habet rationem objecti supernaturalis, & ideo in actum circa tale objectum influet principium supernaturale, quod in istum actum refundet supernaturalitatem.

§13 *Q.* 110. *An attritio ex spe præmii, vel etiam ex*

solo

solo metu pœnæ concepta posſit esſe absolutè efficax, & positivè excludere omnem voluntatem peccandi. R. Negant *Lupus, Farvacq. Castorienſis, Le Drou* & alii, ſed affirmandum eſt, & *probatur* 1. auctoritate, nam *Exodi 20. ℣. 20.* dicitur, *venit Deus, ut terror illius eſſet in vobis & non peccaretis. Pſalmo* 111. ℣. 1. *Qui timet Dominum, in mandatis ejus volet nimis. Proverb. 14. ℣. 16. Sapiens timet & declinat à malo. Eccli. 1. ℣. 27. Timor Domini expellit peccatum. Joannis 5.* ſignificavit Chriſtus timore mali poſſe excludi voluntatem peccandi, quando languido dixit, *Jam noli ampliùs peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Trident.* ſeſſ. 6. can. 8. ait, *ſi quis dixerit gehennæ metum, per quem ad miſericordiam Dei de peccatis dolendo confugimus, vel à peccando abſtinemus, peccatum eſſe &c. anathema ſit*, ergo ſecundùm *Trid.* vi metûs gehennæ *à peccando abſtinemus.* ſeſſ. 14. De pœn. c. 4. dicit, quòd attritio prout diſtincta à contritione, diſponat ad gratiam in Sacramento impetrandã, *ſi voluntatem peccandi excludat*, ergo ſupponit poſſe excludere, alioquin loqueretur ineptè, ac ſi dicerem, homo eſt brutum, ſi ſit equus; homo poteſt volare, ſi habeat alas ad volandum aptas, ſuppoſitio enim talium conditionum eſt de re impoſſibili vel apertè falſa. *Alexander VII.* in Decreto, quod referam n. 875. dicit, *Attritio quæ concipitur ex metu gehennæ, excludens voluntatem peccandi*, ergo manifeſtè ſupponit poſſe excludere SS. PP. nominatim *Hieron. Cyprian.* cum *Origene, Baſilius, Ambroſius, Proſper* apud *Le Dent* à n. 62. docent timorem gehennæ poſſe eſſe efficacem in ordine ad excludendam voluntatem peccandi: & ſpecialiter ita ſenſiſſe *S. Aug.* fusè defendit *Boſco* ſ. 3. concl. 3. ſic enim l. 2. de

Geneſi

Genesi contra Manich. c. 28. ait, *Nihil sic retinet homines à peccatis, quemadmodum imminentis mortis cogitatio.* S. Th. 2. 2. q. 19. a. 2. O. ait, *Homo propter mala, quæ timet, ad Deum convertitur eique inhæret.* Q. 17. a. 8. O. *Aliquis introducitur ad amandum Deum per hoc, quòd timens ab ipso punitionem cessat à peccato.* P. 3. q. 85. a. 5. O. *Tertius est motus timoris servilis, quo quis timore suppliciorum à peccatis retrahitur.* Catechismus Romanus De pœn. c. 5. postquam locutus est de contritione perfecta, subdit, *quamquam si id minùs consequi nobis liceat, ut perfecta sit, vera tamen & efficax contritio esse potest.* Et quòd non intelligat contritionem imperfectam, attamen procedentem ex motivo charitatis, utì explicat *Le Drou* d. 4. c. 4. §. 5., sed intelligat attritionem ex inferiori motivo etiam pœnarum conceptam, patet ex verbis, quæ statim addit, *Sæpe enim usuvenit, ut quæ sensibus subjecta sunt, magìs quàm spiritualia nos afficiant.* Accedit pius asceta, Th. De Kempis De imit. Christi l. 1. c. 24. *Bonum est, ut si necdum amor à malo te revocat, timor gehennalis coerceat.* Similiter S. Ibid. l. 2. sent. c. 8. ait, *Antè necesse est timore converti ad Deum, ut metu futurarum pœnarum carnales illecebræ vincantur.*

814 *Probatur* 2. Ratione, quia potest dari tale desiderium cœli, & talis metus inferni, qui determinet ad absolutè adhibenda media necessaria pro obtinendo cœlo & pro declinando inferno, si enim dari possit in homine tale desiderium boni temporalis & talis metus mali temporalis, qui determinet ad absolutè adhibenda media necessaria pro obtinendo illo bono & pro evitando illo malo, multò magis respectu beatitudinis & damnationis æternæ, quæ scien-

tur habere plùs efficaciæ ad movendum ratione majoris bonitatis vel malitiæ suæ: atqui medium obtinendi cœlum & declinandi infernum est fugere omne mortale, ergo potest dari desiderium cœli & metus inferni absolutè determinans ad fugiendum omne mortale, ergo etiam dari potest attritio efficax ex illis motivis concepta. Itaque ratio à priori hæc est, quia intentio efficax finis infert electionem medii necessarii, sed attritio ex spe vel metu est intentio efficax obtinendi beatitudinem aut declinandi infernum, medium autem ad ista necessarium est vitare omne mortale, propter quod Deus negat beatitudinem vel infligit infernum, ergo attritio ex spe beatitudinis vel ex metu inferni infert electionem vitandi omne mortale.

Respondent 1. Metum tantùm excludere pec- 815.
cata externa, non autem interna. *Contra est* 1. nam ratio allata n. 814. & reliqua argumenta probant excludere omnia mortalia, ergo etiam interna. 2. *Trid.* n. 795. relatum directè concludit contra *Lutherum*, utì manifestè ostendit *Le Dent* c. 1., sed *Lutherus* dicebat attritionem ideo hominem facere hypocritam, quia excluderet peccata tantùm externa, ergo ex *Trid.* certum est attritionem excludere etiam peccata interna. 3. Ideo attritio potest excludere peccata externa, quia est voluntas efficax, v. g. vitandi gehennam, quæ incurritur per peccata externa, sed eadem gehenna incurritur etiam per peccata interna, ergo attritio etiam hæc potest excludere. 4. Superbia & hypocrisis excludunt peccata externa, sed attritio supernaturalis plùs potest quàm illa, ergo potest excludere peccata etiam interna.

816. *Resp.* 2. Timorem pœnæ posse excludere voluntatem peccandi, non ab animo attriti, sed tantùm ab ipso actu attritionis. *Contra est* 1. Attritio supernaturalis nunquam in se est nec potest esse voluntas peccandi, ergo à se semper excludit voluntatem peccandi, ergo quando *Trid.* dicit, *Si voluntatem peccandi excludat*, non intelligit, si excludat ab actu attritionis, sed ab ipso attrito. 2. Saltem tùm, quando attritio in se non est voluntas peccandi, facere potest, ut à peccando abstineamus, ergo attritio potest etiam ab attrito excludere voluntatem peccandi. Conseq. patet, antec. autem definitur à *Trid.* sess. 6. can. 8. his verbis: *Si quis dixerit gehennæ metum, per quem ad misericordiam Dei de peccatis dolendo confugimus, vel à peccando abstinemus, peccatum esse, aut peccatores pejores facere, anathema sit.* ex quibus verbis manifestum est nos ex vi metûs gehennæ abstinere posse à peccando, adeoque hunc metum posse ab animo excludere voluntatem peccandi. 3. Attritio excludit ab attritione voluntatem peccandi, quia est nolitio peccandi, ergo etiam excludit ab attrito, qui habet istam nolitionem peccandi, in eodem enim attrito non potest simul esse nolitio & volitio peccandi.

817. *Resp.* 3. Attritionem ex metu excludere voluntatem peccandi, negativè tantùm, sicuti somnus vel ingens distractio. *Contra est.* 1. attritio excludit, quia est actus positivus fugæ directè tendens in peccatum tanquam positiva detestatio illius ex hoc motivo, quia causat gehennam, ergo positivè exludit voluntatem peccandi. 2. Ideo excludit, quia est positiva nolitio peccandi, ergo positivè excludit.

Resp.

Resp. 4. Metum gehennæ non per se ipsum immediatè, sed tantùm mediatè excludere voluntatem peccandi, quia movet ad charitatem, quâ omnis voluntas peccandi excluditur. *Contra est* 1. nam argumenta nostra, & præsertim illud n. 814. aliatum probat, quòd per se ipsum excludat. 2. Possum adjutus Dei gratiâ ita aversari aliquod malum, ut efficaciter nolim, quidquid potest mihi causare illud malum, ergo possum adjutus Dei gratiâ ita detestari gehennam, ut efficaciter nolim quodvis peccatum potens mihi causare gehennam. 3. *Alex.* VII. in Decreto, quod referam n. 875. dicit controverti, an attritio ex metu gehennæ excludens voluntatem peccandi *sine necessitate aliqualis dilectionis Dei* sufficiat cum Sacramento, controversia autem erat de attritione proximè sufficiente & per se ipsam excludente voluntatem peccandi, ergo ex mente *Alex.* VII. potest talis attritio per se ipsam excludere voluntatem peccandi. 818.

Obji. 1. *SS. Aug. Greg. Bernard. Tho. Bonav.* dicunt solo timore non excludi voluntatem peccandi, nisi dilectio charitatis accesserit. R. Plerumque loquuntur de timore serviliter servili. Quandoque tantùm volunt hominem per solum timorem non *perfectè*, non *purè*, non satis *filialiter* converti ad Deum. Quandoque volunt solo timore sine Sacramento non obtineri gratiam, & speciatim quando commentantur in psalmos, significant in antiqua lege peccatum sine dilectione remitti non potuisse. Et unum ex his convenire, patebit consideranti omnes textus, quos fusè adducit *Le Dreu* totâ diff. 2:, & adhuc fusiùs expendunt *Ripalda* De 819.

ente supern. tr. 3. d. 22. s. 8. *Bosco* s. 3. concl. 3. Le Dent c. 5. §. 4. *Francol.* De dolore l. 1. c. 3. Dece tero, quod aliquoties videtur insinuari, quasi semper peccatum sit operari ex timore & non ex charitate, defendi non potest, uti constat ex dictis, partim hìc n. 796. partim l. 1. n. 691. & l. 2. n. 132. Unde si oppositum haberet S. *Aug.* aut alius è SS. PP. non esset audiendus, sed Ecclesia, uti dictum est l. 1. à n. 211.

820. *Inst. S. Tho.* 2. 2. q. 19. a. 9. O ait, *Timor servilis non est numerandus inter septem dona Spiritûs sancti, licèt sit à Spiritu sancto, quia, ùt Augustin. dicit, potest habere annexam voluntatem peccandi.* Et 1. 2. q. 107. a. 1. ad 2. *Lex vetus dicitur prohibere manum non animum, quia qui timore pœnæ ab aliquo peccato abstinet, non simpliciter ejus voluntas à peccato recedit, sicuti recedit voluntas ejus, qui amore justitiæ abstinet à peccato, & propter hoc lex nova, quæ est lex amoris, dicitur animum cohibere.* R. *Ad* 1. *Alensis*, S. *Bonav.* & alii numerant timorem servilem inter septem dona Spiritûs S., videturque idē apertè tenere S. *Aug.* cum *Bellarm.* De pœn. l. 2. c. 17., unde quando ipse & S. *Th.* dicunt non esse donum Spiritûs S., eò quòd possit habere adjunctam voluntatem peccandi, intelligunt timorem aliquem, bonum quidem (& qui sit actus virtutis, secundùm dicenda n. 87. in obj. 9.) sed ex vi modi tendendi inefficacem, cùm è contra ad donum Spiritûs S. requiratur, secundùm S. *Th.* 1. 2. q. 68. a. 8. O., ut faciat promptū ad actus excellentes, adeoque ut sit actus efficax, qualis etiam debet esse attritio, ut voluntatem peccandi excludat. *Ad* 2. Etiam ibi loquitur de timore quodam inefficace, qui non determinet ad

ad efficaciter volendam liberationem à culpa, vel ad efficacem vitæ emendationem.

Obji. 2. Spes & timor sunt virtutes tantùm particulares oppositæ particularibus tantùm vitiis, ergo non excludunt omnia peccata. *R.n.* antec., nam spei opponitur contemptus beatitudinis sive neglectus finis ultimi, qui inest omni mortali : item spei beatitudinis & timori gehennæ opponitur temeritas, quâ homo se exponit periculo amittendæ beatitudinis & incurrendæ gehennæ, quæ temeritas etiam inest omni mortali. 82 Pi

Obji. 3. Desiderium præmii & metus pœnæ reducuntur ad spem, sed spes stat cum aliquo peccato mortali, ergo. *R.* Habitum spei stare cum peccato mortali non opposito fidei aut spei; item actum spei stare cum peccato mortali habituali; denique etiam aliquis actus imperfectus spei stat cum peccato mortali actuali, sed actus spei principalis & famosus, qui est desiderium absolutè efficax beatitudinis, ex quo concipi debet attritio, non stat cum mortali actuali, alioquin absolutè efficaciter vellet beatitudinem, uti supponitur, & non vellet absolutè efficaciter, quia non vellet absolutè negationem peccati, quæ est medium necessarium ad beatitudinem. 82 Zi

Inst. Actus fidei vel alterius similis virtutis non excludit omnem voluntatem peccandi, ergo nec actus spei. *R.* 1. Actus fidei vel alterius similis virtutis non excludit omnem voluntatem peccandi, ergo nec actus charitatis. *R.* 2. n. conf. quia exclusio sive nolitio omnis mortalis est medium proximè necessarium ad obtinendam beatitudinem, in quam tanquam

finem efficaciter tendit spes, non item ad elicien-
endum actum fidei vel alterius virtutis.

823. *Obj.* 4. Attritio fundatur in amore sui, sed amor sui non excludit omnem voluntatem peccandi, homines enim peccant, quia se amant. R. Attritio fundatur in amore sui ordinato, quo quis sibi absolutè vult bene esse in altera vita, q, in amore sui inordinato, vel tali, quo quis sibi non absolutè vult bene esse, sed tantùm respectivè ad hoc vel illud commodum hujus vitæ, n. Medium autem necessarium ad hoc, ut absolutè bene sit in altera vita, est evitatio omnis peccati mortalis, ergo ordinatus amor sui, in quo fundatur attritio, determinat ad evitationem omnis mortalis.

824. *Obj.* 5. Attritus ex metu gehennæ non odit peccatum sed tantùm gehennam, nam illud propriè non habetur odio, quod non propter se sed propter aliud odio habetur, sic homo propriè non habetur odio, quando propter peccata habetur odio, sed sola peccata odio habentur, ita *Castorienſis*, & *Conf.* ex S. *Aug.* Epist. 144. *Qui gehennas metuit, non peccare metuit sed ardere.* R. n. ass. quod si verum esset, non peccarem odiendo proximum, quia mihi damnum intulit, tum enim non odissem proximum, sed tantùm damnum meum, quod damnum licitè odi. Itaque licèt per attritionem ex metu gehennæ non oderim peccatum propter se, sed propter pœnam, attamen simpliciter odi peccatum, nam hoc ipso, quòd oderim propter pœnam, odi malitiam, quæ causat pœnam, & malitia illa est ipsum peccatum, ergo odi ipsum peccatum. *Ad Conf.* dico S. *Aug.* ibi loqui de timore cum servilitate.

Inſ.

Inst. Sic attritus non odit peccatum secundùm se, sed tantùm prout est inducens pœnam, ergo non tollitur affectus ad peccatum secundùm se, quia hic affectus non potest tolli nisi per displicentiam peccati secundùm se. *R.* n. cons. & ejus probationem, quamvis enim displicentia peccati propter pœnam non opponatur directè peccato secundùm se, attamen opponitur indirectè, in quantùm peccatum secundùm se est inductivum pœnæ, quæ efficaciter displicet. Vide dicenda n. 867.

Obj. 6. Propria ratio malitiæ in peccato mortali consistit in contemptu amicitiæ Dei, sed spes & timor non habent ullam repugnantiam cum contemptu amicitiæ Dei, quia hanc non considerant sed sola charitas, ergo sola charitas habet repugnantiam cum propria ratione malitiæ, quæ est in mortali. Ita *Farvacq.* 825.

R. 1. n. min. quamvis enim spes & timor non considerent, sed præscindant ab amicitia Dei, tamen per hoc excludunt contemptum amicitiæ Dei, quia cum hoc contemptu stare non possunt, alioquin efficaciter speraretur & non speraretur beatitudo, efficaciter fugeretur & non fugeretur infernus, nam scitur per fidem, quod contemptus amicitiæ Dei, qui inest omni mortali, demereatur beatitudinem & mereatur infernum. *R.* 2. Dist min. spes & timor non habent repugnantiam cum contemptu amicitiæ positivæ Dei, transeat, amicitiæ negativæ, sive non inimicitiæ, subdist., non habent repugnantiam directam, transeat, indirectam, n. min. & cons., nam volendo obtinere beatitudinem & fugere gehennam debent saltem indirectè velle habere Deum non inimicum, quia per fidem

scitur Deum alioquin negaturum beatitudinem & illaturum gehennam, volitio autem efficax non inimicitiæ Dei excludit omnem volitionem peccandi mortaliter, quia scitur Deum per omne mortale reddi inimicum.

826. *Obj.7.* Desiderium efficax cœli stat cum mortali actuali, ergo attritio concepta ex efficaci desiderio cœli non excludit omnem voluntatem peccandi. *Prob.antec.* Quando finis obtineri potest duplici medio, tum ad desiderium efficax finis non est opus velle determinatè unum, sed sufficit velle efficaciter hoc vel illud, atqui cœlum est finis, & cœlum obtineri potest duplici medio, nempe vel non peccando, vel si pecces, in fine vitæ pœnitendo, ergo ad desiderium efficax cœli non requiritur determinatè, ut nolim peccare, sed sufficit, ut vel nolim peccare, vel si velim peccare, ut velim in fine vitæ pœnitere, ergo desiderium efficax cœli stat cum voluntate actuali peccandi. R. Desiderium efficax & absolutum cœli stat cum mortali actuali, n. desiderium suo modo efficax sed non absolutum, c. antec. & n. cons. Jam verò ad attritionem, quæ ad justificationem disponat, requiritur desiderium efficax & absolutum cœli, id est desiderium non restrictum ad certum medium vel ad certum tempus, sed perfectum & se extendens ad omnia media necessaria, & ad omne tempus, debet enim esse propositum nunquam peccandi imposterum : qui autem vult nunc peccare & pœnitere pro futuro, non habet respectu temporis præsentis desiderium efficax cœli, sed tantùm respectu futuri, sicuti ille non dicitur absolutè efficaciter desiderare sanitatem, qui cùm possit, non vult nunc adhibere medicinam, quamvis efficaciter velit adhibere

postea. Et idem est dicendum de attritione ex metu gehennæ, ut enim hic metus possit causare attritionem sufficienter disponentem ad justificationem, debet esse absolutus & non restrictus ad certum medium vel tempus.

Obji. 8. Qui habet voluntatem efficacem vitandi omne peccatum, debet potius eligere infernum quàm peccatum, sed nemo potest ex odio inferni potiùs eligere infernum quàm peccatum, ergo. R. 1. absolutè n. maj. quia secundùm dicta n. 732. ad contritionem, & consequenter etiam ad volitionem efficacem vitandi omne peccatum, non est opus comparare peccatum cum inferno, nec est opus proposito se extendente ad hypotheses, quæ nunquam contingent, sed satis est habere actum absolutum, cum quo stare non possit actualis volitio ullius peccati. R. 2. Dist. maj. qui habet voluntatem efficacem vitandi omne peccatum, debet potiùs eligere infernum quàm peccatum, si per illam suam voluntatem appretiet peccatum super omnia, transeat, si non appretiet super omnia., n., attritio autem non necessariò ex sola vi sua appretiat peccatum super omnia, cùm non appretiet suprá motivum suum, quod est pœna, & a quo habet vim & efficaciam suam. Tamen R. 3. Dist min. Nemo potest ex odio inferni apprehensi cum reatu condignitatis ad infernum, potiùs eligere infernum quàm peccatum, n., nemo potest ex odio inferni apprehensi sine reatu condignitatis ad infernum potiùs eligere infernum, quàm peccatum, c., tum enim desinit habere circumstantiam, sub qua nunc habet ratione motivi universalis: Jam verò talis attritus ex metu inferni apprehensi cum reatu condignitatis ad infernum eligeret 827.

præ peccato infernum apprehensum sine reatu condignitatis ad infernum, talis enim actus est honestissimus, neque in illo est ulla repugnatia.

828. *Inst.* 1. Si ita attritus poneretur in circumstantiis, in quibus vel esset peccandum vel esset eligendus infernus, ipse potius peccaret quàm eligeret infernum, si enim ideo voluntas determinetur per metum inferni ad vitandum peccatum, quia vitare peccatum est medium ad vitandum infernum, ergo si committere peccatum esset medium ad vitandum infernum, voluntas etiam vi metûs inferni determinaretur ad committendum. R. Dist. antec. potiùs peccaret, ex vi alterius actûs, quem tum fortè haberet desinente attritione, transeat, ex vi attritionis, quam jam habet, n. antec. & ejus probationem, nam aliunde in peccato appareret intrinseca inhonestas causativa inferni: unde sicuti desiderium sanitatis determinat quidem ad consulendum Medicum, attamen non determinaret, si appareret eam consultationem esse peccatum mortale, ita à pari, quia appareret inhonestas peccati, per quod vitari deberet infernus, voluntas bene dispositа non deberet moveri ad vitandum infernum per tale medium, sed deberet potiùs permittere sequi infernum. Ratio à priori est, quia volitio efficax alicujus finis non necessariò determinat ad quodvis medium, sed ad medium hìc & nunc moraliter possibile & secundùm præsentem dispositionem eligibile, ergo quamvis infernus efficaciter moveat ad vitandum peccatum, non potest determinare ad peccandũ, ut vitetur infernus, quia peccatum per alium actum cognoscitur esse illicitum & secundùm præsentem dispositionem ineligibile.

Inst. 2. Saltem peccatum, quod committo per volitionem peccandi, si non esset infernus, non potest efficaciter retractari per attritionem conceptá ex metu inferni, ergo attritio ex metu inferni adhuc non potest excludere omnem voluntatem peccandi. *Prob. ant.* Ut illud peccatum retractem, debeo ita esse dispositus, ut non peccarem, si infernus non esset, sed non sum ita dispositus per attritionem ex metu inferni, nam meum peccatum fuit volitio peccandi, si infernus non esset, ergo peccatum illud non potest retractari per attritionem conceptam ex metu inferni. *R.* n. ant. ad probationem n. min. nam quamvis antehac, quando aberat ordinatus metus inferni, habuerim hunc actum, peccarem, si infernus non esset, nunc tamen detestor illum actum ex metu ordinato inferni, ergo nunc non habeo actum, quo velim peccare, si infernus non esset, sed habeo actum, quo volo simpliciter non peccare, quia infernus est. An autem, si infernus non esset, reipsa essem vel non essem voliturus peccare, ab illo nunc præscinditur, nec est opus determinare alterutram partem. 829.

Inst. 3. Saltem ille, cui sua prædestinatio esset revelata, non posset efficaciter atteri propter metum inferni; uti nec ille, qui invincibiliter putaret se debere vel peccare, vel ne peccaret, eligere infernum; denique nec ille, cujus peccato Deus non vellet infligere infernum. *R.* concedendo omnia assumpta, quia tales non possunt moveri metu inferni: Non primus, quia certus est se non damnandum: Nec secundus, quia simpliciter non timeret infernum, sed præ peccato amaret tanquam leviorem: Nec tertius, quia 830.

quia sciret se in actu secundo non promereri infernum. His autem non obstantibus manet verum, quod diximus, nempe attritionem, ubi concipi potest & concipitur ex metu gehennæ, posse esse efficacem, & excludere omnem voluntatem peccandi, sicuti secundùm omnes bonitas Dei est motivum sufficiens ad efficaciter excludendam omnem voluntatem peccandi, & tamen in homine, qui putaret Deum velle, ut jurando leve mendacium impediret gravissima peccata aliorum, bonitas Dei non posset excludere voluntatem pejerandi, quia non posset nunc movere ad non jurandum mendacium, quod per accidens est.

831. *Colliges.* Quæ dicta sunt de attritione ex metu pœnæ æternæ, etiam valere de attritione ex metu pœnæ temporalis prout infligendæ à Deo propter peccatum mortale aut veniale, nam potest etiam esse honesta, supernaturalis & efficax, uti rectè *Carden.* in 2. crisi d. 36. n. 2.

832. Q. 112. *An attritio se solâ justificet sine aliquo Sacramento.* R. negativè, nam *Trid.* sess. 14. c. 4. expressè dicit attritionem ex consideratione turpitudinis peccati aut ex metu gehennæ vel pœnarum, per se non perducere ad justificationem extra Sacramentum; idem autem insinuat de omni alia attritione, v. g. quæ concipitur ex motivo religionis, obedientiæ &c: quia reipsa tum concipitur ex turpitudine peccati propter oppositionem ad istas virtutes. Deinde *Trid.* idibem attritionem, quæ non justificat, opponit contritioni conceptæ ex motivo charitatis, de qua sola dicit, quòd justificet, ergo intelligit de omni attritione, quæ non est ex motivo charitatis. Ratio autem est, quia attritio concepta ex

ex motivo infra charitatem non est perfecta conversio ad Deum, cùm non habeat Deum pro objecto, cui, ergo cùm mortale fuerit perfecta aversio à Deo, conveniens non fuit, præscindendo àprivilegio ex meritis Christi per aliquod Sacramentum nobis concesso, ut per attritionem recuperaretur gratia & amicitia Dei: Hinc audiendus non est *Rayn.* in Heter. tom. 15. p. 1. s. 1. pu. 5. n. 6. putans actum pœnitentiæ specialis, quo quis detestatur peccatum ex motivo reparandi jus divinum læsum, justificare sine Sacramento Ex hactenus dictis,

Inferes 1. Attritionem & contritionem in his convenire, quòd utraque sit actus, 1. Voluntarius & liber. 2. Honestus. 3. Supernaturalis. 4. Qui possit esse efficax. 5. Includens detestationem & dolorem formalem. 6. Includens propositum aliquod saltem virtuale non peccandi de cætero. Disconveniunt autem 1. & principaliter in motivo, quod respectu contritionis est bonitas Dei absoluta, respectu attritionis ordinariè est motivum virtutis charitate inferioris. 2. In causa suî, nam contritio est ab habitu charitatis theologicæ vel ab alio auxilio supplente habitum: attritio ab habitu inferioris virtutis vel ab auxilio similiter supplente. 3. In effectu seu modo disponendi ad gratiam, nam contritio justificat sine Sacramento, non autem attritio. 833.

Inf. 2. Attritionem, quæ concipitur ex spe præmii vel ex metu pœnæ, communiter saltem esse spem præmii vel metum pœnæ: conceptus tamen attritionis salvari posset, præscindendo ab eo, quòd in præmium vel pœnam tendat tanquam in objectum, quod, & materiale, est enim

nim satis, quòd quasi fundentur in spe vel metu, in quantùm procedunt ex motivo boni, quod est in præmio, aut mali, quod est in pœna, quod motivum proponitur cum spe vel metu.

1834. *Inf.* 3. Contritionem sic posse definiri, quòd sit detestatio & dolor de peccato propter absolutam bonitatem Dei super omnia dilecti: attritionem autem, quòd sit detestatio & dolor de peccato ex motivo turpitudinis peccati, præmii aut pœnæ.

835. Q. 112. *An attritio concepta ex inferiore motivo quàm charitatis, sufficiat cum Sacramento ad justificationem.* R. Affirmativè, nam 1. ita docent Concilia & præsertim *Tridentinum.* 2. Idem tenent SS. PP. & speciatim *S. Augustinus.* 3. Idem tenet *S. Thomas.* 4. Idem tenent Authores & Theologi plurimi, oppositum autem tenent respectivè pauci. 5. Idem probat praxis Ecclesiæ & communis sensus fidelium. 6. Ratio idipsum evincit. Hæc omnia jam ordine declarabuntur.

836. Q. 113. *Quomodo ex Conciliis, & præsertim ex Tridentino probetur, quòd attritio sufficiat cum Sacramento.* R. *Franciscus Pinthereau* in libello, De attritionis sufficientia, à pag. 157. ostendit Concilium *Africanum & Florent.* ita docuisse: sed sufficiet solius *Tridentini* authoritas, ex quo *probatur* 1. nam secundùm *Trid.* contritio in genere, prout præscindit à perfecta & imperfecta, est pars Sacramenti pœnitentiæ, ergo etiam attritio. *Cons. patet*, quia *Trid.* attritionem vocat contritionem imperfectam. *Ant. autem prob.*, nam *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 3. ait: *Sunt autem quasi materia hujus Sacramenti, ipsius pœnitentis actus nempe contritio &c.* Et postea c. 4. contritionem, *quæ primum locum inter dictos pœnitentis*

actus

actus habet, dividit in perfectam & imperfectam & ad hanc dicit spectare attritionem conceptam etiam *ex gehennæ & pœnarum metu*, ergo etiam hæc attritio, secundùm *Trid.*, est pars Sacramenti pœnitentiæ, si nempe cætera etiam habeat, quòd sit supernaturalis & *voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ*, utì ibidem additur. *Prob.* 2., nam *Trid.* ibidem c.4. loquens de contritione perfecta per charitatem dicit, quòd hominem extra Sacramentum justificet, ac subdens de contritione imperfecta seu attritione concepta ex motivo turpitudinis peccati vel metu gehennæ, sic habet, *Quamvis sine Sacramento Pœnitentiæ per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit*, ergo secundùm *Trid.* attritio conjuncta cum Sacramento justificat.

Respondent 1. *Trid.* velle, quòd remotè disponat ad gratiam in Sacramento, quod inde colligitur, quia utitur exemplo Ninivitarum, qui *timore concussi pœnitentiam egerunt & misericordiam à Domino impetrârunt*, talis autem timor non fuit nisi remotè dispositio ad gratiam, utì omnes fatentur. *Contrà est* 1. *Trid.* vult attritionem habere illam vim disponendi in Sacramento, quam vim negat ipsam habere extra Sacramentum, utì patet ex verbis, sed tantùm negat ipsam extra Saramentũ habere vim proximè disponendi, certum enim est ex dictis nu. 832. quòd extrà Sacramentum remotè disponat ad gratiam, cùm disponat ad contritionem perfectam, ergo *Trid.* vult in Sacramento habere vim proximè disponendi. 2. Attritio secundùm *Trid.* habet talem vim disponendi ad gratiam. 837.

tiam cum Sacramento, qualem vim habet contritio sine Sacramento, utì patet legenti contextum, sed contritio secundùm *Trid.* habet vim proximè disponendi ad gratiam sine Sacramento, ergo eandem habet attritio cum Sacramento. 3. *Palav.* in historia *Trident.* l. 12. c. 10. n. 26. fatetur ante sess. 14. disceptatum esse, an attritio posset esse sine dilectione Dei, & cùm aliqui judicarent vix posse esse, decretum sic fuerat conceptum, ut expresè diceret contritionem imperfectam sufficere ad constitutionem Sacramenti, eò quòd sine aliquo dilectionis in Deum motu esse vix posset, cui doctrinæ cùm se opposuissent aliqui, dicentes posse esse sine dilectionis motu, & variarent sententiæ, decretum sic positum est, utì nunc habetur in c. 4., ergo, sicuti sermo fuerat, ita Concilium ibi loquitur de dispositione proxima ad gratiam. 4. Quando *Trid.* sess. 6. c. 6. dicit hominem per fidem, spem, inchoatam dilectionem, detestationem peccati disponi ad justificationem in Baptismo, loquitur de dispositione proxima, ergo etiam quando in sess. 14. c. 4. dicit hominem per attritionem disponi ad justificationem in Sacramento Pœnitentiæ, loquitur de dispositione proxima, nam utroque loco loquitur similiter, & neutro addit, Tò *proximè*, sed necessariò intelligit, alioquin nihil diceret tanto Concilio dignum, cùm pateret esse remotam. 5. *Trid.* initio sess. 14. profitetur se, quamvis in sess. 6. c. 14. multa dixisset de Sacramento Pœnitentiæ, attamen hìc daturum exactiorem & pleniorem doctrinam de eo, hoc autem non feciisset, si attritionem putâsset esse tantùm dispositionem remotam, & hoc nullo verbo insinuâsset, sed potiùs

potiùs oppositum, sic enim totam ferè Ecclesiam in pernicioſissimum errorem induxisset. 6. Quod de Ninivitis additur, nihil ad rem facit, nam *Trid.* tantùm dicit impetrâsse misericordiam pro remissione pœnæ, & isto exemplo tantùm voluit probare timorem esse motum bonum ac supernaturalem, utì patet ex verbis statim subjunctis: *Quam ob rem falsò quidam calumniantur catholicos scriptores, quasi tradiderint Sacramentum Pœnitentiæ absque bono motu suscipientium gratiam conferre, quod nunquam Ecclesia docuit nec sensit.* Vide dicenda n. 886.

Resp. 2. *Trid.* loqui de attritione, quæ simul 838.
sit ex motivo charitatis aut ex amore Dei super omnia, sed imperfecto. *Contrà* est, quia hæc interpretatio, inquit *Gonet* d. 7. nu. 40. apertè repugnat Concilio, nam 1. *Trid.* loquitur de illa attritione, quam dicit concipi, vel ex turpitudine peccati, vel ex gehennæ & pœnarum metu, ergo non loquitur de illa, quæ simul est ex motivo charitatis. 2. Loquitur de attritione, prout oppositа contritioni, quam dicit charitate perfici, utì manifestum est ex contextu, ergo loquitur de attritione, quæ nequidem partialiter est ex motivo charitatis, hæc enim re ipsâ perficitur charitate, nec motivum charitatis ullâ ratione pugnat cum aliis motivis, sed ab illis potiùs juvatur. 3. Loquitur de illa attritione, quam *Lutherus* negabat esse honestam & supernaturalem, ibi enim agit contra *Lutherum* & asseclas, utì manifestè ostendit *Le Dent* c. 1. conferens verba *Lutheri* cum oppositis verbis *Tridentini*: *Lutherus* autem non negabat attritionem, si partialiter foret ex motivo charitatis, esse honestam & supernaturalem, sed id tan-

tùm negabat de attritione, quæ esset ex sola spe vel metu, ergo.

839. *Resp.* 3. *Palav.* nu. 25. P^r. *Trid.* tantùm intendisse probare contra Hæreticos, timorem pœnæ non semper esse inhonestum: nec voluisse ferre sententiam circa sufficientiam attritionis. *Contrà est*, quamvis primariò illud intenderint contra Hæreticos, neque voluerint authenticè per Canonem definire aliquid circa sufficientiam attritionis, tamen secundariò & ex occasione in Capitibus agunt de attritione, & sufficienter docent sufficere cum Sacramento, utì jam ostensum est.

840. *Obji.* 1. *Trid.* sess. 6. c. 6. præter spem, ad Sacramentum Pœnitentiæ prærequirit actum, *quo Deum tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipiamus*, ergo requirit dilectionem initialem, quæ sit partialiter ex motivo charitatis. *R.* Dato antec. n. conseq., nam non requirit actum, quo perfectè diligamus, sed quo incipiamus perfectè diligere, atqui incipimus perfectè diligere per actum cujuscunque virtutis, quo Deum ùt finem ultimum nobis concupiscimus: unde sicuti *timor Domini* dicitur *initium sapientiæ*, non quòd ille timor sit sapientia, sed quia ducit & disponit ad sapientiam, ita actus omnis virtutis dicitur esse initium perfectæ dilectionis: Quod de actu timoris expressè dicitur *Eccli.* 25. v. 16. *Timor Dei initium dilectionis ejus*: Et idem est de spe beatitudinis. Hoc manifestè significat *Trid.* ibidem addens nos debere incipere diligere Deum, non dicit tanquam summum bonum in se, sed tanquam *omnis justitiæ fontem*, id est, gratiæ nobis dandæ, sicque diligimus Deum ùt bonum nobis, & disponimur ad diligendum ùt in se

se bonum: hinc S. *Th.* 1.2.q.40.a.7.O. ait: *Ex hoc, quòd per aliquem speramus nobis posse provenire bona, movemur in ipsum sicut in bonum nostrum, & sic incipimus ipsum amare*, ergo cùm omnis attritio nostra sit spes vel fundetur in spe, etiam est actus, quo incipimus diligere Deum: Cujus ratio alia à priori est, quia perfecta charitas est finis omnis virtutis, secundùm illud 1. ad *Timoth.* 1.v.5. *Finis autem præcepti est charitas*: & in eum sensum dicit S. *Tho.* 2.2.q.23. a.8. ad 3. *Charitas dicitur finis aliarum virtutum*; etiam ideo, quia omnis virtus tendit ad obtinendum finem ultimum, qui est amica conjunctio cum Deo, ergo manifestum est, quòd omnis actus virtutis & consequenter attritio ex motivo talis virtutis elicita, sit inceptio perfectæ dilectionis Dei. *Dixi*, dato antec. nam *Trid.* isto loco agit de justificatione in genere, prout congruentissimè peragi potest vel in- vel etiam extra Sacramentum, subdit enim hominem per illos actus prævios esse optimè dispositum, etiam ad pœnitentiam illam, quæ prærequiritur ante Baptismum; nullo autem verbo insinuat dilectionem ex charitate necessariò prærequiri ante Baptismum, nam expressè dicit baptizandum postea moveri adversùs peccata per odium, *aliquod*, id est, perfectum vel imperfectum: multò minùs ibi prærequirit charitatem ante Sacramentum Pœnitentiæ, de cujus partibus postea priùs incipit agere in sess. 14. Et quòd *Trid.* non velit omnes illos actus esse necessariò prærequisitos, sed tantùm convenientissimè præcedere, patet inde, nam præmittit etiam timorem pœnæ, certum autem est valere pœnitentiam, quamvis non sit concepta ex ti-

more pœnæ, sed immediatè ex spe beatitudinis æternæ vel ex alio adhuc perfectiore motivo, ergo.

841. *Instabis. Palav.* in Hist. l. 8. c. 13. refert quatuor Patres voluisse inseri, *actum charitatis*, loco illius, *diligere incipiunt*. Et *S. Th.* 3. p. q. 85. a. 5. unde hausta est illa doctrina *Trid.*, inter dispositiones ad pœnitentiam ponit *motum charitatis*. Ita *Le Drou* d. 3. c. 2. §. 1. & 3. *R.* Hæc esse pro nobis, sequitur enim, quòd *Trid.* non requisiverit *actum* vel *motum charitatis*, alioquin ista non immutâsset, ergo cùm posuerit actum, *quo diligere incipiunt*, quod convenit etiam dilectioni concupiscentiæ, secundùm *Trid.* hæc sufficit. Quod attinet ad S. *Thomam*, utì & *Catechism. Rom.*, quem adducit *Le Drou* c. 4. hi loquuntur de pœnitentia in genere, prout est virtus, & secundùm quod causat justificationem etiam extra Sacramentum, utì manifestum est inspicienti contextum: unde non video, quomodo ista omnia adduci possint ad probandam necessitatem charitatis etiam pro Sacramento Pœnitentiæ.

842. *Obji.* 2. *Trid.* sess. 6. c. 7. ait, *Hanc fidem ante Baptismi Sacramentum catechumeni ab Ecclesia petant, cùm petunt fidem vitam æternam præstantem, quam sine spe & charitate fides præstare non potest*, ergo ante Baptismum, & consequenter etiam ante Pœnitentiam requiritur charitas. *R.* n. conc. nam *Trid.* tantùm dicit, quòd in justificatione infundatur habitus charitatis, quem postea nominat Christianam justitiam, stolam candidam, quæ perferri debeat ante tribunal Christi. Et ideo etiam paulò antè dixerat hæc omnia, fidem spem & charitatem, simul infundi

di in justificatione. Quando autem fides dicitur operari per charitatem, sensus est, quòd fides dirigat charitatem, quæ operatur in nobis.

Obji. 3. *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 4. dicit 843.
contritionis motum fuisse quovis tempore necessarium ad veniam impetrandam, sed ante institutionem Sacramenti necessarius erat motus contritionis ex motivo charitatis, ergo etiam talis necessarius est post institutionem Sacramenti. R. Si argumentum valet, ergo ad Sacramentum requiritur motus perfectæ charitatis, quia talis requirebatur ante institutionem Sacramenti: hinc n. consr. nam ibi loquitur de contritione, prout abstrahit à perfecta & imperfecta, veritas autem dicti salvatur, si ante Sacramentum necessarius fuerit motus contritionis perfectæ, & cum Sacramento necessarius sit motus contritionis saltem imperfectæ, sive attritio.

Obji. 4. *Trid.* sess. 6. c. 7. dicit justificationem fieri *per voluntariam susceptionem gratiæ*, quâ quis fiat amicus Dei, sed nemo voluntariè suscipit gratiam, quâ fiat amicus Dei, nisi amet Deum amore amicitiæ, ergo. R. n. min. actus enim concupiscentiæ, quo opto vel quo suscipio gratiam ut mihi bonam, non est minùs voluntarius, quàm actus amoris amicitiæ. Et per ejusmodi actum alterius virtutis voluntariè peto amicitiam Dei, & concurrente Sacramento in me causo gratiam, per quam Dei amicitiam recupero.

Obji. 5. *Palav.* in Hist. l. 12. c. 10. n. 26. testa- 844.
tur, quòd Patres *Trid.* voluerint omitti hæc verba, *Declarat etiam attritionem sufficere ad Sacramenti hujus constitutionem*, & loco verbi, *Sufficere*,

cere, voluerint poni, *disponere ad gratiam in Sacramento*, ergo mens *Trid.* non fuit docere, quòd attritio sufficiat cum Sacramento. R. Teste eodem *Palav.* etiam voluerunt omitti hæc, *Cum attritio sine aliquo in Deum dilectionis motu esse vix queat*, neque tamen adversarii concedunt inde inferri, quòd cum attritione illa supernaturali non adsit, vel non requiratur dilectionis motus: itaque n. conf., id enim satis docent verbis n. 836. relatis. Quòd autem voluerint omitti priora ista verba, causa sufficiens fuit, ne præjudicarent sententiæ *Scoti* & aliorum, qui dicunt nullam contritionem pertinere ad constitutionem Sacramenti, sed essentiam consistere in sola absolutione, actus autem pœnitentis esse conditiones essentialiter prærequisitas.

Inst. Alexand. VII. in Decreto dato diu post *Trid.* significat Ecclesiam nihil definivisse circa sufficientiam attritionis pro Sacramento Pœnitentiæ. R. Hoc solvendum esse nu. 876. Polsuntque de *Trid.* plura videri apud *Francol.* De dolore l. 1. c. 6.

845. *Q. 114. Ubi doceant SS. PP. & speciatim S. Augustin., quòd attritio sufficiat cum Sacramento.* R. Locos & verba PP. addit *Pinthereau* à pag. 116. sed speciatim ex S. *Aug.* *Probatur* 1. nam docet illum dolorem sufficere pro confessione & absolutione, qui præeunte fide concipitur ex formidine divini judicii, scribens enim in Epist. 254 aliis 104. ad Nectarium sic habet, *Pœnitentia impetrat veniam & purgat admissum, sed illa, quæ in vera religione agitur, quæ futurum Dei judicium cogitat, non illa, quæ ad horam hominibus exhibetur aut fingitur, non ut à delicto anima purgetur in æternum, sed ut interim à præsenti reatu molestiæ vitæ*

citò

citò periturâ liberetur; hinc Christianis confitentibus atque deprecantibus, qui delicto illo fuerant implicati .... pœnitentiæ dolorem fructuosum esse credidimus, eisque ad correctionem sufficere existimavimus, quòd ineſt cordibus eorum fides, quâ considerare possent, quid de divino judicio formidare deberent. His verbis docet S. *Aug.*, dolorem ex prævia fide conceptum per considerationem & formidinem divini judicii sufficere, etiam proximè, ad justificationem, nam dicit, quòd *impetret veniam, purget admissum, animam purget in æternum, sufficiat ad correctionem*, atqui non sufficit sine Sacramento, ut certum est, ergo mens S. *Aug.* est, quòd sufficiat cum Sacramento, ideoque dicit sufficere *confitentibus atque deprecantibus*, id est, petentibus absolvi, *quos pœnitet, qui rogant, qui pedes amplectuntur &c. Probatur* 2. Qui, quantùm 846. attinet ad actus prærequisitos, *est verè christianus* ille est proximè dispositus ad fructuosum Baptismum, sed secundùm S. *Aug.*, qui credit, & propter spem beatitudinis vel metum gehennæ fieri vult christianus, ille, quantùm attinet ad actus prærequisitos, est verè christianus, ergo. *Prob. min.*, nam S. *Aug.* l. De catechizandis rudib. c. 17. agens de aliquo, *qui propter beatitudinem sempiternam .... vult fieri christianus, ut non eat in ignem æternum cum diabolo*, de illo subjungit, *verè christianus est..... qui etiam proficiendo perveniet ad talem animum, ut plùs amet Dominum, quam timeat gehennam*, ergo ex mente S. *Aug.* qui credit, & propter spem vel metum fieri vult christianus, quantùm attinet ad actus prærequisitos, *est verè christianus.*

Respondet Le Drou, per tò, *verè christianus est*, significari, quòd accedat ad fidem animo christiano,

stiano, id est, tali, qui spem faciat eum à fide non defecturum. *Contrà* est, nam priusquam possit facere spem non deficiendi à fide Christiana, debet supponi esse verè Christianus, & hoc habet, secundùm S. *Aug.*, si credat, speret beatitudinem ac metuat ignem æternum, ergo.

847. *Obji.* 1. S. *Aug.* l. de fide & operibus c. 10. docet actum charitatis prærequiri ante Baptismum, & ideo sæpe alibi dicit rudes catechizandos de necessitate actûs charitatis. Similia habet sæpè alibi, utì fusè Le *Drou* Diss. 3. c. 5. R. Ex omnibus plùs colligi non potest, quàm unumquemque hominem etiam non baptizatum teneri ex præcepto charitatis diligere Deum super omnia, imprimis quamprimum eum sufficienter cognoscit: Deinde sæpius per vitam: præterea etiam in fine vitæ, utì pluribus explicatum est l. 2. n. 133. & 144. Denique S. *Aug.* sæpè commendat charitatem tanquam utilem ad omnia, sed nullibi asserit absolutam ejus ad Sacramenta necessitatem.

848. *Obji.* 2. Varia loca S. *Aug.* & PP. nam 1. l. De vera & falsa pœn. c. 9. ait, *Sine amore Dei nemo unquam invenit gratiam.* 2. Serm. 7. De tempore, *Pœnitentiam certam non facit nisi odium peccati & amor Dei.* 3. De civit. l. 1. c. 27., *Nisi desistant à peccatis habendo charitatem, quæ non agit perperam nil eis prodesse potest.* 4. Tract. 9. in *Joannem* & l. 2. contra *Crescon.* c. 12. *Charitas una si adsit, omnia illa rectè fiunt, si autem desit illa, omnia frustra fiunt.* Similia sæpe habet. 5. Ubicunque agit de pœnitentia, semper inculcat amorem justitiæ vel boni. 6. *Clemens Alexandrinus* dicit, *Absque charitate nihil gratum est Deo.* Similia passim habent etiam alii PP. R. ad 1. quòd liber ille non

fit

sit *S. Aug.*, utì expressè notatur ante caput 1. nam c. 17. citat *S. Aug.* tanquam authorem à se distinctum. Quiscunque autem sit author, plùs non vult, quàm ad recuperandam gratiam requiri aliquem amorem Dei, saltem concupiscentiæ, qui semper aderit, nam *spes sine amore esse non potest*, inquit *S. Aug.* Enchir. c. 8. *Ad 2. & 3.* Istis locis agit de pœnitentia extra Sacramentum, qualem habent etiam infideles, hinc subjungit illud de Davide, *Tibi soli peccavi*, quod utique factum est sine Sacramento. *Ad 4.* Tantùm vult, si charitas habitualis desit, nihil posse fieri meritorium vitæ æternæ, nec obtineri posse salutem. *Ad 5. Ripal.* De ente supern. tom. 3. d. 22. s. 12. à n. 138. & pluribus s. 19. rectè ostendit *S. Aug.* per amorem justitiæ vel boni, item per similia verba non semper intelligere amorem benevolentiæ vel amicitiæ erga Deum, sed aliquem amorem Dei etiam concupiscentiæ, vel ex motivo cujuscumque virtutis. Videri potest *Francol.* De dolore l. 1. c. 3. *Ad 6. Clemens* loquitur de opere, quo homo fiat amicabiliter gratus Deo, certum enim est ex dictis l. 2. n. 132. non omne opus Deo gratum debere esse ex charitate. Denique multa alia, quæ adversarii vel ex Scriptura vel ex SS. PP. colligunt pro commendatione charitatis, non sunt ad rem, cùm non loquantur de Sacramento Pœnitentiæ.

Inst. S. Chrysostomus hom. 4. in 2. ad *Corinth.* ait, *Ingemisce, non quòd pœnas daturus sis, nihil enim hoc est.* R. Exemplo Davidis incitat ad id, quod perfectum est & justificat etiam extra Sacramentum, non autem ad id, quod simpliciter est necessarium cum Sacramento. Imò cùm

addat, *Ingemisce, nec unquam hoc facere intermitte*, patet non loqui de necessitate. Per Tò, *Nihil enim hoc est*, significat hoc esse parum & quasi nihil esse respectu Davidis : De cætero certum est talem attritionem esse aliquid, cùm secundùm *Trid.* sit honesta, supernaturalis, meritoria. Plura circa SS. PP. videri possunt apud *Francol.* suprà.

849. Q. 115. *Ubi doceat S. Tho. quòd attritio sufficiat cum Sacramento.* R. His locis. §. 1 In 4. Dist. 6. q. 1. a. 3. quæstiu 1. ad. 5. ait, *Ad hoc quòd homo præparet se ad gratiam in Baptismo percipiendam, præexigitur fides sed non charitas, quia sufficit attritio præcedens, etsi non sit contritio.* Quod autem est de præparatione ab Baptismum, fatentur adversarii idem esse de præparatione ad Pœnitentiam, ergo. *Respondet Le Drou* diff. 3. c 6. in fine, *S. Tho.* loqui de charitate habituali. *Contrà* est 1. Nimis manifestum erat charitatem habitualem non esse præparationem ad gratiam, cùm gratia præsupponatur velut natura exigens habitum charitatis & reliquarum virtutum, ergo non loquitur de habituali charitate sed de actuali, quæ sola esse poterat præparatio. 2. Ex modo pariformiter loquendi S. *Tho.*, talis charitas non præexigitur, qualis fides præexigitur, sed præexigitur fides actualis, ergo non præexigitur charitas actualis. 3. Illam charitatem dicit non præexigi, quæ alioqui esset contritio opposita attritioni, sed sola charitas actualis esset contritio opposita attritioni, ergo charitatem actualem dicit non præexigi.

850. §. 2. S. *Tho.* in 4. Dist. 22. q. 2. a. 1. quæstiu. 3. O ait, *Quando aliquis accedit ad confessionem attritus, non plenè contritus, si obicem non ponat in ipsâ confes-*

confessione & absolutione, sibi gratia & remissio peccatorum datur. Idem dixerat dist. 17. q. 3. a. 5. quæstiu. 1. O. *si præcedens dolor de peccatis non sufficiens ad contritionem fuisset.*

Respondent, per contritionē *non plenam* & per dolorem *non sufficientem ad contritionem* intelligi dolorem, qui saltem partialiter ex motivo charitatis procedat, sed imperfectum. *Contrà* est, nam S. Tho. in suppl. q. 1. a 1. agens de contritione in communi ait, *actus contritionis est actus virtutis & est pars Pœnitentiæ Sacramenti*. Talem autem contritionem describit cum *S. Isidoro*, quòd sit *humilitas mentis cum lachrymis, veniens de recordatione peccati & timore judicii*: item cum *S. Greg. Humilitas spiritûs annihilans peccatum inter spem & metum.* Et addit: *Nec solum ponit causam principalem, quæ est timor, sed etiam causam, quæ est spes, sine qua timor, desperationem facere posset.* Ex quibus manifestum est, quòd talem attritionem admittat esse partem Sacramenti Pœnitentiæ, quæ tantùm pertineat ad spem & metum. Ibidem a. 3. docet talem attritionem fieri non posse contritionem, *quia attritionis principium est timor servilis, contritionis autem timor filialis*: certum autem est ex S. Th. quem retuli n. 720. quòd *timor servilis charitatem in suî ratione non includat*, ergo iterum manifestum est ex mēte S. Tho., quòd attritio, quæ potest esse pars Sacramenti Pœnitentiæ, non necessariò, nequidem partialiter, procedat ex motivo charitatis.

Obji. 1. S. Th. in 4. D. 14. q. 1. a. 2. quæst. 1. ad 4. ait, 851.
Pœnitentia timore servili concipitur, qui pœnam respicit, nec oportet, quòd timor & pœnitentia sint simul, quia timor servilis non est causa esse ipsius pœnitentiæ sed generationis ejus, sicuti etiam sumptio

me-

medicinæ est causa sanitatis, non tamen sunt simul.

R. Tantùm dicit nō esse opus, ut timor & pœnitentia sint simul, potest enim desinere timor & manere contritio post timorem causata, hinc dicit timorem non esse causam *esse ejus*, id est, non necessariò actu influere in pœnitentiam seu contritionem, attamen non negat timorem stare posse cum pœnitentia, uti stare potest sanitas cum continuatione medicinæ.

852. *Obji. 2. S. Tho.* in 4. dist. 17. q. 3. a. 4. quæstiu. 1. ait, *Confessio non valet sine charitate.* Et aliàs sæpe ante pœnitentiam vel justificationem requirit motum charitatis. *R.* Ibi agere de confessione ùt meritoria, sic enim habet: *Confessio est actus virtutis & pars Sacramenti, secundùm autem quod est actus virtutis, est meritorius propriè, & sic confessio non valet sine charitate, quæ est principium merendi.* Ex quibus verbis patet eum loqui de confessione, prout est secundùm se de condigno meritoria gratiæ, sic autem dignificari debet per gratiam vel per habitum charitatis.

853. *Obji. 3. S. Tho.* 3. p. q. 84. a. 10. O. ait, *Cum ad veram pœnitentiam charitas requiratur, sine qua non delentur peccata.* *R.* Tantùm vult, quòd ubi est vera pœnitentia, necesse sit causari habitum charitatis sive gratiæ, per quam remittantur peccata; docet autem habitum illum & gratiam posse amitti, & ideo posse iterari Sacramentum Pœnitentiæ, quod negabant hæretici, contra quos ibi agit, nam subdit, *credebant, quòd charitas semel habita non possit amitti, & per consequens pœnitentia, si sit vera, nunquam per peccatum tollatur.*

Inst. S. Tho. ibidem a. 3. O. dicit displicentiam peccati, *quia est contra Deum super omnia dilectum*, requiri *ad rationem veræ pœnitentiæ.* Et a. 6. ad 2. dicit

dicit remissionem culpæ esse effectum pœnitentiæ, *sed principaliùs fidei & charitatis.* R. In his locis agit de pœnitentia, prout est virtus sine Sacramento justificans, & ideo q. 85. a. 5. O. dicit, *pœnitentia, prout est virtus, includit motum charitatis, quo alicui peccatum displicet secundùm seipsum & non jam propter supplicia.* Et q. 86. a. 2. O. ait, *Impossibile est peccatum actuale mortale sine pœnitentia remitti, loquendo de pœnitentia, quæ est virtus.* Et a. 3. O. dicit ad rationem veræ Pœnitentiæ requiri, ut displiceat peccatum, *quia est contra Deum super omnia dilectum* : quæ omnia dicta sunt de pœnitentia, prout est virtus justificans extra Sacramentum, uti patet ex conclusione articuli, quæ sic habet, *fieri non potest, ut per virtutem pœnitentiæ peccatum unum remittatur sine altero.* Postmodum autem q. 90. priùs incipit ex professo agere de Sacramento Pœnitentiæ.

Obji. 4. *Ad justificationem impii requiritur motus mentis, quo convertitur ad Deum, S. Tho.* 1. 2. q. 113. a. 4. O. atqui *mens nostra debitè ad Deum converti non potest sine charitate.* 4. contra Gentes c. 72. ergo. R. Requiritur motus mentis, quo convertitur ad Deum saltem imperfectè per dilectionem concupiscentiæ, quâ velit sibi Deum. Isto autem loco contra Gentes loquitur *S. Tho.* de conversione perfecta justificante sine Sacramento, nam *Ferrariensis*, cum cujus commentariis editi sunt libri contra Gentes, sic habet in eum locum : *Animadvertendum est, cùm dicitur mentem debitè ad Deum converti non posse sine charitate, quòd ideo additum est debitè, ut excludatur imperfecta conversio, potest enim aliquis imperfectè converti ad Deum sine charitate ; sed perfecta conversio, quæ sufficiat ad deletionem culpæ, sine charitate* 854.

ritate esse non potest. Certum est autem ad Sacramentum Pœnitentiæ non requiri perfectam conversionem, ergo similiter certum est sufficere conversionem sine charitate.

Inst. 1. Omne mortale est aversio à Deo ut summè bono, nam *quilibet actus peccati mortalis contrariatur charitati secundùm propriam rationem, quæ consistit in hoc, quòd Deus diligatur super omnia, S. Tho.* 2. 2. q. 24. a. 12. O., ergo actus veræ pœnitentiæ debet esse conversio ad Deum ùt summè bonum, quia debet esse conversio ad hoc, à quo fuit aversio. R. Ergo actus veræ pœnitentiæ se solo justificans debet esse conversio ad Deum ùt summè bonum c., justificans simul per Sacramentum n., nam suppositâ conversione ad Deum ùt nobis bonum, tum Sacramentum ex institutione & meritis Christi operatur, quod conversio illa se solâ operari non potest.

Inst. 2. *Ad eandem virtutem pertinet prosequi unum oppositorum & refugere aliud, & ideo sicut ad charitatem pertinet diligere Deum, ita etiam detestari peccata, per quæ anima separatur à Deo, S. Th.* 1. 2. q. 113. a. 5. ad 1. R. Inde tantùm sequitur, quòd charitas possit elicere detestationem peccati, quod nemo negat; sed negamus posse solam charitatem, nam etiam potest spes & timor. Plura videri possunt apud *Francol.* De dolore l. 1. c. 5.

855. Q. 116. *An verum sit, quòd ex Authoribus & Theologis plurimi doceant attritionem sufficere cum Sacramento; oppositum autem teneant respectivè pauci.* R. Affirmativè, nam § 1. *Pinthereau* De Attrit. sufficientia à pag. 8. adductis locis & verbis refert 100. Authores graviſſimos, qui ab ano Christi

Christi 1200., sententiam nostram tenuerunt, inter quos sunt *Guilielmus Parisiensis, Dionys. & Ludolphus Carthusianus, Gerson, Tostatus, Turrecremata, Dur. Capr. Gabr. Adrian. Ferrar. Eckius, Ss. Vincentius Ferrerius, Bernard. Senensis, Antoninus, Thomas à Villa nova.* Deinde à pag. 93. adducit Theologos 19., qui *Tridentino* inter fuerunt & nobiscum tenent. Le *Dent* De attrit. à n. 158. refert Authores, qui ante *Trid.* idem tenuerunt, & à n. 231. multos ex Academia Lovaniensi. Authores autem, qui idem tenuerunt post *Tridentinum*, affert in Resp. ad Xenium Theologicum c. 5. à n. 164. Sed quoad Authores post *Tridentinum*, studiosissimè eos examinavit *Gormaz* p. 1. post n. 446. ubi ordine alphabetico adductis nominibus, locis & verbis fideliter refert plures quàm 160., qui clarissimè nobiscum tenent, inter quos sunt duo Papæ, septem Cardinales, sex Episcopi, speciatim S. *Carolus Borromæus*: sex Concilia particularia in variis Diœcesibus habita, sex diversi catechismi publicâ authoritate editi ad informationem parochorum & populi. Accedunt Decretum *Gratiani*, Inquisitio una generalis Hispanica, definitio facultatis Parisiensis. Reliqui sunt gravissimi Theologi ex omni natione, statu & ordine. Accedit *Volpiliere* tom. 4. t. 1. c. 2. anno 1698. Parisiis editus: Item Cardin. *Brancatus* De *Laurea* in 4. tom. 2. d. 9. n. 89. & d. 14. a. 8. à n. 232. ita ut *Sporer* n. 271. meritò dicat esse sententiam Authorum ferè omnium; *Platel.* nu. 654. plerorumque omnium post *Tridentinum*; *Puteanus* & *Becanus* vocent communem omnium. Sequuntur Thomistæ ferè omnes cum *Gonet* d. 7. a. 3. & *Godoi* De Deo d. 2. §. 7. n. 125.

Scotus

Scotus, *S. Bonav.* & plerique Scotistæ cum Bosco d. 6. s. 3. concl. 4. Et ideo etiam *Alex. VII.* in Decreto, quod referam n. 875. dicit sententiam nostram videri communiorem inter scholasticos. *Respondet Farvacq.* quamvis mille Authores sint pro aliqua sententia, non ideo fieri, ut Sacramentum valeat sine eo, quod Christus ad Sacramentum requisivit, ideoque frustra à nobis congeri tot nomina. *Contra* est, quia ex judicio tot Sanctorum & sapientissimorum virorum prudenter & moraliter certò præsumimus Christum tale quid non requisivisse, non enim est credibile passurum fuisse, ut hi omnes & totus pene orbis errasset circa negotium salutis: sicuti quia omnes ferè docent ad valorem absolutionis non prærequiri expletionem pœnitentiæ, prudenter judicamus id esse moraliter certum: Neque ullus prudens negare potest, quin in illis, quæ à Dei voluntate pendent, uti ab ea pendet, sitne attritio sufficiens, an è contrà contritio requiratur an Sacramentum Pœnitentiæ, plurimùm sit tribuendum communi judicio ferè omnium, nam *integrum judicium, quod plurimorum sententiis confirmatur*, Can. *Extraconscientiam.* Dist. 64. & Cap. *Prudentiam* 21. De Off. Jud. deleg. *Per ampliores homines perfectissima veritas revelatur.* l. 32. Cod. De fidei-Commiss. *Facilius namque invenitur, quod à pluribus senioribus quæritur.* Can. *De quibus.* Dist. 20.

856. §. 2. Pauci sunt respective, qui sententiam oppositam tenent, nempe unus vel alter cum *Palav.* in Hist. l. 12. c. 10. à nu. 25. Accesserunt *Bajus*, *Jansenius* & Jansenistæ, sed parùm ponderis habent, quia nimiùm extollunt necessitatem charitatis, uti constat ex dictis l. 2. n. 132. Acceste-

cesserunt *Lupus*, *Farvacq.* Lovanienses aliqui: ex Thomistis pauci, ex Scotistis *Hiquæus* & *J. Pontius* apud *Bosco* suprà. Recenter *Le Drou*, *Henr. à S. Ignatio* & quidam alii, hi autem respectivè ad citatos §. 1. sunt pauci, ergo.

Obji. Morinus, *Lupus*, *Farvacq. Juen.* testantur neminem ante 15. sæculum docuisse pro attritione, & *Canum* fuisse primum cum quodam *Henrico Salmanticensi*. Econtrà multos contra attritionem docuisse ante *Tridentinum*, testatur *Aversa* q. 11. s. 4. Et quosdam in *Tridentino* ita sensisse, videtur certum. R. Pro redarguenda falsitate *Morini* provoco ad fidem aliorum Authorum, qui oppositum testantur; mihi sufficit *S. Aug.*, quem valde probabiliter, & *S. Tho.*, quem existimo certò stare pro attritione, uti ostendi à n. 845. & 849. Alios plures adducit *Francol.* De dolore l. 1. c. 5. à n. 27. & l. 3. c. 2. & seqq. Nec operæ pretium est his immorari. Admitto autem ante *Trid.* aliquos requisivisse dilectionem perfectam, sed quia omnes ferè post *Trid.* maximo consensu arripuerunt sententiam nostram, manifestè infero illos per *Trid.* ad hoc esse adductos, adeoque hunc fuisse sensum *Trid.* Deinde *PP. Trid.*, uno fortè vel altero excepto, tantùm contendebant requiri aliqualem dilectionem, quam etiam nos requirimus, ergo illi non sunt contra nos. 857.

Inst. Palav. adducit contra attritionem etiam *Henriq.* & *Valent. Carolus ab Assumptione* in libello De contrit. edito sub nomine *Germani Philalethis* refert contra attritionem facilè centum Authores. *Le Drou* Diss. 4. c. 4. §. 4. multos etiam adducit pro sua sententia. R. *Henriq.* l. 4. De Sacram. c. 26. apertè tenet pro attritione,

& *Valent.* clarissimè De pœn. d. 7. q. 8. p. 4. à §. *Animadvertendum*, ergo *Palav.* malè citat illos pro se. *Platel.* n. 652. rectè ostendit *Carolum ab Assumptione* illudere lectori, nam nec annotat locum vel verba eorum, quos citat, & falsò citat aliquos, nominatim *Sylv.*, qui sententiam pro contritione, quam priùs docuerat, revocavit. Et citat multos tantùm concionatores, quorum plerorumque verba, si inspiciantur, aliquam tantùm dilectionem requirunt, qualis est, si Deum amem mihi, quod fit per dolorem ex spe & metu, fugimus enim infernum, ut in cœlo assequamur Deum, nec plùs volunt plerique ex illis, quos adducit *Le Drou* : nam quòd *Sonnius, Tapper. P. Soto, Vega, Jansenius, Gandavensis* aliique, qui *Tridentino* interfuerunt, non sint contra nos, rectè ostendit *Francol.* suprà c. 6. §. 10. & l. 2. c. 6. §. 1. Imò nec *Navarrum* aut *Vivald.* esse contrarium, conatur ostendere l. 1. c. 7. §. 2. Et dato aliquos tenuisse oppositum, ostendam n. 874. non elidi certitudinem practicam alicujus sententiæ, quamvis quidam pauci contradicant.

858. *Q. 117. Quomodo ex praxi & sensu communi Ecclesiæ ac fidelium probetur, quòd attritio sufficiat cum Sacramento.* R. Hoc modo. §. 1. Non est credibile, quòd Spiritus S., qui regit Ecclesiam, permissurus fuisset praxin sententiæ nostræ, si falsa esset, cum damno tot animarum prævalere, maximè cùm sententia nostra toties fuerit à Rigoristis S. Sedi exhibita, cum potentissimis instantiis, ut damnaretur; & tamen Pontifices nunquam reprobârunt : speciatim *Alex.* VII. & *Innoc.* XI. alioqui prompti ad damnandas propositiones periculosas, & studiosissimi

pro

pro rescindendis noxiis laxitatibus, graviter prohibuerunt ullâ censurâ notari sententiam nostram, permiseruntque ipsi suis temporibus publicè doceri etiam Romæ: Imò *Alex.* VIII., ut ostenderet ad pœnitentiam non requiri amorem, quem volunt Rigoristæ, inussit notam libro Episcopi Castoriensis, qui dicitur *Amor pœnitens*, uti refert *Gorm.* n. 345., fatenturque adversarii per hujus Pontificis decreta convelli suam doctrinam.

§. 2. Si sententia nostra esset falsa, Pontifices & Cardinales Concilii *Trid.* Interpretes, cùm sciant nos præcipuè niti *Trid.*, declararent oppositum pro officio suo & cavendo damno animarum, sed non declarant, sed etiamnum permittunt ubique doceri publicè, & speciatim Romæ in celeberrimis seminariis, uti habet certa relatio cum testimoniis authenticis impressa typis sub annum 1690., cujus exemplar habeo: nominatim in Urbano Collegio de propaganda fide, in Collegio S. Pancratii, in Collegio S. Thomæ apud Minervam, in Collegio Clericorum regularium ministrantium infirmis, & aliis, quæ ab Ecclesiasticis vel aliis Religiosis reguntur, taceo illa omnia, in quibus docent Professores è Societate nostra. 859.

§. 3. Accedit communis sensus fidelium in tota Ecclesia, qui si dolorem habeant ex spe cœli vel metu inferni, aut saltem ex motivo turpitudinis peccati prout oppositi legi æternæ Dei, confitentur & absolutionem petunt sine scrupulo, eamque dant pariter Confessarii penè omnes: velle autem eos omnes damnare sacrilegii, uti damnari deberent, cùm adversarii, hìc præsertim in materia facti, non admittant igno- 860.

rantiam inculpabilem, hoc esset exoticum & temerarium, ergo.

861. *Q. 118. Quibus rationibus probetur, quòd attritio sufficiat cum Sacramento.* R. sequentibus. §. 1. Nihil obstat, quò minùs attritio sufficiat, nam est actus honestus, supernaturalis, tendens in Deum velut finem ultimum à peccatore assequendum, efficaciter excludens omnem voluntatem peccandi, utì constat ex dictis hactenùs. Nec ullum est argumentum in oppositum, cui plenè non satisfiat, utì partim est ostensum, partim ostendetur à n. 864., ergo.

862. §. 2. Si attritio non sufficiat, plerique homines, præsertim rudes & ingenio tardiores, vix unquam habebunt dolorem sufficientem pro Sacramento, pauci enim assurgunt ad dolendum de peccato, quia Deo summè bono malum est, utì testari poterunt Confessarii de pœnitentibus suis.

863. §. 3. Secundùm adversarios, in dolore debebit adesse amor Dei absolutè prædominans, sive intensior omni alio amore actuali cordis, sed talis amor Dei erit rarus, & sæpe erit impossibilis, nam sæpe fit, ut quis, etiam non liberè sed planè necessariò propter motiva magìs sensibilia, nec inhonesta, intensiùs doleat, v. g. de morte Patris sibi chariſſimi quàm de peccato; aut ut intensiore affectu actuali amet unicam prolem suam quàm Deum, cujus bonitatem hìc & nunc non ita sensibiliter potest cognoscere, talis autem homo, quamvìs secundùm partem superiorem voluntatis Deum appretiet super omnia, tamen occasione partis inferioris ejusdem voluntatis magìs sensibiliter tractæ habere non poterit amorem intensiorem Dei absolutè præ-

prædominantem, adeoque non poterit debitè pœnitere, nec salvari, quod durissimum est dicere, ergo.

Q. 119. An argumenta Adversariorum contra sufficientiam attritionis ita solvi possint, ut plenè satisfiat. R. Posse, nam præter hactenus soluta, non invenio nisi sequentia:

Obji. 1. In Epist. 1. *Joan.* c. 3. v. 14. dicitur, 864.
Qui non diligit, manet in morte. 1. ad Corinth. 13. *Si charitatem non habuero, nihil sum, nihil mihi prodest.* Similiter loquuntur SS. PP. apud *Le Drou* d. 3. c. 1. §. *Ad 1. S. Joannem* ibi agere de dilectione fraterna, quam nemo dicit esse partem Sacramenti Pœnitentiæ. Quòd si loqueretur etiam de dilectione Dei, sensus esset, qui non implet præceptum charitatis, quando obligat, manet in morte, nec salvabitur: negamus autem obligare ratione Sacramenti Pœnitentiæ. Et similiter dicit Christus, *qui habet mandata mea & servat ea, ille est, qui diligit me*: non debere autem omnia mandata servari ex motivo charitatis, certum est ex dictis l. 1. n. 691. & l. 2. n. 132. *Ad 2.* Apostolus loquitur de charitate, abstrahendo ab habituali & actuali, nam multa, quæ ibi dicit, conveniunt habituali, multa actuali: Itaque tantùm vult ad salutem requiri, finaliter habitum charitatis, actum autem quandoque per vitam, nempe quando præcipitur: de cætero nullum ibi sermonem habet de Sacramento Pœnitentiæ, ergo multò minùs ad illud requirit actum charitatis. Alia loca Scripturæ vel Patrum, quæ pro justificatione requirunt charitatem, loquuntur de justificatione extra Sacramentum: quod maximè dicendum est de illis, quæ afferuntur ex antiquo testamento,

cùm ibi non fuerit Sacramentum Pœnitentiæ, lex autem naturalis tum exigebat contritionem, non ex necessitate absoluta, sed quia Deus tum non instituerat aliud medium justificationis, quale nunc longè faciliùs habemus per Sacramentum.

865. *Obji.* 2. Lex antiqua erat timoris, lex autem nova est amoris, ideoque *S. Th.* 1. 2. q. 107. a. 1. O. vocat legem charitatis, ergo ad Sacramentum novæ legis requiritur amor ex charitate. R. 1. Si argumentum valet, ergo in lege nova nullus actus est bonus, qui non est ex charitate, quod secundùm dicta l. 2. n. 132. certò falsum est. R. 2. n. conseq. Lex antiqua erat timoris, quia Deus externis terroribus urgebat observationem illius: Lex nova est amoris, quia per incarnationem Verbi exhibuit nobis maximum amorem, séque magis placabilem & veluti familiarem reddit per Sacramenta, præsertim Eucharistiæ, ideoque conveniens est, ut nos reciprocè moveamur amore ad observationem mandatorum ipsius, sed non ideo obligamur servare ea ex motivo charitatis, uti certum est ex dictis ibidem l. 2. n. 132.

Inst. 1. Sacramentum novæ legis non potest suscipi nisi ab eis, qui pertinent ad novum testamentum, sed qui agunt & aguntur timore pœnæ seclusâ Dei dilectione, non pertinent ad novum testamentum, sed ad vetus, uti colligitur ex c. 8. ℣. 15. ad Roman., *Non accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum*, ergo. Ita *Marbesius* q. 10 arg. 4. R. n. min. nam *per fidem Christi pertinet homo ad novum testamentum*, *S. Th.* 1. 2. q. 106. a. 1. ad 3.

Inst.

Inst. 2. Christus *Matth.* 5. ℣. 17. dicit, *Non veni solvere legem sed adimplere*, ergo pro justificatione manet eadem obligatio amoris Dei. ℟. 1. Ergo sicuti in antiqua lege requirebatur amor perfectus, ita requiretur in nova. ℟. 2. ergo pro justificatione manet obligatio amoris Dei, si non suscipiatur Sacramentum, c, si hoc suscipiatur, n. Et hoc est privilegium novæ gratiæ, quam addidit Christus, ut etiam sine amore possit vi Sacramenti obtineri justificatio.

Obji. 3. Pœnitentia debet esse tristitia *secundùm Deum*, uti colligitur ex 2. *ad Corinth.* 7. sed attritio non est tristitia *secundùm Deum*, sed secundùm se ipsum, attritus enim non dolet de peccato, quia est malum Deo, sed quia est sibi attrito malum, ergo. ℟. n. min., quia quamvis attritio sit de malo attriti, tamen simul est tristitia *secundùm Deum*, in quantùm elicitur ex fide in Deum, ex spe & amore concupiscentiæ erga Deum. 866.

Inst. S. Th. lect. 3. in eum locum Apostoli dicit ex *amore, quo diligitur Deus, causari tristitiam, quæ est secundùm Deum.* ℟. Non dicit semper causari ex amore perfecto, sed saltem imperfecto, qualis est amor concupiscentiæ: & ideo amorem illum, qui tristitiam *secundùm Deum* causat, opponit amori sæculi, cui etiam opponitur amor concupiscentiæ, quo ferimur erga Deum in beata æternitate possidendum.

Obji. 4. Ut dolor valeat, peccatum debet in se & secundùm se displicere voluntati, sed per dolorem ex metu non displicet peccatum in se & secundùm se, ergo. *Prob. min.* Peccatum displicet propter pœnam, ergo non in se & secundùm se. ℟. n. min. *Ad prob.* n. conseq. nam si 867.

doleam de peccato propter bonitatem Dei offensi, secundùm omnes peccatum displicet in se & secundùm se, quia nempe peccatum in se & secundùm se opponitur bonitati Dei, ergo similiter si doleam de peccato propter pœnam, peccatum in se & secundùm se displicet, quia displicet secundùm intrinsecam malitiam suam, per quam est inductivum talis pœnæ.

868. *Obji.* 5. Dolor ad Sacramentum requisitus debet esse detestatio peccati prout est offensa Dei, ergo prout peccatum est malum Deo. Et ideo S. *Th.* 3. p. q. 86. a. 3. O. dicit ad veram pœnitentiam pertinere deserere peccatum, in quantùm est contra Deum. R. Debet esse detestatio peccati prout est offensa Dei ùt summè boni, n. ùt præmiatoris, ùt punitoris, aut ùt primæ regulæ omnis honesti, c. ant. & n. conseq. Et ex hoc patet ad S. *Th.*, nam ad pœnitentiam sufficit deserere peccatum, in quantùm est contrà Deum ùt præmiatorem, punitorem, vel regulam honesti. Et quòd detestari peccatum *tanquam Dei offensam* non sit actus elicitus à sola charitate, docet expressè S. *Th.* q. 85. a. 2. O., ubi dicit pœnitentiam esse specialem virtutem, adeoque ratione motivi distinctam à charitate, quia intendit destructionem peccati, *in quantùm est Dei offensa.*

869. *Obji. 6.* Malitia peccati consistit in hoc, quòd homo creaturam amet præ Deo, ergo dispositio ad remissionem peccati debet esse talis, ut homo Deum amet præ omni creatura. *Conf.* nam peccator habet creaturam pro fine, cui, ergo ut convertatur, debet iterum habere Deum pro fine, cui, ergo amare Deum propter Deum ipsum. R. Ergo dispositio ad remissionem

nem peccati debet esse talis, ut amet Deum præ omni creatura, amore amicitiæ, n., concupiscentiæ, c., sic autem amat per attritionem ex spe possidendi Deum, ideoque amor concupiscentiæ secundùm dicta n. 827. in *Resp.* 3. est hoc sensu super omnia, quòd vi illius homo sit paratus potiùs negligere omnia bona & pati omnia mala quàm Deum pro æternitate non habere vel iterum perdere per peccatum. *Ad Conf.* dist. conseq. Ergo ut convertatur perfectè & sufficienter pro justificatione sine Sacramento, debet iterum habere Deum pro fine, cui, c., ut convertatur imperfectè attamen sufficienter pro justificatione in Sacramento, n., Deus enim hoc non requisivit, sed propter infinita Christi merita nobis applicanda per Sacramentum, voluit hoc fieri per illud ipsum Sacramentum, quod non fiebat ex vi solius actûs, quem habet pœnitens.

Inst. 1. Qui per peccatum convertitur à Deo ad creaturam, ille creaturam præfert Deo ergo qui per pœnitentiam, convertitur à creaturis ad atqui attritus non præfert omnibus creaturis, atqui attritus non præfert Deum sibi ipsi, sed hoc fit per solam charitatem, ergo attritus verè non convertitur ad Deum. R. Peccans, creaturam in se non præfert Deo in se, scit enim semper Deum esse infinitè digiorem omni creaturâ, sed fruitionem creaturæ præfert fruitioni Dei: Et similiter qui per attritionem convertitur à creaturis ad Deum, ille fruitionem Dei, quem vult ùt finem ultimum, præfert fruitioni omnis creaturæ, hoc autem fit sine charitate.

Inst. 2. Qui sibi amat divitias, plùs amat se

quàm divitias, ergo qui sibi amat Deum, plùs amat se quàm Deum, hoc autem est inordinatum. R. n. conseq. qui sibi amat divitias, vult illas ùt purum medium suæ felicitatis: è contrà qui sibi amat Deum, vult Deum ùt suum finem ultimum, quo felix sit, ergo non excluditur, quin plùs amet Deum quàm se, saltem per alium actum concomitantem.

Inst. 3. Attritio ex amore concupiscentiæ habet peccatorem pro fine, cui, ergo non convertit peccatorem ad Deum sed ad seipsum. R. Ergo non convertit peccatorem ad Deum, perfectè, c, imperfectè, n, hoc ipso enim, quòd respiciat Deum, & avertat peccatorem à peccato, quod peccatum avertebat à Deo, jam iterum convertit peccatorem ad Deum: Et ratio à priori est, quia quamvìs amor concupiscentiæ convertat nos ad nos ipsos tanquam ad finem proximum, cui, tamen non sistimus in nobis tanquam in fine ultimo, sed manemus, vel habitu, vel per alium actum, saltem suo tempore ordinamur ad Deum tanquam finem ultimum, cui, in quem nunc ille amor concupiscentiæ tendit tanquam in finem, qui, non excludendo alteram relationem ad Deum tanquam ultimum finem, cui, quamvìs ipse de facto ita non referat: hoc autem sufficit, quia sicuti per peccatum ita convertimur ad creaturam, ut ex amore creaturæ velimus facere aliquid, quo privamur Deo, sic per attritionem ex amore concupiscentiæ ita amamus honestatem aliquam creatam, v.g. quæ relucet in desiderio assequendæ beatitudinis vel declinandæ gehennæ, ut detestemur peccatum, quo privati sumus Deo, velimusque nunquam ampliùs facere allquid,

quo

quo privemur Deo, ergo sufficienter convertimur ad Deum.

Inst. 4. Timor non co nverit ad illum, qui timetur, sed potiùs facit, ut fugiatur, eò quòd timeantur pœnæ ab illo. R. Timor sine amore concupiscentiæ & sine proposito servandi omnia præcepta illius, qui timetur, non convertit ad illum, transeat, timor habens adjunctum amorem concupiscentiæ & propositum servandi omnia illius præcepta, adeoque & illum suo tempore amandi super omnia, ille non convertit ad eum, qui timetur, n., talis autem timor est nostra attritio. 870.

Inst. 5. *Aristoteles.* 2. Rhetor. c. 4. ait: *Nemo eum, quem metuit, amat.* R. Nemo eum, quem cum inhonesta servilitate metuit, amat, c., quem sine inhonesta servilitate metuit, attamen serviliter, subdistinguo, non amat amore perfecto amicitiæ, de qua ibi agit *Aristoteles*, c., nunquam amat amore concupiscentiæ, n., & experientia docet oppositum, nam honesti servi & timent & ament Dominos, quos etiã offendere nolunt.

Obj. 7. Si rebellis petens veniam à Rege diceret, *doleo de rebellione, non gratiâ tuî, sed propter me, ne me punias*, interim pergeret non habere benevolentiam erga Regem suum, dignus non esset, ut ad ejus amicitiam admitteretur, ergo nec peccator per solam attritionem se convertens ad Deum. R. 1. Dato antec. n. conseq.., nam talis rebellis sic loquens præseferret contemptum personæ regiæ non introspicientis cor illius, quod non est de attrito respectu Dei. Quòd si supponas abesse hunc contemptum & actum istius rebellis esse honestum, eundemque rebellem in corde dolere de offenso Rege, demisse pete- 871.

petere eum sibi reconciliari, paratum esse imposterum ei servire in omnibus ac etiam velle, quando tenebitur, amare perfecto amore amicitiæ, quæ omnia sunt in attrito respectu Dei offensi. R. 2. Talis rebellis non esset dignus, ex vi talis actûs, ut admitteretur ad amicitiam Regis, &c., non esset dignus ex vi illius actûs tanquam dispositionis, quâ positâ Rex promisisset veniam propter alicujus alterius merita vel intercessionem, v. g. alterius Regis, n. Jam verò Deus promisit, quòd positâ attritione cum Sacramento vellet dare veniam, non ex vi vel merito attritionis secundùm se, sed ex vi attritionis cum Sacramento, cui infinita Christi merita privilegium illud impetrârunt.

872. *Obji.* 8. Habitus fidei & spei non recuperantur à peccatore, nisi prævio actu fidei & spei, ergo nec habitus charitatis nisi prævio actu charitatis. Hoc argumentum vocat *Palav.* validissimum. R. 1, Si argumentum valet, ergo etiam habitus, v. g. temperantiæ & reliquarum virtutum non recuperantur à peccatore nisi prævio actu temperantiæ & reliquarum virtutum, quòd apertè falsum est, ergo argumentum illud non est validissimum sed prorsus nullum. R. 2. n. conseq. Actus fidei & spei prærequiruntur ante Sacramentum Pœnitentiæ, non quia per Sacramentum recuperari debent isti habitus, sed quia actus illarum virtutum sunt specialiter necessarii ad dolorem supernaturalem, uti dictum est l. 2. à n. 15., qualiter necessarius non est actus charitatis, sine qua dari possunt actus supernaturales aliarum virtutum.

Obji. 9. Dolor ad Sacramentum requisitus debet esse actus virtutis, sed dolor ex timore non

non est actus virtutis, quia timor non est virtus, sed tantùm numeratur inter dona Spiritûs sancti, ergo. R. n. min. sicuti enim fortitudo, pietas, sunt dona Spiritûs sancti, in quantùm faciunt promptè sequi inspirationes divinas, in quantùm autem faciunt promptè sequi imperium rationis, sic sunt virtutes, utì habet *S. Tho.* 1. 2. q. 68. a. 1. O., ita etiam timor Domini est non tantùm donum Spiritûs sancti, secundùm dicta n. 820., sed etiam virtus potens habere actus efficaces excludentes omnem voluntatem peccandi.

Q. 120. An sententia tenens attritionem sufficere cum Sacramento, sit practicè certa. R. §. 1. Negat *Le Drou* d. 4. c. 4. sed plurimi affirmant, nam *Amicus* d. 12. n. 12. & *Esparsa* q. 89. a. 8. vocant indubitatam: *Arsdek.* tom. 2. p. 2. tr. 1. c. 3. q. 21. dicit videri ita securam, ut ampliûs de ea prudenter dubitari non possit: *Tann.* d. 6. n. 68. *Con.* De Sacram. q. 62. n. 33. vocant satìs certam: *Præpos. Prado, Salas, Viva* hoc anno 1711. Francofurti recusus, in q. prodroma n. 20. moraliter certam: *Suar. Less. Rayn. Fernand. Diana, Martinon, Perez, Mlodz* d. 4. q. 2. p. 1. *Castrop.* t. 23. p. 7. n. 1. *Dicast.* d. 6. n. 145. *Ills.* n. 32. absolutè certam: *Card. de Lugo* d. 5. n. 137. *Sporer, Bosco*, communem & certam: *Filliut. Oropega, Herinx* d. 2. n. 41. *Francol.* de discipl. pœn. l. 3. c. 6. §. 5. certam in praxi: *Fr. Lugo, Bonett. Mald. Le Dent* tutam in praxi: *Aversa* q. 11. s. 4. tutam post *Tridentinum*: *Gorm.* à n. 448. practicè & indubiè certam: *Estrix* & *Cardenas* certam & omnino tutam: *Leander à SS. Sacram. Paulus de Palatio, Seraphinus à Conceptione* vocant certissimam: *Bonæsp.* & *Arriaga* d. 17. n. 25. dicunt videri 873.

deri sibi esse ferè de fide: *Moya* d. 5. q. 1. n. 3. dicit esse veritatem inter fidei dogmata numerandam, & n. 10. addit hoc certâ fide esse tenendum: *Stoz* l. 1. p. 2. n. 39. vocat ex fide catholica certam: *Medin. Ledesm. Bellarm. Requs. Fagund. Abelly*, G. *Sanch. Pasq.* & alii cum *Moya* n. 1. dicunt determinatam in *Tridentino*: *Paulus de palatio* vocat certissimam & definitam à *Tridentino*: *Binsfeldius* probatam Conc. *Tridentini* sententiam: *Silvester De Prieras* doctrinam Sanctorum & maximè *S. Thomæ*: *Gabriel à S. Vincentio* & *Meratius* d. 19. s. 1. communem Catholicorum sensum: *Canus & Petr. à S. Joseph* communem Ecclesiæ sensum: *Henriq. Rhod.* & alii dicunt hoc tempore non posse sine temeritate vel errore negari: *Bonæspei* d. 5. n. 4. postquam vocavit ferè certam certitudine fidei, addit se Romæ anno 1654. in Capitulo generali cum approbatione Magistri S. Palatii inter alias theses summo Pontifici dedicatas defendisse etiam hanc, *Contritionem verò omnem, quæ non sit ex motivo charitatis, inutilem esse ad absolutionem sacramentalem, propè hæreticum putamus.* Atque ideo opinionem, quæ contritionem perfectam requirit, dicit *Amicus* nunc non posse sine nota defendi: *Suar. Less. Dicast. Lugo*, *Sporer* aliique communissimè vocant absolutè improbabilem: *Viva* dicit esse umbratilis probabilitatis: *Caram.* in Th. fundam. n. 1293. tantùm tenuiter probabilem: *Stoz* n. 34. nullo modo probabilem: *Præpos.* nequidem tenuiter probabilem: *Leander* apud *Dianam* p. 11. t. 8. R. 43. plùs quàm improbabilem; *Honor*: *Fabri* erroneam: *Vasq.* periculosam: *Facultas Parisiensis*, Sacramenti pœnitentiæ imminutivam, temerariam, & erroneam;

neam: *Verricelli* falsam, temerariam & erroneam. Cardin. *Brancatus de Laurea* in 4. Tom. 2. d. 14. a. 8. n. 233. dicit sententiam, quæ dicit attritionem cum Sacramento non justificare, esse hæreticam, & per attritionem in d. 9. a. 3. n. 89. intelligit dolorem vel ex motivo turpitudinis peccati vel ex timore pœnarum : tamen quidquid hìc censurarum est, non approbo, verùm ideo solùm refero, ut constet, quis à temporibus *Tridentini* fuerit sensus de nostra sententia : Et de hoc possunt plura videri apud *Francol.* de dolore ad Sacramentum Pœn. necessario l. 1. c. 7. & l. 2. c. 6. §. 2. item de discipl. pœn. l. 3. toto.

§. 2. Consideratis omnibus, quæ hactenùs attuli, sententia tenens attritionem aliquam sufficere cum Sacramento, videtur mihi esse practicè certa. *Quod confirmo inde*, quia si non esset practicè certa, sed tantùm probabilior, aut etiam probabilissima, contineretur damnatione 1. prop. per *Innoc.* XI., *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti relictâ tutiore*, atqui hac damnatione non continetur, nam *Martinus De Esparsa*, unus ex Theologis Romanis, qui jussu *Inn.* XI. cum aliis Consultoribus interfuit examini prop. damnatarum, Româ 6. Aprilis 1680. in Belgium scripsit in hæc verba : *Nullâ quisquam sollicitudine concuti debet circa sufficientiam attritionis in confessione propter prohibitionem* 1. *prop. ex 65. Ea propositio fuit reprobata propter suam illimitatam amplitudinem & universalitatem, cum indistinctione speculativè tantùm probabilis à probabili etiam practicè, & rursum probabilis utcumque à moraliter certa aut etiam plùs quàm moraliter certa : sententia autem de sufficientia attritionis* 874.

est

est practicè probabilis & moraliter certa, atque ut ego puto, plùs etiam quàm moraliter certa. Accedit apud Censores prædictarum propositionum actum fuisse in terminis propriis de sufficientia attritionis, atque ex consensu omnium, qui aderamus, sententiam communem manisse incolumem,

Obji. 1. Multi ante & post *Trid.* tenuerunt sententiam contra attritionem, uti constat ex dictis à nu. 856. ergo est extrinsecè probabilis. Deinde pro ea rationes multas ex *Trid.* adducit *Palav.* in actis Concilii versatissimus, ergo etiam est intrinsecè probabilis, ergo sententia pro attritione non est certa. *Confirm.* nam *Platelius*, licèt acerrimè stet pro attritione, dicatque sententiam suam habere aliquam moralem certitudinem, tamen nu. 716. agnoscit probabilitatem in opposita, quam etiam agnoscit *Oviedo* De justif. controv. 1. nu. 109. R. 1. Quamvis concederemus sententiam Adversariorum esse probabilem, tamen non esset obligatio eam sequendi, quia secundùm dicta in p. 1. n. 119. non est obligatio sequendi eam sententiam, per quam administratio vel susceptio Sacramenti fit obnoxia nimiis scrupulis & difficultatibus, atqui per sententiam Adversariorum administratio & susceptio Sacramenti Pœnitentiæ fit obnoxia nimiis scrupulis & difficultatibus, nam si requiratur certa intensio, uti volunt Adversarii, & quidem major, quàm de facto sit in ullo alio actu pœnitentis, nunquam poterit Confessarius, imò nec pœnitens esse moraliter certus, sed prudenter debebit semper dubitare de sufficientia dispositionis, adeoque extra necessitatem extremam non poterit dari vel peti absolutio, ne Sacramentum exponatur periculo

culo nullitatis, hoc autem est absurdum, ergo. *R.* 2. Ex hoc, quòd aliqui Auctores teneant sententiam oppositam, aut dicant esse probabilem, non eliditur certitudo practica nostræ sententiæ, utì fateri debent omnes in similibus casibus, nam etiam secundùm Adversarios cum *Le Drou* est practicè certum, quòd sufficiat contritio ex charitate imperfecta, & tamen requirì etiam cum Sacramento contritionem perfectam docuerunt multi graves Auctores, teste *Le Drou* diss. 1. c. 3. & idem est de plurimis aliis sententiis, ergò. Rationes per *Palav.* ex *Trid.* allatæ abunde solutæ sunt à n. 840. Imò cùm *Palav.*, qui sententiam suam contra attritionem docuerat, priusquam scriberet Historiam, ideoque determinabatur ad illam, prout posset, stabiliendam, cùm, inquam, argumenta meliora non invenerit vel in *Trid.* vel in ejus Actis, certò inferimus nulla fuisse præter ea, quæ sine difficultate explicavimus: unde *R.* 3. Etiam certitudini practicæ alicujus sententiæ non obstat, quòd non omni planè ratione destituatur sententia opposita, sed satìs est, quòd omnibus perpensis judicetur vix supereſſe apparentiam veri vel scrupulum pro illa, & clarè dissolvantur argumenta contraria, cujus rationem & exempla dedi in l. 6. p. 1. n. 119.

Inst. 1. Saltem sententia requirens dilectionem non potest dici absolutè improbabilis, ergo est absolutè probabilis, & consequenter opposita non est practicè certa. *Prob. ant.* quia *Alex.* VII. feriâ 5. die 5. Maji 1667. edidit hoc decretum: 875.

S. D. N. ALEXANDER Papa VII. cùm acceperit non sine gravi animi mœrore Scholasticos

sticos quosdam acriùs, nec absque fidelium scandalo inter se contendere, an illa attritio, quæ concipitur ex metu gehennæ excludens voluntatem peccandi cum spe veniæ, ad impetrandam gratiam in Sacramento Pœnitentiæ requirat insuper aliquem actum dilectionis Dei, asserentibus quibusdam, negantibus aliis, & invicem adversam sententiam censurantibus: Sanctitas Sua enixè cupiens pacis vinculum inter fideles servari, omnémque scissuræ fomitem extinguere, auditis votis Eminentiss. ac Reverendiss. DD. Cardinalium adversùs hæreticam pravitatem Generalium Inquisitorum, necnon DD. Consultorum & Qualificatorum S. Congregationis ejusdem Generalis Inquisitionis, hoc præsenti Decreto in virtute sanctæ obedientiæ & sub pœna excommunicationis latæ sententiæ huic sanctæ Sedi reservatæ, aliisque pœnis ejusdem S. Sedis arbitrio taxandis, præcipit cunctis & singulis fidelibus quocumque gradu ac dignitate etiam Episcopali & majori, imò & Cardinalitiâ fulgentibus, ut si deinceps de materia attritionis præfatæ scribent, vel libros aut scripturas edent, vel docebunt, vel prædicabunt, vel alio quovis modo pœnitentes aut Scholares cæterosve erudient, non audeant alicujus Theologicæ censuræ alteriusve injuriæ aut contumeliæ notâ taxare alteram sententiam, sive negantem necessitatem aliqualis dilectionis Dei in præfata attritione ex metu gehennæ concepta, quæ hodie inter Scholasticos communior videtur; sive asserentem dictæ dilectionis necessitatem, donec ab hac S. Sede fuerit aliquid hac in re definitum, &c.

Ex hoc Decreto sic formatur argumentum: dicere

dicere opinionem, quæ requirit dilectionem, esse absolutè improbabilem, est eam afficere censurâ, injuriâ & contumeliâ, sed hoc prohibet *Alex. VII.*, ergo. R. Decretum expressè loquitur de illa tantùm opinione, quæ requirit *aliqualem dilectionem Dei in attritione ex metu gehennæ concepta*; hanc autem opinionem nos non oppugnamus, sed fatemur aliqualem Dei dilectionem esse necessariam, unde ex hoc Decreto confirmantur illa, quæ diximus. Itaque dist. antec. sententia requirens aliqualem dilectionem non potest dici absolutè improbabilis, c, requirens dilectionem ex motivo charitatis, n. Sed nec est censura dicere opinionem aliquam esse improbabilem, uti dictum est l. 1. n. 199. ac præter *Hurt.* & *Lugo* de fide d. 20. nu. 104. docet *Viva* ad prop. damn. in Præfat.; quidquid contradicant *Le Drou* & *Amicus* De Deo d. 19. n. 14. Foret tamen censura, si diceretur temeraria, nam dicere improbabilem, tantùm est dicere, quòd careat gravi fundamento, quamvis ob rationes apparentes possit bonâ fide & invincibiliter à viro intelligente & prudente defendi tanquam vera; è contrà dicere temerariam, est dicere, quòd vel contra se habeat tales rationes, vel ita careat ratione pro se, ut nemo intelligens & prudens possit eam bonâ fide & cum invincibili ignorantia defendere, Tò *temeritas* enim sonat, vel ex parte intellectûs inconsultam præcipitantiam, vel ex parte voluntatis inordinatum impetum sive passionem, uti expressè docet S. *Th.* 2. 2. q. 53. a. 3. ad 2., quorum neutrum sonat Tò *improbabilitas*.

Inst. 2. Pontifex non prohiberet affici ullâ censurâ vel injuriâ, nisi judicaret esse proba-

bilem. *R.* 1. Opinio, quam prohibet afficicensurâ, est vera, nam est illa, quæ requirit aliqualem dilectionem, hinc admitto, quòd agnoscat eam esse probabilem. *R.* 2. negando assumptum, ab hoc enim abstrahit, & expressè dicit se ideo ista prohibere, ut compescantur diffidia, quæ violant charitatem & pacem.

876. *Inst.* 3. Pontifex expressè addit, *Donec ab hac S. Sede fuerit aliquid hac in re definitum*, ergo cùm hoc decretum emanârit post *Trid.*, sequitur in *Trid.* nihil esse assertum pro sufficientia attritionis. *R.* Sequitur nihil esse assertum authenticè per claram definitionem in Canonibus, & nihil esse assertum dogmaticè per doctrinam in Capitibus, ex qua moraliter certò liceat inferre sufficientiam attritionis, n. conseq. Jam verò ut doctrina nostra sit privatim certa certitudine sufficiente, non est opus, ut sit authenticè definita per Canonem Concilii tanquam de fide tenenda, sed satis est, quòd ex infallibili Ecclesiæ doctrina colligatur per discursum rectè concludentem, simulque clarè dissolvantur argumenta opposita, hoc autem judico nos fecisse. Ex dictis,

877. §. 3. *Colliguntur sequentia*, 1. Cum Sacramento sufficit attritio, non tantùm concepta ex consideratione turpitudinis peccati, sed etiam ex spe præmii æterni, aut etiam ex metu gehennæ, de omnibus enim procedunt pleræque auctoritates & rationes allatæ: ac speciatim de attritione ex metu gehennæ id expressè affirmant 38. Auctores à *Gormaz* relati à n. 446., inter quos Concilia particularia duo, Catechismi tres, Inquisitio generalis Hispanica una, ideoque hanc illationem similiter tutam vocat *Azor*,

certam

certam in praxi *Oropegæ*, communem, veram & certam *Madernus*: nec videtur esse ratio dubitandi, supposito, quòd una ex relatis attritionibus certò sufficiat, maximè cùm de omnibus æqualiter loquatur *Tridentinum*.

2. Etiam sufficit ejusmodi attritio cognita, 878.
nec requiritur, ut existimetur esse contritio: ideoque *Suar.* d. 20. s. 1. n. 20. *Ills.* n. 32. aliique cum *Rayn.* in Heter. tom. 16. s. 1. pu. 8. n. 21. & *Moya* n. 7. vocant etiam hanc illationem practicè certam, quidquid contradicere videantur *Corduba* & alii apud *Aversam* q. 11. s. 4., qui requirunt, ut existimetur esse contritio, requirunt autem, non ad valorem sed ad fructum Sacramenti, utì ostendunt *Suar.* n. 7. & *Cardenas* in 2. crisi d. 2. n. 68., unde Sacramentum valere putant *Corduba* & isti alii, quamvis abesset ejusmodi existimatio, sed illos rectè confutat *Gorm.* à n. 457., si enim attritio ex voluntate Christi sufficiat, nulla est ratio requirendi talem existimationem; si attritio secundùm se non sufficiat, etiam non sufficiet, quamvis adsit talis existimatio, quæ merè per accidens se habet, imò est error, quem non est credibile à Christo specialiter requiri ad valorem vel fructum Sacramenti. Hinc *Toletus*, qui priùs docuerat attritionem cognitam non sufficere, postea mentem mutavit, uti demonstrat *Francol.* De dolore l. 2. c. 6. n. 17.

3. Contritio, nequidem pro articulo mortis requiritur ad valorem Sacramenti, quod *Ills.* 879.
suprà & *Esparsa* a. 9. rectè dicunt etiam esse certum; & *Diana* p. 3. t. 4. R. 98. malè citat Patrem *Suar.* in oppositum, non enim requirit contritionem ratione Sacramenti, sed ratione præcepti charitatis, tum in Deum, tum in se ipsum,

quod obligat ad contritionem pro articulo mortis, uti dicetur n. 2009. Putatque *Illsf. Cordubam* & alios simili modo posse conciliari.

880. 4. Si alicui videatur supereſſe prudens dubium de veritate noſtræ ſententiæ, tenetur in adminiſtratione & ſuſceptione Sacramenti procurare contritionem, ne ſuo judicio Sacramentum exponatur periculo nullitatis.

881. 5. Quamvis aliquis judicet ſatis tutò procedi cum attritione, in praxi tamen conſultiſſimum eſt, ut quantùm fert tempus & occaſio, procuretur à Confeſſariis & eliciatur à pœnitentibus contritio, tum quia eſt maximi meriti deléque multùm etiam de pœnis, tum quia licèt aliquis contendat ad contritionem, fortè tantùm attritionem attinget; ubi è contrà ſi voluntariè ſiſtat in infimis aliis motivis, præſertim pœnæ, ſignum eſt animi non ſatis converſi ad Deum: eſtque credibile ſæpe in tali homine remanere ſervilitatem ſive occultum affectum non deſerendi peccatum, niſi incumberet pœna.

882. 6. Si quis poſt conatum non ſatis advertat vel in pœnitente vel in ſe ipſo contritionem, dummodo moraliter certus ſit de attritione, tutò procedit, etiam ſecundùm pleroſque Adverſarios, quia tum non relinquit ſententiam tutiorem, cùm moraliter eam ibi ſequi non poſſit, ſed potiùs cenſebitur neceſſitas procedendi ſecundùm minus, attamen ſatis tutam.

883. 7. Cùm difficile ſit conteri purè ex motivo bonitatis Dei, in praxi non expedit excludere alia motiva, v. g. dicendo, *doleo, non quia amiſi præmia vel merui pœnas apud Deum, ſed purè ideo quia Deo ſummè bono diſplicui &c.*; communiter enim

enim falsum est, præsertim in hominibus necdum perfectis: itaque juvari debet voluntas omnibus motivis, v. g. hoc modo, *Doleo, non tantùm, quia per peccata demeritus sum apud Deum præmia æterna aliaque bona, è contrà meritus sum gehennam vel alias pœnas, sed etiam & maximè ideo doleo, quia Deo summè bono displicui, quia illi fecimalum, qui propter infinitas suas perfectiones erat dignissimus non offendi, sed semper amari, coli, honorari &c.* Modum practicum pœnitentem per attritionem ex turpitudine peccati vel ex spe aut metu adducendi ad contritionem, proponam à n. 1723.

Q. 121. *An hactenùs dicta valeant etiam de attritione ex metu pœnarum temporalium.* R. §. 1. 884. Probabilissimum est, quòd ad Sacramentum Pœnitentiæ sufficiat attritio concepta ex metu pœnarum temporalium, etiam hujus vitæ, ùt infligendarum à Deo; hoc tamen non est omnino certum. *Pars 1. probatur*, nam imprimis ita docent Auctores plurimi & gravissimi, cum *Suar. Less. Gran. Regin. Lugo, Avers. Gorm.* p. 1. nu. 454. *Diana* p. 11. t. 8. R. 43. *Moya* d. 5. q. 4. *Cardena* in 2. crisi d. 2. n. 70. Deinde rationes sunt gravissimæ, 1. Quia *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 4. inter motiva attritionis sufficientia ad Sacramentum ponit ex metu *gehennæ & pœnarum*, ubi per Tò gehennæ intelligitur pœna æterna, per Tò pœnarum autem videtur præscindi ab æterna vel temporali. 2. Quia hæc attritio ex metu pœnarum temporalium potest esse honesta, supernaturalis & efficax, saltem respectu venialium, sicuti attritio ex metu pœnarum æternarum est talis respectu mortalium. 3. Quia aliàs non possemus ex metu pœnarum atteri de

venialibus, cùm non mereantur pœnam æternam, hoc autem videtur inconvenientissimum, ergo. *Pars 2.* etiam probatur, nam licèt *Gobat* t. 6. n. 47. putet non esse dubitandum de attritione ex metu pœnarum temporalium, & *Arriaga* d. 11. nu. 2. dicat esse omnino certum, quòd sufficiat, saltem ex metu pœnarum Purgatorii, tamen universaliter de attritione ex metu pœnarum temporalium negant *Canus*, *Vasq.* q. 92. a. 1. dub. 3. *Hurt.* apud *Dianam* p. 9. t. 9. R. 51., & talem attritionem vocat suspectam *Côn.* d. 4. n. 39.. ideoque *Carden.* n. 72. & *Gorm.* suprà dicunt sententiam illam de attritione, absolutè ex metu pœnarum temporalium, non esse certam, sed videntur intelligere pœnarum hujus vitæ. Ratio autem est, quia quamvis *Trid.* ponat ex metu gehennæ & pœnarum, tamen non dicit gehennæ vel pœnarum, hinc fortè ponit Tò gehennæ & pœnarum pro eodem, subintelligendo, & pœnarum gehennæ; vel fortasse per Tò *gehennæ* inrelligit pœnam damni, per Tò *pœnarum* pœnam sensûs in inferno: Quamvis autem talis attritio ex metu pœnarum etiam temporalium possit esse honesta, supernaturalis & efficax respectu venialium, tamen aliunde non constat certò, quòd Christus voluerit sufficere, sufficitque certò alia attritio respectu venialium, nempe concepta ex motivo turpitudinis peccati, ergo.

885. §. 2. Quod dictum est de attritione ex metu pœnarum temporalium, idem esse videtur de attritione ex spe bonorum temporalium. His tamen non obstantibus sententia contraria aliæque similes opiniones ad hoc serviunt, etiam in ordine ad praxin, non quidem ut secundùm

cundùm illas conferatur vel suscipiatur Sacramentum, nam hoc damnat *Innocentius* XI. in 1. propositione, sed ut si Sacramentum bonâ fide susceptum sit, non sit opus peccata vel confessiones repetere, probabilissimum enim est valuisse; nec ideo ullum Sacramentum exponetur periculo nullitatis, si peccata illa vel confessiones non repetantur, quia certum est ad valorem confessionum sequentium sufficere integritatem formalem, utì dicetur à n. 1140.

Objicies. *Tridentinum* etiam non expressit 886.
motivum attritionis ex spe præmii æterni vel beatitudinis, & tamen non dubitamus de illius sufficientia. Deinde *Trid.* ibi expressit, quòd Ninivitæ timore pœnæ temporalis perculsi pœnitentiam egerint & misericordiam à Deo impetrârint, ergo sufficienter innuit etiam sufficere ad impetrandam veniam in Sacramento. *R. Ad* 1. Hoc ipso, quòd expresserit attritionem ex metu gehennæ, satìs significat sufficere attritionem ex spe beatitudinis, tum quia hæc attritio est perfectior, tum quia metus gehennæ saltem plerumque movet, quia est privatio beatitudinis, idem enim videtur esse timere privationem boni & desiderare bonum, utì rectè *Lugo* d. 5. n. 132. *Ad* 2. n. conseq. nam secundùm dicta n. 837. *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 4. in fine loquens de Ninivitis, non ampliùs habet sermonem de Sacramento Pœnitentiæ, sed iterum redit ad probandum principale intentum, quod erat, timorem servilem posse esse honestum & supernaturalem, quod inde probat, quia à Deo meruit liberationem ab eversione urbis; certum enim est Pœnitentiam illam servilem non meruisse remissionem peccatorum,

cùm neque esset contritio neque attritio conjuncta cum Sacramento, & vix est credibile, inquit *Herinx* d. 2. n. 43. omnes Ninivitas, qui ab eversione urbis liberati sunt, etiam eo tempore esse à peccatis liberatos.

887. Q. 122. *In quo sensu verum sit, quòd peccatum per Sacramentum ex attrito fiat Contritus.* R. Constabit ex seqq. §. 1. Peccatorem per Sacramentum fieri ex attrito contritum, tam certum est hoc tempore, inquit *Suar.* d. 20. s. 1. num. 10., ut absque errore negari non possit, & ideo hoc transiit quasi in axioma commune apud omnes receptum.

888. §. 2. Attritio non fit formaliter contritio; *S. Th.* in suppl. q. 1. a. 3. *Suar.* d. 5. s. 3. aliique communissimè contra varios, qui diversis modis id asserunt, quorum quatuor recenset *Suar.* ibidem, & plures alios *Aversa* q. 2. s. 15. Ratio nostra est, quia contritio ex objecto & modo tendendi in Deum propter se, distinguitur intrinsecè ab attritione, uti constat ex dictis à n. 722. & 784., nullus autem actus potest mutare objectum vel modum suum tendendi, cùm ipse sit essentialis sua tendentia in objectum.

889. §. 3. Quamvis *Scotus* in 4. dist. 14. q. 4. ad 2. admittat hanc propositionem, *attritio fit contritio*, tamen commune axioma tantùm habet, quòd attritus fiat contritus, nam fieri potest, ut attritioni nequidem succedat contritio. Itaque attritus fit contritus, quia subjectum attritionis accipit aliquid, per quod aliquo modo dicatur contritus, uti jam dicetur.

890. §. 4. Attritus fit per Sacramentum contritus, imprimis habitualiter, quia accipit habitum charitatis, qui est principium per se elicitivum forma-

formalis contritionis. Deinde æquivalenter, quia per attritionem cum Sacramento, fit quod fieret per contritionem, nempe ut remittantur peccata. Præterea etiam fit contritus quoad effectum, quia per Sacramentum cum attritione causatur idem effectus gratiæ, qui per contritionem causaretur. Denique rectè notat *Aversa*, quando S. *Th.* negat attritionem hoc sensu fieri contritionem, quòd formetur per gratiam, eum loqui de attritione sine Sacramento, de cætero accedente Sacramento formatur per gratiam, utì constat ex dictis.

Q. 123. An ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ, præter dolorem requiratur aliquod propositum. Bz. 891.

Affirmativè, imò *Aversa* dicit esse de fide, quòd ad veram contritionē requiratur aliquod propositum, idem autem est de attritione. Et quamvis aliqui apud *Moyam* d. 5. q. 11. n. 1. videantur contradicere, tamen non negatur à *Scoto*, qui sicuti requirit dolorem, ita etiam propositum, quamvis dicat neutrum esse partem intrinsecam Sacramenti. Nec negatur à *Soto*, utì videtur evincere *Dicast.* d. 6. n. 204. contra *Suar. Lug. Arr.*, nam ad summùm videtur velle, quòd possit aliquando utiliter audiri confessio illius, qui non proponit se emendare, ut sic per humiliationem suam & salutares admonitiones Confessarii paulatim adducatur ad verè pœnitendum, quod faciendum esse expressè mandat *Alexander III.* Cap. *Quod quidam 5.* De pœnit. & remiss. *quia*, inquit, *licèt non sit vera hujusmodi pœnitentia, admittenda est tamen eorum confessio, & crebris & salutaribus monitis pœnitentia inducenda.* Ratio autem nostræ responsionis est, tum quia *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 4. & *Florentinum*

num in decreto *Eugenii IV.* ad Armenos expressè requirunt propositum, tum quia certò requiritur dolor efficax de peccatis, omnis autem dolor efficax de peccatis est propositum saltem virtuale non peccandi de cætero, ergo.

Objicies. S. *Th.* in 4. dist. 21. q. 3. a. 1. quæst. 1. ad 1. sic habet, *Confessio non desinit esse sacramentalis, quamvis ille, qui confitetur, emendationem non proponat*, ergo ad Sacramentum Pœnitentiæ non requiritur propositum. R. n. conseq. S. *Th.* ibi agit de obligatione sigilli, & dicit si quis confessus sit ex intentione absolutionis, quamvis advertatur non habere propositum emendationis, nihilominus Confessarium teneri ad sigillum, quia confessio fuit sacramentalis, id est, facta in ordine ad absolutionem, licèt hæc non detur: per hoc autem non negat, sed potiùs significat propositum esse necessarium ante absolutionem, adeoque ad Sacramentum Pœnitentiæ.

892. *Q.* 124. *Quale propositum requiratur ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ. R.* §. 1. Certum est requiri propositum efficax, tum quia secundùm *Trid.* debet excludere voluntatem peccandi de cætero, quod non potest, nisi sit efficax, id est, tale, ut quamdiu existet, cum eo non possit componi voluntas peccandi; tum etiam quia dolor requisitus debet esse efficax, ergo similiter propositum, quod talis dolor includit vel ad quod determinat.

893. §. 2. Probabilius est ad Sacramentum Pœnitentiæ non requiri propositum formale sive explicitum, sed sufficere virtuale sive implicitum, contentum in dolore universali, uti habet communissima cum *Diana* p. 3. t. 4. *R.* 116.

Gorm.

Gorm. p. 1. n. 468. Probatur, nam imprimis ad dolorem efficacem non requiritur propositum formale, uti tenent *Maj. Medin. Vasq. Vega*, *Lugo* aliique communiter cum *Gonet* d. 7. n. 3. & *Dicast.* d. 2. dub. 6. quia licèt aliquis nihil cogitet de formali proposito, v. g. si statim post elicitum dolorem sit decapitandus, seque cognoscat non habiturum ampliùs periculum peccãdi, si seriò detestetur & doleat de peccatis commissis, dicetur conteri, ergo contritio non requirit formale propositum non peccandi de cætero, sed satis erit, quod sit virtuale tantùm. Deinde quòd talis dolor efficax sit virtualiter propositum non peccandi de cætero, inde constat, quia hoc ipso quòd quis ex motivo universali efficaciter velit non fuisse nec esse peccatum, habet actum, qui quamdiu stabit, sit incompossibilis cum voluntate peccandi, & quodcunque habeat motivum, si hoc faciat me efficaciter detestari & dolere de aliquo peccato, etiam facit à mè excludi voluntatem istius peccati etiam imposterum, ergo sic detestans & dolens, habet actum, qui de se sit exclusivus peccati etiam pro futuro, quique habeat virtutem determinandi voluntatem ad formale propositum non peccandi, si de illo eliciendo incideret cogitatio, hoc autem hìc intelligimus per propositum virtuale: Atque his habitis non est convincens ratio negandi talem hominem esse proximè dispositum ad absolutionem, ergo.

§. 3. Quamvis probabilius sit, ad Sacramen- 894.
tum Pœnitentiæ sufficere propositum virtuale, attamen hoc non est certum, hinc audiendus non est *Cardenas* in 2. crisi d. 2. n. 80. dicens supra omnem probabilitatem certum esse, quòd

suffi-

sufficiat virtuale. Ratio nostra est, quia ad contritionem efficacem de peccatis, & consequenter ad absolutionem requiri propositum formale, docent *Caj. Sot. Can. Gran. Ruard. Gerson, Bellarm.* l. 2. c. 6. aliique graviſſimi Auctores apud *Suar.* d. 4. s. 2., qui fatetur sententiam illam esse probabilem : Unde ad Sacramentum Pœnitentiæ absolutè requiri propositum formale docent *Henriq.* l. 4. c. 24. n. 2. *Valent.* d. 7. q. 8. pu. 6. sub finem, *Tolet.* in summa l. 3. c. 4. §. *Quinta est*, *Regin.* l. 5. n. 8. *Steph.* t. 5. d. 5. n. 112. Hinc etiam *Suar.* d. 20. s. 4. n. 22. *Tann.* d. 6. q. 6. n. 16. *Gob.* t. 6. n. 203. *Platel.* n. 646. dicunt per se vel moraliter loquendo requiri propositum formale, quia, inquit *Vasq.* q. 86. a. 2. dub. 4. n. 7. post cogitationem de vita præterita necessariò consequitur propositum de futura; unde etiam *Lugo* d. 5. n. 97. sententiam, quæ requirit propositum formale, non improbat, imò vocat communem Theologorum: *Averſa* autem q. 2. s. 12. *Gob.* n. 208. aliique dicunt esse saltem de præcepto, ut eliciatur propositum formale, nisi excuset defectus temporis vel inconsideratio, utì habet *Nav.* in manuali c. 1. n. 11. Nec desunt rationes probabiles, quarum præcipua est, quòd Florentinum & *Trid.*, item SS. PP., dum explicant partes hujus Sacramenti, æquè expressam mentionem faciant propositi ac doloris, dicunt enim partem hujus Sacramenti esse contritionem cum proposito non peccandi de cætero : & specialiter *Trid.* dicit in contritione includi, non tantùm vitæ novæ propositum sed etiam veteris vitæ odium, ubi videtur requirere propositum & dolorem tanquam duo. *Si dicas* loqui de proposito implicito, sup-

contrà est, nam licèt hoc sit probabilius, attamen non est certum, probabiliter enim argumentatur *Bellarm.* suprà, cùm dolor efficax necessariò semper sit propositum implicitum, asserto tali dolore non fuisset opus præterea requirere propositum implicitum, fuisset enim idem, ac si dixisset, requiritur dolor, qui sit propositum implicitum, & propositum implicitum, quæ locutio videtur parùm apta. *Conf.* nam si sufficiat propositum implicitum, ergo præter dolorem non requiritur propositum, quia dolor ipse est propositum implicitum, ergo cùm *Trid.* dicat præter dolorem requiri propositum, requiretur propositum formale. Scio etiam huic rationi ita responderi posse, ut sententia negans maneat probabilior, sed non ideo eliditur probabilitas affirmantis, nam viciſſim ad argumenta nostræ sententiæ probabiliter respondet *Bellarm.* c. 7., quem proinde frustra conatur explicare *Gorm.* n. 469. quasi stet pro nobis, nam nimis clarè loquitur in oppositum. Et pro ipsius sententia sunt etiam prudentes conjecturæ sive congruentiæ, nam imprimis finis Sacramenti Pœnitentiæ est, partim reconciliatio cum Deo, partim recta dispositio vitæ imposterum simulque conservatio divinæ gratiæ & amicitiæ, ad ista autem necessarium est vel saltem plurimùm conducit propositum expressum non peccandi de cætero. Deinde qui offendit, ut reconciliet alterum, dicere solet, *doleo, quòd hoc fecerim, nec faciam amplius*, & hoc utrumque solet requirere offensus, ut reconcilietur, quia sic debet ille, qui offendit, ostendere, quòd imposterum nolit offendere, sed perpetuam colere amicitiam, quod plurimùm facit ad reconciliandum offen-

sum

sum, ergo fuit congruum, ut Christus idem requireret ab homiue, qui offenderat, volente sibi reconciliare Deum. Ex dictis,

895. §. 4. *Inferuntur seqq.* 1. In praxi est obligatio sub mortali, ut si quis de hoc cogitet, ante absolutionem eliciat propositum expressum non peccandi de cætero, quia cùm sententia nostra non sit certa, Sacramentum exponeretur periculo nullitatis.

896. 2. Actus pœnitentiæ pro absolutione requisitus debet esse odium peccati, non tantùm præsentis, in quantùm est detestatio & dolor, sed etiam futuri, in quantùm est propositum, uti dictum est n. 660.

897. 3. Si quis, dum contritionem elicit, cogitet de proposito, & hoc omittat, communiter signum esse, quòd habeat dolorem parùm efficacem, si enim esset efficax, per se loquendo, determinaret ad formale odium peccati etiam pro futuro. Quòd si positivè excluderet propositum, certum est dolorem non fore efficacem, uti etiam non est in illo, qui non vult deserere occasionem proximam peccandi. Similiter non est in illo verum & sincerum propositum, qui non vult adhibere media, quæ ipsi suggeruntur, pro emendatione peccatorum. Et propter unum horum sæpe neganda aut differenda est absolutio pœnitentis, nam si occasionem proximam deserere non velit, aut monitus eam non deseruerit, non est aversus à peccato, cujus occasionem vult, uti dicetur n. 1831. Qui autem non vult, aut sæpius negligit adhibere media præscripta, credi non potest ei, quòd se emendare velit, uti dicetur n. 1762.

898. §. 5. Probabilius videtur pro absolutione à mor-

mortalibus requiri propositum universale imposterum cavendi omnia mortalia, *S. Th.* 3. p. q.87. a. 1. his verbis, *Pœnitentia de peccatis mortalibus requirit, quòd homo proponat abstinere ab omnibus & singulis peccatis mortalibus.* Sequuntur *Nav.* in manual. c. 1. n. 9. *Con.* d. 2. n. 130. *Laym.* l. 5. t. 6. c. 4. n. 20. *Castrop.* t. 23. p. 2. n. 16. *Lugo* d. 14. n. 52. *Palav.* n. 283. *Gorm.* p. 1. à n. 149. *Escob.* l. 14. n. 172. *Tamb.* de confess. l. 1. c. 3. n. 14. *Ills.* n. 50. Et *Stoz.* n. 76. dicit esse exploratam sententiam, *Moya* autem q. 11 n. 7. dicit oppositum esse apertè falsum: Est autem contra *Aversam* q. 14. s. 6. *Gasp. Hurt. Rhod.* d. 2. q. 3. s. 1. §. 3. *Platel.* n. 641. *Dicast.* d. 6. à n. 240., qui sententiam nostram malè vocat singularem, hinc ipsius sententiam non esse practicè probabilem, rectè dicit *Gorm.* n. 463., & fatetur ipsemet *Dicast.* n. 74. *Probatur* autem ex *Florentino* & *Trid.*, nam aliter loquuntur de dolore, aliter de proposito, dolorem enim dicunt debere esse de peccato commisso, per quod innuunt posse esse etiam ex particulari motivo non extendente se ad omnia, sed tantùm ad commissa & necdum remissa, è contrà ad propositum requirunt voluntatem non peccandi de cætero, vel actum, qui excludat voluntatem peccandi, quæ verba ita prolata cum particula absolutè negativa vel simpliciter exclusiva peccati videntur sonare propositum nunquam peccandi, adeoque propositum cavendi omne mortale in futurum. Et ratio esse potest, quia ut pœnitens reciperetur in gratiam, meritò requisivit Christus eum sic esse dispositum, ut vel ex vi doloris, vel ex vi propositi, vel ex vi utriusque simul esset positivè paratus ad servanda imposterum omnia Dei

præcepta, adeóque ad nunquam peccandum mortaliter, sub illa enim conditione promittit Deus impio veniam, *Ezech. 18. ℣. 21. Si custodierit omnia præcepta mea*, id est, si proposuerit custodire, patet enim hoc non fuisse opere priùs complendum, alioquin tantùm in fine vitæ remisisset peccata. Hoc ipsum arguitur etiam ex fine pœnitentiæ, qui est reformatio & recta institutio totius vitæ imposterum; item perpetua conservatio divinæ amicitiæ per pœnitentiam restitutæ, ad quos fines plurimùm conducit propositum universale nunquam peccandi de cætero.

899 *Obji. 1.* Dolor particularis de peccatis commissis & non remissis sufficit ad Sacramentum Pœnitentiæ, secundùm dicta n. 671., ergo etiam propositum particulare tali dolori respondens, quo statuo nõ relabi in peccata commissa. *Prob.* cons. Ideo sufficit ille dolor particularis, quia voluntas non est affecta ad alia peccata, quamvis ea positivè non detestetur, & aliunde non ponitur obex gratiæ, sed quando simul adest propositum particulare, voluntas etiam non est affecta ad alia peccata, nec ponitur ullus obex gratiæ, ergo. ℟. n. cons. Ad *prob.* n. maj. sed ideo sufficit, quia alium non requisivit Christus, qui requisivit aliud propositum, utì colligimus ex authoritatibus & rationibus allatis.

Inst. Saltem si dolor sit ex motivo universali, sufficiet propositum particulare de non iterandis peccatis commissis. ℟. Hoc quidem esse probabilius, quia tum virtualiter habebitur propositum universale respectu omnium, inclusum in dolore universali, attamen in praxi adhuc videtur eliciendum formale propositum uni-

universale de cavendis omnibus mortalibus, quia secundùm dicta n. 894. non est certum, quòd sufficiat propositum virtuale.

Obji. 2. S. Th. 3. p.q.90. a.4. O ait, *pertinet ad pœnitentiam, ut detestetur peccata præterita cum proposito immutandi vitam in melius*, ergo *S. Th.* ad pœnitentiam tantùm requirit propositum emendandi peccata commissa, & consequenter ad Sacramentum Pœnitentiæ non requirit propositum universale cavendi omnia mortalia possibilia, quia peccata, quæ quis non commisit, non potest velle emendare, ùt per se patet. R.n. cons. nam 1. ibi loquitur non de Sacramento, sed de virtute pœnitentiæ, cujus utique aliquis actus est detestatio & propositum emendandi peccata commissa, nullibi autem dicit tale propositum sufficere pro Sacramento Pœnitentiæ. 2. Per propositum immutandi vitam in melius intelligi potest etiam propositum cavendi omnia mortalia, ille enim optimè immutat vitam, qui quamvis solo furto Deum graviter offenderit, tamen postea nullo mortali Deum graviter offendit. 900

Obji. 3. Propositum cavendi omne mortale non potest esse efficax, nisi habeat adjunctam spem cavendi omne mortale, sed multi peccatores, præsertim consuetudinarii, non possunt habere spem cavendi omne mortale, quia ad spem requiritur, ut objectum proponatur tanquam possibile & probabiliter futurum, tali autem homini non potest proponi tanquam probabiliter futurum, quòd nunquam sit ampliùs peccaturus mortaliter, ergo. R. 1. Hoc solvendum esse omnibus, nam qui talia peccata confitetur, debet habere propositum illa ca- 901

vendi. R. 2. Sufficere desiderium seu volitionem efficacem cavendi omne mortale, quam potest habere, quamvis ex parte intellectûs adsit alius actus, quo judicat, vel etiam ex parte voluntatis timor, ne volitio illa desinat, nam etiam ideo debet pro auxilio recurrere ad Deum, cujus gratia juvare potest infirmitatem nostram, sícque poterit erigi etiam ad spem aliquam de hoc, ut si Dei gratiæ cooperetur, non relabatur, & ista sufficiunt ad propositum efficax, id est, tale, ut quamdiu existet, cum ipso incompossibilis sit voluntas peccandi.

902 *Q. 125. Quale propositum requiratur in confessione venialium.* R. §. 1. Requiri aliquod propositum, certum est, quia requiritur dolor de aliquo saltem veniali confesso, omnis autem dolor est aliquod propositum cavendi peccatum, de quo est dolor.

903 §. 2. Cùm dolor sufficiens ad Sacramentum debeat esse efficax respectu alicujus peccati confessi, utì dictum est n. 668., propositû debet esse efficax saltem respectu unius venialis confessi: unde audiendus non est *Suar.* De gratia l. 7. c. 24. n. 7. ubi videtur dubitare de hoc, an ad remissionem venialis requiratur propositum efficax.

904 §. 3. Quamvis probabiliùs sit sufficere propositum virtuale, tamen secundùm dicta num. 895. debet in praxi elici formale, ne Sacramentum exponatur periculo nullitatis, quando enim Concilia & Authores dicunt ad Sacramentum Pœnitentiæ requiri dolorem cum proposito, non distinguunt inter confessionem mortalium & venialium: nec aliunde sufficienter colligimus non debere hoc extendi ad confessionem etiam venialium.

§. 4

§. 4. Non requiritur propositum extendens 905
se ad omnia venialia, quia secundùm dicta n. 681. non requiritur dolor de omnibus venialibus, quæ quis confitetur, ergo nec propositum cavendi illa omnia, sed sufficit propositum cavendi saltem aliquod illorum, de quibus dolet, & rationes ibi sunt sufficienter insinuatæ.

§. 5. Præter propositum cavendi aliquod 906
veniale ex confessis, de quibus dolet, fortè etiam requiritur propositũ cavendi omnia mortalia, seu non peccandi de cætero mortaliter, quia qui suscipit Sacramentum, vult gratiam de se reconciliativam, quæ sit forma amicitiæ divinæ de se perpetuæ, ergo vult non esse aversus, nec inimicus Deo, ergo vult servare imposterum omnia ejus præcepta obligantia sub mortali, ergo vult nullum mortale committere, & hoc re ipsâ est propositum universale cavendi mortalia.

Q. 126. An & quomodo in praxi elici possit pro- 907
positum cavendi omnia venialia. R. Difficultas hìc est non parva, cùm enim non possint caveri omnia, nisi, utì habet *Trid.* sess. 6. can. 23. ex speciali Dei privilegio, quod nemo sibi spondere potest, Authores variè loquuntur de hoc proposito cavendi omnia venialia, nam

I. S. *Th.* 3. p. q. 87. a. 1. ad 1. dicit ad pœnitentiam venialium sufficere, quòd homo proponat abstinere à singulis, non tamen ab omnibus. Non est autem sensus, quòd requiratur propositum abstinendi ab omnibus distributivè sumptis, hoc enim esset propositum abstinendi à collectione omnium, sicuti qui vellet occidere omnes homines distributivè sumptos, vellet re ipsâ tollere totam collectionem hominum,

num, quæ non includit nisi omnes & singulos. Nec est sensus, quòd sufficiat proponere abstinere à singulis sub disjunctione & conditionatè, v. g. sic, volo abstinere à mendaciis, vel si ab his non, volo abstinere à detractionibus &c., tale enim propositum non esset efficax respectu ullius determinatè venialis, quia esset compossibile cum singulis: Itaque *S. Th.* vult sufficere propositum abstinendi à quibusvis venialibus, quæ in particulari singulatim occurrere possunt, uti exponunt *Lugo* d. 14. n. 140. *Palav.* n. 288. *Aversa* q. 14. f. 6. Et simili sensu dicit *Stoz* n. 80. sufficere propositum vitandi singula in sensu diviso, ita ut nullum determinatè assignari possit, à quo animus saltem virtualiter non abhorreat.

908 *2. Suar.* d. 4. f. 3. n. 5. dicit sufficere, si proponat facere, quod in se est, sive, ùt ait *Esparsa* q. 91. ad 1. a. 8. quantùm patitur humana fragilitas, velítque adhibere diligentiam magnam, quantùm fieri potest, in illis vitandis. Et quamvis *Lugoni* à n. 130. displiceat illud, *quod in se est*, tamen quæ opponit, displicent *Dicast.* d. 6. à n. 295., sed his omnibus omissis potest explicari *Suar.*, quòd sicuti ad efficacem dolorem sufficit affectiva detestatio, quæ tamen non potest efficere, ut peccata non fuerint, sic sufficiat affectivum propositum, quamvis efficere non possit, ut postea non sequatur relapsus, sufficit enim dolorem & propositum esse affectivè efficacia, quantùm in se est, & non requiritur esse effectivè absolutè efficacia.

909 3. *Stephanus à S. Paulo* t. 5. d. 5. n. 113. dicit sufficere, si habeat propositum conditionatum, seu desiderium cavendi totam collectionem, si esset

esset possibile, quia revera tota collectio ipsi displicet ex vi hujus pœnitentiæ: Hinc *Palav.* n. 292. dicit ad propositum hìc sufficiens requiri quidem desiderium, attamen non spem cavendi omnia: desiderium autem habere potest, inquiunt *Averſa, Rhodes, Bosco* n. 245., quia potest physicè cavere, quamvis moraliter non possit.

910 4. *Lugo* n. 133. dicit sufficere, si doleat de tanto numero, ac proinde proponat illam frequentiam emendare: Et hoc innuit etiam *S. Th.* suprà, dicens debere habere propositum se præparandi ad minuenda venialia; quia nempe est specialis inhonestas in repetita illa frequentia, quæ non est in singulis illis peccatis. Idem volunt *Tamb.* n. 9. & 10. *Sporer* n. 97. *Palav.* n. 289. dicentes sufficere, si proponat æquali tempore non committere tot venialia, sed emendare multitudinem, utì habet *Esp.* suprà; *Sed* contra hoc propositum movent difficultatem *Arriaga* d. 28. à n. 20. & *Dicast.* à n. 301., cui non satis obviavit *Lugo*, quæstio enim est de dolore & proposito, non tantùm circa illam frequentiam seu multitudinem emendandam, sed etiam circa ipsamet venialia, quæ frequentiam illam constituunt: hinc,

911 5. *Sporer* n. 338. ait magìs expedire confiteri & firmiter proponere cavere pauca venialia, v. g. quæ sunt graviora vel radices aliorum, aut contra quæ hìc & nunc confitens sentit se magìs moveri: Sic, inquit *Gob.* t. 6. n. 224., si mentitus es, quandoque cum, quandoque sine causa, sufficiet propositum imposterum non mentiendi sine causa, quia gravius est mentiri sine causa, quàm cum causa, v. g. ut impedias rixas, ut profis proximo. In similem sensum dicit *Esp.*

suprà sufficere dolere de magnitudine venialium: hi tamen Auctores non satisfaciunt illi, qui doleret de omnibus venialibus, & proponeret cavere omnia, hinc,

912 6. *Arr.* n. 22. & *Bosco* n. 245. rectè dicunt me posse habere propositum sufficiens ad remissionem omnium, si doleam de illis, quæ feci, & proponam cavere similia, nam sicuti non feci omnia possibilia, sed tantùm aliqua, sic satis erit proponere cavere similia, quamvis sciam me non posse cavere omnia possibilia.

913 7. Rectè etiam notant *Suar.* suprà & *Tann.* d. 6. q. 6. n. 20. duplicia esse venialia, alia plenè deliberata, & hæc omnia possum moraliter vitare, ideoque possum proponere illa omnia cavere, quidquid contradicant aliqui cum *Bosco* à n. 202. Alia sunt semi-deliberata, & circa hæc sufficit dolere, quòd facta sint, ac imposterum velle adhibere diligentiam pro illis saltem minuendis, quantùm humano modo fieri poterit. Ex dictis,

Colliges cum *Con. Laym.* & *Castrop.* suprà, item
914 cum *Tamb.* n. 14. propositum de mortalibus in hoc præcipuè differre à proposito de venialibus, quòd propositum de mortalibus debeat se extendere ad omnia etiam collectivè sumpta, non item ad omnia venialia, nequidem distributivè. Addunt iidem Auctores, propositum respectu mortalium debere esse magis efficax, quia relapsus in venialia non est ita noxius, neque occasiones ità sunt evitabiles: Inde rectè inferunt, faciliùs esse absolvendos, qui sæpè redeunt cum iisdem venialibus, quàm qui cum iisdem mortalibus. Quòd autem illi omnes, excepto *Castrop.*, doceant, etiam consentiente

Pulav.

Pal. nu. 292. non esse obligationem proponendi fugere occasiones proximas venialium, in hoc puto non esse audiendos, uti dixi l. 5. n. 283. nam qui vult periculum proximum peccati venialis, censetur velle peccatum veniale; & è contrà qui præcipit, ut vitem veniale, etiam præcipit, ut vitem illud, quod moraliter certò me inducet in veniale: imò quamvis esset tantùm probabile periculum proximum, ne inducerer in veniale, adhuc tenerer sub veniali illud fugere, quia hoc ipsum probabile periculum est præsens malum animæ, quod ex charitate teneor cavere, uti pluribus dictum est l. 5. num. 257.

Quandonam dubium sit, vel censeri debeat deesse propositum sufficiens, ideoque debeat negari vel suspendi absolutio, præsertim in recidivis & constitutis in occasione proxima peccandi, dicetur à n. 1819. 1831.

DUBIUM III.

Qualis Confessio requiratur.

ARTICULUS I.

An debeat esse integra materialiter.

RESP. Ad Confessionem, per se & ordinariè, requiritur integritas materialis, sita in eo, ut postquam diligentiùs te excusseris, & conscientiæ tuæ sinus & latebras (ita loquitur Trid. sess. 14. c. 5.) exploraveris, confitearis omnia mortalia memoriæ occurrentia, nondum confessa, eorúmque numerum & circumstantias, quæ speciem mutant. Patet ex 915

»*Trid. l. c.* & est certùm. Ratio, quia aliàs nec ju-
»dicium sacramentale rectè administrari, nec
»æquitas in pœnis statuendis servari potest.
» Dicitur I. *Per se, & ordinariè*: quia per ac-
»cidens & extraordinariè, sufficit integritas
»formalis. *v. Dub. seq.*
» Dicitur II. *numerum*: intellige certum, qui
»si non constet, dic probabilem, addendo, *plùs,*
»*minus*. Quòd si deinde deprehendas te errasse,
»non teneris iterum confiteri, nisi notabiliter
»fuerit major, *Fag. Sanch. Hurt.* contra *Reg. Fil.* &
»*Sa*, qui dicunt, verba illa, *plùs minùs*, tantùm
»extendi ad unum vel duo supra numerum in-
»dicatum: Sed quamvis hoc sit verum in nu-
»mero parvo, denario v. g., non tamen in aliis,
»v. g. centenario, millenario, &c. quia verba il-
»la non habent sensum absolutum sed respecti-
»vum ad numerum, cui adduntur, qui quantò
»fuerit major, tantò etiam major verbis istis
»intelligetur, dummodo tamen sit parvus re-
»spectu alterius, cui adjungitur, quod prudentis
»arbitrio æstimandum est. Ita *Dian. p. 3. t. 3. R.*
»194. ex *Nav. &c.* Item *Lug. d. 16. nu. 94.* Quod
»si autem nec probabilis haberi potest, dicenda
»est consuetudo peccandi, tempus & frequen-
»tia in die, septimana, mense vel anno. *Vid. Fil.*
»*t. 7. c. 4. n. 82. Dian. p. 3. t. 4. res. 94. Gasp. Hurt. d. 9.*
»*dif. 5. Lug. n. 79.*
» Dicitur III. *Quæ speciem mutant*: quia etsi
»probabile sit, quod docet *Suar. Kon.* & alii, eti-
»am eas, quæ notabiliter in eadem specie ag-
»gravant, (hoc est, quæ juxta cujusque consci-
»entiam excedunt ordinarium peccandi mo-
»dum) esse explicandas, ob rationem allatam
»in responsione, contraria tamen sententia,
quam

quam ex *D. Thom. Sylv. Nav.* docet *Vasq. Reg.* » *Bon. Lug. s. 3.* etiam probabilis est, & tuta; sal» tem si excipias, 1. Gradus consanguinitatis in» incestu. 2. Quantitatem, furti, injuriæ, &c. quæ» egent satisfactione. 3. Quando uno actu plures» sunt occisi, vel infamati, vel apud plures. 4.» Odium diuturnum: quia tunc solent plures» actus fieri. *V. Regin. l. c. 5.* Peccatum inter Con-» fessarium & pœnitentem. *V. Fill. de imped. mat. c.* » *5. q. 5. 6.* Si circumstantia invehat censuram, vel» reservationem, vel ad necessariam pœnitentis» directionem à Confessario prudenter interro-» getur. *Unde resolves,* »

I. Ad integritatem confessionis prærequi-» ritur diligens examen, pro capacitate pœni-» tentis, temporis morâ & cæteris circumstan-» tiis: Ad id autem sufficit diligentia mediocris,» qualem vir prudens in arduis negotiis adhi-» bet, vel qualem, moraliter loquendo, docti &» timorati adhibere solent, etiamsi quis putet,» majore diligentiâ plura se reperturum, *Bon. t.* » *1. d. 5. q. 1. Laym. l. 5. t. 6 c. 8.* Post mediocrem» autem istam diligentiam non tenetur de antè» acta vita ulteriùs cogitare: & si quid occurrat, » quod videatur non esse in confessione expli-» catum, potest sibi persuadere, cum cæteris id» memoratum fuisse, *Dian. R.* 107. ex *Sanch.* »

II. Examen hoc à Confessario potest supple-» ri: quod tamen *Suar.* reprobat in confessioni-» bus longis diligentiorum, eò quòd impossibile» ferè sit, ut quis repentè rogatus omnia recor-» detur, & tantùm admittit in rudibus: quos» etiam monet *Sa* v. *Confessio*, bonâ fide con-» fessos, non nimis rogandos de confessionibus»

præter-

»præteritis, nisi intelligatur aliquid necessa-
»rium defuisse. *V. Fagund. Dian. res.* 89.

» III. Non est necessarium peccata scribere,
»ne memoriâ excidant, ùt contra *Bon.* docet
»*Suar. Vasq.* & alii: Imò *Sotus* dicit, id non con-
»sulendum, ob periculum evulgationis. Meliùs
»tamen *Lay. Kon.* & alii asserunt. suadendum
»esse; dummodo vitetur anxietas nimia, pro-
»pter quam scrupulosis prohiberi potest.

» IV. Invalida est confessio non integra ex
»ignorantia vel negligentia mortaliter culpabi-
»li, ùt veriùs docet *Suar.* & alii communiter
»contra *Sot.* & *Canum*, quia *Trid.* requirit dili-
»gens examen.

» V. Non officit integritati, per se loquendo,
»si quis subinde graviùs lapsus, id alteri priùs
»confiteatur, & deinde ordinario suo venialia
»tantùm (qui imprudenter id ægrè feret, pro-
»hibebit, aut reprehendet) nisi tamen eâ occa-
»sione maneat in mortali occasione peccandi;
»aut ideo circumeat, ut liberiùs peccet: tunc
»enim graviter peccabit, & ob defectum attri-
»tionis, confessio erit nulla. Ita *Fil. Lay. Lug. d.*
» 16. *num.* 57.

» VI. Ex circumstantiis minuentibus illæ tan-
»tùm explicandæ sunt, quæ vel omnino tollunt
»malitiam, vel ex mortali faciunt venialem, ùt
»parvitas materiæ, indeliberatio, &c. (v. g. si die
»Veneris ignorans comedisset carnes) vel alio-
»qui notabiliter mutant judicium Confessarii,
»saltem quoad speciem.

» VII. Ad servandam integritatem confessio-
»nis peccata mortalia dubia ùt dubia, (loquen-
»do de dubio propriè dicto,) sunt aperienda, ùt
»docet *Suar. in 3. p. tom. 4. d. 22. s. 9. n. 7. Sanch. Dian.*

Lug.

Lug. n. 63. Bon. d. 3 quæst. 5. §. 2. p. 2. dif. 4. & alii» *commun.* contra *Kon.* Ratio, tum quia peccata,» quæ sunt in conscientia, debent manifestari, at» dubia ùt dubia sunt in conscientia : tum quia» in negotio salutis, & medio ad hanc necessa-» rio, non tam habet locum illud axioma: *Me-»* *lior est conditio possidentis*, quàm hoc: *in dubio tu-»* *tior pars eligenda est.* (Excipiuntur tamen scru-» pulosi, & ii, quibus diu post patratum pecca-» tum suboritur aliquod dubium, si aliàs soliti» sint sollicitè confessionem instituere ; quia» non est dubium prudens.) Quòd si postmo-dum accipiat notitiam certam, idem rursus» esse confitendum tanquam certum, docet» *Turrianus* & *Sanch.* 1. *mor. c.* 10. *n.* 69. Dubitat ta-» men *Lug. n.* 79. & 92. suadetque id ùt securius.» *V. Dia. R.* 60. & 107. Si verò peccatum confessus» est ùt certum, & postea de eo dubitet, an fece-» rit, non tenetur iterum confiteri ùt dubium» *Lug. Tamb. de exp. conf. l. c.* 1. qui idem censent,» etsi postmodum certò comperiat se non feciſ-» se: Monent autem *Suar.* & *Tamb. loc. cit.* si quis» sola peccata dubia confiteatur, monendum, ut» addat aliquod certum ex aliàs confessis: Quòd» sid haberi non possit, absolvendum sub con-» ditione.

ADDENDA.

Quæst. 127. *Quid sit Confessio, & quæ sit ejus materia.* R. Confessio est accusatio exter-na, de peccato proprio, ordinata ad absolutio-nem à Sacerdote obtinendam. Quænam autem sit ejus materia, sufficienter explicatum est in q. 84. & seqq. 916

Q. 128.

917 Q. 128. *Quid præterea sit notandum circa obligationem confitendi integrè.* R. *Gerson* parte 2. tit. *De arte audiendi confessiones*, n. 32. litt. X in proœmio ait: *Paucos hactenus reperi, qui perfectè unquam & integrè confessi fuerunt, causâ existente in multis, vel in negligentia vel ignorantia Confessariorum*: hinc ut saltem ignorantia illa depellatur, paulò fusiùs, etiam per sequentes qq. agendum erit de modo integrè explicandi peccata.

918 §. 1. Est gravis obligatio confitendi integrè omnia & singula mortalia, uti *constat ex verbis* Conciliorum, *Lateranensis*, *Florentini* & *Tridentini*, quæ retuli n. 595. Hanc autem obligationem esse gravem, manifestum est, nam verba Conciliorum sunt præceptiva vel declarativa præcepti, & materia est gravis, sive spectetur difficultas confitendi, quæ secundùm se est gravissima, sive utilitas & finis, ad quem talis confessio ordinatur, qui est remissio peccati mortalis per istud medium intenta à Deo, ergo.

919 §. 2. Integritas confessionis alia est materialis, alia formalis tantùm. Materialis est, si pœnitens confiteatur omnia mortalia, quæ post diligens examen memoriæ ipsius occurrunt. Formalis tantùm est, si confiteatur aliqua, non tamen omnia, quæ memoriæ occurrunt: & hæc quidem integritas saltem formalis est necessaria necessitate Sacramenti, uti pluribus demonstrat *Moya* d. 1. q. 8. contra quosdam recentiores. E contrà integritas materialis est necessaria necessitate tantùm præcepti.

920 §. 3. Ad integritatem confessionis spectat explicare omnia mortalia secundùm numerum, secundùm speciem, & secundùm omnes circumstantias mutantes speciem malitiæ mortalis:

talis: Est de fide ex *Trid.* suprà, nam qui omittit vel numerum, vel speciem aliquam, vel circumstatiam, quæ mutat speciem, ille non confitetur omnia & singula mortalia, ergo. Debet autem exprimi numerus, prout nunc in conscientia agnoscitur, hinc sciens se ter blasphemâsse, malè confitetur dicendo, accuso me, si bis aut ter, vel accuso me, quòd ter circiter blasphema verim, sic enim non dicit numerum, prout in conscientia habet.

Q. 129. *Quid addendum sit circa modum practicè confitendi integrè quoad numerum.* R. §. 1. In l. 5. àn. 147. explicatum est, quandonam actus physicè unus sit unum vel multiplex numero peccatum: Item à n. 167., quandonam actus physicè plures sint unum vel multiplex numepeccatum: Item à n. 173., quandonam peccatum numero multiplicetur propter interruptionem & repetitionem actuum. Denique ibidem à n. 180. dictum est, quandonam peccatum omissionis numero multiplicetur: quæ omnia hìc suppono & hìc debent recoli ex ibi dictis. 921

§. 2. Numerus est confitendus vel absolutè, vel sub dubio, prout conscientia dictat, secundùm dicta n. 618. unde qui recordatur, quòd decies fecerit, peccat mortaliter dicendo, *aliquoties feci*, *sæpe feci*, *fortè decies feci*, quia hæ voces non significant numerum certum, qui in conscientia est. Idem est de eo, qui scit se fecisse decies, & dicit se fecisse decies vel undecies circiter, *Dicast. Stoz.* l. 1. p. 1. n. 93. Sæpe tamen excusantur pœnitentes per simplicitatem vel bonam fidem, ex qua malunt plùs dicere qnàm minùs: 922

si

si tamen Confessarius hoc advertat, monere debet, ne id faciant, sed dicant, sicuti est in conscientia, *Aversa* q. 10. s. 12. Quòd si aliquis ita judicans sit confessus se decies fecisse, & postea judicet se fecisse tantùm sexies, non est opus hoc postea dicere, quia decem sunt sex & amplius, *Lugo, Dicast.* d. 9. n. 112. *Aversa* suprà, qui putat, si dixerit ter circiter, & postea resciat se fecisse determinatè ter, teneri iterum confiteri ùt certò ter, quia priùs confessus erat ùt dubium.

923 §. 3. Qui uno actu detraxit tribus, secundùm dicta l. 5. à n. 149. fecit tria peccata, vel saltem contraxit tres numero malitias in confessione exprimendas, uti habet communiter cum *Aversa* s. 14. attamen non debet confiteri se ter detraxisse, neque etiam sine addito se fecisse tres detractiones, sic enim Confessarius intelligeret esse factum per tres distinctos actus, qualiter actum non est, sed debet dicere, uno actu detraxi tribus. Idem est, si habuit unam voluntatem fornicandi cum tribus, aut ter fornicandi cum eadem, tum enim non satisfacit dicendo, habui voluntatem fornicandi, sic enim significat tantùm voluisse cum una vel semel.

924 *Obji.* Si numerus malitiarum sit confitendus, ergo qui detraxit vel imprecatus est malum toti alicui Monasterio, debebit dicere numerum personarum, quæ sunt in illo. R. Si sciebatur numerus, & detractio vel imprecatio afficiebat singulos, c. Si non sciebatur numerus, aut detractio vel imprecatio afficiebat tantùm communitatem in genere, n. Detractio communiter cadit in singulas personas, uti si dicatur Monasterium esse deditum potationibus,

bus, familiam habere originem à Judæis &c. Imprecatio potest cadere in totum per modum unius, uti si villicus imprecetur Monasterio, quia cogitur ei solvere nimis magnos canones, hic enim posset amare singulas personas Monasterii, & tamen toti imprecari malum. Signum autem, quòd imprecer toti simul, est, si non imprecarer singulis, si inde abessent, ideoque tum erit unicum peccatum, quia est unicum objectum, nempe communitas, *Dicasi.* n.232. Ex simili ratione putat *Stoz* n.595.eum, qui hæredibus vel communitati est furatus, satisfacere, si dicat, se esse furatum rem spectantem ad plures vel ad communitatem, non determinando, quot sint hæredes vel personæ in communitate, sed hoc intelligendum est de bonis adhuc indivisis, uti notat *Dicast.* suprà. Quòd si aliquis ex odio uno in unam familiam, uno actu, v. g. potione venenatâ omnes occideret, quamvis non ratione odii præcisè, tamen ratione occisionis essent tot numero peccata, quot personæ, quia per occisionem læsisset diversa singularum jura. In omnibus tamen ejusmodi casibus debet pœnitens sic confiteri, sicut apprehendebat objecta, quando peccabat, v. g. quando detrahebat aut maledicebat, & ideo l.5. n.149. dixi actum unum tendentem in plura objecta esse multa numero peccata in confessione explicanda, prout actus distinctè vel confusè in ea objecta tendebat: hinc si quis peccârit tantùm apprehendens esse contra multitudinem, satis est, si explicet peccatum sub his terminis, sub quibus illud concepit, & quousque apprehensio se extendebat, nec requiritur, ut dicat, quot personæ reipsâ fue-

rint, quamvìs id reſciat, quando confitetur, *Dicaſt.* n. 253. *Averſa* De pecc. q. 72. ſ. 4.

925. §. 4. Qui per tres actus furatus eſt eidem tres ducatos, non ſatisfacit dicendo furatus ſum tres ducatos, quia tres actus faciunt tria numero peccata: Qui autem uno actu furatus eſt eidem tres ducatos, ſatisfacit dicendo, ſemel furatus ſum tres ducatos, quia eſt unum peccatum, cùm ſit unus actus, & illi tres ducati ſint unum numero objectum, ſecundùm dicta l. 5. n. 151. E contrà qui uno actu furatus eſt tres ducatos, ſingulos pertinentes ad diverſos homines, non ſatisfacit dicendo, furatus ſum tres ducatos, ſed addere debet pertinuiſſe ad diverſos homines, jamenim non faciunt unum numero objectum, ſed quia pertinebant ad diverſos, illo unico actu læſa eſſent tria jura numero diverſa ſingulorum iſtorum hominum, utì dictum eſt ibidem l. 5. n. 152.

926. §. 5. Qui uno actu dubitavit circa tres fidei articulos, uno actu juravit tria objecta falſa, uno actu blaſphemavit in tribus materiis, ſatisfacit dicendo ſemel dubitavi de fide, ſemel juravi falsò, ſemel blaſphemavi, utì dictum eſt l. 5. à n. 156. E contrà qui uno actu odit tres homines, uno actu detraxit uni apud tres homines, debet addere hunc numerum hominum, ſecundùm dicta l. 5. n. 158. & 162. Similiter qui uno actu ſtatuit per ſeptimanam omittere Horas, addere debet, ſemel volui omittere per ſeptem dies, ſecundùm dicta ibidem n. 164.

927. §. 6. Quoties quis comedit carnes die jejunii, toties peccat, ſecundùm dicta l. 3. p. 2. num. 1264. Quod licèt non admittant aliqui, ſi ſit jejunium ex voto vel pœnitentia ſacramentali,

tamen

tamen oppositum videtur probabilius, secundùm dicta l. 3. p. 1. n. 438., quia jejunium vovetur vel injungitur prout ab Ecclesia præcipitur. Item probabile est toties peccare, quoties plenam sumit refectionem etiam è cibis esurialibus, secundùm dicta l. 3. p. 2. nu. 1265., quamvis oppositum etiam sit probabile. Quòd si quis initio mensæ comedisset carnes, & uno vel altero ferculo è piscibus interposito, postea iterum carnes comederet, esset unum peccatum, quia est una refectio: si autem à mensa surrexisset & rediret etiam intrà unam horam, putat *Tamb.* in Decal. l. 4. c. 5. §. 1. n. 18. fore duo peccata, sed probabile est oppositum, quia sicuti si Sacerdos in mortali sumat suam hostiam, & post communionem ad duas horas distributam, sumat reliquas particulas consecratas, est unum peccatum indignæ sumptionis, secundùm dicta l. 5. num. 170., quia nempe duæ illæ sumptiones pertinent ad consummationem unius Sacrificii, non obstante tantâ interruptione physicâ, ita illæ duæ sumptiones facient unam comestionem carnium, quia secundùm dicta l. 3 p. 2. à n. 1279. relinquunt unitatem refectionis sive prandii.

§. 7. Qui per horam continuat actum, facit 928.
unum peccatum, qui autem intra horam ter retractet actum & resumit, facit quatuor peccata, secundùm dicta l. 5. num. 174., adeoque hic posterior plùs peccat in ordine ad obligationem confitendi, quia debet dicere, quater hoc feci, alter autem dicit, semel feci. Uter verò plùs peccet in ordine ad culpam, demeritum & pœnam, pendet maximè à circumstantiis deliberationis & intensionis, cæteris paribus, qui

continuat, magìs peccat, quia retractare malum est de se bonum, & continuare malum est pejus quàm abrumpere & relabi intra idem tempus. Plura circa interruptionem videri possunt l. 5. à n. 173.

929. §. 8. Qui continuo tempore in mortali absolvit decem pœnitentes, aut ministrat Eucharistiam decem communicantibus, non satisfacit dicendo, semel indignè administravi Sacramentum Pœnitentiæ vel Eucharistiæ, sed tenetur addere numerum hominum, quibus administravit, utì dictum est l. 5. à n. 71.

930. §. 9. Qui in vigilia S. Matthiæ incidente in diem Veneris quatuor temporum quadragesimæ comedit carnes, satisfacit dicendo, semel die jejunii comedi carnes, quia omnes illæ leges prohibentes sunt moraliter unica, secundùm dicta l. 5. n. 147. Ob eandem rationem, qui inobediens fuit pluribus Superioribus idem imperantibus, quorum unus non volebat afferre novam obligationem, sed tantùm eandem, satisfacit dicendo, semel fui inobediens Superiori, secundùm dicta ibidem n. 148. Si tamen scire-tur, quòd secundus Superior, v. g. ex alio motivo intendisset novam obligationem, tum in uno illo actu inobedientiæ essent duæ malitiæ, & dicere deberet, fui duobus præceptis Superiorum inobediens, secundùm ibidem dicta num. 147.

931. §. 10. Qui furatus est 1000. & primò bonâ fide confessus est se furatum esse 500., si postea reddatur certior, quòd fuerint 1000., *Lugo, Tamb.* De confess. l. 2. c. 1. à n. 74. *Sporer* n. 406. putant non satisfacere, si in sequente confessione dicat se furatum 500., quia falsum est, quòd viola-

violaverit jus in 500., nam fuit jus in 1000. quod violavit, ergo neutrâ vice explicaret suum peccatum, sed debet repetere & dicere, furatus sum 1000. Oppositum tenent *Arr.* d. 35.n.40. & *Bosco* d.7.s.8. n.170. & est probabile ex dicendis n.932.etiamsi supponamus esse obligationem confitendi circumstantias aggravantes tantùm, sicuti enim si uno actu contraxerim duas specie malitias, & primâ vice confessus sim unam tantùm, postea recordans alterius satisfacio dicendo hanc alteram solam, si utraque censeatur sufficienter intelligi, utì dicetur n. 1135. ita & hìc, nam qui violavit jus ad 1000. etiam violavit jus ad 500., ergo utrâque vice dicit verum, & qui semel confessus est se furatum esse 500.,& postea iterum confitetur se furatum esse 500.,dixit totam malitiam, quæ est in furto millenorum, ergo.Id tamen scienter fieri non debet in prima confessione, quia est saltem contra sinceritatem confessionis, secundùm dicenda n. 1134.

§. 11. Qui bonâ fide ita existimans confessus est se decies blasphemâsse, etiamsi postea meliùs recogitans judicet se blasphemâsse vigesies, certò satisfacit, si in posteriore confessione dicat se blasphemâsse decies, quia sic certò edixit speciem & totum numerum. 932.

§. 12. Quando pœnitens à modico tempore est confessus, v. g. à duabus septimanis, & in parvo numero palpabilium peccatorum præsertim externorum, addit circiter, meritò est suspectus de negligenti examine, quia si se examinâsset, facilè sciret, quoties tale crimen intra tam breve tempus commisisset,*Gob.Stoz* n.103. *Sporer* n.444. 933.

934. §. 13. Qui post examinatam diligenrer conscientiam aperuit in genere statum, vitam, consuetudinem & tempus, quo in peccatis hæsit, non tenetur postea repetere peccata, quamvis in particulari distinctiùs recordetur hujus vel illius, in hoc vel illo loco aut tempore, cum hac vel illa persona commissi, quia in illa confusa narratione fuerunt sufficienrer intellecta à Confessario, qui potuit de eis & eorum numero formare morale judicium, atque ideo ab omnibus directè absolvit.

935. §. 14. Cùm sæpe pœnitenti moraliter impossibile sit scire numerum, utì si meretrix diu cuivis fuerit exposita, scire non potest, quot personas conjugatas, quot liberas admiserit vel parata fuerit admittere, unde in ejusmodi casibus frustra Confessarius urgebit ad certum numerum exprimendum, & reipsa tantùm urgebit ad errandum, ut satisfaciat suæ scrupulositati, hinc melius est, si petat, quanto tempore ita vixerit parata ad quosvis, & an sæpe de septimana solita sit reipsa vel saltem animo promiscuè quoslibet admittere: In illis autem peccatis, quæ sunt enormiora aut rariùs fiunt, faciliùs sciet numerum, unde de his est interroganda, quoties v. g. contra naturam peccârit, quoties cum persona sacra vel consanguineâ: similiter sufficit, si consuetudinarius dicat durationem consuetudinis, & quoties soleret per diem vel septimanam repetere peccatum suum. Quod autē attinet ad rudes homines, præsertim qui rariùs confitentur, hi detetminatū peccatorum numerum scire vix possunt, unde si rogati exprimant, sæpè merè conjectando illum exprimunt, sive quia tacere erubescunt, sive ut à

mo-

molesta Confessarii interrogatione se eximant, hinc etiam cum talibus meliùs facit Confessarius, si ipsemet intellecto modo vivendi & frequentiâ peccandi v. g. per unam septimanam, ac diuturnitate temporis, quo ita peccare soliti fuerunt, ex his conjiciat seu apud se colligat numerum: quod tamen non tenet universaliter, uti rectè monet *Dicast.* d. 9. n. 57., nam sæpe fit, ut uno tempore plùs peccârint quàm alio, de quo etiam erunt interrogandi, sed semper cum discretione, ne nimiùm crucientur, & confessio fiat valde odiosa. *Confessarius mediocriter doctus*, inquit *Less.* in Auct. V. *Confessio* cas. 10. *si non sit scrupulosus, non habet in his magnas difficultates, sed scrupulosus, etsi sit doctissimus, ubique hærebit eritque anxius.*

Q. 130. *Si quis nesciens numerum determinatum* 936.
dixerit, feci hoc toties, plùs minùs, vel toties circiter, & postea certò resciat, quoties determinatè, vel se fecisse sæpiùs, an obligetur iterum confiteri hunc determinatum vel majorem numerum certò agnitum. R. Non obligari, secundùm dicta n. 616. dummodo hic numerus determinatus vel major fuerit sufficienter significatus per tò *plùs minùs* sive *circiter*: Cur autem confessus peccatum ùt dubium, si postea agnoscat ùt certum, teneatur iterum confiteri ùt certum, disparitatem dedi illo n. 616. Tota hìc difficultas est, quousque illæ particulæ, *plùs minùs* vel *circiter*, se extendant, de quo sunt variæ sententiæ, nam

§. 1. *J. Sanch.* & alii apud *Dianam* p. 3. t. 4. 937.
R. 94. dicunt nunquam significare plùs, quàm duo vel tria ultra numerum expressum: Alii, non ultra quatuor, alii non ultra quinque, utì refert *Dicast.* d. 9. n. 116. Alii cum *Stoz* l. 1. p. 1.

n. 99. non ultra decem, quantumcunque magno numero addantur, sed hi nimis rigidè loquuntur, quia particulæ illæ significant comparativè ad numerum, cui adduntur, ergo malè ponitur una absoluta mensura etiam respectu cujuscunque magni numeri.

938. §. 2. Alii apud *Dicast.* n. 115. dicunt extendi posse ad quartam partem: *Tann.* q. 7. n. 45. citans *Sot.* & *Valen.* dicit, si fecerit trigesies, satis esse, si dixerit, vigesies circiter. *Verricel.* universaliter putat extendi posse etiam ad dimidium: sed hi videntur nimis laxè loqui, quia si quis promittat alteri quadringentos circiter ducatos, nemo dicet satisfacere, si det trecentos, multò minùs si ducentos.

939. §. 3. Alii cum *Menochio* apud *Dicast.* n. 121. restringunt præcisè ad quinque in centum, sed hi in parvo numero sunt nimis rigidi, nam secundùm omnes satisfecit, qui bonâ fide nesciens dixit, centies circiter, quamvis ex reperta scedula, in quâ notarât, postea resciat se feciſſe centies & sexies; E contrà in numero magno regula illa est nimis laxa, nam quinque millia videntur nimium respectu centum millium, & tamen non desunt nisi quinque in centum, hinc

940. §. 4. Hæc unica regula videtur tenenda, ut quando excessus est parvus, vel absolutè in se, vel saltem respectu magnæ summæ, quæ exprimitur, tum censeatur sufficienter explicatus per illas particulas & inclusus in numero expresso: Quò autem numerus expressus est minor, etiam excessus debet esse minor; quò numerus est major, potest excessus esse major; attamen sine proportione arithmetica, sed tantùm cum aliqua proportione quasi geometrica secundùm judi-

judicium prudentum, quamdiu nempe parvus excessus censetur quasi absorberi in numero majori expresso. Sic parvi excessus videntur esse unum respectu quatuor, duo respectu decem, tria respectu viginti, quatuor respectu quadraginta, sex vel etiam novem respectu centum, uti cum aliis tenet *Sporer* à n. 446. Unde secundùm *Dicast.* n. 119. & *Bosco* t. 8. n. 154. si dixisti, ter circiter, & feceras quater, satisfecisti, quia licèt unum sit tertia pars trium, tamen est aliquid in se parvum. Addunt *Côn. Lugo*, & alii cum *Burgh.* cent. 2. cas. 55. si dixeris octogesies circiter, quamvis feceris centies, quia viginti respectu centum videtur in morali judicio esse parvus numerus, sed alii meritò de hoc dubitant; unde si feciisses centies trigesies, & dixisses centies circiter, *Bosco* rectè dicit fore nimium excessum, quia quamvis triginta non sit tertia pars numeri centenarii, tamen neque in se neque respectivè ad centum videntur esse aliquid parvum. Addit *Dicast.* n. 119. si dixeris, circiter millies, esse satis, quamvis feceris millies quinquagesies: Si tamen dixisses, millies circiter, & feciisses millies ducenties, non videri satis expressum, quia est nimius excessus, putat tamen, si dixisses, circiter decies millies, tum etiam includi decies millies & ducenties, qui enim dicit exercitum constare circiter decem millibus militum, verum dicit, quamvis sint ducenti plures vel pauciores. Denique si quis dixisset se blasphemâsse decies, non addendo circiter, & postea comperiret vel dubitaret, an non blasphemârit undecies, communior sententia est cum *Sporer* n. 449. debere in proxima confessione dicere se blasphemâsse semel vel de hoc dubitare,

quia hanc vicem nullo verbo vel signo manifestâsset. In hoc tamen contradicit *Tann.*, & rectè; si supponamus pœnitentem semel pro semper manifestâsse Confessario, quòd tali determinatè numero non intelligat nisi circiter. Vide etiam dicta n. 617. 618. 624., ubi aliqua de confessione quoad numerum.

941. Q. 131. *An non tantùm actus externus, sed etiam effectus peccati sit cum actu interno confitendus.* R. §. 1. Actus externus, qui internum complet in ratione peccati externi, est simul confitendus, *Tann.*, q. 7. n. 47. *Aversa* q. 10. s. 2. §. *potiùs*. *Esparsa* q. 90. a. 1. ad 7. *Platel.* n. 774. qui meritò dicunt hoc esse certum. *Probatur*, quia licèt actus externus nihil superaddat malitiæ, utì habet communis & probabilior cum S. *Tho.* 1. 2. q. 20. a. 3. & 4. contra *Scot.* *Ripald.* & alios, tamen actus internus & externus faciunt unum actum completum in genere moris, actio enim externa habet se velut materiale, interna velut formale, Christus autem voluit explicari totum peccatum completum in genere moris, utì nobis constat ex consensu Doctorum & praxi fidelium, ergo cùm actus internus in genere moris compleatur per actum externum, & cum illo sit simpliciter totum peccatum completum, debet illud totum explicari, dicendo, v. g. commisi homicidium, adulterium, detractionem, hæc enim veniunt nomine peccati simpliciter, quod dicitur, dictum, factum vel concupitum, ergo. Consequenter qui alterum vulneravit, non satisfacit dicendo, volui vulnerare; item qui volens occidere, lethaliter vulneravit, non satisfacit dicendo, volui occidere, sed debet addere, volens occidere lethaliter vulneravi.

Obj.

Objicies. Si die festo omiserim Missam eo fi- 942.
te, ut studerem, satisfacio dicendo, omisi Missam die festo, tacendo de studio, quamvis studendo peccaverim, & per studium expleverim meam malam intentionem, ergo idem est de actu externo. R. n. conseq. quia quamvis tale studium sit denominativè peccatum & subjectum ejusdem malitiæ, non aliter ac externa omissio Missæ; tamen studium non complet volitionem non audiendi Missam, sed hanc volitionem complet vel externa omissio Missæ vel causa proxima illius, utì explicatum est l. 5. à n. 27. ergo talis sufficienter explicat suum peccatum dicendo, omisi Missam die festo. *Nec obstat*, quòd volitio studendi etiam esset peccatum, & compleatur externè per studium, *nam* tota malitia volitionis studendi erat malitia volitionis omittendi Missam, quæ tota explicata est, dicendo, omisi Missam.

§. 2. Circa peccatum distinguenda sunt ista 943.
quatuor: Causa finalis peccati: Actio concomitans peccatum: Complementum externum peccati: Effectus peccati. *Causa finalis peccati* est hoc, propter quod aliquis peccat, utì si quis omittat Missam, ut studeat, studium est causa finalis peccati, & peccatum denominativè, est enim actus liberè positus ex mala intentione omittendi Missam, qui actus est veluti medium omittendi Missam, adeoque indirectè prohibetur eodem præcepto, quo directè præcipitur Missa. Quando autem talis causa finalis peccati non est de se mala, non est opus illius facere mentionem in Confessione, utì n. 942. dictum est, quia licèt hoc reticeatur, tamen

tamen explicatur tota malitia principalis peccati internè & externè completi. *Actio concomitans peccatum* est illa, quæ per accidens ponitur eodem tempore, quo etiam ponitur peccatum, quæ quamvis fortè sit incompossibilis cum impletione præcepti, tamen non est causa nec occasio transgressionis illius; uti si quis determinatus sit ad omittendam Missam, quia nimis frigidum est, postea autem, ne sit otiosus, si domi studeat, quando deberet audire Missam, hoc studium est purè concomitans omissionē Missæ, & nequidem denominativè est peccatum, hinc multò minùs opus est facere mentionem illius in confessione. *Complementum externum peccati* est actio externa immediatè dependens à peccato interno actualiter existente, cujus est veluti executio; & ideo denominat hominem externè actu peccantem, uti explicatum est l. 5. à n. 27. Et hoc complementum peccati est explicandum in confessione, secundùm dicta n. 941. *Effectus peccati* est aliquid, quod causatur & sequitur ad totum peccatum internè & externè completū, v. g. voluntas occidendi completur externè per transfossionem, ad quam sequitur mors: voluntas comburendi domum completur per applicationem ignis, ad quam sequitur exustio domûs: voluntas se inebriandi completur per potationem vini, ad quam sequitur privatio rationis: voluntas turpiloquii completur per locutionem turpem, ad quam sequitur motus venereus. Hic mors, exustio domûs, privatio rationis, motus venereus dicuntur effectus peccati, & de illis quæritur, an, quando secuti sunt, etiam sint simul explicandi in confessione; an è contrà satis sit

dicere

dicere, transfodi intendens mortem proximi, incendi domum proximi, potavi prævidens periculum ebrietatis, locutus sum turpia prævidens motus venereos, tacendo, quòd omnia ista reipsa secuta sint.

§. 3. Probabilius videtur non esse obligationem, per se loquendo, confitendi talem effectum peccati. 944. Ita *Vasq. Salas, Gran. Lugo, Bonac. Rayn. Rhod. Tamb. Dian.* p. 1. t. 7. R. 64. *Dicast.* d. 9. n. 19. & 415. *Bonæsp.* De pecc. d. 5. n. 68. *Esparsa* q. 90. ad 7. a. 4. *Burgh.* cent. 1. Casu 19. *Gob.* in Quin. t. 5. c. 9. à n. 6. *Herinx* De pecc. d. 5. n. 74. *Sporer* n. 383. & alii multi contra *Sot. Lopez*, *Sanch.* De Matr. l. 9. d. 45. n. 30. *Castrop.* t. 2. d. 1. p. 3. n. 7. *Aversam* q. 10. s. 2. *Platel.* n. 775. *Arriagam* De pecc. d. 45. n. 13., qui immeritò dicit suam sententiam esse certam, & in ea convenire omnes. *Probatur*, nam imprimis si talis effectus nullo modo fuerit prævisus, non est obligatio illum confitendi, utì fatentur plerique ex adversariis, quia secundùm dicta l. 5. à n. 30. tum non fuisset nequidem denominativè voluntarius, nihil enim volitum nisi cognitum, ergo nullo modo dici posset esse peccatum. Neque hìc sufficit debuisse prævideri, nam inde tantùm sequitur negligentiam advertentiæ fore culpabilem & confitendam. Deinde si talis effectus sequitur post retractationem causæ, etiam non est confitendus, utì etiam plerique ex adversariis concedunt, alioquin qui ante mensem abjecisset breviarium vel propinâsset alicui venenum, si statim post commissum peccatum fuisset rite confessus, teneretur omissionem Horarum per omnes dies sequentes, & mortem post mensem secutam aperire, quod

nemo

nemo dicet. Denique licèt effectus fuerit in peccato velut causa prævisus aut etiam intentus, tamen talis effectus propriè dici non potest peccatum, utì probatum est l. 5. n. 33., cùm neque in se sit peccatum, neque etiam externè compleat peccatum secundùm dicta nu. 943., ergo non est obligatio illum confitendi, quia non est obligatio confitendi aliud quàm peccatum. *Nec obstat*, quòd non retractârit causam, *nam* sive retractârit, sive non, effectus manet suo modo æqualiter imputabilis, non tanquam culpa, sed tantùm tanquam effectus culpæ præteritæ, uti explicatum est l. 5. à n. 42. Et consequenter talis homo satisfaciet dicendo, projeci breviarium prævidens me tanto tempore non posse orare, porrexi proximo venenum intendens ejus mortem, tacendo an Horas non orârit, & an mors sit secuta necne.

Dixi 1. per se loquendo, quia per accidens sæpè addi debent tales effectus secuti, quia aliter non intelligeretur peccatum, quod commissum est, aut quia ratione ipsorum contracta est censura vel reservatio, de qua scire debet Confessarius. Imò expedit semper addi propter varia, v. g. quia ex effectu secuto plerumque meliùs intelligitur malitia peccati; item quia pœnitens ignorans sæpe monendus est de restitutione, cujus obligatio orta est ex effectu secuto. Et ob has causas pœnitentes communiter addunt tales effectus secutos, in quo non sunt prohibendi, sed potiùs suaviter invitandi, ut semper addant, utì monet *Esparsa*.

Dixi 2. Talem effectum peccati, nam si aliquis effectus illicitus sequatur ex peccato, quando adhuc est status libertatis, & compleat actionem

nem internam malam in ratione peccati externi, confitendus est, uti patet in eo, qui per turpiloquium, tactum aut quid simile causat actu & liberè in se pollutionem, hic enim effectus actu complet volitionem saltem indirectam pollutionis, quæ est peccatum distinctum à turpiloquio. Quomodo autem peccet, & consequenter quomodo confiteri debeat, qui dat causam tali pollutioni vel simili effectui de se malo, declaratum est l. 3. p. 1. à n. 922. ubi etiam à n. 929. dictum est, quomodo peccet, qui per actionem de die positam causat pollutionem aut similem effectum malum in somno oriturum. Denique quinam effectus retineant malitiam objectivam, etiam quando absque libertate sequuntur, ideoque in confessione fieri debeat mentio culpæ, quæ cognoscebatur apta causare talem effectum, dixi l. 5. n. 48.

Q. 132. Quænam peccata dicantur esse specie distincta in ordine ad confessionem; & unde desumatur illa diversitas specifica. R. Ista explicata esse etiam in l. 5. à n. 118. ubi dixi distinctionem specificam præcipuè desumi, vel ex objecto aut modo tendendi actûs peccaminosi notabiliter diverso, vel ex legibus formaliter diversis, contra quas agitur. Et ibidem à n. 132. explicavi, quandonam leges censeantur esse formaliter diversæ, quod nimirum præcipuè est ratione finis, in quem tendunt ejusmodi leges, aut ratione motivorum, quæ intenduntur à legislatoribus. Denique à n. 139. dixi, quandonam peccata commissionis & omissionis circa idem objectum specie distinguantur, quæ omnia hìc suppono & recoli debent. 945.

Q. 133. Quænam generatim observanda sint cir- 946.

ca hanc explicationem ſpeciei in confeſſione. R. ſeqq.

§. 1. Peccata ſic ſunt confitenda, ſicuti erat conſcientia tum, quando committebantur : unde ſi tum invincibiliter ignorabas malitiam, vel non advertebas ad aliquam circumſtantiam malam, tu illam non contraxiſti, quia nihil eſt volitum, niſi ſit cognitum : hinc ſi confiteri velis, quia times, ne fortè peccâris, addere debes te putare, quòd eo tempore non adverteris ad talem malitiam. Similiter ſi falsò jurâſti in materia levi, putans bonâ fide te tantùm leviter peccare, malè confiteris dicendo, juravi falsò, nam ex hoc ipſo Confeſſarius judicabit te peccâſſe mortaliter, cùm omne perjurium, etiamſi ſit in materia levi, ſit mortale, hinc addere debes te eo tempore putâſſe eſſe tantùm leve peccatum. E contrà ſi erroneè apprehendebas aliquam malitiam in objecto vel in actione tua, quamvìs reipſa non ineſſet, tu contraxiſti, & teneris hoc explicare, v. g. die Cinerum putabas eſſe obligationem audiendi Miſſam & tamen neglexiſti, non ſatisfacis dicendo, die Cinerum non audivi Miſſam, ſed addere debes, & putabam tum eſſe obligationem audiendi. Similiter ſi dubitabas, an ineſſet malitia mortalis, an hujus vel illius ſpeciei, quamvìs poſtea certò reſcias nullam in eo fuiſſe malitiam mortalem, aut illam ſpectare ad hanc vel iſtam determinatè ſpeciem, debes confiteri te operatum eſſe cum illo dubio, quod habebas tum, quando operabaris, quia conſcientia, quæ poſtea ſequitur, impertinenter ſe habet ad actum commiſſum.

947. §. 2. Peccata ſic ſunt confitenda, ſicuti conſcientia nunc agnoſcit & dictat eſſe commiſſa, hinc

hinc si sciens se detraxisse, dicat, accuso me, si detraxerim, non satisfacit, quia non confitetur speciem, prout est in conscientia.

§. 3. Ignorantia vincibilis non est peccatum 948.
distinctum ab eo, cujus est causa; unde quod fit ex illa, manet ejusdem speciei, cujus esset, si fieret cum scientia: Hinc qui ex vincibili ignorantia Festi omisit Missam, peccavit tantùm contra præceptum Missæ, & satisfacit dicendo, die festo non audivi Missam, *Vasq. Sanch.* in Decal. l. 1. c. 17. n. 15. & 23. *Castrop.* t. 2. d. 1. p. 16. n. 3. *Dicast.* De Juram. d. 2. à n. 244. *Gob.* in Quin. t. 5. c. 9. n. 53. *Stoz* l. 1. p. 1. n. 51. Quòd si ignorantia esset affectata, *Lugo* idem tenet, quod de non affectata; è contrà *Sanch.* putat per eam saltem notabiliter augeri malitiam, *Castrop.* dicit mutari speciem, adeoque exprimendum in confessione; quod verum est, si affectâsset ignorantiam omnis legis divinæ, quia tum virtualiter adesset animus transgrediendi omnes leges, & voluisset à se tollere omnem remorsum, quo Deus homines à peccatis continet.

§. 4. Ignorantia culpabilis quandoque apa- 949.
rienda est, vel quia excusat à censura, vel quia quandoque fecit periculum peccandi in alia specie, uti si peccare volueris cum muliere ignorans ejus statum, sic enim te exposuisti periculo peccandi cum persona sacra, conjugata &c., & sic ex comparatione ista animi contraxisti malitiam sacrilegii & adulterii, *Dicast.* d. 9. n. 387. & alii.

§. 5. Quod fit ex errore, est ejusdem speciei 950.
cum illo, quod fieret ex vero judicio, hinc qui non audiverat Missam eo die, quo ex errore putaverat esse festum, satisfecit dicendo, non au-

divi Missam die festo, nam intelligebatur, apprehenso & existimato, *Henriq. Valent. Lugo, Aversa* q. 10. s. 10. §. *Si autem. Schild.* tr. 1. n. 14. Et consentit *Dicast.* n. 715. si perseverante errore ita sit confessus, nam per hoc explicavit totam malitiam. E contrà si antequam confiteatur, errorem resciat, videtur esse contra sinceritatem Confessionis, si errorem non exprimat, qui enim occidit Paulum putans esse Petrum, non videtur satis sincerè confiteri, si resciens errorem dicat, occidi Petrum, quamvis Petrus fuerit apprehensus & existimatus. Et idem est de similibus casibus, re ipsâ enim dicit se in re feciss aliquid, quod scit se in re non feciss. Rectè etiam notant utriusque sententiæ Authores, absolutè necessarium esse quandoque aperire errorem, imprimis ob reservationem vel censuram, quam ille non incurrit, qui falsò putavit materiam sui peccati illis esse subjectam; Deinde si peccatum aliter intelligi non possit, uti si quis confiteatur, non jejunavi pridie Circumcisionis, nam addere debet, & putabam me obligari, alioquin non intelligetur, quòd peccaverit.

951. §. 6. Putant *Val. Sayr. Salas* non esse opus in Confessione exprimere, sive peccatum factum sit cum conscientia dictante esse peccatum sive cum dubitante, an esset peccatum, sed *Schild.* n. 13. & alii dicunt hoc esse exprimendum, quia facere cum conscientia dictante, est notabiliter gravius, & quamvis peccata illa materialiter sumpta non distinguantur specie, formaliter tamen videntur sic differre, quia in priori est notabiliter major ratio offensæ & imputabilitatis. Hoc ipso autem, quòd pœnitens nihil addat

dat, censetur se accusare de eo, quòd fecerit cum conscientia dictante & non cum dubitante.

§. 7. Confitenda est species peccati infima, & non tantùm subalterna aliqua seu generica, v.g. qui uni furatus est, alteri detraxit, alium occidit, non satisfacit dicendo, ter proximo feci gravem injuriam, sic enim explicat tantùm genus peccati, quod est esse contra justitiam, sed debet descendere ad species infimas, quæ sunt facere injuriam in bonis fortunæ, & hoc est furtum, in bonis famæ, & hoc est detractio, in bonis corporis, & hoc est homicidium. Similiter quia peccare in certâ specie & se exponere periculo proximo talis peccati sunt ejusdem speciei, hinc qui semel exposuit se periculo ebrietatis & semel periculo turpis delectationis, non satisfacit dicendo, bis me exposui periculo peccandi mortaliter, sed explicare debet materias seu singulas species peccati, quas contraxit volendo proximum earum periculum. 952. 953.

§. 8. Non sufficit quomodocunque dicere speciem infimam peccati, quod quis fecit, sed dici debet illa species infima, quæ re ipsâ est admissa, v. g. furari decem & furari duodecim ducatos sunt ejusdem speciei infimæ, & tamen qui furatus est decem, malè confitetur dicendo, se furatum esse duodecim, quia dicit esse factum, quod scit non esse factum. Item peccare delectatione turpi & se exponere periculo proximo illius etiam sunt ejusdem speciei, & tamen qui semel delectationem habuit & semel se exposuit periculo, malè confitetur dicendo, bis delectatus sum, aut, bis me exposui periculo, sic enim vel confitetur, quod factum

non est, vel non confitetur, quod re ipsâ factum est.

954. *Q. 134. Quid addendum sit circa circumstantias in Confessione explicandas.* R. seqq. §. 1. Circumstantia peccati dicitur omne illud, quod quasi supponit peccatum in certa specie malitiæ constitutum, eandem tamen malitiam aliter afficit, tanquam afferens certum aliquem modum, ideoque dicitur quasi circumstare seu accedere ad rationem substantialem peccati priùs positam.

955. §. 2. Circumstantia peccati potest esse pertinens vel impertinens ad considerationem Theologicam: impertinens est, si nec augeat, nec minuat malitiam, utì quòd peccetur ante vel post meridiem; & clarum est non esse opus de tali circumstantia facere mentionem in Confessione. Pertinens est, si augeat vel minuat malitiam peccati.

956. §. 3. Circumstantia pertinens potest augere vel minuere peccati malitiam, aliquando notabiliter in æstimatione morali, aliquando non notabiliter: & quando auget vel minuit notabiliter, hoc potest fieri, quandoque intrà eandem speciem, quandoque mutando speciem, v. g. furtum ex genere suo est peccatum mortale, sed est aliquid universalius quàm furtum parvum vel magnum, sacrilegum vel non sacrilegum, hinc furari plus est circumstantia augens, furari minus est circumstantia minuens; furari mille ducatos est circumstantia augens notabiliter, ideoque dicitur notabiliter aggravans: è contrà furari medium ducatum est circumstantia notabiliter minuens furtum mortale, utraque tamen circumstantia relinquit

quit furtum in eadem simplici specie furti mortalis. Si autem fureris sacrum calicem, est circumstantia notabiliter augens malitiam & mutans speciem furti, non quòd tollat speciem furti, sed quia facit accedere speciem sacrilegii; & dicitur circumstantia respectu malitiæ furti, quæ est quasi prima malitia istius actionis, quâ res aliena aufertur, illa tamen ratio rei sacræ non est circumstantia respectu sacrilegii, sed habet rationem objecti.

§. 4. Si circumstantia non notabiliter au- 957.
geat vel minuat malitiam, non est opus de illa facere mentionem in Confessione, quia quod non notabiliter mutat, censetur parum, parum autem in moralibus pro nihilo reputatur. An verò circumstantia notabiliter aggravans & non mutans speciem, sit confitenda, dicetur à n. 975.

§. 5. Si circumstantia mutet speciem, sive 958.
hoc faciat augendo sive minuendo, hoc exprimi debet in Confessione. Hinc si blasphemâsti, sed sine plena advertentia ad malitiam; si delectâsti te objecto turpi, sed sine pleno consensu in delectationem, hæ circumstantiæ minuentes debent in Confessione exprimi, quia mutant speciem, & faciunt peccatum de se mortale, per accidens esse veniale: è contrà si furatus es acum sartori, sed quia sartor aliam acum non habebat, laborare & lucrari non potuit, teneris hanc circumstantiam addere, quia mutat speciem, & facit furtum de se veniale, per accidens esse mortale, ratione gravis damni ideo causati. Similiter si quis fecerit aliquid ex naturali oblivione præcepti, utì si comederit carnes non recordans esse jejunium, velit tamen confiteri,

quia timet, ne per negligentiam sit oblitus, tenetur addere se tum de ea prohibitione non cogitâsse.

959. §. 6. Tum circumstantia mutat speciem malitiæ in actu, si actus propter illam habeat notabiliter diversam disconvenientiam cum natura rationali vel lege æterna Dei: item si faciat habere oppositionem cum diversis specie virtutibus: item si faciat actum esse difformem legibus formaliter diversis. Et hæc omnia sequuntur ex dictis l. 5. à n. 118., ac postea dabuntur exempla.

960. §. 7. Circumstantiæ, quæ mutare possunt speciem malitiæ, præcipuè sunt sequentes, quas ex *Cicerone* & *Aristotele* refert *S. Th.* 1. 2. q. 7. a. 3. O., & continentur hoc versu:

Quis, Quid, Ubi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando.

Exponuntur autem hoc modo: *Quis*, significat personam agentem vel patientem, non considerando illam secundùm substantiam, sed secundùm qualitatem aliquam, utì quòd pauperi sit furatus; quòd Religiosus sit fornicatus; quòd peccârit cum conjugata; quòd frater fratrem occiderit. *Quid*, significat objectum, non consideratum secundùm se, prout est hoc, in quod actus directè & primariò tendit, sed consideratum, vel secundùm quantitatem, utì quòd non unum sed mille aureos furatus sit; vel secundùm qualitatem, utì quòd furatus sit rem sacram; vel secundùm aliquem effectum contingenter conjunctum, utì quòd ex tali furto secutæ sint discordiæ vel alia mala: Et ad *Quid* etiam reducitur circumstantia *circa quid*. *Ubi*, significat locum, utì quòd aliquem occiderit vel se pol-

polluerit in Ecclesia. *Quibus auxiliis*, significat media sive instrumenta & adjutores, quibus usus est, uti quòd virum nobilem percusserit, non gladio, sed fuste; quòd ope dæmonis alium occiderit; quòd alios secum cooperatores adidem crimen adduxerit. *Cur*, significat finem extrinsecum operantis, uti si furatus sit, ut se inebriaret. *Quomodo*, significat modum accidentalem, quo actio fit, nimirum plenè vel semiplenè deliberatè: ex malitia vel passione. *Quando*, significat tempus, uti an die festivo vel feriali fabulatus sit in Missa; an longissimo, an brevissimo tempore perstiterit in desiderio turpi.

§. 8. Propter circumstantiam, *Ubi*, putârunt 961.
aliqui apud *Mendo* Diss. 5. num. 54. omne mortale saltem externum, quod fieret in templo, esse sacrilegium; sed rectè negant *Caj. Sot. Sanch.* & alii communiter: Quandonam autem ideo refundatur malitia sacrilegii, intelligetur ex dicendis n. 1016. & 1090.

§. 9. Circa circumstantiam, *Cur*, notandum 962.
est, si finis, ob quem aliquis peccat, vel nullo modo, vel tantùm venialiter sit malus, uti si quis furetur, ut amico benefaciat, vel ut vanam gloriam captet in lauta tractatione, non esse opus hunc finem explicare in Confessione, quia ex illo non refunditur nova gravis malitia in actum, uti contra aliquos probabiliùs tenent *Vasq. Henriq. Côn. Lugo, Diana, Aversa* q. 10. s. 10. *Gob.* in Quin. t. 5. c. 23. s. 1. subs. 7. *Sporer* n. 404.

§. 10. Circa circumstantiam, *Quando*, aliqui 963.
apud *Dicast.* d. 9. n. 721. putârunt peccata commissa die dominico vel festivo semper contrahere specialem malitiam ex circumstantia temporis, cui opinioni videntur favere S. *August.*

& S. Th. 2. 2. q. 122. a. 4. ad 3. his verbis, *Quia magis homo impeditur à rebus divinis per opus peccati quàm per opus licitum, quamvis sit corporale, ideo magis contra hoc præceptum agit, qui peccat in die festo, quàm qui aliud opus licitum facit:* Etiam favere videtur jus Canonicum, Cap. *Omnes* 1. De feriis, *Omnes dies dominicos à vespera in vesperam cum omni veneratione decernimus observari, & ab omni illicito opere abstinere;* si enim tum ex motivo religionis sit abstinendum ab illicito opere, ergo qui tum peccat, facit contra virtutem religionis & committit sacrilegium, secundùm dicta in l. 1. n. 626. Sed contrà est, nam SS. PP. & jus Canonicum tantùm volunt diebus festivis esse majorem causam abstinendi ab illicitis, quia dies illi dedicati sunt cultui divino, sed non ideo dicunt peccata alia istis diebus prohiberi ex motivo religionis. *S. Th.* tantùm loquitur de eo, quod est spectato jure naturæ & considerato fine hujus præcepti, hinc subdit ex *S. Augst.* judæum, qui præcepto Ecclesiæ non tenetur, minùs malè facturum, si in agro die dominico laboraret, quàm si peccaret. Consequenter cum Authoribus gravissimis apud *Dicast.* n. 722. dicendum est circumstantiam temporis rarò mutare speciem, hinc licèt aliqui apud *Dicast.* n. 723. putent omne enorme crimen saltem die Veneris sancto, aut die, quo quis communicavit, commissum, hoc ipso esse diversæ speciei, tamen *Dicast. Lugo* d. 16. n. 524. *Aversa* q. 1. s. 11. *Stoz* l. 1. p. 1. n. 73. aliique communiter & probabiliùs contradicunt: attamen excipiunt, si quis v. g. die Veneris sancto publicè haberet ludricam comœdiam, id enim esset in gravem irreverentiam contra Passionem Christi.

sti. Addit *Gob.* suprà cap. 46. & 47. n. 2. posse esse grave scandalum, si quis die Veneris sancto v. g. se inebriaret. Quòd si quis statim post communionem eat ad popinam, putat idem *Gob.* contrahere malitiam sacrilegii, quia irreverenter tractat corpus Christi. Idem dicit, si quis die Communionis etiam vesperi se inebriaret, sed oppositum est probabilius, tum quia dudum desiit præsentia Christi, ideoque peccatum non videtur habere ullum ordinem ad sacramentum manè susceptum, tum etiam quia aliàs Sacerdotes quotidie celebrantes, quotiescunque peccarent, contraherent etiam malitiam sacrilegii, quod nemo dicit.

§. 11. Circumstantiæ generales peccatorum, utì quòd sint contemptus Dei, injuria, inobedientia, ingratitudo, irreligio, superbia, &c. non sunt necessariò addendæ, nisi expresè sint intentæ, quia quamvis speciales illæ malitiæ contrahantur, etiam tum, quando non intenduntur, sed cum sola advertentia illarum peccatur, tamen cùm sint quasi transcendentales & imbibitæ in omni peccato, hoc explicato satis intelliguntur: similiter is, qui peccat advertens se agere contra honestatem virtutis, non tenetur hoc addere, nisi ex odio vel contemptu virtutis processisset, utì n. 966. dicetur. 964.

§. 12. Probabilius est quidem cum *Caj. Vasq. Dicast.* d. 2. dub. 25. contra *S. Bonavent.* & *Scot.* majorem esse ingratitudinem relabi post remissum semel peccatum quàm primò labi, quia quamvis prima innocentia, quam excludit primum peccatum, videatur esse absolutè & materialiter majus bonum quàm remissio peccati, (de quo videri potest *Suar.* d. 13. s. 2.) tamen 965.

cùm remissio fiat positivè indigno, præservatio autem fiat non indigno positivè, remissio præsertim sæpe facta, comparativè ad personam, cui fit, videtur esse major formaliter in ratione beneficii quàm præservatio, de hac tamen ingratitudine opus non est meminisse in confessione, utì habet communis cum *Dicast.* dub. 26. contra *Medinam*, quia quamvìs hìc ratione materiæ sit etiam suo modo specialis ingratitudo, tamen quantùm ad formalem speciem malitiæ manet ratio generalis ingratitudinis imbibita in omni peccato, consistens in hoc, quòd offendatur Deus, à quo magna beneficia accepimus, sicuti si quis transgrediatur jejunium præceptum, quamvìs sit suo modo specialis inobedientia, in quantùm ejus materia est jejunium, tamen manet ratio generalis inobedientiæ imbibita in omni peccato.

966. §. 13. Circumstantia contemptûs potest addere novam speciem, nam si quid fiat ex contemptu formali vel legislatoris ùt talis, vel legis cujuscunque etiam leviſſimæ, prout pendentis à potestate legislativa, vel cujuscunque honestatis, quæ est in aliqua virtute, semper est mortale distinctæ speciei à peccato, quod tunc committitur, utì dictum est l. 5. à n. 237. Hinc qui fornicatur ex contemptu castitatis, duplex specie peccatum committit contra castitatem speciatim aperiendum in confessione, nempe quòd fornicatus sit, & quòd hoc fecerit ex contemptu honestatis, quæ est in virtute castitatis.

967. §. 14. Cùm sæpe fiat, ut peccans non adverterit ad certam malitiam vel circumstantiam, sequitur Confessarium non debere esse nimium in interrogandis omnibus, ad quæ non est verisimile

simile pœnitentem advertisse, quamvis enim contingere possit, ut adverterit, non debet tamen, inquit *Palav.* De pecc. d. 2. q. 2. a. 2. nu. 7. propter raros ejusmodi eventus imponi Confessariis tam gravis & perpetua indagandi obligatio, quæ prudentem quemlibet meritò deterreret ab officio Confessarii: Econtrà tamen si pœnitens prudenter credatur advertisse, & propter ignorantiam, oblivionem, timorem vel pudorem omittere, tenebitur Confessarius adjuvare quærendo, uti plurihus dicetur à n. 1745.

968. Q. 135. *An circumstantia consuetudinis sit aperienda in confessione.* R. §. 1. Per se loquendo non necessariò est aperienda, *Suar. Vasq. Regin. Bon. Aversa* q. 10. s. 10. §. *Septim.*, *Lugo* d. 16. n. 201. contra *Tabien. Henriq. Fagund.* & alios apud *Dian.* p. 1. t. 7. R. 15. & 55. Ratio est, quia nemo, per se loquendo, tenetur bis confiteri idem peccatum, peccata autem præterita, per quæ est causata consuetudo, sunt antehac confessa, uti supponitur, & peccatum præsens non aggravatur sed potiùs minuitur ratione præcedentis consuetudinis, quæ aliquo modo minuit libertatem, ergo non est necessarium facere mentionem peccatorum præteritorum vel illius consuetudinis. *Nec obstat*, quòd per consuetudinem exposuerit se periculo proximo relabendi, *nam* si hoc antehac fecit advertenter, quod rarum erit, est speciale peccatum, de quo debet se speciatim accusare, secundùm dicenda n. 970. De cætero exponere se periculo proximo peccati & statim ideo peccare, non sunt duo peccata sed unum tantùm, quòd satis explicatur explicato ipso peccato inde secuto, uti

omnes

omnes communiter fatentur cum Lugo n. 511.

969. §. 2. Si consuetudo sit causa vel occasio proxima actuum objectivè malorum, etiamsi hi actus fortè propter inadvertentiam non sint peccata, tamen est sub mortali obligatio emendandi ejusmodi consuetudinem; & si quis hoc neglexerit, tenetur se accusare de hac negligentia, *Suar. Sanch. Laym. Regin.* Lugo à n. 204. *Diana* p. 3. t. 5. R. 62. contra *J. Sanch.* & *Moyam.* Quandonam autem ejusmodi actus etiam inadvertenter facti retineant suam malitiam objectivam, dictum est l. 5. n. 48.

970. §. 3. Etiam tum confitenda est consuetudo, si adhuc sit volita, & pergat esse proxima occasio relabendi, sicuti enim, qui voluntariè & advertenter per actus frequentatos contrahit consuetudinem peccandi, quæ ipsi est occasio proxima novorum peccatorum, peccat dupliciter, nempe ipso actuali peccato, v.g. blasphemiæ, deinde etiam contrahendo illam consuetudinem, quæ erit causa proxima secuturarum blasphemiarum objectivè malarum, ita etiam peccat dupliciter, qui blasphemat & voluntariè pergit augere vel retinere talem consuetudinem, ideoque confitens dicere debet, blasphemavi sæpissimè & ita blasphemando advertenter induxi aut emendare nolui consuetudinem blasphemandi, *Sayr. Valent. Laym. Dicast.* d. 9. nu. 412. *Sporer* in Decal. p. 1. t. 1. c. 7. n. 54.

971. §. 4. Etiam aperienda est peccandi consuetudo, si Confessarius de ea interroget, uti constat ex prop. 58. ab *Inn. XI.* damnata, *Non tenemur Confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem.* Hinc opinio aliquorum, qui hoc negârunt, non est probabilis. Ratio est, quia

Con-

Confessarius, imprimis tanquam Judex, habet jus cognoscendi, an pœnitens seriò proponat emendare sua peccata necne, item an non fortè adhuc sit in occasione proxima relapsuum, ergo habet jus interrogandi de consuetudine peccandi, nam ubi hæc est, sæpe deest propositum emendandi, aut remanet occasio proxima. Deinde etiam ùt Medicus habet jus interrogandi, nimirum in ordine ad præscribenda remedia emendandi talia peccata consuetudinis, ideoque per accidens tum erit obligatio sæpiùs indirectè saltem manifestandi eadem peccata.

§. 5. Si pœnitens sit doctus simulque certus se esse rite dispositum nec indigere consilio Confessarii, putant plures cum *Moya* à n. 13. tum non teneri respondere, sed videtur tenendum oppositum cum *Carden.* in 2. crisi diff. 37. à n. 35. tum quia Confessarius habet jus se etiam ex parte sua certificandi de istis, ergo pœnitens habet obligationem respondendi, tum quia pœnitens sæpe falsò præsumit se satis doctum aut non subesse causam. Peccaret tamen Confessarius, si ex mera curiositate hoc indagaret, neque pœnitens tum teneretur respondere. Nec debet Confessarius ad singula peccata inquirere, feciſtine hoc sæpiùs? meritò enim tum præsumeretur ex curiositate inquirere, & si pœnitens tum teneretur semper respondere, posset Confessarius quandoque totam ejus vitam explorare, quod nimis durum est & redderet confessionem meritò odiosam omnibus. 972.

Q. 136. *An illa, quæ ex consuetudine mortaliter mala postea inadvertenter fiunt, sint confitenda.* 973.

R. §. 1. Rarò ista fient sine ulla advertentia malitiæ, aderit enim communiter advertentia saltem

tem virtualis sive tenuis & quasi imperceptibilis, quæ sicuti sufficit ad actu bene operandum, ita etiam ad actu peccandum.

974. §. 2. Si supponamus, quando ista fiunt, nullam prorsus adesse advertentiam malitiæ, talia non habebunt ullam novam malitiam formalem, uti constat ex dictis l. 5. à n. 16. & consequenter cùm ista in se non sint peccata, nec externè compleant peccatum aliquod internum, sed tantùm sint effectus peccati, secundùm dicta n. 944. non est obligatio ista confitendi, sed satis est confessum esse vel confiteri actus antecedentes, per quos contracta est talis consuetudo, vel neglecta ejus emendatio, *Suar.* de juram. l. 3. c. 8. n. 5. *Sanch.* in Dec. l. 3. c. 5. num. 33. *Amic.* De pecc. d. 22. n. 51.. *Dicast.* hic d. 9. àn. 411. Quod verum est secundùm multos cum *Dicast.* de juram. d. 2. n. 198. quamvis consuetudo illa non sit retractata, tales enim v.g. blasphemiæ indeliberatæ non sunt voluntariæ, nec in se, uti supponitur, nec in causa, quia ista consuetudo non est quid voluntarium, quod pœnitens debeat aut possit statim à se depellere, sed est habitus naturalis necessariò relictus ab actibus, qui habitus abjici non potest etiam à volente & retractante. Addit *Dicast.* talem consuetudinem non videri semper esse causam vel occasionem proximam peccati; nam quandoque etiam fortiùs inclinant ipsamet complexio naturalis & concupiscentia ex peccato originali orta, neque tamen hæc necessariò debent positivè expelli aut retractari, sed satis est habere propositum se continendi à peccatis, ad quæ inclinant.

975. Q. 137. *An confitendæ sint circumstantiæ notabiles*

biliter aggravantes peccatum intrà eandem speciem R. Quales hæ sint, dictum est n. 956. An autem confitendæ sint, disputant Authores, utrinque ferme æquè probabiliter, uti constabit ex seqq.

976. §. 1. Circumstantias illas non esse necessariò confitendas, docent *S. Th. S. Bonav. S. Anton.* aliique probatissimi Authores plures quàm 45., quos refert & sequitur *Diana* p. 1. t. 7. R. 1. p. 3. t. 4. R. 67. Item *Aversa* q. 10. s. 8. ad quos accedunt *Palav.* c. 33. *Dicast.* d. 9. n. 180. *Moya* t. 3. d. 3. q. 3. à n. 14. *Haun.* c. 8. controv. 2. *Illsf.* à n. 74. *Stoz* l. 1. p. 1. à n. 83. etiam plurimos referens. *Rationes* præcipuæ sunt, 1. quia *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 5. volens docere, quid confitendum sit, tantùm loquitur de specie & circumstantiis mutantibus speciem, ergo sufficienter innuit tantùm aggravantes non esse necessariò confitendas, alioquin non processisset doctrinaliter, sed valde mancè, sicuti, inquit *Lugo* d. 16. n. 108., qui doctrinaliter procederet & explicaret necessitatem confitendi peccata, semperque adderet, quæ mortalia sunt, sufficienter doceret venialia non necessariò esse confitenda, ergo. *Conf.* nam *Trid.* expressè addit nihil aliud à pœnitentibus in Ecclesia exigi. 2. Est contra praxin omnium Confessariorum & pœnitentium, vel interrogare vel edicere circumstantias tantùm aggravantes, inquit *Vasq.* q. 19. a. 1. dub. 2. quod saltem verum est de circumstantiis se tenentibus ex parte actûs, v.g. quamdiu duraverit actus peccati, quàm fuerit intensus &c., quæ omnia etiam cognitu sunt difficillima, ergo non est obligatio hæc addendi, ergo nec alias circumstantias tantùm aggravantes se tenentes ex parte objecti, argumenta enim adversa-

versariorum æqualiter procedunt de omnibus, nam sicuti furtum 100. ducatorum moraliter æquivalet 1000. furtis unius ducati, ita odium Dei per horam continuatum æquivalet pluribus odiis intrà eandem horam repetitis. 3. Alioquin etiam teneberis explicare quantitatem materiæ detractionis; item an persona sit valde honorata vel non, nec sufficeret dicere fuisse absolutè gravem; item teneberis addere circumstantias notabiliter minuentes intrà speciem mortalis, v. g. quod feceris ex metu, cum aliqua passione, hæc autem sunt contra sensum communem, inquit *Lugo* à n. 112. ergo. 4. Certum est non omnino constare illas circumstantias esse confitendas, in dubio autem, an existat lex, non obligat, uti ex communi dictum est l. 1. à n. 272. Deinde cùm *Trid.* egerit de obligatione confitendi circumstantias, & non expresserit obligationem confitendi aggravantes, præsumendum est non esse, quia contra illum, qui Jus clarum dicere potuit & non dixit, interpretatio est facienda, uti ex Jure probat *Moya* d. 1. q. 5. n. 13.

977. §. 2. Circumstantias illas esse necessariò confitendas, docent Auctores non minùs nobiles, inquit *Cardenas* in 2. crisi d. 2. n. 1., quorum 25. adductis locis referunt *Diana* & *Aversa* suprà, inter quos sunt *Alens. Caj. Suar. Sot. Henriq. Cón. Sanch.* in Decal. l. 2. c. 32. n. 39. vocans verissimam sententiam. Accedunt *Steph. à S. Paulo, Semery, Tann.* q. 7. n. 53. referens plures, *Arr.* d. 32. s. 1. & seqq. *Amic.* d. 13. s. 6. *Gonet* d. 10. a. 3. *Platel.* n. 783. *Gorm.* p. 2. à n. 139. *Todts.* q. 98. §. 3. *Bonæspei* de pecc. d. 4. à n. 85. ubi n. 122. dicit sententiam hanc non esse quidem de fide, attamen

tamen attentis locutionibus *Tridentini* videri manifestè deduci ex principiis fidei, oppositam autem infirmis valde & parùm *Tridentino* consonis inniti fundamentis. *Vasq.* q.9.1.a.1.dub.2. num. 6. fatetur hanc sententiam esse in scholis communem. *Esparsa* q.90.a.4.ad 8.tenet, si circumstantiæ se teneant ex parte objecti, esse confitendas, & addit oppositum suaderi non posse ratione aut indicio ullo sufficiente ad probabilitatem: si autem circumstantiæ se teneant ex parte actûs, tenet non necessariò esse confitendas: & videtur idem sentire *Sporer* n. 410. & 422.; sed idem videtur valere de utrisque circumstantiis. *Rationes* sunt 1. Auctoritas *Catechismi Romani*, qui jussu *Pii V.* conscriptus & ex Decreto *Trid.* editus, mentem *Trid.* optimè erit assecutus, sic autem habet *De pœn.* c. 9. *Neque verò solùm peccata gravia narrando explicare oportet, verùm etiam illa, quæ unumquodque peccatum circumstant, & pravitatem valde augent vel minuunt.* Quòd autem loquatur de peccatis distinguendis secundùm circumstantias partim aggravantes, partim mutantes speciem, patet in exemplo furti, quod subjicit his verbis: *Furtum etiam in peccatis numerandum est, verùm si quis aureum nummum furetur, leviùs omnino peccat, quàm is qui 100. vel 200. vel ingentem aliquam auri vim, præsertim verò, qui sacram pecuniam abstulit.* Et addit: *Hæc igitur, ùt diximus, enumeranda sunt, quæ verò pravitatem rei magnoperè non augent, sine crimine omitti possunt.* Accedit Cap. *Consideret* 1. *De pœn.* Dist. 5. ubi inter cætera dicitur, pœnitentẽ debere considerare qualitatem criminis, quantùm in eo perseveraverit: & ut cognoscat augmentum peccati, ut consideret cujus ætatis fuerit, cujus

sapientiæ &c. *quia*, inquit, *omnis ista varietas confitenda est.* 2. Hoc est confitendum, quod scire debet Confessarius prout Judex & prout Medicus, uti manifestum est ex *Trid.* suprà, sed Confessarius prout Judex & prout Medicus scire debet circumstantias etiam tantùm aggravantes: Imprimis ùt Judex, quia debet judicare de gravitate criminum & pœnam convenientem imponere, uti constat ex *Trid.*, hæ autem circumstantiæ notabiliter augent malitiam, ideoque etiam notabiliter mutant judicium Confessarii, præsertim in ordine ad imponendam satisfactionem, uti manifestum est ex Canonibus pœnitentialibus, qui habentur in fine *Decreti Gratiani*, in quibus designantur notabiliter diversæ pœnitentiæ pro peccatis ejusdem speciei, ob solas diversas circumstantias aggravantes, uti patet in casu 21. 22. 37. 38. aliisque. Similiter debet Confessarius prout Medicus easdem circumstantias scire, alioquin non scitur status ægri: & sicuti debet Medicus corporalis scire, v. g. an notabiliter diutiùs solitò tenuerit febris, frigus vel æstus, ita Medicus animæ, uterque ideo, ut judicare possit de gravitate morbi & opportuna præscribere remedia. *Si dicas*, satis esse, quòd Confessarius possit illa interrogare & pœnitens teneatur fateri. *Contra* est, nam pœnitens tenetur ea sponte suâ dicere, super quæ Confessarius debet hìc & nunc esse Judex vel Medicus, alioquin dicam nequidem teneri dicere circumstantias mutantes speciem, nisi interrogetur: hinc 3. Pœnitens debet suâ sponte hoc confiteri, quod mutat speciem peccati saltem moraliter, sive in æstimatione prudentum, uti manifestè colligitur ex con-

textu

textu *Trid.* suprà, sed circumstantia notabiliter aggravans mutat moraliter speciem peccati, ergo. *Prob. min.* Species peccati est apparentia & æstimatio, quam de peccato concipere debent viri prudentes, nam species rei dicitur quasi facies & forma, secundùm quam res apparet & æstimari debet, sed circumstantia notabiliter aggravans mutat apparentiam & æstimationem, quam de peccato concipere debent viri prudentes, ergo. *Prob. minor.* Ponamus quartam partem aurei esse materiam levem; si furer medium aureum, hæc circumstantia aggravans mutat moraliter apparentiam & æstimationem, quam de hoc secundo furto concipere debent viri prudentes, utì certum est, nam furtum quartæ partis aurei debebat apparere tantùm leve & æstimari peccatum veniale, furtum autem medii aurei debet apparere grave & æstimari esse peccatum mortale, utì supponitur, ergo si iterum furer 1000. aureos, hæc circumstantia aggravans debebit facere, ut hoc tertium furtum apud prudentes appareat & æstimetur moraliter aliud à furto medii aurei, minor enim est dissimilitùdo quartæ partis aurei ad medium aureum, quàm medii aurei ad 1000. aureos, ergo. 4. Si furtum medii aurei semel avertit à Deo, furtum mille aureorum æquivalenter saltem decies avertit à Deo, & reipsa meretur odium Dei ac pœnam, quæ responderet saltem decem furtis medii aurei, cùm ille unicus actus moraliter æquivaleat illis pluribus, utì fatentur adversarii; similiter odium Dei continuatum per totum diem moraliter æquivalet pluribus odiis post retractatam voluntatem aliquoties repetitis intrà eun-

dem diem: multa autem furta vel odia ita repetita essent in Confessione explicanda ratione numeri formaliter multiplicati, nec satisfaceres dicendo, furatus sum mille aureos, habui odium in Deum, sed deberes addere, per tot vices, utì certum est, ergo similiter addere debet furtum fuisse 1000. aureorum, & odium fuisse ita diu continuatum. 5. Circumstantia, quæ speciem tantùm aggravat, sæpè addit majorem malitiam, quàm circumstantia, quæ speciem mutat, sic enim majorem apud Deum culpam & pœnam incurrit, qui ex loco profano furatur 1000., quàm qui ex loco sacro furatur unicum aureum, ergo si sit obligatio addendi hanc circumstantiam loci, etiam erit obligatio addendi illam circumstantiam gravitatis. *Prob. conf.*, quia quòd sit obligatio confitendi, quando mutatur species, inde non est, quia præcisè est alia species, sed quia cum alia specie accedit malitia notabiliter alia, si enim accederet nova species absque nova malitia, non esset obligatio exprimendi, utì omnes fatentur, ergo si accedat notabiliter nova alia malitia, quamvìs non sit formaliter species, erit obligatio exprimendi. 6. Circumstantia aggravans est materia necessaria Confessionis, ergo debet exprimi. *Prob. ant.* Si non esset materia necessaria, ergo qui furatus est 1000. non confiteretur invalidè, si dicat se esse furatum unum aureum, quia furatus est illum unum, & quod reticet, non est materia necessaria Confessionis, utì volunt adversarii; imò quamvìs mentiretur, dicendo se esse furatum unum tantùm, tamen mendacium esset circa materiam non necessariam Confessionis, ergo non ideo invalidaretur Sacramentum

tum, secundùm dicenda n. 1177., hoc autem non concedunt adversarii, ergo.

§. 3. Rationes, saltem aliquæ, pro utraque sententia sunt graves, sed rationes pro sententia affirmativa, videntur esse graviores, hinc ad rationes pro negativa R. *Ad 1. Trid.* noluisse expressè definire quæstionem inter Authores controversam, attamen sufficientia jecit fundamenta pro parte affirmativa, nam per circumstantias mutantes speciem intelligit illas, quæ mutant vel formaliter ratione alterius planè malitiæ, vel æquivalenter seu moraliter ratione malitiæ ita aggravatæ, ut in æstimatione prudentum censeri debeat aliud quasi specie vel saltem aliud numero peccatum, uti in ratione tertia dictum est, & colligitur ex toto contextu *Tridentini*, omnis autem alia species & numerus est explicandus, ergo. Ex *Conf.* nihil sequitur, uti fatetur *Lugo*, tantùm enim dicit nil exigi præter Confessionem mortalium, quæ pœnitens agnoverit post diligens examen, ubi nullus est sermo de circumstantiis mutantibus speciem. *Ad 2. Tann.* n. 64. dicit praxin timoratorum stare pro nobis: si tamen sit praxis aliorum contraria, hæc procedit ex probabilitate sententiæ benignioris, quam plures antehac sequebantur. *Ad 3.* Admitto circumstantias notabiliter aggravantes, si facilè etiam à rudibus cognoscantur, etiamsi tantùm ex parte actûs se teneant, esse addendas: intellige semper, si sint majores, quàm ordinariè soleant esse, ideoque non intelligantur per expressionem actûs: minuentes autem pertinent ad ordinarium modum peccandi, hinc si nihil addatur, præsumi debent. Quòd si aggravantes igno- 977.

rentur, aut si nimia foret difficultas in eis dignoscendis aut exprimendis, per accidens excusaberis, tantùm enim teneris ad hoc, quod moraliter potes: monetque rectè *Tann.* n. 63., ne Confessarii sint circa illas inquirendas nimii, sed potiùs relinquant pœnitentes suæ opinioni. *Ad* 4. Nego hìc esse purum dubium de lege, nam major est probabilitas pro lege, ergo etiam probabilius est esse obligationem legis, nec plùs volumus, quòd *S. Tho.* attinet, quamvis ipse in 4. Dist. 16. q. 3. a. 2. quæstiu. 5. aliisque pluribus locis apud *Moyam* suprà n. 14. videatur satìs clarè tenere sententiam negativam, ideoque ipsius authoritas addat multùm ponderis, tamen non tenet illam ùt absolutè veram, sed tantùm ùt probabiliorem: & quia hæc scripsit junior, putârunt *Sotus* & *Canus* apud *Moyam* mutaturum fuisse sententiam, si suæ Summæ ultimam manum imposuisset, sed hoc valde incertum est. Quòd autem *Gonet* n. 58. & *Gormaz* n. 143. & 174. aliique conentur eum explicare pro se, vix persuadebunt legenti, utì ostendunt *Moya* à n. 17. & *Illj.* n. 77.

De tota quæstione videri etiam potest *Arriaga* d. 32. per quatuor Sectiones, fusè propugnans hanc sententiam affirmativam.

978. *Q. 138. An opinio negans circumstantias aggravantes esse confitendas sit nunc damnata pro praxi.* R. Aliqui affirmant, quia *Inn. XI.* declaravit sequendam esse sententiam tutiorem, quando agitur de valore Sacramenti, hìc autem videtur agi de valore Sacramenti, nam cùm Confessio integra sit pars essentialis Sacramenti, si omittantur circumstantiæ aggravantes, probabile est Confessionem non fore integram, sed defu-

turam

turam partem essentialem Sacramenti, ergo. E contrà alii cum *Carden.* in 2. crisi d.2.n.107. recte docent sententiam illam non contineri sub damnatione, quia sequendo illam Sacramentum non exponitur periculo nullitatis, certum enim est ad valorem non requiri Confessionem materialiter integram, sed sufficere integram formaliter, qualis hìc erit, ergo quamvìs opinio negans circumstantias illas esse confitendas coram Deo esset falsa, Sacramentum adhuc esset validum, utì validum est, si quis ex oblivione omittat peccatum vel circumstantiam, quæ mutat speciem, aut si omittat bonâ fide putans se non teneri confiteri, idem enim est, inquit *Lugo* d. 19. n. 31. non recordari alicujus peccati vel ignorare obligationem confitendi illud. Atque ex his infertur, quòd neutra opinionum probabilium, quarum una affirmat, alia negat peccata aliqua differre specie, subjaceat damnationi, v. g. sententia, quæ dicit delectationem morosam circa personam liberam & circa conjugatam non differre specie, quamvìs sit minùs tuta, non ideo est damnata pro praxi, quia si fortè falsa est, nihilominùs relinquit Confessionem formaliter integram & reliquas ejus partes essentiales, ergo non exponit Sacramentum periculo nullitatis, sed manet practicè probabilis,

Q. 139. Quomodo distinguenda sit species in peccatis contra fidem, spem, charitatem. R. §. 1. Errores vel dubia circa fidem sunt ejusdem speciei, in quacunque materia sint, *Regin. Diana* p. 1. t. 7. R. 46. p. 11. t. 7. R. 34. *Less.* in auct. v. *Confessio* cas. 9. Hinc qui dubitavit, semel de Eucharistia, semel de purgatorio, semel de æternitate animæ, 979.

satisfacit dicendo, ter dubitavi in fide, quia tota malitia consistit in hoc, quòd non satis tribuatur authoritati Dei, quæ est eadem in omnibus. Econtrà tamen culpabilis ignorantia mysteriorum fidei, error in fide & positiva hæresis cum pertinacia distinguuntur specie.

980. §. 2. Probabilius est cum *Suar. Sanch. Castrop.* & aliis apostasiam à fide specie differre ab infidelitate, tum quia deficiendo à fide læditur speciale jus, quod Ecclesia per Baptismum acquisiverat in personam hominis fidelis, tum etiam, quia est specialis irreverentia contra characterem Baptismi, si deseratur fides in eo susceptu, cujus veluti sigillum est iste character, attamen non est opus hoc exprimere in Confessione, hoc ipso enim, quòd aliquis confiteatur se defecisse à fide, intelligitur, quòd fecerit post Baptismum, quia peccata ante Baptismum facta non sunt materia Confessionis. Quòd si quis post susceptam Confirmationem deficiat à fide, putat *Carden.* in 2. crisi d. 30. n. 55. accedere speciem irreligiositatis per hoc, quòd, cùm Confirmatio specialiter det auxilia gratiæ ad retinendam fortitudinem in susceptâ ac defendendâ fide, ideo obligat ad excludendam infidelitatem, ipse contra eam gratiam peccet, eamque admissâ infidelitate destruat; sed ratio ista non videtur firma, alioquin etiam erit specialis irreligiositas, si quis gratiam in Sacramento Pœnitentiæ in ordine ad emendanda peccata acceptam iterum abjiciat per eadem peccata repetita. Si tamen defectio fiat post professionem fidei juratam, accedit species sacrilegii, propter juramentum, quod frangitur.

981. §. 3. Defectio à fide ad Judaismum, Paganismum

nismum, hæresin, specie inter se distinguuntur, Lugo d.16.n.291. *Dicast.* d.9.n. 556. cum communi contra alios. Ratio est, quia hæ sectæ ob diversos ritus valde diversam habent oppositionem cum religione, judaismus per superstitiosam observantiam, paganismus per idolotriam, hæresis per alia ab his specie distincta peccata. Hinc etiam si quis vellet potiùs deficere ad hanc hæresin quàm illam, si hæ hæreses inducant ad diversa peccata, vel habeant ritus notabiliter diversos religioni oppositos, etiam hæreses inter se distinguentur specie, & ita docent *Lugo* & *Dicast.* Calvinismum, qui habet ritum invalidi Sacramenti Eucharistiæ, distingui specie à Lutheranismo. De mendacio circa fidem dicetur n. 1095.

§. 4. Peccare cum spe veniæ, vel cum pro- 982.
posito confitendi, vel contra vehementissimam inspirationem, vel contra firmissimum propositum non peccandi, non inducunt novam speciem, ideoque sufficit dicere simpliciter peccatum, *Comit. Lugo*, *Tamb. Dicast.* n. 703. *Sporer* n. 216. Si tamen quis peccet, quia sperat Deum facilè remissurum, accedit nova species, quæ est præsumptio de misericordia Dei. Si ideo iterum peccet, quia jam antè, illud peccatum commiserat, & putat utrumque eâdem facilitate per unicam confessionem remittendum, erit error & præsumptio de eadem misericordia Dei.

§. 5. Si quis peccet mortaliter, v. g. furetur 983.
rem notabilem, non intendens quidem, attamen advertens, quòd per hoc sibi inferat mortem spiritualem animæ, *Arr.* de pecc. d. 44. n. 13. & *Bonacina* de pecc. d. 8. n. 31. dicunt contra-

here novam speciem contra charitatem propriam. Idem dicit *Oviedo* de pecc. contr. 2. n. 59. quamvis peccans priùs fuisset in uno mortali, quia qui faceret aliquid, advertens propter hoc se inferendam mortem aut gravissimam pœnam corporis, item qui per prodigalitatem se spoliaret maximâ parte bonorum, secundùm S. *Th.* 2.2.q.119 a. 3. specialiter peccaret contra charitatem propriam; ergo multò magis hìc. Aliqui rationi illi non acquiescunt, aliàs, inquiunt, qui peccaret venialiter, hoc ipso peccaret mortaliter, quia infert sibi majus malum quàm sit omnis pœna corporis, & quàm sit carentia omnium bonorum temporalium: quidquid sit de hoc, saltem probabilius est cum *Vasq. Less.* & aliis per hoc non contrahi specialem malitiam, quæ in confessione explicari debeat, quia hoc est commune & veluti imbibitum in omni mortali, quod ideo cognoscitur esse mortale, quia infert mortem animæ, adeoque est circumstantia veluti transcendens, quæ satìs intelligitur. Et hæc etiam est ratio, cur occidens alium coram Judice, à quo ideo suspendetur, peccet contra charitatem propriam, uti habet communis contra *Tann.* de pecc. d. 4. q. 3. num. 72. & occidens alium coram Deo, à quo ideo damnabitur, non ideo peccet contra charitatem propriam peccato in confessione explicando, quia nempe damnari à Deo est commune & proprium omni homicidio, non item suspendi. Docent tamen *Arr.* & *Bonacina* de pecc. d. 5. n. 137. si quis ob certum peccatum incurrat excommunicationem, debere hoc specialiter addere in confessione, quia contra charitatem propriam est se privare specia-

libus

libus istis bonis, scilicet communione fidelium, suffragiis Ecclesiæ, jure ad sepulturam &c. quamvis in hoc iterum contradicat *Tann.*

§. 6. Qui inducit alterum ad mortale, con- 984.
trahit saltem duplicem specie malitiam, imprimis contra charitatem proximi, cui causat ruinam spiritualem, deinde malitiam illius peccati, ad quod fit inductio, hinc qui induxit ad furtum, non satisfacit dicendo, fui alteri causa gravis peccati, sed addere debet, furti; & idem est de aliis materiis: Ratio est, quia singulæ virtutes obligant, ne directè procuremus aliquid contra se agi, uti rectè *Bonac.* & *Tamb.* De conf. l. 2. c. 7. n. 14. cum communi. Et propter hoc putat *Oviedo*, quòd consulens homicidium plùs peccet, quàm ipsemet homicida, quia consulens est moraliter homicida, & simul peccat contra charitatem: sed alii dicunt peccare quidem plùs extensivè, non tamen ideo plùs intensivè, quia cùm consilium revocari possit vel nihil persuadere, non est ita efficax nec proximè attingit vitam proximi, uti occisio: Quidquid sit de hoc, de quo videri potest *Dicast.* à n. 533., rectè probant *Lugo* n. 140. & *Dicast* à num 270. contrahi diversam speciem malitiæ, imprimis primariam contra virtutem, ad quam fit inductio, uti dictum est; deinde contra eandem virtutem adhuc aliam secundariam specie distinctam à priore, quia hoc ipso, quòd alter habeat præceptum, v. g. non furandi, Jure naturæ in aliis hominibus resultat obligatio non inducendi ad furtum, hinc inducens contrahit malitiam primariam contra virtutem justitiæ, quæ obligat ad non procurandam sui violationem, deinde secundariam, non cooperandi alteri in

pec-

peccato injustitiæ : utraque tamen hæc malitia sufficienter explicatur dicendo, induxi aliquem ad grave furtum.

985. §. 7. Si inductio fiat ad actum inducenti & inducto communem, v. g. ad turpe colloquium, *Castrop.* tr. 23. p. 9. n. 12. *Tamb.* c. 4. nu. 3, *Burgh.* cent. 1. cas. 70. putant non esse speciali-ter contra charitatem proximi, adeoque opus non esse addere, an fuerit inducens an inductus, quia videtur esse ejusdem speciei, sive prævæ-niendo sive tantùm cooperando causare ruinam proximi. Sed oppositum videtur probabilius, longè enim major est deformitas & imputabilitas dedisse causam peccato aliàs non futuro, quàm post causam aliunde datam esse cooperatum.

986. §. 8. Si scandalum, quod datur ad mortale, sit tantùm indirectum, id est, si non intendatur peccatum proximi, sed tantùm prævideatur secuturum ex mea actione, *Less. Salas, Hurt. Lug.* à n. 159. *Tamb.* c. 1. n. 105. dicunt peccari tantùm contra charitatem, ideoque satis esse dicere, quòd fueris causa gravis peccati alterius, tacendo quòd fuerit v. g. in materia castitatis, quia castitas aut quævis alia virtus non videtur obligare, ut caveamus alienas prævarica-tiones circa ipsas, sed tantùm ne positivè ad eas inducamus. E contrà *Laym. Bonasp. Oviedo* de peccat. controv. 2. à n. 96. *Stephanus* tr. 3. d. 3. n. 70. *Dicast.* n. 336. & alii dicunt adhuc con-trahi speciem peccati, ad quod datur scanda-lum, quia talis saltem interpretativè vult pec-catum alterius, volendo sinè justa causa ponere aliquid, ad quod prævidet illud secuturum, er-go contrahit ejus malitiam in confessione ex-pli-

plicandam, & hanc sententiam etiam in praxi tenendam esse dicit *Gob.* in Quin. t. 5. c. 13. n. 62. licèt priorem defendat ùt probabilem.

§. 9. Ex dictis sequitur. Si sermone vel facto turpi dedisti scandalum præsentibus, teneris addere, quales fuerint hæ personæ, si per hoc in illis diversa peccata causâsti; nam contraxisti easdem malitias, quas causâsti in illis, hinc si causâsti turpem delectationem in Religioso, contraxisti malitiam sacrilegii, si causâsti turpe desidèrium in conjugato, contraxisti malitiam adulterii, & ita de aliis, quia peccasti contra illas virtutes, quæ obligabant te, ne aliquem ad earum transgressionem induceres. Addit *Sporer*, si v. g. Parochus det parochianis scandalum, peccare etiam specialiter contra justitiam, quia ratione officii ex justitia quadam legali tenebatur eis prælucere bono exemplo, quod tamen *Dicast.* n. 598. negat de Confessario peccante cum suo pœnitente extra confessionem, v. g. furante cum illo, nam tum est extra obligationem sui muneris. 987.

§. 10. Quando nihil facio, per quod directè vel indirectè inducam proximum in peccatum, sed me habeo negativè & tantùm non impedio ipsius v. g. furtum, potero quidem peccare contra charitatem, si peccatum non impediam, quando commodè possum, secundùm dicta l. 2. n. 208., attamen non contraho speciem malitiæ contra justitiam, vel virtutem, contra quam peccat proximus, quia hæ virtutes me non obligant, ut illas positivè in altero procurem, sed tantùm ne directè vel indirectè inducam ad illarum violationem, *Suar. Côn. Lug. Dicast.* n. 339. 988.

§. 11.

989. §. 11. Sufurratio, quâ dissolvis amicitiam inter propinquos, v. g. inter patrem & filium, habet speciem distinctam malitiæ ab ea, quâ dissolvis amicitiam inter non propinquos, quia prior non tantùm opponitur charitati sed etiam pietati.

De peccatis alienis plura dicentur à n. 1131.

990. Q. 140. *Quomodo distinguenda sit species in peccatis contra primum præceptum Decalogi.* R. §. 1. Superstitio cum pacto explicito distinguitur specie ab ea, quæ est cum implicito tantùm & tacito, quia longè diversa malitia est expresè dæmonem invocare, quàm facere aliquid, propter quod dæmon se ingerat, *Sanch. Bonac. Castrop.* t. 17. d. 1. p. 3. num. 11. & alii contra *Dian.* p. 1. t. 7. R. 66.

991. §. 2. Divinatio est ejusdem speciei, si fiat per aves, stellas, aquam &c. nam materialiter se habet instrumentum, *Less. Dian. Stoz.* l. 1. p. 1. n. 65. Si autem sacra misceantur profanis, accedet species sacrilegii contra religionem.

992. §. 3. Idololatria tantùm externa distinguitur specie ab ea, quæ simul est interna, quia cum hac adest stricta hæresis vel infidelitas.

993. §. 4. Simonia juris naturalis sive divini specie distinguitur à simonia juris tantùm ecclesiastici, hinc si quis emerit unum Beneficium ecclesiasticum & alterũ propriâ authoritate permutârit, non satisfacit dicendo, bis commisi simoniam, quia notabiliter pejus & turpius est rem temporalem æquiparare & commutare cum spirituali, quàm spiritualem cum spirituali.

994. §. 5. Fictio externa simoniæ, ut alter sic inducatur v. g. ad dandam pecuniam pro Beneficio, quamvis non habeat speciem primariam simo-

simoniæ, habet tamen speciem mortalis cooperationis ad eam, ùt ab altero committendæ, secundùm dicta l. 3. p. 1. n. 200.

Q. 141. *Quomodo distinguenda sit species in peccatis contra secundum præceptum Decalogi.* R. §. 1. *Suar. Less. Sanch. Turr. Regin. Lug.* d. 16. à n. 279. *Dicast.* n. 536. & 539. *Oviedo* De pecc. controv. 5. n. 28. dicunt blasphemias in Deum, B. Virginem & Sanctos distingui specie, sicuti distinguuntur Latria, Hyperdulia & Dulia, quia sunt cultus illis debiti, contra quos peccatur per illas blasphemias. *Cajet.* tamen, *Dian.* p. 1. t. 7. R. 50. p. 5. t. 13. R. 21. & alii dicunt esse ejusdem speciei, quod *Tamb.* probabile putat, quia cùm B. Virgo & Sancti honorentur propter respectum ad Deum, etiamsi sic inhonorantur, adeoque omnes blasphemiæ sument speciem ab uno eodemque Deo in se vel suis Sanctis inhonorato: utraque sententia est probabilis, prima tamen communior. Quòd si blasphemia sit simul hæreticalis, accedet species sacrilegii contra religionem. *Nec refert*, quòd fortè non seriò proferatur, *nam* præceptum non negandi externè fidem obligat ad non dicendum aliquid, quod sit contra veritates fidei, *Lugo* n. 279. *Dicast.* n. 537. 995.

§. 2. Juramenta per Deum, Sanctos vel alias creaturas sunt ejusdem speciei, quia in omnibus idem Deus vocatur in testem, si enim sola creatura vocaretur in testem, non esset propriè juramentum, *Lugo* n. 287. 996.

§. 3. *Castrop.* t. 14. d. 1. p. 2. n. 7. dicit perjurium assertorium specie differre à promissorio, quia in promissorio Deus invocatur etiam ùt fidejussor, id est, ut authoritatem præstet 997.

pro

pro eo, quòd jurans sit rem executurus, sed contradicunt *Caj. Valent. Suar.* De juram. l. 1. c. 9. n. 1. quia in promissorio tantùm invocatur Deus ad firmandum, quòd aliquid sit futurum, ideoque *Dicast.* De juram. d. 2. n. 161. rectè dicit non esse necesse Deum interponi ùt fidejussorem, sed tantùm ùt testem animi præsentis de re præstanda, utì fit, dum quis promittit aliquid coram testibus.

998. §. 4. Perjurium execratorium videtur specie distingui à perjurio simplici, quidquid contradicat *Less.*, sicuti blasphemia execratoria à blasphemia simplici, secundùm *Dicast.* De pœn. d. 9. n. 538., qui enim addit execrationem, ille sibi præterea imprecatur malum, quod quamvis non omnino seriò faciat, tamen vel ideo meretur eo malo affici, sicque agit specialiter contra charitatem propriam volendo sibi malum illud extraordinarium.

999. §. 5. Jurare quod non vis adimplere, quod scis esse falsum, de quo dubitas, an sit falsum, secundùm communem cum *Dicast.* De juram. d. 2. n. 111. sunt peccata quoad rem ejusdem speciei, expedit tamen de his seorsim interrogare pœnitentes, quia pauci apprehendunt esse ejusdem speciei, & in ordine ad confessionem videtur esse notabiliter major deformitas vocare Deum in testem rei, si sciat esse falsam, quàm si tantùm dubitet, tum enim posset esse vera.

1000. §. 6. Vota facta de diversis rebus, quæ alias non sunt præceptæ, vel prohibitæ, sunt ejusdem speciei, nisi vovens voluisset materiam quam vovit, ponere in materia illius virtutis, ex cujus motivo vovit, secundùm dicta l. 1. n. 628.

628. Hinc qui vovit jejunare, cilicium ferre, orare Rosarium, & nihil horum servavit, satisfacit dicendo, ter sum transgressus grave votum, *Dicast. Lug.* n. 255. *Gob.* in Quin. t. 5. c. 13. n. 65. & in Exp. t. 11. n. 23. Notat tamen rectè *Lugo* n. 283. si in cultum Sancti præcisè voluisses huic Sancto aliquid promittere, non fore ejusdem speciei, nec propriè votum, quia non esset promissio Deo facta, ideoque ejus transgressionem habituram esse malitiam specie distinctam à transgressione Voti; ordinariè tamen, quando quis vovet Sancto, censetur velle vovere Deo, uti notant *Suar. Less. Lug. Dicast.* De pœn. d. 9. n. 544.

§. 7. Si ex motivo temperantiæ voveris, & 1001
præterea superior ex eodem motivo imperet, ut jejunes pridie S. Andreæ, si non jejunes, erunt tria specie peccata, 1. Contra temperantiam ratione præcepti Ecclesiæ. 2. Contra fidelitatem Deo debitam ratione voti. 3. Contra obedientiam ratione præcepti Superioris. *Nec obstat*, quòd tu voveris & Superior imperârit ex eodem motivo temperantiæ, nam adfuit utrobique aliud motivum intrinsecum, nempe in voto, ut exhiberes fidelitatem Deo, in præcepto, ut exhiberes subjectionem Superiori.

§. 8. Si votum fuerit juratum, transgressio 1002
illius erit duplex specie peccatum, tum ratione voti contra religionem; tum ratione juramenti contra fidelitatem, uti explicatum est in l. 3. p. 1. n. 305. & quoad rem consentiunt *Tamb.* & *Stoz* l. 1. p. 1. n. 52.

§. 9. Transgressio voti pœnalis secundùm 1003
speciem est diversimodè confitenda, prout votum fuerit diversimodè factum, nam qui vovit

jejunium, si furaretur, confitens furtum tacere potest votum, dummodo expleverit. Qui vovit non furari, & si furetur, jejunare, confitens furtum addere debet fuisse votum non furandi. Qui vovit, vel non furari, vel si furetur, jejunare, confitens furtum tacere potest de voto, uti dictum est l. 3. p. 1. n. 471.

1004 *Q. 142. Quomodo distinguenda sit species in peccatis contra tertium præceptum Decalogi.* Rr. Dicetur à n. 1102. quando de præceptis Ecclesiæ.

1005 *Q. 143. Quomodo distinguenda sit species in peccatis contra quartum præceptum.* Rr. §. 1. Odium, detractio, irrisio, contumelia, & similes injuriæ factæ contra parentes, sunt diversæ speciei ab injuriis alteri proximo factis, quia sunt contra pietatem, quæ obligat ad specialem reverentiam, obsequium, cultum erga illos, *Dicast.* d. 9. à n. 572. Nomine parentum autem veniunt etiam avus & proavus, *Lugo* d. 16. à num. 298. *Tamb.* De confes. l. 2. c. 5. Non atavus vel tritavus, quamvis etiam illis aliquid deberi, meritò putet *Dicast.* n. 582.

1006 §. 2. Si actio contra parentes facta non adversetur pietati, non est diversæ speciei, unde nec opus erit in Confessione dicere hoc parenti factum esse, & sic est furtum, quod, per se loquendo, pietati erga parentes non adversatur, nisi fortè hi per illud venirent in periculum paupertatis.

1007 §. 3. Sunt injuriæ specie diversæ, quas pater infert filiis, & quas nepotibus; item quas conjux conjugi, quia isti omnes debent sibi specialem amorem.

1008 §. 4. Injuria à patre facta filio distinguitur specie ab injuria à filio facta patri, aut à viro facta

facta conjugi, unde Titius, qui patri, filio & conjugi fuit injurius, non satisfacit dicendo, tribus propinquis feci gravem injuriam, sed explicare debet personas singulas, quia licèt omnia sint contra pietatem, tamen in singulis est diversa deformitas ratione diversi tituli conjunctionis, in quibus fundantur diversæ obligationes ad singulos. Et hinc etiam injuria facta fratri vel sorori differt specie ab ea, quæ fit parentibus: & obconjunctionem sanguinis etiam differt ab ea, quæ fit extraneis. Injuria tamen facta fratri non differt specie ab ea, quæ fit sorori, quia est conjunctio similis. Et universaliter putant *Lugo* & *Dicast.* nu. 584. non quamvis injuriam contra fratrem aut sororem habere malitiam contra pietatem, sed debere esse valde gravem & atrocem.

§. 5. Si fiat contra alios propinquitatis gradus, non ideo contrahitur nova species in Confessione explicanda, *Dicast.* n. 586. Utì nec si fiat contra Sacerdotem, *Dicast.* n. 589. exceptâ percussione aut simili inhonoratione, per quam excommunicatio incurritur, tum enim ex addita pœna colligimus talem actionem specialiter prohiberi ab Ecclesia ex motivo religionis, *Lugo* n. 310. 1009

§. 6. Si injuria fiat in Superiorem ùt Superior est, additur nova species, hinc si quis formali contemptu vel præcepti vel præcipientis transgrediatur præceptum quamvis de se leve, utì si ideo transgrediatur, quia prohibitum est, quia hic vel ille Superior prohibuit, peccat graviter, secundùm dicta l. 5. à n. 237. & addere debet in Confessione, nam præter inobedientiam respectu præcepti adest malitia con- 1010

tra reverentiam & obſervantiam Superioribus debitam. Rectè tamen notat *Lug.* n. 309. ſi peccatum non tangat Superiorem ùt Superior eſt, v.g. ſi revelet ſecretum, quod Superior tanquam amicus ipſi commiſit, non ideo addi novam ſpeciem malitiæ.

1011 §. 7. Si Superior habeat duplicem poteſtatem imperandi, unam ratione juriſdictionis, alteram ratione voti, quo ſubditus ſe obligavit ad illi obediendum, ſi hic ſubditus non obediat, peccat dupliciter, nempe contra juriſdictionem & contra votum. Quamvis autem Superiores regulares habeant poteſtatem juriſdictionis immediatè à Papa, & religionis ex vi voti facti à ſubditis, communiter tamen nolunt obligare, niſi ex vi voti, & tum addunt ſe imperare *in virtute ſanctæ obedientiæ*: Quòd ſi addant gravem pœnam, v. g. dicant *& ſub excommunicatione*, probabiliter dicunt *Henriq. Côn.* d. 7. dub. 5. *Bonæſpei* De pecc. d. 5. n. 40. *Palav.* De pecc. d. 9. q. 2. a. 2. *Dicaſt.* De cenſ. d. 2. dub. 22. contra *Vaſq. Caſtrop. Oviedo*, ex addita tali pœna colligi debere, quòd velint per poteſtatem juriſdictionis non tantùm urgere eandem rem, ſed etiam addere novam vim obligativam.

1012 §. 8. Si aliquis non ſit verè Superior, quia non habet juriſdictionem in foro externo, ſed tantùm vim obligandi ex voto, utì Confeſſarius, cui ſæcularis pœnitens vovit obedire in omnibus, quæ judicaverit ſuæ ſaluti convenire, tum certum eſt ſolùm peccare contra votum, quia non poteſt præcipere, ergo nec peccat contra obedientiam, prout hæc ſupponit juriſdictionem diſtinctam, ideoque ad rem à Confeſſario præſcriptam tantùm tenebitur ex obligatione

gatione fidelitatis servandæ Deo, *Castrop.* De pecc. d. 3. p. 3. num. 13. *Dicast.* De pœn. d. 9. à num. 358.

§. 9. Lex & præceptum Superioris facere 1013
potest, ut actio præcepta vel prohibita spectet ad illam virtutem, ex cujus motivo præcipitur aut prohibetur aliquid, utì explicatum est l. 1. à n. 624. & l. 5. à n. 137. Putatque *Stoz.* l. 1. p. 1. n. 52. Superiores regulares semper præcipere ex motivo virtutis, ad quam spectat actus, quem præcipiunt. v. l. 1. n. 628.

§. 10. Si quid fiat contra benefactorem, non 1014
ideo additur nova species, quia obligatio gratitudinis est libera. Casus tamen aliquos afferunt *Caj. Con. Turr. Lug.* n. 311. *Dicast.* n. 385. in quibus ratione magnæ beneficentiæ videtur mutari species.

Q. 144. Quomodo distinguenda sit species in pec- 1015
catis contra quintum præceptum. R. §. 1. Si occidens præterea discerpat cadaver, præscindat membra, evellat cor &c. additur specie distincta malitia, nempe feritatis, *Suar. Lug. Tamb. Stoz.* l. 1. p. 1. n. 71. Quod etiam aliqui dicunt de eo, qui bestiam, v. g. canem merè ad se oblectandum aut ad ostendendum dominium, quod habet in bestias, excoriat, vel assat vivum, hìc enim est species inhumanæ crudelitatis.

§. 2. Accedit species sacrilegii, si fiat occisio 1016
vel gravis & injuriosa percussio personæ sacræ, aut si cum effusione sanguinis fiat in Ecclesia, in quâ, si fiat percussio laici sine fusione sanguinis, probabile est non fore sacrilegium, quia canon tantùm loquitur de illa percussione, quæ fit cum effusione sanguinis, & quidem enormi, ita ut non sufficiat aliquot guttas effluere, *Lug.*

Stoz n. 57. *Averſ.* q. 10. ſ. 11. *Tamb.* De Confeſſ. 2. c. 6. n. 4. attamen etiam probabiliter dicunt *Fagund.* & *Dicaſt.* d. 9. n. 660. non tantùm per illa, per quæ exſecratur aut polluitur Eccleſia, contrahi ſpecialem malitiam ſacrilegii, ſed etiam per alia, quæ ſpecialiter dedecent & notabiliter inhonorant locum ſacrum, utì eſſent publicæ pugnæ, percuſſiones hominum, contumelioſæ rixæ mulierum, inductio equorum velut in ſtabulum, exoneratio ventris & ſimilia, ſicuti enim ejuſmodi actiones haberent ſpecialem indignitatem, ſi fierent in conclavi Regis, ita ſi fiant in loco ſacro, maximè ſi expoſitum ſit vel ibi aſſervetur Venerabile.

1017 §. 3. Diverſæ ſpeciei eſt occidere vel percutere perſonam proximè junctam ſanguine; utì conſtat ex dictis à n. 1005.

1018 §. 4. Velle occidere diſtinguitur ſpecie à velle tantùm graviter vulnerare, quia ſunt contra diverſa jura, nempe ad vitam & ad integritatem corporis, *Stoz* n. 587. Similiter imprecari mala diverſi generis, utì ſunt mala in fortunis, in honore, in corpore, in anima, ſunt peccata ſpecie diſtincta, utì ſpecie diſtinguerentur damnificationes, quia eſſent læſiones diverſi juris vel boni, *Oviedo* De pecc. controv. 5. n. 29. Si tamen aliquis imprecatus ſit alicui ſemel, ut frangat collum, ſemel ut diabolus illum auferat, ſemel ut eſſet damnatus &c. ordinariè ſatisfaciet dicendo, ter imprecatus ſum alicui grave malum, quia talis imprecans ordinariè non diſtinguit inter iſta mala, ſed ideo imprecatur, quia in genere malum eſt.

1019 §. 5. Si odium ſiſtat in mero deſiderio ineficace ſine voluntate inferendi malum, quod tantùm

tantùm quasi favetur, erunt unius speciei desiderare proximo paupertatem, infamiam, mortem, & satisfiet dicendo, ter desideravi proximo grave malum aut gavisus sum de malo gravi proximi, quia cùm sistatur in voluntate inefficaci, nec lædatur aut optetur lædi jus particulare, erit tantùm contra charitatem in genere, quâ non debemus velle malum proximo, *Lugo* d. 16. n. 259. *Dicast.* n. 498. & alii contra *Molin. Suar. Sylv. Côn.* & alios. 1020

§. 6. *Tamb.* n. 11. putat ejusdem speciei esse delectari de magno malo proximi & habere displicentiam de magno bono illius, quia unum in alio imbibitur, hinc dicit sufficere, si dicat, bis circa bona vel mala proximi graviter læsi charitatem per malam voluntatem: sed faciliùs & clariùs erit, si dicat, semel gavisus sum de malo & semel dolui de bono magno proximi.

Q. 145. Quomodo distinguenda sit species in peccatis contra sextum & nonum præceptum. R. Quàm necessarium est de his multa speculativè scire, tam periculosum est discere vel docere: do quantùm sufficiet, ut opus non sit in aliis libris majores sordes scrutari. Et quia opus est scire, quid voces significent Lector, inquit *Gerson* p. 2. Num. 33. lit. A. *obscœnitatem materiæ ac verborum excusatam habeat: Præparet se*, inquit idem Num. 38. litt. A. *audire castè id, quod pro castitatis cognitione necessitas cogit aperire*: omnia mũda mũdis. 1021 1022

§. 1. Interna tantùm delectatio sive complacentia in objecto turpi, dicitur morosa delectatio turpis. Voluntas faciendi aliquid turpe, dicitur desiderium turpe. Excitatio partium pudendarum aut spirituum genitalium circa illas,

illas, dicitur motus, commotio, delectatio venerea. Tactus, oscula, aspectus, lectio, locutio de rebus turpibus, si fiant propter delectationem veneream, etiam dicuntur venerea. Effusio seminis extra vas naturale dicitur pollutio sive mollities. Effusio seminis necdum perfecti dicitur destillatio. Si coëat solutus cum soluta, est fornicatio, si cum alieno conjuge, est adulterium: si cum persona sacra, est sacrilegium; si cum consanguinea vel affine in gradu dirimente Matrimonium, est incestus; si cum virgine invita, est stuprum; si cum virgine vi abducta, est raptus. Si coëat mas cum mare, vel fœmina cum fœmina, est sodomia perfecta; si mas cum fœmina in vase non naturali, est sodomia imperfecta; si homo cum bestia, est bestialitas, ad quam reducitur coitus hominis cum dæmone humanam formam assumente: singula autem ista peccata sunt de se mortalia & ab invicem specie distinguuntur, uti jam magis declarabo.

1023 §. 2. Delectationes morosæ turpes tum distinguuntur specie, quando versantur circa objecta turpia notabiliter diversa in genere moris, quia specificantur ab objectis, secundùm dicta l. 5. n. 128. Hinc si delectatio sumatur de aliqua etiam circumstantia ùt tali, contrahit ejus malitiam, v. g. si quis purè morosè delectetur de copula cum sorore, in quantùm soror est, contrahit malitiam incestûs, nec satisfacit dicendo, delectatus sum copulâ cum aliqua, sed addere debet cum sorore, uti communissimè omnes cum *Arr.* De pecc. d. 47. nu. 23. & *Rhod.* De pec. d. 1. q. 3. s. 3. §. 4. Ratio est, quia singulæ illæ delectationes formaliter respiciunt delectabilitates diversas, à quibus specificantur.

Rarò

Rarò tamen fit, ut ejusmodi circumstantiæ refundant distinctam malitiam, cùm specialem delectabilitatem vix habeant.

§. 3. Si delectatio morosa materialiter tantùm feratur in talem circumstantiam tenentem se ex parte objecti, quæ ideo non sit expressè vel directè volita, v. g. si quis delectetur copulâ, cogitando ac si peccaret, aut quomodo peccaverit cum Religiosa aut cum conjugata, ita tamen ut nec desideret copulam, nec delectetur illâ prout est cum Religiosa aut conjugata, multi adhuc cum *Sanch.* in Decal. l. 1 c. 2. n. 12. *Lessio* l. 4 c. 3. n. 123. *Lug.* d. 16. à n. 363. *Bonac.* De Matr. q. 5. p. 8. n. 19. dicunt refundi malitiam specialem illius circumstantiæ, quæ est persona sacra vel conjugata, ideoque hoc esse exprimendum in confessione, uti sententias referunt *Arr.* à n. 25. & *Dian.* p. 1. t. 7. R. 48. sed sententia negans est practicè probabilis, quam defendunt *Angel. Pesant. Vasq. Sa, Regin. Fill. Bonac. Côn. Salas, Sayr. Hurt. Castrop.* t. 2. d. 2. p. 10. §. 4. *Tann.* De pecc. d. 4. q. 8. à n. 148. *Rhodes* suprà *Aversa* q. 10. s. 9. §. *Quia. Oviedo* De pecc. contr. 4. n. 57. *Dicast.* d 9. à n. 11. *Carden.* in 1. crisi d. 44. n. 47. *Herinx* De pec. d. 7. n. 33. *Moya* t. 3. d. 3. n. 70. *Sporer* nu. 405. & valde probabilem fatetur *Less.* cum *Bonac.* Ratio est, quia cùm delectatio sit actus inefficax, non tendit in tale objectum prout à parte rei poneretur, sed tendit in illud, prout est delectans, circumstantia autem Religiosi statûs vel conjugii alieni non habet delectabilitatem veneream, adeoque voluntas affectivè præscindit à tali circumstantia, id est, affectus voluntatis non movetur à tali circumstantia, imò per illam potiùs avertere- 1024.

tur à copula, unde universaliter loquendo circa peccata, quæ malitiam habent ratione delectationis, quando quis nudè delectatur aliquo objecto, contrahit malitiam illius tantùm circumstantiæ, quâ affectus movetur. *Nec obstat*, quòd ille, qui delectaretur copulâ cum aliqua in cœlo Sancta, contraheret malitiam irreligionis, *nam* disparitas est, quòd religio videatur postulare etiam mentalem reverentiam erga Sanctos in cœlo, non item erga viatores.

1025. *Obji.* Si ideo non contrahatur malitia adulterii, quia non delectatur formaliter de adulterio seu injuria conjugis, ergo qui delectatur voluptate, quæ est in fornicatione, non ideo contrahet malitiam fornicationis, quia delectatur voluptate, quæ abstrahit à licita & illicita, cùm ipse posset esse in statu Matrimonii, & tum ipsi licita esset voluptas copulæ. R. n. conseq. disparitas est, quia voluptas illa, cùm de se excitet spiritus generationi deservientes, semper opponitur castitati, nisi in subjecto illam quærente præsupponatur jus ad actum generationis, quale jus nemo habet, nisi actu sit conjugatus: unde quamvis tale objectum, nempe copula secundùm se, sit indifferens, tamen cùm semper objiciatur homini vel soluto vel conjugato, nunquam exercitè est indifferens, sed vel est repugnans vel non repugnans isti subjecto.

1026. §. 4. Si quis tantùm morosè delectârit se, semel pollutione, semel fornicatione, semel sodomiâ ùt talibus, non satisfacit dicendo, ter delectavi me in objecto turpi, sed addere debet species infimas, semel in pollutione, semel in fornicatione &c. quia hi actus formaliter respiciunt

iunt objecta & delectabilitates diversas, ergo abillis desumitur diversa species moralis, & in hoc conveniunt omnes. Major difficultas est, si delectârit se illis objectis, non ùt talibus, sed secundùm se, & in hoc casu adhuc has delectationes distingui specie, ideoque esse in confessione explicandas, dicunt cum communi & probabiliore *Vasq.* De pecc. d. 112. n. 5. *Less.* n. 122. *Castrop.* n. 4. *Ovied.* n. 54. *Dicast.* n. 624. *Carden.* n. 36. *Herinx* n. 32. quia hæ delectationes adhuc pro objecto habent delectabilitates intra materiam luxuriæ specie morali diversas, non aliter ac delectationes de furto & vindicta intrà materiam justitiæ, sive dicas illas delectabilitates esse objecta formalia sive materialia tantùm, ergo specie distinguuntur. Rationem aliam dat *Dicast.*, quia delectatio de pollutione est inchoata pollutio, de fornicatione est inchoata fornicatio, de sodomia est inchoata sodomia, ergo specie distinguuntur, *quidquid dicant aliqui recentiores*, inquit, *non digni, qui audiantur*. Econtrà tamen *Berteau* in Regula prudentis & pii Confessarii p. 1. t. 2. c. 7. fatetur aliquos dicere morosas delectationes non distingui specie. Et idem docuerat Recentior apud *Moyam* t. 3. d. 3. n. 81., item Auctor opusc. 64. apud *S. Th.*, quem secutus fuerat *Sa*, sed correctus est à Magistro S. Palatii, hinc sententiam illam vocat omnino improbabilem *Moya* n. 83. His non obstantibus *Berteau* p. 2. De sexto præc. Decal. pu. 1., docet probabilius esse delectationes morosas esse ejusdem speciei, quia sunt actus voluntatis inefficaces, qui desumunt malitiam, non ab objecto, sed à motivo, quod est affectio carnalis procedens à vitio luxuriæ & oppo-

oppoſito ſoli virtuti caſtitatis. Docet etiam *Arr.* n. 28., quem ſequuntur aliqui recentiores, delectationes ejuſmodi venereas ſaltem ſenſitivas non diſtingui ſpecie, quia omnes inde ſumunt malitiam, quòd ferantur in delectabilitatem veneream ortam ex motu ſeminis vel mollium ſpirituum valde proportionatorum organo tactûs, ergo cùm hæc delectabilitas ſit eadem, ſive proveniat ex hoc ſive ex illo objecto cogitato, hæc objecta non videntur moraliter differre in eſſe objecti in ordine ad diverſificandas illas delectationes, ſed ſicuti voluntas delectando ſe in copula cum Religiosâ communiter præſcindit affectivè à ſtatu perſonæ Religioſæ, quia affectus ſpecialiter non movetur per illam circumſtantiam religioſi ſtatûs, ita voluntas conſentiens in delectationem ſenſitivam ortam ex cogitatione, v. g. de pollutione, præſcindit affectivè à tali emiſſione ſeminis, quia tantùm movetur illo objecto ùt cauſativo commotionum turpium, quæ eodem modo delectant, etiamſi cauſentur ex cogitatione de fornicatione vel ſodomia. *Nec obſtat*, quòd delectationes turpes merè ſpirituales circa illa objecta ſpecie differant, nam hæ videntur tendere in illa objecta ùt talia, cùm aliter non habeant, per quod delectent, non ita ſenſitivæ, quæ omnes delectant per ſimiles commotiones venereas. Et ſententia ſic explicata videtur eſſe aliquo modo probabilis.

1027. §. 5. Ex circumſtantia voti tenentis ſe ex parte ſubjecti peccantis refunditur in delectationem etiam moroſam ſpecialis malitia contra fidem Deo datam, quia ſpecialiter ſe obligavit ad vitandas etiam internas illas delectationes,

tiones, vovit enim castitatem, non tantùm corporis sed etiam mentis, hinc si religiosus morosè delectatus sit objecto turpi, tenetur suum statum aperire. E contrà circumstantia consanguinitatis, quamvis etiam partialiter se teneat ex parte subjecti, non refundit malitiam incestûs in delectationem morosam, quia secundùm dicta n. 1024. voluntas præscindit affectivè à consanguinitate, neque ex alio capite colligi potest, quòd talis delectatio simplex sit specialiter contra reverentiam conjunctis debitam, *Less. Oviedo*, & alii.

§. 6. Qui habuit turpem delectationem in- 1028.
ternam, cum qua est orta commotio spirituum genitalium vel delectatio sensitiva, dummodo abfuerit tactus & periculum pollutionis, satisfacit confitendo delectationem internam, quia cùm illa commotio spirituum & delectatio externa sensûs semper comitentur, satis intelliguntur explicatâ delectatione internâ. E contrà si sequatur tactus, pollutio aut alius actus externus, hoc debet exprimi, quia cùm hæc possint non sequi, non intelliguntnr explicato solo actu interno, *Carden.* n. 118.

§. 7. Qui commotionem spirituum assumit 1029.
tanquam medium ad pollutionem habendam, si pollutio non sequatur, tenetur exprimere in confessione se per commotiones intendisse pollutionem, quia tales commotiones ab illo fine habent novam malitiam, quam ex se non habent, cùm per se non sint in specie pollutionis sed potiùs fornicationis, in quantùm ex natura sua ordinantur ad copulam & non ad pollutionem. Similiter qui tales commotiones virtualiter refert ad pollutionem, tenetur hoc in con-

confessione addere, tum autem censetur virtualiter eò referre, si eas intendat habens pro motivo delectabilitatem pollutionis, aut in eis prævidens periculum pollutionis.

1030. §. 8. Qui sine ullo desiderio personam venereè aspicit, non tenetur dicere, qualis persona fuerit : si tamen invitam vel etiam volentem tangeret, vel oscularetur, conditio personæ esset declarádaí, quia actio consummaretur externè contra jus vel conditionem talis personæ.

1031. §. 9. Qui sine desiderio venereè attigit puellam, secundùm *Dianam* p. 3. t. 4. R. 225. satisfacit dicendo se toties attigisse turpiter, nihil dicendo de partibus, in quibus attigit : Alii probabiliter dicunt exprimendum, si partem turpem attigerit.

1032. §. 10. Desideria turpiter aspiciendi, tangendi, osculandi, fornicandi, distinguuntur specie non tantùm à morosa delectatione de illis objectis, sed etiam singula ab invicem, quia tendunt in ista objecta prout à parte rei ponerentur, si autem à parte rei ponerentur, distinguerentur specie, utì patet : hinc qui semel delectatus est cogitatione de copula, & semel desideravit copulam, non satisfacit dicendo, bis habui turpem cogitationem, sed dicere debet, semel delectatus sum copulâ, & semel desideravi. Similiter qui semel desideravit aspicere, semel oscular, semel tangere, semel fornicari, non satisfacit dicendo quater desideravi aliquid turpe facere sed tenetur ea objecta exprimere, etiamsi desiderâsset tantùm sub conditione, si auderet aut si liceret, tum quia talis conditio non removet intrinsecam malitiam objectivâ, tum etiam quia licèt consensus sit conditionatus respectu obje-

objecti, in se tamen est absolutus respectu delectationis per cognitionem præsentis circa tale objectum. Neque tum opus est addere, an actus circa objectum fuerit absolutus, an conditionatus. *Aversa* q. 10. s. 10. §. *secundò.*

§. 11. Si quis concupierit mulierem, non re- 1033
flectens ad conditionem illius, an nempe esset libera, an conjugata, an voto astricta, an consanguinea, si nullam habuit advertentiam ad has circumstantias personæ, satisfacit dicendo, desideravi fornicari cum una: Si dubitet, an adverterit saltem confusè, videndum est, qualis fuerit antecedens comparatio animi, nam si solitus est abhorrere ab adulterio, sacrilegio, incestu, præsumi potest, quòd fuerit desiderium simplicis fornicationis, aut saltem non in illa specie, à qua solebat abhorrere. Si solebat sine discrimine concupiscere quaslibet, censeri debet reus omnium, quia aliquo modo advertit, & animus erat ad omnia comparatus, unde accusare se debet de tali desiderio & de solita animi comparatione ad quaslibet personas. Quòd si persona erat talis, ut facilè dignosceretur esse non conjugata, non est præsumendum de adulterio: si satis apparebat non esse voto adstricta, non est præsumendum de sacrilegio, quamvis enim hæc aliquando fallant, tamen communiter solet tantùm causari concupiscentia conveniens tali personæ, quam refert species seu habitus exterior.

§. 12. Certum est omnem deliberatam effu- 1034
sionem seminis, quantumcunque parva sit, esse pollutionem & peccatum mortale, *Dicast. Gob.* t. 10. n. 590. Quòd si pollutio orta fuerit ex vehementi delectatione interna, confitens pol-

pollutionem non tenetur exprimere actum internum, quia hìc satìs intelligitur, neque transfert pollutionem ad aliam speciem. Si tamen pollutio orta esset ex vehementi delectatione de actu sodomitico vel fornicario, docet *Carden.* debere addi inde ortam esse, quia respiceret novum motivum notabiliter diversum. Addit *Sporer* in Tyroc. Sacram. p. 4. n. 329. qui se ipsum polluens imaginatur sibi aliam personam carnaliter dilectam, etiam morosè solùm se delectando in imaginatione ipsius quasi peccantis secum, attamen absque desiderio, teneri hoc explicare in Confessione.

1035 §. 13. Non est opus in Confessione dicere, quo instrumento vel quâ re mediante procurata sit pollutio: Quod verum est, quamvìs fieret cum statua vel fœmina mortua, quia maneret sola mollities, nisi simul esset affectus ad personam vivam, tum enim simul esset desiderium fornicandi. E contrà si pollutio procuretur per alterum hominem liberè cooperantem, hoc addi debet, tum propter cooperationem ad alterius peccatum, tum quia communiter fiet ex affectu ad talem hominem, ideoque erit inchoata copula fornicaria, sodomitica, adulterina vel incestuosa, prout erit status & conditio personæ. Et hinc etiam quando pollutio procuratur mediante bestiâ, censeri debet inchoata bestialitas: quòd si nullus fuisset affectus ad copulam cum tali persona vel bestia, *Caj.* putat non esse opus in Confessione addere de hoc vel isto modo causatæ pollutionis, quia videtur manere sola mollities, quod *Dicast.* & *Dian.* p. 7. t. 12. R. 15. dicunt esse probabile, attamen cum *Sporer* n. 331. concludunt probabilius esse,

pro

pro praxi, quòd sit addendum, quia pollutio sic procurata de se videtur esse inchoatio copulæ cum tali persona vel bestia, quod consequenter dicunt iidem aurhores de procuratione pollutionis circa corpus hominis dormientis vel non utentis ratione, quamvìs nulla intenderetur copula.

§. 14. Qui causavit pollutionem in altero, 1036
tenetur addere, an hic alter fuerit persona conjugata, sacra, sibi cognata, quia tum contraxit malitiam adulterii, sacrilegii, incestûs, utì dictum est n. 987.

§. 15. Qui habet votum Castitatis & causat 1037
in alio pollutionem, tenetur explicare suum votum: quod certum est, si causet tactu vel aliâ simili actione externâ de se repugnante Castitati; si autem causet tantùm consilio vel mandato, putant *Sanch. Caram. Dicast.* d. 9. n. 326. non esse opus aliquid dicere de voto; sed oppositum tenendum est, secundùm dicenda n. 1064.

§. 16. Quæ specialiter, notabiliter repu- 1038
gnant honestati naturæ rationalis, utì sunt pollutionem facere in os alterius, (quod peccatum apud *Dianam* p. 6. t. 12. R. 7. vocatur irruminatio) osculari partes pudendas ejusdem vel diversi sexûs & similia, habent specialem malitiam in Confessione explicandam, quia supra modum indecentia sunt & dehonestant ac deprimunt dignitatem naturæ rationalis infra conditionem etiam bestialem.

§. 17. Qui commisit fornicationem, non 1039
satisfacit dicendo se cum soluta commisisse grave peccatum contra Castitatem, utì constat ex hac prop. 25. ab *Alex. VII.* damnata, *Qui habuit copulam cum soluta, satisfacit Confessionis*

præcepto dicens, commisi cum soluta grave peccatum contra Castitatem. Ratio autem est, quia fornicatio non tantùm est intrinsecè mala, ut ì undecim optimis argumentis demonstrat *Cardenas* in 2. crisi. diss. 29. c. 2. & seqq., sed etiam distinguitur specie ab omni alio peccato contra Castitatem, ut ì fusè probat *Mendo* diss. 5. q. 11. Potestque etiam videri *Du Bois* ad prop. 25. ab *Alex. VI.* damnatam. E contrà tamen homo liber fornicatus cum persona libera, satisfacit dicendo se semel habuisse copulam illicitam, non exprimendo personam, cum qua, hoc ipso enim quòd non exprimat speciem majoris malitiæ, intelligitur saltem species minoris. Similiter qui dicit se fornicatum, non tenetur addere tactus aut commotiones spirituum genitalium, quia cùm hæc ordinentur ad copulam, hac explicatâ intelliguntur; non autem pollutio seu profusio seminis extra vas muliebre, si fortè contigerit, cùm illa non ordinetur ad copulam, sed potiùs sit contra finem illius, cùm impediat generationem.

1040 §. 18. Qui fornicatus est cum tribus diversis, vel ter cum una, satisfacit dicendo, se ter fornicatum, nec tenetur dicere, an fuerit una, an plures, an fuerint meretrices, an aliæ, dummodo non sit cooperatus ad impediendam generationem, *Bonac. Tamb.* in Decal. l. 7 c. 1., ubi notat, si Confessarius interroget, an cum una, an cum pluribus, debere aperiri, quia posset esse occasio proxima relabendi, quando sæpiùs cum una feciſſet.

1041 §. 19. Si Confessarius pœnitentem suam sollicitaverit in Sacramento vel paulò post, aut quia ex Confessione advertit facilem ad pec-

can

randum, (etiam extra luxuriam, inquit *Dicast.* nu. 601.,) aut ideo cœpit in eum finem agere familiariùs, quia erat Confessarius, aut si munus Confessarii assumpserit in eum finem, ut occasionem habeat ad talia, additur species sacrilegii in Confessione explicanda, quia hoc cedit in gravem irreverentiam Sacramenti, *Dicast.* d. 9. dub. 13. Si autem nihil horum adfuerit, & Sacerdos fornicetur cum filia Confessionis, *S. Th. Sot. Sanch.* & alii 15. graviſſimi Authores, quos refert & sequitur *Aversa* q. 16. s. 14. adhuc dicunt contrahi novam speciem malitiæ, quia Jus Canonicum vocat quoddam adulterium vel incestum, & re ipsâ videtur esse species irreverentiæ & sacrilegii in Sacramentum: E contrà esse simplicem fornicationem, ac posse taceri, quòd fuerit filia Confessionis, docent *Ledes. Vasq. Sa, Bonac. Fill. J. Sanch. Pontius*, G. *Hurt. Ochag. Dicast. Tamb. Dian.* p. 1. t. 7. R. 12. *Lugo* d. 16. à n. 351. & alii, quia ex Confessione nulla oritur cognatio spiritualis, uti certum est, nec apparet, cur censeatur fieri irreverentia Sacramento jam præterito, cùm peccatum non habeat respectum ad illud. Utraque sententia est probabilis, prima est conformior Juri Canonico, sed secunda videtur ex ratione probabilior.

§. 20. An prima fornicatio vel pollutio tol- 1042
lens virginitatem distinguatur specie ab alia, disputant Authores: in puella distingui negant multi cum *Dian.* R. 11. In masculo autem etiam plerique negant cum *Sanch. Con. Tamb.* suprà, unde *Lugo* n. 218. *Bonæspei* de act. hum. d. 5. nu. 17. *Stoz* l. 1. p. 1. n. 50. *Ills.* n. 84. absolutè dicunt in nemine distingui, nisi per violentiam,

dolum, aut fraudem defloraretur virgo, quia ubique est contra Castitatem tantùm, uti omne etiam primum furtum est tantùm contra justitiam. E contrà *S. Tho. Bonac.* & alii dicunt distingui specie, ideoque addi debere in Confessione, quia prima specialiter opponitur virginitati, quæ videtur specialem habere honestatem à Castitate in communi distinctam, ideoque specialem in cœlo obtinebit corollam: hinc *Fill.* t. 30. nu. 72. & 74. tenet tanquam probabilius te teneri in Confessione exprimere, si tu vel illa, cum qua peccâsti, fuerit virgo. *Mendo* d. 5. à n. 70. utramque sententiam bene discutit, & quamvis inclinet in affirmativam, meritò dicit utramque esse practicè tutam, possuntque videri etiam *Dicast.* à n. 427. & *Lugo* suprà, qui sententias circa hoc plures earumque rationes accuratè refert.

1043 §. 21. *Henriq. Fill.* & alii, in quorum sententiam inclinat *Mendo* d. 5. q. 8. rem utrimque fusè discutiens, putant, si virgo sub potestate parentum constituta defloretur, etiamsi consentiat, fore speciem stupri, quia fit specialis injuria in parentes, qui læduntur in honore & bonis, eò quòd cogantur augere dotem filiæ vel semper innuptam alere: E contrà *Sanch.* De Matr. l. 7. d. 14. plures referens dicit esse tantùm simplicem fornicationem, negatque fieri cuiquam injuriam, nam virgo est in tantùm domina sui corporis, & violator ipsius non nisi indirectè & per accidens lædit honorem vel causat damnum parentibus.

1044 §. 22. *Henriq. Sanch. Less. Lugo* n. 336. *Aversa* q. 10. s. 9. dicunt fornicationem aut sodomiam hominis baptizati cum non baptizato differre

specie

specie ab illis, quæ fiunt inter duos baptizatos, tum quia videtur fieri irreverentia Baptismo, cujus character semper manet, tum etiam quia sicuti prohibito Matrimonio inter consanguineos, censetur etiam ex motivo honestatis erga conjunctos copula inter illos esse specialiter prohibita, ita etiam cùm prohibeatur Matrimonium hominis baptizati cum non baptizato, censeri debet ex eodem motivo reverentiæ erga Religionem Christianam prohibita copula inter tales: Nihilominus sententiam oppositam absolutè probabilem esse asserunt *Diana* p. 3. t. 4. R. 138. *Tamb. Stoz* suprà, nam licèt Ecclesia in reverentiam Baptismi prohibeat Matrimonium illorum, non ideo specialiter prohibet copulam, utì nec cohabitationem aut collocutionem. *Nec refert*, quòd contra illud peccatum statuantur gravissimæ pœnæ, *nam* inde tantùm potest argui esse majorem malitiam vel indecentiam, sed non ideo novam peccati speciem; sicuti in homicidium proditorium, quod ex insidiis & cum fraude fit, statuuntur graviores pœnæ, neque tamen ideo distinguitur specie à non proditorio. Et hanc quoque sententiam docent plures apud *Dianam* & *Mendo* q. 26. qui meritò tenent primam, refertque *Mendo* rationes pro utraque.

§. 23. Si quis impotens, frigidus vel Eunuchus 1045
tentet fornicari, duplex committit peccatum, alterum fornicationis attentatæ, alterum contra naturam, quia non potens obtinere finem copulæ frustra provocat utrumque semen, *Henriq. Less. Dian. Lugo, Sanch.* l. 9. d. 19. num. 8. *Aversa* suprà, *Stoz* n. 53. contra *Fill.* Idem probabiliùs dicit *Dicast.* n. 374. de marito, qui non

posset verum semen effundere, quidquid contradicat *Sanch.*, nam etiam videtur esse contra naturam, quia similiter nequit obtinere finem copulæ; neque hoc est per accidens, uti in homine sene, qui habet verum semen, sed hoc est per se ob defectum seminis per se ad generationem requisiti.

1046 §. 24. Multi cum *Bonac.* & *Sanch.* in Decal. l. 1. c. 6. n. 14. probabiliùs dicunt contra *Vasq. Lug.* nu. 142. & alios, quòd is, qui alterum sollicitat ad fornicandum, teneatur addere se fuisse sollicitatorem, quia additur nova species contra charitatem, eò quòd alterum inducat in ruinam spiritualem, secundùm dicta n. 984. Quòd si sollicita veris ad opus, quod tamen non fecisti, vel priùs fecisti diu post, omnes docent peccatum sollicitationis distingui ab opere & esse speciatim explicandum.

1047 §. 25. Stuprum specie differt à simplici fornicatione, quamvis enim eidem virtuti Castitatis opponantur, tamen cum stupro est conjuncta violentia, quæ simul est contra justitiam, non item cum simplici fornicatione. Putat quidem *J. Sanch.* d. 29. n. 7. stuprum illatum non virgini non mutare speciem, & pro ea sententia citat multos, sed rectè contradicunt S. *Tho.* & alii, manet enim oppositum justitiæ.

1048 §. 26. Raptus, cùm adjunctam habeat abductionem, specie differt à stupro: Quòd si puella rapta postea ex gravi timore invita consentiat in copulam, rapiens adhuc contrahit malitiam raptûs, & consequenter etiam rapta, in quantùm raptoris peccato cooperatur, secundùm communem doctrinam de scandalo & cooperatione, deberet enim potiùs mortem præ-

præeligere quàm sic cooperari, alioquin virgo occidenda, si non consentiret in fornicationem, posset consentire & dicere, potiùs me viola quàm occidas, quia violatio est minus peccatum quàm occisio, hoc autem nemo dicet, uti rectè *Dicast.* à n. 445. contra *Sanch.*

§. 27. Si abducatur sponsa de futuro, vel 1049
etiam de præsenti, & fiat ad finem ineundi Matrimonii, quamvis fortè repugnent parentes, non est raptus, quia non est abductio ad id, quod est illicitum, *Fill.* tr. 30. c. 6.

§. 28. Qui incipit & non absolvit copulam, 1050
debet id explicare, quia est fornicatio in affectu tantùm, & reipsa solùm tactus impudicus, unde satisfacit dicendo, volens fornicari feci turpem tactum. Quòd si præterea voluntariè dispergat semen, præter tactum erit pollutio, quam exprimere debebit in Confessione, *Sanch. Tamb.* in Decal. l. 7. c. 7 §. 2. Si quis autem seriò mutatâ voluntate & nolens peccare, se retrahat à copula, aut sentiens semen decisum nihilominùs verâ pœnitentiâ ductus non coëat sicque dispergatur semen, *Less. Sanch.* De Matr. l. 9. d. 19. n. 7. *Diana* p. 3. t. 4. R. 227. dicunt non peccare, quia tenetur non habere copulam nec continuare voluntatem coëundi, & quod semen dispergatur, dum se retrahit, per accidens est; si enim peccaret sic se retrahendo, ergo non peccaret complendo fornicationem, quod nemo dicet: Aliud est de conjuge, qui dum sentit semen decisum, tenetur infundere in vas naturale, id enim ipsi licitum est, ideoque tenetur incœptam copulam perficere, ne semen perdat.

§. 29. Qui habet delectationem internam, 1051

v. g. de sodomia, & ideo fornicatur ; debet se accusare de delectatione ex sodomia, quia cùm fornicatio fiat ex illo motivo, participat illius malitiam, *Vasq. Salas, Castrop. Dicast.* num. 624. Si tamen ad fornicationem moveretur ex sola delectabilitate copulæ cum conjugata vel consanguinea, non teneretur hoc addere, quia injuria conjugis vel violatio consanguinitatis non movet ad delectationem veneream, ideoque non continet motivum delectationis venereæ, *Carden.* supra, & colligitur ex dictis num. 1024.

1052 §. 30. Si conjux tantùm delectetur de copula cum aliena, aut habeat solas delectationes morosas, *Hurt. Arr. Verric. Boss. Dian.* p. 9. t. 6. R. 4. negant teneri addere se esse in conjugio, quia quando sistitur in delectatione, non videtur lædi jus alterius conjugis: E contrà *Vasq. Bonac. Sal. Sanch. Castrop. Lugo, Mendo* d. 5. q. 13. *Dicast.* n. 634. *Ills.* tr. 4. d. 1. n. ult. probabiliùs dicunt debere addi, tum quia fides Matrimonii exigit, ut conjux nequidem mentem sive cogitationem simplicem ponat in alia, mutuò enim sibi tradunt non tantùm corpora, sed etiam animos: tum quia saltem motus venerei, quos causat interna delectatio, sunt contra jus alterius conjugis. Quòd si conjux delectetur copulâ cum soluta & inde commotus habeat actū conjugalem, non satisfacit dicendo se habuisse quandam delectationem veneream internam, sed dicere debet se ex illo motivo habuisse actum conjugalem, hic enim infectus est malitiâ illius motivi, & ab eo participat speciem fornicationis: E contrà tamen si delectatio interna fuisset de copula cum aliena conjugata,

non

non esset opus exprimere circumstantiam conjugatæ, quia hæc injuria facta conjugi per se non movet, *Carden.* Addit *Sanch.* De Matr. l. 9. d. 17. n. 6. si conjux in actu conjugali cum sua se morosè delectet in alia velut præsente, etiam addi speciem adulterii. Similiter qui accedit ad suam uxorem putans se accedere ad alienam, committit adulterium, non quidem realiter, sed objectivè, *Burgh.* cent. 1. casu 70.

§. 31. Qui peccat cum conjugata, etiam consentiente marito, committit adulterium, ùt constat ex hac 50. prop. ab *Inn. XI.* damnata: *Copula cum conjugata consentiente marito non est adulterium, adeoque sufficit dicere se esse fornicatum.* Ratio dabitur n. 1054. 1053.

§. 32. Si conjux invito conjuge peccet cum altero, peccat contra fidem Matrimonii & contra justitiam, cùm sit violatio obligationis ortæ ex contractu: præter hoc docent *Less. Lugo* De just. d. 8. s. 1. n. 6. & alii etiam peccari alio peccato injustitiæ, in quantùm violatur jus, quod conjux habet in corpus conjugis, hinc si conjux peccârit conjuge consentiente, putant hi Authores debere hoc addi, sed *Carden.* in 2. crisi d. 30. c. 3. a. 2. probabiliùs docet non committi duas species injustitiæ, adeoque non esse opus addere, an alter conjux consenserit necne, quia illa species peccati, per quam uxor peccat contra fidem Matrimonii, est ipsamet injuria mariti, quia obligatio uxoris non est præcisè ad non violandam fidem statûs, cùm non contraxerit cum statu, sed ad non violandam fidem datam marito, prout subest tali statui, neque juri illi potest maritus efficaciter cedere, sicuti Clericus non potest efficaciter cedere 1054.

juri, ne percutiatur aut ne trahatur ad laicum tribunal.

1055. §. 33. Si conjugatus peccet cum conjugata, est duplex adulterium, unum, quo peccat in propria persona, violando jus suæ conjugis, alterum quo cum alia cooperatur, & simul alterius mariti jus violat, hinc status utriusque debet exprimi, *Azor*, *Less*. l. 4. c. 4. n. 77. *Fill*. tr. 30. n. 89. *Bonac*. De Matr. q. 4. p. 15. n 5. *Lugo* d. 17. n. 258. *Dicast*. d. 9. à n. 270. *Steph*. tr. 1. d. 5. n. 31. contra *Ferrant*. *Burgh*. cent. 1. casu 70. & alios apud *Mendo* d. 5. q. 22.

1056. §. 34. Si conjux cum soluta exerceat sodomiam, oscula, tactus, aut si committat bestialitatem, tenetur explicare se esse conjugem, quia per illa fit injuria conjugi; imò si vir cum propria uxore exerceat sodomiam, uterque peccat duplici peccato adulterii, quia neuter servat alteri suum corpus castè, quod spectat ad fidem Matrimonii, neque debet alteruter dicere se exercuisse sodomiam cum conjugata persona, sed debet dicere cum suo viro vel cum uxore sua, quia dicendo cum conjugata, significaret se alteri conjugi feciſſe injuriam, quod verum non est, quando cum suo vel sua fecit, *Sanch*. d. 18. n. 4. & 5.

1057. §. 35. Quamvis Matrimonium inter fideles sit elevatum ad rationem Sacramenti, quod Sacramentum exigit servari fidem conjugi, non ideo omne adulterium est sacrilegium, uti dicetur n. 1120.

1058. §. 36. Si sponsus vel sponsa peccet contra fidem in sponsalibus datam, *Covarr*. *Megala*, *Diana* p. 1. t. 7. R. 5. & p. 3. t. 4. R. 67. *Pontius* De Matr. l. 12. c. 6. n. 8. *Bonæspei* De pecc. d. 5. n. 25. *Ill*. n. 85.

n.85.& alii probabiliter dicunt non mutari speciem, nec opus esse id exprimere in confessione, quia per sponsalia necdum traditur jus in corpus, ergo non peccatur contra justitiam; & sicuti qui vovit se ingressurum Religionem, si fornicetur, non tenetur explicare votum, quia per promissionem Religionis nondum contraxit obligationem castitatis, ita & hìc. Oppositum tenent etiam probabiliter *Az. Mol. Rebell. Côn. Dicast.* n. 375. *Stoz* l.1.p.1.n.52. *Aversa* q.10.s.9.§. *Aliqui. Sporer* De Matr. n. 361. quia agitur contra jus, quod mutuò habent, ne, excepto ingressu in Religionem, agatur aliquid contra executionem factæ promissionis. Si tamen Titius Matrimonio Cajæ promisso, vel uxorem occidat vel cum Caja adulteretur, ac post mortem uxoris suæ pergat peccare cum Caja, non ideo accedet nova species, sed erit simplex fornicatio, quia quamvìs inter eos sit impedimentum dirimens, tamen hoc inductum est purè in pœnam delicti & non ex motivo diversæ honestatis vel virtutis, *Sanch. Less. Fill.* t.10.p.2.c.1.n.45. *Diana* p.3.t.4.R.140.

§. 37. Sacrilegium in hac materia contrahitur, vel ratione personæ sacræ, quæ peccat aut cum qua peccatur, vel ratione rei sacræ, quâ quis hìc abutitur, vel ratione temporis, actionis aut loci sacri, de quibus jam ordine dicam. 1059.

§. 38. Non est opus explicare, an persona sacra sit Sàcerdos an tantùm subdiaconus, sed satìs est dicere, habere sacrum ordinem, utì cum communi *Aversa* §. *Rursus* contra *Fagund.* qui putat exprimi debere statum saltem Episcopi aut Generalis in aliquo Ordine. Neque 1060.

opus

opus est exprimere, an persona illa semel tantùm an pluries castitatem voverit, *Dicast.* d. 9. à n. 315. *Stoz* n. 50. Neque an votum sit simplex an solenne, utrumque enim virtutem religionis æquè respicit, *Sanch.* De Matr. l. 7. d. 27. n. 40. *Castrop.* De peccatis d. 3. p. 3. n. 11. *Aversa* suprà. *Dicast.* à n. 306. *Steph.* tr. 1. d. 5. num. 58. *Stoz* suprà.

1061. §. 39. Si quis in susceptione sacrorum Ordinum noluisset vovere castitatem, adhuc committeret sacrilegium peccans contra castitatem, quam Ecclesia tali præcipit ob reverentiam sacrorum ministeriorum, ita ut observatio castitatis ex vi præcepti Ecclesiæ ponatur in materia religionis, secundùm dicta l. 1. n. 626.

1062. §. 40. Si Sacerdos simul & Religiosus peccet contra castitatem, *Sot.* & alii putant esse duplex sacrilegium, ideoque teneri aperire, quòd sit & Sacerdos & Religiosus, sicuti qui die festo non audit Missam, quo etiam vovit audire, tenetur utramque circumstantiam addere, quamvis & præceptum Ecclesiæ & votum sint ex eodem motivo religionis. E contrà *Sanch.* n. 14. & 30. aliique dicunt esse unicum sacrilegium, ideoque posse alterutram circumstantiam tacere. *Amicus* d. 18. n. 26. sic distinguit, si obligatio castitatis annexa Ordinibus sit ex præcepto Ecclesiæ, tenet cum *Soto*, si autem sit ex voto, tenet cum *Sanch.*, sed sententia *Sanch.* videtur esse absolutè probabilior, quamvis enim obligatio illa esset ex præcepto Ecclesiæ, tamen esset ex eodem motivo religionis, ex quo fuisset votum, cujus defectum supplet illud præceptum, si ordinandus fortè vovere nolit.

1063. §. 41. Si obligatus voto castitatis peccet cum alio

allo obligato eodem voto, v. g. Religiosus cum Religiosa, debet explicari status utriusque, quia sunt duo specie peccata peccare in propria persona contra votum suum, & cooperari cum alia persona ad frangendum votum suum, ita cum aliis *Lugo* d. 16. n. 258.

§. 42. Si quis voto castitatis obligatus alium voto non obligatum inducat ad peccatum contra castitatem, *Arr. Caram. Pelliz. Tamb. Sanch.* in Decal. l. 5. c. 6. n. 10. *Dicast.* n. 326. *Steph.* tr. 1. d. 5. n. 58. *Stoz* n. 53. negant peccare peccato sacrilegii contra votum, quia vovit tantùm castitatem propriam, nec intentio voventis videtur se extendere ad castitatem alienam. E contrà *Carden.* in 1. crisi d. 36. & alii putant peccare etiam peccato sacrilegii contra votum suum, ideoque teneri hoc manifestare in confessione, quia castitas prohibet, ut nihil directè contra se procuretur, secundùm dicta n. 984. ergo inducendo peccavit contra castitatem, quam vovit, ergo peccavit contra votum. Et consequenter etiam dicendum est, si ille, qui non habet votum castitatis, inducat habentem illud votum ad peccandum contra castitatem, istum inducentem peccare, non tantùm contra castitatem, sed etiam contra virtutem religionis, quæ eum obligabat, ut neminem induceret ad transgressionem sui. 1064.

§. 43. Si Novitius religiosi Ordinis peccet contra castitatem, non tenetur manifestare se fuisse Novitium, quia nulla species accedit, donec voverit, *Dian. Lugo, Aversa, Tamb. Dicast.* n. 325. *Stoz* suprà contra *Llamas*. 1065.

§. 44. Contrahitur sacrilegium, si quis re consecratâ vel benedictâ utatur ad turpitudines, 1066.

item

item si verba sacra ac præsertim sacræ scripturæ applicet rebus obscœnis.

1067. §. 45. Non est gravis irreverentia, si quis fornicetur habens sacras Reliquias ad collum pendentes, *Fill.* tr. 30. n. 129. *Lugo* num. 513. *Bonæspei* n. 129. Agnoscunt tamen in hoc irreverentiam *Lugo*, *Dicast.* n. 719. & alii. Veniale esse putant *Aversa* q. 10. s. 10. *Loth.* tr. 24. a. 3. & alii. Imò *Homob.* suadet eas deponi etiam in congressu maritali, sed in hoc meliùs contradicunt alii, quia hic congressus nihil mali continet, sed potest esse actus virtutis. Hoc rectè dicunt *Lugo* n. 513. & *Dicast.* suprà, fore mortale, si quis portans Eucharistiam exerceat actum venereum.

1068. §. 46. Circumstantia temporis sacri, v.g. quòd carnaliter pecces die Veneris sancto vel die communionis, secundùm dicta n. 963. non addit speciem sacrilegii, *Lugo* n. 525. *Dian.* p. 1. t. 6. R. 32. Foret tamen irreverentia mortalis etiam in confessione explicanda, si quis die Veneris sancto exhiberet turpes comœdias, *Lugo* n. 524. qui idem dicit cum *Aversa* s. 11. & *Bonæspei* n. 133., si quis statim post lectam Missam vel post sumptam Communionem iret ad fornicandum.

1069. §. 47. *Sylvius* & alii affirmant, *Dian.* p. 6. t. 7. R. 39. & alii negant contrahi speciem sacrilegii, si quis concupiscat mulierem sub oratione, v. g. sub recitatione Horarum, sed de hoc videri possunt dicta l. 4. n. 1348., nam probabilius est non esse saltem mortale in ratione sacrilegii. Dicunt tamen multi fore sacrilegium mortale, si concupiscat, dum celebrat, dum communicat, dum adhuc apud se habet sacras species, dum

dum fert vel distribuit Eucharistiam, uti habet *Lugo* d. 16. n. 513.; aut etiam si statim post Communionem vel Missam lectam, uti habet *Sporer* n. 404. De omnibus tamen non audet absolutè asserere *Tamb.*, sed dicit advertendum esse, in quibus casibus secundùm judicium prudentum gravis & quidem peculiaris irreverentia censeatur inferri Christo.

§. 48. Si pollutio fiat in templo & sit occulta, *Vasq. B. Pontius, M. Perez, Casp. Caram. Dian.* p. 7. t. 11. *R.* 31. *Burgh.* cent. 3. casu 58. & alii negant esse sacrilegium, quia malitia sacrilegii ratione loci non videtur contrahi nisi propter infamationem & violationem loci sacri, quæ non causatur, si pollutio sit occulta. E contra *Suar. Sanch. Bonac. Lugo, Dicast.* d. 9. n. 651. *Bonæspei* d. 5. n 91. *Steph.* n. 56. *Mendo* d. 5. n. 49. aliique plures apud *Dian.* p. 1. t. 7. R. 26. probabiliùs dicunt esse sacrilegium & in confessione addendum, quia si publicaretur, templum esset pollutum, ergo signum est, quòd ab initio factum sit aliquid contra reverentiam loci sacri, ideo enim Ecclesia post publicationem prohibet ibi legi Missas, quia locus ille dehonoratus est. Et quod dictum est de pollutione, dicunt Authores secundæ sententiæ contra Authores primæ etiam de copula illicita, quamvis occulta, in loco sacro commissa. Putat autem *Zerol.* per locum sacrum hìc intelligi etiam sacristiam, sed contradicunt *Azor* & *Diana* p. 3. t. 4. R. 166. quod magìs valet de campanili, est enim minùs sacrum: imò nec intelligitur oratorium privatum sine Episcopi auctoritate erectum, *Illf.* n. 102. 1070.

§. 49. Copula conjugalis in loco sacro facta, secun- 1071.

secundùm *Caj. Palud. Tolet.* & alios est sacrilega, quia Ecclesia eam prohibet ex motivo religionis. Secundùm *Vasq. Sa* & alios non est sacrilega, quia Ecclesia videtur tantùm prohibere illam, quæ est de se illicita; sed *Castrop. Diana* p. 1. t. 7. R. 19. *Aversa* q. 10. s. 11. meliùs distinguunt, si enim sit necessaria, v. g. ob periculum incontinentiæ, quando conjuges coguntur diu remanere in templo, non est sacrilega, nec illicita; si autem non sit necessaria, probabilius videtur esse illicitam & sacrilegam, quia est in grave vilipendium loci sacri.

1072 §. 50. Probabile est quidem, quòd oscula, tactus, aspectus, turpiloquia, etiam publicè facta in loco sacro, non habeant rationem sacrilegii, ideoque opus non sit dicere esse ibi facta, utì tenent *Sanch. Aversa* & alii cum *Diana* R. 25. illorum tamen ratio, nempe quia per ista non polluitur Ecclesia, nihil probat, utì constat ex dictis n. 1070. hinc dicendum est tunc tantùm per hujusmodi actiones externas contrahi malitiam sacrilegii, quando cum magna Ecclesiæ irreverentia fiunt, utì si quis meretricem ante Altare publicè tangeret impudicè, si quis turpem comœdiam in templo exhiberet &c. *Suar. Bonac. Lugo, Dicast. Tamb. Steph.* n. 61. *Mendo* n. 60. Addit *Gobat* in Quin. t. 5. c. 49. si quis turpem cantionem vel melodiam, quam populus sciret convenire rebus turpibus, inseret officio divino aut publicè in templo caneret, quia cultus Dei per hoc graviter in honoraretur.

1073 §. 51. Desideria, oscula, tactus, fornicatio, sodomia & similia externa, si fiant circa consanguineas vel affines, addunt speciem incestûs con-

contra reverentiam conjunctis debitam, unde qui consanguineam suam turpiter attigit, non satisfacit dicendo, attigi aliquam turpiter, sed addere debet fuisse consanguineam. Probabile autem est incestum cum consanguineis non differre specie ab incestu cum affinibus vel cum conjunctis cognatione legali, scilicet per adoptionem, uti ex *S. Tho.* docent *Caj. Tamb. Lugo*, d.16.n.313. *Dian.* R.31. quia semper peccatur contra reverentiam conjunctis debitam, & videtur esse perinde, unde oriatur illa conjunctio. Contradicunt tamen etiam valde probabiliter *Vasq. Dicast.* d.9.n.272. *Bonæspei* De actibus hum. d. 5. n. 20. *Ilf.* n. 83. quia reverentia debita ob intrinsecam sanguinis participationem videtur esse notabiliter diversa, hanc autem exigit consanguinitas & non affinitas, quæ tantùm extrinsecam conjunctionem habet.

§. 52. *Fill.* aliique multi cum *Dian.* suprà docent incestum in uno non differre specie ab incestu in alio quocunque gradu, v.g. incestum cum matre sua non differre specie ab incestu cũ nepte, ideoque in omnibus satisfieri, si dicatur, commisi incestum, quia in his omnibus etiam videtur eadem deformitas inveniri, scilicet actio contrà reverentiam conjunctis debitam, quòd autem sit major vel minor conjunctio, videtur tantùm posse graviorem malitiam refundere, non autem specie distinctam: Sed multi alii cum *Dicast.* suprà longè probabiliùs contradicunt, tum quia incestus in primo aut fortè etiam in secundo gradu repugnat juri naturæ, non item in aliis gradibus, in quibus ideo tantùm est incestus, quia ex motivo talis reverentiæ prohibetur; tum etiam quia alia debetur 1074

reverentia matri quàm nepti; hinc infert *Bonæspei* num. 19. debere explicari, an fuerit cum avia, matre, sorore, vel filia; item an cum matre, an cum noverca; item an cum noverca patre vivente, an mortuo, nam patre vivente est præterea contra pietatem. Non est tamen opus dicere, an fuerit cum proavia, quia similis tantùm videtur huic & aliis consanguineis deberi reverentia.

1075 §. 53. Si sponsus cognoscat consanguineam suæ sponsæ, probabilius videtur esse incestum, quia talis copula specialiter ob reverentiam conjunctis debitam prohibetur ab Ecclesia ideo ponente impedimentum dirimens ex motivo publicæ honestatis, *Tamb. Lugo* n. 331., quod *Oviedo* De pecc. contr. 5. n. 78. rectè restringit ad primum gradum.

1076 §. 54. Si Titius fornicatus sit cum Caja & postea fornicetur cum Cajæ consanguinea in tertio gradu, aliqui apud *Sanch.* De Matr. l. 7. d. 67. n. 7. putârunt esse incestum, quia licèt *Trid.* sess. 24. De Ref. Matr. c. 4. sustulerit ab eo peccato impedimentum, non ideo sustulit affinitatem, cùm enim tale decretum sit correctorium, non operatur ultra verba: Sed *Sanch.* n. 8. rectè dicit oppositum sibi esse certum, tum quia ideo ab his vel illis committitur incestus, quia fornicatio fit ab illis, inter quos prohibetur Matrimonium, non prohibetur autem inter Titium & istam consanguineam Cajæ, tum etiam quia si ratio Adversariorum valeret, ergo adhuc esset incestus, si peccaretur cum conjuncta etiam in septimo gradu, quia olim erat impedimentum; imò sicuti datur affinitas ad gradus etiam remotiores in infinitum, ita & daretur in-

incestus, quod nemo dicet. Et ideo Cap. *Non debet*, De consang. & affin. ubi agitur de contrahendo impedimento, dicitur, *Prohibitio copulæ conjugalis quartum consanguinitatis & affinitatis gradum de cætero non excedat; si autem copula sit illicita, non excedit secundum.*

§. 55. Si Titius & Caja consanguinei in ter- 1077
tio gradu post obtentam dispensationem ad ineundum Matrimonium, sed hoc nondum inito, fornicentur, *Maj.* & *Gallego* dicunt esse incestum, quia non ideo sublata est consanguinitas, sed hac stante est tantùm data potestas contrahendi Matrimonium: Oppositum tenet *Sanch.* n. 9. quia incestus non est, nisi ubi cum consanguinitate est prohibitio Matrimonii, sed positâ dispensatione non est ampliùs prohibitio Matrimonii, ergo nec incestus.

§. 56. Incestus cum conjunctis cognatione 1078
spirituali proveniente ex Baptismo vel Confirmatione, distinguitur specie ab aliis incestibus, quia prohibetur ex motivo reverentiæ debitæ Sacramento, ergo habet adjunctam malitiam sacrilegii, *Sanch.* De Matr. l. 7. d. 5. n. 9. *Lugo* n. 333. Necesse tamen non est dicere, an cognatio orta sit ratione Baptismi, an Confirmationis: Neque an peccaverit cum filia Baptismi, an cum ejus matre, quia cùm sit contra eandem reverentiam debitam personis ratione Sacramenti conjunctis, manet una species.

§. 57. Qui commisit semel pollutionem, se- 1079
mel sodomiam, semel bestialitatem, non satisfacit dicendo, ter procuravi pollutionem, uti constat ex hac prop. 24. ab *Alex VII.* damnata, *Mollities, sodomia & bestialitas sunt peccata ejusdem speciei infimæ, ideoq; sufficit dicere in confessione,*

ne, se procurasse pollutionem. Ratio autem est, quia licèt opponantur eidem castitati, tamen modi oppositionis sunt notabiliter diversi, nam castitas, prout detestatur omne id, quod generationem impedit, sic opponitur mollitiei: prout autem est conservativa reverentiæ erga parem sexum, & verecundiæ circa naturalem modum coëundi, sic opponitur sodomiæ: prout verò est impeditiva, ne affectus hominis erga homines licitus detorqueatur ad bestias, & sic quodammodo fiat besti alis, sic opponitur bestialitati.

1080 §. 58. In sodomia teneris dicere, an fueris agens, an patiens, cùm enim agens habeat pollutionem, hæc addit novam speciem, *Tamb. Lugo* n. 243. *Mendo* d. 5. n. 188. contra plures id negantes cum *Diana* in Compendio v. *Sodomia.* n. 2. *Nec obstat*, quòd patiens cooperetur pollutioni agentis, adeoque contrahat etiam ejus malitiam, *nam* sicuti pejerans & cooperans perjurio alieno contrahunt eandem malitiam, sic tamen ut cooperans contrahat malitiam tantùm reductivè eandem & modo notabiliter diverso, qui debet exprimi in Confessione, ita etiam hìc, agens enim contrahit primariò, patiens secundariò, *Dicast.* d. 9. n. 465.

1081 §. 59. *Cajet.* putat fœminam non teneri dicere, in qua parte sui corporis sodomita semen effuderit; sed probabilius est teneri, alioquin non explicat, an fuerit sodomia imperfecta nec ne, si enim fuerit effusio cum affectu ad præposteras partes, erit sodomia imperfecta, si autem tantum ad explendam libidinem sine desiderio coitûs & sine affectu ad partes præposteras, erit tantùm pollutio.

§. 6

§. 60. Si duo mares ex affectu ad eundem sexum permisceant corpora, *Graffius* putat non ideo fore sodomiam, dummodo semen non effundant in vas præposterum, ideoque sufficere, si dicant se exercuisse mollitiem: Sed oppositum est tenendum, quamvis enim non sit principalis illa sodomia, in quam feruntur speciales pœnæ Ecclesiasticæ, rectè tamen docet *Tamb.* l. 7. c. 7. §. 2. esse sodomiam, non enim est sola mollities, cùm hæc tendat ad explendam libidinem sine speciali affectu ad indebitum sexum, ergo est sodomia, qualem etiam fœminæ exercere possunt, licèt nequeant seminare in vas præposterum. Dicendum etiam est cum *Graff. Az. Silv.* contra *Dianam* p. 3. t. 4. R. 101., si duo mares cognati committant sodomiam, contrahi etiam speciem incestûs, quia est contra reverentiam conjunctis debitam. 1082

§. 61. In bestialitate explicari debet, an facta sit cum bestia mare vel fœmella: & si cum fœmella, an in vase naturali, an in præpostero, sunt enim diversæ deordinationes, uti probat *Mendo* d. 5. q. 25. Non est tamen opus dicere, cum qua specie animalis, quia manet eadem malitia, sive fiat cum cane sive cum ove, *Mendo* n. 196. *Tamb.* §. 5. 1083

§. 62. Quamvis coitus cum dæmone habente formam hominis reducatur ad bestialitatem, quia detorquetur affectus ad non hominem, tamen exprimi debet fuisse cum dæmone, quia simul est speciale peccatum contra virtutem Religionis habere commercium cum maximo Dei & hominum hoste, *Tamb.* suprà. 1084

Q. 146. Quomodò distinguenda sit species in peccatis contra septimum & decimum præceptum. R. §. 1. 1085

Qui herì equum, hodie pecuniam, cras veſtes furatur, ſatisfacit dicendo, ter furatus ſum rem gravem, quia equus, pecunia, veſtes ſunt moraliter ejuſdem ſpeciei, cùm menſurentur eâdem pecuniâ & inter ſe commutentur.

1086 §. 2. Furtum non mutat ſpeciem ex hoc, quòd fiat à Judice vel gerente Magiſtratum, quamvìs ſit major indecentia, quòd fiat ab eo, qui alios deberet coërcere, *Tamb. Dian.* p.1.t.7. R.36. contra utrumque *Medinam*. Poteſt tamen Princeps vel Magiſtratus peccare, non tantùm contra charitatem, ſed etiam contra juſtitiam, ſi aliorum furta non impediat, ad quod etiam ex juſtitia tenetur.

1087 §. 3. Rapina ſpecie differt à furto, quamvìs enim objectum utriuſque ſit idem, tamen modus, quo illud attingunt, eſt notabiliter diverſus, nam in rapina & non in furto, fit vis etiam perſonæ. Unde ſi homini videnti eripias rem ſuam & abſcurras, nullam vim inferendo illius perſonæ, non erit rapina, ſed furtum.

1088 §. 4. Furtum per uſuram vel alium doloſum contractum eſt ejuſdem ſpeciei cum furtis aliis, hinc ſufficit in Confeſſione dicere, toties furatus ſum, tacendo de modo auferendi.

1089 §. 5. Furto additur ſacrilegium, ſi quis furetur rem ſacram, utì calicem conſecratum, quamvìs è loco non ſacro; aut rem profanam in loco ſacro poſitam pro ſecuritate vel per modum pignoris, depoſiti, mutui, commodati, ita ut locus ſacer debeat pro eo reſpondere. Per locum autem ſacrum hìc intelligitur Eccleſia conſecrata aut benedicta, etiamſi ſit violata, polluta, interdicta, non tamen intelligitur Monaſterium, Clauſtrum, vel domus Religioſo-

giosorum, utì cum aliis *Dicast.* d. 9. num. 668.

§. 6. Si quis in Ecclesia furetur crumenam 1090
divitis aut aliquid aliud non sacrum, nec ullo modo pertinens aut commendatum Ecclesiæ, adhuc dicunt *Suar. Vasq* Laym. *Rebell. Bonac. Regin. Bonæspei* De act. hum. d. 5. n. 77. esse sacrilegium, quia *Joannes* Papa VIII. Cap. *Quisquis inventus* 17. q. 4. dicit sacrilegium committi auferendo sacrum de sacro, vel non sacrum de sacro, vel sacrum de non sacro: Oppositum tamen velut probabile tenent *Az. Henriq. Less. Con.* Lugo, *Dian.* R. 27., qui per auferre de loco sacro intelligunt aliquid pertinens, aut de quo debeat respondere locus sacer: *Oviedo* De pecc. contr. 5. n. 31. refert utramque sententiam & nihil determinat: *Dicast.* à n. 664. agnoscit parem ferè in utraque sententia probabilitatem, attamen magìs inclinat in primam.

§. 7. Si quis ideo eat ad Confessionem, ut 1091
possit Confessario furari rem levem, *Corduba*, *Sa, Rebell. Fagund. Lugo, Dicast.* n. 667. dicunt, quamvìs sit leve in ratione furti, attamen esse grave in ratione sacrilegii, quia videtur cedere in gravem irreverenriam Sacramenti, sed ratio occurrit in oppositum, quia si quis confiteatur ex vana gloria, aut si in Confessione mentiatur in re levi non pertinente ad materiam necessariam Confessionis, dummodo de aliis peccatis doleat & non reddat Sacramentum irritum, non peccat mortaliter, utì dicetur num. 1177. idem autem videtur esse de nostro casu, utì rectè *Aversa* q. 10. s. 11. §. *Addit.* Et saltem si Confessio sit occasio furti, non est mortale, utì fatentur citati Authores contra *Fagund.*

§. 8. Non est sacrilegium furari rem Parochi 1092

vel Sacerdotis possidentis illam suo & non Ecclesiæ nomine, quamvis haberet titulo Ecclesiastico, v. g. ex reditibus Beneficii vel propter Baptismum infanti collatum, talia enim habent se uti res profanæ, cùm nec in se sint sacræ, nec ideo violetur aliquis locus sacer, vel aliqua persona, aut immunitas Ecclesiastica, *Dian.* R. 27. *Tamb.* De conf. l. 2. c. 8.

1093 §. 9. Si quis rem sacram & è loco sacro furetur, *Vasq. Fagund.* & alii cum *Dian.* dicunt manere unum specie sacrilegium, quia & rei & loci sacri violatio soli Religioni opponitur: Econtrà *Lugo* d. 16. n. 471. *Oviedo* n. 302. *Dicast.* nu. 663. *Bonæspei* n. 82. probabiliùs dicunt esse duo specie sacrilegia in Confessione distinguenda, unum contra immunitatem loci sacri, alterum contra sanctitatem rei sacræ, sicuti sunt duo specie sacrilegia, si Clericus occidatur in loco sacro.

1094 §. 10. *Less.* De just. l. 2. c. 45. dub. 3. putat furtum vel usum profanum rei per votum Deo promissæ esse sacrilegium, sed probabiliùs contradicunt *Laym.* & *Oviedo* n. 34. usque dum res sit tradita & dicata ad sacrum usum, sicuti enim qui vovit intrare Religionem vel suscipere Sacerdotium, non ideo est sacrilegus, si peccet contra Castitatem, quia necdum est consecratus Religioni, nec sacratus per Ordinem, ita & hic.

1095 *Q. 147. Quomodò distinguenda sit species in peccatis contra octavum præceptum.* R. §. 1. Mendacium circa res fidei, v. g. si quis præscindendo à verbo Dei dicat Jobum habuisse quatuor filias, cùm sciat habuisse tantùm tres, per se loquendo, est veniale tantùm, *Salas*, *Arr.* De pecc. d. 21. s. 1. & alii apud *Lugo* De fide d. 14. s. 3.

qui

qui in eandem sententiam inclinat, non enim apparet, unde refunderetur species gravis malitiæ. Si tamen significaret Deum locutum esse aliquid falsum, esset gravis blasphemia, uti per se patet.

§. 2. Judicium temerarium specie distinguitur à detractione, secundùm dicta l. 3. p. 2. num. 1188. 1096

§. 3. Probabile est, quòd falsum crimen imponere, & revelare verum, quod occultum est, sint ejusdem speciei in ordine ad confessionem, *Mol. Lugo* De just. d. 14 s. 2. *Tamb.* De conf. l. 2. c. 9. n. 5. & consequenter satisfit dicendo, bis graviter detraxi, quia species mendacii, quæ in primo est, non est mortalis, nisi ratione injuriæ, quæ satis explicatur. Fatendum tamen est cum *Nav.* & *Sporer* in 8. præcept. Decal. n. 48. in primo esse majorem malitiam, attamen intra eandem speciem. 1097

§. 4. In detractione, judicio temerario vel contumelia, non mutat speciem, quòd dixerim hunc esse hæreticum, illum furem, istum sodomitam, *Bonac. Sa, Castrop. Oviedo* n. 27. *Less.* in Auct. v. *Confessio.* Casu 9. contra *Suar. Az. Salas*, hinc satisfit dicendo, ter detraxi, ter temerè judicavi in re gravi: Rationem dat *Lugo* De pœn. d. 16. num. 265., quia omnes detractiones accipiunt malitiam ex eo, quòd sint contra unum bonum famæ, sicuti furta ex eo, quòd lædant fortunas, ergo sicuti furta sunt ejusdem speciei in ratione furti, sive bona hæc sive illa, sive hoc sive alio modo tollantur, dummodo vis personæ non fiat, sic de ablatione famæ. Idem est, si detraxerim Sacerdoti, uti probabiliùs cum aliis tenet *Tamb.* n. 2. contra *Steph.* tr. 4. d. 6. 1098

n. 5. qui cum aliis putat esse contra religionem & reverentiam illi statui debitam.

1099 §. 5. Si detractio sit scandalosa aut damnosa in bonis fortunæ, additur nova species contra charitatem vel justitiam respectu juris ad bona fortunæ, ideoque hæc erunt in confessione addenda.

1100 §. 6. Susurratio, quâ detrahendo pax turbatur & causatur divulsio animorum, differt specie à detractione, quia specialiter opponitur charitati.

1101 §. 7. Contumelia, quâ præsenti in faciem detraho, addit novam speciem, secundùm dicta l. 3. p. 2. n. 1226. unde si lædebas famam alicujus absentis, & eo superveniente pergas eam lædere, sunt duo specie peccata, nempe detractio & contumelia, quia per contumeliam rapitur honor, per detractionem tollitur fama, quæ, quomodo distinguantur, dictum est l. 3. p. 2. àn. 1191.

1102 Q. 148. *Quomodo distinguenda sit species in peccatis contra præcepta Ecclesiæ.* R. §. 1. Ejusdem speciei est die festivo exercere servilia & forensia, hinc qui uno festo serviliter laboravit & altero tulit sententiam in judicio, satisfacit dicendo, bis per opus prohibitum graviter inhonoravi diem festum.

1103 §. 2. Sive sit Dominica sive festum, item sive sit festum majus sive minus, non ideo mutatur species, hinc qui die Paschæ & die S. Laurentii non audivit Missam, vel serviliter laboravit, satisfacit dicendo, bis die festivo non audivi Missam, vel serviliter laboravi.

1104 §. 3. Violatio jejunii per comestionem carnium distinguitur specie à violatione per comestio-

mestionem ovorum aut lacticiniorum, ubi horum comestio est prohibita, quia per illas duas leges intenditur & per violationem impeditur notabiliter diversa mortificatio carnis. Item violatio per comestionem carnium distinguitur specie à violatione per multiplicem comestionem, unde qui uno die jejunii sumpsit unicam refectionem in carnibus, & altero sampsit duas refectiones in piscibus, non satisfacit dicendo, bis graviter fregi jejunium, sed addere debet, quòd semel in carnibus, *Sanch. Oviedo* De pecc. contr. 5. n. 25.

§. 4. Violatio jejunii in vigilia S. Matthiæ incipente in quadragesima & quatuor temporibus, & simul in die Veneris, est unicum etiam numero peccatum secundùm dicta l. 5. n. 137. 1105

§. 5. Violatio ejusdem jejunii ab Ecclesia præcepti, à Superiore imperati, à Confessario pro pœnitentia injuncti, ex voto debiti, habet quatuor specie malitias, utì dictum est l. 5. n. 135. De peccatis contra præceptum Communionis & Confessionis dicetur à n. 1116. 1106

Q. 149. *Quomodò distinguenda sit species in peccatis circa Sacramenta & personas ecclesiasticas.* R. Præter sparsim dicta, notanda sunt seqq. §. 1. An contrahat duas specie malitias, qui post susceptum Baptismum & Confirmationem deficit à fide, dictum est n. 980. An autem peccet graviter, qui ideo confitetur, ut Confessario furetur rem levem, dictum est n. 1091. 1107

§. 2. Probabilius videtur, omnem illum peccare mortaliter, per se loquendo, qui Sacramentum conficit in mortali, secundùm dicta l. 6. p. 1. n. 91. Is verò, qui in mortali suscipit Sacramentum vivorum, etiam peccat mortali- 1108

taliter, peccato distinctæ specie ab illo, quo peccat, qui conficit, secundùm dicta ibidem n. 194., quia suscipiens non tantùm irreverenter tractat Sacramentum in gratia recipiendum, sed impedit primarium ejus effectum, scilicet gratiam, ad quam causandam à Deo est institutum.

1109 §. 3. Si quis communicet vel Missam legat in mortali, aliqui putârunt committere unum peccatum irreverentiæ circa Eucharistiam, & alterum impœnitentiæ, imò *Sporer* De sacrif. n. 493. refert aliquos putâsse celebrantem in mortali tribus specie distinctis peccatis peccare, ratione omissæ confessionis, ratione omissæ contritionis, & ratione indignæ oblationis, sed rectè contradicunt *Vasq. Bonac. Nugn. Aversa* De Euch. q. 8. s. 5. §. *Quartò*, nam quod attinet ad impœnitentiam, obligatio præmittendi pœnitentiam ex hoc capite non distinguitur ab obligatione non indignè communicandi: Quàmvis autem oblatio fiat in mortali, non ideo est mortale, utì dixi l. 6. p. 1. n. 96.

1110 §. 4. Si quis ligatus censurâ, v. g. excommunicatus, & simul in mortali constitutus communicet vel Missam legat, *Vasq. Dian. Hurt. Lugo* De Euch. d. 14. n. 20. putant esse unum numero peccatum, quod *Tamb.* De Comm. c. 1. n. 7. vocat probabile, *Gob.* In Exp. tr. 3. n. 442. & tr. 4. n. 212. vocat tutum, quia præceptum humanum concurrens cum divino vel naturali sub eodem motivo, quale hìc videtur esse reverentiæ, non addit novam speciem malitiæ. Admittit hoc *Suar.*, attamen putat esse circumstantiâ aggravantem in confessione exprimendam. *Vasq.* & *Lugo* dicunt non adde-

addere tantam malitiam, ut opus sit in confessione exprimere, sed probabilius videtur esse oppositum, ob rationem dandam n. 1111.

§. 5. Si quis in mortali & etiam non jejunus communicet, adhuc putant *Hurt. Dian.* & *Lugo* ob rationem n. 1110. datam esse unum specie peccatum, sed *Bonac. Molfes. Homob. Rayn. Aversa* §. *Quintò. Bosco* De Euch. s. 10. concl. 2. & alii probabiliùs contradicunt, quia motivum præcepti divini est, ne Sacramentum frustretur effectu, motivum autem præcepti humani est specialis reverentia erga Corpus Christi. Addit *Aversa*, quia quamvis esset idem motivum reverentiæ in genere, tamen est alius modus reverentiæ in specie, postulans, ut accedat nec in censura specialiter contumax Ecclesiæ, cujus Sacramenta vult participare, nec in mortali per illud ponens obicem gratiæ, sed afferens specialem reverentiam jejuni corporis, quo significet se hunc cibum spiritualem præferre omni corporali. Idem esse dicunt, si Sacerdos & in mortali, & absque sacris vestibus consecraret; item si consecraret & extra spatium altaris consecrati, & extra extensionem corporalis, uti rectè *Dicast.* De Euch. d. 2. n. 206. quia est distincta significatio, ob quam Ecclesia utrumque requirit, nempe altare velut aram crucis, in qua Christus est immolatus, corporale autem velut sindonem, in qua depositum est Corpus Christi. 1111 1112

§. 6. Ex dictis n. 1108. constat Sacerdotem consecrantem in mortali peccare mortaliter. Quòd. si insuper in mortali communicet, est aliud specie peccatum, quidquid contradicat *Sporer* suprà, quod evitasset, si ante Communionem 1113

nem elicuisset contritionem, uti dictum est l. 6. p. 1. n. 93. Quòd si post consecrationem incidisset in mortale & in eo sibi ipsi dedisset Communionem, adhuc contraxisset peccatum specie diversum à peccato illius, cui ab altero daretur Communio, est enim diversa malitia indignè ministrare & indignè suscipere Eucharistiam: Unde consecrans & postea se ipsum communicans in mortali quadruplicem specie malitiam contrahit, primam, quia Eucharistiam in mortali conficit ; secundam, quia indignè ministrat ; tertiam, quia ministrat indigno; quartam, quia suscipit indignus: probabile tamen est, quòd malitia secunda non sit mortalis, secundùm dicta l. 6. p. 1. n. 94. quia ibi nullum Sacramentum conficitur, nec est operatio, quæ fiat nomine Christi, nec impeditur effectus Sacramenti. Omnes autem illæ malitiæ intelliguntur, si dicat, celebravi Missam in peccato mortali.

1114 §. 7. Rectè docent *Lugo* & *Aversa* §. *sextò*, non esse opus in Confessione addere, an cum gravissimo vel minùs gravi, an cum uno vel pluribus mortalibus communicârit vel Missam legerit, uti nec an cum una vel pluribus censuris, an cum contracta ex hoc vel illo delicto &c. quamvis enim sit majus peccatum cum majoribus peccatis ista facere, quia est magis indigna susceptio, attamen est intra eandem speciem.

1115 §. 8. Si quis peccatori publico porrigat Eucharistiam, *Tamb.* De Comm. c. 6. n. 21. putat committere unum tantùm peccatum, sed imprimis certum est peccare mortaliter cooperando peccato alterius, deinde etiam peccat aliâ specie malitiæ, infideliter fungendo officio Mini-

Miniſtri, ad quod ordinatus eſt, attamen ſecundùm dicta paulò antè probabile eſt, quòd hæc malitia ſit venialis tantùm.

§. 9. Qui ſemel Communionem paſchalem, & ſemel Communionem in periculo mortis pro viatico ſumendam neglexit, commiſit duo ſpecie peccata, nec ſatisfacit dicendo, bis neglexi Communionem graviter præceptam, ſed exprimere debet, quòd ſemel præceptam pro viatico, utì dictum eſt l. 6. p. 1. n. 605. 1116

§. 10. Confeſſio tunc habet adjunctam malitiam ſacrilegii, ſi quis accedat ſine debito examine, exponens ſe periculo omittendi aliquod mortale: Si ex pudore vel ſimili motivo omittat peccatum, quod ſcit eſſe, vel de quo negativè dubitat, an ſit mortale: ſi accedat ſine dolore ſupernaturali & ſincero, aut ſine propoſito firmo cavendi omnia mortalia impoſterum; item ſi accedat non habens efficacem voluntatem primâ occaſione, quâ poterit, reſtituendi furtivè ablata, famam, honorem &c: Item ſi accedat ſine efficace voluntate relinquendi omnes occaſiones proximas peccandi: Ratio horum omnium eſt, quia accedit indiſpoſitus, facit abſolutionem eſſe irritam, impedit effectum Sacramenti. Omnes tamen iſti modi invalidandi Confeſſionem ſunt ejuſdem ſpeciei, hinc licèt aliquis quandoque uno, quandoque alio modo invalidârit, ſatisfacit dicendo, toties confeſſus ſum ſacrilegè. 1117

§. 11. Si quis ſub Confeſſione mentiatur, committit ſacrilegium, quandoque grave, quandoque leve, utì dicetur à n. 1175. De circumſtantia complicis, qui eſt filius vel filia Confeſſionis, dictum eſt n. 1041. 1118

§. 12.

1119 §. 12. Contrahentes Matrimonium in mortali peccant mortaliter, imprimis in quantùm sunt Ministri conficientes, secundùm dicta l. 6. p. 1. n. 93., docentque *Lugo, Dicast. Castrop. Arr.* & alii, quidquid contradicant *Suar. Sanch. Con. Præp. Dian. Burgh.* cent. 2. casu 95. Deinde etiam in quantùm sunt recipientes Sacramentũ, quia ponunt obicem gratiæ causandæ, & hæc peccata specie distinguuntur. Ibidem tamen dixi utramque malitiam sufficienter explicari, dicendo se in mortali contraxisse Matrimonium.

1120 §. 13. Quamvis Matrimonium sit à Christo elevatum ad rationem Sacramenti, quod dat omnimodam indissolubilitatem, & propter significationẽ suam exigit carnem nõ dividi, uti Christus non dividitur ab Ecclesia, nec humana Christi natura à divina, ideoque fideles adulteri peccantes contra hoc vinculũ & exigentiam Sacramenti committant irreverentiam in Sacramentum, quam non committunt infideles, quorum matrimonium non habet rationem Sacramenti sed tantùm contractûs, tamen rectè docet *Carden.* in 2. crisi d. 30. c. 4. n. 61. hoc peccatum non esse propriè sacrilegium, cùm Sacramentum non violetur in se immediatè, sed tantùm violetur lex & exigentia orta ex Sacramento, hinc cùm solorum fidelium peccata sint materia confessionis, hæc malitia satìs intelligitur, si confitens se accuset de adulterio.

1121 §. 14. Percussio Clerici specialiter prohibetur ab Ecclesia, non tantùm ob honestatem intrinsecam justitiæ, sed etiam ob reverentiam personæ Deo consecratæ debitam, hinc etiam habet malitiam contra religionem in confessione exprimendam.

§. 15.

§. 15. Probabile est, quòd is, qui simul est Sacerdos, Parochus & Monachus, unum mortale committat, si negligat Horas Canonicas, & satisfaciat dicendo, ego Sacerdos omisi Horas, tacendo se esse Parochum & Monachum, uti docent *Henriq. Sanch. Fill. Salas, Homob. Garz. Dian.* p.2.t.12.R.22.p.4.t.4.R.219.p.10.t.12.R.25.*Pelliz.* t.1.tr.5.c.8.n.96. *Castrop.*tr.7.d.2.p.1.§.2.n.29. *Tamb.* In Dec.l.2.c.5.§.1.nu.33. *Gob.* In Exp. tr.5.n.580. *Burgh.* cent.3.cas.81. Probabile tamen etiam videtur oppositum, nempe quòd duo specie peccata committat specialiter exprimenda, unum contra virtutem religionis, ratione Ordinis vel Professionis religiosæ, alterum contra virtutem justitiæ ratione Beneficii; nam postea tenetur ad restitutionem, ergo signum est violatam esse justitiam, ita *Suar. Laym. Bonac. Fagund.* & alii, sed priores Authores probabiliter respondent restitutionem illam ab Ecclesia imponi, non tanquam debitam ob læsionem juris alieni, sed tantùm velut pœnam delicti. 1122

§. 16. Omittens omnes Horas unius diei committit unum specie peccatum, quia omnes constituunt unum Officium ex eodem motivo religionis, *Navar. Lugo* & alii cum *Tamb.* De conf.l.2.c.2.n.4. An autem sit unum numero peccatum, dixi l.5.n.166. 1123

Q.150. Quomodo species sit distinguenda in peccatis capitalibus. R. §.1. Quamvis bona animæ, corporis, fortunæ, famæ, honoris, sint inter se diversæ speciei, tamen qui semel de uno & semel de alio superbiens graviter peccavit, quia nempe vel putavit habere se merito suo independenter à Dei gratia, vel ideo ita excellere voluit, 1124

voluit,ut nollet se submittere Deo&Superioribus, (quæ rarò accidunt) satisfacit dicendo se bis habuisse gravem superbiam , tacendo de quo bono superbiêrit, hoc enim materialiter tantùm se habet: attamen putare se habere merito suo independenter à Dei gratia, & ita excellere velle, ut nolit se submittere Deo & Superioribus, sunt duæ superbiæ specie distinctæ.

1125 §.2. Dummodo absint delectatio,gaudium, desiderium,probabile est,quòd in jactantia non sit opus explicare peccatum in specie, de quo te jactas, sed sufficiat dicere, jactavi me de peccato mortali, non exprimendo , an fuerit furtum, an luxuria, quia tota malitia jactantiæ videtur esse,quòd offensaDei eligatur ad captandam gloriam , in quo est irreverentia contra Deum,*Nav.Dian.*p.3.t.4.R.161.*Castrop.* tr.2.d.2.p.11. *Moya* t.3.d.3.n.84. *Gobat* in Quin.t.5.c.13.n.64. *Tamb.*De confes. l.2.c.2. n.10. *Dixi* 1. dummodo absint delectatio &c., nam hæc omnia rarò aberunt , præsertim si sint objecta delectantia, quæ solent fortiter movere potentias,*Lugo* d.16.num.266.In dubio autem putat *Gob.* præsumendum esse, quòd adfuerit complacentia, cùm plerumque interveniat. *Dixi* 2. probabile esse, nam sententia opposita est fortè probabilior,utì volunt *Sanch. Rodriq. Dicast.*d.9. n.519.sicuti enim quævis virtus obligat,ut non inducam aliquem ad suî transgressionem , secundùm dicta n.984.,quia nempe sic inducere est in contemptum & vilipendium honestatis, quæ est in tali virtute,ita videtur quævis virtus obligare , ut non glorier de illius violatione, quia etiam sic contemnitur & vilipenditur ejus honestas, ergo gloriatio de hoc vel illo peccato

oppo-

opponitur specie diversæ honestati hujus vel illius virtutis excludentis tale peccatum, ergo jactantiæ de diversis peccatis habent diversas specie malitias.

§. 3. Si ex tua jactantia simul redundet in- 1126
famia in alium, patet addi aliam speciem injuriæ contra famam proximi, utì notant omnes cum *Dicast.* n. 526.

§. 4. Non est opus addere, an revera com- 1127
miseris hoc, de quo te jactas, vel non, quia eadem est irreverentia, sive peccatum sit verum, sive falsum, & mendacium, quod additur, secundùm se est tantùm veniale, *Caj. Nav. Sanch. Lugo* n. 274. *Dicast.* n. 527. *Tamb.* n. 12.

§. 5. Qui gloriatur, quòd alium inebriave- 1128
rit, secundùm *Gob.* n. 63. communiter non peccat mortaliter, quia non gloriatur de formali inebriatione, sed de modo & dexteritate in fallendo altero, aut de jocis, aut de sua potentia in ferendo vino.

§. 6. Inebriatio aliter causata quàm per po- 1129
tum distinguitur specie ab ordinaria ebrietate per potum, utì dictum est l. 5. num. 326. quia si quæratur per potum, opponitur legi temperantiæ, si sine potu, v. g. dormiendo in lupulo, non pertinet ad legem temperantiæ, sed ad aliam legem naturæ de non exturbando statu rationis, quam proximè recipere non possis.

§. 7. Ad iram communiter accedit species 1130
maledictionis seu imprecationis, quæ prout est in se vel alium, potest continere diversas species malitiæ; item perjurii: item blasphemiæ in Deum, aut irreverenter invocando sanguinem Christi vel Sacramenta. Reliqua intelliguntur ex dictis hactenus.

1131 *Q. 151. Quomodo explicanda sit species in peccatis alienis.* R. §. 1. Qui inducit vel consilium dat alteri, v. g. de furto secum patrando; item qui sollicitat vel seducit alterum ad luxuriam; qui in Missa provocat alterum ad fabulas, aut aliter verbo & exemplo incitat ad peccandum secum, committit saltem duplex specie peccatum, ideoque in Confessione debet addere, si fuerit inducens, consulens, sollicitans, provocans, uti intelligitur ex dictis à n. 984. ubi plura dicta sunt circa scandalum.

1132 §. 2. Inductio ad peccatum, sive fiat per consilium, sive per jussionem, sive per consensum &c., est ejusdem speciei, & satisfit dicendo, fui alteri causa talis peccati. Adulatio tamen & laus præsentis de peccato facto regulariter addit aliam speciem, quia excitat non tantùm ad complacendum in peccato præterito, sed etiam ad iterum peccandum, *Lugo* d. 16. n. 266. *Dicast.* d. 9. n. 528.

1133 §. 3. Si quis peccet cum alio, qui non ita peccet, sicuti ipse, v. g. si consanguineam inducat ad fornicationem, quæ ignorat consanguinitatem, malè confitetur dicendo, induxi aliquam ad incestum mecum, ipsa enim non commisit incestum, sed solam fornicationem, ideoque addere debet ex parte sua fuisse cognitionem, sed ex parte mulieris fuisse ignorantiam consanguinitatis. Similiter qui ad fornicationem induxit mulierem stultam vel plenè ebriam, debet hoc ipsum addere, alioquin si dicat se induxisse mulierem ad tale peccatum, Confessarius judicabit eum peccâsse etiam peccato scandali, cùm tamen talis mulier scandali

capax

capax non fuerit, *Dicast.* à n. 239. Reliqua intelliguntur ex dictis à n. 984.

Q. 152. An in Confessione explicari possit una 1134
species divisim ab altera, si plures ejusmodi species unico actu sint contractæ. R. §. 1. Malè fit, si in eadem prima Confessione id fiat, quia est contra sinceritatem Confessionis, ideoque Sacerdos Confessario ignotus, qui fornicatus est, malè sic confitetur, *sum fornicatus, Peccavi contra votum in materia gravi, Lugo* & alii cum *Arr.* d. 35. nu. 41. contra *Suar.*, *Averss.* q. 10. s. 7. *Dicast.* d. 9. n. 170. *Bosco* d. 7. s. 8. n. 175. Ratio est, quia explicat peccatum aliter, quàm commiserit, nam significat se duo peccata divisim commisisse habentia singulas primarias malitias, quarum nulla sit circumstantia alterius, quod falsum est, cùm commiserit unicum habens duas malitias, quarum una est circumstantia alterius.

§. 2. Si quis sit confessus unam malitiam & 1135
oblitus alteram, tum tantùm sufficiet in Confessione sequente addere hanc alteram, quando per utramque confessionem omnes malitiæ sufficienter intelligentur, v. g. si Sacerdos ille heri confitens & non reflectens se ad circumstantiam sui voti dixisset, *sui fornicatus*, satisfaceret hodie dicendo, *se graviter peccâsse contra votum Castitatis*, quia jam expressit utramque malitiam, & una potest sine altera intelligi, *Navar. Henriq. Sanch. Bonac Arr.* n. 35. *Bosco* n. 170. contra *Bonæspei* d. 8. n. 112. E contrà si commisisset adulterium, & non reflectens se ad circumstantiam conjugatæ, dixisset, se esse fornicatum, deberet hodie iterum repetere adulterium, nec satisfaceret dicendo, intuli alicui, aut etiam conjugi gravem injuriam, quia per

neutram Confessionem intelligeretur malitia adulterii, quæ est specialis injuria facta conjugi & Sacramento Matrimonii, *Aversa* suprà. *Steph.* t. 5. d. 5. n. 145. *Stoz* l. 1. p. 3. n. 597. *Sporer* n. 406. Quòd si quis furatus sit, ut se inebriaret, *Lugo*, *Tamb.* *Carden.* in 1. crisi d. 44. n. 131. dicunt non satisfacere hodie dicendo, *furatus sum*, & cras dicendo, *volui me inebriare*, sed debere iterum confiteri conjunctum hoc vel simili modo, *furatus sum animo me inebriandi*, quia aliàs non explicat furtum fuisse in specie gulæ, in qua tamen fuit ratione finis, ob quem factum est. Sed in hoc probabiliter contradicunt *Caram.* & *Aversa* suprà, nam speciem gulæ exprimit: quamvis autem non dicat, in quo individualiter actu voluntatis tanquam subjecto fuerit, hoc non videtur requiri, ergo cùm antea expresserit speciem & numerum furti, jam autem exprimat etiam speciem & numerum gulæ, videtur totam malitiam sufficienter explicare. Videri possunt *Arr.* à n. 42. & *Bosco* à n. 164.

1136 *Q. 153. An dentur peccata distincta specie inadæquatâ tantùm, & quid de illis sit dicendum.* R. *Oviedo* & *Compt.* De anima d. 5. s. 3. n. 5. admittunt in physicis distinctionem aliquam mediam, quæ sit major quàm numerica & minor quàm specifica, quam vocant specificam inadæquatam, v. g. dicunt Petrum & Bucephalum distingui specie, Petrum & Paulum numero, Petrum & Catharinam specie inadæquatâ. Cum proportione ad illam sententiam putant *Caram.* & alii dari in moralibus etiam peccata distincta specie tantùm inadæquatâ, qualem esse dicunt blasphemiam unam in Deum & alteram

ram in Sanctos, blasphemiam unam contra misericordiam Dei & alteram contra justitiam. *Bonæspei*, quamvis De anima d.2.dub.2. rejiciat illam speciem inadæquatam, attamen de pecc. d.4. à n. 280. dicit, si in moralibus admitterentur talia peccata distincta specie inadæquatâ, fore obligationem illâ specialiter confitendi, eò quòd aliàs Sacramentum exponeretur periculo nullitatis, incertum enim est, inquit, an Christus ad valorem non requisiverit etiam confessionem illorum peccatorum specie inadæquatâ distinctorum : sed ratio ista nihil evincit, nam dici posset esse pariter incertum, an Christus ad valorem non requisiverit confessionem multorum, quæ Authores aliqui affirmant, alii negant distingui specie, & tamen si hæc secundùm opinionem probabilem omittantur, non ideo Sacramentum exponitur periculo nullitatis, quia certum est ad valorem Sacramenti sufficere confessionem formaliter tantùm integram. Ratio melior pro ista sententia afferri posset, quia ex *Tridentino* scimus omnes species esse confitendas ; ergo cùm tò *species* sit quid commune, extendi debet ad speciem etiam inadæquatam, quia lex confitendi censeri debet favorabilis, cùm ordinetur non ad gravandum reum sed ad absolvendum. Contrà tamen est, quòd ex sensu communi fidelium per speciem, quam jubemur confiteri, intelligatur species adæquata & simpliciter talis, Theologi enim hactenus in moralibus non fecerunt mentionem de specie illa inadæquata, sed talia duo peccata dixerunt simpliciter esse unius speciei, quamvis fundamentum sit asserendi inter illa esse distinctionem numericam majorem.

1137 *Q. 154. Si quis non possit, vel excusetur ab aperiendo peccato in specie, an teneatur saltem in genere se accusare de illo, & circa illud elicere contritionem.* R. §. 1. Qui scit se peccâsse mortaliter, & planè nescit, in qua specie, tenetur ita in genere se accusare de illo, si autem sciat esse in genere, v. g. justitiæ, tenetur & hoc addere, quia peccatum sic in genere explicatum, quando aliter non occurrit, est materia sufficiens absolutionis, ergo etiam necessaria, *Lugo* d. 16. n. 532. *Dicast.* d. 9. n. 880. *Castrop.* pu. 10. n. 3. *Tamb.* De conf. l. 2. c. 10. n. 53. *Dian.* p. 3. tr. 6. R. 66. *Stoz.* l. 2. n. 89. *Palav.* n. 293. *Sporer* n. 378. Postea autem, quando recordabitur peccati in sua specie infima, tenebitur illud sic agnitum iterum confiteri, quia est obligatio confitendi in specie infima, ergo quamdiu hoc non est factum, remanet obligatio sic confitendi, quando fieri poterit.

1138 §. 2. Si quis ob instans vitæ periculum, aut ne prodat complicem, aut ob aliud grave incommodum excusetur, quò minus dicat peccatum suum in specie infima, tenetur dicere in ea specie subalternâ, in qua si dicat, cessabit tale periculum, sic enim pro nunc satisfit præcepto quantùm moraliter satisfieri potest & debet, postmodum autem, quando poterit vel alio tempore vel apud alium Confessarium, in specie infima confiteri sine ullo ejusmodi periculo, ad hoc tenebitur, ob rationem jam datam, patetque ex propositione damnata, quam retuli n. 596. Oppositum videtur tenuisse *Burgh.* cent. 3. casu 62. hac ratione ductus, quia incommodum excusans ab integritate materiali afficit peccatum, prout hoc est à parte rei, ergo non tantùm quoad rationem specificam, sed

sed etiam genericam; sed patet antecedens esse falsum, nam excusatio afficit peccatum, in quantùm est allativum incommodi, ergo cùm nullum sit incommodum, si ita in genere aut in specie subalterna explicetur, erit obligatio sic confitendi: hinc *Burgh.* frustra dicit suam sententiam esse communem, pro qua inter cæteros citat *Castrop.* p. 11. n. 3. sed isto loco nil habet de quæstione illa, n. 7. autem planè oppositum tenet.

§. 3. Qui ob justam causam confitetur pec- 1139
catum in genere tantùm, non tenetur elicere perfectam contritionem de illo, quia peccatum, quod ita ex causa reticetur, habet se veluti peccatum oblitum, quod suppositâ attritione universali remittitur per absolutionem directè cadentem super confessa, ergo cùm remittatur vi Sacramenti Pœnitentiæ, non est, cur requiratur perfecta contritio, *Lugo Dicast. Leand. Dian. Burghab.* suprà.

ARTICULUS II.

Quando sufficiat Confessio integra formaliter.

REsp. Etsi ad hoc Sacramentum requiratur» 1140
semper aliqua confessio, non tamen sem-»
per opus est, ut ea sit integra materialiter, mo-»
dò sit talis formaliter seu moraliter, id est,»
quantùm moraliter loquendo hìc & nunc»
potest fieri, etsi postea debeas, si possis, sup-»
plere defectum, non statim, sed quando rur-»
sum confiteri obligaberis, aut voles. Porrò»
quando talis Confessio sufficiat, sequentes re-»
gulæ docent.

» *Prima.* quandocunque quis ad materialiter »integrè confitendum physicè est impotens, »sufficit integritas formalis; quia præceptum »divinum non obligat ad impossibile. Unde »possunt in sequentibus casibus absolvi: I. Mu»tus, etsi unum tantùm vel alterum peccatum »per nutus significaverit; nisi tamen scripto »possit Confessario exhibere, ad quod tunc »eum teneri probabilius est, ùt communiter »docetur, contra *Cajet. Navarr.* & alios. II. Sur»dus, qui non potest omnia explicare. *Layman* »*l. 5. tract. 6. c. 8.* III. Ignarus idiomatis, tempore »præcepti vel alterius necessitatis, etsi non in»tegrè intelligatur, si neque Confessarius lin»guæ gnarus, neque interpres haberi possit, »imò etsi adsit interpres, non enim tenetur »per eum confiteri, ùt docet *Suar. Vasq. Dia.* nisi »fortè in periculo mortis, in quo aliqua mino»ra confiteri sufficit. *v. Lug. d. 15. n. 61.* IV. Mo»ribundus, usu linguæ subitò destitutus, si petat »absolvi, ac det signa doloris, vel antè dederit »coram aliis; modò id fecerit in ordine ad Sa»cramentum, quod de quovis in eo statu præ»sumendum videtur. Quo casu si (saltem co»ram ipso infirmo) sive ab uno, sive pluribus, »mediatis, vel immediatis testibus detur testi»monium, Sacerdotem non tantùm posse, sed »probabiliter etiam teneri absolvere, (saltem »sub conditione) docet *Dia.* & *Lug. d. 17. à n. 84.* »*&c.* ex multis aliis; item *Bonac.* citans declara»tionem Cardinalium pro se; & *Præp. q. 4. dub.* »*5. &c.* eò quòd sic & ægri necessitati, & reve»rentiæ Sacramenti consulatur.

» Dixi, *saltem*, quia *Tamb. l. 2. exp. conf.* citans »*Kon. Præp.* & *Lug.* docet, posse & debere ab-

solvi

solvi absolutè, etsi sit absens, qui de signo co-»
ram se dato testatus fuit. Denique si nullum»
signum dederit, nullo modo absolvendus est,»
cùm actus judicialis non exerceatur, nisi præ-»
cesserit accusatio: licèt enim recentiores qui-»
dam, ùt *Tamb.c.*10. citans *Homob.* & *Molsef.* item»
Phil. Servius in Amico fideli p.3.c.1. Anton. de litt.»
Barth. de S. Fausto, &c. censeant posse, imò de-»
bere absolvi sub conditione, dummodo aliàs»
probè & christianè vixerit, eò quòd præsumi»
possit interiùs elicuisse contritionem; idque»
Dian. p 4. t.4. R.92. & *p.9. t.6. R.20.* ex *aliis* 12. »
judicet probabile; ab aliis tamen meritò reji-»
citur, ùt *Suar. Vasq. Kon. Mercer. Lug. s.3. Malder.*»
&c. ipsoque *Dian. l.c. & aliis* 12. apud *Aversam*:»
quia deest omnis externa Confessio, quam esse»
partem essentialem hujus Sacramenti, constat»
ex *Trid. sess 14. can 9.* & ex nullo signo rationa-»
biliter præsumi potest, ùt suppono. *v. Lug. l. c.*»
Aversam q.10. s.18., ubi notat absolutionem,»
quæ iis, qui inscripti sunt in societatem Rosa-»
rii, solet in infirmitate impendi sine omni con-»
fessione, non dari tanquam sacramentalem,»
nec in ordine ad conficiendum Sacramentum,»
sed ad indulgentiam & remissionem pœnæ»
consequendam. »

Secunda. Quando vel pœnitenti, vel Con-»
fessario imminet periculum vitæ, quod nec»
illum integrè confiteri, nec hunc audire patia-»
tur, sufficit integritas formalis. Ratio, quia»
tunc materialis non est possibilis moraliter: »
quod valet sequentibus casibus. »

I. Si pœnitens v. g. infirmus, uno alterove»
peccato dicto deficiat; vel sit grave periculum,»
ne deficiat. »

2. Si

» 2. Si infirmus volens confiteri, dum ei fer-
»tur Viaticum, deprehendatur multas confes-
»siones feciſſe invalidas, & gravitas morbi non
»patiatur dilationem abſolutionis, *Gran. Zam.*
»*Dia. p. 5. t. 3. R. 75.*

» 3. Si ipſe Sacerdos in periculo conſtitutus,
»videatur antè moriturus, quàm pœnitens ab-
»ſolvatur.

» 4. Si tempore peſtis, prudentum judicio,
»moraliter certum periculum ſit, ne Confeſſa-
»rius inficiatur: qui ſi tamen totam audire ve-
»lit, tenebitur ad eam pœnitens.

» 5. Si immineat conflictus, vel ſit multitudo
»moribundorum v. g. in naufragio, nec poſ-
»ſint omnes audiri: in quo caſu poſſent etiam
»omnes ſimul, dicto uno peccato, quod minùs
»infamat, (vel etiam ſecundùm quoſdam, ſi
»aliter fieri non poſſit, dicendo in genere ſe eſſe
»peccatores) abſolvi, dicendo: *Ego vos abſolvo,*
»*&c.* vid. *Sa. V. abſolutio*, & *Kon. de Sacr. d. 7. dub. 9.*

» *Tertia.* Quando ex confeſſione certi pec-
»cati vel circumſtantiæ, timetur meritò grave
»damnum proprium, vel alienum, ſive Confeſ-
»ſarii, ſive alterius, corporale vel ſpirituale,
»poteſt id reticeri. Ratio, quia præceptum di-
»vinum de integritate, non obligat cum tanto
»incommodo. Quod tantùm eſſe poſſet, ut
»peccares confitendo; v. g. 1. Si Sacerdos cer-
»tum peccatum ſit revelaturus (intellige cum
»*Kon. Lug. d. 16. n. 527.* quod pœnitens ipſe non
»teneatur revelare) 2. Si ſciat v. g. mulier, ex
»certo peccato ſibi, vel Confeſſario fore peri-
»culum ruinæ. 3. Si pœnitenti inde immineat
»grave damnum, vel periculum vitæ vel fa-
»mæ: In his tamen caſibus videtur requiri ne-
ceſſitas

cessitas confitendi, v. g. ob communionem annuam; vel si longo tempore alioqui esset differenda, *vid. Fill. t. 27. c. 6. Lug. l. c.* ubi monet, talia damna aut pericula non facilè fingenda esse, & quidem in Religioso vix posse locum habere.

Quarta. Si quis aliquod peccatum, vel circumstantiam non possit confiteri sine violatione sigilli, v. g. si invalidè absolvisses simoniacum, nec posses confiteri nisi illi, qui facilè inde posset conjicere, quisnam ille esset.

Ex omnibus suprà dictis sequitur, excusari etiam sequentes ab integritate materiali.

1. Qui habent casum reservatum, de quo *infrà*, & *Laym. c.* 12.

2. Scrupulosum, qui perpetuò angitur de oblitis.

3. Quem Sacerdos absolvit ante finem, nolens omnia audire, ùt habet *Bon.* hìc.

4. Quem fallit memoria, ita ut dicat, se scire in genere, quòd peccaverit mortaliter, non occurrere autem speciem peccati; etsi tunc veniale aliquod addere sit consultum. *Kon. Lay. l. c.* contra *Sot. Medin.*

5. Eum, qui extremè rudis, vel simplex, dicit se dolere de peccatis. nullum tamen in specie, ne veniale quidem sciat dicere: qui etsi speculativè loquendo possit absolvi, practicè tamen non expedit, sed datâ benedictione permittatur communicare. *Lay. l. c.*

6. Qui aliquod peccatum non potest confiteri sine complicis infamatione; v. g. si peccâsses cum matre vel sorore, quam Confessarius nosset, tunc enim (si alium Confessarium non potes habere, quem aliàs adire tenereris) suffi-

»sufficeret, imò deberet dici, quòd animo cum
»ea, vel in genere, cum aliquâ fornicationem,
»vel incestum commisisses, reticendo gradum
»primum vel secundum, quoad licebit, sine
»manifestatione complicis, cum proposito
»confitendi integrè Sacerdoti alteri proximâ
»occasione. Ita probabiliter *Nav. c. 7. Bon. Con.*
»*Vasq. Præp. hìc dub. 6. & Gomaz &c.* Ratio est,
»quia quando duo præcepta divina concur-
»runt, naturale & positivum, quæ simul servari
»non possunt, præferendum est naturale; quia
»strictiùs obligat. Etsi probabiliùs contrarium
»doceant *Fill. Suar. Vasq. Less. Lug. d. 16. n. 394.*
»*Hurt. Kon.* & alii. Unde talis saltem non tene-
»bitur tacere id peccatum, ne complicem infa-
»met, nisi commodè possit; (quod *Lug.* exten-
»dit etiam ad non complicem, sine cujus mani-
»festatione peccatum explicari non potest)
»ideoque Confessario curandum, ne nominen-
»tur personæ, nisi ad pœnitentis directionem
»opus esset, tunc enim infamia ista non tanti
»æstimatur, eamque sibi imputet, quia pecca-
»vit: Conferendum tamen est commodum
»directionis cum infamia. Ratio suprà dicto-
»rum omnium, quia in his casibus moraliter
»non potest fieri confessio materialiter integra.
»*Lay. c. 8. Fag. p. 1. c. 3. v. Dian. p. 3. t. 4. R. 64. & 131. &*
»*p. 1. t. 7. R. 49. Less. l. 2. c. 11. Tamb. l. 2. c. 9. §. 2.*, ubi
»docet, probabile esse, quòd talis pœnitens
»propter solam consolationem, quam sentit ab
»amico vel docto Confessario, possit ei confi-
»teri, etsi alium habere possit.

ADDEN-

ADDENDA.

Q*uæst. 155. Quid præterea sit notandum circa Confessionem formaliter integram.* R. §. 1. 1141
Confessio saltem formaliter integra, est de essentia Sacramenti, aliqua enim Confessio est pars Sacramenti, utì doctè evincit *Sylv.* p. 2. in fine, Orat. 1., non materialiter, ergo saltem formaliter integra. Hinc sequitur eum, qui sacrilegè aut invalidè est confessus aliquod peccatum, teneri illud iterum confiteri, quia talis Confessio fuit nulla.

§. 2. A Confessione materialiter integra 1142
non excusat præcisè infamia apud Confessarium incurrenda: quod meritò certum esse dicit *Esparsa* q. 90. a. 2. ad 3. quamvìs enim institutio divina non obliget ad gravia onera Sacramento extrinseca, tamen obligat ad intrinseca, quale est confusio propter proprium peccatum subeunda apud Confessarium, sequitur enim per se ad manifestationem peccati sui, quam præcepit Deus.

§. 3. Qui prudenter timet lapsum suum, si 1143
faciat longum examen circa peccata carnis, potest omisso diligentiore examine petere absolvi, saltem usque dum absit hoc periculum, confitendo in specie, quæ potest sine periculo, tum enim est impotentia moralis confitendi integrè. *Sporer* n. 468. *Tamb.* De conf. l. 2. c. 10. n. 21.

§. 4. Quamvìs multi doceant reticeri posse 1144
peccatum, ne manifestetur complex, utì insinuabitur n. 1752. tamen *Bonæspei* & *Steph.* tr. 5. d. 5. n. 162. rectè dicunt Confessarium posse interro-

terrogare pœnitentem, an sit in occasione proxima peccati, licèt ita venturus sit in notitiam complicis, per accidens enim est, quòd hujus peccatum etiam manifestetur. Et secundùm omnes cum *Lugo* d. 16. à n. 431. potest Confessarius cogere pœnitentem ad peccatum complicis, vel cujuscunque alterius, manifestandum illi, ad quem spectat scire & emendare, vel cavere periculum relapsûs aut alienæ seductionis: sed rectè monet *Mendo* d. 10. q. 5. n. 116. quod etiam dicam n. 1752. non expedire, ut Confessarius se offerat ad talem manifestationem faciendam, nam per hoc fit Confessio odiosa saltem apud alios, unde si necesse sit fieri, potiùs petat à pœnitente, ut extra confessionem de hoc ipsi loquatur, quod etiam suadet *Lugo* n. 435.

1145 §. 5. Uxores & matres sæpè excusantur, quæ peccata maritorum & filiorum saltem indirectè tangunt apud Confessarium, qui hos novit, id enim communiter faciunt ad necessarium consilium petendum, vel ad leniendum ingentem dolorem, & alioquin nimis durum foret continuò adire novos Confessarios, videnturque mariti & filii, quia peccârunt agendo contra uxores vel matres suas, excidisse jure suo ad illam famam retinendam, *Steph.* tr. 4. d. 6. n. 12. Consulendum tamen est, ut quantùm fieri potest, de alienis peccatis taceant & se solas accusent.

1146 §. 6. Quando pœnitens defectu temporis non potest Sacerdoti confiteri nisi unicum peccatum, si habet mortale, tenetur mortale confiteri, qualecunque tandem, & non necessariò gravissimum, *Ills.* n. 138. Similiter si confitea-

tur

tur in genere soli Sacerdoti, tenebitur dicere, peccavi graviter, *Ill.* n. 139. Ratio utriusque est, quia hoc ipso, quòd possit dici mortale in specie, vel saltem in genere, præceptum obligat, potéstque illi satisfieri; sed non obligat, ut unum dicam præ altero, ergo.

§. 7. Si quis cum causa reticeat peccatum, 1147
vel confiteatur in genere tantùm, non tenetur de tali peccato non expresso elicere contritionem perfectam, utì dictum est n. 1139. An habens reservata possit hæc reticere apud Confessarium non habentem potestatem in reservata, & à solis aliis absolvi, dicetur n. 1599. Quomodo ille, qui dixit se velle generaliter confiteri, possit nihilominus aliqua reticere, dicetur n. 1183. & 1879.

Q. 156. Quid addendum sit circa causas & modos 1148
dimidiandi confessionem vel absolutionem. R. seqq.
§. 1. Confessio tum dicitur dimidiari, quando pars peccatorum exprimitur & pars reticetur. Absolutio tum dicitur dimidiari, quando pœnitens est quidem dispositus ad absolutionem omnium peccatorum, & Confessarius etiam potestatem habet absolvendi ab omnibus, attamen ab omnibus non absolvit, quia restringit intentionem ad aliqua tantùm,

§. 2. Magnus concursus pœnitentium non 1149
est causa sufficiens dimidiandi confessionem, utì constat ex hac prop. 59. ab *Innocentio XI.* damnata, *Licet Sacramentaliter absolvere dimidiatè confessos ratione magni concursûs pœnitentium, qualis v. g. potest contingere in die magnæ alicujus festivitatis aut indulgentiæ.* Unde nunc non est audiendus *Gob.* tr. 6. n. 479. dicens oppositum esse probabile.

1150 §. 3. *Lumbier* apud *Carden.* in 2. crisi d. 38. n. 14. etiam post damnatam illam propositionem putat adhuc causam dimidiandi confessionem sufficientem esse, si in concursu pœnitentium aliqui eorum non essent redituri ad confessionem, sed meliùs contradicit *Carden.* à n. 16. nam cùm tales possint redire, si velint, quòd ex malitia non sint redituri, non facit necessitatem physicam aut moralem absolvendi dimidiatè confessos, alioquin etiam deberem absolvere eum dimidiatè confessum, quem præviderem nihilominus iturum ad Communionem, quamvis non absolverem.

1151 §. 4. Idem *Lumbier* putat causam sufficientem dimidiandi confessionem esse, si pœnitens peregrinus bonâ fide accedat non satis examinatus, qui discedere statim debeat, neque possit ob multitudinem confitentium satis examinari à Confessario: sed neque hoc sufficit, nisi accedat impossibilitas moralis integrè confitendi, qualis esset, si pœnitens non esset capax ad examinandam Conscientiam, nec aliàs posset confiteri, & Confessarius v. g. ob fatigationem non posset eum diutiùs examinare, tum enim dimidiatè confessus posset absolvi, *Card.* n. 30.

1152 §. 5. Si pœnitens ritè dispositus confessus sit plura venialia, & Confessarius intendat eum ab aliquibus tantùm absolvere, validè absolvetur ab his & non ab aliis, quia potest unum remitti sine altero, & hoc sensu validè dimidiabitur illa absolutio venialium, hoc tamen est illicitum, fitque injuria pœnitenti, qui positâ ex parte sua dispositione & confessione talium peccatorum jus habet ad absolutionem adæquatam illorum.

§. 6.

§. 6. Si pœnitens confessus sit plura mortalia, & Confessarius intendat eum absolvere ab aliquibus tantùm, absolutio erit invalida defectu intentionis, quia Christus requisivit talem intentionem in Confessario, vi cujus saltem indirectè possent remitti omnia mortalia, noluit enim unum mortale remitti sine altero, quia voluit remitti per gratiam, quæ cùm constituat simpliciter amicum & filium adoptivum Dei, pugnat cum quocunque mortali, quod reddit odibilem & hostem Dei. 1153

§. 7. Si pœnitens suo Superiori confessus sit duo mortalia, unum ipsi reservatum, alterum ipsi non reservatum: aut si confessus sit solum reservatum, eò quòd Superior noluisset audire non reservatum, si iste Superior intendat directè absolvere ab hoc solo reservato, eúmque remittat ad Confessarium inferiorem pro directa absolutione ab altero non reservato, validè quidem à Superiore absolvetur à reservato directè & à non reservato indirectè, probabilius tamen est cum *Castrop.* t. 23. pu. 15. *Lugo* d. 20. s. 6. *Dicast.* d. 11. n. 317. *Aversa* q. 17. s. 9. *Moya* d. 1. q. 8. n. 18. aliisque plurimis contra S. *Anton. Sot. Palud. Nav. Led. Caj.* & alios, hoc esse illicitum, nam imprimis si pœnitens illi confessus est etiam non reservatũ, videtur per confessionem factam & acceptam acquisivisse jus ad illius etiam absolutionem, ideoque *Suar.* d. 31. s. 1. n. 2. sententiam *Medinæ* putantis eum licitè ad inferiorem remitti, dicit esse improbabilem, imò putat non posse non absolvi directè, quamvis de hoc dubitet *Lugo* num. 77. Deinde hoc ipso, quòd Superior nollet audire alterum non reservatum, peccaret, quia non videtur 1154

pro sua libertate facere posse, ut ita dimidietur confessio, quæ de jure divino debet esse integra. Et cùm confessio non possit, per se loquendo, esse dimidiata, multò minùs absolutio, potestas enim reservandi nullum speciale jus tribuit Superiori, ut alterutram dimidiet, maximè cùm non videatur ordinariè occurrere rationabilis causa sic dimidiandi, nisi fortè in raro casu, v. g. impossibilitatis audiendi reliqua: Neque enim sufficit multitudo negotiorum, utì rectè *Archid. Silv. Victor. Suar. Vasq. Tann. Laym. Fill.* t. 7. n. 301. contra *Rich. Sot. Nav. Caj. Sa, Henriq. Valent. Tolet.* Itaque debet Superior vel audire vel absolvere ab omnibus, vel pro omnibus remittere ad inferiorem, tollendo reservationem, quod potest etiam extra Sacramentum, aut huic communicando potestatem absolvendi etiam à reservato: Quid autem fieri debeat vel possit, si pœnitens communicare debeat, & desit Confessarius habens potestatem in reservata, dicetur n. 1599.

1155 *Q. 157. Quid dicendum sit de illo, qui Confessario ignoto confitetur mortalia, & postea ordinario suo Confessario sola venialia.* R. De hoc dicetur num. 1186.

1156 *Q. 158. Quid addendum sit circa absolutionem moribundi, qui jam dare non potest ulla signa pœnitentiæ.* R. seqq. §. 1. Moribundus, quamvis nunc nulla dare possit signa pœnitentiæ, potest & consequenter debet sub conditione absolvi, saltem tum, si resciatur petiviſse Confessarium aut voluisse confiteri, ita Author opusc. 65. apud *S. Tho.* Tit. *De Sacram. Unctionis* sub finem, & sequuntur omnes Societatis Authores, teste *Gormaz* p. 2. num. 244. refértque Authores 32.

Dian.

Dian. p.3.t.3. R.4. *Aversa* q. 10. s. 17. refert 34. *Carden.* in 1. crisi d. 48. adhuc plures : & esse communem apud PP. Dominicanos, testatur *Casulas* apud *Moyam* d.6. q. 1. *Probatur* ex Concilio Carthag. IV. can.76. His verbis, *is, qui pœnitentiam in infirmitate petit, si casu, dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesin conversus fuerit, dent testimonium, qui eum audiêrunt, & accipiat pœnitentiam.* Idē habetur ex Conc. Carthag. III. Cap. *ægrotantes* 75. De consecr. dist. IV. Item in Conc. Arausicano 1. can. 12. Et ita expresse statuitur à *S. Leone* Papa Cap. *His qui*, causâ 26. q.6. Item à Rituali Romano Tit. *De Sacram. Pœn.*, quod Rituale *Paulus V.* approbavit, & per expressam constitutionem, quæ est 85. apud *Cherubinum*, mandavit observari. Ideoque *J. Sanch.* apud *Moyam* dicit hanc sententiam esse ferè definitā, *Vasq.* & *Tolet.* vocant absolutè definitam à SS. Canonibus. *Nec obstat* decretum *Clementis VIII.*, de quo dicetur n. 1195., *nam* nihil dicit contra confessionem in absentia factam, dummodò sit ordinata ad absolutionem à præsente habendam. Quòd autem *Clemens* voluerit ejusmodi moribundum absolvi, imò dixerit se absoluturum, si casus se offerret, testati sunt *Cardin. Bellarm.* & *Archi-Episc. Armacanus* apud *Lugo* d.17. à n. 76. Accedit testimonium Patris *Suar.* apud *Tann.* q. 9. n. 16., qui scribit se ex ore *Clementis* VIII. & *Pauli* V., itemque ex sententia multorum Cardinalium habere, non fuisse unquam mentem Pontificum damnare absolutionem talis moribundi, quæ fieret à Sacerdote præsente : hinc certum videtur absolvi debere sub conditione. Ratio est, quia petendo Confessa-

fessarium externè confessus est se peccatorem, in necessitate autem sufficit confessio in communi, secundùm dicta n. 620. Deinde sufficienter confessus est Sacerdoti, quando alius ad Sacerdotem retulit istam ipsius confessionem, hic enim referens habet se, ac si moribundus ipse fecisset per litteras vel interpretem. Præterea probabiliter præsumitur esse dispositus, ergo lex Charitatis obligat Confessarium, ut proximo in extrema necessitate constituto subveniat, sicut potest. Nec ideo fiet irreverentia Sacramento, nam Sacramenta sunt instituta ad salutem hominum, ergo non est contra eorum reverentiam, sed maximè est secundùm eorum finem, si prout possunt, conferantur, ubi extremè periclitatur salus hominis. Deinde conditio salvat reverentiam Sacramenti, si enim moribundus non sit capax, non fit Sacramentum. Denique proximi necessitas excusat ab irreverentia, uti constat ex multis similibus casibus in l. 6. p. 1. n. 110. & 119. relatis. Videri potest etiam *Rayn.* in Heter. tom. 16. f. 1. p. 9. àn. 15.

1157 §. 2. Tenetur Sacerdos talem moribundum absolvere, quamvis unicus fide dignus testetur illum petivisse Confessarium, vel dedisse signa doloris, quia quando non agitur de præjudicio tertii, creditur uni testi, *Moya & Aversa* suprà, *Ills.* n. 140. *Dian.* R. 5. *Escob.* l. 15. probl. 51. *Herinx* d. 3. n. 70. aliique communissimè. Imò ferè omnes addunt cum *Gormaz* n. 258. sufficere, si id testetur etiam infidelis vel hæreticus, quia cùm sint hostes hujus Sacramenti, præsumi non potest, quòd falsò testentur in ordine ad hoc, ut Sacramentum fiat.

1158 §. 3. Idem dicendum est, quamvis testis hoc dixe-

dixerit absens à moribundo, ad quem solus Sacerdos accedat, uti tenent Authores graviſſimi, quorum 30. refert & ſequitur *Moya* q.2.ad quos accedunt *Averſa & Illſ.* ſuprà, *Lugo* num. 85. *Eſcob.* probl. 52. *Gorm.* n.257.& 265. *Platel.* nu. 771. *Gob.* t.7. n.599. cùm enim illa ægroti confeſſio fuerit facta ex intentione habendi abſolutionem à Sacerdote præſente, ſufficienter fuit ſacramentalis, & ſecundùm antè dicta in neceſſitate ſufficit.

§.4. Idem dicendum eſt, licèt teſtis hoc referens Sacerdoti non viderit aut audiêrit ipſe, ſed tantùm habeat ex relatione alterius. *Dicaſt. Dian. Herin.* & *Illſ.* ſuprà *Lugo* n.81. *Eſcob.* probl. 50. *Moya* à n. 6. parùm enim ad rem facit, quòd Sacerdos id mediatè reſciat, cùm ſatis ſit confeſſionem ſenſibilem à pœnitente eſſe poſitam & directam ad abſolutionem à Sacerdote habendam, hocque nunc cognoſci à Sacerdote. 1159

§.5. Idem dicendum eſt, quamvis ſigna pœnitentiæ aut doloris fuerint tantùm dubia, uti ſunt, quæ, ſecundùm ſe ſunt indifferentia, v. g. ſi viſus ſit tundere pectus, oculos ad cœlum tollere, aliquam imaginem devotè reſpicere, quia in articulo mortis quilibet præſumitur deſiderare optimum ſuæ animæ remediũ, ergo ſigna pœnitentiæ vel doloris in eo articulo exhibita cenſeri debent à pœnitente relata ad ſacramentalem abſolutionem. *Conſ.* nam ſaltem dubium eſt, ergo in extrema neceſſitate conſtituto ſuccurrendum eſt, quantùm ſuccurri poteſt: Et ideo probabiliter deducunt *Moya* n. 5. *Boſco* n. 170. *Eſcob.* probl. 47. contra *Laym. Lugon.* & *Dian.* ſi Sacerdos poſt *confiteor* in Miſſa incidiſſet in apoplexiam, eſſe ſub conditione abſolvendum. 1160

1161 §.6. Si certum esset, quòd talis ægrotus nullo signo externo manifestâsset dolorem, adeoque non posuisset ullam confessionem sensibilem, etiam certum esset absolutionem illi dandam fore invalidam, quia confessio sensibilis est de necessitate Sacramenti, secundùm dicta n. 669. Et ideo in Ordinatione pro studiis Superioribus in Societate JESU inter sententias Theologicas prohibetur, ne doceamus hanc 16. *Moribundus, etsi nullum signum det aut dederit contritionis, adeo ut Sacerdos nec sciat, nec prudenter putare possit præcessisse sensibilem aliquam confessionem, absolvi potest*: Unde à contrario,

1162 §. 7. Quia semper incertum est, an dolor non sit sufficienter manifestatus, adeoque an non aliqua confessio sufficiens sit facta, hinc, quidquid contradicant *Suar. Vasq. Laym. Mald. Con. Regin. Turr. Lugo Dian. Rayn.* n. 17. *Arr.* d. 36. n 34. aliique plurimi, probabile videtur, quamvis ægrotus non sciatur ullum signum pœnitentiæ aut doloris dedisse, adhuc posse absolvi sub conditione, saltem virtute aliarum actionum, quæ secundùm opiniones, licèt dubiè probabiles, nomine confessionis venire possunt, nam plures quàm 30. Authores apud *Vindicem Gob.* prop. 1 n. 23., quorum aliquos statim referam, dicunt quandam confessionem esse, si quis hactenus vixerit Christianè, si Sacramenta frequentârit &c., ideoque talem in subito casu mortis absolvendum esse. Hoc videtur expressè docere S. *Aug.* tom. 6. De adult. conjug. l. 1 c. ultimo, uti fusè ostendit *Bosco* àn. 131. Idem docent S. *Antoninus* in Sacerdotali Romano, & Memoriale Confessariorum approbatum à *Greg. XV.* cùm esset Archi-Epi-

scopus

scopus Bononiensis, uti ad longum refert *Schild.* tr. 6. n. 39. Eandem sententiam vocat nunc communem *Moya* q. 4., proqua adductis fusè nominibus, locis, & verbis refert graves Authores 16., qui eam absolutè tenent, item alios longè plures, qui defendunt ùt probabilem, & ex præcepto charitatis in praxi tenendam, ad quos accedunt *Gob.* n. 601. *Tamb.* De conf. l. 2. c. 10. n. 11. *Bass.* in floribus v. *Absolutio.* n. 13. *Schild.* suprà, *Escob.* probl. 55. *Carden.* suprà, *Aversa* s. 18. *Herin.* à n. 77. *Bosco* s. 9. concl. 6. *Quarti* in Rubr. miss. p. 3. tit. 10 n. 3. s. 1. dub. 3. *Arsd.* tom. 2. p. 2. tr. 3. cap. 2. n. 5 *Sporer* n. 645. & apud hunc *Bonagratia. Gorm.* n. 262. Rationes sunt 1., quia probabile est illum moribundum habere voluntatem confitendi, cùm quisque præsumatur velle salutem suam, adeoque & hoc medium salutis; sed etiam probabile est hanc voluntatem sufficienter manifestatam esse saltem per vitam Christianè ductam, secundùm antè dicta, confessio enim etiam diu antecedens potest dolorem consequentem sufficienter reddere sensibilem, uti tenent gravissimi Authores n. 700. relati: quivis autem bene vivendo intendit sibi prodesse, quantùm potest, ergo intendit manifestare se velle absolutionem à peccatis, quando maximè illâ indigebit & non poterit petere, adeoque pro illo articulo mortis, ergo. 2. Moribundus ille antehac est sæpius confessus, sed confitens habuit voluntatem saltem implicitam per illas confessiones acquirendi jus ad absolutiones etiam plures ab aliis sacerdotibus accipiendas de illis peccatis confessis, & indirectè etiam de aliis, si alioquin periclitaretur de salute, voluit enim

per illas confessiones saluti suæ omni meliori modo esse consultum ; est autem probabile confessionem unam, si veniat ad notitiam plurium Sacerdotum, esse virtualiter multiplicem, & sufficere ad plures absolutiones, uti colligitur ex dictis n. 647. Ergo probabile est ex vi confessionum antecedentium esse capacem novæ absolutionis de peccatis olim confessis, per quam indirectè remittentur etiam postea commissa. 3. & præcipuè quia videtur probabile, quòd ad absolutionem validam sufficiat dolor per signum externum manifestatus, licèt Sacerdos clarè illud signum non agnoscat, dummodo saltem sub dubio præsumat esse positum, uti docent *Averja* & *Quarti* suprà, qui addunt locum dubitandi adesse, quandocunque non constat oppositum: Ratio autem illius asserti est, quia manifestatio externa doloris est aliqua confessio externa peccati, ergo sufficiet ad valorem absolutionis. Jam verò in casu posito præsumi potest moribundum dare vel dedisse ejusmodi signa externa doloris, uti notant iidem Authores aliique cum *Gob. Marschant. Sporer* à n. 647., nescitur enim, an non utatur ratione, & ejusmodi moribundi ordinariè dant externa aliqua signa, quibus fortè manifestare volunt suum dolorem, uti innuit S. *Th.* in 4. dist. 22. a. 1. quæstiu. 2. ad. 3. his verbis, *Contritio, quæ videtur tantùm interioris pœnitentiæ esse, invenitur in pœnitentia exteriori secundùm quædam signa, quibus sensibiliter manifestatur, vel aliis vel saltem ipsi pœnitenti, qui dolorem sensibiliem percipit in seipso.* Ex his sic conficitur argumentum:

Est gravis obligatio ex charitate, ut Sacerdos in

in extrema necessitate proximi operetur ex opinione probabili saltem aliorum, uti habet communis cum *Moya* n. 35., imò opinio etiam tenuiter tantùm probabilis practicari debet, si aliàs proximè periclitaretur salus æterna proximi, uti tenent multi & graves auctores cum *Sanch. Moya* à n. 38. *Vind. Gob.* n. 27. *Viva* in app. ad prop. damnatas §. 11, quos secutus sum l. 1. n. 366. nec improbare audet *Illsf.* n. 146. quamvis acerrimè stet pro opposita sententia, nam periculum frustrandi Sacramentum pro salute humana institutum, est minus malum quàm periculum amittendæ æternæ salutis hominis, atqui hæc opinio est aliquo modo & saltem tenuiter probabilis, uti ex dictis patet, ergo.

§. 8. Jam dicta extendunt *Pont. Gormaz* n. 1163
265. aliique contra *Bosco* n. 172. etiam ad casum, quo quis subitò incideret in periculum mortis, quamvis antehac malè vixisset: hinc etiam *Escob.* probl. 55. *Sporer* suprà & alii dicebant sufficere, si constet fuisse christianum vel catholicum, quia si externè aliqua signa det, præsumi potest saltem dubiè, quòd faciat ex voluntate salvandi se, ideoque confitendi vel manifestandi dolorem, hoc enim prudenter præsumitur, quod communiter contingit, sed catholici in talem agonem lapsi communiter solent petere Confessarium vel manifestare dolorem, prout possunt, ergo. Ex his infert *Gorm.* n. 266. citans *Bonagratiam*, licèt aliquis actualiter peccando subitò destitueretur sensibus, regulariter sine absolutione dimittendum non esse: Hinc etiam *Tamb. Carden.* & *Stoz.* n. 97. dicunt christianum in duello vel adulterio con-

confossum, si superstit aliquid temporis ante mortem, vix dimittendum sine absolutione: Et quæ contra hactenus dicta objici possent, solvunt *Schild.* suprà, *Moya* à n. 36. *Gorm.* à n. 270 & fusiùs *Bosco* à n. 119. Aliqua addam n. 1865.

1164 §. 9. Certum est, si ille, qui fuit ægrotus, adveniente Sacerdote sit mortuus, non posse Sacramentaliter absolvi, quamvis antè dedisset signa pœnitentiæ, uti habetur Cap. *Multiplex* 49. De Pœn. dist. 1. quia ibi non est ampliùs homo, neque anima illa est ampliùs in statu viæ, Sacramenta autem sunt instituta pro hominibus viatoribus. *Nec obstat*, quòd *S. Thom.* opusc. 65. Tit. *De cautela in confessione habenda*, sic scribat, *Si infirmus petit pœnitentiam & antequam Sacerdos veniat ad eum, sit mortuus vel amiserit loquelam, Sacerdos habeat eum pro confesso, & post mortem absolvat eum*: *Nam* opusculum illud non esse *S. Tho.*, tenent nunc omnes communiter cum *Moya* n. 16., cujuscunque autem sit, sic explicari debet, quòd velit absolvi, uti absolvi potest, nempe à peccatis, si destitutus loquelâ abhuc vivat, aut si dubitetur de vita; si autem mortuus sit, ceremonialiter à censuris, ut sepulturâ & communibus suffragiis Ecclesiæ non careat.

Obji. Aliqui Medici tenent animam rationalem manere unitam corpori etiam uno vel altero quadrante post mortem vulgariter existimatam, ergo Sacerdos superveniens postquam aliquis ita est in propinquo tempore defunctus, tenebitur eum absolvere saltem sub conditione. R. Si opinio illa per authoritatem vel rationem fiat alicui saltem dubiè probabilis,

lis, c. seq. Oppositum autem hactenus putavi & adhuc puto esse certum.

ARTICULUS III.

Quæ sint reliquæ conditiones Confessionis.

RESP. Præter integritatem sunt hæ tres: » 1165
Prima: ut sit Vocalis, scilicet ordinariè: id-»
que propter usum, & praxim Ecclesiæ gravi-»
ter obligantem, nisi subsit justa causa, ùt impo-»
tentia, sive physica, sive moralis, quæ si adsit, »
potest fieri nutu, scripto alióve signo, v. g. si»
quis ob anxietatem loqui non possit; aut puel-»
la supra modum verecunda aliter se non pos-»
sit explicare, quàm scripto, quo à Confessario»
lecto, addat voce, de his me accuso, *Suar. Vasq.*»
Lug. Lay. l. 5. t. 6. c. 6. n. 3. Imò qui aliter non po-»
test, tenetur juxta communem sententiã con-»
fiteri per nutus aut scriptum, tempore præ-»
cepti, etsi id, quoad scripturam, non admittant»
Nav. Tol. Sot. Val. Dian. extra articulum mortis.»
v. Lugo d. 15. num 87. Similiter suadendum esse»
surdis, ut confiteantur scripto, (licèt ad id non»
teneantur) ne ab aliis audiantur. Eandémque»
ob causam eos non interrogandos, nisi de pla-»
nè necessariis, ex *Poss.* docet *Dian. p. 3. t. 4. R. 127.*»
& p. 5. t. 6. R. 5. Unde resolves hunc casum: »

Is qui extra necessitatem, totam confessio-»
nem facit nutu vel scripto, mortaliter peccat, »
ac consequenter non absolvitur. *Dian p. 3. t. 4.*»
R. 127. ex *Sylv. v. Fill. t. 7. c. 1. Kon. d. 6. dub. 1. Suar.*»
d. 21. s. 3. n. 5. »

Secunda Conditio, ut sit secreta, id est, ut fiat»
soli Sacerdoti, non quidem ex necessitate, sed»

usu

»usu Ecclesiæ. Publica autem, qualis in nau»fragio, prælio, hospitali, ubi alii adjacent, vel »per interpretem fit, non obligat (saltem re»spectu peccatorum occultorum) nisi ex chari»tate sui eum, qui in articulo mortis dubitat de »contritione; ac tum adhuc sufficit ea confite»ri, quæ minorem pariunt infamiam, *Suar. Fa»gund. Dia. R. 29. &c. Unde resolves,*

» Si quis peccata in prioribus confessionibus »oblitus esset, non tenetur etiam in articulo »mortis ea confiteri publicè, vel per interpre»tem; quia peccatorum oblitorum confessio »tantùm obligat ex præcepto positivo divino, »quod in hoc casu cessat. *v. Lay. c. 6. Dian. R. 128.* »& 129.

» *Tertia Conditio*, ut sit vera. Quod requiritur »essentialiter in materia substantiali & necessa»ria; quia aliàs in re gravi decipietur judex: ne»que esset confessio integra, ideoque irrita. Non »tamen in materia libera; tum quia falsitas »signi in accusatione circa materiam accesso»riam, non facit sententiam irritam; tum quia talis tantùm peccat venialiter, cùm non sit »graviter injurius Sacerdoti, nec Sacramento, »*Nav. Suar. &c. Unde resolves.*

» I. Non est mortale, nec irritat Sacramen»tum, 1. Si in confessione mentiaris leviter, cir»ca res non pertinentes, aut non necessarias ad «Sacramentum, v. g. si historiam falsam narras, »vel si neges veniale, vel mortale, quod non te»neris confiteri. 2. Si falsò te accuses de veniali: »quod tamen mortale grave erit, si id facias »non dando aliam materiam, cùm sic formam »reddas irritam & Sacramentum: nisi tamen »facias ex scrupulo, perturbatione, *Suar. Fill.* »*c. 4. Laym. c. 8. Dian. R. 96.* II.

II. Sacrilegium est, & absolutio nulla. 1. Si» mortale, quod confiteri teneris, & putas esse,» neges aut tegas, ne intelligatur, ùt communi-» ter docetur contra *Sylv.* 2. Si mortale tibi falsò» imponas; nisi tamen fiat ex simplicitate, scru-» pulo &c. 3. Si neges vel mentiaris circa pecca-» ta aliàs ritè absoluta, quando Confessarius, ùt» Judex vel Medicus, de iis aliquid, ùt necessa-» rium ad præsentem confessionem, interrogat,» *Lug. d. 14. à n. 142. Tambur. l. 2. c. 10. §. 2.* secus si ad» præsentem confessionem non faciat. *Ibid.* »

ADDENDA.

Quæst. 159. Quænam universim sint conditiones bonæ confessionis. R. S. *Thom.* in suppl. q. 9. a. 4. eas comprehendit his versibus: 1166

Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda & discreta, libens, verecunda,
Integra, secreta & lachrymabilis, accelerata,
Fortis & accusans, & sit parere parata.

Harum qualitatum aliæ sunt necessariæ, aliæ sunt ad bene esse confessionis, inquit S. *Thom.* cum quo sic explicari possunt, 1. *Simplex*, ut nihil non necessarium vel impertinens admisceatur. 2. *Humilis*, ut fiat cum agnitione suæ miseriæ, sine fuco vel ornatu verborum; item aperto capite & flexis genibus, quorum unum si sine causa rationabili omittatur, dicunt Authores cum *Escob.* l. 15. probl. 11. peccari venialiter. Huc etiam spectat, ut deponatur gladius, nisi pœnitens profiteretur militiam pro tuenda fide, quod faciunt Melitenses & Teutonici, de his enim docet *J. Sanch.* d. 45. meritò ge-

gestare gladium in receptione Sacramentorum, sed si etiam alii non deponant, notat n. 6. non fore peccatum, quamvis in his locis sit consuetudo deponendi ad humilitatem & majorem reverentiam. 3. *Pura*, ut fiat ex fine bono sive rectâ intentione. 4. *Fidelis*, ut sit sine mendacio & falsitate, ita ut nec neget, quod commisit, nec affirmet, quod non commisit, & dicat certa pro certis & dubia pro dubiis. 5. *Frequens*, ut sæpe fiat. 6. *Nuda*, ut peccata clarè manifestentur, non involvantur verbis dubiis vel obscuris, possitque intelligi, an veniale tantùm, an verò mortale sit contractum, sæpe enim, quamvis materia sit levis, peccatum propter erroneam vel dubiam conscientiam fuit mortale, & è contrà quando materia est gravis, propter defectum plenæ advertentiæ vel consensûs, peccatum fuit veniale tantùm, & hoc tenetur dicere pœnitens, quia ex materia intelligi non potest. 7. *Discreta* sive prudens, ut neminem præter se accuset. 8. *Libens*, imprimis ut non fiat ex metu humano, deinde ut pœnitens suâ sponte edicat peccata, nec opus sit per interrogationes extorqueri. 9. *Verecunda*, ut fiat imprimis verbis honestis, ita tamen, ut species peccati intelligatur: deinde non protervè per modum jactantiæ. 10. *Integra*, ut nihil necessarium omittatur, de quo jam antè satis est dictum. 11. *Secreta*, ut voce fiat ad aurem solius Sacerdotis. 12. *Lachrymabilis*, ut cum sincero dolore & proposito. 13. *Accelerata*, ut non diu differatur. 14. *Fortis*, ut propter verecundiam veritas non dimittatur, nec omittatur integritas. 15. *Accusans*, ut fiat tanquam à reo coram Judice ex intentione absolutionis; item ne peccata

cata sic excuset, quasi non sint peccata, vel ut mortalia appareant dubia aut venialia. 16. *Pars parata*, ut pœnitens paratus sit obedire Confessario, tum in acceptanda pœnitentia, quam injunxerit, tum in exequendis remediis peccatorum, quæ suggesserit. Potest videri *Stoz.* l. 1. p. 3. à n. 28., ubi hæc omnia fusè & ad praxin accommodatè explicat.

Q. 160. Quid notandum sit circa finem malum, 1167
ex quo fieri potest Confessio. R. §. 1. Si Confessio fiat ex fine mortaliter malo, invalidatur Sacramentum, quia tum deest verus dolor saltem de isto mortali, nec adest propositum cavendi omne mortale. Si autem fiat ex fine tantùm venialiter malo, poterit quandoque invalidari Sacramentum, plerumque tamen manebit validum, uti habet communis cum *Lugo* d. 15. n. 226. *Arr.* d. 38. n. 47. *Dicast.* d. 8. n. 81. *Aversa* q. 10. s. 5. *Bosco* d. 7. s. 7. à n. 97. contra *Sylv.* & alios paucos, qui putant tum semper invalidari Sacramentum, sed jam ostendetur oppositum, nam

§. 2. Si fiat ex fine venialiter malo, v. g. va- 1168
næ gloriæ, hic actus imperans vanæ gloriæ potest se ita habere, ut efficaciter determinet ad actum imperatum essentialiter à se dependentem pro eodem instanti ponendum: & in hoc casu actus imperatus non habet propriam libertatem vel moralitatem distinctam à libertate vel moralitate actûs imperantis, consequenter si intentio confitendi concepta ex fine vanæ gloriæ efficaciter imperaret dolorem de peccatis pro eodem instanti ponendum, hic dolor tantùm haberet libertatem & moralitatem illius actûs imperantis, qui est peccaminosus,

ergo dolor ille non esset actus bonus, ergo nec supernaturalis, ergo nec sufficiens pro Sacramento Pœnitentiæ, ergo tale Sacramentum esset invalidum. Hoc tamen rarò continget, quia intentio confitendi rarò imperat dolorem pro eodem instanti, quo primò est illa intentio, pro sequente autem tempore, quamvis dolor postea sit effectus illius intentionis, tamen est effectus contingenter secutus, quia potuisset revocari illa intentio & actus doloris non poni.

1169 §. 3. Quamvis ita præcesserit aut etiam adhuc comitetur actus vanæ gloriæ imperans Confessionem, tamen si dolor de aliis peccatis imperetur etiam ab alio actu honesto, v. g. ab intentione justificationis, dolor imperatus & ita contingenter sequens ad intentionem vanæ gloriæ poterit habere suam propriam libertatem & bonitatem intrinsecam, non enim procedet intrinsecè ex illo fine vanæ gloriæ, sed ex proprio suo motivo, v. g. turpitudinis peccati, ergo poterit esse intrinsecè honestus, supernaturalis & sufficiens ad valorem Sacramenti, cùm peccatum illud veniale vanæ gloriæ non pugnet cum efficace dolore de aliis peccatis, nec cum gratia per Sacramentum causanda. Et dicendum est ita fieri, si v. g. adolescentes confiteantur, ut censeantur pii sodales, ut placeant suis Magistris &c. si enim hoc non dicatur, cogemur dicere omnes ejusmodi Confessiones esse mortaliter sacrilegas.

1170 *Obj. 1. S. Thom.* 1.2. q.19. a.7. ad 2. ait, *voluntas non potest dici bona, si sit intentio mala causa volendi*, sed in nostro casu intentio mala erit causa volendi dolorem, ergo dolor non poterit esse bonus R. Tantùm vult volitionem, quæ pro fine

fine & motivo habet aliquid malum, non posse esse bonam, hinc statim subjungit, *qui enim vult dare eleemosynam propter inanem gloriam consequendam, vult id, quod de se est bonum, sub ratione mali*, hinc patet, quòd non loquatur de casu nostro, nam, secundùm dicta, volitio, quæ est dolor, non habet pro fine vel motivo vanam gloriam, sed pro fine habet justificationem & pro motivo turpitudinem peccati.

Obji. 2. Dolor ille habebit à motivo vanæ 1171
gloriæ, quòd existat, ergo non erit honestus. R. n. cons. sicuti si Superior ex meî odio mihi imperet orationem, mea voluntas orandi habet à motivo odii, quòd existat, sed non ideo est in se inhonesta.

Inst. 1. Actus ille imperans vanæ gloriæ habebit initium ex nobis, & dolor habebit initium ab actu illo imperante malo, ergo dolor habebit initium ex nobis, ergo non erit supernaturalis. R. n. secundam partem anteced. sicuti enim si ideo, quia peccavi, velim elicere dolorem, dolor meus, quamvis præsupponat peccatum & occasione illius fiat, non ideo habet initium à peccato vel ex nobis, sed à gratiis actualibus partim illustrantibus intellectum, partim moventibus voluntatem ad dolorem ponendum, ita & hìc, gratiæ autem illæ, quæ sunt initium doloris, causant actum honestum, quo imperatur dolor ex fine justificationis, & per accidens præcessit vel comitatur actus vitiatus ex motivo vanæ gloriæ, qui non obstat honestati intrinsecæ & supernaturalitati doloris.

Inst. 2. Actus intrinsecè bonus non potest imperari ex malo fine, sed dolor debet esse actus

intrinsecè bonus, ergo non potest imperari ex malo fine. R. Actus intrinsecè bonus non potest imperari ex malo fine, qui sit essentialis, & intrinsecus actui imperato, c. si finis malus sit actui imperato accidentalis & extrinsecus, n. actus enim intrinsecè bonus per respectum ad suum finem intrinsecum & ad sua motiva honesta potest per accidens denominari extrinsecè malus ex fine actûs imperantis, à quo dependet, non tamen procedit ex illius fine, neque in hunc illius finem tendit, sicuti oratio, quam Superior mihi imperat ex fine malo, est bona intrinsecè, sed denominatur extrinsecè mala ab imperio Superioris, ex cujus fine non procedit, sed ex alio sibi proprio & honesto, v. g. colendi Deum. Esse autem extrinsecè denominativè malum nihil aliud est, quàm esse malum in causa, sive procedere à causa mala, quod non obest bonitati ipsius intrinsecæ, sic enim causa Incarnationis de se bonæ fuit peccatum Adami.

1172 *Obji. 3.* Si actus malus possit imperare bonum, ergo actus bonus etiam poterit imperare malum. R. n. seq. quia bonum est ex integra causa, malum ex quolibet defectu, uti ex S. *Dionys.* habet *S. Tho.* 1. 2. q. 18. a. 4. ad 3. & q. 20. a. 2. O. ergo hoc ipso quòd actus aliquis imperet actum malum, habet finem & objectum malum, ergo est malus; ex hoc autem quòd actus aliquis pro fine & objecto habeat actum bonum, non sequitur esse bonum, quia aliunde ex motivo vel circumstantia potest esse vitiatus, uti constat ex dictis.

Inst. 1. Si bonum sit ex integra causa, ergo hic dolor imperatus per actum, cujus motivum est

est vana gloria, non erit bonus, quia non erit ex causa bona. R. Ergo hic dolor non erit bonus in se & formaliter, n. non erit bonus extrinsecè & denominativè in illa causa, quæ est intentio vanæ gloriæ, c. seq. sed hoc non obest bonitati illius intrinsecæ, utì constat ex dictis.

Inst. 2. Elicere dolorem ex malo fine imperatum est cooperari malæ intentioni imperantis, ergo est peccatum. R. Est cooperari formaliter, sive intendendo eundem malum finem, n. materialiter & non intendendo illum malum finem, sed alium honestum, nempe justificationem c. ant. & n. conf. nam ex dictis l. 2. à num. 150. certum est sæpè honestum esse materialiter cooperari actioni malæ.

Obji. 4. Quando intentio finis est mala, electio medii est etiam mala, ergo quando actus imperans est malus, actus imperatus etiam est malus. R. n. conf. electio medii est propter utilitatem medii ad finem, ergo intrinsecè intendit illum ipsum finem malum, quem intendit intentio, ergo si intentio finis sit mala, etiam electio medii est mala: E contrà actus imperatus non necessariò intendit omnem finem, quem intendit aliquis actus imperans, utì constat ex dictis. 1173

Inst. Finis intentionis hìc est malus, nempe vana gloria, sed dolor & Confessio sunt veluti electio medii ad istum finem, cùm per Confessionem comparanda sit vana gloria, ergo. R. n. min. nam idem actus imperans est intentio vanæ gloriæ & electio doloris ac Confessionis tanquam medii ad obtinendam vanam gloriam, hinc dolor & Confessio sunt tantùm hoc, quod eligitur in ordine ad vanam gloriam,

ipsa autem non sunt electio vanæ gloriæ, nec pro fine suo intrinseco habent vanam gloriam sed justificationem, & per accidens ac planè extrinsecum ipsis est, quòd ad alium finem referantur ab actu imperante malo.

1174 *Obj. 5.* Est mortalis irreverentia intendere Sacramentum ex fine quamvìs venialiter tantùm malo. R. n. ass. est enim improbabile, inquit *Arr.* num. 45. hoc ipso peccari mortaliter, quòd aliqua actio sacra ordinetur ad finem malum, quamvìs enim in hoc sit aliqua inordinatio, si tamen hic finis sit tantùm venialiter malus, non potest refundi malitia nisi venialis, quia finis non potest, per se loquendo, dare electioni majorem malitiam, quàm in se habeat, hinc etiam communicare ex vana gloria non potest esse nisi veniale.

Hactenus dicta possunt videri fusissimè deducta apud *Lugo* d. 15. s. 9. & 10.

1175 *Q. 161. Quid addendum sit circa fidelitatem & sinceritatem in Confessione observandam.* R. seqq. §. 1. Mentiri in Confessione est non tantùm contra veracitatem, sed etiam contra religionem adeoque sacrilegium, quia est irreverentia contra Sacramentum vel ejus authorem, quæ potest esse gravis vel levis, utì habet communis cum *Suar.* d. 22. s. 10. n. 3. & *Illsf.* n. 61. E contrà mentiri in Confessionali quidem sed ante Confessionem vel post absolutionem non ideo est sacrilegium., quia hoc mendacium non afficit Sacramentum, *Gob.* tr. 6. n. 545. *Illsf.* n. 60.

1176 §. 2. Qui mentitur circa materiam necessariam Confessionis, vel negando mortale, quod fecit, vel affirmando mortale, quod non fecit, peccat mortaliter, quia sic mentiens vel non con-

onfitetur integrè, vel saltem decipit Judicem n re gravi spectante ad substantiam judicii, consequenter tollit à Sacramento veram rationem judicii, ergo committit irreverentiam gravem, *Suar.* n. 11. *Gormaz* p. 2. num. 150. quod *Lugo* d. 16. n. 100. meritò dicit esse certum, si neget mortale, quod fecit. Et idem certum esse dicunt *Aversa* s. 10. q. 5. & *Tamb.* De conf. l. 2. c. 10. n. 39. si affirmet mortale, quod non fecit. Si autem mortale, quod non fecit, dicat se quidem feciſſe, sed antehac esse confessum, quamvis *Lugo* d. 14. n. 125. *Dicast.* d. 8. n. 57. *Aversa* suprà adhuc dicant fore mortale, quia mendacium grave cumulat novo mendacio, tamen probabiliter contradicunt *Tann.* & *Bosco* s. 7. nu. 164. quibus favet *Arr.* d. 31. num. 62. hoc ipso enim, quòd addat se antehac confessum, jam non vult super illud cadere substantiale judicium Confessarii, sed vult judicari de illo tanquam de materia libera, in quo judicio, quamvis erret Confessarius, errat circa materiam non necessariam Confessionis, & de qua non opus est hìc & nunc ipsum judicare; si autem fingat mortale & nihil addat, sed illud quasi primò confiteatur, decipit Judicem in materia, quam ex modo confitendi significat esse necessariam.

§. 3. Qui mentitur circa materiam non ne- 1177
cessariam Confessionis, vel negando veniale, quod fecit, vel affirmando veniale, quod non fecit, vel mentiendo circa peccata etiam mortalia aliàs ritè confessa, aut quæ hìc & nunc non tenetur confiteri, peccat tantùm venialiter, dummodo absolutioni subjiciat aliam materiam sufficientem, de qua habeat sincerum dolorem & propositum, *Suar. Vasq. Arr.* n. 55. *Lugo*

d.16.n.99.*Castrop.* tr.23.p.10.n.4. *Dicast.* n.51. *Gormaz* suprà, *Illj.* n.61. *Stoz* l.1. p.3. n.34. quod *Tamb.* nu.43. dicit esse certum, est autem contra *S.Bonavent. Caj. Palud. Ledesm. Arm.* & alios, qui putant fingere veniale in Confessione semper esse mortale, sed ratio nostra est, quia licèt sit aliqua irreverentia, tamen non probatur esse gravis, cùm non tollat rationem veri judicii respectu substantialium, & Confessarium decipiat tantùm in materia libera, sine qua potest esse valor Sacramenti. Hinc sequitur contra *Dicast.* n.61., si quis confiteatur mortale antehac ritè confessum, quamvis de hoc non doleat, dummodo doleat de aliis, quæ confitetur, non peccaturum mortaliter. Idem certum esse dicit *Tamb.* n.44. si neget mortale ritè confessum, nec faciens ad præsentem Confessionem. *Dixi*, dummodo absolutioni subjiciat aliam materiam sufficientem, nam si nihil confiteretur præter veniale fictum, peccaret mortaliter, non ratione mendacii, sed quia faceret absolutionem esse irritam, utpote carentem debitâ materiâ, utì notant omnes communissimè cum *Gob.* n.541. *Stoz* n.34. *Dian.* p.3. t.4. R.96. contrà *Phil. Fabrum.*

1178 §. 4. Mortale est confiteri mortale dubium tanquam certum, vel certum tanquam dubium: item confiteri determinatum numerum mortalium pro dubio, aut dubium pro determinato, aut majorem quàm reipsa putes esse, quia corrumpis judicium in re gravi, quamvis aliquando excusat bona fides & ignorantia, secundùm dicta n.922.

1179 §. 5. Si confitearis mortale, & dicas te illud antehac confessum esse, cùm tamen non sis con-

confessus, aut te non esse confessum, cùm tamen sis confessus, *Dicast.* d. 9. nu. 147. dicit te peccare tantùm venialiter, quia explicas totam malitiam peccati, quòd autem sis vel non sis confessus, non tenet se ex parte peccati, sed tantùm ex parte tua, nec immutat peccatum in se. E contrà *Tamb.* c. 1. n. 6. *Bosco* à n. 183. dicunt esse mortale, quia licèt hoc non immutet peccatum physicè, tamen immutat moraliter, & directè pervertitur judicium Confessarii circa materiam notabilem confessionis, quod enim erat materia necessaria, dicis esse liberam, & quod erat libera, dicis esse necessariam, ergo est aliquid moraliter se tenens ex parte peccati explicandi, ergo sicuti peccat mortaliter secundùm omnes cum *Castrop.* suprà, qui confitens mortale dicit esse veniale, aut confitens veniale dicit esse mortale, ita & hìc. Et quidem si dicas te confessum esse, quando confessus non es, meritò cum *Castrop.* tenet *Illf.* n. 119. ac videntur certò evincere illa, quæ fusè adfert *Moya* d. 1. q. 3. §. 2. ideoque *Leander* apud eundem n. 17. dicit hoc esse certissimum. Si autem mortale aliàs confessum dicas non esse confessum, probabiliter videtur loqui *Dicast.* secundùm dicta n. 1177.

§. 6. Si confitearis peccatum antehac con- 1180
fessum, non est opus hoc exprimere, dummodo non neges te esse confessum, *Suar. Sanch. Côn.* aliique communissimè cum *Moya* n. 18. contra *Turr.* & alios. Ratio est, quia confiteris totam malitiam, quæ est ex parte objecti, prout semper manet materia confessionis. *Nec obstat*, quòd peccatum remissum plùs differat à non remisso quàm veniale à mortali, sit autem obli-

gatio exprimendi, an sit veniale an mortale, *nam* si argumentum valet, ergo etiam in prima confessione exprimere debes, si fueris de illo contritus, tum enim etiam esset remissum, hoc autem nemo dicit: Itaque esse veniale vel mortale, est substantia peccati ex parte objecti, hinc debet exprimi, esse autem confessum vel non confessum est circumstantia ex parte pœnitentis, de qua non necessariò judicare debet Confessarius.

1181 §. 7. Si confitearis mortale antehac non confessum, te teneri hoc exprimere docent *Th. Hurt. Bonæspei*, *Castrop.* n. 8. & accerrimè *Moya* §. 2. item *Turr.* vocans oppositum pernicioſum & improbabile, tum quia hoc plurimùm facit ad formandum judicium de statu pœnitentis & ad imponendam pœnitentiam, tum quia aliàs confessio non erit verecunda, quæ tamen duo *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 5. requirit ad hoc Sacramentum. Oppositum tenent *Bonac. Homob. Verric. Dian. Lugo, Dicast. Amic. Tamb.* n. 1. *Arr.* n. 19. *Bosco* à n. 173. *Aversa* s. 2. §. *Rursus*, *Gob.* tr. 7. n. 585. *Illsf.* nu. 118. dicentes posse confiteri præscindendo ab hoc, quamvis prævideat Confessarium putaturum esse antehac confessum, dummmodo ex vi confessionis non inducat in illum errorem, sed tantùm permittat: Et *Lugo* dicit *Turr.* sine fundamento excessisse in illa censura, *Arr.* dicit gravissimè errâsse: Addunt *Suar. Côn. Sanch. Dicast.* n. 294. eum, qui confitetur peccatum, de quo dubitat, an antehac sit confessus, non teneri dicere sè dubitare, an sit confessus, uti nec quòd commiserit ante vel post ultimam confessionem: *Ratio* horum omnium est, quia quòd fuerit confessus vel non,

quòd

quòd commiserit ante vel post ultimam Confessionem, non immutat malitiam p ecati, quam totam explicat, nec opus est Confessarium de istis positivè judicare, sed absolvere debet peccatum, ac si nunquam fuisset confessus, & quamvis recenter esset commissum, id enim censetur velle pœnitens, hoc ipso, quòd non dicat se antehac esse confessum, verecundiam autem debitam & sufficientem habet hoc ipso, quòd dicat se tale peccatum commisisse. *Nec obstat*, quòd pœniteus teneretur ista fateri, si Confessarius interrogaret, *nam* teneri negat *Dicast.* n. 147. & idem insinuat *Arr.* n. 21. hoc tamen concesso, non sequitur pœnitentem teneri suâ sponte hoc dicere, sicuti secundùm dicta à n. 968. non teneor ex me dicere, an habeam consuetudinem peccati, quod confiteor, quamvis tenear fateri, si interroger: hinc

§. 8. *Aversa* §. *Similiter. Dian.* p. 11. t. 6. R. 1182
22. *Dicast.* n. 149. *Tamb.* n. 2. *Ills.* suprà aliique Authores secundæ sententiæ inferunt contra *Martinon* & Authores reliquos primæ sententiæ, illum non peccare, qui dicit se velle confiteri generaliter, & peccatis confessis miscet nova nunquam confessa, tacendo nunquam esse confessa, nam per illa verba, *volo confiteri generaliter*, non dicit se velle confiteri sola peccata antehac confessa, sed illa, quæ fecit in vita, sive sint nova, sive antiqua; & hanc sententiam vocat meritò longè communiorem *Lohn.* De conf. p. 2. c. 12. §. 2. q. 10. dicitque securè practicari. In utroque tamen casu excipiunt omnes, 1. Si inter nunquam confessa esset reservatum, à quo absolvere non posset hic Confessarius. 2. Si species peccati nunquam confessi aliter

ter non intelligeretur, v. g. quia recenter emisit votum castitatis, & peccatum contra castitatem intelligeretur, quasi factum ante votum. 3. Si Confessarius alioqui sine alia justa causa esset impositurus pœnitentiam longè minorem & improportionatam, quia malè supponeret omnia antehac expiata esse, tum enim per accidens esset obligatio distinguendi non confessa à confessis, aut saltem petendi majorem pœnitentiam, hinc ordinariè semper expedit distinguere non confessa à confessis, etiam ideo, quia circa nunquam confessa communiter diligentiùs interrogare debent Confessarii, ut bene explicetur species & numerus, quod ordinariè supponitur factum esse circa confessa.

1183 §. 9. Si quis dixisset se velle confiteri generaliter de tota vita, & sponte omitteret aliqua mortalia antehac rite confessa, certum est, inquit *Arr.* n. 23. non ideo peccaturum mortaliter, quia si mentitur, hoc non fit in materia necessaria confessionis: Si autem tantùm dixisset se velle confiteri de tota vita, non ideo nequidem sub veniali teneretur confiteri omnia, tantùm enim significavit, se velle aliqua ex singulis partibus vitæ. Quòd si initio voluisset & dixisset se velle generaliter confiteri omnia de tota vita, postea autem ex rationabili causa superveniente omitteret aliqua, etiam non peccaret nequidem venialiter, quia tantùm mutaret priorem voluntatem, quam non tenebatur retinere, nec tenetur illius mutationem manifestare Confessario, *Diana* p. 3. t. 4. R. 86. Si tamen initio hoc dicens habuisset voluntatem reticendi aliqua mortalia, communior sententia est cum *Lugo* n. 56. fore mendacium, sed veniale

niale tantùm, quamvìs *Tamb.* n. 7. *Stoz* suprà, *Dicast.* n. 163. adhuc excusent ab omni peccato, quia sensus illorum verborum videtur esse accommodus, scilicet quòd vellet confiteri omnia, prout ipsi videretur, vel prout placeret, & ita videntur verba illa intelligere Confessarii, sicuti enim non ideo tenetur confiteri omnia etiam venialia, ità nec mortalia.

§. 10. Dicere unum individuum physicum 1184
peccati pro alio non invalidat confessionem, utì rectè cum aliis *Moya* q. 2., dummodo sit eadem malitia moralis in utroque: hinc dicere se occidisse anno præterito, cùm sciat se occidisse hoc anno, est tantùm veniale mendacium, *Arr.* n. 22. *Bosco* à n. 186. Quod verum est, etiam in sententia identificante actionem cum sua duratione, quidquid contradicat *Dicast.* à n. 150., quia quamvìs duo illa homicidia in esse physico distinguantur, tamen sunt moraliter idem, nec notabiliter ideo immutari debet judicium Confessarii, quod fertur, non secundùm species entis seu naturæ, sed secundùm speciem moris, inquit rectè *Suar.* d. 22. s. 2. n. 3. totam autem moralitatem expressit, quæ erat occidisse, occidisse autem hoc vel præterito anno non erat materia necessaria confessionis. Idem est, si dicat se occidisse Petrum, cùm sciat se occidisse Paulum, inquit *Moya* & *Bosco* suprà contra *Lugo*, *Tamb.* & *Leandrum*, quia solum homicidium erat materia necessaria, quod autem esset Petri aut Pauli, non erat necessarium exprimere. Idem est, si dixerit se occidisse gladio, cùm sciat se occidisse cultro, hoc enim non diversificat peccatum in esse moris, *Cón.* d. 7. dub. 2. Hinc qui dixit se peccâsse

câsse cum Caja, licèt postea recordetur fuisse Titiam, non ideo tenetur quidquam repetere, utì omnes fatentur. Excipe semper, nisi ratione diversitatis physicæ accederet alia species vel malitia moralis, v.g. si Paulus occisus fuisset Sacerdos, non autem Petrus, si Titia corrupta fuisset cognata, non autem Caja, & ita de similibus.

1185 §. 11. Si quis in Confessione mentiatur in re gravi non pertinente ad Confessionem, v. g. si in re falsa graviter detrahat proximo, aliqui putant non addi speciem sacrilegii, cùm non sit in re spectante ad Confessionem, sed certum est ideo esse sacrilegium, quia per actuale mortale absolutio redditur irrita.

1186 §. 12. *Victoria* putavit illum, qui priùs alteri confitetur mortalia, & postea suo ordinario Confessario sola venialia, invalidè confiteri, & eò etiam inclinat *Sylv.*, quia talis videtur in re gravi committere hypocrisin & reale mendacium, dum sic confitendo æquivalenter dicit se ab ultima Confessione illi factâ commisisse sola venialia: sed *Suar. Côn. Laym. Henriq. Raynàud. Lugo* n. 57. *Castrop.* n. 10. *Dicast.* n. 164. *Dian. R.* 133. *Burgh.* cent. 2. casu 79. *Gormaz.* n. 151. & reliqui omnes, teste *Arr.* n. 23. meliùs dicunt, per se loquendo, id esse licitum, utitur enim jure suo, & quòd Confessarius decipiatur, hoc permittit: Imò licèt à suo Confessario interrogatus diceret se ab ultima Confessione ipsi facta non commisisse mortale, *Rayn.* putat nullum fore peccatum, si subintelligat, *ut tibi fateri tenear. Bosco* n. 171. putat saltem fore veniale tantùm, cùm sit circa materiam non necessariam hujus Confessionis: rectè tamen addit melius

lius esse sincerè totam Conscientiam ordinario Confessario aperire: hinc *Lugo* d. 15. nu. 184. dicit regulariter esse vituperabile ita dimidiatè confiteri uni & alteri: *Castrop.* dicit timendum, ne incognitos Confessarios quærendo salutem animæ amittat: putatque cum *Dicast.* d. 8. n. 89. in eo intervenire aliquid vanitatis vel similis affectûs: & communiter signum est animi non satìs dispositi ad emendationem, pro qua medium optimum est adire & sequi unum Confessarium. *Dixi*, per se loquendo, nam si pœnitens ideo faceret, quia esset in proxima occasione peccandi ordinario Confessario notâ, quam nollet vel difficillimè vellet deserere; aut quia aliunde timeret sibi ab illo negandam absolutionem; aut si prævideret sibi defuturum consilium necessarium ad cavendos relapsus, invalidè confiteretur, quia non esset paratus præstare id, ad quod justè obligandus esset. Quòd si suo ordinario priùs confiteretur sola venialia, & postea alteri mortalia, patet primam Confessionem fore sacrilegam defectu integritatis. Et occasione hujus casûs monent rectè Authores, Confessarios non debere ita arctare pœnitentes, ut sibi solis confiteantur, de quo plura dicam n. 1772.

§. 13. Si quis nolens confiteri, ingrediatur 1187
Confessionale, simulando formaliter, id est, intendendo, ut videntes judicent illum velle confiteri, est reale mendacium & peccatum veniale, secundùm dicta l. 6. p. 1. n. 151. Si autem faciat volens loqui Confessario, quamvìs prævideat alios putaturos, quòd confiteri velit, nullo modo peccat, quia est simulatio materialis tantùm circa rem indifferenter se habenbenbenb

bentem ad Sacramentum, ideoque potest errorem illum in circumstantibus permittere, uti cum *Carden.* & aliis dixi ibidem. n. 158.

1188 *Q. 162. Quid addendum sit circa conditionem illam, ut Confessio sit secreta.* R. seqq. §. 1. *Conc. Lateranense* cap. *Omnis utriusque sexûs.* De pœn. & remiss. sic habet, *Omnis &c. sua solus peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur. Trid.* autem sess. 14. De pœn. c. 5. ait, *Cæterùm quoad modum confitendi secretò apud solum Sacerdotem, etsi Christus non vetuerit, quin aliquis in vindictam suorum scelerum & suî humiliationem, cùm ob aliorum exemplum, tum ob Ecclesiæ offensæ ædificationem delicta sua publicè confiteri possit, non est tamen hoc divino præcepto mandatum, nec satìs consultè humanâ aliquâ lege præciperetur, ut delicta, præsertim secreta, publicâ essent confessione aperienda, unde cùm à sanctissimis & antiquissimis Patribus magno unanimiq; consensu secreta confessio sacramentalis, quâ ab initio Ecclesia sancta usa est & modò etiam utitur, fuerit semper commendata &c.* Et can. 6. sic definit, *Si quis &c. dixerit modum secretè confitendi soli Sacerdoti, quem Ecclesia Catholica semper observavit & observat, inventum esse humanum, anathema sit.*

1189 §. 2. Ex relatis locis patet, imprimis contra Hæreticos, Confessionem ordinariè debere esse secretam, pro quo etiam sanctos Patres adducit *Suarez.* d. 21. s. 2. n. 2. Deinde contra *Gabrielem* & alios apud *Escob.* l. 15. n. 306. non esse de necessitate Sacramenti, ut Confessio sit secreta, sed posse esse publicam: in quo non contradicere *Scotum* conatur suadere *Bosco* s. 7. à n. 8. Præterea contra *Henriq.* & *Gran.* apud *Escob.* n. 309. non esse præceptum divinum, ut Confessio sit secreta, hoc enim satis apertè docet

Trid.

Trid. suprà, dicuntque etiam S. *Tho.* aliique communissimè cum *Dicast.* d.8. n.20., qui addit esse certum. Denique licèt *Suar.* n.12. dicat propter Ecclesiæ consuetudinem contrariam non cariturum culpâ, qui sine ulla causa rationabili publicè confiteretur, tamen communior sententia est cum *Escob.* n.314. & *Stoz* l. 1. p. 3. n.79. contra *Valent. Gran.* & *Fagund.* non fore mortale, sed ad summum veniale, nulla enim ratio evincit, quòd talis consuetudo graviter obliget, & saltem tum erit veniale, si pœnitens sine justa causa vel prudente motivo ita famam suam prodigat: mortaliter autem peccant illi Confessarii, de quibus *Stoz* n. 80. qui pueros doli capaces faciunt simul publicè confiteri, ut sic se citò ab audiendis singulorum confessionibus expediant, hoc enim est contra sigillum, contra omnem praxin Ecclesiæ, & aptum parere scandala ac causare confessiones sacrilegas per reticentiam aliquorum mortalium in aliquibus ejusmodi pueris, saltem ratione conscientiæ erroneæ. Confessarium autem non posse peccatorem occultum in foro sacramentali cogere ad publicam pœnitentiam, aut ideo illi negare absolutionem, quia publicam pœnitentiam admittere recusat, probabitur num. 1265.

§. 3. Non est obligatio, nequidem semel 1190
in anno, confitendi per interpretem, cùm tantùm præcipiatur confessio secreta, quæ fiat à solo pœnitente vel soli Sacerdoti, uti constat ex relatis verbis Conciliorum, docentque Authores plurimi cum *Scot. Suar. Vasq. Gran. Bon. Fagund Gormaz* nu.37. *Dicast.* d.7. s.14. *Castrop.* tr. 23. p.8. n.12. *Lugo* d.5. n.75. *Stoz* n.77. *Bosco* n.

22. *Busenb.* suprà: quòd *Valent. Arr.* d. 51. n. 53. *Bosco* n. 35. *Busenb.* extendunt etiam ad articulum mortis, si enim scirem Confessarium unico homini revelaturum meam confessionem, non tenerer etiam in articulo mortis ei confiteri, ergo nec tenebor per interpretem. E contrà teneri aliquando, & speciatim in articulo mortis, docent *Con. Lugo* n. 66. *Escob.* n. 323. *Laym.* l. 5. t. 6. c. 6. n. 5. putatque meritò *Castrop.* n. 13. certum esse, si quis non sit certus de contritione, de qua nunquam est aliquis satis certus. Addit *Averja* q. 10. s. 5. quamvis de contritione esset moraliter certus, adhuc pro majori securitate salutis teneri confiteri saltem aliquod veniale, de quo non erubescit, ut sic indirectè ab omnibus absolvatur: Et *Dian.* p. 3. t. 4. R. 29. suadet, ut sic confiteatur etiam omnia mortalia, quia sic magis consulit securitati salutis in extremo periculo, nec certum est non esse obligationem ad hoc etiam ex præcepto divino, uti suadent illa, quæ habet *Escob.* n. 322.

1191. Q. 163. *Quid addendum sit circa conditionem confessionis, ut fiat vocaliter apud Sacerdotem præsentem* R. seqq. §. 1. *Conc. Florent.* in Decreto *Eug. IV.* Ad Armenos, pro materia hujus Sacramenti assignat confessionem oris: Et *Benedictus XI.* in extrav. *Inter cunctas*, De privilegiis, sic habet: *Nisi articulus necessitatis occurrat, Sacerdoti facienda oris confessio, prout scriptum est: Corde ad justitiam creditur, ore autem fit confessio ad salutem.* & Cap. *Quem pœnitet.* 88. De pœn. Dist. 3. sic habetur: *Præcepit Dominus mundandis, ut ostenderent ora Sacerdotibus, docens corporali præsentiâ confitenda peccata, non per nuntium, non per scriptum manifestanda, quia per vos peccastis, per vos eru-*

erubescatis, erubescentia enim ipsa partem habet remissionis. Ex his patet confessionem, ordinariè saltem, fieri debere voce pœnitentis.

§. 2. Accusatio suî tanquam peccatoris se- 1192.
cundùm omnes, teste *Escob.* l 15. n. 324. potest sufficienter fieri per nutus vel aliqua signa, itemque per scripturam, utì patet in mutis, quos certum est, inquit *Escob.* n. 342. teneri per nutus confiteri, ut præceptum impleant. Et in necessitate sufficienter fieri per quodcunque signum externum doloris, constat ex dictis à n. 1156. de absolutione moribundi: Hinc etiam patet confessionem quandoque fieri posse scripto, nutu vel aliis signis.

§. 3. Nemo tenetur scribere confessionem, 1193.
ne peccata è memoria excidant, utì contra *Vasq.* & alios tenent *Caj. Sot. Valent. Henriq. Tann. Aversa* q. 10. s. 4. §. *Quartò*, *Castrop.* tr. 23. p. 10. n. 3. *Dicast.* d. 8. n. 244. *Sporer* nu. 487. tum quia non teneor adhibere nisi moralem diligentiam, ne peccata memoriâ excidant, quam adhibere possum sine scriptione; tum maximè quia confessio petit esse secreta, omnis autem scriptura ex suî natura nata est esse publica, inquit *Scotus* in 4. dist. 17. in fine, præsertim si debeat diu asservari.

§. 4. *Ledesm. Victor. Sot. Nav. Valent. Barb.* 1194.
Dian. apud *Escob.* n. 346. & *Aversam* suprà, item alii cum *Laym.* n. 4. *Castrop.* p. 8. n. 11. *Stoz* n. 81. absolutè dicunt nequidem mutum teneri confiteri scripto, quia modus ille confitendi est secundùm se publicus. E contrà *Suar. Vasq. Lug.* n. 87. *Escob.* n. 341. & 347. *Aversa* suprà *Arr.* n. 60. *Dicast.* n. 239. *Gorm.* nu. 38. probabiliùs dicunt, si quis loqui non possit, aut prævideat se

non posse integre confiteri, nisi ex scripto, & prudenter non timeatur manifestatio confessionis apud alios, quia nempe statim postquam scripserit, poterit Sacerdoti ostendere vel confiteri, & comburere, tùm fore obligationem scribendi, qui enim tenetur ad finem, tenetur ad media licita de se facilia: & cùm absit morale periculum manifestationis, scriptura in his circumstantiis non magìs censetur aliquid publicum, quàm nutus vel voces, quas audire vel observare etiam posset alius latens in insidiis.

1195. §. 5. Confessio ordinariè fieri non debet scripto, maximè ad Sacerdotem absentem, uti patet ex dictis, hinc *S. Th.* in suppl. q. 9. a. 3. ad 3. dicit potiùs laico quàm Sacerdoti absenti per scriptum faciendam esse confessionem. Idem videtur declarâsse *Clemens VIII.* per constitutionem 87. apud *Cherubinum*, ubi damnat hanc propositionem ad minùs ùt falsam, temerariam & scandalosam, nimirum *licere per literas seu internuncium Confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere*, prohibetque sub excommunicatione doceri vel practicari tanquam aliquo casu probabilem. Declaravit autem idem *Clemens*, uti ostendit *Dicast.* d. 9. à n. 831. docentque gravissimi Authores cum *Platel.* n. 756. quòd confessio absenti facta non sit invalida, si fuerit ordinata ad absolutionem à præsente Sacerdote accipiendam, unde *Suar.* & alii apud *Castrop.* nu. 9. qui putârunt propositionem illam non esse damnatam divisivè, id est, quoad singulas partes, sed complexivè propter partem posteriorem falsam, ideo excusantur, quia putârunt *Clementem* loqui De confessione ordinata ad

abso-

absolutionem à præsente Sacerdote accipiendam; sed nunc satis certum est *Clementem* esse locutum de confessione non ordinata ad absolutionem à præsente Sacerdote accipiendam, sed propositio illa volebat confessionem esse sacramentalem, quamvis ordinaretur ad absolutionem accipiendam ab absente, hinc certum est propositionem illam esse damnatam etiam divisivè, uti rectè probat *Gonet* d. 12. à num. 58. Qui autem longiorem voluerit historiam controversiæ olim habitæ inter Dominicanos & Jesuitas circa confessionem inter absentes, legat *Gormaz* à n. 232 ubi fusè contendit, ex hoc quòd sacra Inquisitio voluerit ex tractatu Patris *Suar.* De Pœn. d. 21. amoveri sect. 4. in qua quærebatur, an liceret confiteri absenti, non ideo esse factum, quia confessio nunquam valeret inter absentes, sed quia tò *Confessio* sæpe significat totum Sacramentum Pœnitentiæ, quod certum est inter absentes confici non posse, unde sententia *Suar.*, qui tantùm volebat confessionem scripto factam ad absentem ex intentione absolutionis à præsente, non est passa per Decretum *Clementis* VIII. vel *Pauli* V. Videri potest etiam *Viva* in append. ad propos. damnatas §. 10.

§. 6. Si per literas peccata miseris Sacerdoti, qui ea legerit, & huic factus præsens dicas, *accuso me de peccatis illis, quæ scripsi, & peto absolvi*, communis sententia est cum *Arr.* n. 57. *Gonet* n. 47. *Steph.* tr. 5. d 5. n. 194. *Stoz.* l. 2. n. 99. confessionem illam sufficere, quia in præsentia moraliter repetitur, & sic ratificare illud scriptum idem est ac se accusare de illis, quæ scripta sunt: Unde à potiori si præsens peccata 1196.

scripta des Confessario legenda, & postmodum dicas, *de his me accuso petoque absolvi*, Lugo n.80. & 84. *Castrop.* n.8. *Gob.* tr.6. n.523. *Arr.* suprà, *Gormaz* n. 148. *Bosco* n. 36. aliique dicunt esse satis, sed rectè monent hoc non esse faciendum absque rationabili causa, quia est contra communem praxin Ecclesiæ, ideoque *Illsf.* n. 63. *Platel.* n. 748. aliique dicunt hoc, per se loquendo, esse illicitum: & *Viva* § ult. putat esse mortale.

1197. §. 7. *Sot. Dian. Regin. Bonac.* aliique cum *Escob.* n.331. & 338. dicunt peccari venialiter tantùm, si quis absque rationabili causa solo scripto confiteatur, quod *Arr.* n. 59. dicit esse certum: E contrà *Suar. Con. Fill. Castrop.* n. 8. *Gormaz.* n. 147. *Viva* aliique dicunt peccari mortaliter, quia videtur in re gravi prætermitti consuetudo Ecclesiæ. Causæ tamen rationabiles sunt secundùm *Rayn.* in Heter. tom. 16. s. 1. p. 8. n. 28. rationabile pœnitentis commodum: secundùm *Laym.* n. 3., si ægrotus difficulter loquatur: secundùm *Sporer* num. 490. si Confessarius sit surdaster, aut pœnitens ipse, quia surdaster est, nimis altè legat: secundùm *Castrop.*, si pœnitens sic peccata sua faciliùs & apertiùs faciat intelligi à Confessario: secundùm *Tamb.* si pœnitens scrupuletur, quòd peccata sua aliter non rectè explicet: secundùm *Suar.* & alios cum *Averja* l. 4. si puella præmaxima verecundia peccatum suum ore explicare non posset; sed *Escob.* n. 338. *Gormaz* suprà & alii rectè dicunt hunc ultimum casum esse metaphysicum, verecundia enim nunquam impediet, quin postea dicere possit, *accuso me de his, quæ legisti.*

§. 8.

§. 8. Putant *J. Pontius, Dicast.* d. 8. nu. 13. 1198.
Hermx d. 3. n. 87. satis esse, si pœnitens dans descripta peccata dicat, *accuso me de illis peccatis*, quamvis Sacerdos ea necdum legerit, quia illa accusatio censetur moraliter manere etiam post lecta peccata, sed contradicunt *Lugo* n. 82. & *Escob.* n. 335. quia accusatio non fieret per sola verba sed simul per scriptum, postea priùs afferens cognitionem peccatorum, quod secundùm dicta n. 1195., per se loquendo, fieri non debet. Putat tamen *Arr.* n. 58. fore satis, si in uno moraliter momento simul det scriptum, & dicat *accuso me de his*, ac ibi exspectet donec Sacerdos legat, sed *Bosco* n. 44. adhuc dicit debere postea addere saltem hæc verba, *peto absolutionem ab illis*.

§. 9. Si Confessarius viderit vel aliunde ex- 1199.
tra confessionem cognoverit tuum peccatum, satis erit, si dicas, *accuso me de illo peccato, quod nôsti*, uti habet communis cum *Vasq.* & *Gorm.* suprà, de quo *Suar.* d. 22. s. 6. n. 5. dicit inter Authores convenire.

§ 10. Ex dictis n. 1195. certum est nunc 1200.
nunquam posse sacramentaliter absolvi absentem, quamvis multi apud *Aversam* q. 12. s. 6. & apud *Dicast.* d. 5. dub. 4. id antehac tenuerint, etiam Thomistæ, hinc *Gonet* id negans meritò arguitur à *Gorm.* n. 235. Ratio autem est, quia si talis absolutio posset unquam esse valida, Pontifex non potuisset eam prohibere tanquam illicitam pro omni casu, nam jure divino & naturali fuisset licita pro casu extremæ necessitatis, nec pro casu illo prohiberi potuisset, uti rectè cum aliis *Lugo* d. 17. n. 64. Colligimus autem esse pro omni casu invalidam etiam ex

Trid. seſſ. 14. De pœn. c. 2. ubi dicit Chriſtum voluiſſe ante hoc tribunal ſiſti reos, qui ſint ſuî accuſatores & teſtes, quibus poſtea detur abſolutio verbis formalibus, uti dictum eſt n. 628. nemo autem ad abſentem utitur verbis formalibus, & ideo etiam abſolutio à cenſuris dari poteſt abſenti, quia hæc fieri poteſt ſcripto, & non requirit verba formalia; plures congruentias affert *Lugo* d. 13. à n. 149.

1201 §. 11. Ad abſolutionem dandam ſufficit Confeſſarium eſſe moraliter præſentem pœnitenti, tum autem eſt moralis præſentia, ſi Sacerdos & pœnitens non longiùs diſtent, quàm ut adhuc poſſint, per ſe loquendo, ſe mutuò audire, utentes eâ voce, quâ homines in communi colloquio ordinariè uti ſolent, *Stoz.* l. 2. n. 100. Addunt aliqui cum *Tamb.* De pœn. c. 2. nu. 11. ſufficere, ſi non ſit major diſtantia, quàm ut ſe audire poſſint utentes voce communi colloquentium etiam aliquantò altiore, unde quamvis pœnitens jam è confeſſionali abeat, & aliis vicinis immixtus non ampliùs videatur, putant *Bonac. Lugo, Tamb. Gob.* adhuc abſolvi poſſe, eò quòd retineat voluntatem habendi abſolutionem, ſi fortè non habeat & maneat moraliter præſens, quod *Sporer* à n. 610. pluribus exemplis declarat. Addunt aliqui cum *Moya* n. 32. ſufficere, ſi Confeſſarius adhuc videat pœnitentem, quamvis aliquouſque abſit, quamdiu enim poſſunt ſe aliquo ſenſu percipere, non videntur ſimpliciter abeſſe moraliter ab invicem; hoc tamen videtur nimis extenſum, nam certum eſt me poſſe videre ſimpliciter abſentem, neque tamen poſſum ſimpliciter abſentem abſolvere, ideoque *Tamb.* meritò dubitat, an cenſeatur

featur moraliter præsens, si ad 20. passus distet. Itaque videtur requiri, ut possint, prout ordinariè fit, mutuum inter se sermonem communicare: Unde omnino rejiciendi sunt illi, qui dixerunt sufficere, dummodo Sacerdos videat domum, in qua est pœnitens absolvendus, quod licèt probabile dicat *Leander*, tamen meritò dicit *Moya* oppositum sibi videri certum, pœnitens enim, qui ipsemet nullo sensu percipi potest, non potest dici simpliciter & humano modo esse præsens.

Q. 164. An inter conditiones confessionis etiam non sit, ut sit sacramentalis. 1202

R. Affirmativè: quandonam autem sit sacramentalis, dicam n. 1939. De variis vitiis Confessionis videri potest *Rayn.* in Heter. tom. 16. s. 1. p. 8. ubi n. 33. ex S. *Bernardo* sem. 3. in festo S. *Andreæ* dicit, aliquorum confessionem esse *confusionem*, quia timore extorquetur: aliorum esse *offensionem*, quia fit de aliorum peccatis: aliorum esse *defensionem*, quia fit ad se excusandum: aliorum esse *illusionem*, quia fit ad se jactandum.

ARTICULUS IV.

Quando Confessio sit invalida & quomodo iteranda.

RESP. I. Id contingit ex duplici capite. *Primo*, ex parte Confessarii, si jurisdictionem non habuit, vel certè impeditam per censuram; vel si formam substantialiter vitiavit; vel non intendit absolvere, vel peccatum nullum intellexit. 1203

Dico, *nullum*: quia si ob surditatem, somnum,

»mnum, vel distractionem, aliqua licèt mortalia
»non intellexerit, sine culpa pœnitentis, proba-
»bilius est, valuisse absolutionem, ac postea tan-
»tùm repetenda esse non audita, ut contra *Sylv.*
»*Anton. Nav.* & *alios docet Henriq. Lay. l. 5 tract 6.*
»*cap. 9. Dian. p. 3. tr. 4 resol 109.* & *p. 4. t. 4. R. 198.*
»Addo, *sine culpa*, quia si semidormienti malâ
»fide confitearis, peccas, & confessio est invali-
»da, ideoque repetenda, *Tamb. l. 2. cap. 10 § 3.*
»Denique addunt aliqui cum *Tol.* si Confessa-
»rius indoctus non potuit discernere mortale
»& veniale, invalidam esse, verùm id *Suar. Lay.*
»& alii passim rejiciunt, & quidem, etiamsi
»Confessarius putâsset esse veniale, quod fuit
»mortale, ideoque confessionem bonâ fide tali
»factam, non esse opus repetere, *Henriq. Sanch.*
»*l. mor. c 10. n. 69. Dian. p. 3. t. 4. R. 121.* contra *Vasq.*
»Dixi, *bonâ fide*, quia si malâ fide, v. g. quia quæ-
»sivisti talem Confessarium, qui tibi mederi
»non possit, debes repetere, cùm enim actu pec-
»caveris, dum confitereris, non fuisti rite dispo-
»situs, ideoque nec absolutus, *Tamb* § 3. Deni-
»que si finitâ confessione intelligas Confessa-
»rium aliqua non percepisse (sive propter
»somnum, sive distractionem,) nescias autem
»quæ sint illa, teneris repetere confessionem, si
»brevis fuerit, quia de singulis prudenter potes
»dubitare: si autem longa fuerit, ait *Tamb. l. c.*
»non teneri, ob rationem contrariam; & satis
»esse confiteri, quòd dubites, an aliquod ex tuis
»peccatis Confessor perceperit.

» *Secundò*. Invalida est ex parte pœnitentis, si
»fuit excommunicatus, de quo infrà; si mortale
»tacuit; vel de eo se falsò accusavit; si mortali-
»ter negligens fuit in examinanda conscientia;

item

tem si non fuit attritus (quod patere solet in- »
de, si sponte quæsierit Confessarium surdum, »
indoctum, cœcum, &c. *Vide Sanch. l. c.* si nolit »
tollere occasionem &c. *v. Dian. p. 4. t. 4. R. 201.*) »
quibus addi potest ùt plurimùm, si peccatum »
carnale confessus sit suo complici. »

Resp. II. Si confessio apud eundem Con- »
fessarium iteretur, sufficit uno verbo in com- »
muni se accusare de peccatis antè illi cognitis, »
dummodo is eorum recordetur, saltem in »
confuso, aut statûs ac vitæ hominis in com- »
muni, aut pœnitentiæ à se impositæ, ùt docet »
Vasq. Tol. Lay. Sa, Dia. p. 3. t. 4. res. 123. Imò si ni- »
hil horum, sed tantùm, quòd sibi confessus »
fuerit, recordetur, validè, etsi illicitè, absolu- »
tum putat Lay. & *Dian. l. c.* Idem absolutè do- »
cet *Gran.* & *Mercerus in 3. p. q. 9. n. 1.* cum quibus »
Dian. p. 5. t. 14. R. 51. se retractans, probabile »
censet, quòd etiam licitè possit absolvere. »

Resp. III. Rarò obest defectus ex parte Con- »
fessarii, si pœnitens eum inculpabiliter igno- »
rat, quia in confessione sequenti absolvetur »
etiam ab iis, à quibus se bonâ fide absolutum »
putabat: *Unde resolves*, »

Is, qui à puero peccatum aliquod grave, v. »
g. mollitiem, inculpabiliter omisit, ùt quia pu- »
tavit leve esse, vel nullum, non ideo tenetur »
repetere alia peccata, (vel confessiones inter- »
medias) sed hoc tantùm, ùt docet *Bon. Sanch.* »
c. 16. Vasq in 1. p. to. 4. q. 92. Sancius, Lay. *hìc c. 9.* »
addes, si simplex rusticus, qui totâ vitâ tantùm »
fecit confessiones generales, nihil confitens »
in specie, nec aliter instructus sit, etsi is validè »
sit absolutus, cum onere, ut cùm meliùs co- »
gnoverit, omnia subjiciat clavibus, si tamen, »

»veniat, quando ingens est copia pœniten-
»tium, ut tunc disponi non possit ad omnia re-
»petenda, posse eum absolvi, auditis tamen
»peccatis ab ultima confessione factis, cum ob-
»ligatione, ut melius faciat. Ita *Lay. n. 4. v Diun.*
»*p. 3. t. 4. R. 108.* ubi addit ex *Nav. Sylv. Beca. Vasq.*
»*Reg. tom. 1. l. 6. cap. 5. s. 4. n. 153.* & *J. Sancio*, etsi ex
»errore culpabili mortaliter, peccatum tale v.
»g. mollitiei (vel numerum, aliamve circum-
»stantiam necessariam,) omiseris, non ideo te-
»neri repetere confessiones intermedias, bonâ
»fide, & legitimè factas, (in quibus ex naturali
»oblivione defectum illum non fueris confes-
»sus) cùm validæ fuerint, & maneant validæ.

ADDENDA.

1204 QUæst. 165. *An ille, qui cum Confessario peccavit, eidem validè confiteatur istud peccatum.* R. Per se loquendo validè confiteur, quia nulla lex universalis hoc prohibet, potestque fieri ut uterque sincerè doleat de peccato, & alter non possit vel non audeat alteri manifestare crimen, neque adsit ex alterutra parte periculum novi consensûs, *Lugo* d. 16. n. 362. *Sylv.* p. 2. v. *Confessio* casu 2. *Bonæspei* De act. huma. d. 5. n. 29. aliique communiter cum *Dicast.* d. 9. n. 610. & *Gob.* tr. 7. à n. 581 qui putat causam sufficientem esse, si puella sit sanguine juncta & præ pudore non audeat alteri manifestare suum incestum, sed pudor ille vix excusabit, secundùm dicta n. 1142. Posset esse causa, si alteri confiteri non posset nisi cum manifestatione complicis. *Dixi*, per se loquendo, quia in quibusdam Diœcesibus prohibetur, speciatim in

in Leodiensi fuisse aliquando prohibitum testatur Sylv. suprà & adhuc in Mediolanensi prohibitum esse dicit *Bonac.* q. 7. p. 5. §. 5. à n. 10. ubi addit hoc intelligi de complice in quocunque peccato etiam non carnali. Similiter in hac Colonienſi, ultima Synodus Anno 1662. habita ita statuit pag. 74. *Ut animarum periculis, quantum in domino possumus, occurramus, sub pœna suspensionis ipso facto incurrenda prohibemus omnibus Confessariis, ne quis confessionem mulieris, cum qua in materia carnis peccavit, aut complicis aut fautoris peccati (nisi in necessitate extrema) excipiat.* Ratio autem est, quia plerumque est periculum novi consensûs saltem in alterutro, si audiat reperi peccatum, cujus delectationem antè sensit. Accedit, quòd in talibus sæpè deficiat dolor vel propositum, faciunt enim frequenter, ne cogantur deserere occasiones proximas, hinc etiam S. *Th.* in suppl. q. 20. a. 2. ad 1. ait: *Sacerdos non debet audire confessionem mulieris, cum qua peccavit, de illo peccato, sed debet ad alium mittere.... tum propter periculum, tum quia est minor verecundia.* *Fagund* in 2. præcep. Eccl. l. 4. c. 3. n. 35. dicit Sacerdotem peccare mortaliter, si pro confessione concubinam suam audiat. Similiter *Pontius* De Matr. l. 7. c. 38. num. 3. dicit rem illam esse periculis plenam & occasionem committendi non pauca sacrilegia. Addit *Verjus* tr. 9 a. 5. longâ experientiâ compertum esse ferè omnes similes confessiones tandem factas esse sacrilegas, novis carnis titillationibus & pollutionibus fuisse fœdatas &c. quæ illis præcipuè Sacerdotibus vult dicta, qui mulieribus cohabitant.

Q. 166. *An Confessiones, quæ fiunt Religiosis,* 1205.

com-

communiter censeri debeant invalidæ. R. Negativè, nam *Alex.* VIII. die 7 Dec. 1690. damnavit hanc 20. prop. *Confessiones apud Religiosos factæ pleræque vel sacrilegæ sunt vel invalidæ*: quæ propositio formata erat ex principiis Jansenistarum, qui docent plerumque differri debere absolutionem, usque dum impleta sit pœnitentia ex vita emendata, quod quia Religiosi plerumque non requirunt, hinc inferebant confessiones apud eos factas plerumque esse sacrilegas vel invalidas, non requiri autem, ut absolutionem præcedat satisfactio vel vitæ emendatio, probabitur à n. 1230.

1206 *Q. 167. Quid præterea sit notandum circa obligationem repetendi confessionem.* R. seqq. §. 1. Universaliter loquendo repeti debet confessio mortalis peccati nondum directè absoluti, quia Christus, secundùm dicta n. 595. sic præcepit confessionem omnium mortalium, ut voluerit singula directè subjici clavibus & directè remitti per absolutionem, quandonam autem peccatum dicatur directè aut indirectè absolvi, dixi n. 597.

1207 §. 2. Qui confessus est sed invalide, undecunque provenerit invaliditas, item qui confessus est validè quidem, sed omisit aliqua mortalia, vel Confessarius aliqua non intellexit ob surditatem aut aliam quamcunque causam, tenetur adhuc confiteri invalidè confessa, omissa, vel non intellecta à Confessario, uti pluribus ostendit *Moya* tr. 3. d. 1. q. 8. & Ratio est, quia à nullo illorum est directè absolutus: debetque simul addere numerum confessionum, quæ sacrilegæ fuerunt, non tamen illarum, quæ fuerunt tantùm invalidæ, si nempe bonâ fide

fide sint factæ. Pluribus autem ostendi n. 679. confessionem ex defectu solius doloris interni esse invalidam.

§. 3. Qui confessus est validè sed informiter, 1208
id est, sine effectu gratiæ (quod aliquando contingere posse dixi à n. 672.) non tenetur peccata sic confessa iterum confiteri, sed tantùm illa, quæ bonâ fide omisit, uti contra *Adrianum* tenet tanquam certum *Suar.* d. 22. s. 7. n. 2. quia non peccavit, & super confessa directè cadebat absolutio, quæ secundùm dicta l. 6. p. 1. n. 201. etiam remittentur ex vi illius absolutionis, quando fictio fuerit remota. Neque damnata est praxis hujus sententiæ, uti rectè notat *Carden.* d. 2. n 53. quia etiamsi omittat peccatum sic confessum, non ideo exponet sequens Sacramentum periculo nullitatis, quia secundùm dicta à n. 1140. certum est confessionem formaliter integram sufficere, & peccatum, quod omittitur propter opinionem certò probabilem, habet se sicuti peccatum per ignorantiam invincibilem omissum, consequenter illæ confessiones etiam non sunt necessariò repetendæ, quæ bonâ fide sunt factæ secundùm quamcunque aliam sententiam verè probabilem relictâ tutiore, quamvis tum ageretur de valore Sacramenti, quia quamvis illicitum sit, adeoque confessiones futuræ essent invalidæ, si antecedenter cum advertentia sic fierent, tamen supposito, quòd quis bonâ fide ita fecerit, non peccavit, & nunc prudenter judicat illa peccata esse directè remissa, nec sequens confessio exponetur periculo nullitatis, ob rationem antè datam, ergo potest supersedere ulteriore confessione istorum peccatorum, *Carden.* n. 456.

§. 4.

1209 §. 4. Si inculpabiliter omissa sit aliqua circumstantia, etiam mutans speciem, quæ seorsim sufficienter declarari possit, non est opus repetere totum peccatum, multò minùs totam Confessionem præteritam, utì cum communi dixi n. 1135.

1210 §. 5. Si scias Confessarium ob somnolentiam, distractionem, vel quamcunque aliam causam non intellexisse aliquod tuum mortale, nescias tamen quodnam illud fuerit, *Tamb.* quem refert & non improbat *Busenb.* suprà, dicit esse quidem obligationem repetendi, si confessio fuerit brevis, si autem fuerit longa, non esse obligationem, sed satis esse confiteri, quòd dubites, an Confessarius aliquod tuum mortale rectè intellexerit, quod pluribus probare conatur *Lugo* d. 16. à n. 607. & magis adhuc *Ill.* n. 149. hinc, inquit *Tamb.*, sicuti si non recordareris peccati in specie, satis esset te accusare de mortali in genere, ita & hìc. Sed contra hoc est, nam quòd ibi non tenearis confiteri in specie, facit impotentia sic confitendi, cùm non recorderis speciei, è contra recordaris omnium priùs confessorum, utì suppono, ergo non est paritas. Itaque in praxi & ordinariè loquendo, ut excuseris, debet adesse aliqua impotentia moralis, vel nimia difficultas repetendi totam ejusmodi confessionem, quam difficultatem si tenereris subire, confessio meritò redderetur odiosa, & hoc ipsum vult *Aversa* q. 10. s. 19. §. *Quòd si.* item *Dicast.* d. 8. n 100. quamvis antè videatur favere *Lugoni.* Ratio autem est, quia certus es te ab aliquo non esse directè absolutum, & non est ratio dubitandi de uno magis quàm de altero, ergo obligatio directè iterum

subji-

subjiciendi clavibus afficit æqualiter singula, nisi aliunde excuseris, uti dictum est. Et idem ordinariè videtur dicendum, si quis, qui multa fecit mortalia, sciat se in vita aliquoties saltem esse sacrilegè vel invalidè confessum mortalia, nesciat autem qualia, tum enim, per se loquendo, induci debebit ad confessionem generalem, quæ non semper est ita difficilis, ut censeri debeat moraliter impossibilis.

Obj. Quando probabile est de singulis determinatè peccatis, quòd sint rectè confessa & intellecta, tunc non est obligatio ullum repetendi, secundùm dicta n. 602. sed quando confessio est longa, probabile est de singulis, quòd sint rectè confessa & intellecta; nam si à Deo revelatum esset in hac urbe esse unicum hominem non baptizatum, & nesciretur, quis esset, maneret probabile, imò moraliter certum, de singulis determinatè, quòd essent baptizati, quia nemo posset prudenter dubitare de hoc vel illo determinatè, alioquin singuli essent sub conditione rebaptizandi, maximè si vellent suscipere sacrum Ordinem: E contrà si esset revelatum unum ex hac domo non esse baptizatum, non maneret positivè probabile, sed prudenter dubitaretur de singulis, ideoque singuli essent rebaptizandi, ergo idem dicendum est in nostro casu, quando vel multa vel pauca peccata sunt confessa. R. n. min. & quoad illud dubium de Baptismo, de quo videri potest *Dicast.* suprà, est disparitas, quia maximus numerus istorum hominum, qui putantur baptizati, non potest redigi ad partes minores, in quarum una prudenter judicare possem esse illum non baptizatum, è contrà numerus peccato- 1211

rum confessorum, ordinariè vel non est tantus, vel potest redigi ad partem minorem, in qua prudenter judicem esse illud non rectè confessum, nam vel Confessarius vel pœnitens, ordinariè loquendo, rescìet, an illud peccatum non intellectum fuerit dictum circa initium, an circa medium, an circa finem confessionis, ergo practicè loquendo manebit obligatio partem illam, vel primam, vel mediam, vel postremam repetendi, quia talis pars habebit se tanquam brevis confessio : unde consequenter fatetur *Illsf.* suprà, si multa non fuissent intellecta à Confessario, totam confessionem fore repetendam, quantumvis esset longa. Unum hìc addit *Aversa* §. ult. si quis in senectute post longam annorum & confessionum seriem recordetur, se in pueritia tacuisse aliquod mortale, nesciens tamen quo anno, & in qua confessione, & quæ alia peccata tunc confessus fuerit, eum satisfacere recolendo ac dicendo, quænam peccata circa illud tempus committere soleret, sic enim prudenter præsumit, quòd inter peccata illius temporis etiam attinget illud omissum.

1212 §. 6. Si certus sis de mortali in confessione omisso, & dubites negativè, an omiseris ex verecundia, an ex justa causa, teneris confiteri, imprimis illud mortale omissum, uti certum est, quia nunquam directè es absolutus ab illo, deinde etiam reliqua mortalia tum confessa, quia certus es de præcepto confitendi hæc, & dubitas de adimpletione, cùm dubites de valore confessionis, per quam remitterentur directè, debito autem certo non satisfit per solutionem ita incertam, *Moya* d. 1. q. 8. n. 17. contra *Baunium* & alios.

§. 7.

§. 7. *Tamb.* De conf. l. 2. c. 1. num. 29. dicit 1213
rusticos, mulierculas & pueros, qui bonâ fide grossiore modo coram Parocho etiam indocto confessi sunt, licèt adulti videant se in multis defeciisse, dicendo dubia pro certis vel contrà, aut unum numerum pro alio, non esse obligandos ad repetendas ejusmodi confessiones vel peccata in eis dicta, tum quia non est praxis apud fideles, ut ejusmodi confessiones repetantur, tum quia Confessarius satìs saltem in confuso peccata eorum perceperit: *Lugo* num. 588. id faciliùs admittit circa numerum quàm circa speciem, quia secundùm dicta n. 936. & à n. 952. est major obligatio exprimendi determinatam speciem quàm determinatum numerum, hinc putat remanere obligationem suo tempore exprimendi speciem, si meliùs occurrat, & addit nu. 589. Confessarium teneri etiam ab illis magìs distinctè elicere numerum, si facilè possit: Sed quod numerum attinet, *Sa*, v. *Confessio.* nu. 40. dicit ejusmodi homines non esse cogendos ad repetendum numerum omissum, si facilè deprehendi possit, quid soleant facere, ideoque *Moya* d 4. q. 2. n. 3. citans plures alios dicit, non esse cogendos ad repetendam speciem vel numerum, quia cùm ejusmodi homines uno fermè tenore vivant, si sciam in quibus & quoties soleant peccare intrà unum annum, facilè deducam, quoties intrà duos, & ita porrò, unde si se accusent de peccatis totius vitæ, ego meliùs inibo rationes, quoties in hac vel illa materia peccaverint, saltem per annos non multos, quàm ipsi dicere possent. Addunt tamen rectè *Moya*, *Laym.* l. 5. t. 6. c. 9. n. 4. *Sporer* nu. 499. si ex confessione unius

anni non possit prudenter judicari de antè acta vita, eò quòd in diversis statibus & difformiter vixissent, obligandos sub mortali, ut quantùm moraliter possunt, repetant confessiones non rectè factas secundùm speciem & numerum, nihil enim est, quod illos potiùs deobliget quàm alios, quò minùs à singulis mortalibus commissis directè absolvi debeant.

1214 §. 8. Si quis inculpabiliter omiserit mortale, *S. Th.* in 4. dist. 17. q. 3. a. 4. quæstiu. 2. ad 3. videtur requirere, non quidem ut repetat mortalia priùs confessa, cùm sint directè absoluta, attamen ut addat se hoc mortale inter alia nuper fuisse oblitum, quia aliàs non explicabitur gravitas illius, resultans ex conjunctione aliorum. Sed sententia communis hoc non requirit, utì rectè *Aversa* §. *Refert*, non enim apparet, quænam gravitas tanti ponderis inde resulter, ut opus sit hoc addi.

1215 §. 9. Licèt aliquis etiam per culpam oblitus sit pœnitentiæ sibi injunctæ, non ideo tenetur iterum confiteri peccata, ob quæ injuncta erat illa pœnitentia, utì habet certa sententia cum *Suar.* n. 5. *Lugo* n. 600. *Dicast.* d. 14. dub. 7. *Illsf.* n. 148. essentia enim Sacramenti ab initio completè posita fuit, nec suspendebatur effectus, sed absolutio directè remittebat peccata tùm confessa; per hoc tamen peccari potest mortaliter, si pœnitentia gravis pro mortalibus imposita negligatur, utì dicetur n. 1277.

1216 *Q. 168. Si confessiones repeti debeant, an omnia mortalia in illis confessionibus dicta, iterum distinctè & singulatim debeant recenseri.* R. §. 1. Si repetantur apud Confessarium diversum à primo, debent omnia distinctè & singulatim apud hunc

hunc repeti, utì si nunquam fuissent confessa, quod meritò dicit apud omnes certum esse *Moya* d. 4. q. 1. n. 3. quia hic Confessarius debet esse Judex respectu horum omnium peccatorum, ergo cùm nec habeat nec habuerit unquam distinctam notitiam illorum, debet illi nunc dari per hanc confessionem, nam ad prudenter judicandum de gravitate delictorum & ad debitè taxandam pœnitentiam, debet saltem aliquando habuisse ejusmodi distinctam notitiam, utì constat ex *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 5. E contrà si confessiones invalidæ repetantur apud eundem Confessarium, diversimodè loquuntur Authores, utì videri potest apud *Moyam* à n. 3. & *Aversam* q. 10. s. 20. Omnes dicunt, si confessiones priores fuerint verè sacramentales, & Confessarius adhuc habeat distinctam memoriam confessorum peccatorum, satis esse, si pœnitens defectum confessionis dicat, & in genere addat, *etiam me accuso de omnibus peccatis antehac tibi confessis.* Idem dicunt pleriq; cum *Nav.* in Man. c. 19. dummodo Confessarius habeat confusam adhuc memoriam peccatorum, & aliquo modo recordetur statûs conscientiæ pœnitentis, vel saltem pœnitentiæ injunctæ. S. *Anton. Palud. Sylv.* & alii cum *Suar.* d. 22. s. 6. n. 7. dicunt, si jam imposuerit pœnitentiam, quamvis nec peccatorum nec pœnitentiæ impositæ meminerit, hoc sufficere. Et quidem si confusè meminerit peccatorum, & pœnitentiam imposuerit, omnes communiter admittunt sufficere, si pœnitens ita in communi se accuset, dummodo defectus tenuerit se ex parte solius absolutionis, v.g. quia Confessarius antea malè pronunciaverat formam. *Nav.*

suprà, *Valent. Bonac. Lugo* d. 16. à n. 638. *Laym.* l. 5. t. 6. c. 9. num. 6. *Tamb.* De conf. l. 3. c. 2 n. 9. aliique multi, quos citat & sequitur *Aversa* suprà, dicunt undecunque defectus se tenuerit, satis esse, si in communi se accuset. E contrà *Suar.* supra & *Con.* volunt, si Confessiones ratione suî fuerint invalidæ, v.g. quia pœnitens caruit debito dolore vel proposito, tum omnia peccata esse distinctè repetenda, quod saltem tum fieri volunt *Palud. Adrian. Moya* nu. 10. *Ills.* nu. 153. quando fuerunt invalidæ defectu jurisdictionis in Confessario, quia tales Confessiones non videntur fuisse sacramentales, cùm sint factæ non Judici; sed ratio aliorum est, quòd priores Confessiones fuerint sufficienter sacramentales per voluntatem confitentis ex intentione legitimæ absolutionis accipiendæ, posteriori autem facta in communi est certò sacramentalis, & moraliter repetit priores Confessiones, facitque nunc per utramque simul esse unam distinctam & sacramentalem istorum peccatorum Confessionem, cùm sufficienter reducat istorum peccatorum notitiam, sufficit enim aliquando fuisse in Confessario distinctam cognitionem peccatorum, quamvis nunc, quando datur absolutio, sit tantùm confusa, utì patet in illo, qui per plures dies continuavit Confessionem generalem, in fine enim, quando absolvitur, satis est, Confessarium in confuso sic meminisse statûs pœnitentis, ut possit proportionatam pœnitentiam imponere.

1217 §. 2. Si prior Confessio nullo modo fuisset sacramentalis, utì si quis purè historicè, sine intentione absolutionis tibi narrâsset sua peccata, quamvis postea, dum confusè tantùm recordaris

daris istorum peccatorum, ipse tibi diceret, *accuso me de peccatis, quæ tibi tunc dixi,* probabiliùs videtur contra *Aversam* suprà hoc non fore satis, quia distincta illa narratio peccatorum nullo modo fuit sacramentalis : Neque plùs evincunt argumenta, quæ adducit *Ill.* suprà, nego autem Confessiones distinctè factas ex intentione absolutionis non posse dici sufficienter sacramentales, cùm etiam obligent ad sigillum sacramentale, quamvis fuerint invalidæ, uti dicetur n. 1940.

1218 §. 3. Si Confessarius nequidem confusam ampliùs haberet notitiam de statu pœnitentis antea sacramentaliter sed invalidè confessi, nec pœnitentiam imposuisset, pœnitens teneretur in tantùm saltem distinctè repetere peccata antehac confessa, quantùm necesse esset ad hoc, ut ex vi Confessionis partim præteritæ, partim præsentis Confessarius iterum posset formare judicium saltem confusum de statu conscientiæ pœnitentis, & injungere pœnitentiam congruam, uti rectè *Lugo* n. 642. & *Aversa* suprà, partim contra *Medinam*, qui dicit etiam tum satis esse, si in genere se accuset de antehac confessis, partim contra *S. Anton. Valent. Silv.* qui dicunt omnia peccata debere tùm distinctè repeti, sed ratio nostra est, quia sine tali repetitione non posset Confessarius prudenter formare judicium de statu pœnitentis, nec statuere de quantitate pœnitentiæ; factâ autem tali repetitione poterit hæc præstare, ergo talis repetitio requiretur & sufficiet. Si tamen Confessarius post repetitam à pœnitente accusationē communem sine distincta repetitione ullius peccati illum absolveret, & pœnitens bonâ fide proceſſiſ-

cessisset, absolutio esset valida, uti habent *Laym.* & *Aversa* suprà, *Diana* p. 3. t. 4. R. 123. aliique cum *Ills.* n. 149. quia ad valorem absolutionis sufficit accusare se de peccatis in communi, quamvis hoc sit illicitum, per se loquendo, secundùm dicta à n. 620.

1219 §. 4. Quod *Busenb.* n. 1203. relatus paulò ante finem habet, nempe dimidiari posse confessionem hominis rudis non integrè confessi in juventute, si veniat, quando est ingens numerus pœnitentium, limitari debet secundùm dicta à n. 1148.

1220 *Q. 169. Quomodo Confessarius practicè procedet cum pœnitente, qui timet, vel putat se per longum tempus sacrilegè aut invalidè esse confessum.* R. Videtur posse prudenter sic procedere. §. 1. Si pœnitens tuus sit de cætero scrupulosus, ordinariè non permitte quidquam repetere, nisi certum sit non esse, vel esse malè confessum, uti dictum est l. 1. n. 542.

1221 §. 2. Quamvis scrupulosus non sit, tamen non obliga ad confessionem repetendam, nisi moraliter certum sit antehac invalidè esse confessum, quia possessio est pro confessione, cujus valor præsumi debet, cùm inesse debuerit, & è contrà non præsumitur delictum, *Fill. Gob.* t. 7. n. 275. Unde quamdiu probabile est, quòd antehac sit validè confessus, non tenetur confessionem repetere; est autem probabile, hoc ipso, quòd aliquando cum morali diligentia præteritam vitam recogitârit & confessus sit, uti dicetur n. 1883.

1222 §. 3. Si antehac semper fuerit timoratæ conscientiæ, & solitus se debitè præparare nec aliquid voluntariè omittere, prudenter præsumit se

se rectè semper confessum, adeoque non teneatur aliquid repetere, quia ex communiter contingentibus est prudens præsumptio: è contrà si antehac non fuit timoratæ conscientiæ, sed solitus se negligenter præparare, aut omittere aliqua, præsumptio est contra ipsum, adeoque obligandus est, ut reiteret confessiones, de quarum valore prudenter dubitat.

§. 4. Si peccatum reticuit, pete, quale illud fuerit, & an tunc temporis, quando fecit, putaverit esse mortale, item an putaverit esse mortale sic illud reticere in confessione, rectè enim notat *Averja* q. 10. c. 19 §. *secundò*, quamvis sæpe peccatum fiat ex ignorantia mortaliter culpabili, tamen sæpe postea esse ignorantiam inculpabilem confitendi. Quòd si in genere tantùm apprehendisset esse malum tale quid facere vel non confiteri, nec cogitâsset, an esset mortale an veniale, probabile est non peccâsse mortaliter, adeoque non fore opus repetere eas confessiones, utì dictum est l. 1. n. 3. quamvis in praxi rarò futurus sit iste casus, secundùm dicta ibidem n. 2. 1223.

§. 5. Si reticuit, satìs advertens malitiam gravem, quod tunc censeri debet, quando reticuit ex verecundia, vel cum gravi remorsu conscientiæ ante confessionem vel Communionem, pete, an, quoties confessus est intermedio tempore, semper fuerit memor obligationis confitendi, & nihilominus perrexerit tacere, si enim bonâ fide & cum debita dispositione fecisset has confessiones intermedias, fuissent validæ, nec opus esset has vel peccata in his confessa repetere, utì cum communi 1224.

Vasq. Dian. Pelliz. Lohn. Lugo n. 599. *Moya* suprà, *Gob.* t. 6. n. 571.

1225. §. 6. Si semper memor fuerit, ideoque ab eo tempore semper sacrilegè sit confessus, pete, quoties confessus sit & communicârit in eo statu. Et si tibi semper est confessus, & es adhuc utcunque memor reliquorum mortalium, secundùm dicta n. 1216., satìs erit, si in genere dicat, *accuso me de illis peccatis, quæ tibi ab illo tempore confessus sum, à quo tempore etiam bis ordinariè omni mense sacrilegè confessus sum & communicavi, quia reticueram istud peccatum*, atque ita habebis plenam ejus confessionem.

1226. §. 7. Si tibi non est semper confessus, vel per multos annos sic perrexit, ita ut nec confusè recordari possis reliquorum peccatorum, communiter differendus est pro absolutione, usquedum se examinârit, si capax sit ad se examinandum, & hoc antea non fecerit, fieri enim vix potest, ut tam subitò omnium recordetur, *Gob. t.* 7. n. 261. *Sporer* n. 514. Quia tamen jam bene dispositus est, ne dimissus relabatur in priorem verecundiam, exquire ab eo graviora peccata, quæ illum maximè remordent, tumque examina circa magìs obvia, ut sic aperto ulcere & depositâ parte verecundiæ faciliùs redeat, tumque plenum fiduciâ dimitte cum benedictione, sed admone non esse absolutum, ideoque designa ei tempus, quo pro complenda confessione & accipienda absolutione redeat.

1227. §. 8. Si non esset futura occasio redeundi, nec putaretur alteri facilè aperturus conscientiam, jube edicere, quæ occurunt, ut sic videas, circa quæ magìs peccaverit, & juvare possis inter-

interrogando ordine per præcepta decalogi & Ecclesiæ, conjiciendo, quæ ipse spectatâ ætate, statu, conditione, negotiis, occasionibus probabiliter feciſſe potuerit, quod cùm feceris, quantùm locus & tempus ferent, pro pœnitentia injunge, ut proximâ occasione, quæ dabitur, confiteatur præmisso diligente examine circa vitam præteritam, & tum addat, si quæ plura occurrent antehac non rite confessa, nunc autem per actus fidei, spei & contritionis bene dispositum sic absolve.

§. 9. Ut ejusmodi pœnitentem, nec fatiges 1228.
nimiùm, nec relinquas expositum plurimis posthac molestiis, debes accuratè scire, quænam peccata sint ejusdem, quænam diversæ speciei, ut nec nimiùm nec nimis parùm interroges. Numerum autem peccatorum internorum conjicies ex consuetudine uno die vel septimanâ iterandi, & diuturnitate temporis, quo hæsit in his vel illis peccatis. Et ut deprehendas numerum peccatorum externorum, primò propone magnum numerum; & si dicat, non toties, propone parvum; si dicat, sæpius, paulatim convenieris ad medium & verisimiliorem numerum. Videri possunt *Gob.* t. 7. à nu. 259. & *Sporer* à n. 505.

DUBIUM IV. 1229.

De Satisfactione.

ARTICULUS I.

Quæ ejus necessitas & quantitas.

RESP. I. Satisfactio, seu pœnitentia à Confessario data, est necessaria necessitate, non»

Sacra-

»Sacramenti sed præcepti; ideoque à Confessa-
»rio regulariter imponenda est, (secundùm
»*Suar.* & *Regin. tom.* 1 *l.* 7. *nu.* 12. sub mortali: *Card.*
»tamen *Lugo* concedit, ex parvitate materiæ
»posse venialiter peccari, ùt *v. d.* 25. *num* 47. v. g.
»si ob peccata venialia levis pœnitentia esset
»injungenda; ejus enim voluntariam omissio-
»nem venialem tantùm esse. Ita etiam *Dia. p.* 6.
»*t.* 6. *R.* 44.) Et quidem proportionata, tum
»peccatis, tum facultati pœnitentis. Ratio prio-
»ris est, quia est pars Sacramenti, non essen-
»tialis, sed integralis tantùm, habens effectum
»ex opere operato, & majorem vi Sacramenti,
»quàm sine eo. Ratio posterioris, tum ex *Trid.*
»*sess.* 14. *c.* 8. tum quia Sacerdos tenetur cura-
»re integritatem Sacramenti, & tam vindica-
»re, quàm mederi. *Bon. t.* 1. *d.* 5. q. 5. §. 3. *p.* 2. *Un-*
»*de resolves.*

» I. Excusatur aliquando Confessarius, si le-
»vissimam (vel etiam nullam) pœnitentiam
»injungat, v. g. 1. Si pœnitentem vehementissi-
»mè contritum, aut aliter satisfeciisse advertat,
»*Caj. Nav. Suar. Reg. Bon. d.* 5. *q.* 5 *s.* 3. *p.* 2. *n.* 1. *&* 2.
»*Escob. c.* 6. *n.* 41. Cùm verò id rarò vel nunquam
»constare satis possit, tutius est aliquam sem-
»per injungere; ùt rectè monet *Lug. num.* 48.
»2. Si pœnitens sit mentis impos, aut aliter im-
»potens, aut morti proximus, aut valde debilis:
»cui tamen prudenter injungi levem saltem
»pœnitentiam, v. g. percussionem pecto-
»ris, invocationem nominis JESU (saltem
»cordei) alioswe pios motus, vel ut per hære-
»des sacrificia, eleëmosynas, & similia opera
»pia curet, monet *Lay.* & *Bon. l. c.* & *Nav.* qui
»addit, posse injungi, ut patienter ferat infirmi-

tatem,

tatem, quod tamen *Bon.* non probat, cùm» fieri possit, ut id valde angat infirmum, ti-» mentem se non ritè satisfacere. 2. Quando» scrupulosus sæpius intra eandem horam redit» cum novis culpis, quia supponitur satis im-» posita in præcedentibus, *Tamb. l. 4. c. 1.* ex» *Fagund.* »

II. Etsi Confessarius peccet ex communi,» si pro magnis peccatis valde parvam pœni-» tentiam imponat, excusari tamen eum posse,» putat *Dia. p. 3. t. 4. res. 92.* si addat illud: *quid-» quid boni feceris, &c.* Verùm hæc regula uni-» versaliter admitti non potest, ùt bene notat» *Lug. n. 57. Kon. Tann. Palaus tr. 23. p. 21. §. 3. n. 13.» &c.* (contra quos *Diana* pro se citat. *Bauni &» Leand. p. 6. t. 7. R. 5. & p. 9 t. 9. R. 54.*) & ab aliis non» immeritò rejicitur, eò quòd verba, utpote me-» rè deprecatoria, non habeant vim elevandi o-» mnia opera bona ad efficaciam sacramenta-» lem, *Aversa q. 13. s. 7.* »

III. Minor justo licitè datur ex causa, qualis» v. g. est, 1. magna contritio. 2. Fragilitas animi» vel corporis, ob quam timetur majorem non» impleturus, 3. Tempus Jubilæi vel Indulgen-» tiæ plenariæ, *Suar. Henriq. Lay.* »

IV. Non potest injungi. 1. Ingressus Reli-» gionis, ùt docet *Sa V. Satisfactio*: quia id nimis» durum videtur. 2. Pœnitentia publica, si sit pe-» riculum revelandæ confessionis: aliàs inter-» dum pro publico peccato potest & expedit. »

V. Etsi possit, & aliquando ob fragilitatem» pœnitentis etiam expediat, injungi opus aliàs» debitum seu præceptum, v. g. Missæ auditio-» nem die festo, &c. ùt docet *Suar. Vasq. Laym.» l. 5. t. 6. cap. 15.* & alii. Unde si scrupulosus sæpius»

redeat

»redeat ad Confessarium, intra breve tempus »semper nova confitendo, non semper necesse »est imponere pœnitentiam novam, cùm opus »antè debitum possit injungi, *Bon. Henriq. Lug.* »*Dian. p. 6. t. 7. R 6.* contra *Suar. Reg. & Bauny.* Si »tamen Confessarius non exprimat, censetur »imperâsse opus liberum, ût docent iidem, & »*Dia. p. 3. tr. 4. R. 84. v. Kon. d. 10. dub 8.* & *Dia. part.* »*4. tr. 4. R. 241.*

» VI. Etsi etiam possit injungi opus internum, »utì contra *Mærat.* & *alios* docet *Kon. Hurt.* & »*Dia. R.* 241. communiter tamen debet esse ex»ternum, & afflictivum, v. g. oratio, jejunium, »eleëmosyna; Nam avaris eleëmosyna, luxu»riosis afflictio corporis convenit. Utrùm verò »licitè imponantur preces recitandæ pro de»functis, dubitari potest, *Vega tom. 2. c. 64.* & *Jo.* »*Sancius d. 16. n. 1.* negant. Affirmant probabi»liùs *Turrian. de pœn. d. 37. dub. 4. Lug. d. 25. n. 62.* »*v. Dian. p. 3. tr. 4. R. 54.*

» VII. Potest etiam aliquando injungi cessa»tio ab aliquo bono opere, v. g. nimia corporis »afflictione, vel abstinentia aliquâ vice à Com»munione, ad promovendum majus bonum »pœnitentis, si prudens Confessarius ad eum »finem expedire judicet, *Salas*, *Lug. Diana &c.* »cum *Aversa q. 13. s. 3.* contra *Joannem Sancium.*

» VIII. Etsi possit immediatè post absolutio»nem adhuc injungi, debet tamen fieri ante, ut »servetur ordo judicii, *vid. Dian. R. 136.* & *p. 5. t. 13.* »*R. 36.* ubi ex *Cap. Finali*, & *Ochag.* docet etsi »consuetudo habeat, ut ita fiat, illam tamen »non induxisse obligationem.

» Resp. II. Pœnitens communiter tenetur sub »gravi obligatione pœnitentiam, si rationabilis sit

sit, acceptare & implere, ùt habet communis» contra *Cajet. Silv. Navar.*. Quorum sententia» ad hoc saltem serviet, ut neminem non absolutum dimittas, si vel leviſſimam subire velit,» ut notat *Sotus* & *Regin. l. 7. cap. 2. vid. Dian. p.* 3. *t. 4. R. 51.* & *p. 2. t. 15. R. 52.* »

Dixi I. *communiter*: quia probabile est, quod» docet *Laym. c. 15. Suar.* & *Dian. p. 3. t. 4. R.* 136. contrà *Kon. Henr. & alios*, pœnitentiam» sub veniali tantùm obligare sequentibus casibus: I. Si imposita sit pro solis venialibus. Ita» citati contra *Henr.* & *Fag.* II. Si pro mortalibus» aliàs confessis. III. Omissionem partis non» gravis, in confessione mortalium, vel etiam» omissionem totius, si levis sit, v.g. unum Miserere, *Kon. Regin. Fag.* cum *Dian. R. 102.* & *p.* 6. *t. 8. R. 45.* IV. Si Confessarius noluit obligare sub mortali; quia cùm possiit imponere» pœnitentiam liberè, & sine omni obligatione, ùt probat *Suar.* hìc *d. 38. s. 7 Henr. Fil. Fagund. Tan. Kon. de sacram. d. 10. dub. 8. n. 65.*» contra *Turr.* & *Vasq.* potest etiam sub levi tantùm imponere. *v. Dia. p. 3. t. 4. R. 241.* & *p. 4. t.* 4. *R. 82.* V. Eum, qui lucratur indulgentiam» plenariam, liberari ab onere pœnitentiæ (nisi sit medicinalis) docet *Dia. p. 5. t. 12. R. 3.* &» *p. 9. t. 6. R. 36.* ex *Tan. Gran. Lug. &c.* contra» *Val. March.* & *Aversa.* »

Dixi II. *Si rationabilis sit*: quia si justo sit gravior, ac difficilior, nec Confessarius eam moderari velit, non peccabit graviter pœnitens,» si sine absolutione discedens, alterius Sacerdotis judicio peccata submittat, ùt docet *Suar.*» *Kon. Lay.* Imò ad eam non obligatur, si omnino injustam esse constet, aut si pœnitens» eam

»eam non possit implere, vel illius sit oblitus.
»Nec tunc ad aliud quidquam tenetur, etsi ex-
»pediat, ut is, qui sive culpabiliter, sive sine cul-
»pa oblitus est, in sequenti confessione similem
»sibi injungi petat. Ita *Kon. Lay. Dia. p. 4. t. 4. R.*
»*241.* contra *Richar.* & *Sylv.* qui putant talem
»confessionem esse repetendam: quod præter
»citatos negat etiam *Lug. n. 87.* ex *Vasq.* docens
»talem satisfacere, si confiteatur illud pecca-
»tum oblivionis culpabilis. *Unde resolves,*
» I. Is qui pœnitentiam implet in statu pecca-
»ti mortalis, probabiliter quidē satisfacit præ-
»cepto, cùm impleat ejus substantiam, peccat
»tamen, sed venialiter, ùt docet *Suar. Laym.*
»*Dian. l. c.* quia Sacramenti partem suscipit in-
»dignè; & obicem ponit effectui, scilicet remis-
»sioni pœnæ, (quem tamen, obice remoto, re-
»cuperari, docet *Nav. Tol. Caj. Dia. p. 3. t. 4. R 85.*
»*Fag. Suar. &c.*) unde quamprimum est im-
»plenda, potestque graviter etiam peccari ni-
»miùm differendo; quod ex variis circum-
»stantiis judicandum. *v. Dia. p. 2. t. 15. R. 53. p. 6.*
»*t. 13. R.* 38. Non esse autem grave seu mortale,
»si non differat ultra octiduum, docet *Hurt.*
»apud *Dian.* Imò posse differri per annum,
»(hoc est, quamdiu non tenetur ad novum Sa-
»cramentum Pœnitentiæ) vult ipse *Dia. p. 9. t.*
»*7. R. 57.* ex *Amico, Leand. &c.* nisi tamen pœ-
»nitens dubitet, an postea possit implere: eo
»enim casu teneri quamprimùm commodè
»potest. Similiter non esse mortale, si obligatus
»jejunare feriâ 6. differat in diem sequentem:
»vel obligatus communicare singulis mensi-
»bus, differat ad 6. vel 8. dies, affirmat *Dian. l. c.*
»ex *Palao*, præsertim ex causa aliqua, tametsi
»levi. II.

II. Pœnitentiam (etiam medicinalem) im-»
positam sub conditione hac, *si iterum labatur*,»
nec teneri acceptare, nec implere, eò quòd»
Confessarius nec Judex sit, nec Medicus pecca-»
torum committendorum, docet *Dian. p. 6. t. 7.*»
R. 49. ex *Palao, Trull. &c.* Sed contrarium pro-»
babiliùs cum *Suar.* tenet *Aversa q. 13. s. 4.* quia»
non imponit eam pro peccatis committen-»
dis, sed commissis, sub conditione reinci-»
dentiæ. »

III. Qui non implevit intra tempus præ-»
scriptum, non ideo deobligatur. »

IV. Potest satisfacere per alium, cui Con-»
fessor id concedit; vel qui per se non potest,»
ùt docet *Reg. Fill. Fag. Dian. p. 4. t. 4. Res.* 141.»
Hic tamen non tenetur, nisi Confessor id vo-»
luerit: An verò satisfaciens pro alio, simul pro»
se possit, alii ajunt, alii probabiliùs negant, ùt»
habet *Sa.* »

V. Non necessariò impletur ante Commu-»
nionem. »

Quæres. Quis pœnitentiam possit commu-»
tare, & quomodo? »

Resp. I. Ex justa causa quivis Sacerdos id»
potest, si de novo ei confiteatur, ùt habet»
communis sententia contra *Sotum* & *Vasq.* sal-»
tem si peccata non sint reservata; imò etiam»
probabiliter, etiamsi talia fuerint, ùt habet»
Fernand. »

Resp. II. Sine nova Sacramenti adminis-»
tratione, potest id solus Sacerdos, qui injunxit,»
si adhuc recordetur statum pœnitentis, & hic»
ad eum recurrat tempore tam brevi, ut mora-»
liter idem judicium censeri possit, v. g. intrà»
hebdomadam, *Hen.* & *alii* 4. imò etsi post lon-»

»gius intervallum. *Lug. Averſa & Dia. p. 6. t. 6. R.*
»*46. & p 9 t. 6. R. 57.* contra *Palaum &c.* Ratio,
»quia judex incognitâ causâ non poteſt ferre
»ſententiam. Ita *Syl. Suar. Kon. Lay. Fill. Reg. Fag.*
»&c. *Lug.* contra *Nav. Henr. Tol. Sa, Rodri. Be-*
»*jam, Valer. Dian. p. 3. t 4 Reſ. 53. & p. 2. t. 1. miſc.*
»*R.* 53. qui dicunt, etiam alium poſſe, non repe-
»titis peccatis. Quæ ſententia, etſi non ex ratio-
»ne, ex principio tamen extrinſeco videtur eſſe
»in praxi probabilis, (*Diana* enim *loc. cit.* pro
»ea adduxit 14. Auctores, dicitque eſſe uſum,
»ſive praxin Confeſſariorum) & Confeſſariis
»poſſe ſervire, quando pœnitens difficulter ad-
»duci poteſt ad repetenda peccata, vel tempus
»id non fert; præſertim ſi ex confeſſione (nam
»in ea & non extra, debet fieri) aliorum pecca-
»torum, & ex præſenti ſtatu pœnitentis, ipſi-
»uſque teſtimonio, habeant aliquam confuſam
»notitiam peccatorum præteritæ confeſſionis.
»Ita *Fag. p. 2. lib. 9. c 4. n. 22. Lug. d. 25. à n.* 107.
» *Reſp.* III. Ipſe pœnitens non poteſt com-
»mutare pœnitentiam, etiam in evidenter me-
»liorem, ùt docent *Sanch. 4. mor Kon. d.* 10. *d.* 12.
»*n.* 13. *Regin.* & alii: etſi contrarium probabile
»dicat *Dia. p. 3. t. 4 Reſ. 53. & p. 5. tr. 14. R. 73.* ex
»*Portell.* & *Villalob.* Sed hoc *Turr.* temerarium:
»communi Theologorum & fidelium ſenſui
»repugnare dicit *Lugo n.* 95.

ADDENDA.

1230. Quæſt. 170. *An ſatisfactio ſacramentalis vel probata vitæ emendatio ſit præmittenda abſolutioni.* R. §. 1. Satisfactionem ſacramentalem eſſe præmittendam abſolutioni docuit *Petrus*

De

De Osma, cujus propositionem hanc, *non peractâ pœnitentiâ confitentes absolvi non debere*, damnavit an. 1479. *Sixtus IV.* Bullâ, *Liceat ea.* 17. tom. 1. Bullarii. Opinionem illam postea renovârunt *Anton. De Dominis* De Rep. c. 7. à n. 29. *Arnaldus* De freq. comm. p. 2. à c. 7. usque ad 19. *Gabrielis* in speciminibus p. 2. §. 35. *Huyghens* in thesibus 29. Nov. 1685. *Opstraet* De convers. peccat. q. 2. c. 2. & c. 3. §. 1. & q. 3. c. 4. §. 2. aliique Rigoristæ apud *Hilarium à S. Sepulchro* ad propositiones ab *Alex.* VIII. damnatas, qui dixerunt praxin illam non absolvendi nisi peractâ priùs pœnitentiâ viguisse in Ecclesia per 12. prima sæcula, ideoque nunc esse reducendâ. *Joannes Episcopus Castorienſis* in Amore pœnitente pag. 196, dixit morem absolvendi ante peractam satisfactionem cœpisse invalescere post tempora S. *Bernardi. Sed contra est*, nam praxin mox absolvendi fuisse in 12. primis sæculis ostendunt *Morinus* De administr. pœn. l. 9. c. 14. n, 8. *Alex. à S. Teresia* in tempest. noviss. art. 15. & 16. *Nicolaus Du Bois* in Apologia contra Synodum racematoriam, probans per Canones à 2. sæculo usque ad 12., quòd facientibus etiam publicam pœnitentiam data fuerit Eucharistia, etiam per decursum pœnitentiæ necdum expletæ, ergo jam antè erant absoluti: absolutio autem, quæ dabatur in fine post expletam pœnitentiam, non erat sacramentalis, sed pro foro externo reconciliativa cum communitate, & attestativa pœnitentiæ fideliter expletæ. Atque etiam ideo liber *Episcopi Castoriensis* Romæ suspensus est 20. Junii 1690., donec corrigatur. Et quòd praxis, quæ nunc est, absolvendi ante peractam pœnitentiam, non sit contra

præceptum Christi, neque contra naturam rei, sed absolutè retinenda sit, cõstat inde, quia *Alex. VIII.* die 7. Dec. 1690. damnavit sequentes propositiones: 16. *Ordinem præmittendi satisfactionem absolutioni induxit, non politia aut institutio Ecclesiæ, sed ipsa Christi lex & præscriptio, naturâ rei idipsum quodammodo dictante.* 17. *Per illam praxin mox absolvendi ordo pœnitentiæ est inversus.* 18. *Consuetudo moderna quoad administrationem Sacramenti Pœnitentiæ, etiamsi eam plurimorum hominum sustentet auctoritas & multi temporis diuturnitas confirmet, nihilominus ab Ecclesia non habetur pro usu sed abusu.* 22. *Sacrilegi sunt judicandi, qui jus ad Communionem percipiendam prætendunt, antequam condignam de delictis suis pœnitentiam egerint.* Constant hæc omnia etiam ex *Catechismo Romano*, De Pœn. Sacram. c. 12. n. 1. *Antiquissimæ Ecclesiæ usu receptum est, ut cum pœnitentes à peccatis solvuntur, pœna aliqua eis irrogetur, cujus pœnæ solutio satisfactio vocari consuevit.* Nec desunt rationes, nam imprimis ita semper præmittendo satisfactionem, pœnitens sæpe exponetur periculo æternæ damnationis, si nempe non habens perfectam contritionem sine absolutione moriatur. Deinde pœnitentia, quæ impletur ante absolutionem, fortè non est ex opere operato remissiva pœnarum, uti dicetur n. 1236., aut quamvis sit accedente absolutione, tamen ex opere operantis, qui sæpe remanet in statu peccati habitualis, nihil de condigno meretur, ergo nocetur pœnitenti.

1231. §. 2. Ex dictis sequitur non prærequiri probationem vitæ emendatæ, quidquid putaverint similes Rigoristæ dicentes per emendationem explorandum esse, an pœnitens habuerit verum

rum dolorem nec ne, dicunt enim probationem veri doloris esse exhibitionem boni operis, secundùm illud Christi: *Ex fructibus eorum cognoscetis eos*, Matth. 7. ℣. 20. *Sed contrà est*, quòd aliundè satis colligi possit, an adsit verus dolor nec ne. Deinde universalis praxis Ecclesiæ est contraria, ergo planè imprudenter hoc requireretur. Denique hoc ipsum est specialiter contra finem Sacramenti, cujus gratia per absolutionem causata debet juvare ad emendationem vitæ, ergo malè prærequireretur emendatio ante absolutionem. His omnibus non obstantibus dicam postea à nu. 1764. absolutionem aliquando differri posse & debere.

Q. 171. Quid præterea sit notandum circa satisfactionem sive pœnitentiam, quæ in Confessione injungitur. R. seqq. §. 1. 1232

Est conforme institutioni Christi, ut satisfactiones à Confessariis imponantur pœnitentibus, nam *Trid.* sess. 14. can. 14. De pœn. ait: *Si quis dixerit satisfactiones, quibus pœnitentes per JESUM Christum peccata redimunt, non esse cultus Dei sed traditiones hominum, doctrinam de gratia & verum Dei cultum, atque ipsum beneficium mortis Christi obscurantes, anathema sit.* Can. 15. *Si quis dixerit claves Ecclesiæ esse datas tantùm ad solvendum, non etiam ad ligandum, & propterea Sacerdotes, dum imponunt pœnitentias confitentibus, agere contra finem clavium & contra institutionem Christi, & fictionem esse, quòd virtute clavium sublatâ pœnâ æternâ, pœna temporalis pleraque exsolvenda remaneat, anathema sit.* Ratio autem est, quia satisfactio est pars Sacramenti Pœnitentiæ, ergo est ex institutione Christi, cùm enim omnia Sacramenta sint instituta à

Christo, nihil potest esse pars Sacramenti, nisi propter institutionem Christi.

1233. §. 2. Satisfactiones sacramentales aliæ sunt *vindicativæ*, quæ imponuntur ad tollendas pœnas temporales adhuc debitas peccatis: aliæ *medicinales*, per quas præservamur à relapsu: & de his dicit *Trid.* suprà c. 8. *A peccato revocant & quasi fræno quodam coërcent, cautioresque & vigilantiores in futurum pœnitentes efficiunt: medentur quoque peccatorum reliquiis, & vitiosos habitus malè vivendo comparatos contrariis virtutum actionibus tollunt.* Iterum aliæ sunt *publicæ*, aliæ *privatæ*: Et publicæ, aliæ sunt *solennes*, aliæ non *solennes*, de quibus videri potest *Bellarm.* l. 1. c. 21. & 22.

1234. § 3. Probabilius videtur, quòd satisfactio pœnitentis non causet gratiam habitualem ex opere operato, *Vasq. Præp. Con. Raynaud. Lugo* d. 25. s. 1. *Aversa* q 14. s. 3. *Arr.* d. 47. s. 1. *Dicast.* d. 14. n. 156. *Gorm.* p. 2. n. 315. contra *Caj. Sot. Suar. Turr. De la Crux* apud *Dianam* p. 3. t. 4. R. 70. & alios. Ratio est, quia non debet virtus attribui Sacramento aut parti Sacramenti, nisi fundamentum habeamus ex Conciliis aut Patribus, hi autem, quando agunt de satisfactione, ei tantùm attribuunt virtutem remittendi pœnas temporales, quod fieri potest sine infusione gratiæ, uti patet in Indulgentiis & Sacrificio Missæ defunctis applicato, ergo.

1235. §. 4. Ob eandem rationem probabilius videtur contra eosdem AA. & contra *Con.* & *Aversa*, quòd satisfactio pœnitentis etiam non causet gratias actuales ex opere operato, sive, non conferat jus ad specialia auxilia pro emendandis peccatis, quamvis enim *Trid.* suprà c. 8. dicat revocare à peccato & cautiorem reddere,

hoc

hoc tamen facit ex se, & quantùm opus operantis valet ad coërcendum hominem & ad impetranda à Deo auxilia. Ratio autem est, quia jus ad specialia auxilia ratione Sacramentorum fundatur in gratia habituali sacramentali, quæ postea exigit ista specialia auxilia, ergo cùm satisfactio non causet ex opere operato gratiam habitualem, etiam non confert ex opere operato jus ad specialia ejusmodi auxilia.

Obji. 1. Si confitear peccatum mortale & veniale, dolor de veniali, licèt sit pars integralis tantùm, causat gratiam, ergo etiam satisfactio, scimus enim Sacramentum Pœnitentiæ esse à Christo elevatum ad causandam gratiam, & pariter scimus satisfactionem esse æquè partem integralem Sacramenti, ac dolorem de veniali, ergo. R. Concilia & PP. dicunt gratiam causari per confessionem & dolorem, quæ vel sunt vel ponuntur cũ partibus essentialibus causantibus gratiam; è contrà per satisfactionem, quæ diu post partes essentiales Sacramenti gratiam causantes poni potest, tantùm dicunt causari remissionem pœnæ, ergo non est paritas.

Obji. 2. Absolvens sæpè addit hæc verba: *Quidquid boni feceris & mali sustinueris, sit tibi in augmentum gratiæ &c.* ergo absolutio elevat satisfactionem ad augendam gratiam. R. n. conseq., nam Sacerdos etiam orat, ut per merita B. Virginis & omnium SS., item per quæcumque opera pœnitentis augeatur illi gratia, neque tamen illa omnia sunt satisfactio sacramentalis, multò minùs elevantur ad causandam ex opere operato gratiam. Quoad illa tamen verba vide dicenda n. 1250.

§. 5. Satisfactio sacramentalis, si persolva- 1236.

tur post absolutionem, quæ ipsam adhuc afficiat, causat remissionem pœnæ temporalis ex opere operato, *Suar. Vasq. Lugo* d. 25. n. 16. *Dicast.* d. 14. n. 151. & communiter omnes, teste *Arr.* d. 47. n. 9. Probatur ex *Trid.* suprà c. 8. & Can. 15. nam dicit esse ex institutione Christi, ut pœna condonetur, nempe temporalis, quia docet c. 8. & definit Can. 12. non semper totam remitti cum culpa & cum pœna æterna, ergo. *Dixi*, si persolvatur post absolutionem, nam licèt possit saltem quoad partem persolvi ante absolutionem, tamen nihil ad Sacramentum pertinens causat gratiam ex opere operato, antequam compleatur Sacramentum & ponatur forma, in qua secundùm *Trid.* c. 3. est præcipua vis & efficacia hujus Sacramenti, ergo si ita anticipetur, ut super eam cadere non possit, forma nihil efficiet ex opere operato, *Suar. Lugo* n. 28. *Arr.* n. 20. *Aversa* q. 14. s. 4. §. *Quartò. Amic.* d. 16. n. 87. *Dicast.* nu. 165. *Sporer* n. 576. *Confirmatur*, nam non remittit pœnam, nisi supponendo culpam ex vi hujus absolutionis remissam, cùm subordinetur absolutioni ad remittendas reliquias pœnarum peccatis debitarum, sed tum culpa non supponitur remissa ex vi hujus absolutionis, ergo. *Dixi* 2. si ita anticipetur &c. nam docent *Præpos.* De satisf. q. 12. n. 93. *Merat.* d. 41. s. 2. & insinuat *Lugo* d. 25. n. 28. satisfactionem, quæ præcedit, operari remissionem pœnæ accedente absolutione, quod verum est, si illam adhuc moraliter præsentem censeatur afficere absolutio.

1237 §. 6. Incertum manet, quantùm de pœna peccatis confessis debita remittat satisfactio; nam si imponatur minor, quàm reipsa respon-

deat

deat pœnæ à Deo commensuratæ, certum est tantùm aliquid illius remittere. Et licèt Confessarius judicet pœnitentiam impositam esse æqualem, si talis non sit, non ideo, si hanc pœnitentiam expleat, remittetur tota pœna, quia opinio Confessarii non præjudicat juri Dei, nec facit partem Sacramenti esse magis operativam, quàm in se sit secundùm institutionem Christi, uti pluribus probant *Lugo* à n. 19. *Dicast.* à n. 175. *Gorm.* à n. 318. Aliud est in Indulgentiis, quia Papa aliunde ex thesauro Ecclesiæ supplet. Est tamen probabile cum *Lugo* num. 26., quòd melior dispositio pœnitentis, etiam tum, quando pœnitentiam implet, plùs etiam conferat ad remissionem pœnæ. Cur autem vi Baptismi remittatur omnis pœna & non vi Sacramenti Pœnitentiæ, rationem dat S. *Th.* in supplem. q. 18. a. 2. tum quia *non debet alicui imputari ad pœnam, nisi quod ipsemet fecit*, homo autem non fecit ipsemet originale peccatum, sed tantùm personale: tum etiam, quia homo *fit per gratiam baptismalem novus homo.... sed in pœnitentia homo non mutatur in aliam vitam, quia non est regeneratio, sed sanatio quædam.... Attamen de illa pœna, quæ in Purgatorio debetur, aliquid remittitur, ut minùs in Purgatorio puniatur absolutus ante satisfactionem decedens, quàm si ante absolutionem decederet.*

§ 7. Probabilius videtur Confessarium pec- 1238
care, si nullam injungat pœnitentiam, etiamsi pœnitens velit lucrari Jubilæum seu Indulgentias, aut videatur valde contritus, nam adhuc integrandum est Sacramentum saltem per parvam pœnitentiam, aut per ipsasmet preces pro lucrandis Indulgentiis recitandas, maximè cùm

valdè incertum sit, an quis Indulgentias plenè lucretur, & an contritio illa deleat omnem pœnam. Quòd si supponamus obtineri Indulgentias, aut per hanc contritionem deleri pœnas, posset pœnitentia vindicativa minor imponi, uti dicetur n. 1258. Quæ omnia confirmabuntur ex dicendis n. 1273. Si tamen pœnitens paulò pòst esset subiturus martyrium, putat *Dicast.* n. 16. posse non injungi pœnitentiam, *sed* si commodè peragi possit, dicendum est injungendam esse, saltem ut integretur Sacramentum: & si homini illi nulla pœna superfuerit solvenda, satisfactio ejus vel manebit in thesauro Ecclesiæ, vel poterit servire alteri, secundùm dicenda n. 1330.

1239. §. 8. Si pœnitens statim post absolutionem addat novum peccatum, cujus nova detur absolutio, si hoc peccatum statum pœnitentis non notabiliter immutet, dicunt aliqui cum *Amic.* num. 114. non esse opus imponi novam pœnitentiam, quia licèt peccatum illud fuisset primò additum, potuisset eadem esse pœnitentia: sed dicendum est, cùm sit novum judicium, esse saltem aliquid leve addendum, vel eandem pœnitentiam, quæ antè data erat, nunc esse injungendam pro utraque confessione

1240. §. 9. Pro pœnitentia injungi quidem potest, secundùm *J. Sanch.* d. 13. & *Aversam* q. 13. s. 3., si id censeatur utile futurum, ut pœnitens eadem peccata eidem Confessario iterum confiteatur, non obstantibus illis, quæ dixi nu. 589., attamen cavendum, si Confessio per hoc redderetur odiosa: nec absolutè expedit fieri, si sint peccata carnalia, ut in specie infima ea confiteatur sæpiùs, bene tamen in genere aut in specie sub-

ibalterna, v. g. accusando se de turpibus tactibus vel pollutionibus antehac commissis. Putat *Sanch.* injungi non posse, ut statim iterum confiteatur, si in tale peccatum fuerit relapsus, quia si non relabatur, nunquam integraret Sacramentum, sed meliùs contradicunt alii cum *Aversa* s. 4., quia per hoc simul injungitur specialis cautela & conatus non relabendi, ergo licèt non relabatur, per hanc ipsam specialem caurelam & conatum integrat Sacramentum: aut saltem potest illi simul imponi aliquid leve, quod jam impleat.

§. 10. Præter citatos à *Busenb.*, rectè dicunt *Suar. Lug. Lohn. Dicast.* d. 14. nu. 85. & alii posse pro pœnitentia imponi opus merè internum, v. g. meditationem de morte. *Nec obstat*, quòd Ecclesia non videatur posse præcipere actus merè internos, *nam* hoc posse Ecclesiam, ostendi l. 1. à n. 648. Et dato, quòd de se non posset Ecclesia, Confessarius id præcipit nomine Christi instituentis hoc Sacramentum cum potestate ligandi non restricta ad actus tantùm externos satisfactionis. 1241

§. 11. Præter citatos à *Busenb.*, etiam rectè dicunt *Aversa* s. 4. *Amic.* n. 62. *Bosco* d. 7. s. 12. à n. 110. *Dicast.* n. 94. *Rayn.* in Heter. tom. 15. p. 2. l. 3. p. 2. n. 31. posse injungi orationes pro Defunctis, quia sic imperatur actus charitatis, & omnis oratio etiam est actio bona de se molesta: atque ideo etiam *Catech. Rom.* De pœn. c. 13. monet injungendas orationes, *præsertim pro iis, qui ex hac vita in Domino excesserunt*, est enim, inquit *Lugo* d. 25. n. 61. eleëmosyna acceptissima, & illi rursus pro pœnitente orabunt. 1242

§. 12. Opus perpetuum non debet pro pœniten- 1243

nitentia imponi, unde si Confessarius tibi imponat, ut quotidie totâ vitâ ores *Pater* & *Ave*, *Castrop.* t. 23. p. 21. §. 4. n. 3. & §. 5. n. 16. *Burgh.* cent. 2. cas. 77. *Steph.* t. 5. d. 5. n. 175. dicunt te non teneri acceptare vel acceptatam exequi, quia immoderatè durat. Aliud est, si præter opus aliquod, quod jam fieret, imponeretur aliud obligatorium, sine majore tamen obligatione: & sic legimus, quòd S. *Bernardus* videns magnam contritionem *Arnulphi* cujusdam, ei injunxerit, ut oraret ter *Pater* & *Ave*, ac in religioso statu usque ad finem permaneret, utì refert *Dionysius Werlensis Capucinus*, in Pseudopœnitente c. 2. a. 2 §. 5. Reg. 11., ille enim jam antecedenter tenebatur ad statum illum. Posse autem opus aliunde præceptum esse saltem partem pœnitentiæ, rectè docent *Suar. Vasq. Dian. Lug. Dicast.* & alii multi cum *Escob.* probl. 32. contra *Maj. Palud.* & alios, sic enim imponitur secunda obligatio, ideoque duplicem specie malitiam contrahit pœnitens, si omittat, utì dictum est l. 5. n. 135.

1244 §. 13. Si Sacramentum Pœnitentiæ fuerit validum & informe (quale posse esse dixi àn. 672.) & satisfactio persolvatur in mortali, antequam Sacramentum reviviscat, tum quidem non habet suum effectum, quia pœna non remittitur, nisi prius remissa sit culpa, postea tamen reviviscente Sacramento etiam reviviscet satisfactio in ordine ad delendam pœnam ex opere operato, utì cum communi *Diana* p. 3. t. 4. R. 85. *Arr.* d. 15. n. 20. *Aversa* q. 14. s. 8. & sequitur ex dictis l. 6. p. 1. à n. 197.

1245 §. 14 Si Sacramentum Pœnitentiæ fuerit formatum & causaverit gratiam, satisfactio autem

autem persolvatur post relapsum in mortale, *Mag. sentent. S. Th. Adr. Led. Valent. Hurt. Turr. Prepos. Ochag.* & alii cum *Dicast.* d. 14. n. 170. dicunt nunquam prodesse. E contrà *Caj. Vict. Vivald. Suar. Henriq. Con. Arr. Lug. Fagund. Laym. Diana* & alii dicunt semper prodesse: sed quamvis prima sententia videatur esse probabilior, tamen potest sic distingui, nam nunquam habet effectum ex opere operantis, quia prout ab homine ponitur, deberet sumere valorem ex dignitate personæ operantis, quæ dignitas hìc non est, cùm operans sit in mortali, ergo talis satisfactio, prout est actio operantis, est opus planè mortuum: & hoc fortè vult prima sententia. E contrà prout est actio sacramentalis ex institutione & quasi nomine Christi posita, probabiliter dicit secunda sententia habere effectum ex opere operato, vel tum, quando ponitur etiam in peccato mortali, eò quòd Deus non respiciat actionem, prout est hominis sed prout est moraliter Christi, utì tenent plerique cum *Bosco* s. 13. à n. 46., ad eum modum, quo Missa ab impio Sacerdote lecta valet ad effectus suos ex opere operato; vel saltem postea, quando removetur obex, quod erat mortale, utì cum aliis putant *Aversa* & *Viva* ad prop. 18. *Alex.* VIII. n. 14.

§. 15. Eum nequidem venialiter peccare, 1246.
qui persolvit pœnitentiam in mortali, docent *Sot. Tann.* Lugo d. 25. n. 32. *Arr.* d. 47. n. 23. *Dicast.* d. 14. n. 160. & alii contra *Suar. Castrop. Laym. Busenb. Sporer* n. 541. *Viva* n. 13. & alios: Rationem dant, tum quia Confessarii ipsi sæpe imponunt pœnitentiam explendam, antequam absolvant à mortalibus, tum etiam quia nulli

nulli pœnitentes faciunt sibi scrupulum, licèt persolvant post relapsum, creduntque meliùs esse, quàm diutiùs differre, ergo ex sensu communi non est peccatum. *Nec obstat*, quòd satisfactio sit pars Sacramenti, ideoque videatur irreverentia, si in statu peccati mortalis ponatur, *nam* etiam dolor & confessio sunt partes Sacramenti, & quidem essentiales, & tamen sine peccato veniali poni possunt à pœnitente constituto in mortali; unde sicuti non peccat, qui alia sacramentalia, v. g. benedictionem Episcopi vel aquam benedictam accipit in mortali, ita nec hìc.

1247. §. 16. Qui implet pœnitentiam per actionem ex circumstantia venialiter peccaminosam, non privatur fructu satisfactionis ex opere operato, quia veniale non impedit effectum remissionis pœnæ aliis peccatis remissis debitæ, cùm veniale sit compossibile cum gratia talium peccatorum remissiva. Imò putat *Lugo* n. 33. non impediri fructum satisfactionis, licèt interveniret mortale, dummodo pœnitentia quoad substantiam impleatur.

1248. §. 17. Pœnitentia imponi potest sub conditione v. g. si convalescat, si fiat dives &c. Rectè tamen notat *Aversa* q. 13. s. 4. addendum simul, ut jam aliquid aliud fiat, quo integretur Sacramentum.

1249. §. 18. Probabilius videtur pœnitentiam non debere injungi sub consilio tantùm, sed sub obligatione aliqua, utì tenent *Vasq. Túrr. Con. Lug. Arr.* d. 47. s. 5. *Amic.* d. 16. n. 79. *Bosco* d. 7. s. 13. à n. 149. *Gorm* n. 332. contra multos, quos citat & sequitur *Busenb.* suprà. Ratio nostra est, quia Confessarius, secundùm *Trid.* sess. 14. De

pœn.

pœn. c. 8., injungit ex potestate ligandi, quam habet, sed non ligat, nisi obliget : Deinde injungit tanquam Judex , sed Judex obligat ad pœnam promeritam , ergo. Probabilia tamen sunt, quæ addit *Aversa* s. 7., nempe 1. posse Confessarium , præter pœnitentiam obligatoriam, alia opera imponere pro libertate agendâ, quæ tamen vi absolutionis etiam elevantur ad satisfaciendum ex opere operato : ideoque *Dicast.* d. 14. dub. 3. dicit imponi posse partim sub præcepto partim sub consilio. 2. Etiam posse pœnitentiam de se gravem & pro mortalibus debitam , imponere sub obligatione tantùm levi, si expressè dicat se ita imponere , ad eum modum , quo cum sententia communi dixi l. 1. n. 668 materiam de se gravem posse imperari sub obligatione tantùm levi.

§. 19. Quamvis probabilius sit, quod cum aliis multis docet *Busenb.* suprà, per illa verba, *Quidquid boni feceris &c.* non elevari omnia opera secutura pœnitentis ad satisfaciendum ex opere operato, tamen videtur probabile, quòd verba illa aliquid operentur, uti præter citatos à *Busenb.* docent *Steph.* t. 5. d. 5. n. 173. *Sporer* n. 569. aliique apud *Werlensem* Reg. 12. quia licèt non à Christo, tamen sunt instituta ab Ecclesia, quæ potest concedere indulgentias ; neque sunt merè deprecativa, sed possunt per modum auctoritativæ sententiæ à Confessario proferri. Et hæc videtur esse mens *S. Th.* quodlib. 3. a. 13. ubi dicit opera hominis per hoc accipere vim expiandi peccata : item *S. Antonini*, & *S. Thomæ à Villa nova*, quorum verba referam n. 1256. 1250.

Q. 172. *Quantæ pœnitentiæ sint injungendæ.* 1251.

R. §. 1. Universaliter loquendo, injungi debent proportionatæ peccatis, si tamen sint accommodatæ pœnitentibus, nam *Trid.* sess. 14. De Pœn. c. 8. ait, *debent ergo Sacerdotes, quantum Spiritus & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum & pœnitentium facultate salutares & convenientes satisfactiones injungere, ne si forte peccatis conniveant & indulgentiùs cum pœnitentibus agant, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis, ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantùm ad novæ vitæ custodiam & infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam & castigationem.*

1252. §. 2. Quantæ olim injungi debuerint, colligitur ex canonibus pœnitentialibus Decreto Gratiani adjectis, juxtà quos regulariter pro quovis mortali erat injungenda septennis pœnitentia, jejunando omni septimanâ in pane & aqua, diebus Lunæ, & Mercurii & Veneris. Similem pœnitentiam septennem etiam pro occultis peccatis statuerunt, S. *Bonifacius* Archi-Episcopus Moguntinus, S. *Raymundus*, S. *Vincentius Ferrer*. S. *Bonav.* utì refert *Werlensis* c. 2. a. 2. Tota quæstio hìc est, an etiam hoc tempore imponi debeant tantæ pœnitentiæ.

1253. §. 3. Aliqui affirmant: Hinc *Werlensis* citans *Guillermum* & S. *Carolum Borrom.* dicit illas pœnitentias jam esse falsas, quæ non imponuntur pro qualitate criminum, secundùm dictos canones, consideratis tamen circumstantiis, quatenus & fragilitati nostrorum temporum & qualitati pœnitentium congruunt. Idem *Werlensis* c. 1. a. 5. docet ex variis Authoribus, eum verè non dolere de peccatis, qui commensura-

tam

tum ejusmodi pœnitentiam admittere non vult, quia *qui veraciter pœnitet, laborem pœnitentiæ non abhorret*, inquit S. *Bernard.* De grad. Humil. c. 78. *Si in correctione minor est afflictio, quàm in culpa fuit delectatio, non est dignus pœnitentiæ tuæ fructus*, inquit *Hugo de S. Victore* l. 2. de Sacram. p. 14. c. 2. Hinc *Werlensis* num. 14. innuit nimis parvam fore pœnitentiam, si quis pro una fornicatione injungat solos 7. psalmos pœnitentiales aut aliquot Rosaria.

§. 4. Certum est pro his temporibus remissse rigorem antiquorum canonum, nam S. *Leo* Papa Epist. 90. ait: *Multa sunt, quæ pro necessitate temporum aut pro consideratione ætatum oportet temperare*: Et S. *Greg.* relatus in decreto Gratiani dist. 29. c. 2. ait: *Regulæ SS. PP. pro tempore, loco, & persona & negotio, instante necessitate tradita sunt. Petrus Pictaviensis* s. 9. p. 2. ait: *Sicut moderni Physici temperant antiquarum violentiam potionum, sic & nos plerumque antiquorum rigorem Canonum pœnitentialium, quia non possumus sustinere censuram illius temporis, quando & corpora defecerunt.* Cardinalis *Bona* l. 1. Ver. Liturg. c. 18. ait: *Moribus immutatis sacros quoque ritus variari consequens fuit, & multa quidem sapientissimè œcumenicis Conciliis & à summis Pontificibus innovata fuerunt, id exigente temporum conditione, quæ pristinæ consuetudinis districtionem semper in eodẽ statu manere non patitur.* Similiter loquuntur S. *Th.* & *Hugo Victor.*, quos referam n. 1742. Ratio jam est insinuata, quia Ecclesia, velut prudens Medicus, considerat ægrorum temperamenta, qualitates temporum, dispositionem corporum, & ea præscribit remedia, quæ hìc & nunc judicantur fore utiliora. 1254

1255 §. 5. Rigoristæ dicunt causam relaxandi disciplinam quoad pœnitentias, esse refrigescentem charitatem fidelium, sed *contra* est, nam potiùs inter causas fuit, 1. Ne Confessio ab hæreticis impugnata velut impossibilis, per duras pœnitentias magis redderetur odiosa. 2. Quia successu temporis plures fuêre Sacerdotes, apud quos frequentarentur Confessiones ad emendationem utilissimæ, & qui in hoc foro interno aliter mederentur peccatis per medicinas benigniores. 3. Quia animadversum est, benignas pœnitentias plùs prodesse quàm rigidas, eò quòd per benignas magis allicerentur fideles ad Sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ. 4. Quia occasione belli sacri contra Turcas inductus est usus Indulgentiarum, qui secundùm dicenda à n. 1314. est modus satisfaciendi pro peccatis utilior ac certior quàm observatio Canonum poenitentialium. 5. Quia successu temporis instituti sunt Ordines Religiosi, qui sunt status poenitentium utilissimi. Vide *Francol.* Cler. Rom. p. 2. c. 1., quod enim ibi dicit de mutatione poenitentiæ publicæ in privatam, valet de mutatione poenitentiæ rigidæ in benignam: Et de hoc iterum plura habet l. 3. De discipl. poen. c. 6. §. 6.

1256 §. 6. Etiam præscindendo ab his causis, plures antiqui PP. ac viri sapientissimi meritò suaserunt benignitatem in injungendis poenitentiis. S. *Chrysost.* l. 2. De Sacerd. Dialog. 2. ait: *Equidem complures recensere possim, quos constat in extrema mala adactos, non ob aliud, nisi quòd digna ab iis poena, & quæ peccatis perpetratis par esset, exigeretur, neque enim temerè ad delictorum modum oportet & mulctam ipsam adhibere, sed tanquam con-*

jectu-

jecturis quibusdam explorandus est delinquentium animus, ne qua fiat, ut dum consuere vis, quod interruptum est, scissuram deteriorem facias, ac dum eum qui lapsus est, erigere atque emendare studes, casus ipse major per te reddatur: nam qui infirmi sunt ac remissi & magna ex parte mundi hujus deliciis illecebrisque illaqueati, quique à generis claritate, à potentia & opibus habere se credunt, unde animos magnopere tollant, ii, si sensim ac paulatim peccatorum correctionem adhibeas, possunt utiq; si non penitus attamen parte aliquâ eximere se atque liberare malis peccatisq;, quibus occupantur, quos si justâ statim animadversione emendes, fiet, ut minori etiam illâ correctione, quam sustinere poterant, prives. S. Bern. ser. 3. De S. Andrea dicit Confessarium debere esse instructum scientiâ, ut sciat, quid injungat, cui parcat, quando parcere debeat. Et infrà, Habeat in voluntate compati & liberare eum & nitatur aliquid detrahere severitati imitans dulcedinem Domini sui. Addit serm. 42. in Cant. Mallem aliquando tacuisse & dissimulâsse, quod agi perperam deprehendi, quàm ad tantam reprehendisse perniciem. Et de nimia S. Bern. severitate sub initium adhibita testatur S. Francis. Salesius in introd. ad vitam devotam p. 3. c. 2. Et idem S. Salesius in instr. Confess. c. 8. docet benignum debere esse Confessarium, qui condescendat infirmitati pœnitentis, si gravem pœnitentiam nolit admittere. S. Th. opusc. 65. §. 4. ait: Sit Sacerdos ita cautus, ut non imponat pœnitentiam ita gravem & austeram pœnitenti, ut pœnitens totum dimittat .... sed nec ita levem imponat, ut peccator contemnat peccatum.... faciat temperamentum ex misericordia & severitate, ut pœnitentia non sit nimis dissoluta nec nimis rigida.... tamen tutius est imponere minorem debito quàm majo-

majorem, quia meliùs excusamur apud Deum propter multam misericordiam quam per nimiam severitatem, quia talis defectus in Purgatorio supplebitur. Auctor operis imperfecti Hom. 43. in Matth. utì refertur in decreto *Gratiani*, causâ 26. q. 7. c. 12. ait: *Etsi erramus modicam pœnitentiam imponentes, ne me melius est propter misericordiam rationem reddere, quàm propter crudelitatem? ... si Deus benignus, ùt quid Sacerdos ejus austerus est? Vis apparere sanctus, circa tuam vitam esto austerus, circa alienam autem benignus* &c. S. Bernardinus De Confess. ait: *Potiùs imponat unum Pater noster, vel quòd semel de septimana vadat ad ecclesiam, vel aliquid levius.* Rationē dat *Catechismus Romanus*, quia si dimittantur sine absolutione, *summopere Sacerdotibus timendum est, ne semel dimissi amplius non redeant.* *Gerson* p. 2. opusc. in Reg. mor. ait: *Tutius est cum parva pœnitentia, quæ sponte suscipitur, & verosimiliter adimpletur, ducere confessos ad Purgatorium, quàm cum magna non implenda præcipitare in infernum.* Et hanc *Gersonis* sententiam laudat S. *Salesius*, ac iisdem ferè verbis habet *Trittemius* De vita Sacerdotum c. 6. nu. 17. S. *Raym.* De *Pennafort* & B. *Humbertus* apud *Francol.* De discipl. l. 3. c. 2. §. 2. Similiter S. *Antonin.* p. 7. tit. 17. c. 20. ait: *Debet Confessor dare pœnitentiam, quam credat verisimiliter illum impleturum. Quòd si magna peccata commisit & dicit se pœnitere, sed non posse aliquam duram pœnitentiam agere, animet eum ad hoc Confessor, ostendendo ei gravitatem peccatorum, & per consequens pœnarum & pœnitentiarum sibi propterea debitarum, & sic tandem ei injungat pœnitentiam, quam libenter suscipiat. Et si Sacerdos non possit gaudere de omnimoda purgatione ejus, saltē gaudeat, quòd liberatum à gehenna*

mna tr ansmittat ad Purgatoriam. Itaque nullo modo debet permittere peccatorem desperatum recedere à se, sed potiùs imponat ei unum pater noster vel aliud leve, & quòd alia bona opera, quæ fecerit, & mala, quæ toleraverit, sint ei in pœnitentia. S. Thomas de Villa Nova feria 6. post Dominicam Lætare, ait, Sic rigorem pœnitentiæ temperato, ut neque levitas delicti contemptum, nec gravitas omittendi periculum creet: hoc judicio meo ita perficies, si facilem unam injunxeris, acriorem alteram peccatori consulueris, ita tamen, ut ad omnem ejus voluntariam & spontaneam pœnitentiam Sacramenti applices efficaciam, nonnihil enim ex hac applicatione illi accrescit. Petrus Blesensis l. De pœn. & satisf. ait, Quantò frater infirmior est, tantò ei mansuetior & indulgentior esse debes: infirmior quidem filius teneriùs à matre diligitur.

§. 7. Tantò minor potest imponi pœnitentia, quantò advertitur esse major contritio & verecundia de peccatis. Guido de monte Rocherii in Libello dicto, Manipulus Curatorum, De Pœn. c. 5. sic scribit: Clemens Papa IV. cùm equitaret quâdam die per Romam, quædam mulier, quæ de remotis partibus venerat, accessit ad eum, portans unum parvulum puerum in brachiis, & voce magnâ cum lachrymis clamavit, Pater sancte miserere meî peccatricis & da mihi pœnitentiam, quia habui filium meum, quem hic porto, à filio meo. Et Papa coram omnibus absolvit eam à peccato, & imposuit ei pœnitentiam, ut jejunaret sextas ferias per annum in pane & aqua. Et mulier recedens & revolvens secum gravitatem peccati & parvitatem pœnitentiæ, credidit, quòd Papa non bene intellexisset eam, & in crastinum accessit ad Papam, & confessa est sicut priùs, & Papa absolvit eam, impositâ pœnitentiâ, 1257.

quòd diceret tria pater noster. Mulier itaque recedens & secum, ùt priùs, peccatum pœnitentiamque volvens iteratò ad Papam rediit, & coram omnibus, ùt priùs, confessa est, quam Papa absolvit imponens ei pœnitentiam, quòd diceret unum pater noster. Et cùm interrogaretur Papa, quare ita modicam pœnitentiam sibi imponeret, respondit, quòd plùs ascendit contritio, dolor, verecundia, quam passa est ità publicè confitendo peccatum suum, quàm si omnibus diebus vitæ suæ jejunâsset cum pane & aqua. Simile exemplum narrant *Werlensis* c. 2. a. 2. Reg. 11. & *Rayn.* in Heter. tom. 16. f. 1. pu. 9. n. 28.

1258. §. 8. Quamvis secundùm dicta n. 1238. & iterum dicenda n. 1273. debeat etiam tempore Jubilæi & Indulgentiæ imponi pœnitentia, tamen communis sententia est contra *Werlensem* c. 6, quòd possit tum imponi minor pœnitentia vindicativa, quia per Indulgentias remittuntur pœnæ peccatis debitæ. Attamen pœnitentiæ medicinales non videntur ideo minuendæ, utì probabiliùs tenent *Suar.* & alii apud *Bosco* d. 7. f. 13. n. 386. contra multos, qui cum *Lugo, Bonæsp. Lohn. Steph. Spor.* num. 545. putant non esse opus nequidem medicinalem imponere, eò quòd accessorium sequatur principale: sed contrà est, quòd æquè ac aliàs debeat impediri relapsus, ergo non est causa minuendi pœnitentias. V. dicenda n. 1273.

1259. §. 9. Aliæ causæ minuendi pœnitentias sunt, 1. secundùm *Vasq. Bonac. Gob.* tr. 7. n. 578. si sic alliciatur pœnitens ad frequentiorem utilemque confessionem. 2. In dubio, an plùs obfutura sit quàm profutura major pœnitentia. 3. Quando Confessarius scit pœnitentem ex se solere præstare multa opera bona & satisfactoria.

ria. 4. Quando Confessarius causâ diminuendi pœnitentiam reflexè dicit, *Quidquid boni feceris &c.* probabile enim est, secundùm dicta n. 1250. id prodesse ad satisfactionem.

§. 10. Si Confessarius ostenderit pœnitenti 1260.
obligationes restituendi, se reconciliandi offensis vel inimicis, vitandi occasiones peccatorum, opera quotidiana bene peragendi &c. non multùm debet esse anxius cum gravi peccatore non ita disposito ad subeundam gravem pœnitentiam, hæ enim obligationes per se sunt satis graves, quas pro parte pœnitentiæ injungere potest. Quòd si Confessarius in rigore semper procederet cum talibus, esset certum periculum, ne aut graves pœnitentias non implerent, aut Sacramentum eis exosum fieret, aut denique ne in desperationem laberentur: Imò notat *Busenb.* cum aliis apud *Lohner* non esse dimittendum pœnitentem, qui admittere vult pœnitentiam saltem levem. Addit *Werlensis* c. 2. a. 2. §. 5. Reg. 7. à variis Conc. & PP. statui, si pœnitens se excuset, & adduci nequeat ad pœnitentiam proportionatam, imponendam esse, quam posset & velit portare, ne fortè postea deteriùs peccet poenitentiam infringendo. E contrà si poenitens petat aut libenter admittat poenitentias majores & suo modo proportionatas, tales injungendæ sunt, hinc *Gob.* n. 472. dicit integrum Rosarium utiliter injungi illis, qui quotidie illud orare solent, quamvis confiteantur sola venialia: & idem est, si soleant Missam quotidie audire, & Missæ auditio injungatur, quia sic opera ista elevantur ad majorem satisfactionem. Aliquam tamen saltem levem pœnitentiam tenetur admittere poenitens,

alioquin censeri non debet esse dispositus, *Viva* ad prop. 15. *Alex. VII.*

1261. §. 11. Si Confessarius sine justa causa minimas injungat pœnitentias, nec liberè pro officio suo admoneat pœnitentẽ, imprimis dat ipsi pœnitenti scandalum, qui satis advertet talem Confessarium ex humano respectu remittere de obligatione sui officii. Deinde est causa novorum relapsuum, quia pœnitens sic minùs apprehendit gravitatem sui peccati minúsque deterretur. Præterea causa est, cur postea diutiùs ardeat in purgatorio, si enim plura & majora opera injungeret, hæc vi Sacramenti elevarentur ad delendas magis pœnas.

1262. §. 12. Ex dictis constat cavendum esse excessum in alterutram partem, & pœnitentiam injungendam esse, quæ sit proportionata peccatis, non absolutè, sed spectatâ simul pœnitentis dispositione, facultate, utilitate, hoc enim spectare debet Confessarius, ut neque nimiâ indulgentiâ peccatis conniveat, nec nimio rigore peccatores absterreat, neque per desperationis præcipitia impellat, neque ad vitæ dissolutionem frena relaxet: *sicuti enim*, inquit *Petrus Blesensis* suprà, *confitenti necessaria est humilis & sincera devotio, sic Sacerdoti necessaria est circumspecta discretio: bonus Samaritanus oleum affundit & vinum.* In dubio autem, quid magis profuturum sit, inclinandum est in partem benigniorẽ, quia in ea minùs est periculi, utì dictum est, & iterum dicetur à n. 1737. *Sapientis Medici est*, inquit S. *Th.* in 4. dist. 18. q. 2. a. 1. quæstiu. 3. *à levioribus medicinis incipere & minùs periculosis*: Et d. 19. q. 2. a. 3. quæstiu. 2. *paulatim procedendum est, ut quàm minùs potest fieri, gravetur ille, cui medicari volumus.*

Q.

Q. 173. *An pœnitentiæ debeant ideo esse suspectæ,* 1263.
quod a Religiosis Mendicantibus imponantur. R. Ita cavillatos esse quosdam, atque si Mendicantes non dent pœnitentias proportionatas, sed *Alexand. VIII.* damnavit hanc 31. prop. *Parochianus potest suspicari de Mendicantibus, qui eleëmosynis communibus vivunt, de imponenda nimis levi & incongrua pœnitentia seu satisfactione ob quæstum seu lucrum subsidii temporalis.* Propositionem illam è Gallia in Belgium transvexit Libellus, cui Titulus, *Theophilus parochialis*, editus sub emendito nomine *Ludovici De Pippre.* Idem olim objecerat *S. Bonaventuræ, Guilhelmus à S. amore*, cui respondet, si ideo adulatores sunt Mendicantes Religiosi, etiam tales fuisse Christum & Apostolos, qui communiter vivebant eleëmosynis: imò tales esse Pastores multos, qui sine patrimoniis ad Beneficia vocati, brevi ditescunt per oblata à fidelibus. Vide *S. Bonav.* in apolog. pauperum Resp. 4. c. 3. Et *Viva* ad prop. 21. ab *Alex. VII.* damnatam, ubi à n. 7. ostendit, quòd rigor antiquus in pœnis infligendis ante adventum Mendicantium exoleverit.

Q. 174. *An aliquando debeat, aut saltem possit imponi pœnitentia publica.* R. 1. Si id necesse foret ad tollendum scandalum, quod per peccatum datum esset, deberet imponi, secundùm *Trid.* sess. 24. c. 4. De Reform. quia jam aliunde esset obligatio, & per hoc non censeretur manifestari peccatum, utpote jam antecedenter notum, sed tantùm resipiscentia & remotio scandali. Aliàs rarò expedit imponere pœnitentiam publicam. 1264.

§. 2. Peccatoribus etiam occultis posse negari absolutionem, si pœnitentiam publicam 1265.

recusent, docent cum aliis *Morinus* De adminis. Sacram. Pœnit. l. 5. c. 17. n. 7. Et *Bosco* d. 7. sect. 13. n. 296. aliique plures cum *Dicast.* d. 14. n. 86. idem dicunt, si hic & nunc judicaretur expedire ad terrendum & corrigendum pœnitentem: & ita *Catechis. Rom.* De Pœn. c. 12. dicit, quòd etiam pro peccatis occultis gravioribus olim imponerentur poenitentiæ publicæ. Sed pro hoc tempore contradicunt alii communissimè cum *Francol.* in Cler. Rom. p. 1. d. 7. nu. 11. & 20. Hinc *Castrop.* tr. 23. p 21. § 2. n. 5. ait, *Omnes conveniunt injustissimè cogi pœnitentem ad pœnitentiam publicam pro peccato occulto*: ideoque Concilia, imò & Imperatores sanxerunt, ut peccatis occultis occultæ tantùm imponerentur poenitentiæ. Consonat *Gerson* p. 2. nu. 32. opusc. De præceptis decal. c. 19. *Hoc*, inquit, *pro regula certa & documento salubri teneatur, ut nunquam pro peccato secreto vel occulto pœnitentia publica pœnitentibus injungatur.* Ratio est: quia est contra modernam consuetudinem Ecclesiæ, modus autem administrandi Sacramentum poenitentiæ, quem jam tenet Ecclesia, non est abusus sed laudabilis usus, uti constat ex prop. 18. damnata, quam num. 1330. retuli. Deinde *S. Th. Nav. Suar. Vasq. Côn. Chapeav.* De cas. Reserv. p. 1. c. 12. q. 4. *Avers.* q. 13. s. 3. docent per hoc revelari sigillum saltem indirectè & in genere, quisquis enim de tali pœnitentia audiret, meritò judicaret impositam esse ob grave peccatum occultum, atque sic ad minimùm confessio fieret odiosa.

Objicies. Non ideo manifestatur delictum, quia homines credent ex devotione talem pœnitentiam publicam à pœnitente assumi. *R.* Si

ita

ita esset, non frangeretur quidem sigillum, attamen facilè orietur saltem suspicio prudens, quòd hoc pro poenitentia sit impositum, & sic manifestabitur graviter deliquisse: hinc *Concilium Colonienſe* apud *Francolinum* n. 22. ait, *Quâ poenitentiâ, etsi, qui deliquit, non proderet speciatim crimen suum, tamen ipso facto confitebatur & declarabat Ecclesiæ, se graviter peccâsse*: est autem contra sigillum, si manifestetur poenitentem graviter peccasse, ergo.

§. 3. Docuerunt aliqui salvo sigillo potuisse aliquando Confessarios deferre ad Episcopum enormia crimina, sed id absolutè illicitum esse, dicetur n. 1975. Imò *Rayn.* in Heter. tom. 16. s. 1. pu. 9. n. 33. non omnino approbat factum S. *Alberti* Monachi, qui poenitentes suos priùs juramento adstringebat, ut ad Episcopos irent, & eadem flagitia eis confiterentur, est enim durum nimis & alienum à consuetudine Ecclesiæ ita cogi bis eadem confiteri. 1266.

Q. 175. *Quænam pœnitentiæ sint utiliores.* Re. 1267.

§. 1. Universim illæ sunt utiliores, quæ sunt magis accommodatæ ad hunc vel illum poenitentem discretè affligendum & efficaciter emendandum: Hinc vix prodest longas orationes imponere illis, qui vix tempus habent orandi, aut aliunde obligati sunt ad multùm orandum, aut se accusant de omissis sæpe longis orationibus pro poenitentia injunctis. Magis quoque conducunt pauca opera cum fervore & in gratia facta, quàm multa tepidè & in statu peccati mortalis. Itaque talibus injungendæ sunt aliæ poenitentiæ parvæ & efficaces, v. g. ut certâ die aut certis festis confiteatur & communicet. Ut de mysterio, ad quod maximè afficitur,

tur, vel de materia, quâ maximè terretur, per aliquod tempus quotidie meditetur aliquid. Ut librum aliquem legat efficacem pro suggerendis motivis ad hoc vel illud faciendum aut emendandum. Ut usque ad proximam confessionem manè proponat cavere hoc vel illud peccatum: vesperi autem examen instituat; & si in eo deliquerit, conteratur; si non, proponat in crastinum similiter cavere, petens ad id gratiam Dei. Ut vesperi lecto incumbens cogitet se aliquando moriturum & è lecto non surrecturum: manè evigilans omnium primò cogitet se aliquando à morte evocandum ad judicium & de tota vita redditurum rationem. Ut usque ad proximam confessionem, quoties hanc vel illam tentationem sentiet, cogitet Deum sibi præsentem, qui judicabit & severè puniet, si labatur. Ut quoties lapsus fuerit, statim certam aliquam pœnam subeat, aut intra diem à lapsu confiteatur &c.

1268. §. 2. Eleëmosyna est divitibus, avaris, injustis efficaciſſimum opus satisfactionis, quia pecunia est illis quodammodo sanguis & anima effectûs inordinati: cavere tamen debet Confessarius, ne eleëmosynas velit sibi vel suis applicari. Contra peccata carnis, ebrietatis, gulæ, valent macerationes corporis per jejunia, cilicia, castigationes, subtractiones commoditatum, sic enim igni ligna subtrahuntur. Contra peccata odii, invidiæ, iracundiæ, maximè valent opera humiliationis aut charitatis erga proximum, à quo est quasi naturalis aversio. Denique cùm omnia peccata ex amore proprio vel nimio appetitu delectationum suarum nascantur, generale & utile remedium est, ut qui commisit

misit illicita in aliqua materia, in eadem etiam illicitis abstineat.

§. 3. Opus, cæteris paribus, est tantò magis satisfactorium, quantò magis est meritorium, secundùm dicenda n. 1306. nam etiam meremur aliquam remissionem pœnæ : hinc cùm actus fidei, spei, charitatis sint maximè meritorii & plurimùm conferant ad emendationem vitæ, utilissimè pœnitentibus injungentur recitandi ex certis formulis. Putat *Anton. Sucquet* in via vitæ l. 3. c. 1. fontem omnis peccati & relapsuum esse defectum fidei , non enim vivè credimus, quæ fides Catholica proponit, sed tantùm cognoscimus humano aliquo & veluti mortuo modo, atque ideo vel non supernaturaliter, vel non satis efficaciter emovetur voluntas nostra ad detestanda peccata & emendandam vitam ; quomodo enim possibile est, si homo supernaturaliter & firmè crederet Deum esse summum bonum, ut ita facilè eum offenderet ? si crederet peccatis destinatas esse pœnas æternas inferni, quomodo propter momentaneam voluptatem se illis addiceret ? &c. 1269

§. 4. Monet S. *Salesius* in Instruct. confess. c. 8. non expedire dare pœnitentias conflatas ex rebus diversis, v. g. ut varias orationes recitet, tum jejunet, tum se flagellet &c. eò quòd pœnitens facilè eorum obliviscatur aut peragat sine fervore. 1270

§. 5. *Rayn.* suprà ait , pars longè maxima pœnitentiæ est increpatio , quam Confessarius adhibet post audita peccata, perfundens pœnitentem utili rubore & optabili confusione , ea quippe confusio est admodum onerosa pœnitenti , qui non potest tergiversari , quia tenetur 1271

suâ-

ſuâmet confeſſione. Impoſita igitur à Confeſſario, ſi à poenitente excipiatur patienter, habet rationem ſatisfactionis maximè efficacis ad abſtergendum reatum poenæ etiam ex opere operato, ſecundùm dicta n. 1236. Et videndum, ut increpatio ſit juſta, quando nempe cadit in gravia delicta : imò etiam cum gravibus peccatoribus increpatio debet eſſe prudens & abſque convitio.

1272 §. 6. Notat *Rayn.* à n. 30. inutilem ac imprudentem fore poenitentiam, ſi Confeſſarius conſuetudinario imponat non ampliùs relabi in peccatum conſuetudinis, hoc enim eſt illum de ſe nimis fragilem exponere periculis novæ mortalis malitiæ; & deberet ipſi imponi medicina pro emendando peccato, non ipſa peccati omiſſio, ad quam aliunde tenetur. Fatendum tamen eſt, poſſe, ſed rarò, quaſi in poenam admitti votum poenitentis de non relabendo, ſi ſpes ſit ex occaſione voti efficaciorem cautelam eſſe adhibendam, ſed expedit non permittere votum niſi ad tempus, ut exploretur, an proſit nec ne.

1273 *Q. 176. Quid addendum circa obligationem pœnitentis in implenda pœnitentia.* R. ſeqq. § 1. Quamvis *S. Th.* in 4. Diſt. 20. q. 1. a. 3. quæſtiu. 1. tantùm dicat eſſe *conſulendum eis, qui indulgentiam conſequuntur, ne propter hoc ab operibus pœnitentiæ injunctis abſtineant*, ideoque *Mendo*, *Beja*, *Lugo* d. 27. ſ. 2. aliique multi apud *Averſ.* q. 13. ſ. 9. & cum *Vindice Gob.* ad prop. 26. n. 20. dicant lucrantem pro ſe Indulgentias liberari à poenitentia per Confeſſarium injuncta. Oppoſitum tamen in praxi eſt tenendum, tum quia poenitentia pertinet ad integritatem Sacramenti, tum quia

quia nimis incertum est, an quis plenè lucretur Indulgentias, & quamvis certò lucraretur, tamen hoc non impedit, quò minùs teneatur ad poenitentiam, in quantùm ordinariè semper est simul medicinalis seu præservativa à relapsu, Confessarius enim obligare potest non tantùm ùt Judex ad vindictam peccati, sed etiam ùt Medicus ad emendationem, uti rectè *Rodriq. Fill. Dicast.* d.14. n.149. *Viva* De Jubil. q.5. a.2. contra *Vasq. Con. Lugo, Vindicem Gob.* ad prop. 27. & alios.

Objicies. Bonifacius VIII. dicitur in Extrav. *Antiquorum* De pœn. & remiss. noluisse per Confessarios in Jubilæo imponi pœnitentias vindicativas, ac insuper declarâsse pœnitentes faciendo opera injuncta pro Jubilæo, liberari omnibus antecedentibus pœnitentiis &c. De his nihil habet dicta Extravagans, sed Glossator in illam dicit *Bonifacium* postea interrogatum ita respondisse, quod tantùm addit authoritatem privati Doctoris: imò ex verbis ipsiusmet glossatoris intelligitur, imprimis quòd *Bonifacius* voluerit pro pœnitentia vindicativa injungi opera à se præscripta, nempe visitationes Ecclesiarum per 30. vel 15. dies continuos &c. nam dicit ex mente *Bonifacii, nihil debent injungere ultra injunctionem hìc positam.* Item *Papa declaravit consistorialiter, quòd poenitentiæ injunctæ etiam tolluntur per commutationem operis satisfactorii hìc positi*, ergo ex mente *Bonifacii* hæ visitationes debebant injungi pro pœnitentia, & in eas fieri per hunc Confessarium commutatio prioris pœnitentiæ. Deinde ex ejusdem Glossatoris verbis constat contra *Lugo* & alios, saltem ex mente *Bonifacii* nihil debere remitti de pœnitentia medi-

medicinali, nam expressè dicit, *Pœnitentia nedum est & ad remissionem pœnarum pro commissis & omissis debitarum, sed etiam ad cautelam futurorum, & quoad istud forsan potest pœnitentia injungi.* Denique quidquid sit de *Bonifacio*, reliqui Pontifices nunc in Bullis Jubilæi addunt communiter, ut pœnitentia salutaris injungatur, ergo explenda est à pœnitente.

1274 §. 2. Quando Confessio fuit invalida, non est opus persolvere pœnitentiam, cùm nullum sit Sacramentum, quod compleri possit, & aliàs teneretur pœnitens persolvere duas pro eisdem peccatis, *Escob. Fagund. Bosco* d. 7. s. 13. n. 367.

1275 §. 3. Si pœnitentia injuncta fiat impossibilis, non obligat: nec opus est aliud subrogare, quia id non potest propriâ authoritate, nec teneris eadem peccata de novo confiteri, *Avers.* s. 6. §. *Quartò.* Et idem est, si oblitus sis, uti præter citatos à *Busenb.* docent *Sot. Nav. Amic.* d. 16. n. 96. *Avers.* §. *Quintò. Arr.* d. 48. n. 33. *Sporer* n. 552. contra multos antiquos, qui volunt, si per culpam sit oblitus, debere Confessionem repeti. *Nec obstat*, quòd priùs Sacramentum non integrè compleatur, *nam* sufficiens excusatio est, ne bis cogaris confiteri eadem peccata, à quibus directè absolutus es. In utroque tamen casu, si conveniri posset idem Confessarius, qui esset saltem confusè memor statûs pœnitentis, petenda esset ab eo commutatio, ut sic integraretur Sacramentum: imò etiam expedit apud alium Confessarium se accusare postea de omnibus peccatis in genere, & petere tantò majorem pœnitentiam, ut quantùm fieri potest, hæc pœnitentia extendatur etiam ad peccata prioris Confessionis, pro quibus imposita erat

erat pœnitentia, quæ nunc è memoria excidit.

§. 4. Si quis eadem peccata bis confiteatur, 1276
multi dicunt satisfacere, si persolvat alterutram pœnitentiam: *Bosco* n. 362. putat ex vi secundæ liberari à prima; & num. 357. probabiliter dixerat secundam esse complementum utriusque Sacramenti: Hinc etiam si quis sine sufficiente causa eadem peccata confiteretur secundo Confessario, ut ita se liberaret à pœnitentia injuncta à primo, *Suar. Côn. Lug. Avers.* s. 5. dicunt non peccaturum nisi venialiter, si autem justam causam habeat, nullo modo peccat.

§. 5. Omittere materiam gravem injunctam 1277
pro mortali primâ vice confesso, est mortale: materia autem gravis est una confessio vel Communio, quia utraque sub mortali præcipitur semel in anno vel in Paschate. Et idem videtur esse, si quis omittat Rosarium. Si tamen aliquis unam ex decem v. g. Communionibus sibi injunctis omitteret, probabile est peccaturum tantùm venialiter, quia una respectu 10. videtur quid leve, maximè cùm per reliquas novem possit obtineri propè idem finis. Ita *Gob.* & *Stephan.* d. 5. t. 5. n. 176.

§. 6. Omittere materiam levem injunctam 1278
pro mortalibus est veniale tantùm, utì cum communi *Aversa* s. 6. §. *Tertiò*. contra *J. Sanch.* d. 15. n. 17., quia secundùm dicta l. 1. n. 667. materia levis non est capax obligationis gravis. *Nec obstat*, quòd Sacramentum maneat incompletum, *nam* est completum essentialiter, completio autem integralis per materiam levem non obligat nisi leviter secundùm materiam

§ 7. Si quis omittat pœnitentiam gravem 1279
injunctam pro venialibus vel pro mortalibus

antehac confessis, docent *Nugn. Côn. Fagund. Lugo* & alii esse mortale, quia pœnitentia est de se gravis, & Confessarius potest illam injungere; ergo sicuti mortaliter peccat, qui materiam gravem voti non implet, quamvis voverit ex causa, item qui violat jejunium à Superiore præceptum ex fine de se non magno, ita & hic. E contrà *Navar. Sot. Palud. Ledesm. Suar. Laym. Fill.* aliique, quos citant & sequuntur *Avers.* q. 13. s. 6. §. *Secundò. Dian.* p. 3. t. 4. R. 102. & 136. dicunt esse veniale tantùm, quia hæc materia, in quantùm est gravis, non est necessaria; cùm Confessarius neque sub gravi peccato neque materiam gravem teneatur pro talibus peccatis imponere, ergo materia, quæ necessaria est respectu peccatorum pœnitentis, est tantùm levis, ergo hanc omittere erit tantùm veniale. Ad exempla opposita de voto & præcepto, dant disparitatem, quòd vovens sine ulla causa possit sibi imponere obligationem gravem, uti & Superior subdito, non habitâ occasione ullius culpæ: E contrà Confessarius non possit imponere obligationem pœnitenti, nisi adsit culpa, nec imponere possit obligationem gravem, nisi materia necessaria hujus absolutionis sit gravis, cùm debeat obligare ùt Judex proportionatè ad materiam necessariam gravem vel levem. Utraque sententia est probabilis.

1280 §. 8. Cui injunctum est, ut oret v. g. septem psalmos pœnitentiales, potest orare stando vel ambulando. Si injunctum sit, ut oret flexis genibus, *Diana* R. 55. *Dicast.* d. 14. n. 81. *Avers.* s. 3. §. *Septimò. Tamb.* De conf. l. 4, c. 2. n. 14. putant fore mortale omittere genuflexionem, quia hæc videtur esse res gravis spectans ad substan-

tiam

tiam molestiæ: Sed de hoc vehementer dubito, nam flectere ad tempus, quo recitantur illi psalmi, non videtur esse molestia tanta, ut si quis negligat, peccet mortaliter. E contrà tamen putarem esse molestiam gravem, si deberet orare expansis brachiis. Similiter si injungeretur alicui jejunium in pane & aqua, videtur peccaturus mortaliter, si jejunaret tantùm more Ecclesiastico, quia illa circumstantia addit notabilem difficultatem.

§. 9. Si Confessarius injunxerit pœnitenti, 1281
ut per 15. dies quotidie duas Missas audiat, non ideo tenetur die festivo tres audire. Si injunxerit omni die per mensem Missam, satisfacit die festivo audiendo unicam, *Dian. Avers.* §. *Unde. Amic.* d. 16. n. 90. Si injunxerit eodem die duas Missas, quamvis *Maj. Ledes. Sanch.* putent eum satisfacere, si audiat duas simul, quod *Amicus* n. 112. vocat probabile, tamen ordinariè præsumi debet voluisse eas audiri successivè. Si injunxerit eleëmosynam, satisfacit, si det extremè indigenti, *Laym. Lugo, Gob. Spor.* n. 544. Non tamen si det parenti vel alteri propinquo, cui tenetur ex justitia succurrere, quia tum non censetur eleëmosyna, *Lug. Amic.* n. 90.

§. 10. Si materia pœnitentiæ injunctæ sit di- 1282
visibilis, quamvis pars ejus major adimpleri non possit, debet adimpleri pars licèt minor, uti colligitur ex paritate de Horis Canonicis, nam *Inn. XI.* damnavit hanc 54. prop. *Qui non potest recitare Matutinum & Laudes, potest autem reliquas Horas, ad nihil tenetur, quia major pars trahit ad se minorem.* Ratio generalis est, quia licèt quis non possit solvere totum, tamen tenetur ad partem, quam solvere potest. Et ratio à

priori est, quia quando materia est divisibilis, mens præcipientis tendit divisibiliter, secundùm naturam materiæ, cujus singulæ partes faciunt ad finem intentum. Hinc videtur probabilius contra *Dian.* p. 9. t. 9. R. 54. *J. Sanch.* d. 15. n. 3. si alicui sit injunctum, ut jejunet in pane & aqua, si sic non possit, teneri more Ecclesiastico, quia manet substantia jejunii, separabilis ab illa circumstantia.

1283 §. 11. Pœnitentia, per se loquendo, debet persolvi per ipsum pœnitentem, nam *Alex.* VII. damnavit hanc 15. prop. *Pœnitens propriâ authoritate substituere alium sibi potest, qui loco illius pœnitentiam adimpleat.* Unde audiri jam non debent *Palud.* & alii apud *Lugo* d. 25. n. 79. qui putârunt posse tum saltem persolvi per alium, si pœnitens tempore illo velit occupari in actione Deo magis grata, aut si mandet fieri per alium sanctiorem, cujus opus erit magis satisfactorium, nam rectè contradicunt *Mendo* d. 10. nu. 105. *Viva* ad prop. istam damnatam, quia obligatio adimplendi pœnitentiam, utì & audiendi Missam ac legendi Horas, est personalis: & ideo etiam *Florent.* & *Trid.* dixerunt actus pœnitentis esse materiam hujus Sacramenti.

1284 §. 12. Confessarius potest concedere, ut pœnitentia per alium persolvatur, *S. Th. S. Bonav. Sot. Silv. Ang. Suar. Tann. Aver.* s. 4. §. *Denique.* In quo casu *Suar. Fagund. Præp. Fill.* & alii cum *Arr.* d. 48. n. 12. putant actionem alterius persolventis posse dici satisfactionem & prodesse pœnitenti ex opere operato, licèt fieret in peccato mortali, sicuti Missa ex opere operato prodest procuranti illam, licèt celebretur ab impio Sacerdote: Sed contradicunt *Vasq. Côn. Laym.*

Bonac.

Bonac. *Amic. Lug. Dicast. Aversa.* dicentes nos aliunde scire, quòd Missa pro alio oblata habeat hunc effectum, quale fundamentum non est dicendi, quòd actio aliena tanquam pars Sacramenti Pœnitentiæ, quod suscipio, possit mihi applicari ad effectum ex opere operato. Et ideo videtur probabiliùs dici, quòd pars materialis integrans Sacramentum sit ipsa procuratio, quâ pœnitens facit, ut alter secundùm voluntatem Confessarii peragat illud opus pro ipso, hoc autem alterius opus non sit pars Sacramenti, nec aliquid causet ex opere operato.

§. 13. Multò magis potest pœnitentia per- 1285.
solvi per alium, si opus ab alio factum censeatur fieri ab ipso pœnitente, uti eleëmolyna, perinde enim est, sive det suâ sive alienâ manu, cùm præcipuè intendatur, ut privet se re suâ ad sublevationem pauperis. Et idem est, si ipsi imposita sit restitutio, potest enim æquè per alium fieri.

§. 14. Probabilius est, quòd pœnitentia sa- 1286.
cramentalis persolvi debeat ex aliqua intentione satisfaciendi pro illa, quia ut ex opere operato aliquid efficiat, debet esse aliquid pertinens ad Sacramentum, & ratione illius suscepti causare suum effectum, non videtur autem esse aliquid pertinens ad Sacramentum, nisi expleatur cùm aliqua intentione saltem virtuali reflectente ad Sacramentum vel ad impositionem Confessarii, *Vasq. Dicast.* n. 189. *Palav.* à n. 280. *Mendo* q. 4 *Aversa* q. 3. s. 6. §. *Nonò.* contra *Sanch. Lugo* à n. 37. *Bosco* d. 7. s. 13. à nu. 237. & alios. *Nec obstat*, quòd aliis præceptis satisfiat, v. g. die festivo, si Missam audias, licèt ignarus aut immemor festi, *nam* ejusmodi præcepta tantùm

tùm postulant poni opus ex quacunque intentione : imò licèt adesset intentio per talem actionem non satisfaciendi, adhuc satisfaceres, uti dictum est l. 1. num. 693. Oppositum est in actionibus sacramentalibus, nam si antehac voveras semel audire Missam , & etiam antehac pro pœnitentiâ unam Missam tibi injunxerat Confessarius, si hoc die festo audias Missam immemor voti, pœnitentiæ & festi, omnes dicent te satisfeciisse præcepto de Missa die festo audienda, non item pro obligatione voti vel pœnitentiæ sacramentalis, nam non poteras per unicam Missam satisfacere utrique huic obligationi, uti suppono ex declarata tibi voluntate Confessarii, nec ratio est dicendi, quòd pro hac obligatione potiùs satisfeceris quàm pro illa, nisi adfuerit intentio determinans ad hunc vel illum finem, ergo. Hinc videtur dicendum esse contra *Suar.* & *Mendo* nequidem sufficere, si postea intra tempus, quo tale opus fieri debebat, velis per illud satisfeciisse pro pœnitentia, nam hæc voluntas sequens habet se per accidens, nec potest facere, ut opus præteritum fuerit aut nunc fiat aliquid pertinens ad Sacramentum.

1287 §. 15. Si Confessarius non determinaret tempus, quo persolvi deberet pœnitentia, mens ejus præsumitur esse, ut persolvatur primo tempore, quo commodè fieri poterit, quia secundùm dicta l. 1. n. 587 *in omnibus obligationibus, in quibus dies non ponitur, præsenti die debetur*, Reg. 14. ff. De Regulis juris: ubi per Tò *præsenti die* intelligitur primo quoque tempore.

1288 §. 16. Diu differre pœnitentiam sine causa, v. g. ad medium annum, communiter censetur

mor-

mortale, maximè si pœnitentia fuerit medicinalis, quia cùm Confessarius præceperit ad præservationem à relapsu, voluit nunc adhiberi, quando erat periculum. E contrà si fuerit pœnitentia vindicativa tantùm, non videtur esse mortale ad mensem differre.

§. 17. Cui injunctum est, ut per annum omni mense confiteatur, putat *Lugo* d. 25. n. 97. peccare mortaliter, si vel per diem differat ultra talem mensem; sed rectè contradicit *Aversa* q. 13. s. 6. præsumitur enim mens Confessarii esse, ut tum sequente mense bis confiteatur. Unde si occasione festi, Indulgentiæ vel Jubilæi differret ad octo dies in alterum mensem, docent *Dian. Castrop. J. Sanch.* d. 13. n. 9. nullo modo peccaturum; quod magis valet, si anticipet, uti notat *Aversa.* 1289.

§. 18. Qui jussus est jejunare pro pœnitentia hac die Veneris, & jejunat priùs sequente; aut communicare proximâ Dominica, & differt ad octiduum, ordinariè peccat tantùm venialiter, quia plerumque præceptum Confessarii cadit magis in rem ipsam præstandam quàm in tempus præfixum, *Dian.* p. 9. t. 7. R. 57. *Sporer* n. 577. Ideoque rectè notant Authores cum *Aversa* suprà & *Mendo* d. 10. n. 97. non cessare obligationem jejunandi, quamvis transierit illa dies Veneris, quæ statuta erat, non ad terminandam sed urgendam obligationem. Si tamen alicui injunctum sit, ut jejunet omni die Sabbathi in honorem B. Virginis, aut ut communicet omni festo B. Virginis, putant *Cón. Gob. Sporer* suprà, si talem diem negligat, non teneri aliâ die, quia mens Confessarii videtur fuisse, alligare opus tali diei: Sed rectè notat 1290.

Mendo, si Confessarius unicum tale opus pro una vice injunxerit, non esse præsumendum, quòd voluerit alligare dici, nisi substituerit aliud opus exequendum in casu, quo alterum tempore præfixo non fieret, quia præsumi non debet, quòd Confessarius voluerit Sacramentum manere incompletum, quod fieret, si tum desineret obligatio ad omnem pœnitentiam; hinc debebit aliâ die explere. Et in plerisque horum consentiunt etiam *Lugo* & *Dicast.* d. 14. à num. 55.

1291 §. 19. Potest satisfieri pœnitentiæ eodem tempore, quo satisfit alteri præcepto vel obligationi, dummodo unum opus non excludat aut impediat alterum, sic qui pro pœnitentia tenetur orare Rosarium, satisfacit orando sub Missa, ad quam tenetur die festo, vel ex voto, quia oratio Rosarii non tollit sed maximè convenit attentioni ad Missam.

1292 *Q. 177. Quid addendum sit circa commutationem pœnitentiarum in Confessione injunctarum.* R. seqq. §. 1. Pœnitens non potest suâ authoritate pœnitentiam permutare in aliquid melius, uti habent Auctores cum *Busenb.* suprà, & idem docent *Aversa* q. 13. s. 8. *Arr.* d. 48. s. 5. *Amic.* d. 16. n. 54. *Tamb.* De conf. l. 4. c. 3 §. 1 n. 15. *Gorm.* p. 2. n. 339 *Dicast.* tamen d. 14. n. 134. non audet oppositam sententiam appellare parum probabilem: sed rationes nostræ videntur claræ, 1. Quia reus non potest ferre circa se sententiam, nec mutare pœnam sibi à Judice injunctam, uti nec subditus opus sibi injunctum à Superiore, alioquin posset quis similiter loco Missæ audiendæ velle communicare, loco jejunii velle confiteri &c. 2. Id, in quod commu-

tabit,

tabit, non erit satisfactio integrans Sacramentum, nec erit sacramentalis, nec remittet pœnas ex opere operato, quia non veniet à potestate clavium, ergo. *Nec obstat*, quòd aliquis possit suum votum commutare in melius, *quia* obligatio voti erat ab ipsomet vovente, qui etiam ab initio per votum intendebat id, quod est melius, ideoque potest illud sibi substituere.

§. 2. Communissima sententia est cum *Arr.* 1293.
n. 25. contra *Valent. & Tann.*, quòd alius Confessarius non possit extra Confessionem mutare pœnitentiam à priore Confessario injunctam, & secundùm *Lugo* n. 110. oppositum non est probabile, quia extra Confessionem & respectu Confessionis, quam non audivit, non habet plùs potestatis quàm laicus.

§. 3. *Sot. Vasq.* & alii docent pœnitentiam ab 1294.
uno Confessario impositam non posse minui aut mutari per alium, etiamsi pœnitens apud hunc repetat peccata, ob quæ fuit imposita, quod *J. Sanch.* d. 14. n. 19. defendit tanquam absolutè verum speculativè, tum quia unus Judex, qui superior non est, non potest ultimam & definitivam alterius sententiam mutare aut reformare, cùm par in parem non habeat jurisdictionem, in hoc autem foro omnes sint pares; tum etiam quia primum Sacramentum nunquam integrè compleretur. E contrà posse, si peccata repetat, tenet sententia communis cum *Silv. Suar. Lugo, Fagund. Arr.* n. 26. *Dicast.* àn. 116. *Aversa* suprà, dicitque *Becanus* esse in praxi securum: Quod tenent *Bonac.* & alii communiter cum *Dian.* p. 3 t. 4. R. 137. *Dicast.* n. 148. *Lugo* n. 114. *Arr.* n. 29. contra *Zerolam*, quamvis injuncta pœnitentia fuisset medicina-

lis, si non sit absolutè necessaria, aut si substituatur similiter medicinalis. Hoc ipsum dicunt, licèt pœnitentia à Confessario superiore imposita esset, quia præscindendo à reservatione peccatorum, habent Confessarii æqualem potestatem ad ligandum & solvendum, ergo etiam ad mutandam pœnitentiam, utì rectè *Beja* p. 1. casu 15. & *Gorm.* n. 341., posterior enim Confessarius est velut successor primi, ergo sicut posset primus mutare, ita & posterior: ideoque earum postremâ impletâ censebitur compleri utrumque Sacramentum, quia prior quasi transit in secundam. Hoc ipsum fieri posse tenent *Henriq. Bonac. J. Sanch.* à n. 13. *Dicast.* n. 120., etiamsi pœnitentia fuisset à superiore imposita propter peccata reservata, quod probabile esse fatetur *Amic.* n, 49. Contradicunt tamen *Suar. Lugo* n. 105. *Arr.* n. 30. *Beja* suprà, *Gorm.* n. 349. *Aversa*, quia inferior non potest mutare præceptum superioris; sed *Dicast.* respondet, cùm semel sublata sit reservatio, æqualem esse in omnibus Confessariis potestatem.

1295. §. 4. Si pœnitens non repetat priora peccata apud secundum Confessarium, *Suar. Vasq. Côn.* aliique multi cum *Lugo* n. 107. & *Aversa* negant hunc etiam in confessione posse mutare pœnitentiam, quia nullus Judex potest agere circa aliquid, quod ad suum tribunal delatum non est, ergo tantùm poterit declarare pœnitentiam fuisse aut esse irrationabilem vel impossibilem, quod etiam quivis alius prudens facere posset: è contrà si petatur commutatio, etiam ideo quia prior nunc nimis difficilis est, docent *Nav. Tolet. Henriq. Rodriq. Sa, Laym. Dian. Gob. Marchant. Beja, Sporer* suprà n. 589. aliique mul-

multi apud *Bosco* d. 7. s. 13. n. 352. & 359. posse nunc alium Confessarium in Confessione eam mutare, quia licèt judicare non possit de peccatis præteritis sibi incognitis, tamen cùm pœnitens se etiam ipsi subjiciat, videtur habere potestatem judicandi, an nunc expediat ipsi ea pœnitentia necne. Prima sententia est longè probabilior, hinc secundam esse improbabilem dicunt *J. Sanch.* d. 14. & *Arr.* n. 28., quamvis *Lugo* n. 109. fateatur esse in praxi probabilem saltem per principia extrinseca.

§. 5. Ut alius Confessarius possit mutare pœnitentiam, fatentur omnes communiter non requiri omnino exactam repetitionem peccatorum, sed sufficere aperire præcipua, ob quæ talis pœnitentia injuncta erat: & fortasse sufficiet, inquit *Aversa*, dicere, quòd ob similia, qualia nunc confitetur, talem acceperit pœnitentiam. 1296

§. 6. Idem Confessarius potest in alia Confessione pœnitentiam mutare quocunque postea tempore, dummodo recordetur statûs pœnitentis, & in confuso peccatorum, ob quæ impositа fuit, utì tenent omnes communiter; sicuti Judex potest moderari pœnam à se dictatam, quamdiu executioni non est data. 1297

§. 7. *Suar. Cón. Aversa, Amic.* n. 46. *J. Sanch.* n. 10. *Dicast.* n. 128. dicunt nequidem eundem Confessarium posse extra Confessionem mutare pœnitentiam, licèt recordetur statûs pœnitentis, quia nullam habet potestatem clavium, nisi dum sedet in suo tribunali & agit partes Confessarii, quas non agit, nisi quando tractat de absolutione danda, aut post hanc intra tam breve tempus, ut adhuc censeatur durare actus judi- 1298

judicialis, utì limitant multi apud *Lugo* n. 111. qui n. 112. cum *Salas* probabiliter concludit posse etiam quocunque alio postea tempore, dummodo adhuc habeat memoriam confusam peccatorum, quæ sufficeret ad imponendam pœnitentiam; & consentiunt *Arr.* n. 31. *Haun.* l. 4. n. 1045. quia quamdiu pœna imposita non est impleta, Judex habet jus agendi circa ejus impletionem, ergo etiam circa immutationem, si reus petiverit.

1299. § 8. Ut commutatio fiat, sive ab eodem sive à diverso Confessario, debet hic scire de hoc, & velle commutare, quia quamdiu non revocatur obligatio ad priorem pœnitentiam, illa manet in possessione, *Lug.* n. 103. *Averf.* suprà, *Arr.* n. 33. tamen *Dicast.* n. 119. putat non esse improbabile, quòd confitens eadem peccata possit tacere, & postea peragere pœnitentiam, quam voluerit, primam aut secundam tantùm: Et tum saltem, quando Confessarius scienter commutavit, v. g. jejunium in orationem, docent *Suar. Regin. Less. Dicast.* n. 131. *Bosco* n. 360. contra *Lugo*, liberum esse pœnitenti alterutram facere, quia commutatio erat in favorem, & posterior materia non est substituta absolutè sed sub conditione, si nolit priorem.

1300. § 9. Causa sufficiens in commutatione minuendi pœnitentiam est, secundùm *Lohner*, si pœnitens à tempore impositæ pœnitentiæ lucratus sit aliquas Indulgentias, item si interea multa bona opera fecerit, si cum majore fervore aut cùm minore periculo peccandi executurus est hanc novam materiam &c.

ARTI-

ARTICULUS II.

De satisfactione per Indulgentias.

§. I.

Quid sit Indulgentia, & quid ad eam requiratur.

REsp. I. Indulgentia est gratia, quâ certo» 1301
aliquo opere quod concedens præscribit,»
præstito, debita Deo pœna temporalis, (non»
autem culpa) extra Sacramentum, Sacrificium»
& Martyrium, per applicationem satisfactio-»
num Christi & Sanctorum, remittitur: idque»
vel per modum absolutionis, erga subditos»
Ecclesiæ; vel nudæ solutionis, erga non sub-»
ditos, ùt defunctos & catechumenos, quibus»
proinde tantùm dantur Indulgentiæ per mo-»
dum suffragii. *Suar. Kon. Fill. Sanctarel. Bon. d.*»
6. q. 1. p. 1. »

Resp. II. Ad valorem Indulgentiæ requiri-»
tur causa pia & rationabilis, eaque, ùt habet»
sententia communior *Suar*, & *aliorum*, propor-»
tionata effectui & quantitati Indulgentiæ, sal-»
tem secundùm concedentis prudentem æsti-»
mationem, petendam non ex operis tantùm»
difficultate, sed fine intento, & operis ad eum»
utilitate. Ratio desumitur ex natura dispensa-»
tionis bonorum, quæ sine causa ab inferiore»
facta non valet, & est dissipatio. *Auth. cit.* »

Resp. III. Ad lucrandas Indulgentias re-»
quiruntur hæ conditiones. 1. Ut sit baptizatus.»
2. Ut sit subditus concedentis. 3. Ut non sit»
liga-

»ligatus excommunicatione majore, ùt habet »communis: quia hæc privat communione bo»norum ſpiritualium. 4. Ut ſit in gratia, ſaltem »tunc, quando opus præſcriptum completur; »quia pœna non remittitur ante culpam. 5. Ut »opus injunctum moraliter totum & integrè »impleatur. 6. Ut opus præſcriptum ſit hone»ſtum, ſaltem ex objecto: nam ſufficit vitiatum »ex fine inhoneſto veniali, vel ex alia circum»ſtantia prava, (ùt docet *Suar.* & alii *communi»ter* contra *Kon.*) ſaltem ſi nihilominus condu»cat ad finem Pontifici propoſitum, ùt limitat »*Lay.* Ratio prioris eſt, quia illud opus plerum»que complet cauſam Indulgentiæ, quæ debet »eſſe pia. Ratio poſterioris: quia ratio injuncti »operis eſt aſſecutio finis intenti à Pontifice, *v.* »*Lay. Bon. d. 6. q. 1. p. 5. Unde reſolves,*

» I. Indulgentiis etiam frui poteſt, qui eas »concéſſit.

» II. Non exſpirant morte concedentis, cùm »ſint gratiæ; nec, ùt habet *Sa*, ante notitiam re»vocationis.

» III. Etſi intelligendæ ſint, ùt ſonant; cùm »tamen ſint gratiæ, largè ſunt interpretandæ »(niſi ſint de pœnitentiis injunctis, ùt ex *Henr. »&c.* notat *Amicus d. 20. num. 77.*) ſervatâ ta»men verborum proprietate. Unde cenſendæ »ſunt perpetuæ, ſi datæ ſunt ſine temporis re»ſtrictione.

» IV. Etſi data pro articulo mortis, ſecundùm »*Sa* exſpiret, quando ſemel eſt accepta, contra»rium tamen eſt probabile, ob rationem da»tam. Illa autem non requirit applicationem »Confeſſarii aut alterius miniſterium, *Quint. in »append. t. 9. d. 3.* Expediet tamen moribundos

ad

adinvocationem nominis JESU & MARIÆ» sæpius excitare, simulque in memoriam revo-» care intentionem lucrandi istas Indulgentias.» *Ib. d. 4.* probabile enim est, si habet plures ima-» gines, grana, rosaria, &c. benedicta, posse (sive» intuitu ejusdem concessionis, sive diversarum)» toties lucrari, quoties nomen JESU repetierit,» vel præstiterit opus requisitum. *Ibid. d. 6.* ex» *Suar. Gran. &c.* Sufficit autem ad eas lucran-» das quodvis tempus, in quo verificatur mortis» articulus, etsi pluribus diebus ab ipsa morte» absit. *Ibid. d. 5.* »

V. Possunt moribundi plures indulgentias» plenarias, ob plures titulos concessas simul lu-» crari; v. g. qui habent plura rosaria, vel grana,» cruces, imagines que, quibus sint applicatæ, vel» titulo suæ Religionis, Confraternitatis, &c.» dummodo non requirant certa opera pro spe-» ciali necessitate applicanda, *Quintan. d. 4.* Idque» etiamsi eas, vel earum aliquas ignoret, aut non» recordetur. *Ibid.* ex *Lug. Dian.* & *aliis 6.* contra» *Rodriq. Trull. &c.* »

VI. Requiritur autem, ut moribundus cru-» cem, granum, imaginem, &c. secum habeat» in articulo mortis, ut ratione illius lucretur:» & quidem ut tutiùs ac certiùs obtineat, ejus» habeat dominium seu possessionem, & apud» se teneat. Non tamen est necesse, ut collo ap-» pensa, brachio obvoluta, manuve appre-» hensa sint, (etsi aliquo horum modorum ha-» bere sit tutius) sed sufficit esse in lecto, vel» juxta moribundum; licèt ipse nec videat, nec» tangat, nec sciat, aut recordetur se habere» (nisi aliud exprimatur) sufficiet etiam habere» commodata, seu quoad usum (præsertim si id»

in

»in ipso Indulto exprimatur, ùt in Caroli Bor-
»romæi, & quinque Sanctorum fit.) Neque ne-
»cesse est retinere, donec exspiret, (etsi & hoc
»sit tutius) sed sufficit in aliquo mortis articulo
»habere, in eoque nomen JESU (si hoc requi-
»ritur) invocare. *ibid. d. 6.*

» VII. Concessæ vivis, non possunt applica-
»ri defunctis, nisi id exprimatur, quia pendent
»à voluntate concedentis.

» VIII. Probabile est, concessam pro certo
»tempore posse sæpius obtineri, repetendo
»opera præscripta, v. g. eodem die, nisi addita
»sit restrictio, quia favores sunt ampliandi Ita
»*Henriq.* & *Rodriq.* Contrarium tamen videtur
»probabilius, ob voluntatem concedentis con-
»trariam rationabiliter præsumptam. *v. Lug. d.*
»*27. à n. 95.*

» IX. Etsi consultum sit, ut opera omnia fiant
»in gratia, id tamen non videtur simpliciter ne-
»cessarium: Laborandum tamen est Concio-
»natoribus & Confessariis, ut cùm Indulgen-
»tiæ promulgantur, populum ad seriam Con-
»fessionem excitent.

» X. Ut quis lucretur pro defunctis, proba-
»biliter non requiritur, ut sit in gratia, quia tan-
»tùm ponit opus tanquam conditionem, quo
»posito, Pontifex applicat defuncto Indulgen-
»tiam, sive satisfactiones Christi, & Sanctorum.
»Ita *Escob. t. 7. E. 5. c. 7. n. 45.* ex *Suar.* & *Præp. n. 3.*
»*p. q. 14. dub. 10. n. 93.* Contrarium tamen docet
»*Lug. num.* 75. requirens statum gratiæ saltem
»saltem in fine operis; quæ sententia tutior est.

» XI. Opus præscriptum dum fit, debet esse
»utile ad finem à concedente intentum; qualis
»est, v. g. eleëmosyna præscripta pro redem-

ptione

ptione captivorum, etsi fiat cum aut in pecca-»
to, (modò aliud opus ei injunctum, & præ-»
scriptum, in gratia fiat. *v. Lug. n.* 84.) non au-»
tem oratio, præscripta ad placandum Deum,»
si ipsamet sit peccatum ex mala circumstantia;»
uti nec jejunium si te inebries, item nec visita »
tio ecclesiarum sine devotione, Ita *Laym. Bon.*»
& alii. »

XII. Possunt uno & eodem opere plures In-»
dulgentiæ, diversis viis concessæ, lucrifieri, si»
opus sit æquè utile ad finem utriusque Indul-»
gentiæ, nec sit iterabile intra idem tempus, uti»
jejunium vel Communio, Ita *Præp.* & *Lay.* »

XIII. Non lucrantur Indulgentias, I. Qui»
ex impotentia vel ignorantia, sive totum opus»
præscriptum, sive notabilem ejus partem o-»
mittunt, v. g. si puer vel senex non jejunet, nisi»
tamen ob gravem difficultatem hoc opus ei in»
aliud est commutatum *Henr. Cajet. Bon. p. 5.*»
n. 16. II. Qui opera injuncta alio loco, tem-»
pore, vel ordine perficit, quàm præscriptum»
est; vel per alium, qui fuerit causa principalis,»
ùt si per alium jejunârit, ecclesias visitârit.»
Nav. Regin. l. 7. Bon. l. c. III. Qui famulo tradi-»
dit eleëmosynam erogandam, quam is reti-»
nuit, ùt habet *Bon.* ex *multis*, contra *Sa.* IV. Qui»
aliquid omittit, quod secundùm sententiam»
probabilem, vel etiam probabiliorem, non est»
necessarium, si tamen sit necessarium reipsâ,»
quia communis error non supplet defectum,»
Ita *Bon.* ex *Suar. Sanch.* & *aliis.* »

XIV. Non obstat effectui indulgentiæ. I. Etsi»
ex opere requisito modicum quid omittatur,»
v. g. cæremonia in sacro, vel si parùm come-»
das in jejunio; quia opus ponitur moraliter in-»

»tegrum. II. Si opus requisitum præstet per a-
»lium, habentem se ùt instrumentum, v. g. in
»eleëmosyna danda. *Bon. l. c.* III. Si eleëmosy-
»nam des exiguam; nisi tamen in Bulla expri-
»matur, dandam esse pro cujusque facultate,
»tunc enim major danda est à divite, quàm alio.
»Ita *Fill. Suar. Sa & alii.* IV. Si Ecclesiam visitan-
»dam non possis ingredi, ob hominum multi-
»tudinem, dummodo oratio fiat ante fores, vel
»in cœmeterio, *Bon.* V. Etsi in opere præstito
»non habueris intentionem consequendi in-
»dulgentias, ùt docet *Salas, Bon.* & *alii* contra
»*Suar.* Et videtur certum, saltem si habueris in-
»terpretativam, ùt habet *Laym.* VI. Etsi opera
»fuerint aliunde debita, v. g. ex præcepto Ec-
»clesiæ, Ita *Layman.*

» XV. Quando datur potestas commutandi
»opera præscripta in alia, id non necessariò fit in
»Confessione, & à Confessario, qui audit confi-
»tentem; sed potest fieri extra, & ab alio idoneo:
»ita enim declarat Gregorius XIII. (ubi & in
»Bulla indulgentiæ, nomine Confessarii, intel-
»ligi quemvis approbatum) apud *Henriq. l. 7. c.*
»*10. n. 8. & Præpos. q. 14. dub. 10. n. 88.*

» XVI. Probabilius est eum, qui tantùm par-
»tem operis præscripti facit, non lucrari partem
»Indulgentiæ, nisi tam parum desit, ut censea-
»tur moraliter integrum, Ita *Bon. p. 5.* ex *Nav.*
»*Suar. Kon &c.*

» XVII. Cùm præscribitur, ut visitentur ali-
»quot altaria, sufficit ad illa se orando conver-
»tere ex eodem loco, ùt habet *Sa, Bon. p. 1. Suar.*
»*Rodriq. Dian.* Limitat autem *Lug. n. 98.* si sit
»tali loco & situ, ut moraliter censeri possit ora-
»re ad illa altaria.

XVIII.

XVIII. Cùm confeſſio præſcribitur, niſi in» Bulla exprimatur, venialium, probabilius eſt,» non requiri ùt conditionem, ſine qua non, ſed» ùt diſpoſitionem ad ſtatum gratiæ, *Bon. l. c.* »

XIX. Nemo conſequitur plenariam Indul-» gentiam peccatorum omnium, niſi omni cul-» pâ, etiam veniali, liber ſit, quando ultimum» opus explet: Unde conſultum eſt, ut Commu-» nio ſit ultimum. *v. Laym.* »

ADDENDA.

QUæſt. 178. *Quid notandum ſit in genere circa ſatisfactiones in hac vita pro peccatis.* R. ſeqq. 1302

§. 1. Certum eſt, quòd præſcindendo à Sacramentis & Indulgentiis, quas dat Eccleſia, poſſit homo ex opere operantis ſaltem aliqua ex parte ſatisfacere in hac vita pro pœna temporali debita peccatis ſuis remiſſis, nam ita docet *Trid.* ſeſſ. 14. De Pœnit. c. 8 & 9. item can. 12. & 14. Suntque opera noſtra non tantùm conditio, ad cujus præſentiam nobis applicentur merita Chriſti, ſed vera cauſa meritoria, poſſuntque eſſe de condigno ſatisfactio pro pœna illa: hinc damnatæ ſunt hæ Propoſitiones Bajanæ: 59. *Quando per eleëmoſynas aliaque pœnitentiæ opera Deo ſatisfacimus pro pœnis temporalibus, non dignum pretium Deo pro peccatis noſtris offerimus, ſicut quidam errantes autumant (nam alioqui eſſemus ſaltem aliqua ex parte redemptores) ſed aliquid facimus, cujus intuitu Chriſti ſatisfactio nobis applicatur & communicatur.* 77. *Satisfactiones laborioſæ juſtificatorum non valent expiare de condigno pœnam temporalem reſtantem poſt culpam condonatam.*

1303. §. 2. Per satisfactionem pro pœna hìc intelligitur compensatio aliqua honoris & authoritatis Dei per peccatum læsæ, quando nempe in hac vita vel toleratur pœna debita Deo in vindictam peccati, vel loco pœnæ alioqui subeundæ in vindictam, aliquid redditur Deo: & siquidem sit redditio boni in æstimatione morali æquivalentis, dicitur satisfactio condigna: E contrà est congrua tantùm, si non habeat omnimodam proportionem, attamen ex quadam convenientia censeatur esse admittenda à Deo offenso.

1304. §. 3. Opus in quantùm satisfactorium debet esse pœnale, quia æquitas exigit, ut culpa, quæ fuit appetitus boni delectabilis indebiti, compensetur per subtractionem boni delectabilis, ergo per pœnam: ita *S. Th. S. Bonav.* aliique communiter cum *Suar.* tom. 4. in 3. p. d. 37. s. 6. contra *Victor. Sot.* & alios.

1305. §. 4. Sicuti vis meritoria præcipuè respondet libertati, honestati & intensioni operis, ita vis satisfactoria pœnositati, hinc tenet communis sententia cum *Suar.* s. 5. n. 3. quamvis actus externus non augeat vim meritoriam actûs interni, attamen augere vim satisfactoriam, quia hæc consistit in pœna voluntariè assumpta, sed in actu externo est distincta pœna voluntariè assumpta, ergo.

1306. §. 5. Omne opus meritorium etiam est satisfactorium, quia est actus virtutis, quæ difficilis est, & procedit à voluntate sustinendi difficultatem & pœnam illam propter Deum, *Suar.* s. 6. n. 8. Et ideo actus virtutum Theologicarum sunt multùm satisfactorii, quia sunt in se meliores & difficiliores, ac maximè actus charitatis

tatis, qui quasi virtute continet aliarum virtutum laborem, *Suar.* n. 9.

§. 6. Ad satisfaciendum requiritur ex parte 1307
operantis, imprimis status viæ : deinde status gratiæ: hinc S. *Th. Sot. Fagund. Suar.* s. 2. n. 3. *Rayn.* in Heter. tom. 15. p. 2. s. 3. pu. 2. & 9. q. 1. probabiliùs docent contra *Scot. Maj. Gabr. Rubion.* & alios, hominem in mortali constitutum non posse satisfacere nequidem de congruo pro reatu alicujus peccati sui vel alieni quoad culpam remissi, nam *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 8. vim satisfaciendi per opera propria fundat in unione cum Christo, *in quo*, inquit, *vivimus, in quo meremur, in quo satisfacimus*, ergo sicuti non meremur, nisi in gratia uniti Christo, ita nec satisfacimus. Potest tamen peccator aliquid impetrare de congruo, quia pro impetratione, quæ non fundatur in dignitate orantis, habemus benignam promissionem Dei, non item pro satisfactione: hinc dicendum est opera in mortali facta postea non reviviscere ad satisfactionem, cùm ab initio fuerint mortua : Excepto opere injuncto pro satisfactione sacramentali, secundùm dicta n. 1244.

§. 7. Ad satisfactionem condignam ex parte 1308
operis requiritur, ut sit voluntarium, liberum, moraliter bonum, positum ex aliqua saltem intentione satisfaciendi, pœnosum seu afflictivum, item supernaturale, *Suar.* s. 3. Non obest autem, quòd opus tale sit præceptum, quia præceptum non impedit libertatem, bonitatem aut pœnalitatem, *Suar.* s. 4. Imò *Trid.* s. 14. De pœn. c. 9. docet etiam flagellis à Deo inflictis, si patienter tolerentur, satisfieri, non tantùm ratione liberæ acceptationis in-

ternæ, sed etiam ratione externæ passionis adjunctæ, quam acceptando facit sibi voluntariam, utì pluribus explicat *Suar.* s.7. idem dicens de malis & adversis quibuscunque aliunde advenientibus.

1309 §. 8. Ad satisfactionem nostram ex parte Dei requiritur promissio de acceptando opere in finem satisfactionis, nam pœnæ hujus vitæ non sunt æquales vel proportionatæ pœnis Purgatorii, quas meriti sumus; & omnia opera nostra poterant à Deo ex aliis titulis exigi, *Suar.* s.8.

1310 §. 9. *Caj. Dur. Nav. Præpos. Cón.* putant aliquem posse sibi vel etiam animabus impetrare remissionem pœnæ præcisè orando, & præscindendo à satisfactione vel solutione pro pœna debita, sicuti homo ab homine potest tantùm deprecando obtinere remissionem pœnæ sibi vel alteri debitæ: Et ita etiam non videtur dubitandum, quin Beati, qui satisfactiones non ponunt, possint pro nobis vel pro animabus impetrare remissionem pœnæ. Oppositum tenent *Gabr. Suar.* & alii cum *Rayn.* pu. 8. q.3. tum quia est secundùm justitiæ divinæ leges, ut omne delictum puniatur, tum etiam quia non esset pro honore satisfactionum Christi, si Deus illis non respectis gratuitò remitteret hominibus pœnas: hinc videtur dicendum, quòd quandocunque Deus propter orationem aliquam remittit alicui pœnas, semper respiciat Christi satisfactiones, per quas censeatur præstita solutio pro tali pœna.

1311 §. 10. Non est obligatio, saltem gravis, in hac vita delendi pœnas suis peccatis debitas, nam secundùm dicta l. 2. n. 179. & dicenda hìc num. 1336. opera satisfactoria laudabiliter transcri-

transcribo Defunctis, & reus non tenetur sibi pœnas infligere sed tantùm pati sibi decretas à Judice, *Suar.* d. 15. s. 7. *Arr.* d. 18. s. 5. & alii contra *Palud.* & *Canum. Dixi*, saltem gravis, nam planè omnes satisfactiones suas transcribere alteri sine spe imminuendi pœnas sui Purgatorii videtur esse contra ordinem charitatis, quâ teneor me saltem non postponere proximo, sed æquè desiderare accelerationem meæ beatitudinis quàm illius: unde videtur esse defectus charitatis erga seipsum, imò & erga Deum, si quis hìc ita negligat omnes satisfactiones, & velit in Purgatorio sustinere pœnas gravissimas ac longè diuturniores, seque per hoc retardare à visione, amore & laude Dei in cœlo, sic enim non videtur satis æstimare æterna & incomprehensibilia Dei bona. Notatque etiam *Rayn.* p. 1. s. 1. pu. 5. à n. 16. satisfactiones in hac vita discretè quidem esse assumendas, attamen non negligendas, etiam ideo, quia opus satisfactorium longè plùs prodest, si fiat me vivo quàm si me mortuo, nam si vivus & in gratia constitutus procurem fieri, fructus satisfactorius conjungitur cum merito, quo etiam impetrare possum pœnæ remissionem: & hìc valet istud:

Da tua, cùm tua sunt; post mortem tunc tua non sunt.

Gerson. Gabr. Rayn. p. 1. s. 3. pu. 3 à n. 35. Hinc aliqui, quos refert num. 37. putârunt Missam unam procuratam à vivo plùs prodesse quàm centum celebrandas post mortem: denarium jam plùs, quàm tum mille ducatos: unam lachrymam jam plùs, quàm tum decem annos in Purgatorio &c.

Q. 179. *Quid notandum sit circa remissionem pœnarum in altera vita sive in Purgatorio.* R. Hoc 1312

unicum, quòd remissio illa non habeat rationem satisfactionis, cùm animæ illæ non sint ampliùs in statu viæ, sed habeat rationem satispassionis, quæ definitur, quòd sit perpessio mali, per quam quis censetur tam multùm se subjicere potestati offensi, quàm multùm contra dignitatem illius se erexerat: potestque esse etiam involuntaria, uti patet in fure, qui invitus subit mortem, & respectu potestatis civilis satispatitur. Quamvis autem satisfaciendo in hac vita reipsa patiamur, cùm secundùm dicta n. 1304. de ratione satisfactionis sit perpessio alicujus pœnæ, tamen quia pœna hujus vitæ est diversæ rationis à pœna Purgatorii, & præcipua vis perpessionum, quas hìc assumimus, habetur à voluntaria illius acceptatione, non solet vocari satispassio sed satisfactio. De pœnis autem, per quas animæ satispatiuntur in Purgatorio, videri potest *Dicast.* tr. 9. d. 1. & fusiùs *Hautinus* in Patrocinio Defunctorum. Quomodo verò animæ purganti applicetur fructus Sacrificii Missæ, dictum est n. 518. Et de aliis applicationibus pro ipsis dicetur à n. 1317. 1332. 1336.

1313 *Q. 180. Quomodo Indulgentia dividatur ratione subjecti.* R. In localem, realem & personalem. Localis est, quæ alicui loco, templo, altari conceditur. Realis, quæ grano, numismati, Rosario &c. applicatur. Personalis, quæ conceditur alicui personæ, ut eam lucretur, ubicunque fuerit, vel in articulo mortis, vel quoties tale aut tale opus peregerit.

1314 *Q. 181. An, quomodo, & à quo concedi possit Indulgentia.* R. § 1. De fide est, in Ecclesia esse potestatem dispensandi thesaurum meritorum Chri-

Christi & Sanctorum per Indulgentias, ita ut vi earum immediatè liberemur ex opere operato à reatu pœnæ temporalis sine propria satisfactione, hæc enim est *communio Sanctorum*, de qua symbolum Apostolorum, & ita docet *Trid.* sess. 25. c. 21. De Refor. in Decreto De Indulg. Nititur autem hæc catholica veritas etiam traditione, quam ostendunt Decreta Conciliorum & Pontificum, testimonia Patrum, praxis antiquorum temporum, de quibus latè *Suar.* d. 49. s. 1. & seqq. *Bellarm.* tom. 3. l. 1. De Indulg. c. 3. & seqq. Et satis evincitur ex Scriptura, nam Christus *Matt. 16.* promisit Petro, & in Petro ejus successoribus potestatem ligandi & solvendi, sine ulla restrictione, ergo etiam potestatem remittendi reatum pœnæ. Item commisit claves regni cœlorum, ergo potestatem removendi omnia, quæ aditum ad cœlum impediunt, inter quæ est reatus pœnæ. Denique cùm in Ecclesia sit thesaurus satisfactionum Christi & Sanctorum, qui eis non indigent, ne inutilis sit, debet posse applicari per Indulgentias. Neque sufficientiæ meritorum vel plenæ redemptioni Christi derogat, quòd Sanctorum merita concurrant, sed potiùs istorum vim commendat, omnem enim vim suam habent ex meritis Christi, quibus adduntur, non ex necessitate vel insufficientia, sed ad honorem Sanctorum, & concurrunt ad deletionem solius pœnæ temporalis, non autem culpæ vel pœnæ æternæ, in quo præcipuè opus Redemptionis consistit.

§. 2. Concessio Indulgentiarum respectu 1315
vivorum est partim solutio, quia offertur pretium meritorum Christi; partim absolutio, quia hoc ipso, quòd Ecclesia nomine Dei acce-

ptet solutionem, homo à pœna absolvitur. E contrà respectu Defunctorum est mera solutio, quam Deus acceptat ; quæ quidem solutio fit cum potestate jurisdictionis in thesaurum Ecclesiæ, sed non in personam , cui applicatur , cùm Ecclesia tantùm in vivos jurisdictionem habeat. Videri potest *Viva* De Jubil. q. 5. a. 3. item *Rayn.* in Heter. tom. 15. p. 2. s. 3. pu. 5. q. 1. ubi pluribus explicant, quid sit Indulgentias applicari per modum solutionis vel absolutionis. Et de hoc etiam fusè disputat *Amic.* tom. 8. d. 20. à nu. 164. & *Bellarm.* lib. 1. de Indulgentiis. c. 14.

1316 §. 3. Ut Indulgentiæ licitè & validè concedantur, debet præter remissionem pœnæ adesse aliud motivum justum & proportionatum, utì colligitur ex Extrav. *Clem. VI. Unigenitus.* De Pœn. & Remiss. & habet sententia communis contra *Pasq.* Putatque generatim *Castrop.* tr. 24. p. 7. n. 8. ad justitiam causæ requiri, ut hæc concessio credatur cessura in majorem Dei gloriam & honorem, quàm cederet aliàs stricta & rigorosa satisfactio vel satispassio. Quòd si tamen causa sit aliqua sed non plenè sufficiens, probabiliter tenent multi cum *Castrop.* n. 7. manere secundùm partem , cùm enim effectus Indulgentiæ sit divisibilis, manere potest quoad partes causæ respondentes , utì valet quandoque quoad alia, quæ ex occasione Indulgentiæ conceduntur , v. g. quòd pœnitens possit eligere Confessarium, quem volet, absolvi à reservatis, quia cùm hæ facultates pendeant à jure humano & voluntate Papæ, valent, etiamsi Indulgentiæ sine causa concedantur, *Suar. Laym. Castrop.* n. 6. Quod si concedens falsò putaret

cau-

causam esse sufficientem, & non erret temerè, sed ex prudente motivo, *Suar. Lug. Viva* a. ult. probabiliter dicunt valere, quia quando œconomus prudenter dispensat rem Domini, hic ratihabet.

§. 4. Solus Papa habet ordinariam & uni- 1317
versalem potestatem concedendi quibusvis fidelibus etiam Defunctis quaslibet Indulgentias, quia ad summum Ecclesiæ Principem pertinet distributio thesaurorum: unde Conc. generale sine Papa, sive hic vivat sive sit mortuus, non habet talem potestatem, *Suar. Laym. Bellarm.* l. 1. c. 11. contra *Cordub. Henriq. Nav.* Et quamvis Papa communiter concedat Indulgentias Defunctis medio aliquo vivente, qui per opus aliquod illis applicet, sicque fieri debere putent *Nav. Suar. Fill.*, tamen probabiliter docet *Rayn.* n. 3. id non requiri, sed Papam posse immediatè per se ipsum eas Defuncto elargiri. Potestque etiam Papa ipse ùt membrum Ecclesiæ participare Indulgentias à se ùt Capite Ecclesiæ concessas, *Amic.* t. 2. imò & directè exercendo jurisdictionem gratiosam circa seipsum, *Viva* a. 4.

§. 5. Quamvis Papa habeat maximam po- 1318
testatem circa Indulgentias etiam Defunctis applicandas, tamen non potest tot & tantas concedere, ut totum Purgatorium evacuet, quia non potest esse rationabilis causa tantæ concessionis, nam non sufficit major Dei gloria ex tali liberatione secutura, Christus enim, qui maximè vult Dei gloriam, nihilominus etiam vult semper aliquas animas esse in Purgatorio: unde falsum est, quòd in Resurrectione sua Purgatorium evacuârit, *Rayn.* à n. 13.

§. 6. Episcopi habent limitatam potestatem 1319
conce-

concedendi Indulgentias, ordinariam quidem, id est, ex vi proprii muneris & à jure communi annexam suo officio, attamen delegatam à Papa, uti habet communior cum *Suar. Mol. Bellarm.* suprà, *Barbosa* de pot. Episc. all. 88. *Rayn.* n. 16. contra *Cordub. Sot. Nav. Medin. Valent.* Et in Dedicatione quidem Ecclesiæ potest Episcopus dare Indulgentias unius tantùm anni, in anniversariis verò Dedicationis & aliis etiam casibus 40. tantùm dierum, etiam in perpetuum, id est, recurrentes omni anno, *Less.* in Auct. V. *Indulgentia.* casu 1.

1320 §. 7. Episcopus potest Indulgentias concedere pro suis tantùm subditis, licèt extra Diœcesim existentibus, & tantùm per modum absolutionis, adeoque solis vivis. Possuntque Episcopi hanc potestatem, cùm sit ordinaria, alteri delegare, *Lugo, Viva* a. 5. Non tamen hoc ipso, quòd Vicariis suis generalibus concedant omnem potestatem, censentur hanc concedere, sed debent id specialiter expressisse, uti habet communis cum *Leur.* in Vicario, q. 139., quia est facultas meræ gratiæ & per se reservata dignitati. Ac propterea nec Sede vacante Capitulo convenit, uti habet communior apud *Leur.* q. 482. Quòd si Episcopus ampliorem fortè Indulgentiam concederet, quàm ei permissum est, probabilius est concessionem fore irritam solùm quoad excessum, quia *utile non debet per inutile vitiari*, Reg. 37. Juris in 6.

1321 §. 8. Quod dictum est de Episcopis, valet etiam de Archi-Episcopis respectu totius Archi-Diœcesis, cujus subditis, etiam extra tempus visitationis, potest simili modo concedere Indulgentias, *Barbosa* suprà. Putatque *Henriq.* ex

Less.

Less. suprà, Archi-Episcopo deberi potestatem altero tanto majorem, adeoque ubi Episcopus potest 40., Archi-Episcopum posse 80. dierum concedere. Cardinales, etiam non Episcopi, possunt 100. dierum in ecclesiis suorum titulorum, quia in his habent episcopalem jurisdictionem, Cap. *Is qui*, De majoratu & obed.

§. 9. Nuncius Apostolicus potest subditis 1322.
suæ Nunciaturæ pro quocunque pio opere concedere 100. aut plurium dierum Indulgentias, attamen semper minùs quàm annum. Pro templo vel capella potest dare 7. annorum & 7. quadragenarum, id est, septies 40. dierum, pro illis, qui confessi communicârint & in eo loco de more orârint ad intentionem Ecclesiæ. Quòd si concedat in duobus festis anni pro eodem loco, durabunt tantùm ad triennium: si in uno festo, ad septennium tantùm, sicque exspirabunt, nisi prorogentur, utì habetur n. 20. in facultatibus Nunciaturæ Colonienſis 1. Oct. 1680. ab *Inn.* XI. concessis.

§. 10. Prælati Episcopo inferiores, quam- 1323.
vis in cæteris habeant potestatem quasi episcopalem, non possunt jure ordinario concedere Indulgentias, cùm id nullibi concedatur: Multò minùs Parochi vel Confessarii, *Bellarm.* & *Barbos.* suprà contra *Host Ang.* & alios. Cùm tamen concessio Indulgentiarum non sit actus Ordinis sed jurisdictionis, Papa vel Episcopus, etiamsi necdum Sacerdos, posset & Indulgentias concedere & concessionem delegare cuivis simplici Clerico, utì cum communi *Leur.* q. 139. & *Viva* a. 4.

Q. 182. *Qualis intentio requiratur ad lucran-* 1324.
das Indulgentias. R. §. 1. Si concedens requirat opus

opus cum certa intentione, hæc expresse fieri debet, quia *concessio sub certa forma vel conditione, corruit, si conditio deficiat*, L. *Medius* ff. De Condit. Et ut actus valeant, conditiones implendæ sunt in forma specifica, nempe quoad expressa in specie: hinc etiam communiter dicitur, quòd in talibus non detur commutatio, sed debeat, per se loquendo, fieri quod expressum est: ideoque dicit *Bellegambe* in Enchiridio De Jubilæo p. 1. s. 2. q. 2. prærequiri cognitionem formalem intentionis illius, quam concedens habuit: Addit q. 4. intentionem illam reddi dubiam, si alia intentio admisceatur, quia quò opus pluribus finibus destinatur, eò, minùs prodest singulis. His non obstantibus docent *Pasq. Sanctar. Boss. Viva* q. 8. a. 5. estque communis persuasio etiam apud Confessarios, si intentio orandi facienda sit pro certis necessitatibus in Bulla expressis, satis esse, si quis intendat orare ad intentionem Ecclesiæ.

1325. §. 2. Si concessa sit Indulgentia facienti opus secundùm se, probabiliter docent *Mol. Pelliz. Leand. Portel, Laym. Viva, Lugo, Gob. Busenb. Diana* p. 10. t. 17. R. 1. eum etiam ignorantem lucrari, qui opus ponit, utì præscriptum est, possunt enim Indulgentiæ applicari & prodesse ignoranti, utì dicetur n. 1328. Et quisque habet intentionem saltem habitualem aut interpretativam obtinendi quidquid potest per omnia sua opera: Pro majori tamen securitate expedit manè expressè intentionem formare obtinendi per opera istius diei, quidquid per illa obtineri potest.

1326. §. 3. Si quis pro alio velit lucrari Indulgentiam, requiritur intentio lucrandi determinatè

pro

pro illo: sufficit tamen intentio habitualis, id est, semel habita & non revocata, ad eum modum, quo à n. 205. dictum est de applicatione Missæ.

Q. 183. *Quid præterea notandum sit circa applicationem satisfactionum vel Indulgentiarum pro alio.* &. seqq. §. 1. Quamvis fructus meriti non sit applicabilis alteri, cùm nemo per alium mereatur, sed meritum sit ad gratiam & gloriam operantis; tamen fructus satisfactionis est alteri applicabilis, utì patet in Christo, qui pro nobis satisfecit: Hinc potest vivens etiam viventi transcribere satisfactiones suas: Estque probabilius, si adsint conditiones requisitæ, Deum semper acceptare ex promissione & quadam justitia, obligavit enim se ad hoc, ut charitas amplificaretur & omnes per ipsum essemus unum, *Lugo* d. 26. s. 1. *Arr.* d. 23. s. 1. *Rayn.* tom. 15. p. 2. s. 3. pu. 6. n. 12. Conditiones autem ex parte applicantis sunt, ut dum ponit opus, adsint enumerata n. 1307. item intentio, ut prosit alteri. Ex parte autem illius, cui applicatur, requiritur remissio culpæ & status gratiæ, *Lugo* s. 2. & 3. *Arr.* s. 4. & 5. 1327.

§. 2. Applicatio satisfactionis fieri potest absenti, ignoranti, non petenti, *Diana* p. 5. t. 3. R. 134. *Lohn.* & alii: probabiliter etiam positivè nolenti, quia quamvis invito ordinariè non fiat beneficium, attamen fieri potest, utì absolutio à censura &c. oppositum tamen ex dictis n. 58. videtur probabilius. Indulgentiæ nulli etiam defuncto applicari possunt, nisi Papa expresse concedat, utì colligetur ex dicendis num. 1348. docetque cum communi *Rayn.* n. 3. Alteri 1328.

autem

autem vivo applicari non posse, habet communis cum *Lugo* à n. 11. nisi Papa interveniat.

1329. §. 3. Quando Papa concedit, ut quis possit lucrari Indulgentiam pro alio vivo, S. *Th.* & alii cum *Rayn.* f. 2. pu. 2. n. 7. rectè dicunt primum reipsa non lucrari, sed tantùm ponere opus, quo supposito Papa ipse applicet Indulgentias secundo. Indulgentiam verò, quam quis applicat alteri seu vivo seu Defuncto, non potest eodem die pro se lucrari, utì dicetur n. 1366. Et quamvìs actus satisfactorius, qui alteri applicatur, non maneat applicanti, tamen actus, quo applicat, non tantùm est meritorius sed etiam satisfactorius, & hic manet applicanti, *Rayn.* f. 3. pu. 6. n. 5.

1330. §. 4. Si ille, pro quo fructus satisfactionis offertur, sit illius incapax vel non indigeat, *Suar.* dicit reponi in communem thesaurum Ecclesiæ. *Gabr.* & alii communiùs putant prodesse facienti tale opus: *Palud.* dicit prodesse facienti opus, si applicaverat alicui vivo; si autem Defuncto, putat prodesse alteri Defuncto: Sed S. *Th. Pasq.* q. 86. & alii cum *Rayn.* p. 1. n. 32. dicunt statim à Deo concedi alicui sive vivo sive Defuncto secundùm interpretativam voluntatem facientis opus.

1331. §. 5. Sancti, qui in cœlo sunt, non possunt satisfactiones sibi residuas applicare alicui, nam repositæ sunt in Ecclesiæ militantis thesauro, cujus clavem habet solus Papa. *Rayn.* pu. 6. n. 16.

1332. §. 6. *Nav.* putavit eum, qui indiget satisfactione pro se, invalidè applicare alteri, sed communiter contradicunt omnes. Esset tamen contra charitatem propriam secundùm *Rayn.* n. 10. si quis multo reatu onustus morti proximus alte-

alteri applicaret omnes satisfactiones suas, nisi adverteret se facere per actum, qui merito & dignitate suâ damnum illud compensaret, nam ex charitate transferens augeret suam gratiam, qui est fructus æternus longè pretiosior. An autem aliquis prudenter applicet, v. g. animabus satisfactiones omnium suorum operum, dicetur n. 1336.

§. 7. *Rayn.* s. 2. pu. 2. rectè dicit nihil prodesse, si quis opera satisfactoria, quæ antecedenter fecit, velit postea transcribere animabus vel alicui alteri, nam satisfactiones tales non manserunt suspensæ, sed vel statim applicatæ sunt, vel repositæ in thesauro Ecclesiæ, secundùm dicta n. 1330., nulli autem præterquam Papæ competit dispensatio thesauri Ecclesiæ. 1333

§. 8. Si quis nunc vivens applicet animabus omnia sacrificia & preces pro se defuncto fundendas, *Rayn.* suprà rectè dicit hoc etiam invalidè fieri, quia applicatio operis non est in potestate illius, pro quo offertur, sed pendet ab intentione operantis, operans autem, qui suo tempore offeret pro me, non offeret ad hanc meam intentionem, sed offeret, ut prosit mihi, ideoque si tum mihi prodesse poterit, proderit; si autem prodesse non poterit, & operans non substituat aliam intentionem, fiet, quod n. 1330. dictum est. 1334

§. 9. Si subditus applicet satisfactiones suas contra applicationem Superioris, poterit peccare contra obedientiam, sed prævalebit subditi applicatio, uti à pari dictum est de Missa n. 214. docetque cum *Dur. Suar.* & aliis *Rayn.* s. 3. pu. 6. n. 18. actio enim talis cum omni suo fructu subest immediatè soli dominio operantis, 1335

cujus intentionem non potest supplere, aut mutare Superior.

1336 *Q. 184. Quid specialiter adhuc notandum sit circa satisfactiones vel Indulgentias pro defunctis.* R. seqq. §. 1. *Rayn.* in Heter. tom. 15. p. 2. s. 1 pu. 1. & seqq. iterumque pu. 10. rectè ex Scrip. PP. & sensu universalis Ecclesiæ ostendit contra aliquos, quorum argumenta solvit pu. 11., quòd omnino pium sit, nec divinæ justitiæ aut perfectioni contrarium, si satisfactiones à nobis offerantur pro defunctis. Quòd autem animæ etiam suffragia nostra postulent, demonstrat per historias & exempla pu. 7. Præterea pu. 12. contendit esse obligationem saltem charitatis, ut animæ purgantes per aliqua opera vel suffragia adjuventur. Attamen s. 2. pu. 2. docet cum *Arr.* fore prodigalitatem venialiter malam contra charitatem propriam, si quis vim satisfactoriam operum totius secuturæ vitæ suæ transcriberet animabus, quod etiam insinuavi n. 1311. E contrà tamen multi cum *Hautino* hoc laudânt, dicuntque esse magis meritorium & utilius, uti notavi l. 2. n. 179.

1337 §. 2. Motivum juvandi defunctos inter cætera est, quia viciſſim possunt nobis prodesse: Imò posse utiliter peti preces animarum prout in Purgatorio existentium, docent *Rich. Gabr. Med. Bassol. Serar. Bonac. Mendoz.* & in eandem sententiam inclinat *Suar.*, quia quamvis sint in carcere sub pœna, tamen sunt tanquam amici & filii, qui pro aliis impetrare possint. Contradicunt quidem *S. Th. Alens. Nav. Bellarm. Victor. Az. Valent, Less. Thyræus, Regin. Castrop.*, quia putant animas non scire se rogari à nobis, sed rectè dicit *Rayn.* s. 3. pu. 1, n. 23. dubitari non posse,

posse, quin preces ad se directas cognoscant saltem per revelationem Angelorum, id enim pertinet ad communicationem, quæ adhuc est inter illas suffragiis nostris indigentes & nos: Et ita se per eas multa obtinuisse testatur *S. Catharina Bononiensis*. Hinc *Rayn.* pu. 8. q. 2. concludit, per se loquendo, melius esse & utilius orare ac consequenter offerre satisfactiones pro defunctis, qui Deo amiciores sunt & se juvare non possunt, quàm pro vivis. Causa autem, cur Ecclesia diebus Lunæ velit specialiter orari pro defunctis, est, quia vult statim post Dominicam succurri illis miseris, *Rayn.* pu. 4. q. 10.

§. 3. *Caj.* & alii putárunt non omnes animas 1338
posse juvari nostris suffragiis, sed eas tantùm, quæ in vita hoc ipsum promeritæ sunt, ut juvari possent: sed contra hoc videri possunt dicta n. 59.

§. 4. *Præpositus* putavit per suffragia oblata 1339
pro una determinatè anima, non plùs juvari istam, quàm omnes alias, imò meliùs dispositas plùs esse juvandas, sicuti fax accensa pro uno existente in obscuro loco æqualiter lucet omnibus, & illis magis, qui propiores sunt vel meliorem habent visum: Sed rectè contradicunt *S. Th. Bellarm.* aliique communiter cum *Rayn.* n. 20. quia applicatio fit secundùm liberam intentionem operantis, & Papæ leguntur concessisse applicationem pro certis animabus.

§. 5. Subsidia necdum exhibita, etiamsi 1340
certò sint exhibenda, nunc non prosunt animabus, utì habet communis cum *Rayn.* pu. 3. n. 43. quia etiamsi Deus prævideat aliquid faciendum, non ideo, antequam præstetur, rependit

præmium, nisi accedat specialis misericordia, qualis fuit, quòd ob prævisa Christi merita dederit gratias Adamo & antiquis PP. pro hoc enim dicendo habemus speciale fundamentum in Scriptura & PP., quia redemptio erat tribuenda Christo.

1341 §. 6. Per se loquendo utilius est animabus, si statim magna vis subsidiorum illis procuretur, nam tantùm prosunt, si sint actu exhibita. Per accidens tamen potest esse laudabilius, v.g. fundare perpetuam Missam, quia potest hoc esse magis ad Dei gloriam, ut populus certo die & loco Missam habeat &c. *Rayn.* à n. 47.

1342 §. 7. Missam esse præcipuum oput satisfactorium pro defunctis, docent SS. PP. *S. Th.* & Theologi communissimè cum *Rayn.* s. 3. pu. 3. q. 2 quia nempe est repræsentatio & nova exhibitio Sacrificii à Christo oblati in Cruce, cui Christus ideo voluit inesse maximam vim satisfactivam. Post Missam sunt Indulgentiæ, quibus & Christi & Sanctorum satisfactiones animabus applicantur ex opere operato. Sequuntur ex genere suo & per se opera pœnalia. Post hæc, est eleëmosyna: Denique oratio, cujus præcipuus fructus est impetratio. Notat tamen *Rayn.* cum *Soto* posse per accidens fieri, ut eleëmosyna in certis casibus ratione charitatis adjunctæ vel magnæ indigentiæ pauperis sit gratior Deo, adeoque utilior defunctis quàm multæ Missæ. Quantùm defunctis prodesse possint cilicia, flagellationes, jejunia, vigiliæ, peregrinationes, afflictiones causatæ nobis aliunde, susè & doctè prosequitur *Rayn.* pu. 6. q. 6. & seqq. speciatim autem de eleëmosyna agit pu. 7. De oratione pu. 8.

§. 89.

§ 8. Orationes publicæ, id est, quæ fiunt à personis ad id deputatis ab Ecclesia, prout fiunt nomine Ecclesiæ, non sunt satisfactoriæ, quia satisfactio respicit pœnalitatem operantis; hinc ùt tales tantùm sunt impetratoriæ, etiam respectu remissionis pœnæ defunctorum, & quidem tantò magis, quantò Ecclesia tota est gratior Deo quàm privatus, cujus etiam improbitas non impedit vim impetratoriam Ecclesiæ. *Rayn.* s. 3. pu. 11. q. 3. 1343.

§. 9. Communio de se non prodest defunctis, nisi quantùm actus adjuncti, sunt ex opere operantis impetratorii vel satisfactorii, utì fusè demonstrat *Rayn.* tom. 6. opusc. 6. *De Communione pro mortuis.* Et idem est, si confessio vel Communio offeratur pro alio vivo, tam parum enim potest huic prodesse, quàm si quis pro alio velit suscipere Baptismum vel Matrimonium. *Nec obstat*, quòd 1. ad *Corinth.* 15. ℣. 29. dicantur aliqui baptizari pro mortuis, *nam* sensus est, quòd pro mortuis se affligant vel patiantur, utì ostendit *Rayn.* tom. 15. p. 2. s. 2. pu. 11. & iterum s. 3. pu. 6. n. 1., in quo etiam sensu Christus *Marci* 10. & *Lucæ* 12. passionem suam vocat baptismum. 1344.

§. 10. Restitutio eorum, quæ defunctus abstulerat, aut expletio votorum, quæ neglexerat, quamvìs per accidens possint prodesse ratione piorum actuum, quos hæredes nunc eliciunt pro defuncto, tamen de se nihil operantur ad liberationem animæ, *S. Th. Nav. Sot. Bellarm. Suar. Mol. Valent. Rayn.* s. 2. pu. 3. contra paucos. Ratio est, quia si defunctus ante mortem fecit, quod potuit, non ideo diutiùs patietur; si id neglexit, patietur, quantùm promerita 1345.

merita est ipsius negligentia : hæredum autem negligentia non est culpa ad eum pertinens, cùm ipse illius causa per se non fuerit. Idem est dicendum de ablatione scandali, quod defunctus posuerat, dum viveret, *Rayn.* pu. 6.

1346. §. 11. Campanarum pulsus non juvat defunctos nisi indirectè, quatenus movet audientes ad bene precandum defuncto, *Rayn.* pu. 7. Consepelire defunctis res pretiosas nullum etiam illis adfert subsidium : consepelire autem Eucharistiam est nunc præter Ecclesiæ consuetudinem, *Rayn.* pu. 10. Imò videtur illicitum propter irreverentiam.

1347. §. 12. Usus cereorum ardentium prodest defunctis, in quantùm amici nomine defuncti protestantur se confiteri Christum esse verum lumen, & ex ejus meritis sperare misericordiam, *Rayn.* s. 3. pu. 11. q. 8. Sepultura in loco sacro eis prodest, partim quia fideles illic convenientes excitantur ad orandum pro defunctis, partim quia preces publicæ Ecclesiæ, quæ in tali loco funduntur, extenduntur etiam ad inibi sepultos, *Rayn.* p. 12. q. 3. Aspersio aquæ benedictæ prodest propter preces Ecclesiæ, nam benedicens petit prodesse etiam ad condonationem pœnarum, *Rayn.* q. 5. Incensatione thuris orat Ecclesia, ut anima pascatur odore cœlesti &c.

1348. §. 13. Solus Papa potest defunctis applicare Indulgentias, uti habet communis cum *Diam.* p. 10. tr. 6. R. 12. contra *Gob.*, quia secundùm dicta n. 1315. defunctis applicantur per modum solutionis, offerendo pretium ex thesauro Ecclesiæ, solus autem Papa habet claves thesauri Ecclesiæ, *Rayn.* s. 3. pu. 5. n. 15.

§. 14.

§. 14. Specialiter ad indulgentias pro defunctis requiritur motivum extrinsecum distinctum ab ipsa pœnæ remissione, & quantitati indulgentiæ proportionatum, sit enim pro non subdito per modum solutionis ex thesauro Ecclesiæ, cujus usus non debet esse profusio sed prudens dispensatio, *Rayn.* n. 19. 1349.

§. 15. Multi negant, multi affirmant applicationem indulgentiarum factam pro defuncto habere infallibilem effectum, utrique probabiliter, utì colligi potest ex dictis n. 524. Et pro affirmantibus stat etiam *Rayn.* s. 3. pu. 1. à n. 17. pu. 5. à n. 9. pu. 6. n. 12. pro negantibus *Amicus* tom. 8. d. 20. à n. 175. Rectè autem præsumunt *Henriq. Laym.* & alii, si Deus pro arbitrio absque promissione acceptet indulgentias pro defunctis, longè faciliùs eas acceptare pro illis animabus, quæ in hac vita magis studuerunt satisfacere, non tantùm pro se sed maximè pro defunctis. 1350.

§. 16. Quamvis n. 1307. dixerim ad satisfaciendum pro se vel alio ex opere operantis, requiri in operante statum gratiæ, tamen *Rayn.* pu. 5. n. 23. *Dian.* suprà R. 13. aliique multi apud *Busenb.* & cum *Amico* n. 203. putant eum, qui non est in gratia, lucrari posse indulgentiam pro defuncto, si ponat substantiam operum, quia indulgentia ex opere operato acquiritur defuncto, qui est dispositus. 1351.

§. 17. Etiam Beati in cœlo possunt juvare animas, non quidem ex suis satisfactionibus superfluis applicando aliquid, utì dictum est n. 1331. sed vel directè impetrando pro illis remissionem propter satisfactiones Christi, utì habent *Bellarm.* Cõn. *Rayn.* s. 3. pu. 2. q. 2. vel 1352.

etiam indirectè, procurando, ut viventes pro eis offerant satisfactiones.

1353. Q. 185. *An preces Ecclesiæ & indulgentiæ possint prodesse catechumenis vel excommunicatis, saltem defunctis.* R. §. 1. Preces Ecclesiæ etiam publicas prodesse catechumenis, itemque Indulgentias posse applicari eis in gratia defunctis, docent cum aliis *Rayn.* in Heter. tom. 15. p. 2. s. 3. pu. 3. q. 3. & *Amicus* tom. 8. d. 20. n. 157. contra *Suar. Côn.* & alios cum *Viva* De Jub. q. 6. a. 1. & videtur sequi ex dictis n. 29., quia etiam Missa illis applicari potest. *Nec obstat*, quòd catechumeni nunquam pertinuerint ad Ecclesiam, *nam* licèt Ecclesia non judicet nec puniat extraneos, attamen potest illis benefacere & præstare gratias, quarum capaces sunt.

1354. §. 2. Si excommunicatus adhuc vivens verè contritus sit, & per eum non stet, quominus restituatur Ecclesiæ, probabile est cum *Nav.* & *Sa*, lucrari posse Indulgentias per opera, quæ licitè exercet; si his annexæ sint, sic enim prudenter præsumimus de benigna voluntate Ecclesiæ: Oppositum tamen est probabilius ob rationem jam dandam.

1355. §. 3. Si excommunicatus sit in gratia mortuus, *Nav. Henriq. Fill.* putant posse ei prodesse Indulgentias, quia excommunicatio videtur tantùm excludere à favoribus pro statu vitæ, post mortem enim Ecclesia non habet jurisdictionem in animas. Oppositum tenent *Dicast.* tr. 9. d. 2. n. 147. & tr. 10. d. 2. n. 632. *Rayn.* n. 27. & alii, quia una ex pœnis excommunicationis est privatio communium suffragiorum. Neque ad hoc requiritur jurisdictio in animas, sed satis est facere, ut pro illis, quæ excommunicatæ

nicatæ sunt, non offerantur suffragia nomine Ecclesiæ, neque applicentur. De cætero rectè docet *Rayn.* s. 2. pu. 5. excommunicationem non impedire ingressum in cœlum, dummodo satisfactio vel satispassio pro pœna sit exsoluta. Vide dicta à n. 31.

Q. 186. *Quid notandum sit circa Indulgentiam, quæ conceditur ingredientibus Religionem.* R. Putant quidem aliqui cum *Rodriq.*, Indulgentiam plenariam, quæ dicitur obtineri per ingressum Religionis, posse obtineri per susceptionem habitûs aut per ingressum in Novitiatum, si fiat ex magno Dei amore & renunciatione mundi, sed quamvis hæc possint ex opere operantis satis esse ad remissionem pœnarum restantium, tamen Indulgentia ista plenaria videtur tantùm obtineri in professione vel emissione votorum substantialium Religionis, sola enim hæc comparatur Baptismo, & Novitiatus est veluti status catechumenorum, uti cum aliis notat *Less.* in Auct. v. *Indulgentia.* cas. 2. Et *Nav. Sanch. Viva* De Jubil. q. 4. a. 5. putant Indulgentiam profitentium Religionem, prout dicit remissionem pœnæ peccatis debitæ, ex opere operantis posse esse plenariam. Aliam etiam Indulgentiam lucrantur Regulares induentes habitum religiosum, uti dicetur n. 1389. 1356.

Q. 187. *Quas indulgentias speciales habeat Societas JESU.* R. §. 1. Accepi designationem impressam Romæ anno 1709. cum approbatione Magistri S. Palatii in hæc verba: 1357.

Indulgentiæ plenariæ in perpetuum concessæ omnibus & singulis utriusque sexûs Christifidelibus verè pœnitentibus & confessis ac sacrâ Communione refectis, qui ecclesias Societatis

tatis JESU, ubicunque fuerint, in diebus & festis infra indicatis devotè visitaverint, & inibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione & S. Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint:

1. In die Circumcisionis Domini, 1. Januarii concessit *Paulus* III. in Bulla 15. Kal. Nov. 1548. Confirmavit *Gregorius* XIII. in Bulla Nonis Maji 1578. Designatæ sunt ecclesiæ domûs professæ, aut ubi hæc non est, præcipui Collegi.

2. In festo S. Ignatii 31. Julii concessit *Gregorius* XV. in Brevi 8. Junii 1622.

3. In festo S. Francisci Xaverii concessit in eodem Brevi pro die 2. Decembris: sed *Alex.* VII. in Brevi 18. Julii 1663. transtulit cum festo in 3. Decembris. Si festum incidat in Dominicam 1. Adventûs, officium & Missa cum indulgentiis transfertur in diem Lunæ proximè sequentem ex indulto *Inn.* X. 27. Octob. 1651. quod confirmavit *Clemens* XI. 24. Nov. 1702.

4. In festo S. Francisci Borgiæ pro die 3. Oct. concessit *Clemens X.* in Brevi 3. Julii 1671. sed indulgentiam cum festo transtulit in 10. Oct. *Inn.* XI. in Brevi 28. Aug. 1683.

5. In die invocationis cujuscunque ecclesiæ Societatis, id est, tituli ecclesiæ, concessit *Paulus V.* in Brevi 16. Sept. 1611.

6. Pro docentibus, discentibus & promoventibus doctrinam christianam concessit *Greg. XV.* in Brevi 27. Sept. 1622. Et S. Congreg. 22. Nov. 1678. declaravit non esse revocatas per quoddam Decretum *Inn.* XI. 7. Martii 1678.

7. Pro omnibus & singulis Christi-fidelibus tam Societatis aut cujuscunque alterius Ordinis & Congregationis regularibus, quàm aliis quibusli-

buslibet ecclesiasticis & laicis, qui in domibus ejusdem Societatis exercitia spiritualia per octidui sparium peregerint, concessit *Alex.* VII. in Brevi 13. Oct. 1657.

§. 2. Præter ista dixi l. 1. n. 861. & jam con- 1358.
stat ex novo compendio v. *Indulgentia.* §. 10. post visitationes concedi singulis de Collegio plenarias indulgentias in prima Missa vel Communione. Deinde solent Provinciales petere à Generali facultatem impertiendi nostris privilegium liberandi animam à Purgatorio, in quocunque altari Missam legant, quod cuidam Provinciali modernus Generalis 14. Febr. 1705. dedit his verbis, *Tribuo Reverentiæ vestræ facultatem nostris impertiendi privilegium Fratrum Ministrantium infirmis, pro applicanda moribundis indulgentia plenaria per imaginem crucifixi &c. ac liberandi animam è Purgatorio, quoties Missæ sacrificium ad eam intentionem applicaverint.* Hoc privilegium, si à Provinciali obtentum sit, adhuc viget. Plures adhuc indulgentias habent cum omnibus Regularibus, secundùm dicenda nu. 1389. Notatque *Viva* in Appendice ad tract. De Jubilæo, si in templis nostris ante Venerabile recitemus sexies *Pater. Ave. Gloria Patri.* nos lucrari omnes indulgentias, quæ tali die sunt & Romæ & in illa urbe, ubi oramus.

§. 3. Quod Missionarios attinet, declaravit 1359.
Urb. VIII. in Bulla, *Salvatoris.* 5. Maji 1626. confirmatâ ab *Alex.* VII. in Brevi *Dudum* 20. Sept. 1656. quòd Regulares in missione habeant easdem indulgentias, quas habent in partibus catholicorum, sic enim habet *Alex.* §. 17. *Quoad publicationem indulgentiarum, poterunt Regulares & PP. Societatis illas publicare, quas Ordines & Societas*

cietas habet & hactenus habuit ubique terrarum, vel in partibus Germaniæ & Belgii in universum, edocto semel Vicario de facultatibus, neque Vicarius impediet vel interdicet. Et idem conceditur in eadem Bulla circa confraternitates §. 18. *Quoad institutionem confraternitatum & sodalitatum permittat Vicarius Regularibus & PP. Societatis illas, quæ à Sede Apostolica approbatæ & ab Ordinibus assignatæ sunt, ita tamen ut nemo adstringatur & teneatur ad particulares Confessarios vel ad Sacramenta ab illo Ordine solùm percipienda.* Hæc habet *Verjuys* in Past. Mission. tr. 10. a. 1. & 2.

1360. §. 4. Quas Indulgentias habeant sodalitates B. Virginis Annunciatæ in gymnasiis vel oratoriis nostris, videri potest apud *Veron* in Manuali sodalitatis c. 1. p. 2, qui in fine dicti Manualis ad longum habet Bullam *Greg* XIII. illas sodalitates instituentis & extendentis. Et eas Indulgentias, non obstante aliquo Decreto *innoc. XI.* adhuc valere pro sodalitatibus aggregatis, docent *Illsf.* & *Viva* suprà §. 4.

1361. *Q.* 188. *Quid notandum sit circa Indulgentias, quæ in templis Societatis JESU esse solent in Dominica Agoniæ Christi & in dominica Communionis generalis sive Animarum.* R. seqq. §. 1. Interrogatus ex Rheno inferiori *P. Josephus Photius*, qui ab initio fuerat præses sodalitatis Agoniæ, respondit Româ 2. Dec. 1690. 1. absentes impeditos posse lucrari indulgentias Agoniæ, si die designato alibi cõmunicent. 2. Moniales, quæ egrediuntur, si hìc & nunc per accidens impediantur, posse lucrari alibi, utì de aliis dictum est. 3. Si die designato impediti, aut etiam non impediti, alio die Dominico ejusdem mensis communicent, & multò magìs si Societas transferat

Indul-

Indulgentias in alium diem quàm nunc designatum, omnes posse lucrari, quia sodales ipsi eligere possunt diem Communionis, attamen Dominicum, si Dominicus sit nominatus in Brevi. Nihilominus ista responsa nobis visa 1362
semper sunt dubia, ideoque Anno 1709. iterum hæc proposuimus Romæ, ad quæ P. *Sestius* vir doctrinâ & rebus gestis celebris, nunc A. R P. Generalis monitor, respondit tam de Indulgentiis Agoniæ quàm Animarum, 1. Absentes quantumvis impeditos, & alibi communicantes non lucrari, quia requiritur, ut fiat in templo nostro. 2. Id valere de quibuscunque etiam Monialibus reipsa non communicantibus in nostro templo. 3. Nec lucrari alio die non designato intra mensem communicantes, quia quamvis sit liberum ab initio hunc vel illum diem designare, prout Breve permittit, si tamen dies sit per nos semel designatus, ille determinatè est retinendus, quia positâ designatione in eum cadit gratia per Breve collata, nec ampliùs mutari potest.

§. 2. Quoad tertium de Communione in 1363
utrisque Indulgentiis facienda in nostro templo, idem Româ responderat anno 1684. *P. Ampringer*, & *Conf.* ex *Gob.* in Quin. tr. 3. n. 197. idemque habetur in Resp. Rom. v. *Indulgentiæ Communionis generalis*. §. 6. ad Prov. Bohemiæ Anno 1643. Denique quando Coloniæ Communio generalis incidit in diem Paschæ, isto die petitur & obtineri solet à Vicario generali facultas distribuendi Communionem in nostro templo, quam non daret, si judicaretur transferri posse in aliam Dominicam.

§. 3. Etiam quæsitum est, an dictas Indul- 1364
gentias

gentias Agoniæ vel Animarum lucrari possint in sacello domestico nostri, qui vel ob infirmitatem vel ob aliam legitimam causam non possunt Missam legere vel communicare in templo nostro: & Respondit P. *Sestius*, rem esse controversam, nam *Quintana dv.* in Comm. gener. append. tr. 1. dub. 6. affirmat, quia sacellum videtur facere unum cum Ecclesia, tanquam accessorium cum principali & tanquam membrum cum capite: addit tamen n. 7. securius esse fieri in templo aut in Capellis intra illud contentis: ideoque Romæ, ubi cubicula S. *Ignatii* in maxima veneratione sunt, obtentum est speciale Breve, ut ea visitantes lucrentur Indulgentias templis nostris concessas. Itaque cùm agatur de valore, puto standum omnibus responsis P. *Sestii* tanquam tutioribus: idemque quoad omnia judicavit major pars nostrorum in hoc Collegio Colonienſi.

1365 §. 4. Etiam interrogatus P. *Ampringer* Româ respondit anno 1684. seqq. 1. non debere necessariò pro festo principali ullius confraternitatis eligi diem Dominicum, sed esse ad libitum confratrum, nisi aliter exprimatur in Brevi. 2. Nec pro 4. festis infra annum, pro quibus datur Indulgentia 7. annorum, necesse est eligi 4. Dominicas, sed posse eligi quæcunque festa, etiam non fori. 3. Non requiritur, ut Romam nuntietur dies, quam sodales vel societas elegerit, ordinariè tamen requiritur scientia & consensus Ordinarii. 4. Indulgentiæ Societati concessæ pro confraternitate Agoniæ non possunt communicari aliis Ecclesiis, vel aliis quibusvis personis. 5. Indulgentiæ animarum non possunt communicari aliis Ecclesiis non nostris, nisi

nisi per nos in iisdem Ecclesiis habeantur dictæ Indulgentiæ, audiendo Confessiones, dispensando Eucharistiam &c.

§. 5. Quamvis utrasque Indulgentias Agoniæ & Animarum possit quis vel sibi vel Animæ applicare, non potest tamen eodem die bis orando septies *Pater* & *Ave* easdem & sibi & Animæ applicare, quia tantùm conceditur sub disjunctione, ut quis vel pro se vel pro Anima lucretur, non autem dicitur, ut pro se & pro Anima, *Quintanad.* dub. 12. n. 4. 1366

Q. 189. An prudenter credi possit, quòd omnes illæ Indulgentiæ sint veræ & authenticæ, quæ passim inveniuntur in variis libellis. R. Negativè, utì patet ex decreto seq. 1367

DECRETUM.

De apocryphis Indulgentiis.

DElatæ sæpiùs fuêre ad S. Congregationem Indulgentiis sacrisque Reliquiis præpositam, Indulgentiæ quædam confictæ & omnino falsæ, quæ per diversas orbis christiani partes circumferuntur; aliæ verò examinandæ, quæ adhibito studio inventæ sunt vel apocryphæ, vel à Romanis Pontificibus revocatæ, vel nullæ, quòd datum eis tempus præteriisset, quarum quidem plurimæ, cùm non facilem cognitionem habeant, Christi fideles harum rerum minùs peritos fallunt, qui spe Indulgentiæ remissionisque peccatorum suorum consequendæ frustrantur. Quamobrem eadem S. Congregatio vehementer cupiens huic malo magis in dies serpenti occurrere, animarum profectui, & Indulgentiarum dignitati consulere, plures illa-

illarum singulari diligentiâ colligi, & in Indicem referri curavit.

1368 Tales imprimis sunt illæ, utì asserunt, concessæ à *Joanne* II. & *Sixto* IV. recitantibus orationem charitatis JESU Christi Domini Nostri, *Precor te piissime Domine &c.* Ab *Urbano* II. Ecclesiæ S. Mariæ, ùt vulgò dici solet, campagnolæ, & S. Victoriæ, ab *Eugenio* III. Revelationi de plaga in humero JESU Christi factæ S. Bernardo. Ab *Innocentio* III. Archiconfraternitati, & Ordini Redemptionis. A *Bonifacio* IX. visitantibus Capellam S. Nicolai de Tolentino in ejus die festo. A *Joanne* XXII. osculantibus mensuram plantæ pedis B. Mariæ Virginis. Ab *Alexandro* VI. Imagini B. Mariæ, vulgò dictæ Laghetti. A *Leone X* gestantibus funiculum S. Francisci, primùm in urbe impressæ, deinde Mediolani anno 1665. (suas tamen habent, & veras confratres Archiconfraternitatis Cordigerorum S. Francisci) recitantibus salutationem angelicam ad pulsum horologii, & imagini Conceptionis Mariæ Virginis Immaculatæ in circulo depictæ, cujus pedibus luna subjecta est. A *Pio IV.* vel *Pio V.* Principi Senarum. A *Clemente* VIII. dicentibus orationem, *ô magnum Mysterium, &c.* & Ecclesiæ S. Mariæ, quam vocant, Montis Serrati, Avenione impressæ, tum aliæ pro animabus Christi fidelium defunctorum impressæ Matriti 20. Julii 1606. A paulo V. cantantibus hymnum: *Te Matrem Dei laudamus, te Mariam Virginem confitemur, &c.* vel si die Sabbathi intererint, dum idem canitur, & Coronis, Rosariis, Imaginibus, Numismatibus, quæ medallias appellant, ab eo benedictis, Federico Cardinali Borromæo supplicante anno 1611.

dum

dum Ecclesia Romæ in honorem S. Caroli ædificaretur: & ab eodem *Paulo* & *Gregorio XV.* dicentibus: *Sia lodato il Sanctissimo Sagramento, laus sanctissimo Sacramento.* Ab *Urbano* VIII. in honorem ejusdem Sacramenti, precibus Cardinalis Magalotti, & Sacerdotibus celebratâ Missâ dicentibus: *Ave filia Dei Patris, Ave Mater Dei filii &c.* A *Clemente* X. recitantibus manè, meridie ac vespere consuetam Antiphonam, *Angelus Domini &c.* & in fine *Deo gratias & Mariæ*; ac demum aliæ à nonnullis Romanis Pontificibus tributæ, ùt ajunt, Coronis Mysteriorum Passionis Domini Nostri JESU Christi, prece magni Ducis Etruriæ.

Talis indulgentia Sodalitatis S. Nicolai, quâ repetitâ quinquies oratione Dominicâ, & Salutatione Angelicâ, unam liberari animam quolibet die à Purgatorii pœnis affirmant. Tales aliæ Perusii Confraternitatis sanctorum Sebastiani & Rochi; & Romæ Societatis S. Bernardi ad columnam Trajani; Tales demum aliæ Cruce signatorum S. Eustorgii, Mediolani, Arimini & Bononiæ.

Ejus generis sunt & illæ concessæ, ùt ajunt, Capellæ Rosarii in Ecclesia S. Antonii de Rovigo, seu Rodigii, vel Ecclesiæ SS. Trinitatis Bergomi, aut S. Petri Montis Tondoni, die festo Inventionis SS. Crucis, vel gestantibus funiculum S. Francisci de Paula, vel celebrantibus Missas S. Augustini, aut alias quinque in honorem quinque Festivitatum B. Virginis, vel recitantibus Officium S. Franciscæ Romanæ, aut Antiphonam, *ô Passio magna &c.* in memoriam Passionis JESU, aut Rosarium S. Annæ (quod Congregatio sacrorum Rituum non probat)

aut orationem, quæ impressa cum imagine S. Annæ circumferri solet, *Ave gratia plena &c.* (quæ oratio prohibetur) aut Officium Conceptionis B. Virginis immaculatæ, quod asserunt à *Paulo* V. probatum fuisse, aut orationem, *Deus, qui nobis in S. Syndone &c.* (excipitur Indulgentia centum dierum anno 1671. concessa precibus Ducissæ Sabaudiæ ad annos 25. cunctis in illius ditione degentibus) aut aliam, *Ave filia Dei &c.* post Communionem recitandam, vel aliquo conspicuo signo venerantibus Ss. Eucharistiæ Sacramenti nomen; Indulgentiæ rursus octoginta millium annorum veteri de Tabula exscriptæ, quam in Basilica Lateranensi asservari affirmant, pro dicentibus orationem illam verè piam, *Deus qui pro redemptione mundi &c.*; tum quæ impressæ fuerunt Papiæ anno 1670. sub hoc titulo, *Sommario dell' indulgenze concesse dalla santità di Nostro Signore* Papa Leo X. *all' Immagine della Concezzione della Gloriosa Vergine Maria*: vel Pisauri sub nomine B. Joannæ, anno 1608. evulgatæ: vel Barlettæ seu Barul à recitantibus quasdam, non sanè malas orationes, lucrandæ: vel Parmæ à visitantibus per quadragesimæ dies Ecclesias tertii Ordinis S. Francisci; vel Pistorii & Vastallæ à recitantibus orationem, *Ave sanctissima Maria, Mater Dei, Regina cœli &c.* Et aliæ in peculiari impresso libro descriptæ, quibus frui dicunt devotos Seraphicos & Benefactores.

His annumerandæ sunt, quæ Crucibus Caravacensibus tributæ dicuntur, vel Coronæ sive Stellario Conceptionis Virginis immaculatæ, quod ex duodecim globulis precariis constat, vel granis, crucibus & Coronis Aloysiæ ab

Ascen-

Ascensione Hispanæ Monialis Ordinis S. Claræ, vel mensuræ altitudinis JESU Christi Domini Nostri, vel imagini, aut mensuræ vulneris lateri ejus inflicti; vel orationi, ùt ajunt, in sepulchro Domini nostri repertæ, & indulgentiæ, ùt ajunt, innixæ revelationi factæ sanctæ Brigittæ, Mechtildi & Elisabeth, vel B. Joannæ de Cruce, & concessæ, ùt asserunt, granis, quæ aliquod ex tribus granis tetigerint extantibus penes Romanum Pontificem, Hispaniarum Regem & Ministrum Generalem Fratrum Minorum Observantiæ S. Francisci.

Omnes verò, & singulas jam dictas indulgentias S. Congregatio partim esse confictas, & planè falsas declarat, partim apocryphas, vel ex alio capite nullas, quæ nemini suffragari possunt; easque in futurum ullo in loco, ùt veras publicari, & lucrandas Christi fidelibus proponi vetat; foliaque & libros, ubi sic proponuntur, seu asseruntur, omnino præcipit aboleri, nisi prædictæ indulgentiæ fuerint diligenter expunctæ; nec ideo tamen vult alias, quas hoc Decretum non continet, pro veris & legitimis, tacitéque probatis haberi.

Ac demum omnes indulgentias concessas 1369
ante Decretum *Clementis* VIII. latum die 9. Jan. 1597. Coronis, Rosariis, Granis seu Calculis, Crucibus & Imaginibus sacris: vel ante Breve *Pauli* V. quod incipit, *Romanus Pontifex* &c. editum 23. Maji 1606. personis Regularibus quarumcunque Religionum & Ordinum, etiam Mendicantium, vel ante Constitutionem 115. *Clementis* VIII. cujus initium, *Quæcumque*, &c. & 68. *Pauli* V. incipientem, *Quæ salubriter* &c. habitas per aggregationem vel aliam com-

municationem ab Archi-Confraternitate ulla, Ordine, Congregatione, Societate etiam JESU, Capitulo, vel cœtu quocumque, vel ab eorum Officialibus, Superioribus aliisque personis vel persona, etiamsi earum vel ejus mentio specialis, & individua facienda esset, nisi fuerint deinde Romani Pontificis authoritate innovatæ, aut confirmatæ, nullius roboris esse & momenti pariter declarat.

Porrò summaria indulgentiarum pro Congregationibus doctrinæ Christianæ, Confraternitatibus Ss. Trinitatis & Redemptionis Captivorum, Nominis Dei, Rosarii, B. Mariæ de Mercede, & Redemptionis Captivorum, B. Mariæ de Monte Carmelo, cincturæ S. Augustini & S. Monicæ, nisi ab eadem Congregatione recognita, non permittuntur.

1370 Indulgentias verò Stationum Urbis, quæ à Romanis Pontificibus singulari quodam beneficio vel communicatæ sunt vel communicabuntur interdum aliquibus locis, Ordinibus aut personis, diebus tantùm Stationum in Missali Romano descriptis suffragari posse declarat: semel autem duntaxat in die plenariam indulgentiam in certos dies Ecclesiam visitantibus concessam, vel aliud pium opus peragentibus, lucrifieri.

De quibus relatione factâ per Secretarium ad Sanctissimum, cuncta, Sanctitas sua probavit & inviolatè servari jussit. Datum Romæ die 7. Martii 1678. Die 12. Martii affixum & publicatum &c.

Notandum tamen est, quod scribit *Viva* in appendice Indulgent. §. 2. his verbis: Recitantibus vespere ad pulsum campanæ, *Angelus Domini.*

mini. *Ecce ancilla. Verbum caro &c.* cum tribus *Ave, Adrianus* VI. plenariam indulgentiam largitus est, ùt referunt communiter cum *Pelliz.* tr. 10. c. 9. n. 40. *Gob Escob Rodriq. Lezan. Diana* p. 4. t. 4. R. 24. Quæ autem ab *Innoc.* XI. declaratur apocrypha, est solùm indulgentia *Clementis X.* adscripta recitantibus manè vel meridie aut vespere, *Angelus Domini* cum *Deo gratias & Mariæ.*

1371

Q. 190. An per idem opus obtineri possint plures indulgentiæ. R. §. 1. Negant *Suar. Gran. Côn.* & plures alii, quia ex mente Ecclesiæ & praxi fidelium videntur singula opera pro singulis indulgentiis requiri, quæ sententia in praxi suadenda est. Attamen si tales indulgentiæ sint diversis viis concessæ, præter citatos à *Busenb.* oppositum tenent *Bonac. Escob. Quintanad.* dub. 12. n. 4. ac probabile reputant *Henriq. Gob. Dian.* p. 10. t. 16. R. 14. consentit *Viva* q. 8. a. 1. si sermo sit de operibus, quæ eodem die iterari non possunt: hinc inferunt, si eodem die sint in diversis templis diversæ indulgentiæ, præsertim si una sit applicabilis defunctis, altera vivis, per unicam Confessionem & Communionem posse utrasque obtineri, orando in singulis templis preces præscriptas, quia talis Confessio & Communio tantùm præsupponitur tanquam dispositio, unica autem dispositio moralis sufficit ad plures effectus morales, v. g una actualis gratia, unus actus fidei, ad multos actus meritorios. Videndum tamen, in quo templo fortè fieri debeat Communio, secundùm dicta n. 1362.

§. 2. Si hodie sit indulgentia in templo A., cras in templo B., adhuc putant *Busenb. Dicast. Burgh.* cent. 2. casu 26. & alii sufficere Confessionem

1372

nem hesternam & Communionem hodiernam pro utrisque indulgentiis hodie & cras lucrandis, testaturque *Dicast.* multos viros doctos in Hispania interrogatos ita sensisse. Idem dicunt *Turr. Dian. Escob. Comit.* licèt prima primo die mensis, secunda sexto lucranda esset, rationem dant, quia Bullæ non mathematicè sed moraliter volunt ista opera fieri tempore pro tali indulgentia assignato, quod tum videtur esse, si non distet longiùs: Hinc Theologi Collegii Romani (uno excepto, qui contradixit) interrogati ab hac Provincia putârunt ad lucrandas indulgentias festo Circumcisionis sufficere, quòd quis in festo Nativitatis Christi confessus communicârit, referendo etiam ad indulgentias Circumcisionis: Rationem dant, quia verba, *qui verè pœnitentes confessi & communicati* in Bullis *Pauli* III. & *Greg.* XIII. injunguntur cum verbo, *visitaverint*, & non cum festo Circumcisionis, ipsi autem octiduo antè confessi & communicati ex intentione hujus indulgentiæ, hodie festo Circumcisionis visitant templum & in eo orant, ergo adimplent verba concessionis. Addunt non obstare, quòd interim fortè inciderint in mortale, dummodo de hoc ante visitationem templi & orationem conterantur. Hæc illi, an probabiliter, judicent alii.

1373 §. 3. Easdem indulgentias non potest quis sibi lucrari & simul alteri applicare, uti dictum est n. 1366.

1374 Q. 191. *An indulgentia pro certo tempore concessa, possit intra illud tempus sæpiùs obtineri, si repetantur opera injuncta.* R. §. 1. *Busenb.* cum aliis dicit probabilius esse, quòd non, & *Fill.* t. 8. c.

10. n. 278. dicit sic declarâsse *Clementem VIII.* etiam de Jubilæo anni sancti: Et n. 765. dicit idem respondisse S. Congregationem. His tamen non obstantibus multi, cum *Gob.* De Jubilæo c. 20. q. 57. & c. 14. q. 40., & *Viva* q. 6. a. ult. Item alii apud *Belleg.* p. 6. s. 2. q. 7. adhuc tenent contrarium, nisi in Bulla aliud exprimatur: quod adhuc plures dicunt, si in tua patria lucreris & postea alibi peregrinus. Sæpe tamen Papa tollit potestatem bis lucrandi, utì apud nos in diebus anticineralibus. Hoc est probabile, si concessa sit Indulgentia ad augendam devotionem populi, vel ob concursum ejus per totam aliquam octavam, vel ob diuturniorem celebritatem festi alicujus Sancti, tum singulis diebus posse de novo à præstantibus requisita talem Indulgentiam obtineri, utì quibusdam locis conceditur illis, qui intersunt Officiis divinis in festo & per octavam Venerabilis Sacramenti.

§. 2. Si dicatur, quòd festo Patroni vel Titularis sint Indulgentiæ in aliquo templo, si duo Sancti, qui diversis diebus celebrantur, sint æquè principaliter Patroni vel Titularis, probabiliter utroque die habetur Indulgentia, utì dixi l. 4. à n. 1262. 1375

Q. 192. *Si festum transferatur, an simul transferantur indulgentiæ.* R. Negant *Az. Fagund. Portel.* in qq. Regul. v. *Festi dies*, & alii, quia sunt affixæ illi diei, quo ordinariè est festum. E contrà affirmant alii cum *Diana* p. 6. t. 7. & 8. R. 31. dummodo festum transferatur in choro & foro. *Gob.* in Quin. t. 4. n. 327. dicit satìs esse, si transferatur etiam in choro tantùm, saltem de primariis festis religiosorum, quia ratio manet 1376

eadem, scilicet ut à populo solenniùs & majori frequentiâ celebretur festum. *Sylv.* p. 1. v. *Indulgentia.* casu 2. tenet cum *Az.*, si in Brevi ponatur, quòd concedatur Indulgentia in die obitûs vel depositionis Sancti, aut die certâ mensis, utì in Portiuncula dicitur die 2. Aug. Si autem concedatur visitantibus Ecclesiam in festo talis Sancti, dicit transferri, & quando habetur festum, tum esse Indulgentias: Quidquid sit de his sententiis, quæ probabiles sunt, certum est ex dictis num. 1357., si apud nos transferatur festum sancti *Xaverii*, ex speciali privilegio etiam transferri Indulgentias: Similiter *Sixtus V.*, utì refert *Gobat.* n. 336. concedit indulgentias Sodalitatum transferri cum festo Annunciationis: Unde cùm hoc dicatur esse speciale *privilegium*, vel *concessionem*, probabilius videtur alias indulgentias non transferri, sed lucrandas die impedito, à quo festum excluditur: *Nec obstat*, quòd *Greg.* XIII. pro festo S. *Francisci de Paula* dicat; *declaramus, nam* non dicit tantùm declaramus, sed *volumus & declaramus*, sicque declarat ex voluntate sua id esse.

1377 *Q. 193. Quid notandum sit circa Brevia vel Bullas, quibus Romæ conceduntur Indulgentiæ.* R. seqq. §. 1. Si Romæ 1. Januarii hoc anno 1711. fuerit subsignata indulgentia duratura ad septennium, hoc septennium incipit currere à die dati Brevis Romæ secundùm declarationem n. 525. relatam. An autem concessiones Indulgentiarum sint latè interpretandæ, dicetur num. 1395.

1378 §. 2. Si indulgentia plenaria concessa sit, v. g. ad 7. annos, non debet numerari annus Jubilæi, nisi additum esset, *ad 7. annos proximos, Gob.*

De

De Jubilæo n. 56. & De indulg. n. 663. *Belleg.* p.2. ſ 4.q.6. & idem fortè eſt, ſi dicatur *ad ſeptennium proximum*: ſi autem dicatur ſimpliciter *ad ſeptennium*, *Gob.* & *Viva* q.4.a.5. contra *Paſq.* putant durare ad ſeptem annos utiles. 1379

§. 3. Si addatur: *Volumus autem, ut ſi alia indulgentia in dicta Eccleſia perpetuò vel ad tempus nondum elapſum duratura, conceſſa ſit, præſentes ſint nullæ*, *Sylv.* & *Diana* p. 10. t. 16. R. 11. putârunt ex declaratione *Urb.* VIII. ſenſum eſſe, ut indulgentiæ conceſſæ nullæ ſint, ſi eodem die aliæ indulgentiæ concurrant: imò *Urb.* aliquando in ſuis Brevibus poſuit: ſi quocunque etiam alio die anni durarent aliæ etiam diſſimiles â ſe conceſſæ, ut hæ non valerent: ſed *Gav. Lez. Gob.* dicunt nunc ſenſum eſſe, ſi eodem die aliæ indulgentiæ concurrant: Alii putant hoc jam addi tantùm ex ſtylo curiæ ſecundùm antiquas formulas reſcribendi; ſed difficultatem facit decretum ſequens.

DECRETUM INNOC. XI.

Cùm à S. Congregatione indulgentiis ſacriſque Reliquiis præpoſita Cameracenſis Archi-Epiſcopus quæſiviſſet, quæ vis & ſententia clauſulæ (quæ hodie Brevibus indulgentiarum apponi ſolet) *Volumus autem, ut ſi aliàs Chriſti fidelibus dictam Eccleſiam qualibet anni die viſitantibus aliqua alia indulgentia perpetua vel ad tempus nondum elapſum duratura, conceſſa fuerit, præſentes litteræ nullæ ſint*; S. Congregatio re diligentiùs examinatâ, Clauſulam ſic explicandam cenſuit, ſi videbîtur ſanctiſſimo Domino Noſtro. Eâ minimè contineri Altaria privilegiata pro Defunctis, neque indulgentias, aut certò perſo-

narum generi conceſſas, ùt Confraternitati; Regularibus & Capitulo, aut certum pium opus in ipſa eccleſia peragentibus, ùt Litanias, aliaſve hujuſmodi preces recitantibus, ac iis, qui Chriſtianâ doctrinâ erudiuntur vel alios erudiunt, & qui ſanctiſſimi Euchariſtiæ Sacramenti expoſitioni cum oratione quadraginta horarum interſunt, neque ſtationum Urbis & ſeptem Altarium Indulgentias inſtar ſeptem Altarium Baſilicæ Vaticanæ conceſſas, neque demum, quæ pro unica vice conceduntur. Cæterùm, ſi alia Indulgentia ſive plenaria, ſive non plenaria, in perpetuum vel ad tempus, tum ab eodem, tum ab alio Romano Pontifice, generatim Chriſti fidelibus eccleſiam vel aliquod ejus Altare ſeu Capellam viſitantibus eodem anni die vel diverſo conceſſa fuerit, de qua non fiat in litteris Apoſtolicis mentio, has litteras ob adjectam clauſulam eſſe prorſus irritas ac nullas. Datum die 23. Junii 1676. De his autem factâ relatione ad Sanctiſſimum Dominum Noſtrum die 18. Martii 1677. ſententiam Congregationis approbavit. Affixum & publicatum &c.

Dicta tamen clauſula non obſtat, ſi petatur & detur prorogatio ante elapſum prius ſeptennium, quia intelligitur non debere eſſe alias Indulgentias, quando tempus prorogationis incipiet poſt elapſum ſeptennium,

2380 §. 4. Per Indulgentiam, quæ datur his verbis, *In forma Jubilæi*, intelligitur Indulgentia pleniſſima. Per hoc tamen non datur poteſtas eligendi Confeſſarium, qui abſolvat à reſervatis, aut diſpenſet in votis, præſertim cùm nequidem Jubilæis certa ejuſmodi poteſtas ſit alligata,

gata, sed quavis vice designari soleat, quæ & qualis sit, *Suar. Nav. Less.* in Auct. v. *Indulgentia.* casu 3. *Viva* De Jubilæo q. 1. a. 1. contra *Henriq. Rodriq. Vegam, Fill. Vasq. Escob. Boss.* qui putant per hoc concedi omnes favores Jubilæi, sed *Gob.* meritò dicit hoc non esse tutum in praxi.

§. 5. Quando conceditur Indulgentia, v.g. 100. dierum, communior sententia est cum *Bellarm. Suar.* & aliis sic intelligi, quòd tum remittatur tam multùm pœnæ alioquin persolvendæ in Purgatorio, quantùm remitteretur per pœnitentiam 100. dierum persolutam secundùm rigorem Canonum, præscindendo à devotione extraordinaria & fervore charitatis. Per Carenam autem intelligitur pœnitentia 40. dierum in pane & aqua, sic enim vocatur à carentia omnium aliorum ciborum. Per quadragenam intelligitur pœnitentia 40. diebus continuis agenda in ordinario jejunio vel alia afflictione corporis. Per septenam intelligitur pœnitentia 7. annorum. Atque ex his explicatur cum *Rayn.* in Heter. tom. 15. p. 2. s. 3. pu. 5. n. 28. quomodo aliquando concedatur Indulgentia v. g. 20000. annorum, tam diu enim non durabit Purgatorium, sed sensus est remitti pœnam, quanta remitteretur, si per tot annos impleta esset pœnitentia secundùm antiquos canones: tantam autem potuerunt promereri aliqui peccatores, qui innumera mortalia commiserunt, suppositò quòd singulis v. g. 7. anni pœnitentiæ respondeant. 1381

Q. 194. *Quandonam cessent Indulgentiæ.* R. §. 1. Cessant imprimis per revocationem, quam probabilius est contra *Suar.* d. 57. s. 2. n. 10. debere esse exteriùs manifestatam. Revocari autem 1382

tem possunt ab eo, qui concessit, à successore, à superiore illius : & quidem validè etiam sine causa. Attamen si fiat revocatio Romæ, priùs non habet effectum in partibus, quàm innotuerit, *Suar.* n. 9. Deinde si limitato tempore aut sub aliqua conditione fuerint concessæ, tempore elapso aut conditione deficiente cessant.

1383 §. 2. Affixæ loco vel rei desinunt, si locus vel res destruatur. Quòd si v. g. Ecclesia paulatim destruatur & reædificetur, non cessant, cùm sit eadem Ecclesia, quæ etiam non indiget novâ consecratione. Si simul destruatur & in loco reædificetur, aliqui Canonistæ, *Rhod. Burgh.* cent. 2. casu 49. *Diana* p. 11. t. 8. R. 9. putant priores indulgentias transferri in novam Ecclesiam, quia censetur moraliter eadem cum priore. E contrà *Lugo* meritò dubitat, cùm enim Ecclesia nova egeat novâ consecratione, non videtur censeri eadem cum priori. Si indulgentia fuerit Rosario vel grano applicata, & hoc perdatur, probabilius est contra *Rhod.* perdi indulgentiam, nec posse rem aliam substitui.

1384 §. 3. Quamvis causa concessæ indulgentiæ desierit, non ideo cessat indulgentia, dummodo causa à principio fuerit proportionata, nam sæpè propter causam temporalem conceditur indulgentia perpetua, *Suar.* n. 14. *Castrop.* t. 24. pu. 11.

1385 § 4. Si Crux frangatur, cui indulgentiæ erant applicatæ, *Burgh.* suprà & *Gob.* De indulg. n. 320. putant, si Crux ab aurifabro redintegretur, manere indulgentias, quia censetur eadem moraliter crux, sed probabilius videtur non manere, nam positâ fracturâ non erat ampliùs eadem moraliter crux, ergo cessârunt indulgentiæ,

gentiæ, ergo licèt crux redintegretur, non redeunt indulgentiæ, cùm nulla sit nova causa, quæ reducat. Quod valet secundùm *Pelliz.* apud *Dian.* p. 10. t. 16. R. 9. si indulgentiæ affixæ erant Cruci Caravacensi, & frangatur una pars transversa, tum enim desiit forma Crucis Caravacensis.

§. 5. Non pereunt indulgentiæ morte concedentis, quia sunt beneficium Principis, quod decet esse mansurum. Idque tenet non tantùm in Pontificiis, sed etiam in Episcopalibus & à Legato Pontificio concessis, *Suar.* n. 4. *Gonz.* ad Reg. 10. cancell. Gl. 12. Nec cessant renuntiatione, quia licèt quis possit non velle lucrari, tamen non potest à se rejicere potentiam lucrandi, quia hæc provenit à libera alterius voluntate, quâ durante manet semper in potestate ejus, cui confertur indulgentia, mutare suam voluntatem & illam lucrari, *Suar.* n. 13. 1386

Q. 195. An indulgentiæ Regularium revocatæ à Paulo V., sint revalidatæ. R. §. 1. Non sunt revalidatæ, nam *Alex.* VII. damnavit hanc 37. prop. *Indulgentiæ concessæ Regularibus & revocatæ à Paulo V. hodie sunt revalidatæ.* 1387

§. 2. Cùm Regulares dicerent plurimas sibi concessas indulgentias, quarum tamen aliquæ incertæ erant, *Paulus V.* die 23. Maji 1606. revocavit omnes indulgentias usque ad illum diem concessas quibusvis Religiosis & Monialibus: docuerunt autem aliqui hanc revocationem esse sublatam ab ipsomet *Paulo* vel alio successore, sed *Alex.* declarat oppositum, adeoque omnes indulgentiæ ante Bullam *Pauli* concessæ Regularibus manent revocatæ. Si tamen concessæ fuerint omnibus fidelibus, aut 1388

paren-

parentibus vel amicis Regularium ; non sunt revocatæ, quia non fuerunt concessæ præcisè Regularibus.

1389 §. 3. Loco revocatarum dedit *Paulus V.* omnibus Regularibus, 1. plenariam in susceptione habitûs regularis. In professione. In primario festo sui Ordinis. In mortis articulo. Dum primam Missam celebrant vel ei intersunt. Facientibus exercitia spiritualia per 10. vel 8. dies. In his tamen omnibus semper simul fieri debet Confessio & Communio. 2. Indulgentias Stationum Romæ iis, qui proprium templum visitârint & ibi orârint: itemque multas alias, quæ videri possunt in Bulla *Pauli* V. *Romanus Pontifex*, quæ est 21. Et in Comp. novo privil. Societ. v. *Indulgentia*. §. 33. Item apud *Viva* in Appen-
1390 dice ad tract. De Jubilæo.

Q. 196. An indulgentiæ vivæ vocis oraculo concessæ sint revocatæ. R. De privilegiis vivæ vocis oraculo concessis egi l. 1. à n. 850. ubi num. 861. insinuavi etiam indulgentias videri revocatas : sed ex dictis hìc num. 526. constat valde probabile esse, non esse revocatas.

PARAGRAPHUS II.

Quotuplex indulgentia, & quomodo differat à Jubilæo.

1391 »REsp. I. Indulgentia alia est totalis sive ple»na, plenior, plenaria, pleniſſima, quæ non »tantùm pœnitentiam injunctam per Confes»sarium vel Canones, aut secundùm hos injun»gi debitam, sed etiam omnem Purgatorii pœnam tollit. Nec differt à Jubilæo, nisi acciden»taliter, privilegiis quibusdam, ùt quòd in Ju-

bilæo

bilæo licita sit dispensatio in certis votis, absolutio à reservatis & censuris, & quòd Confessarius quivis approbatus possit eligi. *v.* Sa V. *indulg. Bon. d. 6. q. 1. p. 2.*

II. Indulgentia alia est Partialis, qualis est unius vel aliquot annorum; item septenæ, quadragenæ, carenæ; item tertiæ partis peccatorum: per quas non significatur tolli tantam durationem Purgatorii, sed tantam pœnam remitti, quanta deleretur per jejunium unius aut aliquot annorum, aut quadraginta dierum in pane & aqua secundùm Canones olim imponi solitum. Porrò quando indulgentiis plenariis adduntur aliquot anni, vel remissio tertiæ partis peccatorum, id secundùm diversas sententias, vel ad diversos concedentes referendum est, vel facit ad cautelam, ut si fortè causa indulgentiæ non fuerit sufficiens, saltem valeat ad illos annos lucrandos; vel ut adjuncta concedatur pro alio tempore, actione & loco, vel denique, ut ea per modum suffragii possit aliis applicari. *v. Bellarm. c. 9.*

Resp. II. Circa Jubilæum notanda sequentia.

1. Anno Jubilæo in Urbe durante suspendi solent tantisper extra Urbem omnes indulgentiæ plenariæ, quoad vivos, etiam in carceribus, (non tamen in periculo mortis constitutos, ùt contra Laym. *l. 5. t. 7. c. 8.* docet Bon. *d. 6. q. 1 n. 2.* ex declaratione *Urbani* VIII. factâ anno 1625. neque quoad defunctos) itemque aliæ facultates, v. g. absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, commutandi voti, dispensandi &c. concessæ in ordine ad lucrandas plenarias indulgentias: Non suspenduntur autem indulgentiæ personis particularibus, aut ab alio,

quàm

»quàm Papa conceſſæ, nec privilegia Religio-
»ſorum, v. g. abſolvendi à reſervatis, &c. quia
»tantùm ſuſpenduntur facultates conceſſæ in
»ordine ad Indulgentias, Ita *Sanch. Henr. &c.*
»apud *Dian. tom. 1. tract. de Bulla Cruc. Fill. Bon. l. c.*
»*Benzon.* & denique *Lug. d. 20. n. 145.* ex decla-
»ratione *Urbani* VIII. anno 1625. Similiter ne-
»que ſuſpenditur facultas conceſſa Epiſcopis
»per *Trid. ſeſſ 24. c. 6.* abſolvendi & diſpenſandi
»cum ſuis ſubditis, in omnibus caſibus Sedi A-
»poſtolicæ reſervatis; item nec diſpenſandi in
»irregularitatibus, in impedimentis Matrimo-
»nii, aut petendi debitum, &c. quæ ex jure com-
»muni illis competunt, *Zerola V. Annus S. §. 4.*
»*Quint. in append. t. 8. d. 16.*

» 2. Etſi probabile ſit, quod docet *Nav.* ſæpius
»lucrifieri poſſe Indulgentias intra Jubilæum,
»extenſum ad duas ſeptimanas; contrarium ta-
»men verius eſt, quod *Congreg. Cardin.* declara-
»vit, ùt habet *Bon.* (ex *Suar. Sanch.*) *d. 6. q. 1. p. 5.*
»*n. 32.*, Qui tamen affirmat in anno ſancto poſ-
»ſe obtineri toties, quoties opera præſcripta
»præſtantur; idque ex declaratione *Urbani* VIII.

» 3. Satisfacere tunc, 1. Qui Sabbatho ante
»primam Dominicam confitetur, ùt habet *Lay.*
»*Bon.* & praxis fidelium. Item qui confitetur &
»communicat ultimâ Dominicâ, claudente Ju-
»bilæum. Cætera tamen opera debere fieri an-
»te, & quidem intra unam hebdomadam, do-
»cet *Lug. d. 27. n. 105.* contra *Bon. p. 5. 2.* Qui or-
»dinem inter opera præſcripta non ſervavit. 3.
»Si quis intra illud tempus cœperit Confeſſio-
»nem, quam materialiter imperfectam opor-
»teat differri longiùs; poteſt tunc abſolvi à re-
»ſervatis, & commutari vota: poſtea verò extra

tempus

tempus Jubilæi absolvi ab omnibus ; etiam quæ oblitus est, reservatis , ac in oblitis etiam dispensari : imò potest postea omnia facere Confessor finitâ Confessione, quæ antè , quia cœptâ causâ manet potestas delegati, donec finiatur. Ita *Sa*, *Less. l. 2. c. 40. dub. 16. Bon. Lay. Sanch. l. 4. c. 54. Dian. p. 2. t. 2. misc. R. 11.*

4. Qui neglexit lucrari Jubilæum in patria, potest alibi, dum ibi durat, lucrari, *Sanch. Ugol. Dian. p. 3. t. 4. R. 151.* Imò etiam in patria, si tempore publicationis ex invincibili ignorantia notitiam illius non habuit, *Botten. Dian. l. c.*

5. Quando duobus diebus immediatis occurrunt duo Jubilæa, quorum singula Confessionem & Communionem requirunt , non opus est bis confiteri & communicare, dummodo perseveres in gratia : alia tamen opera repetenda sunt. *Turr. p. 2. d. 32. d. 64. vid. Dian. p. 4. t. 4. R. 166.*

ADDENDA.

Quæst. 197. *Quid præterea in genere notandum sit circa Jubilæum & Bullas , quibus conceditur.* R. seqq. §. 1. Vox *Jubilæum* non dicitur à latino *Jubilum*, sed ab hebræo *Jobel*, quod, secundùm aliquos significat quinquagesimum, secundùm alios sonitum buccinæ, quo indicebatur quinquagesimus annus, *Levit. 25. 27. Numerorum* ult. Alii cum *Bellarm.* De Indulg. l. 1. c. 1. deducunt ab hebræo *Jubal* vel *Jabal*, quod significat germinare, quia anno quinquagesimo non colebatur terra , sed vescebantur sponte germinantibus. *Belleg.* in Enchir. De Jubilæo, p. 1 s. 1. q. 1. 1392

1393 §. 2. Jubilæum est indulgentia plenaria à Papa concessa visitantibus aliquas Ecclesias ac alia certa opera facientibus, cum extraordinariis facultatibus circa absolutionem à peccatis & censuris reservatis, ac circa commutationem votorum. Et cùm tantæ gratiæ concedantur, putat *Belleg.* p. 3. s. 2. q. 10. vix abesse veniale, si quis ex remissione animi vel negligentia non conetur Jubilæum lucrari.

1394 §. 3. Jubilæum aliud est universale, quod toti Ecclesiæ; aliud particulare, quod alicui tantùm Ecclesiæ conceditur. Universale est vel ordinarium anni sancti, quod in primis sæculis omni anno centesimo celebrabatur, per *Clementem* VI. omni quinquagesimo: per *Urbanum* VI. omni trigesimo tertio: per *Paulum* II. omni vigesimo quinto. Vel est extraordinarium, quod extra annum sanctum concedi solet ex variis causis.

1395 §. 4. Bullæ Jubilæi, quâ parte continent favorem, sunt latissimè interpretandæ, quantùm patitur proprietas verborum & usus Curiæ: quâ parte continent gravamen, strictè intelliguntur. Quoad concessionem indulgentiæ, electionem Confessarii, absolutionem, commutationem operum vel votorum &c. sunt favores. Quoad obligationem ad certa opera, suspensionem indulgentiarum & facultatum, &c. sunt gravamina. *Belleg.* p. 1. s. 1. q. 6. Universim rectè dicit *Viva* de Jubil. q. 2. cum communi, non tantùm potestatem concedendi sed etiam concessionem indulgentiarum aut Jubilæi esse latè interpretandam.

1396 §. 5. Gratia Jubilæi non exspirat per mortem Papæ, qui concessit, dummodo causa perseve-

severet: quæ tamen non perseverat, si præcisè fuit, ut hic Papa obtineret gratiam bene regendi. Attamen probabile est etiam in hoc casu valituras absolutiones & commutationes votorum intra tempus, quo ignoratur mors, quia ubi est error publicus cum aliquo titulo, Ecclesia confert jurisdictionem, utì dixi l. 6. p. 1. à n. 112. Addunt *Boss. Pasq. Viva* a. 3. n. 10. quando Papa dicit, *ut impetretur gratia ad bene regendam Ecclesiam*, esse sensum, ut Ecclesia bene regatur, non, ut ipse præcisè Papa bene regat, adeoque etiam mortuo isto Papâ manebit causa finalis.

§. 6. Jubilæum extraordinarium durat per dies 15., id est, per 3. Dominicas & 12. dies feriales. Possent tamen Ordinarii inchoare quocunque die septimanæ. Et quamvis *Pax-Jord.* cum communiore dicat debere pro eodem die promulgari per talem Diœcesin, eò quòd Papa jubeat statim publicari, tamen *Pelliz.* & alii putant posse ex rationabili causa priùs in urbibus, postea in pagis, aut etiam postea pro Monialibus, ut omnes possint habere extraordinarios Confessarios. 1397

Q. 198. Quid notandum sit circa Jubilæum anni sancti. R. seqq. §. 1. Hoc Jubilæum Romæ conceditur, & futurum esse, promulgatur die Ascensionis Domini, incipit autem à primis Vesperis Vigiliæ nativitatis Christi usque ad sequentes primas Vesperas Vigiliæ ejusdem festi, mos enim est Ecclesiæ Romanæ annum computare à Christo nato. Solennitas additur, quòd porta aperiatur ante, sed claudatur post Vesperas. Videri potest *Viva* De Jubilæo q. 1. a. 2. ubi q. 3. a. 3. docet contra *Gob. Lug. Dian.* & 1398

alios, per Jubilæum anni S. concedi etiam alios favores, præter Indulgentias plenarias.

1399 §. 2. Ex hoc, quòd in anno sancto Papa omnes invitet Romam, non ideo licitum est omnibus ire contra voluntatem Superiorum, nec uxoribus absque consensu virorum, nec filiis sub patria potestate constitutis, multò minùs filiabus sine voluntate parentum: nec Beneficiatis obligatis ad residendum sine facultate Episcopi, *Belleg.* p. 2. f. 1. q. 4.

1400 §. 3. Ad hoc Jubilæum requiri solet Confessio, non tamen Communio, sed visitatio certarum Ecclesiarum, & quidem ab inquilinis Romanis per 30. dies continuos vel discontinuos; à peregrinis per 15., putatque *Belleg.* f. 3. q. 3. toties obtineri posse hoc Jubilæum, quoties repetuntur opera.

1401 §. 4. Durante anno S. suspenduntur indulgentiæ omnes pro vivis, etiam affixæ granis, numismatibus, quinque Ss. &c. Non tamen Laureti; & secundùm *Gob.* etiam non B. Virginis Einsidlensis. Nec Compostellæ, uti habet *Castrop.* tr. 24. p. 12. §. 1. Nec Portiunculæ Assisii: suspenditur tamen indulgentia Portiunculæ alibi per orbem, *Viva* q. 4. a. 1. Putant etiam *Sanch.* & alii cum *Viva* a. 3. non suspendi indulgentias Bullæ Cruciatæ, quia sunt per modum contractûs: Nec moribundorum, uti habent *Gav. Lez. Dian. Viva* a. 4. contra *Laym. Tann. Castrop.* & declarârunt *Urb.* VIII *Inn.* X. *Clemens* X. qui cùm dicat *Declaramus*, valet hoc etiam pro futuro tempore. Nec tantùm hoc est de articulo mortis vero, sed etiam probabili & prudenter præsumpto, licèt mors non sequatur. Putantque probabiliùs *Fill. Lez. Castrop. Dicast.*

Quin-

Quintanadv. Gob. Viva contra *Tann.* non ſuſpendi niſi plenarias, conceſſas à Papis, adeoque manere non plenarias: eſtque certum manere conceſſas ab aliis quàm à Papis, qui alii etiam durante anno S. concedere potuerunt, *Viva* a. 1. quia tantùm dicunt revocari ſuas, *Belleg.* ſ. 4. q. 2. Quamvis autem Indulgentiæ immediatè pro defunctis conceſſæ maneant, tamen conceſſæ immediatè pro vivis & applicabiles defunctis, quales ſunt agoniæ & Animarum, ſeu Communionis generalis revocantur, utì declaravit *Clemens X.* apud *Viva* q. ult. a. 2.

§. 5. Cùm prohibitum ſit durante anno ſancto, non tantùm promulgare publicè vel privatim, ſed etiam inducere fideles ad lucrandas Indulgentias ſuſpenſas, utì certum eſt apud *Belleg.* q. 7., dubitatum eſt, ſi tum in Dominica Animarum exponantur tabulæ referentes Purgatorium, quales aliàs exponuntur iſtâ die, an hoc ſit inducere ad lucrandas Indulgentias. Negârunt aliqui Doctores hìc Coloniæ, putantes tantùm eſſe ſignum, quòd optemus, ut populus iſtâ die pro Animabus oret. Nihilominus cum aliis putavi hoc eſſe inducere, nam ſicuti ad hoc, ut dicar alterum per ſcandalum inducere ad peccatum, ſufficit quòd hìc & nunc aliquid ponam, quod per ſe natum eſt inducere alterum ad peccatum, licèt peccatum non intendam, ita & hìc, nam in his circumſtantiis exponere ejuſmodi tabulam eſt ponere aliquid per ſe inductivum ad judicium, quòd obtineri poſſint Indulgentiæ, præſertim cùm multi adhuc ſint in perſuaſione, quamvis falsâ, quòd hæ Indulgentiæ, in quantùm ſunt pro defunctis, permaneant. Deinde tabulæ illæ nunquam 1402

sunt solitæ exponi, nisi ad hoc ipsum significandum, ergo sicuti qui post autumnum exponit hederam, hoc ipso inducit ad judicium novi vini venalis, ita qui hìc exponit illas tabulas: propterea anno 1700. ex voluntate Superiorum non est Coloniæ exposita ista tabula, imò nec Venerabile, quòd aliàs semper fiebat.

1403 §. 6. Facultates absolvendi &c. concessæ ad alium finem quàm lucrandi Indulgentias, non suspenduntur, uti declarârunt plures Pontifices & tradunt Auctores cum *Belleg.* q. 4. & *Viva* a. ult. quamvìs enim verba videantur derogare facultatibus ex quacunque causa concessis, tamen præsumi debet eandem semper esse mentem sequentium Pontificum, nisi constet de oppositò. Hinc non suspenduntur facultates, quas habent Episcopi & Regulares ex vi suorum Officiorum, Indultorum, privilegiorum, si enim intelligeretur, prout verba sonant, revocatio omnium facultatum absolutè, etiam revocaretur facultas absolvendi à non reservatis, quod nemo dicit: ubi è contrà si facultas absolvendi etiam à non reservatis concessa esset ratione aliquarum Indulgentiarum, hæc suspenderetur.

1404 §. 7. Hæc suspensio Indulgentiarum, & facultatum incipit à primis vesperis Nativitatis Christi & desinit cum fine vesperarum ejusdem vigiliæ: tumque reviviscunt absque nova concessione, *Castrop.* suprà. Similiter concessæ ad certos annos pergunt currere, secundùm dicta n. 1378. Si tamen Bulla haberet, uti aliquando habuit, *Usque ad nostrum & Sedis Apostolicæ beneplacitum*, putant *Navar. Zerol. Rodriq. Tann. Gob.* non revalescere elapso anno S., adeoque opus esse

esse novâ concessione, sed *Castrop.* & *Quintanadv.* dub. 18. dicunt illud Papæ & Sedis apostolicæ beneplacitum non extendere se ultra annum S.

§. 8. Post absolutum Romæ annum S. solet Papa concedere Jubilæum etiam pro aliis Provinciis extra Italiam, si Episcopi vel Nuntii Apostolici requirant: & exemplaria refert *Gob.* De Jub. n. 412. Possuntque hoc in partibus iterum lucrari, qui Romæ lucrati sunt, *Belleg.* s. 5. q. 7. 1405

Q. 199. *An per indulgentias plenarias, quæ ordinariè vel in Jubilæo conceduntur, remittantur absolutè omnes pœnæ temporales peccatis remissis debitæ.* R. Negant *Caj.* & alii, quia usus Indulgentiarum maximè introductus est propter gravissimas pœnitentias peccatis injunctas juxta canones, & loco talis pœnitentiæ implendæ conceditur Indulgentia, ergo per Indulgentias non remittuntur nisi pœnæ talibus pœnitentiis canonum respondentes. E contrà *Suar. Amicus* tom. 8. d. 20. s. 3. *Viva* q. 5. a. 1. dicunt Indulgentias etiam extendi ad alias pœnas fortè restantes, quamvis pœnitentiis injunctis non respondeant, Papa enim potest etiam has remittere, ergo quando in concessione non limitat, censendus est velle, ut remittantur, *Lugo* d. 27. à n. 8. probabiliùs distinguit, & affirmat tum remitti tantùm pœnam pœnitentiis injunctis correspondentem, quando in concessione additur, *Ex pœnitentiis injunctis*, tum enim mens Papæ videtur restringi. Si autem hoc non addatur, censet remitti omnes pœnas, cùm enim Papa non restringat, non est, cur nos restringamus. Ut tamen omnes planè pœnæ re- 1406

mittantur, necesse est, imprimis non retineri affectum ad ullum veniale, nam pœna non dimittitur, nisi dimissâ culpâ: dein de debent plenè fieri omnia opera præscripta.

1407 *Q.* 200. *Quid præterea sit notandum circa requisita pro lucrandis indulgentiis vel Jubilæo.* R. seqq. §. 1. Ad indulgentias ordinarias requiritur confessio, Communio & oratio. Ad Jubilæum præter ista requiritur jejunium, processio aut visitatio templorum & eleëmosina, de quibus omnibus postea ordine aliquid addam. Nec Ordinarii possunt plura vel alia requirere, quàm requirat Papa, *Belleg.* p. 3. s. 2. q. 10. Inchoari tamen non potest executio operum, nisi post designationem temporis ab Ordinariis locorum faciendam. *Viva* q. 8. a. 2. Et perinde est, quo ordine præstentur ea opera: possuntque præstari extra locum promulgati Jubilæi, dummodo templa designata visitentur, uti dicetur à n. 1434. Estque probabilius cum *S. Th. Suar. Fill. Boss. Viva* q. 5. a. 5. meliùs dispositum aut intensiùs præstantem opera non ideo accipere majorem fructum, hic enim non respondet dispositioni nostræ sed voluntati concedentis.

1408 §. 2. Si quid modicum negligatur ex operibus præscriptis, docent *Busenb. Dian.* p. 5. t. 5. R. 7. dari parvitatem materiæ, quæ non impediat effectum indulgentiæ: putat tamen *Belleg.* p. 1. s. 3. q. 6. si ex 5. *Pater* orandis omitteretur unum, fore partem notabilem: Idem dicit *Viva* q. 8. a. 5. si ex 30. visitationibus ecclesiarum, quæ fieri debent in anno S., omitteretur una.

1409 §. 3. Putant *Henriq. Sanctar. Sanch. Lugo, Viva* a. 2. & alii omnia opera fieri debere in una septimana, sed *Nav. Bonac. Laym. Præpos. Dian.*

Castr op.

Castrop. P. March. Belleg. p. 3 s. 3. q. 3. dicunt, quamvis jejunia omnia in una septimana fieri debeant, tamen opus non esse, ut reliqua opera, quia Romanis, inquit *Castrop.* permittitur, ut jejunent in ea hebdomada, quâ ecclesias visitant, vel in sequenti, & ut Communionem in sequentem Dominicam vel in aliquem diem ex duabus hebdomadibus differant, ergo idem possunt alii. Prior sententia meritò sequenda est, quia tutior.

§. 4. Quamvis n. 1307. dixerim ad satisfaciendum pro se vel alio ex opere operantis, requiri, ut opus fiat in statu gratiæ, tamen ad lucrandas indulgentias, per quas ex opere operato obtinetur remissio pœnarum, communis sententia est, sufficere, si ultimum opus, & quando hoc est aliquid successivum, si ultima ejus pars fiat in gratia, quod confirmat praxis fidelium, qui præcipua opera præmittunt confessioni, & se omnia bene egisse credunt, si postea priùs doleant de peccatis, confiteantur & communicent. Excipiunt *Bellarm.* & *Belleg.* p. 1. s. 3. q. 3. nisi opera præcipiantur ad placandum Deum, vel ad impetrandum, vim enim illam nō haberent facta in mortali: sed exceptionem rejicit *Viva* q. 6. a 2. nam etiam tum disponunt ad placandum Deum, & vim habent merendi de congruo: Addit ex S. *Th. Præp. Trull. Regin.* si pro defunctis sint indulgentiæ, non obstare, quòd in mortali fiant omnia opera, quia non his sed meritis Christi respondet ratio satisfactionis, & ita etiam Domino prodest eleëmosyna, quam dat servus peccator. 1410

§. 5. Si opus, etiam ultimum, vitietur ex circumstantia venialiter mala, uti si ponatur 1411

simul ex vana gloria, probabilius est adhuc obtineri Indulgentiam, quamvis enim non placeat Deo, prout fit ex malo fine, tamen est hoc, quod tanquam conditio præscribitur, & factum, quia præscribitur, sic de se bonum est ac placens Deo, *Castrop.* tr. 24. p. 9. *Belleg.* q. 4. contra *Côn.*

1412 §. 6. Si ultimum opus expletum sit in mortali, probabilius est non reviviscere Indulgentiam remoto peccato, quia licèt absolutè sic dari posset Indulgentia, de facto tamen mens Papæ non est suspendere effectum Indulgentiæ ultra opus ultimum ad Indulgentiam requisitum, *Castrop.* p. 8. *Belleg.* q. 7. *Viva* a. 3. & alii communiùs contra *Palud Silv. Henriq.*

1413 §. 7. Indulgentia obtinetur, dum completur ultimum opus, unde si hoc sit jejunium, lucrans obtinebit mediâ nocte ultimâ, etiamsi tum dormiat, *Lugo*, *Dian. Gob. Belleg.* p. 3. s. 14. q. 5.

1414 Q. 201. *Quid notandum sit circa confessionem & Communionem requisitam.* Rz. seqq. §. 1. Si pro Indulgentiis præscribatur confessio, *Busenb.* aliique multi cum *Dian.* p. 3. t. 4. R. 126. *Aversa* q. 10. s. 2. *Belleg.* p. 3. s. 7. q. 1. *Viva* q. 8. a. 3. dicunt eum, qui habet sola venialia, non teneri confiteri, quia confessio non videtur aliter requiri, quàm quia est necessaria ad effectum gratiæ recipiendæ: Deinde quia sicuti per peccatum simpliciter, intelligitur mortale, ita per confessionem peccatorum, videtur intelligi, mortalium. E contrà *Sot. Sanch. Bonac. Fagund.* aliique apud citatos authores dicunt talem adhuc teneri confiteri, quia Confessio requiritur tanquam unum ex operibus præscriptis, non aliter

aliter ac jejunium vel eleëmosyna. Utraque sententia est probabliis, sed ultima, quia tutior, meritò tenenda, etiam propter dicta n. 1324.

§. 2. Qui tenent confessionem venialium non requiri, debent consequenter dicere, si quis non sit confessus, & die ultimo etiam post Communionem, ante expletam septimanam incideret in mortale, teneri adhuc confiteri, quia jam intra tempus Jubilæi lucrandi est in mortali, & necdum confessus est. Quòd si antea confessus esset sua venialia, adhuc putant *Suar.* & *Fill.* teneri per accidens ad secundam confessionem istius mortalis, quia necdum posuit opus præceptum: sed *Vasq. Præp. Castrop. Lugo* d. 27. n. 101. *Viva* contradicunt, quia Bullæ non exigunt nisi unam confessionem. Si tamen necdum expleverit ultimum opus, secundùm omnes tenebitur elicere contritionem, ut hoc opus ponatur in statu gratiæ, secundùm dicta n. 1410. 1415

§. 3. Certum videtur ex dicendis n. 1475. contra *Dianam* R 148. pro lucrando Jubilæo non sufficere confessionem sacrilegam. An autem sufficiat pro tollenda censura & reservatione, dicetur n. 1449. & 1695. Pro Jubilæo lucrando confessio sufficit valida & informis, si dari possit, dummodo revivisat intra tempus Jubilæi, *Suar. Bonac. Fill. Belleg.* q. 1. Putat etiam *Viva* sufficere invalidam, si talis sit absque culpa pœnitentis, dummodo de suis mortalibus conteratur, sed hoc valde dubium est, cùm nequidem substantia operis requisiti ponatur. 1416

§. 4. Confessio fieri potest uno vel etiam duobus diebus ante primam Dominicâ, *Laym.* dicens non esse dubium, *Castrop. Gob.* Item fieri pot- 1417

potest ultima Dominicâ cum Communione; utì declaravit *Greg. XIII.* Si dicatur, *ante omnia confiteatur*, tutius erit præmittere omnibus, mens tamen Papæ videtur esse, quòd confessio sit res quasi principalis, unde satis erit confiteri intra tempus Jubilæi, *Henriq. Sa.* Si dicatur, *qui confessi visitaverint*, *Nav. Benz. Pollach.* putant præmittendam, sed alii cum *Diana* p. 5. t. 12. R. 30. meritò contradicunt, *Belleg.* q. 4.

1418 §. 5. An una confessio & Communio sufficiat pro duabus diversis indulgentiis. & quidem lucrandis diverso die, dixi à n. 1371. Quando autem Papa in anno sancto dicit, *contritis & confessis*, non requirendo Communionem, *S. Anton. Nav. Bellarm. Zech. Less. Laym. Abell. Adr. Caj. Cord.* requirunt confessionem mortalium; è contrà *Palud. Gers. Panorm. Angel. Silv.* putant sufficere vel contritionem perfectam, vel cum attritione confessionem, quod probabilissimum esse meritò dicunt *Castrop. Gob.* & alii cum *Belleg.* q. 1. quamvis meritò suaderi debeat confessio actualis.

1419 §. 6. *Lugo, Gob.* & alii cum *Diana* p. 3. tr. 4. R. 148. putant sufficere Communionem sacrilegam, dummodo intra tempus præscriptum homo restituatur gratiæ, quia Communio sacrilega est vera & valida Communio, ergo illâ positâ habetur substantia operis præscripti. Sed oppositum est nunc tenendum cum *Belleg.* q. 1. & *Vindice Gob.* ad prop. 29. sicuti enim pro Paschate non satisfit per Communionem sacrilegam, quamvis hæc sit vera & valida Communio, utì constat ex dictis l. 6. p. 1. n. 628., ita nec hìc, quia nempe mens Ecclesiæ & Papæ est, ut in utroque casu ponatur, non tantùm tale opus

in

in substantia, sed etiam opus vivum, operativum gratiæ Dei & veniæ de peccatis, eò quòd ad hos fines instituatur Communio Paschalis & obtentio Indulgentiæ. Hinc *Pasq.* & *Viva* putant contra *Boss.* non sufficere Communionem bonâ fide sumptam à constituto in mortali : Si tamen Eucharistia bonâ fide suscepta cum sola attritione, per accidens causet primam gratiam, quod multi docent, sufficiet talis Communio ; *Viva* a. 4.

§. 7. Notant *Henriq.* & *Laym.* apud *Belleg.* 1420
q. 6. pueros posse tantò citiùs admitti ad Communionem, ut possint lucrari Jubilæum, nam quamvis reliqua opera commutari possint, dubium est, an commutari possit Confessio & Communio, uti dicetur n. 1441. Putat tamen *Vasq.* in pueris non requiri Communionem, quia Jus illis prohibet, *quando autem conditio est de Jure impossibilis, habetur pro non apposita*, Cap. *Tua* De testamentis. Quod quamvis ùt probabile defendat *Viva*, id tamen incertum est.

Q. 202. Quid notandum sit circa orationem re- 1421
quisitam. R. seqq. §. 1. Communis sententia requirit orationem vocalem : *Nav.* tamen *Fill. Trull. Gob.* & alii cum *Viva* q. 8. a. 5. dicunt sufficere mentalem, cùm hæc propriè sit oratio : sed tutius est saltem miscere vocalem. Nec videtur sufficere oratio cum voluntariis distractionibus, quia non est devota nec apta ad impetrandum id, quod Papa intendit. Licèt dicatur orandum Deum, sufficit orare preces ad B. Virginem vel Sanctos, *Lugo* d. 27. n. 111. *Belleg.* p. 3. l. 4. q. 10.

§. 2. Si dicatur orationem fieri debere per 1422
aliquod tempus, satis est fieri per medium quadran-

drantem. Et ad ordinarias indulgentias sufficit orare septies *Pater* & *Ave*, nam *Greg* XIII. in Bulla, *Omnipotentis*, dicit Sodales lucrari Indulgentias Stationum, si certis diebus in templo Societatis JESU hoc orent.

1423 §. 3. Requiritur oratio in loco, tempore, & ex intentione per Bullam designatis. Ordinariè locus est, ubi est Indulgentia. Tempus est inter utrasque Vesperas. Intentio est pacificatio Principum Christianorum, extirpatio hæreseon, exaltatio S. Matris Ecclesiæ, de quibus expedit quandoque expressè monere pœnitentes, nam secundùm dicta n. 1324. probabile est requiri notitiam expressam talis intentionis.

1424 *Q. 203. Quid notandum sit circa jejunium & eleëmosynam requisitam.* &. seqq §. 1. Jejunium, per se loquendo, est trium dierum, Mercurii, Veneris, Sabbati, nec fieri potest extra dies præscriptos; nec dividi in duas septimanas, uti habet communis contra *Laym. Bonac.* & alios, quorum sententiam *Lugo* d. 27. n. 105. vocat falsam: Faciliùs tolerari potest, ut cum causa dies jejunii intra eandem septimanam commutetur, *Henriq Fill. Gob.* De Jubil. n. 213. *Viva* q. 8. a. ult. Modus servandi est, quem singulæ Provinciæ tenent tali tempore in aliis jejuniis, *Sanch.* in Decal. l. 4. c. 11. Non obligati jejunare, v. g. pueri, senes, infirmi, itinerantes, laborantes, jejunare debent, si lucrari velint, nisi per Confessarium commutetur. Qui per privilegium potest vesci carnibus vel facere duplicem refectionem, si utatur suo privilegio, non lucrabitur Indulgentiam, nisi hoc commutetur in aliud opus. Non impedit collatiuncula, nec potus, nec modicum sumptum per diem, *Belleg.* p. 3. s. 5. q. 1.

§. 2.

§. 2. Satisfit per jejunia aliunde debita, ex 1425
voto, pœnitentia, præcepto, nam sæpè in Quadrageſima promulgatur Jubilæum, *Lugo* n. 110. *Belleg.* p. 1. ſ. 3. q. 1. cum communi contra *Silv. Tabie. Arm. Bonac. Viva* q. 8. a. 1. *Nec obſtat*, quòd non lucrer per eleëmoſynam, quam darem pauperi, cui eam debeo, ſecundùm dicenda n. 1428. *nam* diſparitas eſt, quòd illa ſolutio debiti tollat rationem eleëmoſynæ, quæ ex natura ſua eſt donatio gratuita; è contrà jejunium exhibitum, quia votum eſt &c. non tollit rationem jejunii.

§. 3. Eleëmoſyna ſecundùm communem 1426
cum *Viva* a. 6. contra *Zanard.* debet eſſe corporalis: quo nomine etiam venit domi excipere pauperem peregrinum, Religioſum, mendicum; vel aliud opus ex 7. miſericordiæ corporalis, etiamſi Bulla diceret dandam eleëmoſynam, *S. Th.* 2. 2. q. 32. a. 2. *Gob. Arſd. Belleg.* p. 3. ſ. 6. q. 1.

§. 4. Si Bulla nihil determinet, ſufficere elëe- 1427
moſynam quantumcunque parvam etiam pro quovis divite docent *Rodriq. Dian. Leo, Fauſtus* & alii: *Nav. Cord. Regin. Alloza* probabiliter volunt dandam proportionatè ad perſonæ facultates. Licèt Bullæ nunc dicant, *prout unicuique devotio vel charitas ſuggeſſerit*, tamen *Zech. Pourré* & alii adhuc dicunt ſufficere quantumcunque parvam, ſed alii meliùs dicunt ſimul habendam eſſe rationem dictaminis interni ſuadentis plùs vel minùs. Et quia L. *Si oleum*. ff. De dolo, dicitur minima non eſſe in conſideratione, rectè dicit *Viva* q. 8. a. 6., quando aliquid committitur arbitrio operantis, non ſufficere quidvis minimum, ſed metiendum ſecundùm regulas pru-

den-

dentiæ. Si tamen diceretur, *juxta cujusque facultatem*, dives deberet dare eleëmosynam majorem quàm alius, *Bonac. Gob. Busenb. Belleg.* q. 2.

1428 §. 5. Satis est dare semel eleëmosynam, licèt Bulla diceret, *eleëmosynis*, *Fill. Gob.* Etiam perinde est, quo die, an ante, an post Communionem, *Graff. Henriq.* Leo, *Dian. Gob.* *Nec obstat* esse debitam ex voto vel pœnitentia, *quia* non ideo desinit esse eleëmosyna, *Bossius*, *Lugo* contra *Viva*, a. 1. Sed non debet esse debita ex justitia, nequidem Legali, qualis debetur Parentibus, Avis, Fratribus, quia tum est potiùs solutio debiti, & habentes tale jus non sunt pauperes: attamen respectu aliorum consanguineorum indigentium esset eleëmosyna. Est etiam satis dare per alium rem meam: si tamen hic non daret, secundùm *Bonac.* Lug. *Homob. Busenb. Gob. Viva* a. 6. non lucrarer, quia non est data eleëmosyna, cùm non sit sublevatus pauper; secundùm *Sa*, Lez. *Dicast. Alloza* lucrarer, quia quantùm est in me, data est. Quòd si mittatur ad pauperem absentem, ad quem non perveniat intra duas septimanas Jubilæi, non lucror, nisi aliquis nomine pauperis acceptâsset, *Lugo* & alii. Si autem, qui accepit, non fuerit reipsa pauper, lucror, ad eleëmosynam enim sufficit dari ad sublevandam miseriam hominis, qui prudenter judicatur pauper, *Lugo*, *Maillard*, Rhod. *Viva*. Censetur etiam dare, qui pro se datam ab alio habet ratam intra tempus Jubilæi, *Cord. Sa*, Lugo, *Boss. Suar. Gob.* qui putat sufficere ratihabitionem generalem & habitualem lucrandi Jubilæum & se juvandi per opera utilia à se vel alio ponenda, sed probabiliùs contradicunt *Lugo* & *Maillard*, dicentes etiam apud Religiosos debere

bere eos præmonere, quando Superior ex communibus bonis dat pro eis, cùm eleëmosyna debeat esse actio moralis, adeoque procedere ex cognitione & volitione, *Belleg.* q. 3.

§. 6. Per pauperes intelliguntur etiam non habentes necessaria ad statum juxta qualitatem & conditionem, *Nav. Sanch. Lug. Dian.* & alii: item loca pia, hospitalia, Ecclesiæ indigentes luminaribus, ornamentis, ædificiis; Monasteria Religiosorum, *Belleg.* q. 4. 1429

§. 7. Omnes debent dare, qui possunt: si autem quis non possit, *Nav. Henriq. Fernand. Dian. Gob. Arsd.* putant non esse opus commutari, dummodo dent parvam v. g. pomum vel frustillum panis, sed consultius est commutari, *Viva.* Potest Religiosus cum venia Superioris dare eleëmosynam per amicum sæcularem, *Lugo.* Franciscani habentes tantùm usum, dant eleëmosynam, si hoc usu se abdicent, sic enim in pauperem transit dominium, *Lugo, Belleg.* q. 5. 1430

Q. 204. Quid notandum sit circa Processionem & visitationem templorum, requisitam ad Jubilæum. R. seqq. §. 1. Sufficit vel Processioni interesse vel templa visitare: ille autem non diceretur interesse Processioni, qui per aliquot horas antecederet aut sequeretur, sed incedere debet junctus corpori procedentium, quod censebitur fieri, etiamsi distet uno quadrante, si alii & alii interjecti etiam præcedant aut sequantur, *Belleg.* p. 3. f. 4. q. 2. & seqq. Multa de sanctitate & utilitate Processionum; & quæ in eis cavenda sint, videri possunt apud *Rayn.* in Heter. tom. 15. p. 1. f. 1. pu. 8. 1431

§. 2. Visitatio templorum fieri potest etiam 1432

curru vel equo: item ab iis, qui in templo habitant. Additur fieri debere *devotè*, quod fit etiam à constituto in mortali, item ab immodesto & peccante per viam, si modestè ingrediatur & oret, *Belleg.* q. 6. *Viva* q. 8. a. 5. Non autem necessariò fit visitatio omnium templorum unâ die: & qui Missam audit in templo, hoc ipso visitat, *Belleg.* p. 2. s. 5. q. 5.

433 §. 3. Si præscribatur tantùm visitatio templi, & illud ingredi non possis, satisfacit orando ad ostium, etiam clausum, *Suar.* Lugo & alii cum *Diana* p. 1. t. 11. R. 103. Imò si per concursum nequidem ad ostium liceret pertingere, putant aliqui satis esse orare in cœmeterio, quia hoc in favorabilibus venit nomine templi: si tamen præscriberetur orare in certa Capella vel ad certum Altare templi, oporteret ingredi. Si præscriberetur in eodem templo visitari pluria Altaria, satis esset ex eodem loco se convertere ad singula. Si ibi non essent tot Altaria, quot visitari præscribitur, satis esset tot inclinationes & orationes repeti ad illa, quæ ibi sunt, quot Altaria debebant visitari, *Belleg.* p. 3. s. 4. q. 9.

434 *Q. 205. Quid notandum sit circa itinerantes, peregrinos, impeditos.* R. seqq. §. 1. Si Titius Coloniæ post promulgationem Jubilæi visitavit templa, potest ire Treviros, & ibi vel in via explere cætera opera, Bullæ enim non requirunt, ut reliqua opera fiant in loco domicilii vel promulgationis, sed in quocunque, *Laym. Bonac. Castrop.* tr. 24. p. 12. §. 3. *Lugo* d. 27. à nu. 124. *Belleg.* p. 3. s. 3. q. 6. Quòd si abiens non pergat explere opera, poterit reversus, etiam post elapsum tempus Jubilæi lucrari, Papa enim navigantibus

bus & iter agentibus concedit, ut reversi habeant alios 15. dies, in quibus opera omnia faciant & lucrentur. Quod tenet, quamvis priùs in fine ultimæ septimanæ iter incepissent, *Lugo*, *Belleg.* s. 2. q. 4.

§. 2. Si Titius Coloniæ post promulgationem non visitâsset templa, sed tantùm feciſſet reliqua opera, non posset Treviris, ubi etiam ipso præsente promulgaretur Jubilæum, lucrari, nisi hìc repeteret prædicta opera, quia opera Coloniæ facta, antequam Treviris acquisivisset jus ad Jubilæum, haberent se impertinenter ad Jubilæum Treviris obtinendum; visitationes autem templorum Trevirensium non possent ei servire ad Jubilæum Colonienſe obtinendum, ergo vel Treviris debet ea opera repetere, vel facere commutari, *Lugo* num. 127. *Belleg.* s. 3. q. 7. 1435

§. 3. Si quis ultimo die veniat ad locum Jubilæi, potest petere, ut opera, quæ facere non potest, sibi commutentur, nam secundùm dicta veniens ad locum acquirit jus, *Lugo* n. 125. Et quamvis Bulla haberet, *pro omnibus Christi fidelibus Civitatis & Diœcesis A.*, tamen lucrari possent etiam peregrini alterius Diœcesis, quia Jubilæum illud non est merè personale, sed etiam locale, & talis peregrinus censetur pro tunc pertinere ad locum A., cùm sit fidelis ibi existens, qui potest se hujus legibus subjicere, *Belleg.* p. 2. s. 5. q. 5. 1436

§. 4. Cum detentis carcere, captivitate, infirmitate vel alio justo impedimento; item cum illis, qui tempus promulgati Jubilæi invincibiliter ignorârunt, potest Confessarius commu- 1437

tare, vel in aliud proximum tempus prorogare, uti jam dicetur.

1438 *Q. 206. Quid præterea notandum sit circa commutationem operum & prorogationem temporis.* R. seqq. §. 1. Lucraturus ipse non potest, nequidem in melius, commutare opera, vel prorogare tempus lucrandi Jubilæi, sed hoc committitur soli Confessario.

1439 §. 2. Putant *Sanch.* Lugo, *Busenb.* & alii plurimi cum *Belleg.* p. 3. s. 8. q. 5. commutationem operum vel prorogationem temporis fieri posse extra Confessionem, dummodo intra tempus Jubilæi, etiam à quovis legitimè approbato, cui posses confiteri, quamvis ei confiteri non cogites, & addunt id declaratum esse à *Greg.* XIII. sed aliqui dubitant, quia per Confessarium putant intelligi Confessarium lucraturi Indulgentias, cui autem confiteri non cogitas, non potest dici tuus Confessarius: prior tamen sententia, quia ita communis est, videtur tuta.

1440 §. 3. Putant *Fill.* Lugo, *Viva* q. 8. a. ult. & alii, quos referunt *Diana* p. 5. t. 12. R. 26. & *Belleg.* q. 7., quamvis aliquis sponte opera præscripta neglexisset, si die ultimâ dolens de hoc optet lucrari Jubilæum, posse ei commutari opera vel prorogari tempus, sed *Præpos.* & *Arr.* probabiliter contradicunt, quia voluntariè negligens non dicitur impeditus, Cap. *Commisso.* & Cap. *Si quis.* De electione in 6., Bullæ autem loqui solent de legitimè impeditis & illis, qui ex ignorantia vel bonâ fide opera eousque omisissent. Et quidem putant *Diana*, *Cotton.* *Alloza*, *Busenb.* *Arsdek.* eum, qui invincibiliter ignoravit tempus promulgati Jubilæi, posse

gaude-

gaudere prorogatione ad alios 15. dies, sed *Lugo* d. 27. n. 119 contradicit, quia solis navigantibus & iter agentibus conceditur illa prorogatio : pro aliis tantùm datur Confessario facultas commutandi opera, *Belleg.* s. 2. q. 3.

§. 4. Secundùm antiquas Bullas poterant 1441
omnia opera commutari cum habentibus impedimentum, sed quoad confessionem & Communionem, oppositum nunc tenet *Lugo* n. 118., quia Bullæ nunc pro Impeditis concedunt communicationem vel prorogationem tantùm horum operum, scilicet jejunii, eleëmosynæ, visitationum templi & orationis, nullâ factâ mentione confessionis vel Communionis : sed cùm multi cum *Diana* & *Belleg.* s. 8. q. 2. adhuc dicant posse commutari etiam confessionem & Communionem, hoc videtur probabile. Et quoad Communionem, posse eam commutari cum pueris, docent *Vega*, *Sanctar. Hurt. Boss.* apud *Viva* q. 8. a. 4. Spectanda tamen sunt verba singularum Bullarum, & de eis judicandum secundùm dicta n. 1395

§. 5. Si pœnitens reliquis peractis ultimâ die 1442
confiteatur & videatur esse in occasione proxima relabendi, probabile est Confessarium posse differre confessionem & Communionem, ac pœnitentem postea posse lucrari Jubilæum : idem est, si jam non possit integrè fieri confessio, quia meritò præsumitur de voluntate Papæ, quòd permittat differri, *Boss. Dian. Lug. Sanch. Gob. Belleg.* q. 7.

§. 6. Si causa commutandi fuit reipsa insuf- 1443
ficiens, sed bonâ fide judicata est sufficiens, nihil impedit, quia commutatio remittitur judicio Confessarii : Putat tamen *Viva* q. 8. a. ult.

causam commutandi, v.g. jejunium, debere esse majorem, quàm quæ sufficit in dispensando die aliàs præcepto. Nec tanta requiritur ad proroganda opera, quanta ad commutanda, *Fill. Gob. Belleg.* q. 3. Quamvis autem possent opera prorogari ad sequens tempus post Jubilæum, tamen videtur melius subrogare alia, quæ statim perficiantur, *Belleg.* q. 6.

1444 §. 7. Commutatio fieri potest in opera pietatis, æqualia moraliter, etiam aliunde debita, secundùm dicta n. 1425. & 1428. Et æqualitas spectanda est, non tam attendendo ad præstantiam vel pœnalitatem operis, quàm ad mentem & finem Papæ. Bullæ etiam notant attendendum esse ad conditionem pœnitentis, ut nempe fiat in opera, quæ præstare possit, hinc mutari potest jejunium in eleëmosynam. Aliqui dicunt posse in aliquantò minus, cùm vocent dispensationem. Opus, in quod fit commutatio, non necessariò fieri debet eo die, quo debebat fieri opus alterum, hinc die ultimo commutari possunt opera, quæ prioribus erant facienda, *Lugo, Gob. Belleg.* q. 4.

1445 Q. 207. *Si quis ponat hoc, quod opinio probabilis dicit sufficere, & Papa fortè plus requirat, an obtineatur Indulgentia vel Jubilæum.* R. §. 1. Affirmant probabiliter *Amicus* tom. 8. d. 21. à n. 47. & *Viva* q. 3. ac probabile fatetur *Diana* p. 10. & 11. R. 34. quia si erretur, putant Ecclesiam supplere, uti l. 6. p. 1. à n. 117. dixi Ecclesiam supplere, ubi potest, si quis secundùm opinionem communiter receptam aliquid omittat etiam circa administrationem Sacramentorum: sed probabiliùs contradicunt *Bossius, Bonac.* d. 6. q. 1. p. 5. *Diana* p. 5. t. 12. R. 32. *Gob.* in Quin. t. 4. num.

710.

710. *Belleg.* p. 1. s. 1. q. 9., quia licèt Ecclesia suppleat, quando agitur de bono communi, non tamen si de bono tantùm particularis personæ. *Nec obstat*, quòd *Gob.* num. 712. referat *Urbanum* VIII. dixisse Indulgentias valere illo modo, quo prudentes, pii doctique Theologi existimant valere, *nam* imprimis id valere potuit tantùm pro temporibus *Urbani*: Deinde hoc intelligit *Gob.* de judicio vel communi vel plerorumque vel saltem notabiliter plurium Theologorum. Quoad favores tamen annexos Jubilæo, hi acquiruntur sequendo sententiam probabilem, v. g. si dividas opera in duas septimanas, quamvis sententia dicens id fieri posse, non esset vera, tamen sic lucrando Jubilæum acquiris jus, ut absolvaris à censuris, quia quando ob rationem gravem probabile est Sacerdoti competere potestatem absolvendi, validè absolvit, utì habet communis cum *Belleg.* & *Viva* a. 2.

1446 §. 2. Si quis falsò sed invincibiliter putet se legitimè esse confessum, secundùm *Nav. Zech. Lorich. Benzon.* lucratur; utì & ille, secundùm *Nav. Henriq. Rodriq. Fernand. Pourrè, Gob. Belleg.* p. 3. s. 7. q. 1. qui non potuit confiteri, vel bonâ fide putavit non requiri confessionem, vel per improbitatem aut errorem Confessarii non est legitimè absolutus, quia *cùm non stat per eum, ad quem pertinet, quominus conditio impleatur, haberi debet perinde ac si impleta fuisset*; Reg. 66. Juris in 6. Sed probabiliùs contradicit *Viva* q. 6. a. 2. nam si conditio respiciat nudum factum ejus, qui debet illam ponere, Regula ista tum tenet, utì constat ex L. *Legatum.* Cod. De condit. infer.

E contrà non tenet, si respiciat etiam ipsum eventum conditionis, uti hìc fit.

1447 Q. 208 *Quid præterea notandum sit circa facultates, quæ in Jubilæo conceduntur, absolvendi a reservatis vel censuris, &.* seqq. §. 1. Hæ facultates conceduntur in favorem eorum, qui seriò intendunt lucrari Jubilæum: hinc dari potest absolutio talis, antequam pœnitens aliquid ex præscriptis operibus faciat, dummodo habeat verum propositum illa exequendi, & adsit promulgatio Jubilæi, quamvis sit prima dies, *Belleg.* p. 3. s. 10. q. 3.

1448 §. 2. Si sic absolutus postea non lucretur Iubilæum, etiam ex pigritia, non ideo reincidit in reservationem vel censuram, quia absolutè est absolutus, *Nav. Henriq. Vasq. Laym. Platel. Belleg.* q. 4. *Viva* q. 11. a. 5. contra *Ugol.* Et putant *Henriq. Sanch. Bonac. Lug. Portel. Castrop. Belleg.* q. 5. talem, qui postea negligit lucrari, non peccare, saltem mortaliter: E contrà *Suar. Vasq. Fill. Aversa* q. 17. s. 8. *Viva* dicunt ideo peccare mortaliter, quia non satisfacit tacitæ promissioni in re gravi.

1449 §. 3. Qui lucrari voluit & absolutus est, quamvis lucratus non sit, potest postea à non habente potestatem in reservata absolvi à reservatis oblitis vel ex causa omissis, quia prior Confessarius volens facere quidquid potuit, absolutè sustulit reservationem, *Sanch. Fill. Portel, Diana, Pelliz. Viva* q. 11. a. 4. *Castrop. Dicast.* d. 11. n. 163. *Belleg.* q. 6. & alii, quos referam n. 1695. Quòd si confessio fuerit invalida per culpam, quamvis *Caj. Zech. Henriq.* & alii dicant adhuc fore sublatam reservationem, quod probabile censent *Bonac.* & *Diana* p. 3. t. 4. R.

150.

150. item Lugo, *Dicast. Gob. Viva* a. ult. si pœnitens non adverterit defectum, quia Confessarius voluit facere, quantùm potuit, reservatio autem potest tolli non sublatis peccatis, oppositum tamen est probabilius cum *Rodriq. Sanch. Regin. Castrop. Tamb. Belleg. Aversa* §. *At verò*, quia ut ille, qui habet mortale, lucretur Jubilæum, & consequenter ut acquirat jus absolutionis à reservatis, requiritur confessio valida, secundùm dicenda n. 1475.

§. 4. Qui primâ septimanâ lucratus est Jubilæum, si secundâ in reservatum vel censuram incidat, potest ab his absolvi, saltem si præscripta opera repetat. *Nav. Henriq. Rodriq. Regin. Leon. Dian. Gob.* apud *Belleg.* q. 2. & cum *Viva* q. 11. a. 3. Quod etiam tenent *Castrop.* & *Dicast.* à n. 255., quamvis dicant eundem non posse bis lucrari Jubilæum: imò posse absolvi, quamvis non repetat opera præscripta, docent *Rodriq. Sa, Diana, Lohmer*, quod probabile esse dicunt *Graff Bonac. Castrop. Dicast.* Hinc dicit *Sanch.* multò magis posse absolvi sæpius intra tempus septimanæ, quâ peragit opera. Quæ tenent, etiamsi primis diebus septimanæ absolvisset omnia opera, quia pro favoribus assignatur tota septimana, *Castrop. Lugo*, & probabile dicit *Dicast.* Verba autem illa, *Pro hac vice tantùm*, non videntur referri ad actum absolvendi sed ad tempus Jubilæi, *Viva* n. 2. 1450

§. 5. Etiamsi fortè non exprimatur, tamen datur facultas absolvendi à reservatis ab Episcopo, *Suar. Vasq. Laym. Henriq. Regin.* & alii communissimè cum *Diana* p. 3. t. 4 R. 149. & *Viva* a. 2. contra *Vegam*, *Rodriq. Bonac.* & alios. Item ab hæresi, nisi expressè excipiatur, uti de- 1451

claratum esse testatur *Filliuc.* Quamvis autem exciperetur hæresis, non ideo exciperetur favor, receptatio, defensio hæreticorum; neque lectio, impressio, retentio librorum hæreticorum, nec blasphemia hæreticalis, si hæc non sint conjuncta cum hæresi formali, *Sanch. Henriq. Suar. Dian.* Lug. *Gob.* Belleg. q. 1. *Viva* a. 1. Etiam absolvi potest, qui spe Jubilæi committit reservatum, quia hoc peccatum specialiter non reservatur, *Nav. Suar. Henriq.* Fill. *Boss. Viva* a. 3. n. 1. *Nec obstat*, quòd Cap. *Quando*. De Consecr. Dist. 4 dicatur peccantem spe veniæ debere subesse pœnæ, *nam Gloss.* explicat, *multoties peccantem*: Et tantùm significatur, quod dignus esset non obtinere veniam.

1452 §. 6. Quamvis reservatio possit extra confessionem sacramentalem tolli ab illo, qui habet potestatem ordinariam absolvendi à tali peccato reservato, tamen fieri debet in confessione ab illo, qui habet delegatam tantùm potestatem, qualem habent Confessarii in Jubilæo, delegatur enim illis, ut auditâ confessione absolvant à reservatis, *Suar. Vasq. Less.* Lug. *Bordon. Gob. Belleg.* q. 8.: oppositum tamen videntur dicere alii citandi n. 1695. Et absolutionem à censuris ex causa dari posse extra confessionem, docent multi apud *Belleg.* f. 11. q. 1. de quo dicetur in l. 7. c. 1. ad dub. 6.

1453 §. 7. Per *Satisfactionem* partis, quæ si fieri possit, ad valorem præmitti debet absolutioni à censura, intelligitur restitutio debita honoris, famæ, bonorum &c. ob quorum læsionem lata erat censura. Per *partem* intelligitur læsus: hinc potest dari absolutio, antequam jura solvantur Judici, Tabellioni, Fisco &c. *Suar. Dian.*

Tamb.

Tamb. Belleg. s. 11. q. 4 Item si absolvendus ita rem disposuerit, ut intallibiliter secutura sit satisfactio, uti si det Confessario, vel apud alium deponat, quod restituere debet, aut à parte læsa dilationem obtineat, tum enim moraliter habetur satisfactio, *Henriq. Sanch. Viva* q. 10. a. 2.

§. 8. Si pœnitens nequeat satisfacere parti, 1454
potest absolvi, *Barb. Vasq. Côn. Vega, Dian. Viva*, sic enim etiam absolvitur non potens restituere. Debet tamen præstare cautionem vel pignoratitiam vel fidejussoriam vel saltem juratoriam pro rei qualitate, *Suar. Dian. Gob.* Et sufficere pro foro interno firmum propositum, docent *Nav. Henriq. Valer. Dian. Nald.* probans ex Rituali Romano *Pauli V.* Consentiunt *Laym. Viva* & *Tamb.* dicens, si impotentia semper futura est, non esse opus quicquam requirere à pœnitente, *Belleg.* q. 5.

§. 9. Si pœnitens absolutus non stet juramento vel promisso, non reincidit, quia absolutè est absolutus, *Sa, Boss. Pasq. Gob. Viva* contra *Nav. Rodriq. Vegam.* Putant tamen *Laym Dian. Tamb. Belleg.* q. 6. per hoc peccare graviter. Similiter si Confessarius ante absolutionem non exigat satisfactionem, peccat graviter: si tamen pœnitens bonâ fide accedens, sit absolutus, quamvis Confessarius nil exegerit, est validè absolutus, *Belleg.* q. 7. Si inculpabiliter oblitus est satisfacere, transacto Jubilæo manet absolutus, sed cum onere satisfaciendi, *Boss. Viva* q. 11. a. ult. n. 5. 1455

§. 10. Qui percussit Monachum eique satisfecit, quamvis non satisfecerit Abbati vel Monasterio, secundùm *Dian. Avil. Leand. Tamb. Viva* q. 10. a. 2. potest absolvi, quia satisfecit 1456

par-

parti, ideſt, læſo: ſed contradicunt *Bonac.* & alii, pro quibus teſte *Fill.* eſt praxis S. Pœnitentiariæ, quæ tenenda eſt, ſi injuria facta Monacho redundârit in communitatem, tum enim pars læſa non eſt ſolus Monachus ſed etiam communitas, *Belleg.* q. 7.

1457 §. 11. In Jubilæo poſſunt pro foro interno abſolvi excommunicati, etiam vitandi, & publici percuſſores Clerici, quamvis res etiam deducta ſit ad forum contentioſum & necdum finita, quia verba abſoluta eos comprehendunt, *Henriq. Sa, Sayr. Sanch. Lez. Dian. Gob. Belleg.* q. 9. *Viva* q. 10. a. 2. & q. 11. a. 1. contra *Vaſq. Avil. Côn.* Talis tamen abſolutio non impedit, quominus Judex poſſit cognoſcere cauſam & imponere pœnam, *Belleg.* q. 10. Quòd ſi excommunicatio fuerit occulta, poterit abſolutus ſe in omnibus habere velut non excommunicatum & capax eſſe Beneficii &c. hoc enim nulli præjudicat nec affert ſcandalum, *Suar.* contra *Paſq.* Si autem publicetur, atteſtatio Confeſſarii ſufficiet ad abſolutionem probandam, quia in iis, quæ nemini nocent & alteri proſunt, ſufficit unus teſtis, ex Cap. *Parvulis.* De Conſecr. Diſt. 4. *Suar. Peyr. Boſſ. Paſq. Viva* a. 3. contra *Avil.* & alios: atque ita talis abſolutio, ſaltem ex benigna admiſſione Judicis, proderit etiam pro foro externo, dummodo in Bulla non ſit additum, quòd prodeſſe poſſit *ſolùm* pro foro interno, *Suar. Fill. Gob. Viva.*

1458 §. 12. Quid intelligatur per facultatem abſolvendi *ab omnibus peccatis & cenſuris*, dicetur n. 1616. & 1630. Et à n. 1613. agetur de facultate abſolvendi ab hæreſi. Docent autem plures, quòd *Diana* putat probabile, per verba illa, *ab omni-*

omnibus censuris, dari facultatem absolvendi etiam ab irregularitate ex delicto, quia videtur esse censura, sed contrarium tenendum est cum *Aversa* q. 17. s. 7. quia nulla irregularitas est censura, nec absolutio ejus est necessaria ad absolutionem à peccatis, ob quam datur facultas absolvendi à censuris. Et præterea in Bullis Jubilæi ordinariè exprimitur non esse facultatem dispensandi super ulla irregularitate, *Belleg.* q. 11. *Viva* q. 10. a. 1.

Q. 209. Quid præterea addendum sit circa commutationem votorum. R. seqq. §. 1. Possunt ordinariè commutari omnia vota (exceptis Castitatis & Religionis) non tamen dispensari. Nec obstat, quòd vota sint jurata, uti dictum est l. 3. p. 1. n. 355. quod præter ibi citatos docent etiam *Suar. Meroll.* quamvis contradicant *Nav. Az. Less. Viva* q. 2. a. ult. n. 4. Et multa circa commutationem votorum videri debent l. 3. p. 1. à n. 507. An autem commutari possint vota in favorem tertii facta, dixi ibidem à n. 532. Possunt tamen commutari vota non vovendi vel non petendi commutationem aut dispensationem, cùm non excipiantur, *Suar. Sanch. Pelliz. Viva* q. 12. a. 1. Quandonam autem valeant ista vota, dixi l. 3. p. 1. à n. 417. Putârunt etiam *Valent. Boss. Sayr.* unum votum reservatum posse commutari in aliud melius, etiam propriâ auctoritate, quod probabile dicit *Viva*, sed oppositum tenui l. 3. p. 1. n. 511. cum *Suar. Bonac. Sanch. Illf.*, quia hoc saltem reservatur judicio Confessarii. Hoc certum est ex Cap. *Scriptura*. De voto, omnia vota etiam reservata commutari posse in professionem solennem Religionis: quomodo autem circumstantiæ voti reservati 1459

vati commutari possint, dixi l. 3. p. 1. n. 550. Addit *Viva* q. 2. a. ult. cum *Nav. Az. Val. Sanch.* concessâ facultate dispensandi in votis & juramentis, non ideo concedi ad commutandum, quia putant Regulam, *cui licet, quod est plus, licet, quod est minus*, tantùm tenere, si minus in majore contineatur tanquam pars in toto, vel tanquam species in genere, quod hìc non videtur esse: Sed oppositum tenet communis cum *Suar. Sa, Less. Laym. Regin. Bonac. Busenb.* quem retuli l. 3. p. 1. n. 506., quia potentia commutandi est veluti pars potentiæ dispensandi, nam dispensare est manente lege pro aliis, pro hoc simpliciter tollere obligationem, quod fieri potest vel nihil vel aliquid substituendo, & tum erit commutatio.

1460 §. 2. Hæc commutatio fieri potest extra confessionem, etiam ab eo, cui non cogitas confiteri, uti dictum est l. 3. p. 1. n. 507. & conformiter ad dicta hìc n. 1439. Item fieri potest ante omnia opera, dummodo habeas animum exequendi, secundùm dicta n. 1447. Quòd si mutet animum vel negligat, tenet commutatio, *Suar. Sanch. Portel. Viva* q. 12. a ult. & alii. Putantque *Sanch. Henriq. Diana* & alii non ideo peccare mortaliter, sed in hoc contradicunt *Suar. Portel* & alii ob rationem datam n. 1448.

1461 §. 3. Commutatio fieri potest sæpiùs, etiam novorum votorum, quæ faceres durante Jubilæo, *Henriq. Sanch. Port. Trull. Belleg.* p. 3. s. 12. q. 5. Debetque fieri absolutè, secundùm dicta l. 3. p. 1. n. 530. quamvìs enim non peccaret commutans sub conditione, *si exequaris opera præscripta*, tamen cùm Papa non restringat ad illam conditionem, nec nos restringamus, sed potiùs diffe-

differamus commutationem, notatque rectè *Gob.* non debere fieri sub conditione, *si lucretur Jubilæum*, quis enim sciet se lucratum?

§. 4. Quandonam vota Castitatis & Religio- 1462
nis sint reservata, dixi l. 3. p. 1. à n. 544. 556. 565. An autem juramentum Castitatis vel Religionis commutari possit, dixi ibidem n. 555. Hìc adde votum Castitatis vel Religionis emissum ab impubere commutari posse, quia præsumitur adfuisse imperfecta deliberatio & promissio: & ideo etiam Cap. *Atteſtationi.* De desponſ. impub. eligere non possunt Matrimonium sive statum ex natura sua perpetuum, *Viva* q. 12. a. 2. Similiter dixi l. 3. p. 1. n. 549. si voveris Castitatem vel Religionem sub obligatione tantùm levi, non esse reservatum, quia reservatio supponit aliquid grave. Addit *Viva*, in dubio, an intenderis te obligare graviter, quamvìs hæc intentio præsumatur, non esse reservatum, quia cùm reservatio sit odiosa, restringi debet ad vota certò gravia: Addit, non esse reservatum, si quis voverit Castitatem, & dubitet, an perpetuam, sed videnda dicta l. 3. p. 1. n. 391. Præterea hìc notandum est, quod insinuavi ibidem à n. 545. vota conditionalia non reservari, si ad vovendum moverit potiùs necessitas vel indigentia aliqua quàm bonitas materiæ, quæ vovetur: hinc à contrario, si voveris ingredi Religionem, *si Pater tuus consenserit, si fueris 20. annorum* &c. sunt vota reservata, & hoc est communiter, dum Tò, *si*, idem significat quod, *quando*, quia tum principaliter movet bonitas materiæ, quæ absolutè vovetur sub tali medio illam adimplendi, *Viva* suprà.

§. 5. Si quis non sit reipsa lucratus Jubi- 1463
læum,

læum, quamvis lucrari voluerit, vota ejus Jubilæo transacto commutari non possunt, quia nec ablata sunt, nec jus auferendi est acquisitum, *Sanch. Portel. Belleg.* s. 10. q. 6. Imò putat *Beja* p. 2. cas. 9. quamvis lucratus esset Jubilæum, non ideo posse vota postea commutari, quia Papa non videtur hanc potestatem commutandi extendere ultra tempus Jubilæi : oppositum tamen tenent alii communiter, uti dicetur n. 1473. Videtur autem absolutè tenendum contra aliquos apud *Viva* a. ult. neminem in Jubilæo posse sibi ipsi commutare vota, quia quamvis quis possit aliquando in seipsum exercere jurisdictionem voluntariam, tamen hìc committitur Confessario, qualis nemo esse potest respectu suî.

1464 *Q. 210. Quid addendum sit circa potestatem eligendi quemcunque Confessarium.* R. seqq. §. 1. Vi Iubilæi potest quilibet, etiam Regularis ex quovis Ordine, etiam Monialis, sine licentia sui Superioris sibi eligere Confessarium, quem vult; *Nav. Suar. Fill.* dicens esse declaratum à S. Congregatione, *Boßius, Dian. Bordon. Lugo, Gob.* dicens esse rescriptum Româ, ut stetur verbis Bullæ, *Belleg.* p. 3. s. 9. q. 1. Unde quamvis in novo *Compendio* privil. v. *Absolutio* §. 15. dicatur per privilegium *Gregorii* XIII. non posse etiam tempore Iubilæi à Religioso Societatis JESU sine consensu Superiorum eligi extraneum Confessarium, tamen hoc intelligitur, nisi sequens aliquis Pontifex id permittat : an autem aliquis permittat necne, spectanda sunt verba in singulis Jubilæis, quivis enim Papa habet potestatem, qualem habuerunt Antecessores sui, & potest eorum privilegiis derogare, nec tenetur

servare

servare certam formulam derogandi ; dummodo sufficienter manifestet voluntatem suam, dicendo se derogare illis, etiamsi de illorum tenoribus specialis, expressa &c. mentio aut alia exquisita forma servanda esset : per talia enim verba derogari ejusmodi antecedenti privilegio, præsertim si posterius scriptum datum sit motu proprio, docent expressè *Sanch.* in Consil. l. 6. c. 9. dub. 8. *Barbosa* De clausulis, clausulâ 43. n. 17. & 18. *Gonz.* ad Reg. 8. Cancell. gl. 36. à n. 13. *Illsf.* tr. 1. d. 3. n. 58. aliique plurimi apud ipsos. Attamen non affirmo positivè, quòd ullus Pontifex hactenus derogârit isti nostro privilegio ; hoc tantùm dico, quòd derogare possit : & addo, contra concessionem Jubilæi pro unica vice non esse tales rationes vel declarationes Pontificum, quales *Lugo* d. 20. s. 9. affert contra similem concessionem per Bullam Cruciatæ, quæ permanens est, & induceret nimiam relaxationem in religiosos Ordines : ac propterea Congregatio VI. generalis Societatis Decreto 5. meritò prohibuit, ne ullus Nostrorum auderet vel docere vel in praxi tenere, quòd hoc nobis liceat per Bullam Cruciatæ. Videri potest *Viva* q. 9. a. 1.

1465 §. 2. Hic Confessarius debet esse approbatus ab Ordinario loci; unde non potest Regularis eligere approbatum à solo Prælato Regulari alterius Ordinis, *Suar. Regin. Vega, Lugo, Viva* contra *Dianam* & alios, quorum sententiam tutam esse putat *Gob.* dicens etiam Prælatos ampliativè dici posse *Ordinarios locorum*, quia sunt Ordinarii suorum Monasteriorum, in quibus approbare possunt suos : sed tenenda est prior sententia, nam per *Ordinarios locorum*,

in communi sensu intelligitur Episcopus vel ejus Vicarius. Putat tamen *Fill.* & dicit à S. Pœnitentiaria responsum esse, quòd sufficiat à Prælato approbatum esse, si tantùm dicatur, *ab Ordinario* approbatum, & non *ab Ordinario loci vel locorum*, Prælati enim approbantes censentur Ordinarii respectu suorum: & in ista sententia poterit Regularis unus confiteri approbato à Prælato alterius Ordinis, *Peyr. Fern.* & alii cum *Pourrè* contra *Bordon. Fabrum, Bossium*: attamen non poterit sæcularis eligere ejusmodi Regularem à solo Prælato approbatum, quia Prælati non sunt Ordinarii respectu sæcularium. *Fill. Dian. Nugn. Belleg.* q. 2.

1466 §. 3. Probabilius est requiri approbationem Ordinarii loci illius, in quo fit confessio, uti dicetur n. 1512. & 1516.

1467 §. 4. Eligendus debet esse approbatus respectu eligentis, hinc secundùm dicenda à n. 1528. qui non est *specialiter* approbatus ad Moniales, non potest eligi à Moniali, *Pelliz. Molf. Viva* q. 9. a. 2. contra *Bonac. Peyr. Boss. Vasq.* Similiter approbatus limitatè pro viris, non potest eligi à mulieribus, ob quamcunque causam negata sit ad has approbatio, imò etiamsi injustè, *Trull. Viva* contra alios. Similiter approbatus pro solis rusticis non potest eligi à civibus &c. *Suar. Rodriq. Villal. Homob. Bord. Tamb. Gob. Lugo* d. 25. n. 16. contra alios. Idem dicunt priores cum *Lugo* n. 23. contra alios de approbato ad unum tantùm locum, nempe non posse eligi ubique, sed in eo tantùm loco, *Belleg.* q. 4. De approbato pro parochia dicetur à n. 1536.

1468 §. 5. Non potest extra necessitatem extremam pro Confessario eligi excommunicatus, suspen-

suspensus, irregularis, multò minùs depositus, degradatus, quamvis antehac fuisset approbatus, quia approbatio censetur revocata. Nec eligi potest complex criminis, si illi per Episcopum tublata sit potestas absolvendi complicem, aut etiam si absolvere prohibitus est, *Bonac. Aversa* q. 17. s. 6. *Viva* q. 11. a. 3. n. 4. *Belleg.* q. 5. & 6. contra *Boss. Pasq. Dicast.* d. 11. n 186. qui putant non ideo tolli vel impediri jurisdictionem à Papa concessam: sed ratio nostra est, ex dictis n. 1467., quia Episcopi non approbant respectivè ad talem complicem.

§. 6. Regularis approbatus ab Episcopo, in- 1469
scio vel invito Superiore, non potest eligi in Ordine Prædicatorum, in quo recepta Bulla *Julii* III. irritantis talem approbationem: potest in aliis Ordinibus, in quibus non scitur de receptione illius Bullæ, *Castrop. Miranda, Rodriq. Graff. Zerola* aliique cum *Diana* p. 1. t. 4. R. 13. Peccabit tamen mortaliter talis Regularis, aut ad minimùm venialiter juxta modum prohibitionis vel obligationem suæ Regulæ, *Tamb.* cum aliis, notans non esse fidendum tali approbationi, communiter enim erit subreptitia, quia per fraudem extorta aut ex errore data ab Episcopo supponente facultatem Prælati, dependenter à cujus consensu volunt approbare Episcopi, *Ang. Adrian.* & alii cum *Belleg.* q. 7.

§. 7. Si Regularis exemptus approbatus ab 1470
Ordinario, per sententiam judicialem & notoriam prohibitus sit audire confessiones sæcularium, *Rodriq. La Crux, Miranda* & alii dicunt non posse eligi: contradicunt *Diana* & alii cum *Tamb.* & *Pourré*, quia Ordinarius non potest privare jurisdictione concessâ à Papa, sed dicen-

dum videtur cum causa revocari approbationem, sine qua approbatione suspensa est jurisdictio. Notant etiam *Suar. Laym. Castrop.* si superior prohibeat ob insciti am Confessarii, ob timorem indignæ administrationis vel in pœnam delicti, tum censeri tollere facultatem requisitam ad valorem; secùs si faciat, ne nimiùm impediatur, ut aliis rebus invigilet, tum enim non tollitur jurisdictio, *Belleg.* q. 8. Vide dicenda à n. 1546.

1471 §. 8. Si Regularis approbatus ab Episcopo dimittatur ab Ordine, *Diana* dicit posse eligi, *Tambur.* dubitat, quia persona & status est immutatus, si tamen in sæculo approbatus iniviſſet Religionem, posset eligi, *Belleg.* q. 9.

1472 §. 9. Multi cum *Sanch. Pourré, Gob.* dicunt Confessarium approbatum sub mortali teneri audire, si ab aliquo eligatur, quia pœnitens habet à Papa jus eligendi, & talis approbatus est delegatus Judex à supremo Pastore, ergo debitè requisitus tenetur officio fungi, *Belleg.* q. 10.

1473 *Q. 211. Quid fieri possit post tempus Jubilæi.* R. §. 1. Confessarius nihil potest post tempus Jubilæi circa illum, qui non est lucratus Jubilæum: circa eum autem, qui confessus est & lucratus Jubilæum, potest post Jubilæum exequi eas gratias, quas tempore Jubilæi potuisset & non est executus, hinc potest absolvere à reservatis: Item si tempore Jubilæi cœpisti confiteri, & Confessarius ex justa causa distulit absolutionem, potest transacto Jubilæo te absolvere ab omnibus peccatis & censuris, uti dictum est n. 1442. Item poterit absolvere à peccatis reservatis inculpabiliter vel ex justa causa omissis tempore Jubilæi, *Palud. Nav. Suar. Sa, Sanch.*

Less.

Leſſ. Laym. Lugo, Viva q. 11. a. 4. & 6. Idem eſt de commutatione votorum, ſi tempore Jubilæi oblitus es petere, *Henriq. Sayr. Sanch. Leſſ. Caſtrop. Portel, Dian. Gob. Viva* q. 12. a. ult. contra *Suar. Filliu. Bonac. Laym* Imò poterit fieri poſtea, etiamſi tempore Jubilæi memor nolueris petere, *Sanch. Leſſ. Portel, à S. Fauſto, Gob.* Ratio omnium eſt, quia per Jubilæum lucratum acquiſiviſti jus adſilla omnia, nec eſt, cur dicaris perdidiſſe, cùm Papa executionem non reſtrinxerit ad tempus Jubilæi.

§. 2. Si confeſſio perficiatur poſt tempus Jubilæi, *Sanctar. De Leon, Lugo, Gob.* apud *Belleg.* p. 3. ſ. 15. q. 2. probabiliùs dicunt te non poſſe abſolvi à reſervatis commiſſis poſt Jubilæum, quia juriſdictio prorogatur tantùm reſpectivè ad peccata tempore Jubilæi exiſtentia ; quod certum eſſe dicit *Rhodes.* Limitant *Averſa* q. 17. ſ. 8. niſi Papa ipſe conceſſerit facultatem differendi Confeſſionem. E contrà te poſſe abſolvi etiam ab his, abſolutè dicunt *à S. Fauſto, Boſſ. Viva* q. 11. a. ult. probabile dicunt *Sanctar. De Leon* & *Diana*, quia Papa ſaltem permittens ſic differri, ſecundùm dicta n. 1442., vult, ut lucretur Jubilæum, ſed non poſſet, niſi abſolvi poſſet ab illis etiam ultimis reſervatis, ergo. Et ſecundùm hanc ſententiam poterunt etiam commutari vota poſt Jubilæum emiſſa, utì volunt *Boſſ. Diana, Pourré* apud *Belleg.* q. 3., ſed, utì dixi, oppoſitum probabilius eſt. 1474

§. 3. Si Titius tempore Jubilæi non ſit confeſſus, quia non recordabatur mortalis, cætera tamen præſcripta impleverit, ſecundùm *Sanch. Lugo, Belleg.* q. 4. poterit recordans reſervati, ab hoc poſt Jubilæum abſolvi & obtinere 1475

commutationem votorum, suppositâ sententiâ, de qua n. 1414. quòd non requiratur confessio, si tibi non sis conscius mortalis. Idem dicunt *Henriq. Côn. Comit. Dian. Viva* q. 11. a. ult. etiam in sententia, quòd requiratur confessio, Item licèt habuisset mortale & confessio fuisset invalida ex invincibili defectu doloris vel propositi, quia si habuit animum lucrandi Jubilæum, potuit secundùm dicta n. 1447. absolvi à peccatis & censuris etiam reservatis; etiam extra Sacramentum, secundùm dicenda n. 1695. ergo absolutus est, quia Confessarius voluit facere, quidquid potuit. Ob eandem rationem idem dicit *Lugo* d. 20. n. 113. licèt ex malitia sacrilegè esset confessus, dummodo intenderit postea rectè confiteri & lucrari Jubilæum: Sed quoad hoc posterius rectè contradicit *Viva*, tum quia fraus non debet alicui prodesse, nec debet lucrum à sacrilegio reportari, tum quia aliquid concedens generaliter, non censetur hoc concedere, quod negaret, si specialiter rogaretur *ex Reg. 81. Juris in 6.*, Papa autem hoc negaret tali sacrilego, si rogaretur, sicuti secundùm dicta n. 1419. negat potestatem per sacrilegam Communionem implendi præceptum paschale. Quoad prius, etiam probabiliùs contradicunt *Regin. Rodriq. Boss. Aversa* §. *At.* quia, saltem in Jubilæo, Bullæ tantùm concedunt facultatem tollendi censuras & reservata in confessione, secundùm dicta n. 1452. & hæc facultas datur in ordine ad suscipiendum Sacramentum & ad habendam tempore Jubilæi absolutionem à peccatis, ergo mediante imprimis verâ confessione, quæ hìc non intervenit, cùm confessio invalida sit nulla: deinde etiam mediante absolu-

solutione, per quam indirectè saltem tollantur peccata reservata, & acquiratur jus ad postea directè tollendas censuras & ista reservata.

§. 4. Qui confessus est animo perficiendi o- 1476
pera, sed non perfecit, potest post Jubilæum absolvi à reservatis, ut dictum est n. 1449. sed non potest obtinere commutationem votorum, secundùm dicta n. 1463.

CAPUT II.

De Ministro Sacramenti Pœnitentiæ.

DUBIUM I.

Quis sit Minister.

RESp. Est Sacerdos approbatus ab Episco- » 1477
po, (saltem respectu sæcularium) & ha- »
bens jurisdictionem: Est certum: Ratio primæ »
partis sumitur ex *Joannis 1. Accipite Spiritum* »
sanctum, quorum remiseritis &c. Ratio secundæ »
sumitur ex *Trid. sess. 23. c. 15. de Ref.* Ubi decer- »
nit, nullum posse audire confessiones sæcula- »
rium, nisi habeat beneficium Parochiale, vel »
approbationem ab Episcopo. Addidi, *respectu* »
sæcularium: quia circa confessiones Regularium, »
Concilium nihil videtur mutâsse: unde ii cui- »
vis, etiam non approbato, quem Prælatus »
præfecerit, possunt confiteri, intellige, quan- »
tùm est ex vi Concilii, quia *Gregorius XV.* sta- »
tuit, ut Monialium Confessarius ab Ordinario »
approbetur. Ratio tertiæ partis ex *Flor.* & *Trid.* »
l. c. quia absolutio est actus judicialis, qui re- »
quirit subditos. *Unde resolves,* »

I. Nullo casu vel dispensatione hoc Sacra- »